

„საქართველოს 2024 წლის სახელმწიფო ბიუჯეტის შესახებ“

საქართველოს კანონი

თბილისი

2023

თავი I

საქართველოს სახელმწიფო ბიუჯეტის მაჩვენებლები

მუხლი 1. საქართველოს სახელმწიფო ბიუჯეტის ბალანსი

განისაზღვროს საქართველოს სახელმწიფო ბიუჯეტის ბალანსი თანდართული რედაქციით:

ათას ლარებში

დასახელება	2022 წლის ფაქტი	2023 წლის გეგმა	2024 წლის პროექტი	მათ შორის	
				საბიუჯეტო სახსრები	დონორების დაფინანსება
შემოსავლები	16,450,247.4	17,619,900.0	19,883,860.0	19,837,860.0	46,000.0
გადასახადები	14,976,686.1	16,290,350.0	18,322,860.0	18,322,860.0	0.0
გრანტები	359,062.1	279,550.0	261,000.0	215,000.0	46,000.0
სხვა შემოსავლები	1,114,499.2	1,050,000.0	1,300,000.0	1,300,000.0	0.0
ხარჯები	15,350,159.1	16,335,194.2	18,442,819.0	18,264,003.0	178,816.0
შრომის ანაზღაურება	1,792,065.0	2,236,660.8	2,518,853.9	2,518,223.9	630.0
საქონელი და მომსახურება	1,870,858.6	2,025,532.1	2,170,526.6	2,127,887.6	42,639.0
პროცენტი	746,805.3	1,201,047.0	1,540,039.0	1,540,039.0	0.0
სუბსიდიები	1,004,617.9	927,623.0	959,399.0	896,849.0	62,550.0
გრანტები	1,260,618.0	1,275,778.4	1,293,180.2	1,238,830.2	54,350.0
<i>მათ შორის, კაპიტალური</i>	<i>914,883.3</i>	<i>950,472.0</i>	<i>945,750.0</i>	<i>924,400.0</i>	<i>21,350.0</i>
სოციალური უზრუნველყოფა	6,052,095.2	6,447,885.2	7,441,377.0	7,441,377.0	0.0
სხვა ხარჯები	2,623,099.1	2,220,667.7	2,519,443.4	2,500,796.4	18,647.0
<i>მათ შორის, სხვადასხვა კაპიტალური</i>	<i>1,136,794.4</i>	<i>589,985.0</i>	<i>654,972.0</i>	<i>644,732.0</i>	<i>10,240.0</i>
საოპერაციო სალდო	1,100,088.4	1,284,705.8	1,441,041.0	1,573,857.0	-132,816.0
არაფინანსური აქტივების ცვლილება	3,101,599.3	3,681,309.9	3,772,458.5	2,680,024.5	1,092,434.0
ზრდა	3,304,432.8	3,881,309.9	3,972,458.5	2,880,024.5	1,092,434.0
კლება	202,833.5	200,000.0	200,000.0	200,000.0	0.0
მთლიანი სალდო	-2,001,510.9	-2,396,604.1	-2,331,417.5	-1,106,167.5	-1,225,250.0
ფინანსური აქტივების ცვლილება	711,384.6	29,202.9	-256,978.5	-579,528.5	322,550.0
ზრდა	855,613.5	479,202.9	322,550.0	0.0	322,550.0
ვალუტა და დეპოზიტები	366,177.0	34,102.9	0.0	0.0	0.0
სესხები	477,347.0	445,100.0	322,550.0	0.0	322,550.0
აქციები და სხვა კაპიტალი	12,089.5	0.0	0.0	0.0	0.0

დასახელება	2022 წლის ფაქტი	2023 წლის გეგმა	2024 წლის პროექტი	მათ შორის	
				საბიუჯეტო სახსრები	დონორების დაფინანსება
კლება	144,228.9	450,000.0	579,528.5	579,528.5	0.0
ვალუტა და დეპოზიტები	0.0	0.0	279,528.5	279,528.5	0.0
სესხები	143,235.6	450,000.0	300,000.0	300,000.0	0.0
აქციები და სხვა კაპიტალი	993.3	0.0	0.0	0.0	0.0
ვალდებულებების ცვლილება	2,712,895.5	2,425,807.0	2,074,439.0	526,639.0	1,547,800.0
ზრდა	3,731,879.7	3,644,320.0	3,497,800.0	1,950,000.0	1,547,800.0
საშინაო	1,346,339.8	1,400,000.0	1,500,000.0	1,500,000.0	0.0
ფასიანი ქაღალდები, გარდა აქციებისა	1,346,339.8	1,400,000.0	1,500,000.0	1,500,000.0	0.0
საგარეო	2,385,539.9	2,244,320.0	1,997,800.0	450,000.0	1,547,800.0
სესხები	2,385,539.9	2,244,320.0	1,997,800.0	450,000.0	1,547,800.0
კლება	1,018,984.1	1,218,513.0	1,423,361.0	1,423,361.0	0.0
საშინაო	42,854.4	42,913.0	42,741.0	42,741.0	0.0
ფასიანი ქაღალდები, გარდა აქციებისა	40,000.0	40,000.0	40,000.0	40,000.0	0.0
სესხები	2,854.4	2,913.0	2,741.0	2,741.0	0.0
საგარეო	976,129.7	1,175,600.0	1,380,620.0	1,380,620.0	0.0
სესხები	970,865.5	1,170,000.0	1,375,000.0	1,375,000.0	0.0
სხვა კრედიტორული დავალიანებები	5,264.2	5,600.0	5,620.0	5,620.0	0.0
ბალანსი	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0

მუხლი 2. საქართველოს სახელმწიფო ბიუჯეტის შემოსულობები, გადასახდელები და ნაშთის ცვლილება

განისაზღვროს საქართველოს სახელმწიფო ბიუჯეტის შემოსულობები, გადასახდელები და ნაშთის ცვლილება თანდართული რედაქციით:

დასახელება	2022 წლის ფაქტი	2023 წლის გეგმა	2024 წლის პროექტი	ათას ლარებში	
				მათ შორის	
				საბიუჯეტო სახსრები	დონორების დაფინანსება
შემოსულობები	20,529,189.4	21,914,220.0	23,881,660.0	22,287,860.0	1,593,800.0
შემოსავლები	16,450,247.4	17,619,900.0	19,883,860.0	19,837,860.0	46,000.0
არაფინანსური აქტივების კლება	202,833.5	200,000.0	200,000.0	200,000.0	0.0
ფინანსური აქტივების კლება (ნაშთის გამოკლებით)	144,228.9	450,000.0	300,000.0	300,000.0	0.0
ვალდებულებების ზრდა	3,731,879.6	3,644,320.0	3,497,800.0	1,950,000.0	1,547,800.0
გადასახდელები	20,163,012.5	21,880,117.1	24,161,188.5	22,567,388.5	1,593,800.0
ხარჯები	15,350,159.1	16,335,194.2	18,442,819.0	18,264,003.0	178,816.0
არაფინანსური აქტივების ზრდა	3,304,432.8	3,881,309.9	3,972,458.5	2,880,024.5	1,092,434.0
ფინანსური აქტივების ზრდა (ნაშთის გამოკლებით)	489,436.5	445,100.0	322,550.0	0.0	322,550.0
ვალდებულებების კლება	1,018,984.1	1,218,513.0	1,423,361.0	1,423,361.0	0.0
ნაშთის ცვლილება	366,177.0	34,102.9	-279,528.5	-279,528.5	0.0

თავი II

საქართველოს სახელმწიფო ბიუჯეტის შემოსავლები

მუხლი 3. საქართველოს სახელმწიფო ბიუჯეტის შემოსავლები

განისაზღვროს საქართველოს სახელმწიფო ბიუჯეტის შემოსავლები 19,883,860.0 ათასი ლარის ოდენობით, თანდართული რედაქციით:

ათას ლარებში

დასახელება	2022 წლის ფაქტი	2023 წლის გეგმა	2024 წლის პროექტი
შემოსავლები	16,450,247.4	17,619,900.0	19,883,860.0
გადასახადები	14,976,686.1	16,290,350.0	18,322,860.0
გრანტები	359,062.1	279,550.0	261,000.0
სხვა შემოსავლები	1,114,499.2	1,050,000.0	1,300,000.0

მუხლი 4. საქართველოს სახელმწიფო ბიუჯეტის გადასახადები

განისაზღვროს საქართველოს სახელმწიფო ბიუჯეტის გადასახადები 18,322,860.0 ათასი ლარის ოდენობით, თანდართული რედაქციით:

ათას ლარებში

დასახელება	2022 წლის ფაქტი	2023 წლის გეგმა	2024 წლის პროექტი
გადასახადები	14,976,686.1	16,290,350.0	18,322,860.0
გადასახადები შემოსავალზე, მოგებაზე და კაპიტალის ღირებულების ნაზრდზე	6,574,528.7	7,140,000.0	8,231,957.0
გადასახადები საქართველოს ფიზიკური პირებიდან	4,644,377.3	5,140,000.0	6,168,911.0
საშემოსავლო გადასახადი	4,644,377.3	5,140,000.0	6,168,911.0
გადასახადები საწარმოებიდან	1,930,151.4	2,000,000.0	2,063,046.0
მოგების გადასახადი	1,930,151.4	2,000,000.0	2,063,046.0
გადასახადები საქონელსა და მომსახურებაზე	8,047,051.3	8,770,350.0	9,753,483.0
საყოველთაო გადასახადები საქონელსა და მომსახურებაზე	6,036,823.5	6,670,350.0	7,388,347.0
დამატებული ღირებულების გადასახადი	6,036,823.5	6,670,350.0	7,388,347.0
აქციზი	2,010,227.8	2,100,000.0	2,365,136.0
გადასახადები საგარეო ვაჭრობასა და საგარეო-ეკონომიკურ ოპერაციებზე	125,992.0	130,000.0	161,191.0
იმპორტის გადასახადი	125,992.0	130,000.0	161,191.0
სხვა გადასახადები	229,114.1	250,000.0	176,229.0

მუხლი 5. საქართველოს სახელმწიფო ბიუჯეტის გრანტები

განისაზღვროს საქართველოს სახელმწიფო ბიუჯეტის გრანტები 261,000.00 ათასი ლარის ოდენობით, თანდართული რედაქციით:

დასახელება	2022 წლის ფაქტი	ათას ლარებში	
		2023 წლის გეგმა	2024 წლის პროექტი
გრანტები	359,062.1	279,550.0	261,000.0
საერთაშორისო ორგანიზაციებიდან მიღებული	242,220.4	168,650.0	127,300.0
მიმდინარე დანიშნულების გრანტები	223,639.6	145,300.0	110,500.0
EU-NIF	2,651.7	3,500.0	3,000.0
ენერგეტიკის სექტორის რეფორმის პროგრამა საქართველოში (KfW) (KfW, EU-NIF)	2,651.7	3,500.0	3,000.0
IFAD	1,251.3	1,800.0	2,500.0
მერძვეობის დარგის მოდერნიზაციის და ბაზარზე წვდომის პროგრამა (DiMMA) (IFAD)	1,251.3	1,800.0	2,500.0
EU	112,041.1	140,000.0	105,000.0
აჭარის სოფლების წყალმომარაგებისა და წყალარინების პროგრამა, საქართველო (EU, KfW)	2,441.1	5,000.0	5,000.0
უნარების განვითარება და დასაქმების ბაზრის მოთხოვნებთან შესაბამისობაში მოყვანა (EU)	13,327.4	35,000.0	12,600.0
ENPARD IV - ევროპის სამეზობლო პროგრამა სოფლის მეურნეობისა და სოფლის განვითარებისთვის IV (EU)	0.0	26,000.0	16,900.0
ეკონომიკური მმართველობა და ფისკალური ანგარიშგება (EU)	0.0	11,000.0	0.0
ევროკავშირი ინტეგრირებული ტერიტორიული განვითარებისთვის (EU)	0.0	36,000.0	63,000.0
სახელმწიფო მდგრადობის პროგრამა (EU)	42,086.4	0.0	0.0
EU4 მდგრადი მმართველობა და მოქნილობა (EU)	0.0	0.0	7,500.0
ეკონომიკის და ბიზნესის განვითარება საქართველოში (EU)	6,137.6	27,000.0	0.0
სოფლის მეურნეობის მხარდაჭერის პროგრამა (EU)	48,048.6	0.0	0.0
სხვადასხვა დონორები	107,695.6	0.0	0.0
ხაზინის ანგარიშზე აღრიცხული რეესტრის გრანტები (სხვადასხვა დონორები)	107,695.6	0.0	0.0
კაპიტალური დანიშნულების გრანტები	18,580.7	23,350.0	16,800.0
E5P	2,170.5	2,900.0	7,300.0
თბილისის საჯარო სკოლების რეაბილიტაციისა და ენერგოეფექტურობის გაზრდის პროექტი (CEB, E5P)	2,069.0	2,900.0	5,300.0
საქართველოში საჯარო შენობების ენერგოეფექტურობის გაუმჯობესება და განახლებადი-ალტერნატიული ენერჯის გამოყენება (NEFCO, E5P)	101.6	0.0	0.0
საქართველოს მთიან რეგიონებში საჯარო სკოლების რეაბილიტაცია და ენერგოეფექტურობის გაუმჯობესება (NEFCO, E5P)	0.0	0.0	2,000.0
EU-NIF	13,374.5	5,000.0	2,600.0
გურიის ელგადაცემის ხაზების ინფრასტრუქტურის გაძლიერება (KfW, EU-NIF)	0.0	0.0	150.0
ჩრდილოეთის რგოლი (EBRD), ნამახვანი - წყალტუბო - ლაჯანური (KfW, EBRD, EU-NIF)	0.0	0.0	1,450.0
500 კვ ევბ "წყალტუბო-ახალციხე-თორთუმი" (EU-NIF, KfW)	13,374.5	5,000.0	1,000.0

დასახელება	2022 წლის ფაქტი	2023 წლის გეგმა	2024 წლის პროექტი
SIDA	0.0	0.0	1,600.0
ქვემო ქართლის მყარი ნარჩენების პროექტი (EBRD, SIDA)	0.0	0.0	1,600.0
CNF	1,889.4	2,300.0	2,300.0
დაცული ტერიტორიების განვითარება (CNF, WB-TF)	1,889.4	2,300.0	2,300.0
WB-TF	95.1	50.0	0.0
რეგიონალური და მუნიციპალური ინფრასტრუქტურის განვითარების პროექტი II (WB, WB-TF)	95.1	50.0	0.0
EU	714.7	11,500.0	2,400.0
ქალაქ ხაშურის და მიმდებარე დასახლებების წყალმომარაგებისა და წყალარინების სისტემების მომსახურების გაუმჯობესება (AFD, EU)	0.0	1,500.0	2,400.0
ქუთაისის მყარი ნარჩენების ინტეგრირებული მართვის პროექტი (EU, KfW)	714.7	0.0	0.0
ვარდნილისა და ენგურის ჰიდროელექტროსადგურების რეაბილიტაციის პროექტი (EBRD, EIB, EU)	0.0	10,000.0	0.0
EBRD	336.5	1,600.0	600.0
ენერგოეფექტურობა საჯარო შენობებში (KfW, EBRD)	0.0	1,600.0	600.0
ჩრდილოეთ-სამხრეთ დერეფნის (ქვეშეთი-კობი) გზა (EBRD, ADB)	336.5	0.0	0.0
უცხო სახელმწიფოთა მთავრობებიდან მიღებული მიმდინარე დანიშნულების გრანტები	14,975.2	2,100.0	2,700.0
KfW	14,975.2	2,100.0	2,700.0
აჭარის სოფლების წყალმომარაგებისა და წყალარინების პროგრამა, საქართველო (EU, KfW)	586.5	0.0	0.0
იმერეთის და ყაზბეგის მუნიციპალიტეტებში კომუნალური ინფრასტრუქტურის გაუმჯობესება (KfW)	1,540.0	2,100.0	2,000.0
ენერგეტიკის სექტორის ღია პროგრამა (KfW)	816.4	0.0	700.0
COVID-19-ის წინააღმდეგ სწრაფი რეაგირების პროექტი (AIIB, KfW, WB)	12,032.3	0.0	0.0
კაპიტალური დანიშნულების გრანტები	3,704.5	5,500.0	14,800.0
KfW	3,704.5	4,500.0	14,800.0
ბათუმის მუნიციპალური ინფრასტრუქტურა (ფაზა V) (KfW)	0.0	0.0	1,000.0
ენერგოეფექტურობა საჯარო შენობებში (KfW, EBRD)	0.0	1,200.0	2,300.0
ბიომრავალფეროვნება და მდგრადი ადგილობრივი განვითარება საქართველოში (KfW)	564.7	0.0	9,000.0
მყარი ნარჩენების ინტეგრირებული მართვის პროგრამა II (KfW)	1,024.3	1,000.0	1,000.0
ბათუმში კომუნალური ინფრასტრუქტურის დაწესებულებათა რეაბილიტაცია - IV ფაზა (KfW)	341.7	0.0	0.0
დაცული ტერიტორიების მხარდაჭერის პროგრამა კავკასიაში-საქართველო (ეკორეგიონული პროგრამა საქართველო, ფაზა III) (KfW)	564.7	0.0	0.0
პროფესიული განათლების პროგრამა 1 (KfW)	1,209.1	1,500.0	1,500.0
მდგრადი ურბანული მობილობა (KfW)	0.0	800.0	0.0
SIDA	0.0	1,000.0	0.0
აჭარის მყარი ნარჩენების პროექტი (SIDA, EBRD)	0.0	1,000.0	0.0
უცხოეთის იურიდიული პირი	0.0	3,300.0	1,200.0

დასახელება	2022 წლის ფაქტი	2023 წლის გეგმა	2024 წლის პროექტი
კაპიტალური დანიშნულების გრანტები	0.0	3,300.0	1,200.0
EPTATF	0.0	3,300.0	1,200.0
ქუთაისის წყალარინების პროექტი (EPTATF, EIB)	0.0	3,300.0	1,200.0
მიმდინარე გრანტები ცენტრალური სსიპ-ებიდან/ა(ა)იპ-ებიდან	98,162.1	100,000.0	115,000.0

მუხლი 6. საქართველოს სახელმწიფო ბიუჯეტის სხვა შემოსავლები

განისაზღვროს საქართველოს სახელმწიფო ბიუჯეტის სხვა შემოსავლები 1,300,000.0 ათასი ლარის ოდენობით, თანდართული რედაქციით:

ათას ლარებში

დასახელება	2022 წლის ფაქტი	2023 წლის გეგმა	2024 წლის პროექტი
სხვა შემოსავლები	1,114,499.2	1,050,000.0	1,300,000.0
შემოსავლები საკუთრებიდან	642,725.8	621,000.0	776,200.0
პროცენტები	251,360.7	245,000.0	280,000.0
დივიდენდები	356,242.8	350,000.0	466,200.0
სახელმწიფოს წილობრივი მონაწილეობით მოქმედი საწარმოების მოგებიდან მიღებული დივიდენდი	182.8	0.0	1,200.0
შემოსავალი აქართველოს ეროვნული ბანკის მოგებიდან	356,060.0	350,000.0	465,000.0
რენტა	35,122.3	26,000.0	30,000.0
საქონლისა და მომსახურების რეალიზაცია	93,084.9	87,000.0	93,800.0
ადმინისტრაციული მოსაკრებლები და გადასახდელები	89,086.1	83,900.0	89,800.0
სალიცენზიო მოსაკრებელი	551.9	500.0	300.0
სანებართვო მოსაკრებელი	57,317.6	55,000.0	60,000.0
სარეგისტრაციო მოსაკრებელი	2,071.2	2,000.0	2,500.0
სახელმწიფო ბაჟი	25,521.0	23,000.0	24,000.0
საკონსულო მოსაკრებელი	1,825.5	1,700.0	1,700.0
სამხედრო სავალდებულო სამსახურის გადავადების მოსაკრებელი	1,051.3	1,000.0	500.0
სხვა არაკლასიფიცირებული მოსაკრებელი	747.6	700.0	800.0
არასაბაზრო წესით გაყიდული საქონელი და მომსახურება	3,998.8	3,100.0	4,000.0
შემოსავლები საქონლის რეალიზაციიდან	0.6	0.0	0.0
შემოსავლები მომსახურების გაწევიდან	3,984.9	3,100.0	4,000.0
სხვა შემოსავლები არასაბაზრო წესით გაყიდული საქონლიდან და მომსახურებიდან	13.3	0.0	0.0
სანქციები (ჯარიმები და საურავები)	129,720.2	130,000.0	150,000.0

დასახელება	2022 წლის ფაქტი	2023 წლის გეგმა	2024 წლის პროექტი
ტრანსფერები რომლებიც სხვაგან არ არის კლასიფიცირებული	248,968.3	212,000.0	280,000.0
მიმდინარე ტრანსფერები რომლებიც სხვაგან არ არის კლასიფიცირებული	248,968.3	212,000.0	280,000.0
სხვა მიმდინარე ნებაყოფლობითი ტრანსფერები რომლებიც სხვაგან არ არის კლასიფიცირებული	248,968.3	212,000.0	280,000.0
სხვა არაკლასიფიცირებული შემოსავლები	248,968.3	212,000.0	280,000.0

თავი III

საქართველოს სახელმწიფო ბიუჯეტის ხარჯები, არაფინანსური აქტივები და მათი ფუნქციონალური კლასიფიკაცია

მუხლი 7. საქართველოს სახელმწიფო ბიუჯეტის ხარჯები

განისაზღვროს საქართველოს სახელმწიფო ბიუჯეტის ხარჯები 18,442,819.0 ათასი ლარის ოდენობით, თანდართული რედაქციით:

ათას ლარებში

დასახელება	2022 წლის ფაქტი	2023 წლის გეგმა	2024 წლის პროექტი	მათ შორის	
				საბიუჯეტო სახსრები	დონორების დაფინანსება
ხარჯები	15,350,159.1	16,335,194.2	18,442,819.0	18,264,003.0	178,816.0
შრომის ანაზღაურება	1,792,065.0	2,236,660.8	2,518,853.9	2,518,223.9	630.0
საქონელი და მომსახურება	1,870,858.6	2,025,532.1	2,170,526.6	2,127,887.6	42,639.0
პროცენტი	746,805.3	1,201,047.0	1,540,039.0	1,540,039.0	0.0
სუბსიდიები	1,004,617.9	927,623.0	959,399.0	896,849.0	62,550.0
გრანტები	1,260,618.0	1,275,778.4	1,293,180.2	1,238,830.2	54,350.0
მათ შორის, კაპიტალური	914,883.3	950,472.0	945,750.0	924,400.0	21,350.0
სოციალური უზრუნველყოფა	6,052,095.2	6,447,885.2	7,441,377.0	7,441,377.0	0.0
სხვა ხარჯები	2,623,099.1	2,220,667.7	2,519,443.4	2,500,796.4	18,647.0
მათ შორის, სხვადასხვა კაპიტალური	1,136,794.4	589,985.0	654,972.0	644,732.0	10,240.0

მუხლი 8. საქართველოს სახელმწიფო ბიუჯეტის არაფინანსური აქტივების ცვლილება

განისაზღვროს საქართველოს სახელმწიფო ბიუჯეტის არაფინანსური აქტივების ცვლილება 3,772,458.5 ათასი ლარის ოდენობით, მათ შორის:

ა) განისაზღვროს საქართველოს სახელმწიფო ბიუჯეტის არაფინანსური აქტივების ზრდა 3,972,458.5 ათასი ლარის ოდენობით, თანდართული რედაქციით:

ათას ლარებში

დასახელება	2022 წლის ფაქტი	2023 წლის გეგმა	2024 წლის პროექტი	მათ შორის		
				საბიუჯეტო სახსრები	დონორების დაფინანსება	
სულ ჯამი	3,304,432.8	3,881,309.9	3,972,458.5	2,880,024.5	1,092,434.0	
01 00	საქართველოს პარლამენტი და მასთან არსებული ორგანიზაციები	2,867.0	8,368.1	10,412.7	10,412.7	0.0
02 00	საქართველოს პრეზიდენტის ადმინისტრაცია	222.8	200.0	62.0	62.0	0.0
03 00	საქართველოს ბიზნესომბუდსმენის აპარატი	0.0	5.0	9.5	9.5	0.0

დასახელება		2022 წლის ფაქტი	2023 წლის გეგმა	2024 წლის პროექტი	მათ შორის	
					საბიუჯეტო სახსრები	დონორების დაფინანსება
04 00	საქართველოს მთავრობის ადმინისტრაცია	5,267.9	2,495.2	1,770.0	1,770.0	0.0
05 00	სახელმწიფო აუდიტის სამსახური	417.8	1,500.0	1,436.0	1,436.0	0.0
06 00	საქართველოს ცენტრალური საარჩევნო კომისია	1,156.1	20,758.0	56,286.0	56,286.0	0.0
07 00	საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლო	211.2	400.0	150.0	150.0	0.0
08 00	საქართველოს უზენაესი სასამართლო	782.7	437.0	150.0	150.0	0.0
09 00	საერთო სასამართლოები	5,642.6	19,720.0	11,755.0	11,755.0	0.0
10 00	საქართველოს იუსტიციის უმაღლესი საბჭო	191.2	910.0	890.0	890.0	0.0
11 00	სახელმწიფო რწმუნებულის ადმინისტრაცია აბაშის, ზუგდიდის, მარტვილის, მესტიის, სენაკის, ჩხოროწყუს, წალენჯიხის, ხობის მუნიციპალიტეტებსა და ქალაქ ფოთის მუნიციპალიტეტში	14.8	100.0	53.4	53.4	0.0
12 00	სახელმწიფო რწმუნებულის ადმინისტრაცია ლანჩხუთის, ოზურგეთისა და ჩოხატაურის მუნიციპალიტეტებში	45.7	52.8	54.1	54.1	0.0
13 00	სახელმწიფო რწმუნებულის ადმინისტრაცია ბაღდათის, ვანის, ზესტაფონის, თერჯოლის, სამტრედიის, საჩხერის, ტყიბულის, წყალტუბოს, ჭიათურის, ხარაგაულის, ხონის მუნიციპალიტეტებსა და ქალაქ ქუთაისის მუნიციპალიტეტში	7.4	105.0	68.5	68.5	0.0
14 00	სახელმწიფო რწმუნებულის ადმინისტრაცია ახმეტის, გურჯაანის, დედოფლისწყაროს, თელავის, ლაგოდეხის, საგარეჯოს, სიღნაღისა და ყვარლის მუნიციპალიტეტებში	18.7	90.0	57.0	57.0	0.0
15 00	სახელმწიფო რწმუნებულის ადმინისტრაცია დუშეთის, თიანეთის, მცხეთისა და ყაზბეგის მუნიციპალიტეტებში	27.3	50.5	56.0	56.0	0.0
16 00	სახელმწიფო რწმუნებულის ადმინისტრაცია ამბროლაურის, ლენტეხის, ონისა და ცაგერის მუნიციპალიტეტებში	5.2	48.7	48.7	48.7	0.0
17 00	სახელმწიფო რწმუნებულის ადმინისტრაცია ადიგენის, ასპინძის, ახალციხის, ახალქალაქის, ბორჯომისა და წინოწმინდის მუნიციპალიტეტებში	0.0	43.0	39.0	39.0	0.0
18 00	სახელმწიფო რწმუნებულის ადმინისტრაცია ბოლნისის, გარდაბნის, დმანისის, თეთრი წყაროს, მარნეულის, წალკის მუნიციპალიტეტებსა და ქალაქ რუსთავის მუნიციპალიტეტში	12.6	115.0	40.0	40.0	0.0
19 00	სახელმწიფო რწმუნებულის ადმინისტრაცია გორის, კასპის, ქარელისა და ხაშურის მუნიციპალიტეტებში	9.3	67.0	63.0	63.0	0.0
20 00	საქართველოს სახელმწიფო უსაფრთხოების სამსახური	14,725.6	15,737.0	22,677.0	22,677.0	0.0
21 00	საქართველოს პროკურატურა	2,654.8	3,440.0	3,167.0	3,167.0	0.0
22 00	შერიგებისა და სამოქალაქო თანასწორობის საკითხებში საქართველოს სახელმწიფო მინისტრის აპარატი	75.5	20.0	40.0	40.0	0.0
23 00	საქართველოს ფინანსთა სამინისტრო	11,443.3	13,188.0	15,695.0	15,695.0	0.0
24 00	საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტრო	54,251.2	50,254.0	51,212.0	2,562.0	48,650.0
25 00	საქართველოს რეგიონული განვითარებისა და ინფრასტრუქტურის სამინისტრო	2,392,864.0	2,539,860.0	2,543,680.0	1,568,830.0	974,850.0
26 00	საქართველოს იუსტიციის სამინისტრო	61,209.7	50,039.0	41,517.0	41,517.0	0.0
27 00	საქართველოს ოკუპირებული ტერიტორიებიდან	54,900.3	322,192.0	282,093.0	242,793.0	39,300.0

დასახელება	2022 წლის ფაქტი	2023 წლის გეგმა	2024 წლის პროექტი	მათ შორის	
				საბიუჯეტო სახსრები	დონორების დაფინანსება
	დეენილთა, შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტრო				
28 00	საქართველოს საგარეო საქმეთა სამინისტრო	16,741.9	1,019.0	1,015.0	0.0
29 00	საქართველოს თავდაცვის სამინისტრო	309,596.9	294,483.6	344,526.6	0.0
30 00	საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტრო	140,409.6	136,424.0	101,450.0	0.0
31 00	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო	57,407.5	53,541.0	36,187.0	1,540.0
32 00	საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტრო	111,080.8	270,627.0	378,700.0	28,094.0
33 00	საქართველოს კულტურის, სპორტისა და ახალგაზრდობის სამინისტრო	46,335.3	52,312.0	45,885.0	0.0
35 00	სსიპ - საჯარო სამსახურის ბიურო	108.3	10.0	20.0	0.0
36 00	სსიპ - იურიდიული დახმარების სამსახური	53.3	35.0	106.0	0.0
37 00	სსიპ - ვეტერანების საქმეთა სახელმწიფო სამსახური	58.3	953.0	998.0	0.0
38 00	სსიპ - საქართველოს ფინანსური მონიტორინგის სამსახური	3.1	1,340.0	723.0	0.0
39 00	პერსონალურ მონაცემთა დაცვის სამსახური	0.0	538.0	880.0	0.0
40 00	საქართველოს სახელმწიფო დაცვის სპეციალური სამსახური	6,561.0	8,085.0	7,166.0	0.0
41 00	საქართველოს სახალხო დამცველის აპარატი	1,660.5	1,925.0	2,175.0	0.0
43 00	სსიპ - საქართველოს კონკურენციის ეროვნული სააგენტო	49.9	400.0	50.0	0.0
44 00	ყოფილი სამხრეთ ოსეთის ავტონომიური ოლქის ტერიტორიაზე დროებითი ადმინისტრაციულ-ტერიტორიული ერთეულის ადმინისტრაცია - სამხრეთ ოსეთის ადმინისტრაცია	3.9	10.0	20.0	0.0
45 00	საქართველოს საპატრიარქო	814.4	705.0	638.0	0.0
46 00	სსიპ - ლევან სამხარაულის სახელობის სასამართლო ექსპერტიზის ეროვნული ბიურო	1,499.7	2,500.0	1,500.0	0.0
47 00	სსიპ - საქართველოს სტატისტიკის ეროვნული სამსახური - საქსტატი	696.0	200.0	400.0	0.0
48 00	სსიპ - საქართველოს მეცნიერებათა ეროვნული აკადემია	0.0	100.0	0.0	0.0
49 00	საქართველოს სავაჭრო-სამრეწველო პალატა	9.3	20.0	60.0	0.0
50 00	სსიპ - რელიგიის საკითხთა სახელმწიფო სააგენტო	9.5	10.0	10.0	0.0
51 00	სპეციალური საგამოძიებო სამსახური	1,872.6	5,670.0	5,790.0	0.0
52 00	სსიპ - სახელმწიფო ენის დეპარტამენტი	4.9	5.0	0.0	0.0
53 00	სსიპ - საჯარო და კერძო თანამშრომლობის სააგენტო	3.9	2.0	2.0	0.0
54 00	ეროვნული უსაფრთხოების საბჭოს აპარატი	181.1	200.0	285.0	0.0
55 00	სსიპ - ანტიკორუფციული ბიურო	0.0	0.0	390.0	0.0
56 00	საერთო-სახელმწიფოებრივი მნიშვნელობის გადასახდელები	246.3	0.0	0.0	0.0

ბ) განისაზღვროს საქართველოს სახელმწიფო ბიუჯეტის არაფინანსური აქტივების კლება 200,000.0 ათასი ლარის ოდენობით, თანდართული რედაქციით:

დასახელება	2022 წლის ფაქტი	2023 წლის გეგმა	2024 წლის პროექტი
არაფინანსური აქტივების კლება	202,833.5	200,000.0	200,000.0
ძირითადი აქტივები	170,605.1	170,000.0	200,000.0
მატერიალური მარაგები	1.3	0.0	0.0
არაწარმოებული აქტივები	32,227.2	30,000.0	0.0
მიწა	32,227.2	30,000.0	0.0

მუხლი 9. საქართველოს სახელმწიფო ბიუჯეტის ხარჯებისა და არაფინანსური აქტივების ფუნქციონალური კლასიფიკაცია

განისაზღვროს საქართველოს სახელმწიფო ბიუჯეტის ხარჯებისა და არაფინანსური აქტივების ზრდა ფუნქციონალურ ჭრილში თანდართული რედაქციით:

დასახელება	2022 წლის ფაქტი	2023 წლის გეგმა	2024 წლის პროექტი	მათ შორის	
				საბიუჯეტო სახსრები	დონორების დაფინანსება
7 სულ	18,654,591.9	20,216,504.1	22,415,277.5	21,144,027.5	1,271,250.0
7.1 საერთო დანიშნულების სახელმწიფო მომსახურება	2,276,484.6	2,884,290.4	3,349,085.4	3,349,085.4	0.0
7.1.1 აღმასრულებელი და წარმომადგენლობითი ორგანოების საქმიანობის უზრუნველყოფა, ფინანსური და ფისკალური საქმიანობა, საგარეო ურთიერთობები	461,466.7	507,465.5	549,921.1	549,921.1	0.0
7.1.1.1 აღმასრულებელი და წარმომადგენლობითი ორგანოების საქმიანობის უზრუნველყოფა	218,321.3	201,064.6	209,853.1	209,853.1	0.0
7.1.1.2 ფინანსური და ფისკალური საქმიანობა	43,358.0	119,899.9	145,537.0	145,537.0	0.0
7.1.1.3 საგარეო ურთიერთობები	199,787.4	186,501.0	194,531.0	194,531.0	0.0
7.1.3 საერთო დანიშნულების მომსახურება	69,419.8	90,150.0	84,815.9	84,815.9	0.0
7.1.3.1 საერთო საკადრო მომსახურება	2,328.0	1,750.0	1,900.0	1,900.0	0.0
7.1.3.2 საერთო დანიშნულების დაგეგმვა და სტატისტიკური მომსახურება	13,412.3	20,900.0	24,000.0	24,000.0	0.0
7.1.3.3 საერთო დანიშნულების სხვა მომსახურება	53,679.6	67,500.0	58,915.9	58,915.9	0.0
7.1.4 ფუნდამენტური სამეცნიერო კვლევები	4,084.4	4,735.0	4,800.0	4,800.0	0.0
7.1.6 ვალთან დაკავშირებული ოპერაციები	753,366.3	1,241,000.0	1,560,000.0	1,560,000.0	0.0
7.1.7 საერთო დანიშნულების ფულადი ნაკადები მთავრობის სხვადასხვა დონეს შორის	932,514.5	950,000.0	956,000.0	956,000.0	0.0
7.1.8 სხვა არაკლასიფიცირებული საქმიანობა საერთო დანიშნულების სახელმწიფო მომსახურებაში	55,632.8	90,939.9	193,548.4	193,548.4	0.0
7.2 თავდაცვა	1,173,129.3	1,324,095.0	1,446,052.0	1,446,052.0	0.0
7.2.1 შეიარაღებული ძალები	554,599.3	609,706.0	664,869.6	664,869.6	0.0
7.2.3 საგარეო სამხედრო დახმარება	1,592.6	2,000.0	0.0	0.0	0.0
7.2.4 გამოყენებითი კვლევები თავდაცვის სფეროში	43,917.2	44,608.0	43,719.1	43,719.1	0.0
7.2.5 სხვა არაკლასიფიცირებული საქმიანობა თავდაცვის სფეროში	573,020.2	667,781.0	737,463.3	737,463.3	0.0
7.3 საზოგადოებრივი წესრიგი და უსაფრთხოება	1,550,734.0	1,854,829.0	2,022,206.1	2,022,206.1	0.0
7.3.1 პოლიციის სამსახური და სახელმწიფო დაცვა	828,951.4	1,013,635.0	1,103,052.1	1,103,052.1	0.0

დასახელება		2022 წლის ფაქტი	2023 წლის გეგმა	2024 წლის პროექტი	მათ შორის	
					საბიუჯეტო სახსრები	დონორების დაფინანსება
7.3.2	სახანძრო-სამაშველო სამსახური	99,750.3	102,094.0	112,394.0	112,394.0	0.0
7.3.3	სასამართლოები და პროკურატურა	164,279.4	205,830.0	219,300.0	219,300.0	0.0
7.3.4	სასჯელაღსრულების დაწესებულებები	194,760.2	237,400.0	252,000.0	252,000.0	0.0
7.3.6	სხვა არაკლასიფიცირებული საქმიანობა საზოგადოებრივი წესრიგისა და უსაფრთხოების სფეროში	262,992.8	295,870.0	335,460.0	335,460.0	0.0
7.4	ეკონომიკური საქმიანობა	4,164,126.8	3,729,674.0	3,646,019.0	2,576,469.0	1,069,550.0
7.4.1	საერთო ეკონომიკური, კომერციული და შრომით რესურსებთან დაკავშირებული საქმიანობა	297,612.9	383,440.0	443,745.0	371,745.0	72,000.0
7.4.1.1	საერთო ეკონომიკური და კომერციული საქმიანობა	248,076.3	291,165.0	325,245.0	253,245.0	72,000.0
7.4.1.2	შრომით რესურსებთან დაკავშირებული საქმიანობა	49,536.6	92,275.0	118,500.0	118,500.0	0.0
7.4.2	სოფლის მეურნეობა, სატყეო მეურნეობა, მეთევზეობა და მონადირეობა	680,585.5	616,815.0	582,330.0	557,830.0	24,500.0
7.4.2.1	სოფლის მეურნეობა	680,585.5	616,815.0	582,330.0	557,830.0	24,500.0
7.4.3	სათბობი და ენერგეტიკა	250,116.0	34,550.0	39,900.0	33,600.0	6,300.0
7.4.3.2	ნავთობი და ბუნებრივი აირი	11,318.6	12,000.0	12,000.0	12,000.0	0.0
7.4.3.5	ელექტროენერგეტიკა	238,797.4	22,550.0	27,900.0	21,600.0	6,300.0
7.4.4	სამთომომპოვებელი და გადამამუშავებელი მრეწველობა, მშენებლობა	7,881.0	3,700.0	3,900.0	3,900.0	0.0
7.4.4.3	მშენებლობა	7,881.0	3,700.0	3,900.0	3,900.0	0.0
7.4.5	ტრანსპორტი	1,980,149.3	1,898,000.0	1,914,500.0	1,104,300.0	810,200.0
7.4.5.1	საავტომობილო ტრანსპორტი და გზები	1,929,063.5	1,878,000.0	1,903,000.0	1,092,800.0	810,200.0
7.4.5.3	სარკინიგზო ტრანსპორტი	0.0	10,000.0	1,500.0	1,500.0	0.0
7.4.5.4	საკაბო ტრანსპორტი	50,561.4	10,000.0	10,000.0	10,000.0	0.0
7.4.5.5	მილსადენები და სხვა სახის სატრანსპორტო საშუალებები	524.4	0.0	0.0	0.0	0.0
7.4.7	ეკონომიკის სხვა დარგები	849,117.3	651,044.0	483,124.0	381,574.0	101,550.0
7.4.7.1	ვაჭრობა, მარაგების შექმნა, შენახვა და დასაწყობება	901.2	509.0	1,524.0	1,524.0	0.0
7.4.7.3	ტურიზმი	303,842.3	241,035.0	203,500.0	203,500.0	0.0
7.4.7.4	მრავალმიზნობრივი განვითარების პროექტი	544,373.8	409,500.0	278,100.0	176,550.0	101,550.0
7.4.9	სხვა არაკლასიფიცირებული საქმიანობა ეკონომიკის სფეროში	98,664.8	142,125.0	178,520.0	123,520.0	55,000.0
7.5	გარემოს დაცვა	141,274.8	166,540.0	179,370.0	164,270.0	15,100.0
7.5.1	ნარჩენების შეგროვება, გადამუშავება და განადგურება	27,490.2	46,075.0	37,500.0	34,900.0	2,600.0
7.5.2	ჩამდინარე წყლების მართვა	0.0	9,300.0	9,200.0	8,000.0	1,200.0
7.5.3	გარემოს დაბინძურების წინააღმდეგ ბრძოლა	2,057.1	1,375.0	1,510.0	1,510.0	0.0
7.5.4	ბიომრავალფეროვნებისა და ლანდშაფტების დაცვა	50,277.0	53,150.0	56,115.0	44,815.0	11,300.0
7.5.6	სხვა არაკლასიფიცირებული საქმიანობა გარემოს დაცვის სფეროში	61,450.5	56,640.0	75,045.0	75,045.0	0.0
7.6	საბინაო-კომუნალური მეურნეობა	341,259.4	332,600.0	410,400.0	400,000.0	10,400.0
7.6.2	კომუნალური მეურნეობის განვითარება	341.7	0.0	2,000.0	1,000.0	1,000.0
7.6.3	წყალმომარაგება	340,917.7	332,600.0	408,400.0	399,000.0	9,400.0
7.7	ჯანმრთელობის დაცვა	2,037,854.5	1,607,738.0	1,746,832.0	1,706,832.0	40,000.0
7.7.1	სამედიცინო პროდუქცია, მოწყობილობები და აპარატები	2,151.7	3,950.0	3,950.0	3,950.0	0.0
7.7.1.1	ფარმაცევტული პროდუქცია	2,151.7	3,950.0	3,950.0	3,950.0	0.0
7.7.2	ამბულატორიული მომსახურება	1,006,329.1	968,637.0	1,125,047.0	1,125,047.0	0.0
7.7.2.1	ზოგადი პროფილის ამბულატორიული მომსახურება	980,658.9	929,000.0	1,085,000.0	1,085,000.0	0.0
7.7.2.2	სპეციალიზებული ამბულატორიული მომსახურება	25,670.2	39,637.0	40,047.0	40,047.0	0.0

დასახელება		2022 წლის ფაქტი	2023 წლის გეგმა	2024 წლის პროექტი	მათ შორის	
					საბიუჯეტო სახსრები	დონორების დაფინანსება
7.7.3	საავადმყოფოების მომსახურება	342,904.3	347,227.0	365,350.0	365,350.0	0.0
7.7.3.2	სპეციალიზებული საავადმყოფოების მომსახურება	336,560.8	339,227.0	356,350.0	356,350.0	0.0
7.7.3.3	სამედიცინო ცენტრებისა და სამშობიარო სახლების მომსახურება	6,343.5	8,000.0	9,000.0	9,000.0	0.0
7.7.4	საზოგადოებრივი ჯანდაცვის მომსახურება	68,212.8	99,695.0	108,985.0	108,985.0	0.0
7.7.6	სხვა არაკლასიფიცირებული საქმიანობა ჯანმრთელობის დაცვის სფეროში	618,256.7	188,229.0	143,500.0	103,500.0	40,000.0
7.8	დასვენება, კულტურა და რელიგია	502,991.1	490,953.0	508,185.0	508,185.0	0.0
7.8.1	მომსახურება დასვენებისა და სპორტის სფეროში	158,479.3	185,889.0	191,042.0	191,042.0	0.0
7.8.2	მომსახურება კულტურის სფეროში	189,399.7	136,854.0	137,620.0	137,620.0	0.0
7.8.3	ტელერადიომუწეებლობა და საგამომცემლო საქმიანობა	84,675.8	102,190.0	111,302.0	111,302.0	0.0
7.8.4	რელიგიური და სხვა სახის საზოგადოებრივი საქმიანობა	4,462.8	962.0	1,032.0	1,032.0	0.0
7.8.6	სხვა არაკლასიფიცირებული საქმიანობა დასვენების, კულტურისა და რელიგიის სფეროში	65,973.5	65,058.0	67,189.0	67,189.0	0.0
7.9	განათლება	1,835,345.4	2,318,672.7	2,745,945.0	2,609,745.0	136,200.0
7.9.1	სკოლამდელი აღზრდა	212.0	100,190.0	225,585.0	225,585.0	0.0
7.9.2	ზოგადი განათლება	1,175,446.2	1,344,065.0	1,533,710.0	1,533,710.0	0.0
7.9.2.3	საშუალო ზოგადი განათლება	1,175,446.2	1,344,065.0	1,533,710.0	1,533,710.0	0.0
7.9.3	პროფესიული განათლება	83,758.6	96,813.0	103,126.0	103,126.0	0.0
7.9.4	უმაღლესი განათლება	147,304.2	153,306.0	169,153.0	169,153.0	0.0
7.9.4.2	უმაღლესი აკადემიური განათლება	147,304.2	153,306.0	169,153.0	169,153.0	0.0
7.9.5	უმაღლესის შემდგომი განათლება	1,296.9	500.0	500.0	500.0	0.0
7.9.6	განათლების სფეროს დამხმარე მომსახურება	235,834.9	380,583.0	470,825.0	419,325.0	51,500.0
7.9.7	გამოყენებითი კვლევები განათლების სფეროში	61,497.5	74,135.8	76,400.0	76,400.0	0.0
7.9.8	სხვა არაკლასიფიცირებული საქმიანობა განათლების სფეროში	129,995.2	169,079.9	166,646.0	81,946.0	84,700.0
7.10	სოციალური დაცვა	4,631,392.1	5,507,112.0	6,361,183.0	6,361,183.0	0.0
7.10.1	ავადმყოფთა და შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირთა სოციალური დაცვა	16,418.3	16,600.0	23,700.0	23,700.0	0.0
7.10.1.1	ავადმყოფთა სოციალური დაცვა	780.7	500.0	2,000.0	2,000.0	0.0
7.10.1.2	შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირთა სოციალური დაცვა	15,637.5	16,100.0	21,700.0	21,700.0	0.0
7.10.2	ხანდაზმულთა სოციალური დაცვა	2,901,545.6	3,436,461.0	3,972,261.0	3,972,261.0	0.0
7.10.4	ოჯახებისა და ბავშვების სოციალური დაცვა	1,169,692.5	1,366,000.0	1,523,180.0	1,523,180.0	0.0
7.10.6	საცხოვრებლით უზრუნველყოფა	28,767.4	29,700.0	27,100.0	27,100.0	0.0
7.10.7	სოციალური გაუცხოების საკითხები, რომლებიც არ ექვემდებარება კლასიფიკაციას	128,115.6	252,435.0	256,130.0	256,130.0	0.0
7.10.9	სხვა არაკლასიფიცირებული საქმიანობა სოციალური დაცვის სფეროში	386,852.8	405,916.0	558,812.0	558,812.0	0.0

თავი IV

საქართველოს სახელმწიფო ბიუჯეტის მთლიანი სალდო, ფინანსური აქტივებისა და ვალდებულებების ცვლილება

მუხლი 10. საქართველოს სახელმწიფო ბიუჯეტის მთლიანი სალდო

განისაზღვროს საქართველოს სახელმწიფო ბიუჯეტის მთლიანი სალდო (-2,331,417.5) ათასი ლარის ოდენობით.

მუხლი 11. საქართველოს სახელმწიფო ბიუჯეტის ფინანსური აქტივების ცვლილება

1. განისაზღვროს საქართველოს სახელმწიფო ბიუჯეტის ფინანსური აქტივების ცვლილება (-256,978.5) ათასი ლარის ოდენობით.

2. განისაზღვროს საქართველოს სახელმწიფო ბიუჯეტის ფინანსური აქტივების ზრდა 322,550.0 ათასი ლარის ოდენობით, თანდართული რედაქციით:

ათას ლარებში

დასახელება	2022 წლის ფაქტი	2023 წლის გეგმა	2024 წლის პროექტი
ფინანსური აქტივების ზრდა	855,613.5	479,202.9	322,550.0
ვალუტა და დეპოზიტები	366,177.0	34,102.9	0.0
სესხები	477,347.0	445,100.0	322,550.0
აქციები და სხვა კაპიტალი	12,089.5	0.0	0.0

3. განისაზღვროს საქართველოს სახელმწიფო ბიუჯეტის ფინანსური აქტივების კლება 579,528.50 ათასი ლარის ოდენობით, თანდართული რედაქციით:

ათას ლარებში

დასახელება	2022 წლის ფაქტი	2023 წლის გეგმა	2024 წლის პროექტი
ფინანსური აქტივების კლება	144,228.9	450,000.0	579,528.5
ვალუტა და დეპოზიტები	0.0	0.0	279,528.5
სესხები	143,235.6	450,000.0	300,000.0
აქციები და სხვა კაპიტალი	993.3	0.0	0.0

მუხლი 12. საქართველოს სახელმწიფო ბიუჯეტის ვალდებულებების ცვლილება

1. განისაზღვროს საქართველოს სახელმწიფო ბიუჯეტის ვალდებულებების ცვლილება 2,074,439.0 ათასი ლარის ოდენობით.

2. განისაზღვროს საქართველოს სახელმწიფო ბიუჯეტის ვალდებულებების ზრდა 3,497,800.0 ათასი ლარის ოდენობით:

ათას ლარებში

დასახელება	2022 წლის ფაქტი	2023 წლის გეგმა	2024 წლის პროექტი
ვალდებულებების ზრდა	3,731,879.7	3,644,320.0	3,497,800.0
საშინაო	1,346,339.8	1,400,000.0	1,500,000.0
ფასიანი ქაღალდები, გარდა აქციებისა	1,346,339.8	1,400,000.0	1,500,000.0
საგარეო	2,385,539.9	2,244,320.0	1,997,800.0
სესხები	2,385,539.9	2,244,320.0	1,997,800.0

ა) სახელმწიფო ფასიანი ქაღალდების გამოშვებით ვალდებულებების ზრდა – 1,500,000.0 ათასი ლარის ოდენობით;

ბ) საქართველოს მწვანე და მდგრადი განვითარების პოლიტიკის მეორე ოპერაციის (GRID DPO-II) ფარგლებში მსოფლიო ბანკიდან (WB) მისაღები სახსრები - 135 000.0 ათასი ლარის ოდენობით;

გ) რკინიგზის სექტორის რეფორმის პროგრამის ქვეპროგრამა 2-ის ფარგლებში აზიის განვითარების ბანკიდან (ADB) მისაღები სახსრები - 67 200.0 ათასი ლარის ოდენობით;

დ) საქართველოს ადამიანური კაპიტალის პროგრამის ფარგლებში:

- ✓ მსოფლიო ბანკიდან (WB) მისაღები სახსრები - 86 400.0 ათასი ლარის ოდენობით;
- ✓ საფრანგეთის განვითარების სააგენტოდან (AFD) მისაღები სახსრები - 27 000.0 ათასი ლარის ოდენობით;

ე) ჯანდაცვის სექტორის განვითარების პროგრამის ფარგლებში აზიის განვითარების ბანკიდან (ADB) მისაღები სახსრები - 67 200.0 ათასი ლარის ოდენობით;

ვ) მეორადი განათლების სექტორის განვითარების პროგრამის ფარგლებში აზიის განვითარების ბანკიდან (ADB) მისაღები სახსრები - 67 200.0 ათასი ლარის ოდენობით;

ზ) საერთაშორისო საფინანსო ორგანიზაციებისა და უცხო ქვეყნების მთავრობების მიერ საქართველოს მთავრობისათვის გამოსაყოფი გრძელვადიანი საინვესტიციო, შეღავათიანი კრედიტები – 1,547,800.0 ათასი ლარის ოდენობით, თანდართული რედაქციით:

ათას ლარებში

დასახელება	2022 წლის ფაქტი	2023 წლის გეგმა	2024 წლის პროექტი
კრედიტები	1,568,639.6	1,844,320.0	1,547,800.0
მყარი ნარჩენების ინტეგრირებული მართვის პროგრამა II (KfW)	7,029.9	20,000.0	23,500.0
რეგიონალური განვითარების პროექტი III (მცხეთა-მთიანეთი და სამცხე-	40,120.2	45,000.0	33,300.0

დასახელება	2022 წლის ფაქტი	2023 წლის გეგმა	2024 წლის პროექტი
ჯავახეთი) (WB)			
საქართველოში საჯარო შენობების ენერგოეფექტურობის გაუმჯობესება და განახლებადი-ალტერნატიული ენერჯის გამოყენება (NEFCO, E5P)	975.3	0.0	0.0
თბილისი-სენაკი-ლესელიძის საავტომობილო გზის შორაპანი არგვეთას მონაკვეთის რეკონსტრუქცია-მშენებლობა (ADB)	132,007.8	152,370.0	93,000.0
მდინარე დებედაზე ხიდის მშენებლობა (EBRD)	3,965.1	0.0	0.0
შიდასახელმწიფოებრივი გზების აქტივების მართვის პროექტი (WB)	19,469.0	20,000.0	0.0
ინოვაციის, ინკლუზიურობის და ხარისხის პროექტი - საქართველო I2Q (WB)	13,039.5	59,800.0	90,000.0
თბილისი-სენაკი-ლესელიძის საავტომობილო გზის ჩუმათელეთი-ხევის მონაკვეთის რეკონსტრუქცია-მშენებლობა (EIB, WB)	55,735.6	67,800.0	75,000.0
საქართველოს ელექტროგადამცემი ქსელის გაფართოების დია პროგრამა (EBRD, KfW, EU)	4,250.4	0.0	0.0
პროფესიული განათლების პროგრამა 1 (KfW)	0.0	9,900.0	18,000.0
დარგობრივი სესხი წყლის სექტორისთვის (AFD, ADB)	13,226.8	5,050.0	0.0
ურბანული ტრანსპორტის განვითარების პროგრამა (EBRD)	0.0	0.0	2,500.0
COVID-19-თან დაკავშირებული ჯანდაცვის სფეროს ღონისძიებების დაფინანსება (EIB)	16,869.9	47,650.0	40,000.0
ჩრდილოეთის რგოლი (EBRD), ნამახვანი - წყალტუბო - ლაჯანური (KfW, EBRD, EU-NIF)	10,688.2	10,000.0	10,500.0
ქ. ბათუმის ახალი შემოვლითი გზა (ADB, AIIB)	24,350.5	51,200.0	37,000.0
ვარდნილისა და ენგურის ჰიდროელექტროსადგურების რეაბილიტაციის პროექტი (EBRD, EIB, EU)	7,361.2	5,000.0	5,000.0
ენერგოეფექტურობა საჯარო შენობებში (KfW, EBRD)	564.4	0.0	0.0
საცხოვრებლად ვარგისი ქალაქების საინვესტიციო პროგრამა (ADB)	82,380.8	82,000.0	63,000.0
იმერეთის და ყაზბეგის მუნიციპალიტეტებში კომუნალური ინფრასტრუქტურის გაუმჯობესება (KfW)	4,965.4	30,000.0	38,000.0
თბილისი-სენაკი-ლესელიძის საავტომობილო გზის ხევი უბისას მონაკვეთის რეკონსტრუქცია - მშენებლობა (ADB, EIB)	188,489.6	103,675.0	14,500.0
ელექტროგადამცემი ქსელის გაძლიერების პროექტი (WB)	2,496.0	0.0	0.0
500 კვ ეგზ ჯვარი-წყალტუბო (WB)	43,589.4	18,500.0	21,000.0
ქვემო ქართლის მყარი ნარჩენების პროექტი (EBRD, SIDA)	175.9	6,500.0	7,000.0
COVID-19-ის წინააღმდეგ სწრაფი რეაგირების პროექტი (AIIB, KfW, WB)	23,379.4	2,350.0	0.0
ქუთაისის წყალარინების პროექტი (EPTATF, EIB)	0.0	20,700.0	30,800.0
ადმოსავლეთ-დასავლეთის ჩქაროსნული ავტომაგისტრალის დერეფნის გაუმჯობესების პროექტი (ზემო ოსიაური-რიკოთი) (EIB, WB)	52,107.8	60,000.0	80,000.0
აჭარის სოფლების წყალმომარაგებისა და წყალარინების პროგრამა, საქართველო (EU, KfW)	3,587.5	30,000.0	13,000.0
ქალაქ ხაშურის და მიმდებარე დასახლებების წყალმომარაგებისა და წყალარინების სისტემების მომსახურების გაუმჯობესება (AFD, EU)	0.0	33,750.0	10,600.0
ბათუმი (ანგისა) - ახალციხის საავტომობილო გზის ხულო-ზარზმის მონაკვეთის რეაბილიტაცია-რეკონსტრუქცია (Kuwait Fund)	5,738.0	20,000.0	18,000.0
მდგრადი ურბანული მობილობა (KfW)	0.0	25,000.0	10,000.0
Log-In Georgia (WB, EIB)	15,366.6	50,000.0	50,000.0
COVID-19-ის ვაკცინის მხარდამჭერი პროექტი აზია-წყნარი ოკეანეთის ვაკცინის ხელმისაწვდომობის ფარგლებში (APVAX) (ADB)	9,779.0	0.0	0.0

დასახელება	2022 წლის ფაქტი	2023 წლის გეგმა	2024 წლის პროექტი
რეგიონალური და მუნიციპალური ინფრასტრუქტურის განვითარების პროექტი II (WB, WB-TF)	51,211.2	31,450.0	23,750.0
ენერგეტიკის სექტორის ღია პროგრამა (KfW)	186.6	5,000.0	3,300.0
საქართველოს მიკრო, მცირე და საშუალო ზომის საწარმოების დახმარებისა და აღდგენის პროექტი (WB)	31,411.5	46,500.0	72,000.0
შიდასახელმწიფოებრივი მნიშვნელობის ძირულა-ხარაგაული-მოლითი-ფონა-ჩუმათელეთის საავტომობილო გზის ჩუმათელეთი-ხარაგაულის მონაკვეთის რეაბილიტაცია-რეკონსტრუქცია (ADB)	3,283.7	12,700.0	0.0
სენაკი-ფოთი-სარფის საავტომობილო გზის კმ48-კმ64 გრიგოლეთი-ჩოლოქის მონაკვეთის მშენებლობა (EIB)	28,502.4	32,000.0	17,000.0
აღმოსავლეთ-დასავლეთის ჩქაროსნული ავტომაგისტრალის მოდერნიზაცია-მშენებლობა სამტრედია-გრიგოლეთის მონაკვეთზე (EIB, EU)	57,985.1	42,375.0	100,000.0
გურიის ელგადაცემის ხაზების ინფრასტრუქტურის გაძლიერება (KfW, EU-NIF)	2,734.7	20,000.0	15,850.0
შიდასახელმწიფოებრივი და ადგილობრივი გზების მესამე პროექტი (WB)	39.2	0.0	0.0
500 კვ ევხ "წყალტუბო-ახალციხე-თორთუმი" (EU-NIF, KfW)	13,611.7	8,000.0	35,000.0
აჭარის მყარი ნარჩენების პროექტი (SIDA, EBRD)	0.0	5,000.0	5,000.0
თბილისის მუნიციპალური მომსახურების პროექტი (EBRD)	358.7	20,000.0	5,000.0
თბილისის საჯარო სკოლების რეაბილიტაციისა და ენერგოეფექტურობის გაზრდის პროექტი (CEB, E5P)	16,185.7	13,800.0	500.0
ირიგაციისა და მიწის ბაზრის განვითარების პროექტი (WB)	32,776.1	39,500.0	11,000.0
თბილისი-ბაკურციხე-ლაგოდეხის საავტომობილო გზის ბაკურციხე-წნორის მონაკვეთის მშენებლობა (ADB)	6,429.7	24,000.0	30,000.0
ჩრდილოეთ-სამხრეთ დერეფნის (ქვეშეთი-კობი) გზა (EBRD, ADB)	212,611.8	178,280.0	235,000.0
თბილისის ავტობუსების პროექტი (ფაზა II-გაზი) (EBRD)	0.0	30,000.0	0.0
საქართველოს მთიან რეგიონებში საჯარო სკოლების რეაბილიტაცია და ენერგოეფექტურობის გაუმჯობესება (NEFCO, E5P)	0.0	400.0	4,000.0
ხელედილა-ლაჯანური-ონი (KfW)	1,390.1	10,000.0	13,000.0
დარგობრივი სესხი განათლების სექტორისთვის (ADB)	1,733.0	15,000.0	12,000.0
ბათუმის მუნიციპალური ინფრასტრუქტურა (ფაზა V) (KfW)	0.0	0.0	10,000.0
ბათუმის ავტობუსების პროექტი (E5P, EBRD)	107.2	500.0	0.0
კახეთის სატრანსპორტო კავშირის გაუმჯობესების პროექტი (WB)	695.0	24,000.0	93,200.0
თბილისის მეტროს პროექტი (EBRD)	0.0	30,000.0	0.0
თბილისი-სენაკი-ლესელიძის საავტომობილო გზის უბისა შორაპანის მონაკვეთის რეკონსტრუქცია-მშენებლობა (EIB)	202,522.2	162,720.0	17,500.0
ეროვნული ინოვაციური ეკოსისტემის პროექტი (WB)	7,821.0	2,500.0	0.0
ურბანული მომსახურების გაუმჯობესების პროგრამა (წყალმომარაგებისა და წყალარინების სექტორი) (ADB)	89,388.9	93,600.0	40,000.0
მერძვეების დარგის მოდერნიზაციის და ბაზარზე წვდომის პროგრამა (DiMMA) (IFAD)	3,002.3	7,700.0	11,000.0
ბაკურიანის მუნიციპალური მომსახურების პროექტი (EBRD)	744.1	3,050.0	0.0
თბილისის მყარი ნარჩენების მართვის პროექტი (EBRD)	22,198.6	10,000.0	10,000.0

3. განისაზღვროს საქართველოს სახელმწიფო ბიუჯეტის ვალდებულებების კლება 1,423,361.0 ათასი ლარის ოდენობით, თანდართული რედაქციით:

ათას ლარებში

დასახელება	2022 წლის ფაქტი	2023 წლის გეგმა	2024 წლის პროექტი
ვალდებულებების კლება	1,018,984.1	1,218,513.0	1,423,361.0
საშინაო	42,854.4	42,913.0	42,741.0
ფასიანი ქაღალდები, გარდა აქციებისა	40,000.0	40,000.0	40,000.0
სესხები	2,854.4	2,913.0	2,741.0
საგარეო	976,129.7	1,175,600.0	1,380,620.0
სესხები	970,865.5	1,170,000.0	1,375,000.0
სხვა კრედიტორული დავალიანებები	5,264.2	5,600.0	5,620.0

მუხლი 13. საქართველოს სახელმწიფო ვალის საპროგნოზო ზღვრული მოცულობა

განისაზღვროს საქართველოს სახელმწიფო ვალის საპროგნოზო ზღვრული მოცულობა 2024 წლის ბოლოსთვის არაუმეტეს 33,562.4 მლნ ლარის ოდენობით, მათ შორის, სახელმწიფო საგარეო ვალისა – 23,634.4 მლნ ლარის ოდენობით, ხოლო სახელმწიფო საშინაო ვალისა – 9,928.0 მლნ ლარის ოდენობით, თანდართული რედაქციით:

ათას ლარებში

კრედიტორი	საპროგნოზო ნაშთი 31.12.2024 მდგომარეობით
სულ სახელმწიფო საგარეო ვალის ზღვრული მოცულობა	23,634,400.9
სულ მთავრობის საგარეო ვალის ზღვრული მოცულობა	22,683,389.8
მრავალმხრივი კრედიტორებისაგან	17,223,131.0
აზიის განვითარების ბანკი (ADB)	6,192,046.3
აზიის ინფრასტრუქტურის საინვესტიციო ბანკი (AIIB)	528,686.3
ევროპის რეკონსტრუქციისა და განვითარების ბანკი (EBRD)	625,868.5
ევროპის საინვესტიციო ბანკი (EIB)	2,999,036.3
ევროგაერთიანება (EU)	379,329.3
მსოფლიო ბანკი (WB)	5,872,855.4
სოფლის მეურნეობის განვითარების საერთაშორისო ფონდი (IFAD)	102,538.6
საერთაშორისო სავალუტო ფონდი (IMF)	475,505.5
ევროსაბჭოს განვითარების ბანკი (CEB)	38,691.2
სკანდინავიური გარემოსდაცვის საფინანსო კორპორაცია (NEFCO)	8,573.6
ორმხრივი კრედიტორებისაგან	4,119,458.8
სომხეთი	2,723.4
აზერბაიჯანი	3,087.3
ავსტრია	28,378.2

კრედიტორი	საპროგნოზო ნაშთი 31.12.2024 მდგომარეობით
საფრანგეთი	2,029,603.1
გერმანია	1,624,868.7
ირანი	2,252.0
იაპონია	336,320.7
ყაზახეთი	3,358.3
ქუვეითი	44,266.1
ნიდერლანდების სამეფო	67.5
რუსეთი	21,102.9
თურქეთი	6,011.6
თურქმენეთი	566.0
ამერიკის შეერთებული შტატები	16,852.9
სხვა საგარეო ვალდებულებები	1,340,800.0
ევრობონდი	1,340,800.0
საქართველოს ეროვნული ბანკის საგარეო ვალი	951,011.0
საერთაშორისო სავალუტო ფონდი (IMF)	951,011.0
სახელმწიფო საშინაო ვალის ზღვრული მოცულობა	9,928,000.0
ეროვნული ბანკისთვის განკუთვნილი ერთწლიანი ყოველწლიურად განახლებადი სახელმწიფო ობლიგაცია	40,846.0
სხვადასხვა ვადის სახელმწიფო ობლიგაციები ღია ბაზრის ოპერაციებისთვის	152,000.0
ფინანსთა სამინისტროს სახაზინო ვალდებულებები	337,235.0
ფინანსთა სამინისტროს სახაზინო ობლიგაციები	9,397,919.0
სულ სახელმწიფო ვალის ზღვრული მოცულობა	33,562,400.9

* შენიშვნა:

1. გამოთვლისას გამოყენებულია 2023 წლის 22 სექტემბრის გაცვლითი კურსი: 1 EUR = 2.8521 GEL; 1 SDR = 3.5288 GEL; 100 JPY = 1.8093 GEL; 1 KWD = 8.6783 GEL; 1 USD = 2.6816 GEL.

2. ვალის მოცულობა არ მოიცავს „სახელმწიფო ვალის შესახებ“ საქართველოს კანონის 48-ე მუხლით გათვალისწინებულ ვალდებულებებს, ვინაიდან ამ მუხლით განსაზღვრული ვალდებულებების მოცულობა დაუზუსტებელია.

მუხლი 14. „ეკონომიკური თავისუფლების შესახებ“ საქართველოს ორგანული კანონით დადგენილი ზღვრული პარამეტრების პროგნოზი

„ეკონომიკური თავისუფლების შესახებ“ საქართველოს ორგანული კანონის მე-2 მუხლის მე-7 პუნქტის გათვალისწინებით, იმავე მუხლის პირველი პუნქტით დადგენილი ზღვრული პარამეტრების საპროგნოზო მაჩვენებლები განისაზღვროს შემდეგნაირად:

ა) 2024 წელს სახელმწიფოს ერთიანი ბიუჯეტის უარყოფითი მთლიანი სალდო – 2 162.0 მლნ ლარით, რაც პროგნოზირებული მთლიანი შიდა პროდუქტის (მშპ-ის) 2.5%-ს შეადგენს (დადგენილი ზღვარი – მშპ-ის 3%);

ბ) 2024 წლის ბოლოსთვის საქართველოს მთავრობის ვალის ზღვრული მოცულობა – მთლიანი შიდა პროდუქტის (მშპ-ის) 38.2%-ით, ხოლო საჯარო და კერძო თანამშრომლობის პროექტების ფარგლებში აღებული ვალდებულებების მიმდინარე ღირებულების შეფასება (2022 წლის 31 დეკემბრის მდგომარეობით) – მთლიანი შიდა პროდუქტის (მშპ-ის) 0.1%-ით – ჯამი: მშპ-ის 38.3% (დადგენილი ზღვარი – მშპ-ის 60%).

თავი V

სახელმწიფო ბიუჯეტის პრიორიტეტები და პროგრამები

მუხლი 15. საქართველოს სახელმწიფო ბიუჯეტის პრიორიტეტები და პროგრამები

განისაზღვროს საქართველოს სახელმწიფო ბიუჯეტის პრიორიტეტები (პირველი დონე), მათ ფარგლებში განსახორციელებელი პროგრამები (მეორე დონე) და ქვეპროგრამები (მესამე და შემდგომი დონეები) შემდეგი რედაქციით:

1 ხელმისაწვდომი, ხარისხიანი ჯანმრთელობის დაცვა და სოციალური უზრუნველყოფა

ეფექტიანი და სოციალური სამართლიანობის პრინციპზე დაფუძნებული ჯანმრთელობის დაცვის სისტემის განვითარება საქართველოს მთავრობის ერთ-ერთი უმთავრესი პრიორიტეტია:

- ხელმისაწვდომი და ხარისხიანი სამედიცინო მომსახურების უზრუნველსაყოფად საყოველთაო ჯანმრთელობის დაცვის სახელმწიფო პროგრამით კვლავ უზრუნველყოფილი იქნება სამედიცინო მომსახურების ფინანსური და გეოგრაფიული ხელმისაწვდომობა; მიზნობრივი ჯგუფები უზრუნველყოფილი იქნებიან შესაბამისი სამედიცინო მომსახურებითა და სამკურნალო მედიკამენტებით;
- გაგრძელდება ბენეფიციართა გარკვეული ჯგუფების (სოციალურად დაუცველ პირთა, საპენსიო ასაკის პირთა, ვეტერანთა და სხვათა) ქრონიკული დაავადებების სამკურნალო მედიკამენტებით უზრუნველყოფა, სათანადო მექანიზმების დახვეწა და მედიკამენტების სიის გაფართოება;
- სახელმწიფოს ერთ-ერთი მთავარი პრიორიტეტი იქნება ონკოლოგიური დაავადებების მართვა და მკურნალობა, დაინერგება მკურნალობის თანამედროვე, ეფექტიანი მეთოდები;
- განხორციელდება ჯანმრთელობის დაცვის სფეროს უმთავრესი პრიორიტეტის – პირველადი ჯანმრთელობის დაცვის სისტემის რეფორმის მომდევნო ეტაპი; უზრუნველყოფილი იქნება მოსახლეობის ავადობის ადრეული გამოვლენა და შეკავება, რაც გააუმჯობესებს ჯანმრთელობის მაჩვენებლებს და შეამცირებს გადაუდებელი და სტაციონარული მომსახურების ხარჯებს; დაიხვეწება პირველადი ჯანმრთელობის დაცვის მომსახურება და სისტემის დაფინანსების მექანიზმები; გაიზრდება ოჯახის ექიმის როლი და მნიშვნელობა; გაძლიერდება ავადობისა და სიკვდილიანობის ყველაზე მძიმე ტვირთის მქონე დაავადებათა პრევენცია და, შესაბამისად, ამ დაავადებების მქონე მოსახლეობის დაცვა ჯანმრთელობის დაცვის კატასტროფული დანახარჯებისგან; გაუმჯობესდება ინფრასტრუქტურა;
- განხორციელდება ღონისძიებები ციფრული ტექნოლოგიებისა და ტელემედიცინის დანერგვისთვის, რაც გაზრდის სამედიცინო მომსახურების ხელმისაწვდომობას და გააუმჯობესებს მის ხარისხს, უზრუნველყოფს არასაჭირო ჰოსპიტალიზაციისგან დაცვას და შეამცირებს გადაუდებელი შემთხვევებისა და ჰოსპიტალიზაციის ხარჯებს;
- საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის დაცვის სფეროში განხორციელდება ღონისძიებები მოსახლეობის ჯანმრთელობის ხელშეწყობის, ჯანსაღი ცხოვრების წესის დამკვიდრებისა და გადამდებ და არაგადამდებ დაავადებათა პრევენციის მიზნით; გაიზრდება პროგრამების საბიუჯეტო დაფინანსება და ეფექტიანობა; შეიქმნება წამალდამოკიდებულ პირთა ერთიანი ბაზა და შემუშავდება სერვისების მიწოდების ახალი მოდელი; C ჰეპატიტის მართვის სახელმწიფო პროგრამის ფარგლებში გაგრძელდება სერვისების დეცენტრალიზაცია;
- უზრუნველყოფილი იქნება მოსახლეობისთვის სამედიცინო მომსახურების მიწოდება; პრიორიტეტულ სფეროებში გაიზრდება პროგრამების საბიუჯეტო დაფინანსება; გაგრძელდება ფსიქიკური ჯანმრთელობის სერვისების დეინსტიტუციონალიზაცია, საოჯახო საცხოვრისებისა და თავშესაფრების სერვისების გაფართოება და სერვისების მიმწოდებელი პერსონალის გადამზადება;
- გაგრძელდება სალიცენზიო და სანებართვო პირობების დახვეწა; დაიწყება ნებაყოფლობითი საერთაშორისო აკრედიტაციის მექანიზმების შემუშავება; გაგრძელდება პროვაიდერების სელექციური შერჩევა ხარისხის სტანდარტების, ხელმისაწვდომობის, უტილიზაციის მაჩვენებლისა და დაფინანსების ახალი მეთოდების გათვალისწინებით;

- მოსახლეობის საყოველთაო ჯანმრთელობის დაცვის სახელმწიფო პროგრამის ფარგლებში განხორციელდება ერთიანი სატარიფო პოლიტიკა და დაიწყება სამედიცინო მომსახურების ანაზღაურებისთვის დიაგნოზთან შეჭიდული ჯგუფების (DRG) სისტემის დანერგვა; გათანაბრებული ტარიფების ინიციატივა გახდება ქვეყნის მასშტაბით ერთიანი სტანდარტისა და ხარისხის მოთხოვნის საფუძველი; საქართველოს ყველა მოქალაქე კვლავ დაცული იქნება სამედიცინო მომსახურებასთან დაკავშირებული დიდი ხარჯებისგან;
- განხორციელდება ფარმაცევტული სფეროს მარეგულირებელი საკანონმდებლო ბაზის ევროკავშირის კანონმდებლობასთან ჰარმონიზაცია; სამკურნალო საშუალებების შექმნის, სტანდარტიზაციის, ხარისხის, უსაფრთხოებისა და ეფექტიანობის მიმართ თანამედროვე მიდგომები დაინერგება;
- შემუშავდება და დაინერგება დიპლომისშემდგომი და უწყვეტი სამედიცინო განათლების განვითარების სტრატეგია; განხორციელდება ერთიანი დიპლომისშემდგომი საკვალიფიკაციო საგამოცდო ინსტრუმენტის სრულყოფა; განხორციელდება ღონისძიებები უწყვეტი სამედიცინო განათლების სავალდებულო სისტემის ეტაპობრივად შემოღებისა და დარგობრივი ასოციაციების/პროფესიული ორგანიზაციების აღიარების ეფექტიანი მექანიზმის ამოქმედებისთვის.

სამართლიანი, გამჭვირვალე და ეფექტიანი სოციალური დაცვის სისტემის ფუნქციონირების, სიდატაკის დამღვეისა და სიღარიბის შემცირების, მოსახლეობის სოციალური მდგომარეობის გაუმჯობესებისა და დასაქმების უზრუნველსაყოფად:

- გაგრძელდება მოსახლეობის სოციალური მდგომარეობის გასაუმჯობესებლად მიზნობრივი პროგრამების განხორციელება;
- გაიზრდება სოციალური სერვისების გეოგრაფიული ხელმისაწვდომობა და ხარისხი, განვითარდება ახალი სერვისები; ადგილობრივი ხელისუფლების ჩართულობით გაიზრდება სოციალური პროგრამების მიზნობრიობა და ეფექტიანობა;
- გაგრძელდება საპენსიო ასაკის პირთა სახელმწიფო პენსიით უზრუნველყოფა საქართველოს კანონმდებლობით დადგენილი წესით, რომელიც ითვალისწინებს სახელმწიფო პენსიის ეკონომიკურ პარამეტრებზე დაყრდნობით ინდექსაციას და უზრუნველყოფს დაბალი გადასახადების პირობებში საპენსიო ასაკის პირებისთვის სოციალური გარანტიების შექმნას და ყოველწლიურად პენსიის დადგენილი წესით ავტომატურ ზრდას (არანაკლებ 20 ლარით – 70 წლამდე საპენსიო ასაკის პირებისთვის და არანაკლებ 25 ლარით – 70 წლის და 70 წელზე მეტი ასაკის პირებისთვის);
- გაგრძელდება დაგროვებითი საპენსიო სისტემის – საპენსიო ასაკში ღირსეული ცხოვრებისა და კეთილდღეობის უზრუნველყოფი მოდელის დანერგვა; განხორციელდება დაგროვებითი საპენსიო სქემის ეფექტიანი მართვა და საპენსიო აქტივების კეთილსაიმედო ინვესტირების პრინციპების დაცვით, მონაწილეებისა და მათი მემკვიდრეების ინტერესების შესაბამისად განკარგვა;
- გაგრძელდება პირთა სპეციფიკური კატეგორიების (ძალოვანი სტრუქტურების, პროკურატურის, სამოქალაქო ავიაციის მუშაკების და სხვათა) სახელმწიფო კომპენსაციით უზრუნველყოფა;
- დაიხვეწება სოციალურად დაუცველი ოჯახების (შინამეურნეობების) სოციალურ-ეკონომიკური მდგომარეობის შეფასების მეთოდოლოგია და საარსებო შემწეობის გაცემის წესი; შემუშავდება და განხორციელდება ოჯახის შრომისუნარიანი წევრების დასაქმების წახალისებისა და ხელშეწყობის ეფექტიანი მექანიზმები; გაგრძელდება მიზნობრივი ჯგუფებისთვის (შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე (შშმ) პირები, შშმ ბავშვები, მარჩენალდაკარგული პირები და სხვა) „სოციალური პაკეტის“ გაცემა;
- გაუმჯობესდება იძულებით გადაადგილებულ პირთა – დევნილთა სოციალურ-ეკონომიკური მდგომარეობა; გაგრძელდება დევნილთა, ლტოლვილისა და ჰუმანიტარული სტატუსების მქონე პირთა შემწეობების გაცემა;
- განხორციელდება ღონისძიებები დემოგრაფიული მდგომარეობის გაუმჯობესების ხელშეწყობისთვის; ბავშვის უფლებათა კოდექსის მიზნებიდან გამომდინარე, განვითარდება ოჯახის მხარდამჭერი ახალი სერვისები; უზრუნველყოფილი იქნება ცენტრალური და ადგილობრივი მეურვეობისა და მზრუნველობის ორგანოს

ეფექტიანი ფუნქციონირება;

- განხორციელება შრომის უსაფრთხოების ეფექტიანი მექანიზმები; შრომითი უფლებების დაცვის უზრუნველსაყოფად გაგრძელდება შრომითი მედიაციის განვითარება, დაიხვეწება შესაბამისი საკანონმდებლო ჩარჩო; გაძლიერდება და განვითარდება შრომის ინსპექტირების მექანიზმი; უზრუნველყოფილი იქნება შრომითი მოვალეობის შესრულებისას დასაქმებულის ჯანმრთელობისთვის ვნების შედეგად მიყენებული ზიანის ანაზღაურება;
- ქმედითი დასაქმების პოლიტიკის განსახორციელებლად გაგრძელდება დასაქმების ხელშეწყობის პროგრამებისა და სერვისების განხორციელება, რომლებიც მოიცავს პროფესიული უნარების განვითარებას, მომზადება-გადამზადებას, სტაჟირებას, კონსულტირებასა და კარიერის დაგეგმვას; გაგრძელდება შრომის ბაზრის დეტალური კვლევა, სამუშაოს მაძიებელთა ინფორმაციული დახმარება და სამუშაოს მაძიებელთა და დამსაქმებელთა მჭიდრო კოორდინაცია;
- „მაღალმთიანი რეგიონების განვითარების შესახებ“ საქართველოს კანონის შესაბამისად გაგრძელდება მაღალმთიან დასახლებებში მუდმივად მცხოვრები პირების ხელშეწყობა და მათი უზრუნველყოფა პენსიის, „სოციალური პაკეტის“ და სამედიცინო პერსონალისთვის განსაზღვრული დანამატებით, აგრეთვე შეღავათებით აბონენტების მიერ მოხმარებულ კომუნალურ სერვისებზე.

დასაქმების მაჩვენებლების ხარისხისა და რაოდენობის გაუმჯობესებისთვის:

- დასაქმებულთა უფლებების დასაცავად გაძლიერდება საჯარო სამართლის იურიდიული პირის – შრომის ინსპექციის სამსახურის საკანონმდებლო და ინსტიტუციური ჩარჩო;
- შესაბამისი საგანმანათლებლო პროგრამების ხელმისაწვდომობის უზრუნველყოფით აქცენტი გაკეთდება დაბალი კვალიფიკაციის კადრების გადამზადებასა და მათი კომპეტენციის განვითარებაზე;
- უზრუნველყოფილი იქნება შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე (შშმ) პირთა დასაქმებისთვის მათი პროფესიული გადამზადებისა და დუალური განათლების პროცესებში ჩართვა. ამასთანავე, დასაქმების შემთხვევაში შშმ პირებს შეუნარჩუნდებათ შესაბამისი შემწეობა;
- შრომის ბაზარზე გენდერული თანასწორობის უზრუნველსაყოფად ხელი შეეწყობა ქალთა მონაწილეობის გაზრდას როგორც საკანონმდებლო ინიციატივებით, ისე სხვადასხვა პროგრამის ამოქმედებით;
- სოციალურად დაუცველი პირებისთვის დაინერგება მსოფლიოში აპრობირებული მიდგომა „სოციალური დახმარება დასაქმებისთვის“, რაც, სოციალური დახმარების მიღების ნაცვლად, დასაქმების მასტიმულირებელი იქნება;
- ახალი კორონავირუსის (COVID-19) პანდემიის ფონზე საშუალოვადიან პერიოდში ჯანმრთელობის დაცვისა და სოციალური დაცვის მიმართულებებით უმთავრეს ამოცანად რჩება პანდემიის მართვისა და შეკავების ღონისძიებების, პანდემიის შედეგად ინფიცირებული პირებისთვის ჯანმრთელობის დაცვის მომსახურების მიწოდების ღონისძიებების განხორციელება, აგრეთვე პანდემიით გამოწვეული გლობალური კრიზისის ფონზე არსებული და დამატებითი (დროებითი) სოციალური უზრუნველყოფის მექანიზმების ეფექტიანობის უზრუნველყოფა.

1.1

მოსახლეობის სოციალური დაცვა (პროგრამული კოდი 27 02)

მოქალაქეთათვის საქართველოს კანონმდებლობით გარანტირებული სოციალურ-ეკონომიკური უფლებების რეალიზება, მიზნობრივი სოციალური ჯგუფების მატერიალური მდგომარეობის შემსუბუქება და შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე პირთა (მათ შორის, ბავშვთა), ხანდაზმულთა და მზრუნველობამოკლებულ, სოციალურად დაუცველ, მიუსაფარ და მიტოვების რისკის წინაშე მყოფ ბავშვთა ფიზიკური და სოციალური მდგომარეობის გაუმჯობესება და მათი საზოგადოებაში ინტეგრაცია პრევენციული, სარეაბილიტაციო, ალტერნატიული, ოჯახის გასაძლიერებელი მომსახურებებით და დამხმარე საშუალებებით;

საპენსიო ასაკის პირთა (ქალებისა – 60 წლიდან, მამაკაცებისა – 65 წლიდან) პენსიით და პირთა სპეციფიკური კატეგორიების (ძალოვანი სტრუქტურების,

პროკურატურის, სამოქალაქო ავიაციის მუშაკების, საქართველოს პარლამენტის ყოფილი წევრების, უმაღლესი რანგის დიპლომატებისა და სხვათა) სახელმწიფო კომპენსაციით უზრუნველყოფა; სახელმწიფო პენსიის ოდენობის „სახელმწიფო პენსიის შესახებ“ საქართველოს კანონით დადგენილი პირობებით განსაზღვრული სახელმწიფო პენსიის ინდექსაციის შესაბამისად გაანგარიშება;

სიღარიბის ზღვრის ქვემოთ მყოფი ოჯახებისთვის საარსებო შემწეობის, მიზნობრივი ჯგუფებისთვის „სოციალური პაკეტის“, დევნილთა, ლტოლვილისა და ჰუმანიტარული სტატუსების მქონე პირთა შემწეობების, დემოგრაფიული მდგომარეობის გაუმჯობესების ხელშეწყობის ფულადი ბენეფიტების, ორსულობის, მშობიარობისა და ბავშვის მოვლის, აგრეთვე ახალშობილის შვილად აყვანის გამო დახმარების გაცემა დადგენილი წესისა და პირობების შესაბამისად;

შრომითი მოვალეობის შესრულებისას დასაქმებულის ჯანმრთელობისთვის ვნების შედეგად მიყენებული ზიანის ანაზღაურება;

„მაღალმთიანი რეგიონების განვითარების შესახებ“ საქართველოს კანონით დადგენილი წესით მაღალმთიან დასახლებაში მუდმივად მცხოვრები პენსიონერებისთვის/„სოციალური პაკეტის“ მიმღებთათვის დანამატის დაფინანსება პენსიის/„სოციალური პაკეტის“ 20 პროცენტის ოდენობით; დანამატების დაფინანსება სამედიცინო პერსონალისთვის: ექიმისთვის – პენსიის ორმაგი ოდენობით, ექთნისთვის – პენსიის ერთმაგი ოდენობით;

მაღალმთიან დასახლებაში მცხოვრები აბონენტებისთვის (საყოფაცხოვრებო მომხმარებლებისთვის) მაღალმთიან დასახლებაში მოხმარებული ელექტროენერგიის ყოველთვიური საფასურის 50 პროცენტის (არაუმეტეს მოხმარებული 100 კვტ.სთ ელექტროენერგიის საფასურისა) ანაზღაურება;

ადამიანით ვაჭრობის (ტრეფიკინგის), ქალთა მიმართ ძალადობის ან/და ოჯახში ძალადობის, სექსუალური ძალადობის მსხვერპლთა/დაზარალებულთა დაცვისა და დახმარების მიზნით სახელმწიფო პოლიტიკის განხორციელების ხელშეწყობა;

საქართველოს ტერიტორიაზე საქართველოს კანონმდებლობით გათვალისწინებული ცენტრალური და ადგილობრივი მეურვეობისა და მზრუნველობის ორგანოს ფუნქციების უზრუნველყოფა, აგრეთვე სხვა სახელმწიფოში გაშვილების მიზნებისთვის ცენტრალური მეურვეობისა და მზრუნველობის ორგანოს ფუნქციის უზრუნველყოფა; მეურვეობის, მზრუნველობის, მხარდაჭერის, შვილად აყვანისა და მინდობით აღზრდის სახელმწიფო პოლიტიკის განხორციელება; შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე პირებისთვის, ხანდაზმულებისა და მზრუნველობამოკლებული ბავშვებისთვის ღირსეული ცხოვრების პირობების შექმნის ხელშეწყობა.

1.1.1

მოსახლეობის საპენსიო უზრუნველყოფა (პროგრამული კოდი 27 02 01)

საპენსიო ასაკის პირთა (ქალებისა – 60 წლიდან, მამაკაცებისა – 65 წლიდან) პენსიით და პირთა სპეციფიკური კატეგორიების (ძალოვანი სტრუქტურების, პროკურატურის, სამოქალაქო ავიაციის მუშაკების, საქართველოს პარლამენტის ყოფილი წევრების, უმაღლესი რანგის დიპლომატებისა და სხვათა) სახელმწიფო კომპენსაციით უზრუნველყოფა;

მოქალაქეთათვის საქართველოს კანონმდებლობით გარანტირებული სოციალურ-ეკონომიკური უფლებების რეალიზება;

„სახელმწიფო პენსიის შესახებ“ საქართველოს კანონიდან გამომდინარე პენსიების ინდექსაცია;

„სოციალური დაცვის“ პროგრამით განსაზღვრული გასაცემლების საბანკო მომსახურება.

1.1.2

მოსახლეობის მიზნობრივი ჯგუფების სოციალური დახმარება (პროგრამული კოდი 27 02 02)

მიზნობრივი სოციალური ჯგუფების მატერიალური მდგომარეობის შესამსუბუქებლად სიღარიბის ზღვრის ქვემოთ მყოფი ოჯახებისთვის საარსებო შემწეობის, მიზნობრივი ჯგუფებისთვის „სოციალური პაკეტის“, დევნილთა, ლტოლვილისა და ჰუმანიტარული სტატუსების მქონე პირთა შემწეობების, დემოგრაფიული მდგომარეობის გაუმჯობესების ხელშეწყობის ფულადი ბენეფიტების, ორსულობის, მშობიარობისა და ბავშვის მოვლის, აგრეთვე ახალშობილის შვილად აყვანის გამო დახმარების გაცემა დადგენილი წესისა და პირობების შესაბამისად;

შრომითი მოვალეობის შესრულებისას დასაქმებულის ჯანმრთელობისთვის ვნების შედეგად მიყენებული ზიანის ანაზღაურება;

ბავშვებისა და ბავშვიანი ოჯახების სოციალური მდგომარეობის გაუმჯობესების უზრუნველსაყოფად სოციალურად დაუცველი ოჯახების მონაცემთა ერთიან ბაზაში რეგისტრირებული ოჯახებისთვის (რომელთა სარეიტინგო ქულა 120 000-ის ტოლია ან 120 000-ზე ნაკლებია და რომლებშიც 16 წლამდე ასაკის ბავშვები ცხოვრობენ) ყოველთვიური დახმარების გაზრდილი ოდენობით გაცემა, 2023 წლის ივლისიდან;

2023 წლის იანვრიდან მკვეთრად გამოხატული შშმ პირებისა და შშმ ბავშვებისთვის, აგრეთვე მნიშვნელოვნად ან ზომიერად გამოხატული შშმ პირებისთვის „სოციალური პაკეტის“ გაცემა გაზრდილი ოდენობით.

1.1.3

სოციალური რეაბილიტაცია და ბავშვზე ზრუნვა (პროგრამული კოდი 27 02 03)

შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე პირთა (მათ შორის, ბავშვთა), ხანდაზმულთა და მზრუნველობამოკლებულ, სოციალურად დაუცველ, მიუსაფარ და მიტოვების რისკის წინაშე მყოფ ბავშვთა ფიზიკური და სოციალური მდგომარეობის გაუმჯობესება და მათი საზოგადოებაში ინტეგრაცია;

კრიზისულ მდგომარეობაში მყოფი ბავშვიანი ოჯახების დახმარება;

ამ ქვეპროგრამის ფარგლებში დეინსტიტუციონალიზაციის პროცესისა და ინსტიტუციონალიზაციის პრევენციის ხელშეწყობა და არსებული სერვისების მხარდაჭერა და გაძლიერება.

1.1.4

სოციალური შეღავათები მაღალმთიან დასახლებაში (პროგრამული კოდი 27 02 04)

„მაღალმთიანი რეგიონების განვითარების შესახებ“ საქართველოს კანონით გათვალისწინებული შემდეგი შეღავათების დაფინანსება: მაღალმთიან დასახლებაში მუდმივად მცხოვრები პენსიონერებისთვის – დანამატისა პენსიის 20 პროცენტის ოდენობით, „სოციალური პაკეტის“ მიმღებთათვის – დანამატისა „სოციალური პაკეტის“ 20 პროცენტის ოდენობით, დანამატებისა მაღალმთიან დასახლებაში მდებარე, სახელმწიფოს წილობრივი მონაწილეობით დაფუძნებულ და მის მართვაში არსებულ სამედიცინო დაწესებულებაში დასაქმებული სამედიცინო პერსონალისთვის (ექიმისთვის – პენსიის ორმაგი ოდენობით, ექთნისთვის – პენსიის ერთმაგი ოდენობით);

აბონენტის (საყოფაცხოვრებო მომხმარებლის) მიერ მაღალმთიან დასახლებაში მოხმარებული ელექტროენერჯის ყოველთვიური საფასურის 50 პროცენტის (არაუმეტეს მოხმარებული 100 კვტ.სთ ელექტროენერჯის საფასურისა) ანაზღაურება.

1.1.5

სახელმწიფო ზრუნვის, ადამიანით ვაჭრობის (ტრეფიკინგის) მსხვერპლთა დაცვისა და დახმარების უზრუნველყოფა (პროგრამული კოდი 27 02 05)

ადამიანით ვაჭრობის (ტრეფიკინგის), გენდერული ნიშნით ქალთა მიმართ ძალადობის ან/და ოჯახში ძალადობის, სექსუალური ძალადობის მსხვერპლთა დაცვა და მხარდაჭერა;

მსხვერპლთა თავშესაფრით, დროებითი სადღეღამისო საცხოვრებლით და დღის მომსახურებით უზრუნველყოფა, აგრეთვე მათი ფსიქოსოციალური დახმარების/რეაბილიტაციის, სამედიცინო მომსახურების ან/და ოჯახსა და საზოგადოებაში რეინტეგრაციის ხელშეწყობა, იურიდიული მხარდაჭერა;

ხანდაზმულებისთვის, შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე პირებისა და მზრუნველობამოკლებული ბავშვებისთვის ოჯახურ გარემოსთან მიახლოებული პირობების შექმნა, სადღეღამისო მომსახურების ფარგლებში მათი მოვლა-პატრონობა, კვება, პირველადი სამედიცინო მომსახურება, სამკურნალო-სარეაბილიტაციო ღონისძიებების განხორციელება/ორგანიზება, პირადი ცხოვრების ხელშეუხებლობის უზრუნველყოფა;

სახელმწიფოს მიერ სოციალური სისტემის მეშვეობით საჯარო სამართლის იურიდიული პირის – სახელმწიფო ზრუნვისა და ტრეფიკინგის მსხვერპლთა, დაზარალებულთა დახმარების სააგენტოს დაწესებულებებში ჩარიცხულ პირთა გრძელვადიანი საცხოვრებლით, სადღეღამისო მომსახურებით უზრუნველყოფა, აგრეთვე მათი ფსიქოსოციალური რეაბილიტაციისა და სოციალური ფუნქციონირების გაუმჯობესების მხარდაჭერა.

1.2

მოსახლეობის ჯანმრთელობის დაცვა (პროგრამული კოდი 27 03)

მოსახლეობისთვის ჯანმრთელობის დაცვის მომსახურების ფინანსური და გეოგრაფიული ხელმისაწვდომობის გაზრდა; დაავადებათა პრევენციის, საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის დაცვის საფრთხეებისთვის მზადყოფნისა და საპასუხო რეაგირების უზრუნველყოფა;

გეგმური და გადაუდებელი ამბულატორიული, გადაუდებელი სტაციონარული და გეგმური ქირურგიული მომსახურება, ქიმიოთერაპია, ჰორმონოთერაპია და სხივური თერაპია; მშობიარობისა და საკეისრო კვეთის სერვისების დაფინანსება; ბენეფიციართა გარკვეული ჯუფების (სოციალურად დაუცველ პირთა, საპენსიო ასაკის პირთა, ვეტერანთა და სხვათა) შესაბამისი მედიკამენტებით უზრუნველყოფა; მაღალი რისკის ორსულთა, მშობიარეთა და მელოგინეთა სტაციონარული სამედიცინო მომსახურებით უზრუნველყოფა; ინფექციური და პარაზიტული დაავადებების მქონე ავადმყოფთა სტაციონარული სამედიცინო დახმარებით უზრუნველყოფა;

მოსახლეობის ჯანმრთელობის ხელშეწყობა, ჯანსაღი ცხოვრების წესის დამკვიდრება და გადამდებ და არაგადამდებ დაავადებათა პრევენცია; დონორული სისხლისგან დამზადებული სისხლის პროდუქტების უსაფრთხოების უზრუნველყოფა; დედათა და ბავშვთა ჯანმრთელობის, იმუნიზაციის, დაავადებათა ადრეული გამოვლენისა და სკრინინგის ხელშეწყობა; ისეთი გადამდები დაავადებების, როგორებიცაა აივ ინფექცია/შიდსი, ტუბერკულოზი, მალარია, ვირუსული ჰეპატიტები, სქესობრივი გზით გადამდები ინფექციების გავრცელების კონტროლი; C ჰეპატიტის ელიმინაციის ხელშეწყობა; ნარკომანიით დაავადებულ პირთა სამკურნალო და სარეაბილიტაციო მომსახურებებით უზრუნველყოფა;

მოსახლეობის საყოველთაო ჯანმრთელობის დაცვის სახელმწიფო პროგრამაში ჩართული სამედიცინო დაწესებულებების ანაზღაურება დიაგნოზთან შეჭიდული ჯგუფებით (DRG) დაფინანსების სისტემით;

მედიკამენტებზე რეფერენტული ფასის (სარეალიზაციო ფასის ზედა ზღვარი) დადგენა;

ახალი კორონავირუსის (COVID-19) გავრცელებიდან გამომდინარე, მოსახლეობის ჯანმრთელობის დაცვასთან დაკავშირებულ გამოწვევებზე რეაგირების ეფექტიანი მექანიზმების შემუშავება და მართვა;

ფსიქიკური ჯანმრთელობის პრობლემების მქონე მოსახლეობის ამბულატორიული, სტაციონარული და სათემო მომსახურებებით, საცხოვრებლით უზრუნველყოფა; დიაბეტით დაავადებული პაციენტების მკურნალობა და მედიკამენტებით უზრუნველყოფა; გლუკოზის უწყვეტი მონიტორინგი (18 წლამდე ასაკი); ზავშვთა ონკოჰემატოლოგიური მომსახურება; თირკმლის ტერმინალური უკმარისობით დაავადებული პაციენტების დიალიზით, თირკმლის, ძვლის ტვინისა და ღვიძლის ტრანსპლანტაციითა და მედიკამენტებით უზრუნველყოფა; ინკურაბელური პაციენტების მკურნალობა და ტკივილის მართვის მიზნით მედიკამენტებით უზრუნველყოფა; იშვიათი დაავადებების მქონე პაციენტთა მკურნალობა და მედიკამენტებით უზრუნველყოფა; სასწრაფო სამედიცინო დახმარების, სამედიცინო ტრანსპორტირებისა და სოფლად ამბულატორიული მომსახურების უზრუნველყოფა;

ინდივიდუალური რეფერალური დახმარების უზრუნველყოფა;

თავდაცვის ძალებში გასაწვევ მოქალაქეთა სამედიცინო შემოწმება;

საქართველოს მოქალაქეების ორგანოთა ტრანსპლანტაციით უზრუნველყოფა;

დონორების მიერ დაფინანსებული მიმდინარე პროგრამების ეტაპობრივად სახელმწიფოს ვალდებულებებში ასახვა;

„ოკუპირებული ტერიტორიების შესახებ“ საქართველოს კანონით განსაზღვრული მუნიციპალიტეტებისა და მაღალმთიანი და საზღვრისპირა მუნიციპალიტეტებისთვის დეფიციტურ და პრიორიტეტულ საექიმო სპეციალობებში საექიმო სპეციალობის მაძიებელთა დიპლომისშემდგომი/სარეზიდენტო მზადების დაფინანსება, დიპლომისშემდგომი განათლების რეგულირების მექანიზმების ეფექტიანობის გაზრდა;

სასწრაფო სამედიცინო დახმარების ბრიგადების თანამშრომლების სამედიცინო დაზღვევის თანადაფინანსება.

1.2.1

მოსახლეობის საყოველთაო ჯანმრთელობის დაცვა (პროგრამული კოდი 27 03 01)

მოსახლეობისთვის ჯანმრთელობის დაცვის მომსახურების ფინანსური და გეოგრაფიული ხელმისაწვდომობის გაზრდის მიზნით: გეგმური და გადაუდებელი ამბულატორიული, გადაუდებელი სტაციონარული და გეგმური ქირურგიული მომსახურების, ქიმიოთერაპიის, ჰორმონოთერაპიისა და სხივური თერაპიის, მშობიარობისა და საკეისრო კვეთის სერვისების დაფინანსება; ბენეფიციართა გარკვეული ჯგუფების (სოციალურად დაუცველ პირთა, საპენსიო ასაკის პირთა, ვეტერანთა და სხვათა) ქრონიკული დაავადებების სამკურნალო მედიკამენტებით უზრუნველყოფა; ზავშვთა ონკოჰემატოლოგიური მომსახურება; მაღალი რისკის ორსულთა, მშობიარეთა და მელოგინეთა სტაციონარული სამედიცინო მომსახურებით უზრუნველყოფა; ინფექციური და პარაზიტული დაავადებების მქონე ავადმყოფთა სტაციონარული სამედიცინო დახმარებით უზრუნველყოფა;

დიაგნოზთან შეჭიდული ჯგუფებით (DRG) დაფინანსების სისტემის ეტაპობრივი დანერგვა.

1.2.2

საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის დაცვა (პროგრამული კოდი 27 03 02)

მდგრადი განვითარების მიზნების (SDG) მე-3 მიზნის ფარგლებში დაგეგმილი ინდიკატორების შესრულების ხელშეწყობა; გლობალური ჯანმრთელობის ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი გამოწვევის – აივ ინფექციის/შიდსის ახალი შემთხვევების 2030 წლისთვის შემცირების მნიშვნელობა; შესაბამისად, მდგრადი განვითარების მიზნების (SDG) 3.3.1 ინდიკატორთან მისადაგებული ეროვნული ამოცანის მთავარი სამიზნის მიღწევა – 2030 წლისთვის აივ ინფექციის/შიდსის ახალი შემთხვევების ერთი მესამედით (1000 მოსახლეზე 0.125-მდე) შემცირება, რაც 2017 წლიდან 2026 წლის ჩათვლით შესაძლებელია გლობალური ფონდის ვალდებულებების სახელმწიფოს მიერ ჩანაცვლების პროცესის ჰარმონიული მიმდინარეობით.

1.2.2.1

დაავადებათა ადრეული გამოვლენა და სკრინინგი (პროგრამული კოდი 27 03 02 01)

დაავადებათა ადრეული გამოვლენის გაუმჯობესება და ამის საშუალებით შორსწასული ფორმების გავრცელების შეზღუდვა;

ძუძუს, საშვილოსნოს ყელის, კოლორექტული კიბოს სკრინინგი და პროსტატის კიბოს მართვა (ძუძუს კიბოს სკრინინგი – 40-დან 70 წლის ჩათვლით ასაკის ქალებში, საშვილოსნოს ყელის კიბოს სკრინინგი – 25-დან 60 წლის ჩათვლით ასაკის ქალებში, მსხვილი ნაწლავის კიბოს სკრინინგი – 50-დან 70 წლის ჩათვლით ორივე სქესის პირებში, 50-დან 70 წლის ჩათვლით ასაკის მამაკაცების სპეციფიკურ ანტიგენზე გამოკვლევა პროსტატის კიბოს ადრეული დიაგნოსტიკის მიზნით);

1 წლიდან 6 წლამდე ასაკის ბავშვთა მსუბუქი ხარისხისა და საშუალო ხარისხის მენტალური განვითარების დარღვევების პრევენცია, ადრეული დიაგნოსტიკა და გონებრივი ჩამორჩენილობის პროფილაქტიკა;

ეპილექსიის დიაგნოსტიკა და ზედამხედველობა;

დღენაკულთა რეტინოპათიის სკრინინგი, დღენაკულთა სიბრმავის პროფილაქტიკა;

ბავშვთა სისხლში ტყვიის ბიომონიტორინგის ღონისძიებების განხორციელება.

1.2.2.2

იმუნიზაცია (პროგრამული კოდი 27 03 02 02)

მოსახლეობის დაცვის და შესაბამისი მარაგების შექმნის მიზნით ვაქცინების (მათ შორის, აივ ინფექციით/შიდსით და C ჰეპატიტით დაავადებული პირების B ჰეპატიტის საწინააღმდეგო ვაქცინაციისთვის, აგრეთვე სამედიცინო პერსონალის, სამედიცინო ჩვენების მქონე საქართველოს მოქალაქეებისა და საქართველოს თავდაცვის სამინისტროს ორგანიზებული კონტინგენტის, დიალიზზე მყოფი პირების, ჰემოფილით დაავადებული პირების, ინექციური ნარკოტიკების მომხმარებელი პირების, მსმ პირების, აივ ინფექციით/შიდსით და C ჰეპატიტით დაავადებული პირების, სამედიცინო პროფილის სასწავლებლების სტუდენტების, სხვა აუცრელი კონტინგენტის ვაქცინაციისთვის, ქრონიკული დაავადების (ჰიპერტენზია, გულის იშემიური დაავადება, დიაბეტი, ფქოდი, ასთმა და სუნთქვის უკმარისობის სხვა ფორმები) მქონე 65 წლის და უფროსი ასაკის პირებისა და თავშესაფრების ბენეფიციარების პნევმოკოკური ინფექციის საწინააღმდეგო ვაქცინაციისთვის) და ასაცრელი მასალების (შპრიცებისა

და უსაფრთხო ყუთების) შესყიდვა;

სპეციფიკური (ბოტულიზმის, დიფტერიის, ტეტანუსის, გველის შხამის საწინააღმდეგო და სხვა) შრატების და ყვითელი ცხელების საწინააღმდეგო ვაქცინების სტრატეგიული მარაგის შესყიდვა;

ანტირაბიული სამკურნალო საშუალებებით უზრუნველყოფა;

გრიპის საწინააღმდეგო ვაქცინის შესყიდვა;

ვაქცინების, ანტირაბიული სამკურნალო საშუალებების, სპეციფიკური შრატებისა და ასაცრელი მასალების (შპრიცებისა და უსაფრთხო ყუთების) მიღება, შენახვა და გაცემა-განაწილება „ცივი ჯაჭვის“ პრინციპების დაცვით, ცენტრალური დონიდან რეგიონების/მუნიციპალიტეტების ადმინისტრაციულ ერთეულებამდე;

წითელას მასობრივი გავრცელების პრევენციისა და გლობალური ელიმინაციის სტრატეგიით განსაზღვრული ღონისძიებების (მათ შორის, ეპიდვებით მიმდინარე სხვა არაგემური ვაქცინაციის) ფარგლებში მოსახლეობის არაიმუნურ ან არასრულად იმუნიზებულ ფენებში ეპიდვებით იმუნოპროფილაქტიკის წარმოება;

გრიპის საწინააღმდეგო სეზონური ვაქცინაციისადმი დაქვემდებარებული პირების აცრა;

„ცივი ჯაჭვის“ მოწყობილობების/ინვენტარის შესყიდვა და მონტაჟი.

1.2.2.3

ეპიდზედამხედველობა (პროგრამული კოდი 27 03 02 03)

რეგიონებსა და მუნიციპალიტეტებში არსებული საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის დაცვის შესაბამისი სამსახურების მიერ ეპიდზედამხედველობის განხორციელება და სამედიცინო სტატისტიკური სისტემის ფუნქციონირება;

მუნიციპალური საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის დაცვის ცენტრების სამოქმედო არეალში ეპიდზედამხედველობის ღონისძიებების განხორციელება;

მაღარიისა და სხვა ტრანსმისიური პარაზიტული დაავადებების (დენგე, ზიკა, ჩიკუნგუნია, ყირიმ-კონგო, ლეიშმანიოზი და სხვა) პრევენცია და კონტროლი;

ნოზოკომიურ ინფექციებზე ეპიდზედამხედველობა და მათი კონტროლი;

ვირუსული დიარეების კვლევა ქვეყანაში შერჩეულ საყრდენ ბაზაში (ინფექციური პროფილის სამედიცინო დაწესებულება, რომელიც მომსახურებას უწევს 0-დან 14 წლის ჩათვლით ასაკის ბავშვებს), ჰოსპიტალიზებულ 0-დან 14 წლის ჩათვლით ასაკის ბავშვთა ფეკალური სინჯების ლაბორატორიული კვლევა როტავირუსულ, ადენოვირუსულ და ნოროვირუსულ ინფექციებზე;

B და C ჰეპატიტებზე ეპიდზედამხედველობა;

გრიპზე, გრიპისმაგვარ დაავადებებსა და მძიმე, მწვავე რესპირაციულ დაავადებებზე ეპიდზედამხედველობის ქსელის მდგრადობის შენარჩუნება და სეზონურ/პანდემიურ გრიპზე (მათ შორის, კორონავირუსზე) რეაგირება.

1.2.2.4

უსაფრთხო სისხლი (პროგრამული კოდი 27 03 02 04)

დონორული სისხლის კვლევა B და C ჰეპატიტებზე, აივ ინფექციაზე/შიდსზე (EIA/Elisa მეთოდით) და სიფილისზე (TPHA ან EIA მეთოდით);

ხარისხის გარე კონტროლისა და მონიტორინგის უზრუნველყოფა სისხლის ბანკებში, რომლებსაც აქვთ საწარმოო ტრანსფუზიოლოგიური საქმიანობის ლიცენზია;

სისხლის უანგარო, რეგულარული დონორობის მხარდაჭერისა და მოზიდვის ეროვნული კამპანიის განხორციელება, მათ შორის, „უანგარო დონორთა მსოფლიო დღესთან“ დაკავშირებული ღონისძიებების მხარდაჭერა;

დონორთა სისხლის ცენტრალიზებული კვლევა NAT (ნუკლეინის მჟავას ტესტირების) მეთოდოლოგიის საფუძველზე იმ სისხლის ბანკებში, რომლებსაც საწარმოო ტრანსფუზიოლოგიური საქმიანობის ლიცენზია აქვთ.

1.2.2.5

საზოგადოებრივი ჯანდაცვის, გარემოსა და პროფესიულ დაავადებათა ჯანმრთელობის სფეროში არსებული ვალდებულებების ხელშეწყობა (პროგრამული კოდი 27 03 02 05)

საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის დაცვისა და გარემოს ჯანმრთელობის სფეროში აღებული ვალდებულებების შესრულების ხელშეწყობა;

სხვადასხვა ტიპის საწარმოში დასაქმებულ პირთა პროფესიულ ჯანმრთელობასთან დაკავშირებული სხვადასხვა ღონისძიების განხორციელება, კერძოდ: დასაქმებულთა პროფესიული ჯანმრთელობის კვლევა მიზნობრივი ჯგუფების მიხედვით და გამოვლენილ პროფესიულ დაავადებათა დიაგნოზების მონაცემთა ბაზაში აგრეგირება; კონკრეტული საწარმოსათვის სამუშაო ადგილებზე არსებული პროფესიული რისკების ინვენტარიზაცია და შეფასება; პროფესიული რისკფაქტორების პირველადი პრევენციის ღონისძიებათა კომპლექსისა და მავნე ფაქტორების ექსპოზიციის დონის შემცირების რეკომენდაციების შემუშავება; დასაქმებულთა ჯანმრთელობის მონიტორინგის ოპტიმალური სქემისა და სამედიცინო შემოწმების პერიოდულობის განსაზღვრა მიზნობრივი ჯგუფების მიხედვით; საწარმოს ადმინისტრაციისა და დასაქმებულთა სწავლება პროფესიული დაავადებების პრევენციის, პროფესიული რისკების შეფასებისა და კონტროლის მექანიზმების საკითხებზე; ქვეყნის მასშტაბით კონკრეტულ საწარმოებში არსებული პროფესიული რისკების ეპიდემიოლოგიური რუკისა და შესაბამისი მონაცემთა ბაზის შექმნა/განახლება.

1.2.2.6

ტუბერკულოზის მართვა (პროგრამული კოდი 27 03 02 06)

ტუბერკულოზის ყველა სავარაუდო შემთხვევის გამოკვლევა, დაავადებულთა ამბულატორიული მომსახურება (ანტიტუბერკულოზური პრეპარატებით უზრუნველყოფა და მკურნალობა უშუალო მეთვალყურეობის ქვეშ);

ფთიზიატრიული სტაციონარული დახმარების ფარგლებში დიაგნოსტიკური, თერაპიული და ქირურგიული მომსახურება;

ტუბერკულოზის სენსიტიური და რეზისტენტული ფორმების მკურნალობა (მათ შორის, მულტირეზისტენტული ტუბერკულოზის მკურნალობა ახალი მედიკამენტებით და მკურნალობის მონიტორინგი);

ტუბერკულოზის საწინააღმდეგო მედიკამენტებით უზრუნველყოფა, მათ შორის, პირველი რიგისა და მეორე რიგის ანტიტუბერკულოზური

მედიკამენტების შესყიდვა; მომსახურების სრულად ანაზღაურება;

ტუბერკულოზის საწინააღმდეგო ამბულატორიულ მკურნალობაში ჩართული პაციენტების დამყოლობის გაუმჯობესება;

ტუბერკულოზით გამოწვეული ავადობის, სიკვდილიანობისა და ინფექციის გავრცელების შემცირება.

1.2.2.7

აივ ინფექციის/შიდსის მართვა (პროგრამული კოდი 27 03 02 07)

აივ ინფექციის/შიდსის გავრცელების შეფერხება და აივ ინფექციით/შიდსით დაავადებულთათვის მკურნალობის ხელმისაწვდომობის უზრუნველყოფა (პროგრამა არ ითვალისწინებს მოსარგებლის მხრიდან თანაგადახდას);

აივ ინფექციაზე/შიდსზე ნებაყოფლობითი კონსულტაცია და ტესტირება (მათ შორის, ჰოსპიტალიზებული და პირველად ჯანდაცვაში ინტეგრირებულ სკრინინგში ჩართული პაციენტების ნებაყოფლობითი ტესტირება);

აივ ინფექციით/შიდსით დაავადებულთა ამბულატორიული და სტაციონარული მკურნალობა;

აივ ინფექციის/შიდსის სამკურნალო პირველი რიგისა და მეორე რიგის მედიკამენტების შესყიდვა;

ამ პროგრამის სერვისების უნივერსალური ხელმისაწვდომობის უზრუნველყოფა;

მაღალი რისკის ჯგუფების უზრუნველყოფა სამედიცინო სერვისებით (სქესობრივი გზით გადამდები ინფექციების (სიფილისი, ქლამიდია, გონორეა და ტრიქომონიაზი) დიაგნოსტიკა და მკურნალობა; აივ ინფექციის/შიდსის პრევენცია ნარკოტიკების ინექციურ მომხმარებლებში (ნიმ), მსმ პირებში, ტრანსგენდერ პირებსა და კომერციულ სექსმუშაკ ქალებში; აივ ინფექციაზე/შიდსზე და C ჰეპატიტზე სკრინინგით დადებითი პირებისგან საკვლევი მასალის აღება და ტრანსპორტირება კონფირმაციისთვის პასუხისმგებელ დაწესებულებაში ან/და უშუალოდ ტესტირება ჯინექსპერტმეთოდით, მათ შორის, C ჰეპატიტზე მდგრადი ვირუსული რეაქციის SVR 12/SVR 24 და მაღალი რისკის ბენეფიციართა შორის რეინფექციის დასადგენად);

აივ ინფექციის/შიდსის მართვის ღონისძიების ფარგლებში ზემოაღნიშნული მიზნების განხორციელების შედეგად შესრულდება მდგრადი განვითარების მიზნების (SDG) მე-3 მიზნის 3.3.1 ინდიკატორი - 2030 წლისთვის აივ ინფექციით/შიდსით ინფიცირების შემთხვევები 1000 მოსახლეზე 0.125-მდე შემცირება - მიღწევის ხელშეწყობა. მდგრადი განვითარების მიზნების 3.3.1 ინდიკატორის შესრულების მიზნით მომზადდა საქართველოს აივ/შიდსის ეროვნული სტრატეგიული გეგმა (2023–2025). ამასთანავე, აივ ინფექციის/შიდსის მართვის სახელმწიფო პროგრამების დაფინანსების და მომსახურების მოცულობის ყოველწლიურად ზრდა. სახელმწიფო ეტაპობრივად ანაცვლებს გლობალური ფონდის ღონისძიებებს.

1.2.2.8

დედათა და ბავშვთა ჯანმრთელობა (პროგრამული კოდი 27 03 02 08)

ორსულთა ეფექტიანი პატრონაჟისა და მაღალკვალიფიციური სამედიცინო დახმარების გეოგრაფიული და ფინანსური ხელმისაწვდომობის გაზრდის მიზნით: ანტენატალური მეთვალყურეობა; გენეტიკური პათოლოგიების ადრეული გამოვლენა; ორსულებში B და C

ჰეპატიტების, აივ ინფექციის/შიდსის და ათაშანგის სკრინინგი; ორსულთა მედიკამენტებით უზრუნველყოფა;

ახალშობილთა და ბავშვთა სკრინინგი ჰიპოთირეოზზე, ფენილკეტონურიაზე, ჰიპერფენილალანინემიასა და მუკოვისციდოზზე;

ახალშობილთა სმენის სკრინინგული გამოკვლევა.

1.2.2.9

ნარკომანიით დაავადებულ პაციენტთა მკურნალობა (პროგრამული კოდი 27 03 02 09)

ნარკომანიით დაავადებულ პირთა მკურნალობა (სტაციონარული დეტოქსიკაცია) და პირველადი რეაბილიტაცია, მათი ჩამანაცვლებელი ნარკოტიკით უზრუნველყოფა და სამედიცინო მეთვალყურეობა;

ალკოჰოლის მიღებით გამოწვეული ფსიქიკური აშლილობის მქონე პაციენტების სტაციონარული მომსახურება.

1.2.2.10

ჯანმრთელობის ხელშეწყობა (პროგრამული კოდი 27 03 02 10)

მოსახლეობის ცნობიერების ამაღლება ჯანმრთელობის ქცევითი რისკ-ფაქტორების და ცხოვრების ჯანსაღი წესის პრინციპების შესახებ;

ჯანსაღი ცხოვრების წესის ხელშეწყობა;

საზოგადოების განათლების ამაღლება ჯანმრთელობის ხელშეწყობის საკითხებზე, მათ შორის: თამბაქოს მოხმარების პრევენცია, რეგულარული ფიზიკური აქტივობის მნიშვნელობა, მარილის მოხმარების შემცირების მნიშვნელობა, ჯანსაღი გარემოს მნიშვნელობა, ალკოჰოლის ჭარბი მოხმარების პრევენცია;

თამბაქოს კონტროლის შესახებ არსებული კანონმდებლობის აღსრულების მონიტორინგი (მათ შორის, უკანონო ვაჭრობის მონიტორინგი) და მხარდაჭერი ღონისძიებები;

თამბაქოსათვის თავის დანებების მსურველთათვის პროფესიული სერვისის - სატელეფონო კონსულტაციის გაწევა;

ფსიქიკური ჯანმრთელობის ხელშეწყობა და კრიზისული და პოსტ-კრიზისული კვალიფიციური დახმარება პროფესიული სერვისის - სატელეფონო ფსიქოლოგიური მომსახურების მეშვეობით ნივთიერებადამოკიდებულებისა და აზარტულ თამაშებზე დამოკიდებულების პრევენცია;

C და B ჰეპატიტების შესახებ ცნობიერების დონის ამაღლება და ადვოკატირების, განათლებისა და პარტნიორობის ხელშეწყობა ელიმინაციის პროგრამაში მოსახლეობის ჩართვის გაზრდის მიზნით;

ჯანმრთელობის ხელშეწყობის ღონისძიებათა პოპულარიზაცია და გაძლიერება (მათ შორის, ჯანმრთელობასთან დაკავშირებულ სხვადასხვა თემაზე მასობრივი ინფორმაციის საშუალებებთან ურთიერთობა, სატელეკომუნიკაციო ან/და საეთერო (მათ შორის, სამედიცინო პროფილის) დროის შესყიდვა);

ჯანმრთელობის დაცვის სახელმწიფო პროგრამების ფარგლებში არსებული სერვისების პოპულარიზაცია და გაძლიერება, მათ შორის კიბოს სკრინინგული პროგრამების და პრევენციული ღონისძიებების პოპულარიზაცია და მხარდაჭერა;

ადამიანის პაპილომავირუსის საწინააღმდეგო ვაქცინაციის შესახებ

ცნობიერების ამაღლება (რუტინული იმუნიზაციის შესახებ მნიშვნელობა);

მოსახლეობაში ცნობიერების დონის ამაღლება სისხლის უანგარო, რეგულარული დონორობის მნიშვნელობის შესახებ და სოციალური პასუხისმგებლობის გაძლიერება;

პირველადი ჯანდაცვის სამედიცინო პერსონალისათვის ტრენინგების ჩატარება (მათ შორის, კიბოს სრინინგის მნიშვნელობაზე, კომუნიკაციაზე, ორგანიზებული სკრინინგის საორგანიზაციო და ადმინისტრაციული საკითხებზე და სხვა).

1.2.2.11

ჰეპატიტის მართვა (პროგრამული კოდი 27 03 02 11)

სკრინინგული კვლევა;

C ჰეპატიტით დაავადებულ პირთა დიაგნოსტიკა, მათ შორის, მკურნალობაში ჩართვამდე აუცილებელი კვლევებისა და მკურნალობის პროცესის მონიტორინგისთვის აუცილებელი კვლევების ჩატარების უზრუნველყოფა;

C ჰეპატიტის სამკურნალო ფარმაცევტული პროდუქტით უზრუნველყოფა;

მედიკამენტების ლოჯისტიკა.

1.2.3

მოსახლეობისათვის სამედიცინო მომსახურების მიწოდება პრიორიტეტულ სფეროებში (პროგრამული კოდი 27 03 03)

ფსიქიკური ჯანმრთელობის პრობლემების მქონე მოსახლეობის სპეციალიზებული დახმარებით უზრუნველყოფა;

დიაბეტით დაავადებული პაციენტების მკურნალობა და მედიკამენტებით უზრუნველყოფა;

თირკმლის ქრონიკული უკმარისობით დაავადებული პაციენტების დიალიზით, თირკმლის ტრანსპლანტაციითა და მედიკამენტებით უზრუნველყოფა;

ინკურაბელური პაციენტების მკურნალობა და მედიკამენტებით უზრუნველყოფა;

იშვიათი დაავადებების მქონე პაციენტთა მკურნალობა და მედიკამენტებით უზრუნველყოფა;

სასწრაფო სამედიცინო დახმარების, სამედიცინო ტრანსპორტირებისა და სოფლად ამბულატორიული მომსახურების უზრუნველყოფა;

რეფერალური დახმარების უზრუნველყოფა;

ორგანოთა ტრანსპლანტაციის უზრუნველყოფა;

თავდაცვის ძალებში გასაწვევ მოქალაქეთა სამედიცინო შემოწმება.

1.2.3.1

ფსიქიკური ჯანმრთელობა (პროგრამული კოდი 27 03 03 01)

მოსახლეობისთვის ფსიქიატრიული მომსახურების გეოგრაფიული და ფინანსური ხელმისაწვდომობის უზრუნველყოფა;

ბავშვთა და მოზრდილთა ამბულატორიული და სტაციონარული მომსახურება;

ფსიქოსოციალური რეაბილიტაცია;

ფსიქიატრიული კრიზისული ინტერვენცია;

თემზე დაფუძნებული მობილური გუნდის მომსახურება;

ფსიქიკური დარღვევების მქონე პირთა თავშესაფრით უზრუნველყოფა.

1.2.3.2

დიაბეტის მართვა (პროგრამული კოდი 27 03 03 02)

შაქრიანი დიაბეტით დაავადებულ ბავშვთა მომსახურება;

სპეციალიზებული ამბულატორიული დახმარების გაწევა;

შაქრიანი დიაბეტითა და უშაქრო დიაბეტით დაავადებული მოსახლეობის სპეციფიკური მედიკამენტებით უზრუნველყოფა;

შაქრიანი დიაბეტითა და უშაქრო დიაბეტით დაავადებული პაციენტების შესაძლო გართულებების პრევენცია.

1.2.3.3

ორგანოთა ტრანსპლანტაცია (პროგრამული კოდი 27 03 03 03)

ონკოჰემატოლოგიური დიაგნოზის მქონე პირებისათვის ძვლის ტვინის ტრანსპლანტაციის, აგრეთვე ღვიძლის დაავადებების მქონე პირებისათვის ღვიძლის ტრანსპლანტაციის დაფინანსება (გარდა ქალაქ თბილისის მუნიციპალიტეტსა და აჭარის ავტონომიურ რესპუბლიკაში რეგისტრირებული პირებისა).

1.2.3.4

დიალიზი და თირკმლის ტრანსპლანტაცია (პროგრამული კოდი 27 03 03 04)

პაციენტთა ჰემოდიალიზითა და პერიტონეული დიალიზით უზრუნველყოფა;

ჰემოდიალიზისა და პერიტონეული დიალიზისთვის საჭირო სადიალიზე საშუალებების, მასალისა და მედიკამენტების შესყიდვა და მიწოდება;

თირკმლის ტრანსპლანტაცია;

ორგანოგადანერგითა იმუნოსუპრესიული მედიკამენტებით უზრუნველყოფა.

1.2.3.5

ინკურაბელურ პაციენტთა პალიატიური მზრუნველობა (პროგრამული კოდი 27 03 03 05)

ინკურაბელურ პაციენტთა ამბულატორიული პალიატიური მზრუნველობა;

ინკურაბელურ პაციენტთა სტაციონარული პალიატიური მზრუნველობა;

ინკურაბელურ პაციენტთა მედიკამენტებით უზრუნველყოფა.

1.2.3.6

იშვიათი დაავადებების მქონე და მუდმივ ჩანაცვლებით მკურნალობას დაქვემდებარებულ პაციენტთა მკურნალობა (პროგრამული კოდი 27 03 03 06)

იშვიათი დაავადებების მქონე 18 წლამდე ასაკის ბავშვთა ამბულატორიული მომსახურება;

იშვიათი დაავადებების მქონე და მუდმივ ჩანაცვლებით მკურნალობას დაქვემდებარებულ 18 წლამდე ასაკის ბავშვთა სტაციონარული მომსახურება;

ჰემოფილიითა და სისხლის შედედების სხვა მემკვიდრეობითი

პათოლოგიებით დაავადებულ ბავშვთა და მოზრდილთა ამბულატორიული და სტაციონარული მომსახურება;

იშვიათი დაავადებების (ჰემოფილია, ფენილკეტონურია, მუკოვისციდოზი, მემკვიდრეობითი ჰიპოგამაგლობულინემია (ბრუტონის დაავადება), ზრდის ჰორმონის დეფიციტი, ტერნერის სინდრომი, იუვენილური ართრიტი, დიდი თალასემია და თანდაყოლილი დიზერიტროპოეტური ანემია (ტიპი II), ფილტვების იდიოპათიკური ფიბროზი, სპინალური კუნთოვანი ატროფია, საერთო ვარიაბელური იმუნოდეფიციტი) მქონე პაციენტების სპეციფიკური მედიკამენტებით უზრუნველყოფა.

1.2.3.7

პირველადი და გადაუდებელი სამედიცინო დახმარების უზრუნველყოფა (პროგრამული კოდი 27 03 03 07)

სასწრაფო სამედიცინო დახმარებისა და სამედიცინო ტრანსპორტირების უზრუნველყოფა;

სოფლად პირველადი ჯანმრთელობის დაცვის მომსახურება (მათ შორის, ამბულატორიული მომსახურებისთვის აუცილებელი მედიკამენტების და სამედიცინო დანიშნულების საგნების, ექიმის ჩანთისა და სამედიცინო დოკუმენტაციის ბეჭდვის მომსახურების შესყიდვა);

შიდა ქართლის სოფლების ამბულატორიული ქსელის ხელშეწყობა და განვითარება;

სპეციალურ დაფინანსებაზე მყოფი დაწესებულებების მიერ შესაბამისი ამბულატორიული და სტაციონარული მომსახურების მიწოდება;

სპეციალურ დაფინანსებაზე მყოფი ზოგიერთი სამედიცინო დაწესებულების დამატებითი ფინანსური უზრუნველყოფა;

სოფლის მოსახლეობისთვის პირველადი ჯანმრთელობის დაცვის მომსახურების გეოგრაფიული და ფინანსური ხელმისაწვდომობის უზრუნველყოფა;

სასწრაფო სამედიცინო დახმარების უზრუნველყოფა.

1.2.3.8

რეფერალური მომსახურება (პროგრამული კოდი 27 03 03 08)

სტიქიური უბედურებების, კატასტროფების, საგანგებო სიტუაციების, კონფლიქტების რეგიონებში დაზარალებულ მოქალაქეთათვის და საქართველოს მთავრობის მიერ განსაზღვრული სხვა შემთხვევების დროს მოსახლეობისათვის სამედიცინო დახმარების გაწევა;

მოსახლეობის ფინანსური და გეოგრაფიული ხელმისაწვდომობის გაზრდით მისი ჯანმრთელობის მდგომარეობის გაუმჯობესება;

ფილტვის ქრონიკული დაავადებების მქონე პირთა რეაბილიტაციის უზრუნველყოფა.

1.2.3.9

თავდაცვის ძალებში გასაწევ მოქალაქეთა სამედიცინო შემოწმება (პროგრამული კოდი 27 03 03 09)

თავდაცვის ძალებში გასაწევ მოქალაქეთა ამბულატორიული შემოწმება და მათთვის დამატებითი გამოკვლევების ჩატარება

1.2.4

დიპლომისშემდგომი სამედიცინო განათლება (პროგრამული კოდი 27 03 04)

„ოკუპირებული ტერიტორიების შესახებ“ საქართველოს კანონით განსაზღვრული ტერიტორიებისა და მაღალმთიანი და საზღვრისპირა მუნიციპალიტეტების მოსახლეობისათვის სამედიცინო სერვისების

მიწოდების უწყვეტობისა და გეოგრაფიული ხელმისაწვდომობის გაუმჯობესება ამ მუნიციპალიტეტებისათვის დეფიციტურ და პრიორიტეტულ საექიმო სპეციალობებში პირთა მომზადებით;

დიპლომისშემდგომი განათლების (პროფესიული მზადების)/სარეზიდენტო პროგრამების ფინანსური ხელმისაწვდომობის გაუმჯობესება;

პროფესიული რეგულირების მექანიზმების ეფექტიანობის გაზრდა.

1.3

შრომისა და დასაქმების სისტემის რეფორმების პროგრამა (პროგრამული კოდი 27 05)

ქვეყანაში შრომის ბაზრის აქტიური პოლიტიკისა და დასაქმების ხელშეწყობის მომსახურებათა განვითარებით/განხორციელებით სამუშაოს მაძიებელთა კონკურენტუნარიანობის ამაღლება და ამ გზით დასაქმების ხელშეწყობა;

სამუშაოს მაძიებელთა რეგისტრაცია, მათთვის კონსულტაციის გაწევა, მომსახურებების განვითარება, შეზღუდული შესაძლებლობისა და სპეციალური საჭიროების მქონე პირთა, მათ შორის, ქალთა, დასაქმების ხელშეწყობა;

სამუშაოს მაძიებელთა შრომის ბაზარზე მოთხოვნად პროფესიებში პროფესიული მომზადება, პროფესიული გადამზადება ან/და სამუშაო ადგილებზე შემდგომი სტაჟირებითა და საკვანძო კომპეტენციების განვითარებით მათი კონკურენტუნარიანობის გაზრდა და ამ გზით სამუშაოს მაძიებელთა დასაქმების ხელშეწყობა, მათ შორის, ქალთა მონაწილეობის უპირატესობის გათვალისწინებით;

საქართველოში შრომითი ნორმების ეფექტიანი გამოყენების უზრუნველყოფა, მათ შორის საქართველოს შრომის კანონდებლობით დადგენილი შრომითი ნორმების გამოყენება და აღსრულებაზე ზედამხედველობა. დისკრიმინაციის, სექსუალური შევიწროების, გენდერული თანასწორობის, იძულებითი შრომისა და შრომითი ექსპლუატაციის პრევენციის მიმართულებით შესაბამისი აქტივობების განხორციელება;

საქართველოში მოქმედი ობიექტების/სამუშაო ადგილების ინსპექტირება საქართველოს კანონმდებლობით განსაზღვრული მანდატის ფარგლებში;

შრომის ბაზარზე, შრომის კანონმდებლობისა და შრომის უსაფრთხოების დაცვის კუთხით არსებული მდგომარეობის შესწავლა;

დამსაქმებელთა და დასაქმებულთა შრომის კულტურის ამაღლებისა და აგრეთვე, შრომის პირობების გაუმჯობესებისა და დახვეწის მიზნით, საქართველოს შრომითი ნორმების შრომის საერთაშორისო სტანდარტებთან შესაბამისობის უზრუნველყოფა;

საზოგადოების ცნობიერების ამაღლება საინფორმაციო კამპანიებისა და სხვა ქმედითი ღონისძიებების განხორციელებით;

შრომის ინსპექციის ინსტიტუციური გაძლიერება;

შრომის ბაზრის აქტიური პოლიტიკის განხორციელება სოციალურად დაუცველი პირების მიმართ, მათი დასაქმება საზოგადოებრივ სამუშაოებზე, რომლებიც განსაკუთრებულ პროფესიულ მომზადებას არ საჭიროებს.

1.4

ოკუპირებული ტერიტორიებიდან დევნილთა, შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის პროგრამების მართვა (პროგრამული კოდი 27 01)

მოსახლეობის შრომისა და დასაქმების, ჯანმრთელობის დაცვისა და სოციალური დაცვის სფეროებში სახელმწიფო პოლიტიკის შემუშავება და

განხორციელება, შესაბამისი საქმიანობის კოორდინაცია;

დევნილთა და სტიქიური მოვლენების შედეგად დაზარალებულ და გადაადგილებულ პირთა (ეკომიგრანტთა) სოციალური დაცვისა და განსახლების სფეროში სახელმწიფო პოლიტიკის შემუშავება და მისი განხორციელების კოორდინაცია;

ჯანმრთელობის დაცვის სისტემის მარეგულირებელი აქტების მომზადება;

სამედიცინო საქმიანობის ხარისხის კონტროლი და მისი უსაფრთხოების უზრუნველყოფა;

სამედიცინო-სოციალური ექსპერტიზის კონტროლი;

სამკურნალო საშუალებების ხარისხსა და მიმოქცევაზე და ფარმაცევტულ საქმიანობაზე ზედამხედველობა;

საზოგადოების საჭიროებებზე ორიენტირებული ჯანმრთელობის დაცვის მომსახურების შეუფერხებელი მიწოდება;

სოციალური დახმარებების, პენსიებისა და სხვა ფულადი და არაფულადი სახელმწიფო ბენეფიტების მიმღებთა გამოვლენა, დადგენა და აღრიცხვა, მათთვის დახმარების დანიშვნა და მისი გაცემის ორგანიზება;

ჯანმრთელობის დაცვის პროგრამების განხორციელების გასაუმჯობესებლად სერვისების განვითარება/სრულყოფა;

ადამიანით ვაჭრობის (ტრეფიკინგის), ქალთა მიმართ ძალადობის ან/და ოჯახში ძალადობის, სექსუალური ძალადობის მსხვერპლთა/დაზარალებულთა დაცვა და დახმარება/მხარდაჭერა;

მზრუნველობამოკლებულ ბავშვთა, ხანდაზმულთა და შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე პირთა/ბავშვთა მოვლა-პატრონობა გრძელვადიან პერიოდში;

საქართველოს ტერიტორიულ ერთეულებში საგანგებო სიტუაციების კოორდინაციისა და გადაუდებელი დახმარების მართვა;

ქვეყანაში შრომის ბაზრის პოლიტიკისა და დასაქმების ხელშეწყობის, სამუშაოს მაძიებელთა პროფესიული მომზადების, გადამზადებისა და კვალიფიკაციის ამაღლების მექანიზმების მართვა;

საზღვარგარეთ საქართველოს მოქალაქეების დროებით ლეგალურად დასაქმების ხელშეწყობა;

იძულებით გადაადგილებულ პირთა – დევნილთა, ეკომიგრანტთა და მიგრანტთა სოციალურ-ეკონომიკური მდგომარეობის გაუმჯობესება;

საქართველოს ოკუპირებული ტერიტორიებიდან დევნილთა, შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტროს სისტემის ფუნქციონირებისათვის საჭირო საინფორმაციო სისტემების, ინფორმაციული ტექნოლოგიების ინფრასტრუქტურის მართვა, ინტეგრირებული სერვერული და ქსელური ინფრასტრუქტურის შექმნა, მისი საიმედო და ეფექტიანი მუშაობისა და განვითარების უზრუნველყოფა;

კატასტროფული სოციალური დანახარჯების რისკის წინაშე მდგარი

პირებისთვის ალტერნატიული (არასაბიუჯეტო) რესურსების მობილიზება და პრიორიტეტული სოციალური საჭიროებებისთვის მიმართვა საზოგადოების, კერძო სექტორისა და სახელმწიფოს მონაწილეობით.

1.4.1 **ოკუპირებული ტერიტორიებიდან დევნილთა, შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სფეროში პოლიტიკის შემუშავება და მართვა (პროგრამული კოდი 27 01 01)**

მოსახლეობის შრომისა და დასაქმების, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სფეროებში სახელმწიფო პოლიტიკის შემუშავება და განხორციელება, შესაბამისი საქმიანობის კოორდინაცია; დევნილთა და ეკომიგრანტთა სოციალური დაცვისა და განსახლების სფეროში სახელმწიფო პოლიტიკის, აგრეთვე საქართველოში ემიგრაციიდან დაბრუნებულ საქართველოს მოქალაქეთა რეინტეგრაციისა და საერთაშორისო დაცვის მქონე პირთა, საქართველოში კანონიერი საფუძვლით მყოფ უცხოელთა და საქართველოში სტატუსის მქონე მოქალაქეობის არმქონე პირთა ადგილობრივი ინტეგრაციის ხელშეწყობის მიზნით სახელმწიფო პოლიტიკის შემუშავება და მისი განხორციელების კოორდინაცია;

საქართველოს ოკუპირებული ტერიტორიებიდან დევნილთა, შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტროს მიერ განსახორციელებელი ღონისძიებების მართვა და ადმინისტრირება.

1.4.2 **სამედიცინო საქმიანობის რეგულირების პროგრამა (პროგრამული კოდი 27 01 02)**

სამედიცინო საქმიანობის ხარისხის კონტროლი და მისი უსაფრთხოების უზრუნველყოფა;

სამედიცინო-სოციალური ექსპერტიზის კონტროლი;

სამკურნალო საშუალებების ხარისხსა და მიმოქცევაზე და ფარმაცევტულ საქმიანობაზე ზედამხედველობა.

1.4.3 **დაავადებათა კონტროლისა და ეპიდემიოლოგიური უსაფრთხოების პროგრამის მართვა (პროგრამული კოდი 27 01 03)**

საზოგადოების საჭიროებებზე ორიენტირებული ჯანმრთელობის დაცვის მომსახურების შეუფერხებელი მიწოდება.

1.4.4 **სოციალური დაცვის პროგრამების მართვა (პროგრამული კოდი 27 01 04)**

მოსახლეობის სოციალური დაცვის სფეროში სახელმწიფო პოლიტიკის განხორციელება და მისი ხელშეწყობა;

მოსახლეობის სოციალურად ყველაზე დაუცველი ფენის მხარდაჭერა, მოქალაქეთათვის გაწეული მომსახურების დახვეწა და მისი ხარისხის ამაღლება, უფრო მოქნილი, მარტივი, სწრაფი და მოსახლეობისთვის ადვილად ხელმისაწვდომი მექანიზმების დანერგვა.

1.4.5 **სახელმწიფო ზრუნვის, ადამიანით ვაჭრობის (ტრეფიკინგის) მსხვერპლთა დაცვისა და დახმარების მართვა (პროგრამული კოდი 27 01 05)**

ადამიანით ვაჭრობის (ტრეფიკინგის), ქალთა მიმართ ძალადობის ან/და ოჯახში ძალადობის, სექსუალური ხასიათის ძალადობის მსხვერპლთა, დაზარალებულთა დაცვისა და დახმარების მიზნით სახელმწიფო პოლიტიკის განხორციელების ხელშეწყობა;

საქართველოს ტერიტორიაზე საქართველოს კანონმდებლობით გათვალისწინებული ცენტრალური და ადგილობრივი მეურვეობისა და მზრუნველობის ორგანოს ფუნქციების უზრუნველყოფა, აგრეთვე სხვა სახელმწიფოში გაშვების მიზნებისთვის ცენტრალური მეურვეობისა და

მზრუნველობის ორგანოს ფუნქციის უზრუნველყოფა;

მეურვეობის, მზრუნველობის, მხარდაჭერის, შვილად აყვანისა და მინდობით აღზრდის სახელმწიფო პოლიტიკის განხორციელება;

ადამიანით ვაჭრობის (ტრეფიკინგის), ქალთა მიმართ ძალადობის ან/და ოჯახში ძალადობის, სექსუალური ძალადობის მსხვერპლთა, დაზარალებულთა დაცვა, დახმარება/მხარდაჭერა და მათი რეაბილიტაციის ხელშეწყობა;

შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე პირებისთვის, ხანდაზმულებისა და მზრუნველობამოკლებული ბავშვებისთვის ღირსეული ცხოვრების პირობების შექმნის ხელშეწყობა.

1.4.6

საგანგებო სიტუაციების კოორდინაციისა და გადაუდებელი დახმარების მართვა (პროგრამული კოდი 27 01 06)

საქართველოს ადმინისტრაციულ-ტერიტორიული ერთეულების მოსახლეობისთვის ყოველდღიურ 24 საათიან რეჟიმში, აგრეთვე სხვადასხვა სახის კატასტროფის, მათ შორის, ეპიდემიის, პანდემიის, საომარი მდგომარეობის დროს შექმნილი საგანგებო სიტუაციისას სწრაფი და ხარისხიანი გადაუდებელი/სასწრაფო სამედიცინო დახმარებისა და რეფერალური დახმარების გაწევისა და მოსახლეობისთვის პირველადი ჯანმრთელობის დაცვის მომსახურების მიწოდების უზრუნველყოფა/კოორდინაცია;

პროფესიული მომზადების, გადამზადებისა და კვალიფიკაციის ამაღლების მიზნით სასწავლო ან/და სატრენინგო მომსახურების მიწოდების ადმინისტრირება;

საქართველოს მთელ ტერიტორიაზე საგანგებო სიტუაციების კოორდინაციისა და გადაუდებელი დახმარების მართვა.

1.4.7

დევნილთა, ეკომიგრანტთა და საარსებო წყაროებით უზრუნველყოფა (პროგრამული კოდი 27 01 07)

იძულებით გადაადგილებულ პირთა – დევნილთა და სტიქიური მოვლენების შედეგად დაზარალებულ და გადაადგილებულ პირთა (ეკომიგრანტთა) მიმართ სახელმწიფო პოლიტიკის განხორციელება და მათი სოციალურ-ეკონომიკური პირობების გაუმჯობესების ხელშეწყობა, მათ შორის, საარსებო წყაროების შექმნით;

საქართველოში ემიგრაციიდან დაბრუნებულ საქართველოს მოქალაქეთა რეინტეგრაციისა და საერთაშორისო დაცვის მქონე პირთა, საქართველოში კანონიერი საფუძვლით მყოფ უცხოელთა და საქართველოში სტატუსის მქონე მოქალაქეობის არმქონე პირთა ადგილობრივი ინტეგრაციის ხელშეწყობა.

1.4.8

დასაქმების ხელშეწყობის მომსახურებათა მართვა (პროგრამული კოდი 27 01 08)

ქვეყანაში შრომისა და დასაქმების სფეროში სახელმწიფო პოლიტიკის განხორციელების ხელშეწყობა;

ქვეყანაში შრომის ბაზრის აქტიური პოლიტიკისა და დასაქმების ხელშეწყობის მომსახურებათა მექანიზმების მართვა;

საზღვარგარეთ საქართველოს მოქალაქეების დროებით ლეგალურად დასაქმების ხელშეწყობა;

ცირკულარული შრომითი მიგრაციის ფარგლებში დაბრუნებული შრომითი

მიგრანტების ადგილობრივ შრომის ბაზარზე დასაქმების ხელშეწყობა;

დამსაქმებლებისა და სამუშაო ძალის შესახებ სტატისტიკური ინფორმაციის დამუშავება და ანალიზი;

სოციალურად დაუცველი შრომისუნარიანი პირების მიმართ შრომის ბაზრის აქტიური პოლიტიკის განხორციელების ხელშეწყობა საზოგადოებრივ სამუშაოებზე დასაქმების პროცესში.

1.4.9 **ჯანმრთელობის დაცვის პროგრამების მართვა (პროგრამული კოდი 27 01 09)**

მოსახლეობის ჯანმრთელობის დაცვის სფეროში სახელმწიფო პოლიტიკის განხორციელება და მისი ხელშეწყობა;

ჯანმრთელობის დაცვის პროგრამების განხორციელების გასაუმჯობესებლად სერვისების განვითარება/სრულყოფა.

1.4.10 **ინფორმაციული ტექნოლოგიების სისტემების განვითარება და მართვა (პროგრამული კოდი 27 01 10)**

საქართველოს ოკუპირებული ტერიტორიებიდან დევნილთა, შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტროს სისტემის ფუნქციონირებისათვის საჭირო საინფორმაციო სისტემების, ინფორმაციული ტექნოლოგიების ინფრასტრუქტურის მართვა, ინტეგრირებული სერვერული და ქსელური ინფრასტრუქტურის შექმნა, მისი საიმედო და ეფექტიანი მუშაობისა და განვითარების უზრუნველყოფა.

1.4.11 **მოქალაქეთა ინდივიდუალური სამედიცინო დახმარების ხელშეწყობა და მართვა (პროგრამული კოდი 27 01 11)**

კატასტროფული სოციალური დანახარჯების რისკის წინაშე მდგარი პირებისთვის ალტერნატიული (არასაბიუჯეტო) რესურსების მობილიზება და პრიორიტეტული სოციალური საჭიროებებისთვის მიმართვა საზოგადოების, კერძო სექტორისა და სახელმწიფოს მონაწილეობით.

1.5 **სამინისტროს სისტემაში შემავალი სამედიცინო და სხვა დაწესებულებათა რეაბილიტაცია და აღჭურვა (პროგრამული კოდი 27 04)**

სახელმწიფო საკუთრებაში არსებული ჯანდაცვითი ინფრასტრუქტურის, შენობა-ნაგებობებისა და აღჭურვილობის განახლება, სამედიცინო დაწესებულებებში დიაგნოსტიკისა და მკურნალობის მინიმალური სტანდარტის უზრუნველყოფა;

სამედიცინო დაწესებულებათა მშენებლობა, რეაბილიტაცია, აღჭურვა და მათი ფუნქციონირების ხელშეწყობა.

1.6 **საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს სისტემისა და საქართველოს სახელმწიფო უსაფრთხოების სამსახურის მოსამსახურეთა ჯანმრთელობის დაცვის მომსახურებით უზრუნველყოფა (პროგრამული კოდი 30 05)**

საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს და საქართველოს სახელმწიფო უსაფრთხოების სამსახურის თანამშრომელთა ჯანმრთელობის მდგომარეობისა და ფიზიკური განვითარების შენარჩუნება და განმტკიცება, ავადობისა და შრომისუუნარობის შემთხვევების შემცირება;

სამედიცინო ქვედანაყოფების მაღალი საბრძოლო და სამობილიზაციო მზადყოფნის უზრუნველყოფა; საჭიროების შემთხვევაში, დაჭრილთათვის სამედიცინო დახმარების გაწევისა და მათი ევაკუაციის ორგანიზება;

საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს სისტემაში სანიტარიულ-ჰიგიენურ და ეპიდსაწინააღმდეგო ღონისძიებათა კონტროლი;

საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს თანამშრომელთა და მათი ოჯახის

თავდაცვა, საზოგადოებრივი წესრიგი და უსაფრთხოება

ქვეყნის უსაფრთხოება კეთილდღეობისა და განვითარების აუცილებელი წინაპირობაა. შესაბამისად, თავდაცვის სისტემის განმტკიცება და სამხედრო აღმშენებლობა საქართველოს ეროვნული ამოცანაა. თავდაცვითი ომი სახელმწიფოს სუვერენული უფლებაა, ხოლო თავდაცვის ძალების მზადყოფნა და სიძლიერე – ქვეყანაში სტაბილურობისა და მშვიდობის ერთ-ერთი მთავარი გარანტი.

ქვეყნის თავდაცვის სისტემის გასაძლიერებლად განხორციელდება შემდეგი ღონისძიებები:

- ეროვნული თავდაცვის სისტემის განვითარების პროცესში გაგრძელდება „ტოტალური თავდაცვის“ მიდგომის ინტენსიური დანერგვა;
- გაგრძელდება ამერიკის შეერთებულ შტატებთან, როგორც ძირითად სტრატეგიულ პარტნიორთან, ერთად საქართველოს თავდაცვის მზადყოფნის პროგრამის (GDRP) განხორციელება, რომლის ფარგლებშიც მომზადდება და აღიჭურვება თავდაცვის ძალების ქვეითი ბატალიონები;
- განსაკუთრებული ყურადღება დაეთმობა საინჟინრო, ლოჯისტიკური, სპეციალური დანიშნულების ძალების, საჰაერო თავდაცვის, საჰაერო-სატრანსპორტო, ჯავშნისაწინააღმდეგო, დაზვერვის, არტილერიის, მართვისა და კონტროლის, კავშირგაბმულობისა და კომპიუტერული სისტემების შესაძლებლობების განვითარებას, კიბერუსაფრთხოებისა და სტრატეგიული კომუნიკაციების სფეროების და ეროვნული გვარდიის შემდგომ რეფორმირებას;
- თანამედროვე მოთხოვნების გათვალისწინებით გაგრძელდება სამხედრო განათლების სფეროს ოფიცერთა და სერჟანტთა მომზადების მნიშვნელოვანი სეგმენტების ინსტიტუციონალიზაცია და ჩრდილოატლანტიკური ალიანსის სტანდარტებთან შესაბამისობის უზრუნველყოფა; ნატო-საქართველოს წვრთნისა და შეფასების ერთობლივი ცენტრის (JTEC) განვითარება მნიშვნელოვნად გაზრდის თავდაცვის შეფასების შესაძლებლობებს, აგრეთვე ხელს შეუწყობს ნატოს პარტნიორობის თავსებადობის ინიციატივის (Partnership Interoperability Initiative) განხორციელებას. ამასთანავე, მოხდება საბრძოლო-საწვრთნელი ცენტრის (CTC) სრულფასოვანი გამართვა, საწყისი საბრძოლო მომზადებისა და დოქტრინების ცენტრების განვითარება ნატოს სტანდარტების გათვალისწინებით;
- ალიანსის გაძლიერებული მოწინავე განლაგების (Enhanced Forward Presence) გათვალისწინებით გაგრძელდება თავდაცვის ლოჯისტიკის სფეროს ტრანსფორმაცია;
- განხორციელდება ნატო-საქართველოს არსებითი პაკეტით (SNGP) გათვალისწინებული ინიციატივები, რომელთა ფარგლებშიც როგორც ორმხრივ, ისე მრავალმხრივ ფორმატებში ალიანსისგან მიღებული ეფექტიანი მხარდაჭერით მიიღწევა ნატოსთან თავსებადობის მაღალი ხარისხი;
- „ტოტალური თავდაცვის“ პრინციპის გათვალისწინებით გაგრძელდება სარეზერვო ქვედანაყოფების მომზადება; აქტიური რეზერვის განვითარებისთვის გაგრძელდება სპეციალისტთა რეზერვის პროგრამის გაფართოების გეგმების შემუშავება, რომლებიც გულისხმობს რეგულარულ ქვედანაყოფებში სპეციალისტთათვის – რეზერვისტებისთვის შესაბამისი პოზიციების განსაზღვრას;
- სამხედრო-სამეცნიერო კვლევების, სამხედრო მრეწველობის განვითარებისა და მისი საექსპორტო პოტენციალის გაზრდის მიზნით ქმედითი ნაბიჯები გადაიდგმება;
- საქართველოს თავდაცვის მზადყოფნის პროგრამის (GDRP) მიმდინარეობის პარალელურად, მოხდება მასში მონაწილე ქვედანაყოფების პირადი შემადგენლობის სათანადო ანაზღაურების სისტემით ეტაპობრივი უზრუნველყოფა;
- გაგრძელდება როგორც სამხედრო-სამედიცინო შესაძლებლობების განვითარება, ისე თავდაცვის ძალების, საქართველოს თავდაცვის სამინისტროს მოსამსახურეთა და მათი ოჯახის წევრთა, ვეტერანთა, დაღუპული სამხედრო მოსამსახურეების ოჯახის წევრთა და სამოქალაქო პირთა სამედიცინო მომსახურების/რეაბილიტაციის ეფექტიანობის გაზრდა და დაჭრილ/დაშავებულ სამხედრო მოსამსახურეთა საზოგადოებაში რეინტეგრაციისა და რესოციალიზაციის ღონისძიებების

განხორციელება;

- გაგრძელდება მოსამსახურეებისთვის ბინების მშენებლობის თანადაფინანსება და სხვა სოციალური პროექტების განხორციელება;
- კვლავ ერთ-ერთი პრიორიტეტი იქნება სამხედრო ინფრასტრუქტურის მოდერნიზაცია; მათ შორის, განხორციელდება ყველა მოქმედი ყაზარმისა და სასადილოს სრული რეაბილიტაცია, ჯარისკაცებისთვის მოეწყობა ახალი სპორტული ინფრასტრუქტურა, მოწესრიგდება სამხედრო ბაზების შიდა ინფრასტრუქტურა.

მაღალ პროფესიულ დონეზე იქნება უზრუნველყოფილი დანაშაულის პრევენცია, დანაშაულზე სწრაფი რეაგირება, საზოგადოებრივი უსაფრთხოებისა და მართლწესრიგის დაცვა და ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა ფაქტების გამოვლენა; მნიშვნელოვნად გაუმჯობესდება თანამშრომელთა სამუშაო პირობები; საზოგადოებისთვის კიდევ უფრო მოქნილი და სწრაფი სერვისები იქნება შეთავაზებული:

- გაგრძელდება კრიმინალური პოლიციის რეფორმა, რომელიც საპოლიციო საქმიანობის საფუძველია; დასრულდება კრიმინალურ პოლიციაში ოპერატიული, საგამომიებო და საუბნო მიმართულებების მკაფიოდ გამიჯვნა; განვითარდება მართლწესრიგის ოფიცრის ინსტიტუტი, რომლის უმთავრესი ამოცანა იქნება დანაშაულის პრევენციისთვის მუშაობა;
- საგამომიებო სისტემის რეფორმის უმნიშვნელოვანესი კომპონენტია საგამომიებო და საპროკურორო ფუნქციების გამიჯვნა საქართველოს სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსის რეფორმის საფუძველზე; რეფორმის მიზანია გამომიების პროცესში გამომიებლების მეტი დამოუკიდებლობის უზრუნველყოფა, გამომიების ხარისხის ამაღლება და საპროკურორო ზედამხედველობის გაძლიერება; აღნიშნული რეფორმის ფარგლებში, ვენეციის კომისიის რეკომენდაციების გათვალისწინებით მომზადებულია და მიღებული იქნება საქართველოს კანონის პროექტი საქართველოს სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსში ცვლილების შეტანის შესახებ და სამოქმედო გეგმა;
- გაგრძელდება სასაზღვრო პოლიციის რეფორმა; რეფორმის ფარგლებში განვითარდება ადამიანური რესურსების უკეთ მართვის, სასაზღვრო ინფრასტრუქტურისა და საზღვარზე დაკვირვების თანამედროვე ტექნიკური საშუალებები; გაგრძელდება საზღვრის მართვის რისკების ანალიზის ერთიანი სისტემის ჩამოყალიბება;
- განხორციელდება საპატრულო პოლიციის რეფორმის ახალი ეტაპი; რეფორმის ფარგლებში დაინერგება სტანდარტული მოქმედებების პროცედურები და სამართალდარღვევების გამოკვეთის თანამედროვე საშუალებები; გაძლიერდება ქვეით პატრულ-ინსპექტორთა კორპუსი, რაც აამაღლებს ტურისტული და გასართობი ინფრასტრუქტურით დატვირთულ მიმართულებებზე უსაფრთხოებისა და მართლწესრიგის სტანდარტებს; საგზაო უსაფრთხოების სფეროში გამოწვევების დასაძლევად განვითარდება უკონტაქტო პატრულირება; საპატრულო პოლიციის ერთიანი მომსახურების ცენტრის კონცეფცია დაინერგება ქვეყნის მასშტაბით;
- საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს საჯარო სამართლის იურიდიული პირი – საზოგადოებრივი უსაფრთხოების მართვის ცენტრი „112“ საზოგადოებრივი უსაფრთხოებისა და საგზაო მოძრაობის უსაფრთხოების დონის ამაღლების ფარგლებში გააგრძელებს ქვეყნის მასშტაბით ვიდეოსამეთვალყურეო სისტემების დამატებას/განვითარებას;
- საზოგადოებრივი უსაფრთხოების უზრუნველსაყოფად კიდევ უფრო გაძლიერდება საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს მმართველობის სფეროში შემავალი სახელმწიფო საქვეუწყებო დაწესებულება – საგანგებო სიტუაციების მართვის სამსახური და მეხანძრე-მაშველების შესაძლებლობები; გაძლიერდება საოპერაციო შესაძლებლობები/რესურსები, ამაღლება მზადყოფნის დონე და რეაგირების ხარისხი, ძირეულად განახლება ტექნიკა/აღჭურვილობა, მოხდება ინფრასტრუქტურის სრული მოდერნიზაცია, მნიშვნელოვნად განვითარდება საერთაშორისო თანამშრომლობა;
- არასრულწლოვანთა მართლმსაჯულების სფეროში განხორციელებული და

მიმდინარე რეფორმების შესაბამისად, უზრუნველყოფილი იქნება პოლიციის დანაყოფებში ბავშვზე ორიენტირებული გარემოს შექმნა;

- დაინერგება დანაშაულის პრევენციისკენ მიმართული მიდგომები, მათ შორის, ანალიზზე დაფუძნებული საპოლიციო საქმიანობის მოდელი. ამ მიზნით გაგრძელდება პოლიციის დანაყოფებში ანალიტიკოსთა ქსელის შექმნა ქვეყნის მასშტაბით;
- გაღრმავდება საერთაშორისო საპოლიციო სტრუქტურებთან თანამშრომლობა; საქართველო აქტიურად ითანამშრომლებს ევროპოლთან 2017 წელს გაფორმებული შეთანხმების საფუძველზე;
- გაგრძელდება საგზაო მოძრაობის უსაფრთხოების პროგრამის განხორციელება; მნიშვნელოვნად გაიზრდება საგზაო მოძრაობის ადმინისტრირების სფეროში ახალი ტექნოლოგიების გამოყენება;
- საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს პრიორიტეტად დარჩება ორგანიზებულ დანაშაულსა და ნარკოდანაშაულთან აქტიური ბრძოლა;
- გაგრძელდება ახალი საპოლიციო ციფრული პროდუქტების შექმნა. მათ შორისაა: ანონიმური შეტყობინებების პლატფორმა, საზღვრის კვეთის ელექტრონული სისტემა, ავტოსატრანსპორტო საშუალებების საინფორმაციო პლატფორმა, მოქალაქეებთან უკუკავშირის სისტემა;
- საზოგადოებისა და პოლიციის თანამშრომელთათვის ღირსეული და უსაფრთხო პირობების შესაქმნელად გაგრძელდება პოლიციის შენობების განახლება/რეაბილიტაცია, ახალი ობიექტების მშენებლობა და მათი შესაბამისი მატერიალურ-ტექნიკური ბაზით უზრუნველყოფა;
- განხორციელდება მნიშვნელოვანი პროექტები, რაც საჯარო სამართლის იურიდიული პირის – საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს მომსახურების სააგენტოს მიერ საზოგადოებისთვის შეთავაზებულ სერვისებს კიდევ უფრო მოქნილს, კომფორტულსა და მრავალფეროვანს გახდის.

გაგრძელდება პენიტენციური სისტემის მაღალი საერთაშორისო სტანდარტებით მოწყობის პროცესი. ამ მიზნით:

- პენიტენციური სისტემის ინფრასტრუქტურა მაქსიმალურად დაუახლოვდება მაღალ საერთაშორისო სტანდარტებს;
- აშენდება ახალი, მცირე ზომის პენიტენციური დაწესებულებები, გაუმჯობესდება არსებული დაწესებულებები უსაფრთხოების, ადამიანის უფლებებისა და რეაბილიტაციის სფეროებში მოქმედი საერთაშორისო სტანდარტების შესაბამისად;
- შეიქმნება საოჯახო ტიპის პენიტენციური დაწესებულება, სადაც ერთი და იმავე სასწავლო ინტერესებისა და მისწრაფებების მქონე რამდენიმე არასრულწლოვანი განთავსდება და გათავისუფლებამდე ოჯახურ გარემოში იცხოვრებს;
- პენიტენციურ დაწესებულებებში გაუმჯობესდება უსაფრთხოების, გარე პერიმეტრის დაცვისა და ესკორტის ღონისძიებები დაწესებულებებიდან გაქცევის, მიმალვის ან დაწესებულებებში უკანონო ნივთების შეტანის შესაძლებლობის შესამცირებლად;
- დაინერგება ინდივიდუალური შეფასების, მათ შორის, კლასიფიკაციის, სასჯელის დაგეგმვისა და შემთხვევის მართვის, ეფექტიანი მეთოდოლოგიები;
- გაუმჯობესდება მსჯავრდებულთა დასაქმების, პროფესიული სწავლების, განათლებისა და განტვირთვის შესაძლებლობები. ამ მიზნით შეიქმნება შესაბამისი სისტემები და ინფრასტრუქტურა მოწყვლადი ჯგუფების საჭიროებების გათვალისწინებით;
- გაუმჯობესდება პენიტენციურ დაწესებულებებში განთავსებული ბრალდებულებისა და მსჯავრდებულებისთვის მიწოდებული ჯანმრთელობის დაცვის მომსახურება მისი სამოქალაქო სექტორში გაწეული მომსახურების ხარისხთან შესაბამისობის უზრუნველსაყოფად;
- დაინერგება გათავისუფლებისთვის მომზადების პოლიტიკა პენიტენციური დაწესებულებებიდან პრობაციის სისტემაში გადასვლის და პენიტენციური დაწესებულებებიდან/პრობაციის სისტემიდან საზოგადოებაში დაბრუნების ხელშესაწყობად;
- გაძლიერდება 14 წლამდე ასაკის ბავშვებთან მუშაობა დანაშაულის

პრევენციისთვის;

- პენიტენციური დაწესებულებებისა და დანაშაულის პრევენციის, არასაპატიმრო სასჯელთა აღსრულებისა და პრობაციის ბიუროების ბენეფიციარებისთვის, თანამშრომლებისა და სტუმრებისთვის გაუმჯობესდება, შესაბამისად, უსაფრთხოებისა და სამუშაო პირობები;
- პენიტენციური დაწესებულებებისა და დანაშაულის პრევენციის, არასაპატიმრო სასჯელთა აღსრულებისა და პრობაციის ბიუროების თანამშრომლებისთვის შეიქმნება ღირსეული და არადისკრიმინაციული სამუშაო პირობები.

2.1

საზოგადოებრივი წესრიგი და საერთაშორისო თანამშრომლობის განვითარება/გაღრმავება (პროგრამული კოდი 30 01)

პრევენციული და საგამოძიებო ფუნქციების გაძლიერება;

ეფექტიანი და ანგარიშვალდებული სამართალდამცავი უწყების ჩამოყალიბება, რომელიც უზრუნველყოფს დანაშაულის პრევენციას, დანაშაულზე სწრაფ რეაგირებას, საზოგადოებრივ უსაფრთხოებას, მართლწესრიგსა და ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა ფაქტების გამოვლენას;

ოჯახური დანაშაულის, ქალთა მიმართ ძალადობის, დისკრიმინაციის ნიშნით, შეუწყნარებლობის მოტივით ჩადენილი დანაშაულის, ტრეფიკინგის, არასრულწლოვანთა მიერ/მიმართ ჩადენილი დანაშაულის ფაქტებზე დროული რეაგირებისა და მიმდინარე გამოძიების ეფექტიანობის გაზრდა;

სამინისტროს მატერიალურ-ტექნიკური ბაზის და ავტოპარკის მუდმივი განახლება, ინფრასტრუქტურის რეაბილიტაცია, სისტემაში მომუშავე მოსამსახურეებისათვის სოციალური დაცვის გარანტიების გაუმჯობესება.

2.2

თავდაცვის მართვა (პროგრამული კოდი 29 01)

საქართველოს ეროვნული უსაფრთხოების პოლიტიკის მხარდაჭერის მიზნით საქართველოს თავდაცვის სამინისტროს პრიორიტეტული მიმართულებების განსაზღვრა;

საქართველოს თავდაცვის სამინისტროს მიერ განხორციელებული ღონისძიებების შესახებ საზოგადოების ინფორმირება და ცნობიერების ამაღლება;

პარტნიორ ქვეყნებსა და საერთაშორისო ორგანიზაციებთან (ნატო, ევროკავშირი, ეუთო, გაერო, სამხრეთ-აღმოსავლეთ ევროპის თავდაცვის მინისტრთა და სხვა) ორმხრივი და მრავალმხრივი თანამშრომლობის ღონისძიებების განხორციელება;

საქართველოს თავდაცვის სამინისტროს დიპლომატიური (სამოქალაქო და სამხედრო) წარმომადგენლების მხარდაჭერა და შეიარაღების კონტროლისა და ვერიფიკაციის ღონისძიებები;

დიდი ბრიტანეთის მთავრობის, უსაფრთხოების სექტორის მართვის ჟენევის ცენტრის (DCAF) და გაეროს ქალთა ორგანიზაციის (UN Women) მხარდაჭერით, საქართველოს თავდაცვის სამინისტროსა და თავდაცვის ძალებში თანაბარი შესაძლებლობებისა და გენდერული თანასწორობის ხელშეწყობა, მათ შორის ქალთა გაზრდილი მონაწილეობისთვის ხელსაყრელი გარემოს მხარდაჭერა.

საქართველოს თავდაცვის სამინისტროს თავდაცვის ძალების სამხედრო კონტიგენტის შენარჩუნება, გაძლიერება, მოსამსახურეთა მოტივაციის ამაღლება და მაღალი საბრძოლო მზადყოფნის უზრუნველყოფა;

საქართველოს თავდაცვის სამინისტროს გამართული ფუნქციონირების უზრუნველყოფა.

2.3

ლოჯისტიკური უზრუნველყოფა (პროგრამული კოდი 29 08)

სამხედრო ქვედანაყოფების საბრძოლო მზადყოფნის ასამაღლებლად სრული ლოჯისტიკური მხარდაჭერის უზრუნველყოფა.

2.4

საერთაშორისო სტანდარტების შესაბამისი პენიტენციური სისტემის ჩამოყალიბება (პროგრამული კოდი 26 02)

საერთაშორისო სტანდარტების შესაბამისი პენიტენციური სისტემის ჩამოსაყალიბებლად, საქართველოს კანონმდებლობის ანალიზისა და საერთაშორისო ორგანიზაციების, დამოუკიდებელი ექსპერტებისა და საქართველოს სახალხო დამცველის რეკომენდაციების გათვალისწინებით, შესაბამისი საკანონმდებლო ცვლილებების შემუშავება და ღონისძიებების განხორციელება;

პენიტენციური სისტემის ადმინისტრირების სრულყოფა;

პენიტენციური სისტემის კვებითი მომსახურების უზრუნველყოფა;

პენიტენციური სისტემის უნიფორმით, რბილი ინვენტარიტა და პირადი ჰიგიენისთვის აუცილებელი საშუალებებით უზრუნველყოფა;

ბრალდებულთა/მსჯავრდებულთა რესოციალიზაცია-რეაბილიტაციის მიზნით სატრენინგო/საგანმანათლებლო და ფსიქოსოციალურ პროგრამებში, ტრენინგებსა და კურსებში, კულტურულ ღონისძიებებსა და დასაქმების პროგრამებში მსჯავრდებულთა ჩართულობის უზრუნველყოფა;

პენიტენციური სისტემის აუცილებელი მედიკამენტებით, სამედიცინო დანიშნულების საგნებით, ლაბორატორიული საგნებითა და რეაქტივებით უზრუნველყოფა;

ბრალდებულთათვის/მსჯავრდებულთათვის სხვადასხვა პროფილის მოწვეული ექიმ-სპეციალისტების კონსულტაციების, სამოქალაქო სექტორის კლინიკებში სპეციალიზებული სამედიცინო მომსახურების გაწევა და ბრალდებულთა და მსჯავრდებულთა სამკურნალო დაწესებულებასა და ტუბერკულოზის სამკურნალო და სარეაბილიტაციო ცენტრში მომსახურების შეთავაზება;

ანტიტუბერკულოზური მკურნალობის საჭიროების მქონე პირთა, აივ ინფექციის/შიდსის გამოვლენის მიზნით და C ჰეპატიტის მართვის სახელმწიფო პროგრამის ფარგლებში ბრალდებულთა/მსჯავრდებულთა სკრინინგი და შესაბამისი მკურნალობის კურსის ჩატარება, პაციენტების ჩართვა აივ ინფექციის/შიდსის ანტირეტროვირუსული მკურნალობის პროგრამაში;

დიაგნოსტიკისა და მკურნალობის უნივერსალური ხელმისაწვდომობის უზრუნველყოფა;

პენიტენციური სისტემის საერთაშორისო სტანდარტებთან დაახლოების მიზნით პატიმართა და ამ სისტემის თანამშრომელთა საჭიროებებზე მორგებული პენიტენციური ინფრასტრუქტურის შექმნა.

2.4.1

პენიტენციური სისტემის მართვა და ბრალდებულთა/მსჯავრდებულთა ყოფითი პირობების გაუმჯობესება (პროგრამული კოდი 26 02 01)

პენიტენციური სისტემის ადმინისტრირების სრულყოფა;

პენიტენციური სისტემის უნიფორმით, რბილი ინვენტარიტა და პირადი ჰიგიენისთვის აუცილებელი საშუალებებით უზრუნველყოფა;

პენიტენციური სისტემის კვებითი მომსახურების უზრუნველყოფა;

ბრალდებულთა/მსჯავრდებულთა რესოციალიზაცია-რეაბილიტაციის

მიზნით სატრენინგო/საგანმანათლებლო და ფსიქოსოციალურ პროგრამებში, ტრენინგებსა და კურსებში, კულტურულ ღონისძიებებსა და დასაქმების პროგრამებში მსჯავრდებულთა ჩართულობის უზრუნველყოფა.

2.4.2

ბრალდებულთა და მსჯავრდებულთა ეკვივალენტური სამედიცინო მომსახურებით უზრუნველყოფა (პროგრამული კოდი 26 02 02)

პენიტენციური სისტემის აუცილებელი მედიკამენტებით, სამედიცინო დანიშნულების საგნებით, ლაბორატორიული საგნებითა და რეაქტივებით უზრუნველყოფა;

ბრალდებულთათვის/მსჯავრდებულთათვის სხვადასხვა პროფილის მოწვეული ექიმ-სპეციალისტების კონსულტაციების, სამოქალაქო სექტორის კლინიკებში სპეციალიზებული სამედიცინო მომსახურების გაწევა და ბრალდებულთა და მსჯავრდებულთა სამკურნალო დაწესებულებასა და ტუბერკულოზის სამკურნალო და სარეაბილიტაციო ცენტრში მომსახურების შეთავაზება;

ანტიტუბერკულოზური მკურნალობის საჭიროების მქონე პირთა, აივ ინფექციის/შიდსის გამოვლენის მიზნით და C ჰეპატიტის მართვის სახელმწიფო პროგრამის ფარგლებში ბრალდებულთა/მსჯავრდებულთა სკრინინგი და შესაბამისი მკურნალობის კურსის ჩატარება, პაციენტების ჩართვა აივ ინფექციის/შიდსის ანტირეტროვირუსული მკურნალობის პროგრამაში;

დიაგნოსტიკისა და მკურნალობის უნივერსალური ხელმისაწვდომობის უზრუნველყოფა.

2.4.3

პენიტენციური სისტემის ინფრასტრუქტურის გაუმჯობესება (პროგრამული კოდი 26 02 03)

პენიტენციური სისტემის საერთაშორისო სტანდარტებთან დაახლოების მიზნით პატიმართა და ამ სისტემის თანამშრომელთა საჭიროებებზე მორგებული პენიტენციური ინფრასტრუქტურის შექმნა.

2.5

თავდაცვის შესაძლებლობების განვითარება (პროგრამული კოდი 29 07)

ეროვნული თავდაცვის მიზნების და ამოცანების მისაღწევად, საქართველოს თავდაცვის ძალების ნატოსთან თავსებადი შესაძლებლობების განვითარება საბრძოლო ფუნქციების მიხედვით.

2.6

სახელმწიფო უსაფრთხოების უზრუნველყოფა (პროგრამული კოდი 20 01)

საქართველოს კონსტიტუციური წყობილების, სუვერენიტეტის, ტერიტორიული მთლიანობისა და სამხედრო პოტენციალის დაცვა უცხო ქვეყნის სპეციალური სამსახურებისა და ცალკეულ პირთა მართლსაწინააღმდეგო ქმედებებისგან;

სახელმწიფოს კონსტიტუციური წყობილებისა და სახელმწიფო ხელისუფლების არაკონსტიტუციური, ძალადობრივი გზით შეცვლის გამოვლენა და დაცვის უზრუნველყოფა;

ტერორიზმთან ბრძოლა;

სახელმწიფო უსაფრთხოებისთვის საფრთხის შემცველ ტრანსნაციონალურ ორგანიზებულ და საერთაშორისო დანაშაულთან ბრძოლა;

ქვეყნის ეკონომიკური უსაფრთხოების უზრუნველყოფა;

კორუფციის თავიდან აცილების, გამოვლენისა და აღკვეთის ღონისძიებების განხორციელება;

სახელმწიფო საიდუმლოების რეჟიმის დაცვა, საქართველოს კანონმდებლობით

დადგენილი წესით სახელმწიფო საიდუმლოების დაცვის უზრუნველყოფის ღონისძიებათა განხორციელება და მისი კონტროლი.

2.7

სახელმწიფო საზღვრის დაცვა (პროგრამული კოდი 30 02)

საქართველოს სახელმწიფო საზღვარზე, სასაზღვრო ზოლში, სასაზღვრო ზონაში, საქართველოს საზღვაო სივრცეში და საქართველოს იურისდიქციისადმი დაქვემდებარებულ გემებზე საქართველოს კანონმდებლობის შესაბამისად კანონსაწინააღმდეგო ქმედებათა პრევენცია, გამოვლენა და აღკვეთა;

საქართველოს მთელ ტერიტორიაზე სამაშველო ოპერაციების განხორციელება ადამიანთა სიცოცხლისა და ქონების გადასარჩენად;

საქართველოს საზღვაო სივრცეში მისი სუვერენული უფლებების დაცვა;

ზღვაოსნობისა და ნაოსნობის წესების დაცვის კონტროლი;

სასაზღვრო პოლიციის სტრუქტურული ერთეულების, რეგიონული სამმართველოებისა და სასაზღვრო სექტორების ეფექტური ფუნქციონირებისთვის საზღვრის მართვის, კონტროლის, დაკვირვებისა და ინფორმაციის გაცვლის ტექნოლოგიების განვითარება, სასაზღვრო ინფრასტრუქტურის მოწყობა;

სასაზღვრო პოლიციის ხანდაზმული საზღვაო და საჰაერო ფლოტის მოდერნიზება-სტანდარტიზება;

2.8

სამოქალაქო უსაფრთხოების ღონის ამაღლება, სახელმწიფო მატერიალური რეზერვების შექმნა და მართვა (პროგრამული კოდი 30 06)

ოპერაციულ და ტაქტიკურ დონეზე საომარი მდგომარეობით, ბუნებრივი ან/და ადამიანური ფაქტორით გამოწვეული ინციდენტისგან/საგანგებო სიტუაციისგან ადამიანის სიცოცხლისა და ჯანმრთელობის, გარემოს ან/და ქონების დასაცავად სათანადო რესურსებისა და ინსტრუმენტების გამოყენებით შესაბამისი კომპლექსური ღონისძიებების განხორციელების უზრუნველყოფა;

სამოქალაქო უსაფრთხოების სფეროში სპეციალური პროფესიული საგანმანათლებლო საქმიანობის განხორციელება.

ურბანული საძიებო სამაშველო ჯგუფისათვის გაეროს საერთაშორისო საძიებო სამაშველო მრჩეველთა ჯგუფის - INSARAG-ის კლასიფიკაციის მინიჭება;

სამოქალაქო უსაფრთხოების სფეროში სახელმწიფო მომსახურების გაწევა;

სახელმწიფო მატერიალური რეზერვების შექმნასთან, მართვასთან, შენახვასა და გამოყენებასთან დაკავშირებული საოპერაციო პროცედურების განხორციელება.

2.9

ინფრასტრუქტურის განვითარება (პროგრამული კოდი 29 05)

საქართველოს თავდაცვის სამინისტროს და საქართველოს თავდაცვის ძალების ქვედანაყოფების ტერიტორიაზე არსებული ინფრასტრუქტურის შენარჩუნება და განვითარება, კერძოდ: სამხედრო ბაზებში შემავალი ყველა ფუნქციური ზონის რეაბილიტაცია და განვითარება; ახალი სამხედრო ობიექტების მშენებლობა; სპორტული დარბაზების მშენებლობა/კაპიტალური რემონტი; საინჟინრო კომუნიკაციებისა და ქსელების რეაბილიტაცია; სამხედრო მოსამსახურეებისთვის საბინაო ფონდის შექმნა.

2.10

პროფესიული სამხედრო განათლება (პროგრამული კოდი 29 02)

მაღალკვალიფიციური პირადი შემადგენლობის ჩამოსაყალიბებლად ეფექტიანი საგანმანათლებლო/სასწავლო პროგრამების განხორციელებით, კადეტთა ზოგადი განათლების და დაწყებითი სამხედრო მომზადების უზრუნველყოფა;

კვალიფიციური და შესაბამისი უნარ-ჩვევების მქონე ოფიცერთა კორპუსის აღზრდა და მომზადება;

კადრების პროფესიული გადამზადებისთვის სპეციალიზებული მოკლე- და გრძელვადიანი კურსების, ტრენინგების, აგრეთვე გამოცდილების გასაზიარებლად შეხვედრებისა და კონფერენციების გამართვა;

სამხედრო მოსამსახურეებისათვის და სამოქალაქო პირებისთვის ქვეყნის შიგნით და ქვეყნის გარეთ პროფესიული განვითარების სასწავლო კურსების ჩატარება;

სამხედრო მოსამსახურეების წვრთნისა და განათლების სისტემის განვითარება;

საქართველოს მოქალაქეთა ჩართვა ტოტალურ თავდაცვაში და მათი ცნობიერების ამაღლების ხელშეწყობა.

2.11 **დასაცავ პირთა და ობიექტთა უსაფრთხოების უზრუნველყოფა (პროგრამული კოდი 40 01)**

საქართველოს პრეზიდენტის, საქართველოს პრემიერ-მინისტრისა და ხელისუფლების სხვა უმაღლესი ორგანოების ხელმძღვანელ პირთა, საქართველოში ვიზიტით მყოფ უცხო ქვეყნების უმაღლესი თანამდებობის პირთა, აგრეთვე სამთავრობო რეზიდენციების დაცვა და მათი უსაფრთხოების დონის ამაღლება.

2.12 **საქართველოს პროკურატურა (პროგრამული კოდი 21 00)**

ადამიანის უფლებების დაცვა გამოძიების მიმდინარეობისა და სისხლისსამართლებრივი დევნის განხორციელების პროცესში; ამ სფეროში სახელმწიფოს პოზიტიური ვალდებულების დარღვევის გამომწვევი მიზეზების დადგენა და საერთაშორისო და უფლებადამცველი ორგანიზაციების რეკომენდაციების გათვალისწინება;

ოჯახური ძალადობის, წამების, არასათანადო მოპყრობის, უმცირესობათა უფლებების დარღვევის ფაქტებზე ეფექტიანი და საერთაშორისო სტანდარტების შესაბამისი გამოძიებისა და სისხლისსამართლებრივი დევნის განხორციელება;

სისხლის სამართლის საქმისწარმოების ელექტრონული სისტემის დახვეწა, პროკურორთა საჭიროებებზე მორგებული და ადამიანური რესურსების მართვის ელექტრონული პროგრამების დახვეწა, პროკურორთა დატვირთვის ელექტრონული მოდულის მოდერნიზაცია;

საქართველოს პროკურატურის საქმიანობის გამჭვირვალობისა და საზოგადოების წინაშე ანგარიშვალდებულების უზრუნველსაყოფად მასობრივი ინფორმაციის საშუალებებთან ურთიერთობის ეფექტიანი მექანიზმების შექმნა, საზოგადოებისთვის ინფორმაციის მიწოდების არსებული მექანიზმების სრულყოფა;

მოწმისა და დაზარალებულის კოორდინატორის ინსტიტუტის დახვეწა და მისი ხელმისაწვდომობის გაზრდა;

პროკურატურის ცნობადობის ამაღლება და დანაშაულის პრევენციის (მათ შორის, „საზოგადოებრივი პროკურატურის“ პროექტის მეშვეობით) პროცესში მისი როლის გაზრდა;

არასრულწლოვნებთან დაკავშირებული სტატისტიკური მონაცემების სრულყოფა, არასრულწლოვანზე ორიენტირებული გარემოს შექმნა;

საქართველოს პროკურატურის საქმიანობის ეფექტიანობის გაზრდის, საერთაშორისო სტანდარტების სამუშაო პრაქტიკაში დანერგვის, საკანონმდებლო სიახლეების პრაქტიკაში სწორად განხორციელებისა და დანაშაულთან ბრძოლის ხელშეწყობა პროკურატურის თანამშრომელთა პროფესიული მომზადებისა და კვალიფიკაციის ამაღლების უზრუნველყოფით;

თანამიმდევრული, კოორდინირებული საქმიანობის ხელშეწყობისა და საერთო მიდგომების დანერგვის მიზნით პროკურატურისა და სხვა საგამომიებო უწყებების/მიზნობრივი ჯგუფების წარმომადგენლებისთვის ერთობლივი სასწავლო პროექტების განხორციელება.

2.13 **ჯანმრთელობის დაცვა და სოციალური უზრუნველყოფა (პროგრამული კოდი 29 03)**

საქართველოს თავდაცვის სამინისტროს მოსამსახურეთათვის და პენსიონერებისათვის, მათი ოჯახის წევრებისათვის, დაღუპული სამხედრო მოსამსახურეების ოჯახის წევრებისათვის, სამოქალაქო პირებისათვის ამბულატორიული, სტაციონარული დახმარების გაწევა, სამედიცინო რეაბილიტაცია და დისპანზერიზაცია;

საქართველოს თავდაცვის სამინისტროს მოსამსახურეების და მათი ოჯახის წევრების ჯანმრთელობის დაზღვევის გაუმჯობესება და სოციალური მხარდაჭერის ხელშეწყობა;

დაჭრილი/დაშავებული მოსამსახურეებისა და მათი ოჯახის წევრების ფიზიკური და ფსიქოლოგიური რეაბილიტაცია, საპროთეზო-ორთოპედიული მომსახურების უზრუნველყოფა;

სამხედრო-საქვიმო კომისიის ორგანიზება და ჩატარება;

თავდაცვის ძალების სამედიცინო ქვედანაყოფების მოდერნიზება, პირადი შემადგენლობის კვალიფიკაციის ზრდის ხელშეწყობა;

2.14 **ოპერატიულ-ტექნიკური საქმიანობის უზრუნველყოფა (პროგრამული კოდი 20 02)**

უფლებამოსილი ორგანოს მიმართვის საფუძველზე, სპეციალური ტექნოლოგიური საშუალებებით, ფარული მეთოდებით საქართველოს კონსტიტუციური წყობილების, სუვერენიტეტის, თავდაცვისუნარიანობის, ტერიტორიული მთლიანობის, მართლწესრიგისა და სამხედრო პოტენციალის წინააღმდეგ მიმართულ ქმედებათა შესახებ ინფორმაციის მოპოვება, აგრეთვე სისხლის სამართლის საქმეზე ფაქტობრივი მონაცემების მოპოვება და ამ მიზნით ისეთ ღონისძიებათა განხორციელება, რომლებიც დაკავშირებულია: სატელეფონო კომუნიკაციის ფარულ მიყურადებასა და ჩაწერასთან; კავშირგაბმულობის არხიდან ინფორმაციის მოპოვებასთან; კომპიუტერული სისტემიდან ინფორმაციის მოპოვებასთან; გეოლოკაციის რეალურ დროში განსაზღვრასთან; საფოსტო-სატელეგრაფო გზაწინის კონტროლთან; ფარულ ვიდეოჩაწერასთან ან/და აუდიოჩაწერასთან, ფარულ ფოტოგადაღებასთან;

„კონტრაზვერვითი საქმიანობის შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-9 მუხლის მე-2 პუნქტის „ე“ ქვეპუნქტით გათვალისწინებული ოპერატიულ-ტექნიკური ღონისძიებების და იმავე მუხლის მე-3 პუნქტით გათვალისწინებული ელექტრონული თვალთვალის ღონისძიებების განხორციელება;

სახელმწიფო უწყებებისა და დაწესებულებების საინფორმაციო-ტექნოლოგიური უზრუნველყოფა;

სასაზღვრო ტექნოლოგიების განვითარება და სასაზღვრო გამტარი პუნქტების საინფორმაციო-ტექნოლოგიური მომსახურების უზრუნველყოფა.

2.15 **ეკონომიკური დანაშაულის პრევენცია (პროგრამული კოდი 23 03)**

საფინანსო და ეკონომიკურ სფეროებში დანაშაულთან ბრძოლა, ქვეყანაში

ჯანსაღი, კონკურენტუნარიანი გარემოს ხარისხის ამაღლება, კანონიერი სამეწარმეო საქმიანობის დაცვა და სამსახურში მწყობრი სისტემის ჩამოყალიბება;

დანაშაულის ჩადენის თავიდან ასაცილებლად პრევენციული ღონისძიებების განხორციელება;

საქართველოსა და უცხო ქვეყნებში პერსონალის შერჩევის კრიტერიუმებსა და პროცედურებთან დაკავშირებით დაგროვილი გამოცდილების შესწავლა;

ფინანსური დანაშაულის გამოძიების საერთაშორისო ქსელის პროექტებში მონაწილეობა;

საქართველოს ეკონომიკურ საზღვრებზე კონტროლის გამკაცრება გადასახადების გადახდისთვის თავის არიდების ფაქტების აღსაკვეთად, აგრეთვე დანაშაულის ჩადენის თავიდან ასაცილებლად პრევენციული ღონისძიებების განხორციელება;

თაღლითობის ფაქტების აღმოჩენის/გამოვლენის, აგრეთვე კონტრაბანდის წინააღმდეგ ბრძოლის მეთოდებთან დაკავშირებით ევროპული სამსახურების მიერ ორგანიზებულ კონფერენციებსა და სემინარებში სისტემატური მონაწილეობის უზრუნველყოფა;

ინტელექტუალური საკუთრების უფლების ეკონომიკურ დანაშაულად მიჩნევისთვის „აღმოსავლეთ პარტნიორობის“ ფარგლებში თანამშრომლობა.

2.16

სამეცნიერო კვლევა და სამხედრო მრეწველობის განვითარება (პროგრამული კოდი 29 06)

საერთაშორისო ორგანიზაცია ITF-თან თანამშრომლობით პროექტის განხორციელება, რომელიც მოიცავს განახლებული და მოდერნიზებული დანადგარებით აღჭურვილ ბაზაზე ვადაგასული და ჩამოწერილი საბრძოლო მასალების უტილიზაციას;

სეტყვასაწინააღმდეგო დანადგარების განახლება/მოდერნიზება და მათი რეგიონებში დამონტაჟება;

სადემილიტარიზაციო ბაზის მშენებლობა;

ფეთქებადი ნივთიერებების სინთეზი, კვლევა, ექსპერტიზა;

ფეთქებამდეგი სტრუქტურების საჯავშნე მასალების შემუშავება, დაპროექტება, გამოცდა და ანალიზი;

აფეთქების იდენტიფიკაციის მეთოდების სრულყოფა დამცავი სისტემების კვლევა-დაპროექტება, გამოცდა და ანალიზი;

ნახევარგამტარული, თერმოელექტრული, კერამიკული, პოლიმერული და ზეგამტარი ნანოკომპოზიციური მასალების მიღების ტექნოლოგიების დამუშავება, მასალების მიღება და მათ ფუძეზე სხვადასხვა დანიშნულების ნაკეთობების შექმნა და ლაბორატორიული გამოცდების ჩატარება;

რადიოელექტრონული, ელექტრონული, ლაზერულ-ოპტიკური სისტემების, კვანძებისა და მოწყობილობების მოდელირება, დამუშავება და შექმნა;

რთულ მექანიკურ სისტემებში მიმდინარე დინამიკური პროცესების მათემატიკური და ფიზიკური მოდელირება და კვლევა;

მანქანების კვანძებსა და დეტალებში სხვადასხვა სახის დატვირთვის განაგარიშების მეთოდებისა და ალგორითმების დამუშავება;

მაღალი რესურსის მქონე ლითონ და ენერგოდამზოვი მანქანებისა და მოწყობილობების ახალი კონსტრუქციების დამუშავება- გაუმჯობესება;

სამხედრო, საყოფაცხოვრებო და კომერციული დანიშნულების ოპტიკური და ოპტოელექტრონული სისტემებისა და ცალკეული დეტალების დიზაინის შექმნა. ოპტიკური დეტალების დამცავი და გასხივოსნების ფენებით დაფარვა, სხვადასხვა დანიშნულების ნანონაწილაკების, ნანომასალების და კატალიზური მასალების მიღება;

ბუნებრივი რესურსების და წარმოების ნარჩენების რაციონალური გამოყენება;

თმს-ელექტროგლინვის ტექნოლოგიით მიღებული მაღალი ბალისტიკური ეფექტიანობის გაზრდილი გაბარიტების მქონე კომპოზიციური ფილები, მაღალი კოროზია და ცვეთამდედი თვისებები;

მრავალმიზნობრივი დანიშნულების მულტისენსორული სისტემის დამუშავება, რომელიც განკუთვნილი იქნება რთული გეოგრაფიული რელიეფის მქონე რეგიონების მონიტორინგისთვის;

ნანოელექტრონიკაში პერსპექტიული მასალების ულტრაიისფერი სხივებით სტიმულირებული მაგნეტრონული გაფრქვევის ტექნოლოგიის შექმნა და დამუშავება.

2.17

მართვის, კონტროლის, კავშირგაბმულობისა და კომპიუტერული სისტემები (პროგრამული კოდი 29 04)

კავშირგაბმულობისა და ინფორმაციული სისტემების განვითარება საქართველოს თავდაცვის ძალების მართვისა და კონტროლის სისტემის მხარდასაჭერად;

კიბერუსაფრთხოების გაძლიერება და პერსონალისთვის უსაფრთხო გარემოს შექმნა;

მომხმარებელთა ცნობიერების ამაღლება;

ორმხრივი და მრავალმხრივი თანამშრომლობის გაღრმავება; კიბერუსაფრთხოების სფეროში გამოცდილების გასაზიარებლად საერთაშორისო ფორუმების, სემინარებისა და კონფერენციების გამართვა;

სამხედრო სწავლებებში კიბერუსაფრთხოების ელემენტების ინტეგრირება;

საინფორმაციო ტექნოლოგიების სფეროში დამატებითი სტანდარტებისა და წესების შემუშავება და დანერგვა;

საინფორმაციო ტექნოლოგიებთან დაკავშირებული ინფრასტრუქტურის განვითარება;

სერვისების უწყვეტობის უზრუნველყოფისა და უსაფრთხოების ხარისხის ამაღლება;

რესურსების მართვის ინტეგრირებული სისტემის (IRMS) ეტაპობრივი დანერგვა;

კავშირგაბმულობის სერვისების, ინტერნეტისა და საფოსტო-საკურიერო მომსახურებების უზრუნველყოფა.

2.18

სსიპ - ვეტერანების საქმეთა სახელმწიფო სამსახური (პროგრამული კოდი 37 00)

ომისა და თავდაცვის ძალების ვეტერანების და მათი ოჯახის წევრების, აგრეთვე საქართველოს ტერიტორიული მთლიანობისთვის, თავისუფლებისა და დამოუკიდებლობისათვის დაღუპულ, უგზო-უკვლოდ დაკარგულ, მიღებული ჭრილობების შედეგად გარდაცვლილ პირთა ოჯახების სათანადო ცხოვრების პირობებისა და კეთილდღეობისთვის მყარი სამართლებრივი და სოციალურ-ეკონომიკური საფუძვლის შექმნის უზრუნველყოფა;

სახელმწიფოს ეროვნული ინტერესების დაცვისა და საზოგადოებრივი ცხოვრების სხვადასხვა სფეროში ვეტერანთა პოტენციალის სრულფასოვანი გამოვლენისა და განვითარების ხელშეწყობა, მათი სოციალურ-ეკონომიკური საქმიანობისთვის სათანადო, ღირსეული პირობების შექმნა;

სამშობლოსთვის თავდადებულ გმირთა სახელების სადიდებლად და მათი საქმის უკვდავსაყოფად საბრძოლო მოქმედებებში დაღუპულ და ომის შემდგომ გარდაცვლილ მეომართა ხსოვნის განმტკიცებისთვის მუდმივი ზრუნვა;

ვეტერანებისა და მათი ოჯახის წევრების სოციალურ-ეკონომიკური მხარდაჭერის სახელმწიფო და ადგილობრივი მიზნობრივი პროგრამების შემუშავებისა და განხორციელების ხელშეწყობა;

საზოგადოებაში მხედრული ტრადიციების განმტკიცება, სახელმწიფოსა და საზოგადოების მიერ ვეტერანთა ღვაწლისა და დამსახურების სათანადო აღიარება, მომავალ თაობებში პატრიოტული სულისკვეთების გაღვივება.

2.19

ფიზიკურ და იურიდიულ პირთა (მათ შორის, ქონების), დიპლომატიური წარმომადგენლობების, ეროვნული საგანძურის დაცვის და უსაფრთხოების დონის ამაღლება (პროგრამული კოდი 30 03)

საზოგადოებრივი წესრიგის დაცვა, მოძრავი ტვირთების დაცვა და გაცილება, ფულადი სახსრებისა და სხვა ფასეულობათა გადაზიდვა და ინკასირება, დადებული ხელშეკრულებებისა და სახელმწიფო შეკვეთების ფარგლებში მესაკუთრის ქონებისა და კანონიერი ინტერესების დაცვა მართლსაწინააღმდეგო ხელყოფისგან, დასაცავი ობიექტების დაცვის ხარისხის ამაღლება, ობიექტების ციფრული კავშირგაბმულობისა და თანამედროვე დაცვითი საგანგაშო სიგნალიზაციის სისტემებით აღჭურვა;

ავტოპარკის მუდმივი განახლება;

ინფრასტრუქტურის მუდმივი რეაბილიტაცია.

2.20

დანაშაულის პრევენცია, პრობაციის სისტემის განვითარება და ყოფილ პატიმართა რესოციალიზაცია (პროგრამული კოდი 26 06)

ქვეყნის მასშტაბით დანაშაულის პრევენცია, მათ შორის, დანაშაულის რეციდივის თავიდან აცილების ხელშეწყობა, მსჯავრდებულთა და ყოფილ პატიმართა რესოციალიზაცია/რეაბილიტაცია, რთული ქცევისა და სისხლისსამართლებრივი პასუხისმგებლობის ასაკს მიუღწეველ არასრულწლოვანებთან მუშაობა, დანაშაულის პრევენციასთან დაკავშირებული ღონისძიებების, სარეაბილიტაციო პროგრამების განხორციელება და მათში არასაპატიმრო სასჯელით მსჯავრდებულთა, განრიდებულ არასრულწლოვანთა, რთული ქცევისა და სისხლისსამართლებრივი პასუხისმგებლობის ასაკს მიუღწეველი მოზარდების ჩართულობის უზრუნველყოფა;

საქართველოს კანონმდებლობით განსაზღვრული არასაპატიმრო სასჯელებისა და სამართლებრივი აქტების აღსრულების უზრუნველყოფა და ამ გზით საზოგადოებრივი უსაფრთხოებისთვის გარანტიების შექმნა, რომლებიც მოიცავს სასჯელის სახით თანამდებობის დაკავების ან საქმიანობის უფლების ჩამორთმევას, იურიდიული პირისთვის საქმიანობის უფლების ჩამორთმევას,

საზოგადოებისთვის სასარგებლო შრომას, გამასწორებელ სამუშაოს, შინაპატიმრობას (მათ შორის, ელექტრონული ზედამხედველობის საშუალებას), იარაღთან დაკავშირებული უფლებების შეზღუდვას;

საქართველოს კანონმდებლობით განსაზღვრული არასაპატიმრო სასჯელებისა და სამართლებრივი აქტების აღსრულებასთან ერთად, დანაშაულის გამოძვევი რისკვაქტორების შემცირებისა და აღმოფხვრის მიზნით ბენეფიციარების ფსიქოსოციალური მდგომარეობის გაუმჯობესება, პირობით მსჯავრდებულებისა და ყოფილი პატიმრების ინდივიდუალური საჭიროებების გათვალისწინებით მათი ფიზიკური და ფსიქიკური ჯანმრთელობის პრობლემების გადასაჭრელად ამ პირთა მხარდაჭერა და შესაბამისი სერვისების მისაღებად გადამისამართება; მათთვის შრომის ბაზრის მოთხოვნების შესაბამისი ტრენინგების/პროფესიული გადამზადების კურსების შეთავაზება და პოტენციურ დამსაქმებელთან რეკომენდაციების გაწევა, აღდგენითი მართლმსაჯულების, განრიდება-მედიაციის სფეროს ინსტიტუციური ჩარჩოს დახვეწა, აღდგენითი მართლმსაჯულების პროგრამების პრაქტიკაში დანერგვა, აგრეთვე საგრანტო პროგრამების საშუალებით დეფიციტური სერვისების მიწოდება და მათი განვითარება;

ფსიქოსოციალური, პროსოციალური და სარეაბილიტაციო მომსახურებების, პროფესიული გადამზადებისა და საგანმანათლებლო პროგრამებში არასაპატიმრო სასჯელებით მსჯავრდებული, პრობაციონერი, განრიდებული და რეფერირების ცენტრის ბენეფიციარების ჩართვა;

პრობაციის ბიუროების ახალ ოფისებში პრობაციონერთა სარეგისტრაციო სივრცის, ინდივიდუალური გასაუბრების და ჯგუფური შეხვედრების ოთახების, ვიდეოკამერის სერვისის ფუნქციონირება და სხვა.

2.21

ტრანსპორტის სფეროში საერთაშორისო ხელშეკრულებებით ნაკისრი ვალდებულებების დაფარვა და ტრანსპორტირების ხარჯების სუბსიდირება (პროგრამული კოდი 24 10)

საქართველოს ევროპის ერთიან საჰაერო სივრცეში ინტეგრაციის პროცესის გაღრმავება;

კომპეტენციის ფარგლებში საერთაშორისო ანტიტერორისტული საქმიანობის ხელშეწყობა;

ფრენების უსაფრთხოებისა და საავიაციო უშიშროების დონის ამაღლება;

ამერიკის შეერთებული შტატების სამხედრო ავიაციის საჰაერო ნავიგაციით და პილოტაჟით უზრუნველყოფა;

ჩრდილოატლანტიკური ხელშეკრულების წევრ სახელმწიფოებსა და პროგრამის „პარტნიორობა მშვიდობისთვის“ მონაწილე სხვა სახელმწიფოებს შორის შეთანხმებით გათვალისწინებული პირობების შესრულების უზრუნველყოფა;

რეგიონში ტურიზმის განვითარების ხელშეწყობისთვის ქვეყნის მასშტაბით მგზავრთა საჰაერო გადაყვანა.

2.22

სსიპ სახელისუფლებო სპეციალური კავშირგაბმულობის სააგენტო (პროგრამული კოდი 40 03)

სახელისუფლებო სპეციალური კავშირების სისტემით სახელმწიფო სტრუქტურების უზრუნველყოფა.

3

რეგიონული განვითარება, ინფრასტრუქტურა და ტურიზმი

მაღალი სტანდარტების შესაბამისი ინფრასტრუქტურის განვითარებისა და ქვეყნის ლოჯისტიკური ფუნქციის მაქსიმალურად ათვისებისთვის მომდევნო წლებში განხორციელდება შემდეგი ღონისძიებები:

- დამატებით აშენდება 200 კმ-მდე ავტობანი – დასრულდება ჩქაროსნული ავტომაგისტრალის მშენებლობა; აშენდება 200-მდე ხიდი და 70-მდე გვირაბი, რის შედეგადაც თბილისი-ბათუმის მიმართულებით მგზავრობას დაახლოებით 3,5 საათი დასჭირდება;
- დასრულდება აღმოსავლეთ-დასავლეთის მაგისტრალის რიკოთის, სამტრედია-გრიგოლეთის, გრიგოლეთი-ჩოლოქის, ბათუმის შემოვლითი გზის მონაკვეთების მშენებლობა;
- გაგრძელდება ყველა სასაზღვრო გამტარი პუნქტის მიმართულებით საერთაშორისო მნიშვნელობის ავტომაგისტრალის მშენებლობის პროექტები; მათ შორის, 2024 წლისთვის დასრულდება ქვეშეთი-კობის 23-კმ-იანი მონაკვეთისა და 9-კმ-იანი გვირაბის მშენებლობა; დაიწყება ნატახტარი-ჟინვალის 27-კმ-იანი ჩქაროსნული გზის მშენებლობა; აგრეთვე დაიწყება ბათუმი-სარფის, თბილისი-სადახლოსა და თბილისი-წითელი ხიდის მიმართულებებით ავტომაგისტრალის მშენებლობა;
- გაგრძელდება კახეთის მიმართულებით ჩქაროსნული მაგისტრალის მშენებლობა; მათ შორის, დასრულდება გურჯაანის შემოვლითი გზის 15-კმ-იანი მონაკვეთისა და თბილისი-საგარეჯოს 35-კმ-იანი და ბაკურციხე-წნორის 16-კმ-იანი ჩქაროსნული მაგისტრალის მშენებლობა;
- დასრულდება ბაღდათი-აბასთუმნის, საჩხერე-ონის, თბილისი-შატილის, ბათუმი-ახალციხისა და სხვა მნიშვნელოვანი გზების მონაკვეთების მშენებლობა;
- განხორციელდება 1 500 კმ-მდე საერთაშორისო და შიდასახელმწიფოებრივი მნიშვნელობის საავტომობილო გზების რეაბილიტაცია და 200-მდე სახიდე გადასასვლელის მშენებლობა-რეაბილიტაცია, რის შედეგადაც 2024 წლისთვის ქვეყანაში საერთაშორისო მნიშვნელობის საავტომობილო გზების 95% და შიდასახელმწიფოებრივი მნიშვნელობის საავტომობილო გზების 85% სრულად იქნება მოწესრიგებული;
- სტიქიის პრევენციისთვის აქტიურად გაგრძელდება ნაპირდაცვითი ღონისძიებების განხორციელება.

მოსახლეობის ხარისხიანი სასმელი წყლით უზრუნველყოფის საკითხი ერთ-ერთი პრიორიტეტია. მოქალაქეებისთვის ხარისხიანი სასმელი წყლის უწყვეტი მიწოდება მომდევნო წლებშიც ერთ-ერთ მთავარ გამოწვევად და პრიორიტეტად დარჩება. ამ მიზნით:

- დასრულდება მიმდინარე და დაგეგმილი პროექტები, რის შედეგადაც უწყვეტი წყალმომარაგებით უზრუნველყოფილი იქნება დამატებით ათეულობით ქალაქი, დაბა და სოფელი, მათ შორის: ხაშური, თელავი, სტეფანწმინდა, ვანი, ბაღდათი, სამტრედია, ფასანაური, მატანი, დედოფლისწყარო და დედოფლისწყაროს მუნიციპალიტეტის სოფლები, სიღნაღი, თეთრი წყარო, ზუგდიდი, ლანჩხუთისა და ჩოხატაურის მუნიციპალიტეტების სოფლები, გარდაბანი და გარდაბნის მუნიციპალიტეტის სოფლები (მარტყოფი, ნორიო, ახალსოფელი, ვაზიანი, ახალი სამგორი და სხვა);
- ქვეყნის უფრო მეტი მოსახლეობა იქნება უზრუნველყოფილი გამართული წყალმომარაგებით.

ქვეყნის ინტერნეტიზაციის უზრუნველსაყოფად განხორციელდება შემდეგი ღონისძიებები:

- საქართველოს ფართოზოლოვანი ქსელების განვითარების 2020–2025 წლების ეროვნული სტრატეგიის შესაბამისად, დაიწყება საქართველოში ფართოზოლოვანი ინფრასტრუქტურის განვითარების სახელმწიფო პროგრამა. ამის შედეგად შინამეურნეობებისთვის ხელმისაწვდომი იქნება არანაკლებ 100 მბ/წმ, ხოლო ადმინისტრაციული ორგანოებისა და საწარმოებისთვის – არანაკლებ 1 გბ/წმ სიჩქარის ინტერნეტი;
- პროექტის – „ლოგ ინ ჯორჯიას“ ფარგლებში 1000-მდე დასახლებული პუნქტის ნახევარმილიონ მოსახლეს ექნება მაღალი ხარისხის ინტერნეტით სარგებლობის შესაძლებლობა;
- მაღალმთიანი რეგიონების ინტერნეტით უზრუნველსაყოფად გაგრძელდება

ღონისძიებები სათემო ინტერნეტიზაციის ხელშეწყობისთვის;

- განხორციელდება ღონისძიებები სატელეკომუნიკაციო ფართოზოლოვანი ინფრასტრუქტურის გამოყენებით სატრანზიტო პოტენციალის მაქსიმალურად ათვისებისა და საქართველოს გავლით ევროპისა და აზიის დამაკავშირებელი ციფრული სატრანზიტო ცენტრის ჩამოყალიბებისთვის.

ქვეყნის რეგიონების განვითარების უთანასწორობის შემცირების, ინკლუზიური განვითარებისა და მოსახლეობისთვის ღირსეული საცხოვრებელი პირობების შექმნის მიზნით გაგრძელდება სოფლების გზების რეაბილიტაციის, წყალმომარაგება-წყალარინების, კულტურის ობიექტების, სკოლების, საბავშვო ბაღების, სპორტული ინფრასტრუქტურის მცირე სარეაბილიტაციო სამუშაოების განხორციელება.

ქვეყნის რეგიონების თანაბარი განვითარებისა და ეკონომიკური საქმიანობის ახალი შესაძლებლობების შექმნისთვის გაგრძელდება რეგიონებში ახალი მიზიდულობის ცენტრების (აბასთუმანი, მესტია, ველისციხე, წყალტუბო და სხვა) შექმნა და განვითარება.

სატრანსპორტო და ლოჯისტიკური ფუნქციების სრულყოფისთვის მომდევნო წლებში დაგეგმილია შემდეგი ღონისძიებების განხორციელება:

- შეიქმნება ერთიანი ციფრული პლატფორმა, რომელშიც ინტეგრირებული იქნება სატრანსპორტო გადაზიდვების სფეროში არსებული ყველა ელექტრონული/ციფრული სერვისი;
- საერთაშორისო ინფრასტრუქტურის განვითარებისთვის მიმდინარეობს ქუთაისის საერთაშორისო აეროპორტის გაფართოება. პროექტის დასრულების შემდეგ ტერმინალის ფართობი 5-ჯერ გაიზარდება, ხოლო მგზავრთა გამტარუნარიანობა გაოთხმაგდება (დაახლოებით 2 მლნ მგზავრი წელიწადში);
- COVID-19-ის პანდემიასთან დაკავშირებული გამოწვევების მიუხედავად, გაგრძელდება და გააქტიურდება მუშაობა საქართველოს ავიაბაზარზე ახალი კომპანიების მოზიდვისა და ახალი მიმართულებების განვითარებისთვის;
- სანავსადგურო ინფრასტრუქტურის განვითარებისთვის დაგეგმილია ფოთში APM-ტერმინალის გაფართოება და Pace Group-ის ახალი ტერმინალის მშენებლობა (პროექტი დაწყებულია – ის ამერიკის შეერთებული შტატების მთავრობის კერძო საინვესტიციო კორპორაციამ – OPIC-მა 50 მლნ აშშ დოლარის ინვესტიციით დააფინანსა); ბათუმის საზღვაო ნავსადგურში მიმდინარეობს კარბამიდის ტერმინალის მშენებლობა (ეს ამერიკის შეერთებული შტატების კორპორაციის – TRAMO GROUP-ის ინვესტიციაა);
- სარკინიგზო გადაზიდვების უსაფრთხოებისა და ეფექტიანობის გაზრდისთვის გაგრძელდება სარკინიგზო ტრანსპორტის დარგის რეფორმირება საუკეთესო ევროპული პრაქტიკის გათვალისწინებით;
- განხორციელდება რკინიგზის რესტრუქტურისა და ევროკავშირის ტექნიკური დანბარების ინსტრუმენტის მეშვეობით, რისთვისაც ევროკომისიასთან აქტიური კონსულტაციები მიმდინარეობს;
- სახელმწიფო ხელს შეუწყობს ანაკლიის ღრმაწყლოვანი ნავსადგურის განვითარებას.

საქართველოს ენერგეტიკული პოტენციალის მაქსიმალურად ათვისებისა და ენერგეტიკული უსაფრთხოების გაძლიერებისთვის მომდევნო წლებში გადაიდგმება შემდეგი ნაბიჯები:

- განხორციელდება გაზსაცავის პროექტი – ის დაყოფილია 2 ფაზად: I ფაზა დაეთმობა კვლევით სამუშაოებს, ხოლო II ფაზა – უშუალოდ მიწისქვეშა გაზსაცავის დაპროექტებასა და მშენებლობას;
- გაგრძელდება გაზიფიცირების სამუშაოები და გაზით უზრუნველყოფილი იქნება ქვეყნის მოსახლეობის 90%;
- დაინერგება ენერგოეფექტურობის ყოვლისმომცველი საკანონმდებლო ჩარჩო და სტანდარტები საუკეთესო საერთაშორისო გამოცდილების გაზიარებით, რისთვისაც

მიღებული იქნება შესაბამისი კანონები და კანონქვემდებარე აქტები და სხვადასხვა დონორი ორგანიზაციის მხარდაჭერით განხორციელდება პროექტები;

- ელექტროენერჯიაზე მზარდი მოთხოვნილების პირობებში მისი ხელმისაწვდომობის უზრუნველყოფისა და ენერგეტიკული უსაფრთხოების ხარისხის ამაღლებისთვის განსაკუთრებული სტრატეგიული მნიშვნელობა ენიჭება მარეგულირებელი ჰიდროელექტროსადგურების მშენებლობას; გაგრძელდება ენერგეტიკის მდგრადი განვითარების პრინციპის დაცვით სასისტემო მნიშვნელობის ჰიდროელექტროსადგურების მშენებლობა;
- გაგრძელდება ენერჯის განახლებადი წყაროების (ქარის, მზის, ბიომასის) განვითარებისა და ახალი ტექნოლოგიების დანერგვის ხელშეწყობა;
- სატრანზიტო მიმართულების განვითარებისთვის გაგრძელდება ელექტროგადამცემი ხაზების მშენებლობა; მათ შორის, განმტკიცდება/გადლიერდება მეზობელ ქვეყნებთან დამაკავშირებელი ხაზები.

საქართველოს ტურისტული პოტენციალის ათვისებისთვის დაგეგმილია შემდეგი ნაბიჯების გადადგმა:

- განხორციელდება სამიზნე ქვეყნების დივერსიფიცირება, რაც გულისხმობს მეზობელი ქვეყნების საბაზრო წილის 70%-მდე შემცირებას და ევროკავშირისა და შორეული ქვეყნების (ჩინეთი, ამერიკის შეერთებული შტატები და სხვა) ბაზრების საბაზრო წილის 30%-მდე გაზრდას;
- 2023 წელს საქართველო მასპინძელი ქვეყნის სტატუსით წარდგება მსოფლიოს ყველაზე მასშტაბურ და გავლენიან ტურისტულ გამოფენაზე – ITB Berlin 2023-ზე;
- სამედიცინო ტურიზმის განვითარებისთვის ქვეყნის მასშტაბით განხორციელდა ბალნეოლოგიური კურორტების იდენტიფიცირება და ამ მიმართულებით საჯარო სამართლის იურიდიულმა პირმა – აწარმოე საქართველოში შეიმუშავა ცალკეული სახელმწიფო პროგრამები სპეციალური დაფინანსების პირობებით. ხელი შეეწყობა აღნიშნული მიმართულების განვითარებას;
- ტურისტული პოტენციალის მაქსიმალურად ათვისებისთვის მიმდინარე ეტაპზე ხორციელდება კურორტების (წყალტუბო, აბასთუმანი და სხვა) ეტაპობრივი განვითარება;
- გასტრონომიული ტურიზმის განვითარებისთვის მოხდება რეგიონებისთვის დამახასიათებელი/ავთენტური სამზარეულოს პოპულარიზაცია ქვეყნის წამყვანი შეფმზარეულების, ტუროპერატორებისა და მედიის ჩართულობით;
- ღვინის ტურიზმის განვითარებისთვის ხორციელდება პროექტი „ღვინის გზა“. პროექტი მოიცავს ქვეყანაში არსებულ ღვინის იმ საოჯახო მარნებსა და საწარმოებს, რომლებიც ღვინის ტურიზმის ფარგლებში მასპინძლობას ეწევიან;
- მომდევნო 4 წლის განმავლობაში საქართველოში მაღალმხარჯველუნარიანი, საქმიანი მოგზაურების მოზიდვისთვის საქმიანი ტურიზმის განვითარება ერთ-ერთი პრიორიტეტული მიმართულება იქნება;
- ქვეყანაში არსებული ქართული ხუროთმოძღვრული ძეგლების, ფრესკული მხატვრობისა და სიწმინდეების პოპულარიზაციისთვის დაგეგმილია პილიგრინული (რელიგიური) ტურიზმის განვითარება.

საქართველოს სამთო კურორტების განვითარებისთვის მომდევნო წლებში განხორციელდება შემდეგი ღონისძიებები:

- სამთო-სათხილამურო კურორტების (გუდაური, ბაკურიანი, გოდერძი, თეთნულდი და ჰაწვალა) განვითარებისთვის 2020–2024 წლებში დაგეგმილია სათხილამურო ინფრასტრუქტურის განვითარება და ოთხი სეზონის ტურისტული პროდუქტების შექმნა;
- ქვეყანაში 12 საერთაშორისო შეჯიბრება გაიმართება, 2023 წელს კი საქართველო უმასპინძლებს თხილამურსა და სნოუბორდში თავისუფალი სტილით სრიალში მსოფლიო ჩემპიონატს, რომლის მიმდინარეობისას მას ათასობით ვიზიტორი ეწვევა.

3.1

საგზაო ინფრასტრუქტურის გაუმჯობესების ღონისძიებები (პროგრამული კოდი 25 02)

საავტომობილო გზების ინფრასტრუქტურული პროექტების სფეროში სახელმწიფო პოლიტიკის განხორციელება;

ჩქაროსნული ავტომაგისტრალებისა და საავტომობილო გზების რეკონსტრუქცია-მშენებლობა;

საქართველოს საგზაო ქსელის საერთაშორისო საგზაო კომუნიკაციების სისტემაში ინტეგრირება;

საერთაშორისო და შიდასახელმწიფოებრივი მნიშვნელობის საავტომობილო გზებისა და სახიდე გადასასვლელების, მუნიციპალიტეტებთან, საკურორტო ცენტრებთან, ისტორიულ და კულტურულ ძეგლებთან, მოსაზღვრე ქვეყნებთან მისასვლელი საავტომობილო გზების პერიოდული შეკეთება, რეაბილიტაცია და რეკონსტრუქცია-მშენებლობა;

საავტომობილო გზების მიმდინარე შეკეთება და შენახვა ზამთრის პერიოდში;

სტიქიური მოვლენების შედეგების ლიკვიდაციისა და პრევენციის მიზნით სამუშაოების ჩატარება;

ზღვის ნაპირების, მდინარეების კალაპოტებისა და ნაპირების გამაგრება;

საავტომობილო გზებზე ავტოტრანსპორტით მგზავრთა უსაფრთხო, კომფორტული და შეუფერხებელი გადაადგილების უზრუნველყოფა;

ავტომაგისტრალების მშენებლობის პროცესში თანამედროვე ტიპის ადაპტირებული სავაჭრო ობიექტების მოწყობა, რაც ხელს შეუწყობს ადგილობრივი მოსახლეობის, განსაკუთრებით კი ქალების, ეკონომიკურ გაძლიერებას;

გენდერული საჭიროებების კვლევა და ყველა ბენეფიციარის ინტერესების გათვალისწინება დაგეგმვისა და განხორციელების პროცესში. ადგილობრივი მოსახლეობის, განსაკუთრებით კი მოწყვლადი ჯგუფების (საბავშვო ბაღების აღსაზრდელები, სკოლის მოსწავლეები, ქალები, შშმ პირები) საჭიროებების გათვალისწინება, მათ შორის სამუშაოების დაგეგმვის, შეუფერხებელი გადაადგილების და შესრულების პროცესში.

3.1.1 საავტომობილო გზების პროგრამების მართვა (პროგრამული კოდი 25 02 01)

საავტომობილო გზების ინფრასტრუქტურული პროექტების სფეროში სახელმწიფო პოლიტიკის განხორციელება, გენდერული ასპექტების გათვალისწინებით;

საერთაშორისო და შიდასახელმწიფოებრივი მნიშვნელობის საავტომობილო გზების მშენებლობა-რეაბილიტაციის ადმინისტრირება და მონიტორინგი.

3.1.2 საავტომობილო გზების მშენებლობა და მოვლა-შენახვა (პროგრამული კოდი 25 02 02)

საერთაშორისო და შიდასახელმწიფოებრივი მნიშვნელობის საავტომობილო გზებისა და სახიდე გადასასვლელების პერიოდული შეკეთება, რეაბილიტაცია და რეკონსტრუქცია-მშენებლობა, გენდერული ასპექტების გათვალისწინებით;

საავტომობილო გზების მიმდინარე შეკეთება და შენახვა ზამთრის პერიოდში;

ავტომაგისტრალებსა და საავტომობილო გზებზე არსებული გარე განათებისა და საინფორმაციო ბილბორდების ელექტროენერგიით უზრუნველყოფა, სახიდე გადასასვლელების მდგომარეობის შესწავლა;

სტიქიური მოვლენების შედეგების ლიკვიდაციისა და პრევენციის მიზნით სამუშაოების ჩატარება;

ზღვის ნაპირების, მდინარეების კალაპოტებისა და ნაპირების გამაგრება.

3.1.3

ჩქაროსნული ავტომაგისტრალების მშენებლობა (პროგრამული კოდი 25 02 03)

ავტოტრანსპორტით მგზავრთა უსაფრთხო და შეუფერხებელი გადაადგილების უზრუნველსაყოფად ჩქაროსნული ავტომაგისტრალების, საავტომობილო გზების, სახიდე გადასასვლელებისა და გვირაბების რეკონსტრუქცია-მშენებლობა, გენდერული ასპექტების გათვალისწინებით;

ავტომაგისტრალების მშენებლობის პროცესში თანამედროვე ტიპის ადაპტირებული სავაჭრო ობიექტების მოწყობა, რომელიც ხელს შეუწყობს ადგილობრივი მოსახლეობის, განსაკუთრებით კი ქალების, ეკონომიკურ გაძლიერებას;

გენდერული საჭიროებების კვლევა და ყველა ბენეფიციარის ინტერესების გათვალისწინება სათანადო სამუშაოების დაგეგმვისა და განხორციელების პროცესში. ადგილობრივი მოსახლეობის, განსაკუთრებით კი მოწყვლადი ჯგუფების (საბავშვო ბაღების აღსაზრდელები, სკოლის მოსწავლეები, ქალები, შშმ პირები) საჭიროებების გათვალისწინება, მათ შორის სამუშაოების დაგეგმვის, შეუფერხებელი გადაადგილების და შესრულების პროცესში.

3.2

წყალმომარაგების ინფრასტრუქტურის აღდგენა-რეაბილიტაცია (პროგრამული კოდი 25 04)

მუნიციპალიტეტებში/სოფლებში წყალმომარაგებისა და წყალარინების სისტემების რეაბილიტაცია/მოწყობა, წყალმომარაგებისა და წყალარინების გამწმენდი ნაგებობების რეაბილიტაცია/მშენებლობა;

მუნიციპალიტეტების მოსახლეობის ეკოლოგიურად სუფთა, გაფილტრული, ზედაპირული გრუნტის წყლების მოხვედრისგან დაცული სასმელი წყლის 24-საათიანი მიწოდების რეჟიმით უზრუნველყოფა;

აბონენტთა გამრიცხველიანება, დანაკარგების შემცირება და გარემოსდაცვითი სტანდარტების უზრუნველყოფა;

გენდერულად მგრძობიარე პოლიტიკის გატარება და გენდერულად მგრძობიარე ინფრასტრუქტურის მოწყობა, წყალმომარაგების სისტემის, სუფთა წყლისა და სანიტარიული სერვისების გაუმჯობესება, სუფთა წყლის ხელმისაწვდომობის გაზრდა მოსახლეობის ჯანმრთელობისა და კეთილდღეობის უზრუნველსაყოფად; გადაწყვეტილებების მიღება მოსახლეობასთან კონსულტაციებისა და მისი აქტიური ჩართულობის საფუძველზე, მათ შორის, ქალების, მამაკაცების, ასაკობრივი ჯგუფების, სოციალურად დაუცველი, ფინანსურად ნაკლები შესაძლებლობის მქონე პირებისა და სხვა მოწყვლადი კატეგორიის ინტერესების გათვალისწინებით.

3.3

რეგიონული და მუნიციპალური ინფრასტრუქტურის რეაბილიტაცია (პროგრამული კოდი 25 03)

მუნიციპალიტეტებში სხვადასხვა ინფრასტრუქტურული პროექტის განხორციელება და მათთან დაკავშირებული სხვადასხვა მომსახურების შესყიდვა; საჯარო სერვისების მიწოდების გაძლიერება ჩართულობისა და თანასწორობის ხელშესაწყობად;

სახელმწიფო და საზოგადოებრივი მნიშვნელობის (ადმინისტრაციული, სტრატეგიული, კულტურული, სპორტული და სხვა დანიშნულების) ობიექტების მშენებლობა-რეაბილიტაცია;

გენდერულად მგრძობიარე და გენდერულად პასუხისმგებლიანი ინფრასტრუქტურის შექმნა; ინფრასტრუქტურულ პროექტებში სხვადასხვა ასაკობრივი ჯგუფის, ქალთა და მამაკაცთა განსხვავებული საჭიროებების გათვალისწინება და შშმ პირების დამოუკიდებელი გადაადგილებისა და სოციალიზაციისთვის უნივერსალური ინფრასტრუქტურის შექმნა. ადგილობრივი მოსახლეობა უზრუნველყოფილი იქნება ახალი კომფორტული საბავშვო ბაღებით, წყალმომარაგებით, საავტომობილო გზებით, სპორტული და გასართობი ინფრასტრუქტურით, რაც მნიშვნელოვნად გააუმჯობესებს მოსახლეობის, ბავშვების, აღმზრდელ-პედაგოგების, სპორტსმენებისა და მწვრთნელების ყოფით და სამუშაო პირობებს, განსაკუთრებით დადებით ზეგავლენას კი მოახდენს ქალთა მდგომარეობაზე როგორც დროის, საქმიანობის, ისე გადაადგილების კუთხით;

ქვეყანაში ურბანული სატრანსპორტო სისტემის მუშაობის სრულყოფა;

ქვეყანაში ტურიზმის განვითარებისთვის სხვადასხვა ინფრასტრუქტურული პროექტის განხორციელება;

საქართველოს რეგიონების ურბანული განახლების, განვითარებისა და ადგილობრივი ეკონომიკის გაძლიერების ხელშეწყობა;

დონორი ორგანიზაციების მიერ დაფინანსებული პროექტების მოსამზადებლად საჭირო ღონისძიებების განხორციელება, დეტალური საპროექტო-სახარჯთაღრიცხვო დოკუმენტაციების მომზადება და ანალიზი;

სოციალური და გენდერული კონსულტაციების ჩატარების უზრუნველყოფა, გადაწყვეტილების მიღების პროცესში ქალთა ჩართულობის ხელშეწყობა და მათი შესაძლებლობების გაძლიერება გენდერული ბალანსის გაუმჯობესების მიზნით; ქალთა და მამაკაცთა თანაბარი დასაქმების შესაძლებლობების შექმნა; ქალებისა და მამაკაცების აქტიური მონაწილეობის ხელშეწყობა პროექტების განხორციელების ყველა ეტაპზე; ბენეფიციარი მამაკაცებისა და ქალების განსხვავებული მოთხოვნების/მოლოდინების განხილვა სოციალური ანგარიშვალდებულების მექანიზმების ფარგლებში.

3.4 ტურისტული ინფრასტრუქტურის გაუმჯობესების ღონისძიებები (პროგრამული კოდი 25 07)

მუნიციპალიტეტებში ცენტრალური უბნების ურბანული განახლება, ტურისტულად მიმზიდველი სივრცეების შექმნა-განვითარება და სხვადასხვა შენობა-ნაგებობის რეაბილიტაცია, გენდერული ასპექტების გათვალისწინებით.

3.5 სასისტემო მნიშვნელობის ელექტროგადამცემი ქსელის განვითარება (პროგრამული კოდი 24 14)

ქვეყანაში არსებული მაღალი და საშუალო ძაბვის ელექტროგადამცემი ხაზების, მათ შორის, მეზობელ ქვეყნებთან დამაკავშირებელი ხაზების, მშენებლობა-რეაბილიტაცია;

ენერგოსისტემის მოძველებული ქვესადგურების თანამედროვე ტექნოლოგიებით აღჭურვა და სხვადასხვა სიმძლავრის ახალი ქვესადგურების მშენებლობა;

თავისუფალი ინდუსტრიული ზონის განვითარებისთვის შესაბამისი ელექტროგადამცემი ქსელის მოწყობა.

3.5.1 რეგიონალური ელექტროგადამცემის გაუმჯობესების პროექტი (პროგრამული კოდი 24 14 01)

ქვეყანაში არსებული მაღალი და საშუალო ძაბვის ელექტროგადამცემი ხაზების, მათ შორის, მეზობელ ქვეყნებთან დამაკავშირებელი ხაზების,

მშენებლობა-რეაბილიტაცია;

ენერგოსისტემის მოძველებული ქვესადგურების თანამედროვე ტექნოლოგიებით აღჭურვა და სხვადასხვა სიმძლავრის ახალი ქვესადგურების მშენებლობა;

თავისუფალი ინდუსტრიული ზონის განვითარებისთვის შესაბამისი ელექტროგადამცემი ქსელის მოწყობა;

გურიის რეგიონის პერსპექტიული ჰესების ქსელში ინტეგრირებისა და რეგიონის კვების საიმედოობის ამაღლების, კახეთის რეგიონის პერსპექტიული ჰესების ქსელში ინტეგრირების, კახეთის რეგიონისა და დუშეთის მუნიციპალიტეტის კვების საიმედოობის ამაღლების, ცხენისწყლის კასკადის ჰესებისა და ხელედულაჰესის სიმძლავრის გამოტანისა და მისი საიმედოობის ამაღლების, ონის მუნიციპალიტეტის ჰესების კასკადისა და რაჭის რეგიონის ჰესების სიმძლავრის გამოტანისა და საიმედოობის ამაღლების მიზნით: 500-კილოვოლტიანი, ორჯაჭვა ელექტროგადამცემი ხაზის „წყალტუბო-ახალციხე“ მშენებლობა; პროექტის „ნამახვანი-წყალტუბო-ლაჯანური“ მშენებლობა; 500-კილოვოლტიანი, ერთჯაჭვა ელექტროგადამცემი ხაზის „ჯვარი-წყალტუბო“ მშენებლობა; 110-კილოვოლტიანი ელექტროგადამცემი ხაზის „ოზურგეთი-ზოტიჰესი“ მშენებლობა; 110-კილოვოლტიანი „სტორი-თელავი“ ელექტროგადამცემი ხაზის მშენებლობა; ახალციხის მუდმივი დენის მესამე ჩანართის მშენებლობა.

3.5.1.1

500 კვ ევზ "წყალტუბო-ახალციხე-თორთუმი" (EU-NIF, KfW) (პროგრამული კოდი 24 14 01 01)

500-კილოვოლტიანი მაგისტრალის „ენგური-ზესტაფონი-ახალციხე“ (ელექტროგადამცემი ხაზი „იმერეთი“ და ელექტროგადამცემი ხაზი „ზეკარი“) რეზერვირება;

სიმძლავრის ხუდონი-ენგურის კვანძიდან თურქეთისა და საქართველოს აღმოსავლეთი რეგიონისკენ (სომხეთისკენ) გატანის უსაფრთხოება;

ჰესების სიმძლავრის რუსეთიდან და ენგურის კვანძიდან თურქეთისკენ გატანა: ნენსკრაჰესის, ენგურისა და მისი შენაკადების ჰესების, ცხენისწყლის კასკადის ჰესების, ნამახვანის კასკადისა და ხელედულაჰესის სიმძლავრის ქსელში გამოტანა, მომხმარებლებისკენ ტრანზიტი (თბილისი-რუსთავის კვანძი) და ექსპორტი (სომხეთისა და თურქეთისკენ);

საქართველოსა და თურქეთს შორის სიმძლავრის გაცვლის უნარისა და საიმედოობის გაზრდის ხელშეწყობა;

ელექტროგადამცემი ხაზის „ახალციხე-ბორჩხა“ რეზერვირება.

3.5.1.2

ჩრდილოეთის რგოლი (EBRD), ნამახვანი - წყალტუბო - ლაჯანური (EBRD,EU-NIF,KfW) (პროგრამული კოდი 24 14 01 02)

მესტიის მუნიციპალიტეტის ჰესების სიმძლავრის გამოტანა და საიმედოობის ამაღლების ხელშეწყობა;

მდინარე ნენსკრას შენაკადების, ნენსკრაჰესის, ნამახვანის კასკადის სიმძლავრის გამოტანა;

ლაჯანურის სიმძლავრის გამოტანა და საიმედოობის ამაღლების ხელშეწყობა.

3.5.1.3

500 კვ ევზ ჯვარი-წყალტუბო (WB) (პროგრამული კოდი 24 14 01 03)

500-კილოვოლტიანი მაგისტრალის „ენგური-ზესტაფონი-ახალციხე“ (ელექტროგადამცემი ხაზი „იმერეთი“ და ელექტროგადამცემი ხაზი „ზეკარი“) რეზერვირება;

სიმძლავრის ხუდონი-ენგურის კვანძიდან თურქეთისა და საქართველოს აღმოსავლეთი რეგიონისკენ (სომხეთისკენ) გატანის უსაფრთხოება;

ჰესების სიმძლავრის რუსეთიდან და ენგურის კვანძიდან თურქეთისკენ გატანა: ნენსკრაჰესის, ენგურისა და მისი შენაკადების ჰესების, ცხენისწყლის კასკადის ჰესების, ნამახვანის კასკადისა და ხელედულაჰესის სიმძლავრის ქსელში გამოტანა, მომხმარებლებისკენ ტრანზიტი (თბილისი-რუსთავის კვანძი) და ექსპორტი (სომხეთისა და თურქეთისკენ);

საქართველოსა და თურქეთს შორის სიმძლავრის გაცვლის უნარისა და საიმედოობის გაზრდის ხელშეწყობა;

ელექტროგადამცემი ხაზის „ახალციხე-ბორჩხა“ რეზერვირება.

3.5.1.4

გურიის ელგადამცემის ხაზების ინფრასტრუქტურის გაძლიერება (EU-NIF,KfW) (პროგრამული კოდი 24 14 01 04)

გურიის რეგიონის პერსპექტიული ჰესების ქსელში ინტეგრირება;

გურიის რეგიონის კვების საიმედოობის ამაღლების ხელშეწყობა;

მდინარე რიონის ქვემო ზონის (ვარციხის კასკადის) ჰესების სიმძლავრის გამოტანის საიმედოობის ამაღლების ხელშეწყობა;

ბათუმის კვების საიმედოობის ამაღლების ხელშეწყობა;

ელექტროგადამცემი ხაზის „ახალციხე-ბორჩხა“ რეზერვირება.

3.5.1.5

კახეთის ინფრასტრუქტურის გაძლიერება (KfW) (პროგრამული კოდი 24 14 01 05)

220-კილოვოლტიანი ელექტროგადამცემი ხაზი „ჟინვალი-თელავი-გურჯაანი“; ქვესადგურები: 220/110 გურჯაანის რეაბილიტაცია, 220/110 თელავის მშენებლობა, 220/110 ჟინვალის მშენებლობა;

კახეთის რეგიონის პერსპექტიული ჰესების ქსელში ინტეგრირება;

კახეთის რეგიონისა და დუშეთის მუნიციპალიტეტის კვების საიმედოობის ამაღლების ხელშეწყობა.

3.5.1.6

ხელედულა-ლაჯანური-ონი (KfW) (პროგრამული კოდი 24 14 01 06)

220/110 კვ ქვესადგური ლაჯანურში; 220 კვ ორჯაჭვა ეგზ „ხელედულა-ლაჯანური-ონი“;

„ხელედულა-ლაჯანური-ონი“-ს მშენებლობა, 220/110 კვ ქვესადგური ლაჯანურის მშენებლობა;

ცხენისწყლის კასკადის ჰესებისა და ხელედულაჰესის სიმძლავრის გამოტანა და საიმედოობის ამაღლების ხელშეწყობა.

3.5.2

ელექტროგადამცემი ქსელის გაძლიერების პროექტი (პროგრამული კოდი 24 14 02)

აჭარა-გურიის ელექტრომომარაგების საიმედოობის ამაღლება (ხაზების „პალიასტომი 1, 2“ რეზერვირება);

აჭარის პერსპექტიული ჰესების ქსელში ინტეგრირების მაღალი ხარისხის უზრუნველყოფა;

საბითუმო ვაჭრობის განვითარების პლატფორმის – „SCADA/EMS“ სისტემის განახლება.

3.5.2.1

220 კვ ხაზის "ახალციხე-ბათუმი" მშენებლობა (WB) (პროგრამული კოდი 24 14 02 01)

220-კილოვოლტიანი ელექტროგადამცემი ხაზის „ახალციხე-ბათუმი“ მშენებლობა;

საბითუმო ვაჭრობის განვითარების პლატფორმის – „SCADA/EMS“ სისტემის განახლება;

აჭარა-გურიის ელექტრომომარაგების საიმედოობის ამაღლება (ხაზების „პალიასტომი 1, 2“ რეზერვირება);

აჭარის პერსპექტიული ჰესების ქსელში ინტეგრირების მაღალი ხარისხის უზრუნველყოფა.

3.6

საქართველოში ინოვაციებისა და ტექნოლოგიების განვითარება (პროგრამული კოდი 24 08)

საქართველოში ინოვაციური ეკოსისტემის შექმნა, უცხოური გამოცდილების გაზიარება და საქართველოში დანერგვა;

დაგეგმილი პროექტების განხორციელებისთვის საჭირო კვალიფიციური კადრების მომზადება და დასაქმება, მათთვის პროდუქტიული სამუშაო გარემოს შექმნა და განსახორციელებელი პროექტების ადმინისტრაციული რესურსით უზრუნველყოფა;

საინფორმაციო ტექნოლოგიების სფეროსა და ინოვაციების მიმართულების სპეციალისტებისა და კომპანიების რაოდენობის გაზრდისა და კვალიფიკაციის ამაღლების ხელშეწყობა;

საქართველოში ინოვაციების ინფრასტრუქტურის შექმნა/მხარდაჭერა, რაც უზრუნველყოფს ქვეყანაში ინოვაციების ეკოსისტემის განვითარებას;

საინფორმაციო ტექნოლოგიების სფეროს სპეციალისტების გადამზადება საინფორმაციო და კომუნიკაციის ტექნოლოგიების საკითხებში, რომლის საბოლოო მიზანია აღნიშნული სპეციალისტების დასაქმება საინფორმაციო ტექნოლოგიების სფეროში როგორც ადგილობრივ, ისე საერთაშორისო შრომის ბაზარზე;

ინოვაციების საგრანტო დაფინანსება მათი შემდგომი კომერციალიზაციის და ინოვაციური ეკოსისტემის განვითარების მიზნით;

საქართველოს იმ დასახლებულ პუნქტებში, რომლებიც პროგრამის სამიზნე გეოგრაფიულ არეალში მდებარეობს, ფართოზოლოვანი ოპტიკურ-ბოჭკოვანი ინფრასტრუქტურის განვითარება და ინტერნეტის ხელმისაწვდომობის უზრუნველყოფა, რის შედეგადაც საქართველოს რეგიონებში მცხოვრები მოსახლეობა ისარგებლებს მაღალსიჩქარიანი ინტერნეტით და ისეთი პროგრამებით/სერვისებით, როგორებიცაა: ელექტრონული ჯანმრთელობის დაცვა, ელექტრონული განათლება, ელექტრონული მმართველობა, კომერცია და სხვა თანამედროვე სერვისები.

3.7

მყარი ნარჩენების მართვის პროგრამა (პროგრამული კოდი 25 05)

მუნიციპალიტეტებში (გარდა ქალაქ თბილისის მუნიციპალიტეტისა და აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკისა) არასახიფათო ნარჩენების განთავსების

ობიექტების (ნაგავსაყრელები) მოწყობა და მართვა;

ნარჩენების გადამტვირთავი სადგურების მოწყობა;

მუნიციპალიტეტების აუცილებელი ტექნიკური საშუალებებით აღჭურვა, რაც გაზრდის დასახლებულ პუნქტებში საყოფაცხოვრებო ნარჩენების გატანის ხელმისაწვდომობასა და ინტენსივობას;

ძველი ნაგავსაყრელების ეტაპობრივი დახურვა, სტანდარტების შესაბამისად;

ნარჩენების მართვის პროცესში გენდერული ასპექტების გათვალისწინება და გენდერულად პასუხისმგებლიანი ინფრასტრუქტურის შექმნა; ქალებისა და მამაკაცების თანაბარი ჩართულობა ნარჩენების მართვის პოლიტიკის შემუშავებისა და არასახიფათო ნარჩენების განთავსების ობიექტების (ნაგავსაყრელები) მშენებლობის დაგეგმვისა და განხორციელების პროცესში; სამუშაოების სპეციფიკიდან გამომდინარე, სექტორში ქალებისა და მამაკაცების დასაქმებისთვის თანაბარი პირობების შექმნა.

3.8 ტურიზმის განვითარების ხელშეწყობა (პროგრამული კოდი 24 05)

საერთაშორისო ბაზარზე საქართველოს, როგორც ტურისტული ქვეყნის, პოპულარიზაცია;

ახალი ტურისტული პროდუქტის განვითარება და არსებული ტურისტული პროდუქტის დივერსიფიკაცია (მარშრუტების შემუშავება, პროდუქტის ბეჭდური საინფორმაციო მასალის მომზადება);

მცირე ტურისტული ინფრასტრუქტურის განვითარება;

ტურისტებისთვის მაღალი ხარისხის მომსახურების მიწოდება.

3.9 ყაზბეგის მუნიციპალიტეტისა და დუშეთის მუნიციპალიტეტის მაღალმთიანი სოფლების მოსახლეობისათვის მიწოდებული ბუნებრივი აირის ღირებულების ანაზღაურების ღონისძიება (პროგრამული კოდი 24 11)

ყაზბეგის მუნიციპალიტეტსა და დუშეთის მუნიციპალიტეტის მაღალმთიან სოფლებში მუდმივად მცხოვრები მოსახლეობის მიერ მოხმარებული ბუნებრივი აირის საფასურის ანაზღაურება ამ პროგრამით განსაზღვრული ბენეფიციარებისთვის შესაბამის პერიოდებში.

3.10 რეგიონებისა და ინფრასტრუქტურის განვითარების პოლიტიკის შემუშავება და მართვა (პროგრამული კოდი 25 01)

რეგიონული განვითარების პოლიტიკის შემუშავება, განხორციელება და განხორციელების კოორდინაცია, აგრეთვე კომპეტენციის ფარგლებში მისი განხორციელების მონიტორინგი და ანალიზი;

მმართველობის სისტემის დეცენტრალიზაციის და სახელმწიფო ხელისუფლების ორგანოებსა და მუნიციპალიტეტებს შორის უფლებამოსილებათა გამიჯვნის საკითხებზე, აგრეთვე, მუნიციპალიტეტების ინსტიტუციური გაძლიერებისათვის, დეცენტრალიზაციის სტრატეგიის ერთ-ერთი პრინციპის „გენდერული თანასწორობის“ უზრუნველსაყოფად, დეცენტრალიზაციისა და თვითმმართველობის განხორციელების პროცესში ქალებისა და მამაკაცების თანასწორი მონაწილეობის უზრუნველსაყოფად შესაბამისი წინადადებების შემუშავება;

გადაწყვეტილებების მიღებისა და განხორციელების პროცესში მაღალი ხარისხის ჩართულობის ხელშეწყობა, მათ შორის, განსაკუთრებით მაღალმთიან რეგიონებში;

კომპეტენციის ფარგლებში, სახელმწიფო ხელისუფლების ორგანოებსა და

მუნიციპალიტეტებს შორის ურთიერთობის კოორდინაცია;

კომპეტენციის ფარგლებში, ადგილობრივი და უცხოური წყაროებით დაფინანსებული რეგიონული პროგრამებისა და პროექტების კოორდინაცია და მათი განხორციელების ეფექტიანობის შეფასება;

კომპეტენციის ფარგლებში, მუნიციპალიტეტის მოხელეთა სწავლების საკითხების კოორდინაცია;

„მაღალმთიანი რეგიონების განვითარების შესახებ“ საქართველოს კანონის საფუძველზე, სახელმწიფოს მიერ მუნიციპალიტეტებისთვის დელეგირებული უფლებამოსილების განხორციელებაზე დარგობრივი ზედამხედველობის განხორციელება საქართველოს ორგანული კანონის „ადგილობრივი თვითმმართველობის კოდექსი“ შესაბამისად;

საერთაშორისო და შიდასახელმწიფოებრივი მნიშვნელობის საავტომობილო გზების ქსელის განვითარების, დაპროექტებისა და სამეცნიერო-ტექნიკური პროგრესის საკითხებზე ერთიანი სახელმწიფო პოლიტიკის შემუშავება და განხორციელება;

სამინისტროს სახელმწიფო კონტროლს დაქვემდებარებული საჯარო სამართლის იურიდიული პირის – საქართველოს მუნიციპალური განვითარების ფონდის მეშვეობით, დევნილთა გრძელვადიანი საცხოვრებლით უზრუნველსაყოფად სამშენებლო-სარეაბილიტაციო სამუშაოების განხორციელება;

საქართველოს მთავრობის გადაწყვეტილებით, საქართველოს კანონმდებლობით დადგენილი წესით და დადგენილ ფარგლებში, როგორც სამინისტროს კომპეტენციაში შემავალი, ისე სხვა სახელმწიფო ორგანოთა გამგებლობისთვის მიკუთვნებული, ქვეყნისთვის მნიშვნელოვანი ცალკეული ინფრასტრუქტურული პროექტების განხორციელების უზრუნველყოფა, აგრეთვე ამ პროექტებით გათვალისწინებული ობიექტების სამშენებლო-სარეაბილიტაციო და სხვა სამუშაოების განხორციელების კოორდინაცია და კომპეტენციის ფარგლებში მისი მონიტორინგი;

კომპეტენციის ფარგლებში, საქართველოს წყლით უზრუნველყოფისა და მოსახლეობის წყლით მომარაგების სისტემების დანერგვისა და განვითარების ხელშეწყობის ღონისძიებათა განხორციელების უზრუნველყოფა და კოორდინაცია;

არასახიფათო ნარჩენების განთავსების ობიექტების (ნაგავსაყრელები) მოწყობა, მართვა და დახურვა, ნარჩენების გადამტვირთავი სადგურების მოწყობა და მართვა (გარდა ქალაქ თბილისის მუნიციპალიტეტისა და აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკისა);

კომპეტენციის ფარგლებში, სტიქიური მოვლენების შედეგების სალიკვიდაციო ღონისძიებების შესახებ წინადადებების მომზადება და ამ ღონისძიებათა განხორციელება/განხორციელებაში მონაწილეობა.

3.11

სივრცითი და ქალაქთმშენებლობითი განვითარება (პროგრამული კოდი 24 20)

სივრცის დაგეგმარებისა და ქალაქთმშენებლობითი დარგის პოლიტიკის შემუშავება, კოორდინაცია და მართვა; გეგმების განხორციელების უზრუნველყოფა; შესაბამისი კანონმდებლობის შემუშავების/სრულყოფის პროცესში მონაწილეობა; გეგმების საინფორმაციო სისტემის ფუნქციონირების უზრუნველყოფა; სივრცის დაგეგმარებაზე ზეგავლენის მქონე პროექტების წინასწარი შეფასება; პერსპექტიული კურორტების ქალაქთმშენებლობითი გეგმების შემუშავების უზრუნველყოფა;

განსაკუთრებული რეგულირების ტერიტორიის/ზონის სტატუსის მინიჭების საკითხის დამუშავება საქართველოს მთავრობასთვის;

საქართველოს სხვადასხვა რეგიონში ქალაქთმშენებლობითი გეგმების განხილვა-დამტკიცება;

სარეკრეაციო ტერიტორიებზე ქალაქთმშენებლობითი გეგმების განხილვა-დამტკიცება;

სარეკრეაციო ტერიტორიებზე არქიტექტურული პროექტების შეთანხმება;

დარგის სპეციფიკური ტრენინგების ორგანიზება და ჩატარება; საქართველოს კანონმდებლობით დადგენილი სხვა საქმიანობის განხორციელება.

3.12

კურორტების განვითარების ხელშეწყობა (პროგრამული კოდი 24 21)

კურორტებსა და საკურორტო ადგილებზე ინფრასტრუქტურის განვითარების ხელშეწყობა, კურორტების განახლება (რენოვაცია);

კურორტების და საკურორტო ადგილების განვითარებისთვის ინვესტიციების მოზიდვის ხელშეწყობა;

განვითარების ეკონომიკური მიზანშეწონილობის გეგმების მომზადება, ახალი საკურორტო ადგილების იდენტიფიკაცია. ინფორმაციის პრაქტიკული გამოყენების მიზნით, ვებ-პლატფორმის შექმნა;

საკანონმდებლო ინიციატივების მომზადება, განაშენიანების რეგულირების გეგმების შექმნის ხელშეწყობა;

საქართველოს, როგორც მაღალი საკურორტო შესაძლებლობების მქონე ქვეყნის პოპულარიზაცია;

კურორტებისა და საკურორტო ადგილების განვითარების მიზნით, საუკეთესო საერთაშორისო გამოცდილების გაზიარება;

კურორტებსა და საკურორტო ადგილებზე მასობრივი სპორტისა და სპორტულ-გამაჯანსაღებელი ინფრასტრუქტურის განვითარების ხელშეწყობა და ამ მიზნით შესაბამის უწყებებთან თანამშრომლობა.

3.13

საცხოვრებლად ვარგისი ქალაქების საინვესტიციო პროგრამა - სივრცითი და ქალაქმშენებლობითი განვითარების სააგენტოს კომპონენტი (ADB) (პროგრამული კოდი 24 12)

„საქართველოსა და აზიის განვითარების ბანკს შორის 2019 წლის 9 დეკემბერს ხელმოწერილი სასესხო შეთანხმების (ჩვეულებრივი ოპერაციები) (საცხოვრებლად ვარგისი ქალაქების საინვესტიციო პროგრამა) ფარგლებში გასატარებელი ღონისძიებების შესახებ“ საქართველოს მთავრობის 2023 წლის 11 აპრილის №686 განკარგულების შესაბამისად, „საქართველოს მასშტაბით ურბანული განაშენიანების დეტალური პროექტირება“ პროგრამის (სივრცითი დაგეგმარების და განაშენიანების რეგულირების გეგმების მომზადების ჩათვლით) განხორციელება („საცხოვრებლად ვარგისი ქალაქების საინვესტიციო პროგრამის“ ფარგლებში დაგეგმილი პროექტების ტექნიკურ-ეკონომიკური კვლევის ჩატარება, სოციალური და გარემოსდაცვითი გარემოებების დეტალური შესწავლა, საპროექტო და სატენდერო დოკუმენტაციის მომზადება და სხვა).

3.14

ვარდნილისა და ენგურის ჰიდროელექტროსადგურების რეაბილიტაციის პროექტი (EBRD, EIB, EU) (პროგრამული კოდი 24 19)

ვარდნილისა და ენგურის ჰიდროელექტროსადგურების რეაბილიტაციის

დასრულება საშუალოვადიანი პროგრამის მიხედვით: ენგურის კაშხლის სტრუქტურული სტაბილურობისა და სეისმური მდგრადობის ამაღლებისთვის ღონისძიებების გატარება და მონიტორინგის ინსტრუმენტის განახლება, სადაწნო გვირაბზე ფილტრაციული და დაწნევის კარგების შემცირება, ჰესის ექსპლუატაციის საიმედოობის ამაღლება; მორალურად და ფიზიკურად გაცვეთილი მოწყობილობების შეცვლა; ენგურის კაშხლის მისადგომი და საექსპლუატაციო გზების რეაბილიტაცია.

3.15 **მოსახლეობის ელექტროენერჯითა და ბუნებრივი აირით მომარაგების გაუმჯობესება (პროგრამული კოდი 24 15)**

საქართველოს სხვადასხვა რეგიონში გაზისა და ელექტროენერჯის არმქონე სოფლების გაზიფიცირება და ელექტრიფიცირება;

საქართველოს სხვადასხვა რეგიონში მოსახლეობისთვის გაზისა და ელექტროენერჯის მიწოდების ხელმისაწვდომობის გაზრდა, მათ შორის, მოხმარებული ელექტროენერჯის ღირებულების ნაწილობრივ ანაზღაურება;

ოკუპირებულ ტერიტორიებთან გამყოფი ხაზების მიმდებარე სოფლებში მცხოვრები ოჯახების გათბობით უზრუნველყოფა ზამთრის პერიოდში.

3.16 **ანაკლის ღრმაწყლოვანი ნავსადგურის განვითარება (პროგრამული კოდი 24 17)**

საქართველოს მთავრობის მიერ ანაკლის ღრმაწყლოვანი ნავსადგურის განვითარების პროექტის ხელშეწყობა და ახალი საინვესტიციო ხელშეკრულებების მონიტორინგი.

3.17 **ტექნიკური და საშენებლო სფეროს რეგულირება (პროგრამული კოდი 24 02)**

მომეტებული ტექნიკური საფრთხის შემცველი ობიექტების უსაფრთხოების ღონის ამაღლების ხელშეწყობა შესაბამისი ტექნიკური რეგლამენტების დახვეწით;

განსაკუთრებული მნიშვნელობის ობიექტების მშენებლობის სახელმწიფო ზედამხედველობის უზრუნველყოფა შესაბამისი მშენებლობის ნებართვის გაცემისა და სანებართვო პირობების კონტროლით.

3.18 **სარკინიგზო ტრანსპორტის რეგულირება, მართვა და განვითარება (პროგრამული კოდი 24 22)**

სარკინიგზო ტრანსპორტის სფეროში საკანონმდებლო ცვლილებების პაკეტის მომზადება;

სარკინიგზო ტრანსპორტის დარგში საერთაშორისო აქტივობების გაძლიერება;

სარკინიგზო სატრანსპორტო სისტემების და გადაზიდვების ოპერაციების უსაფრთხოებაზე ზედამხედველობა და სარკინიგზო ტრანსპორტის დარგში ტექნიკური რეგულირების განხორციელება;

სარკინიგზო ტრანსპორტის დარგში უსაფრთხოების სისტემებზე მონიტორინგის ეფექტური მექანიზმების შემუშავება;

სარკინიგზო ტრანსპორტის დარგში მგზავრთა გადაყვანის საჯარო მომსახურების უზრუნველყოფა და შესაბამისი სარკინიგზო ოპერატორების მონიტორინგი;

სსიპ - სარკინიგზო ტრანსპორტის სააგენტოს სპეციალისტთა გადამზადება.

4 **განათლება, მეცნიერება და პროფესიული მომზადება**

განათლებისა და მეცნიერების მიმართულებებით განხორციელდება რეფორმის მომდევნო, მრავალმხრივი ეტაპი. შეიქმნება ისეთი განათლების სისტემა, რომელიც მდგრადი განვითარების მიზნების შესაბამისად, ბავშვების, სტუდენტების,

ახალგაზრდებისა და ზრდასრულების სათანადო თეორიული ცოდნით აღჭურვასა და მათთვის პრაქტიკული და შემოქმედებითი უნარების გამომუშავებასთან ერთად უზრუნველყოფს მათი სამოქალაქო ცნობიერების ამაღლებას და მათ მიერ ეროვნული და ზოგადსაკაცობრიო ღირებულებების სიღრმისეულად გააზრებას. ქვეყნის გრძელვადიანი ეკონომიკური და საზოგადოებრივი წინსვლის უმთავრესი წინაპირობაა ადამიანური კაპიტალის განვითარება.

ადრეული და სკოლამდელი განათლების მიმართულებით:

- საჯარო დაწესებულებებში ადრეული და სკოლამდელი განათლება მისი საყოველთაო ხელმისაწვდომობის უზრუნველსაყოფად კვლავ უფასო იქნება;
- სკოლამდელი აღზრდისა და განათლების დაწესებულებები გარდაიქმნება სკოლამდელი განათლების დაწესებულებებად, რაც უზრუნველყოფს სკოლებში ბავშვებისთვის საჭირო, მრავალმხრივი აკადემიური, ფუნქციური, ქცევითი, ემოციური და სოციალური უნარების განვითარებას; განხორციელდება ღონისძიებები სპეციალური საჭიროების მქონე ბავშვებზე მორგებული განათლების მომსახურების უზრუნველსაყოფად;
- გაგრძელდება სასკოლო მზაობის ცენტრების გახსნის მხარდაჭერა; შემუშავდება და განხორციელდება „სკოლა-ბაღის“ კონცეფციის სტანდარტი;
- განისაზღვრება სკოლამდელ დაწესებულებებში დასაქმებულ პირთა შრომის ანაზღაურება, გაგრძელდება ღონისძიებების განხორციელება მათი კვალიფიკაციის ამაღლების ხელშეწყობისთვის; დაიწყება ღონისძიებების განხორციელება სკოლამდელ დაწესებულებებში ახალგაზრდა, კვალიფიციური კადრების მოზიდვის ხელშეწყობისთვის;
- ადრეული და სკოლამდელი აღზრდისა და განათლების სახელმწიფო სტანდარტების დანერგვის, განვითარებისა და გაუმჯობესების მიზნით გაგრძელდება საჯარო დაწესებულებების მონიტორინგი; მონიტორინგის შედეგების საფუძველზე გადამუშავდება ადრეული და სკოლამდელი აღზრდისა და განათლების სახელმწიფო სტანდარტები; არაქართულენოვანი მოსახლეობით კომპაქტურად დასახლებულ ყველა მუნიციპალიტეტში განხორციელდება სახელმწიფო ენის სწავლება ბილინგვური მოდელით, რაც ხელს შეუწყობს სასკოლო მზაობის გაუმჯობესებას, ზოგადი განათლების საფეხურზე ხარისხიანი საგანმანათლებლო პროცესის უზრუნველყოფას და გრძელვადიან პერიოდში საქართველოში მცხოვრები არაქართულენოვანი პირების საზოგადოებაში წარმატებულ ინტეგრაციას;
- ყველა ბავშვისთვის უზრუნველყოფილი იქნება სკოლამდელი განათლებიდან ზოგადი განათლების დაწყებით საფეხურზე გადასვლის ხელშეწყობის ღონისძიებების განხორციელება;
- შეიქმნება 1-დან 6 წლამდე ასაკის ბავშვების შესახებ სტატისტიკური მონაცემების ამსახველი, ინტეგრირებული ელექტრონული სისტემა;
- დასრულდება საქართველოს სხვადასხვა მუნიციპალიტეტში 50-ზე მეტი საბავშვო ბაღის მშენებლობა საერთაშორისო სტანდარტების შესაბამისად; გაგრძელდება ახალი საბავშვო ბაღების დაფუძნება; განხორციელდება არსებული ინფრასტრუქტურის განვითარების პროექტები.

ზოგადი განათლების მიმართულებით:

- უზრუნველყოფილი იქნება მასწავლებელთა და სკოლების ადმინისტრაციული პერსონალის შრომის ანაზღაურება დაგეგმილი განათლების რეფორმისა და მასწავლებელთა კარიერული სქემის დანერგვის შესაბამისად;
- დამტკიცდება და დაინერგება ზოგადი განათლების ხარისხის უზრუნველყოფის ახალი სტანდარტები და პროცედურები, განხორციელდება მხარდაჭერი ღონისძიებები ამ სტანდარტების დასაკმაყოფილებლად; 2026-2027 სასწავლო წლის დაწყებამდე უზრუნველყოფილი იქნება საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროს მიერ დაფუძნებული/რეორგანიზებული საჯარო სკოლების ეტაპობრივი ავტორიზაცია;
- შემუშავდება და დაინერგება სკოლების მართვისა და დაფინანსების დიფერენცირებული მოდელები;

- გაგრძელება ახალი, თანამედროვე მოთხოვნების შესაბამისი, მაღალ სტანდარტებზე ორიენტირებული ეროვნული სასწავლო გეგმებისა და შესაბამისი სასწავლო რესურსების შექმნა და განვითარება; გადამუშავდება ზოგადი განათლების საშუალო საფეხურის ეროვნული სასწავლო გეგმა; დაინერგება ფართომასშტაბიანი სასკოლო შეფასების სისტემა; დაიწყება ელექტრონული რესურსების განვითარება;
- რეფორმის ფარგლებში დაინერგება მოსწავლის განვითარებაზე ორიენტირებული სწავლა-სწავლების პრინციპები; განხორციელდება ღონისძიებები სკოლებში ადამიანური კაპიტალის გაძლიერებასა და განვითარებაზე ორიენტირებული სასკოლო კულტურის ჩამოყალიბების ხელშეწყობისთვის;
- გაგრძელება ახალი სახელმძღვანელოების შექმნის პროცესი; განახლება გრიფორების პროცედურები;
- სპეციალური საგანმანათლებლო საჭიროების მქონე (სსსმ)/შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე (შშმ) პირებისთვის განათლების ხელმისაწვდომობის გაზრდისა და მათზე მორგებული სასწავლო პროცესის წარმართვისთვის ქვეყნის მასშტაბით აქტიურად დაინერგება და განვითარდება ინკლუზიური განათლების კომპონენტები;
- არაქართულენოვანი სკოლების მოსწავლეებისთვის ფართოდ დაინერგება ბილინგვური სწავლების განსხვავებული მოდელი;
- განისაზღვრება განათლების მიღმა დარჩენილი პირების სასწავლო პროცესში ინტეგრაციის პოლიტიკა; მათთვის უზრუნველყოფილი იქნება ალტერნატიული კურიკულუმი;
- დიასპორის წარმომადგენლებისთვის ხელმისაწვდომი იქნება ქართული ენის დისტანციური სწავლების კურსი; ინკლუზიური განათლების პოპულარიზაციისთვის განხორციელდება ცნობიერების ამაღლების ღონისძიებები;
- სკოლებში უსაფრთხოებისა და საზოგადოებრივი წესრიგის დაცვისთვის შეიქმნება პრევენციული ღონისძიებების დაგეგმვისა და განხორციელების, აგრეთვე ფსიქოსოციალური მომსახურების მიღების მოქნილი, შედეგებზე ორიენტირებული მექანიზმები; გაიზრდება საჯარო სამართლის იურიდიული პირის – საგანმანათლებლო დაწესებულების მანდატურის სამსახურის მომსახურებით მოსარგებლე საჯარო სკოლების რაოდენობა; განხორციელდება მანდატურების, ფსიქოლოგების, სოციალური მუშაკებისა და უსაფრთხოების დაცვის უფლებამოსილების მქონე პირების გადამზადების პროგრამები;
- შემუშავდება მასწავლებლის პროფესიის რეგულირების ახალი წესი; განხორციელდება მასწავლებელთა უწყვეტი პროფესიული განვითარების ღონისძიებები მათი პროფესიული საჭიროებების შესაბამისად;
- გაგრძელება სასკოლო ინფრასტრუქტურის განვითარება; დასრულდება სრულად ადაპტირებული 80 სკოლის მშენებლობა და 850-მდე საჯარო სკოლის ნაწილობრივი რეაბილიტაცია; განხორციელდება 91 ავარიული საჯარო სკოლის გამაგრება/სრული რეაბილიტაცია სსსმ მოსწავლეებისთვის საჭირო გარემოს შექმნის მოთხოვნების გათვალისწინებით;
- უზრუნველყოფილი იქნება საჯარო სკოლების ოპერირებისა და მოვლა-პატრონობის ფუნქციის წარმატებით შესრულება;
- ეტაპობრივად დაიხვეწება სწავლების დისტანციური და ჰიბრიდული მეთოდოლოგია.

უმაღლესი განათლების მიმართულებით:

- დაინერგება უმაღლესი განათლების დაფინანსების ეფექტიანი სისტემა;
- შემუშავდება უმაღლესი განათლების სისტემის დაფინანსების ახალი მოდელი, რომელიც ხელს შეუწყობს საგანმანათლებლო დაწესებულებების მდგრად განვითარებას და სასწავლო პროცესის სწავლის შედეგებზე ორიენტირებას;
- განხორციელდება ღონისძიებები ხარისხის განვითარების მხარდაჭერისთვის;
- შემუშავდება სამეცნიერო-კვლევითი საქმიანობისა და სადოქტორო პროგრამების შეფასების ერთიანი კონცეფცია;
- სახელმწიფო ხელს შეუწყობს უმაღლესი საგანმანათლებლო პროგრამების მიერ საერთაშორისო აკრედიტაციის მოპოვებას;

- გაგრძელება პროგრამა „ვისწავლოთ საქართველოში“;
- პროგრამების ხელმისაწვდომობის გაზრდის მიზნით: გაგრძელება მასწავლებლის მომზადების ერთწლიან საგანმანათლებლო პროგრამებზე ჩარიცხულ პირთა დაფინანსება, ამოქმედდება სპეციალური მასწავლებლის მომზადების საგანმანათლებლო პროგრამები, გაგრძელება სკოლისშემდგომი განათლებისთვის მომზადების პროგრამის განხორციელება საქართველოს ოკუპირებულ ტერიტორიებზე მცხოვრები პირებისთვის, გაგრძელება მსჯავრდებულთა მიერ ბაკალავრიატისა და მაგისტრატურის საგანმანათლებლო პროგრამებზე განათლების მიღების ხელშეწყობის ღონისძიებების განხორციელება;
- გაფართოვდება ქუთაისის საერთაშორისო უნივერსიტეტის საგანმანათლებლო პროგრამები, გაძლიერდება საერთაშორისო თანამშრომლობა, ხელი შეეწყობა უცხოელი მაღალკვალიფიციური აკადემიური და სამეცნიერო პერსონალის მობილიზებას;
- საქართველო გახდება პროგრამის – „ერაზმუს+“-ის („Erasmus+“) განმახორციელებელი ქვეყანა, რის შედეგადაც, გარდა უმაღლესი განათლებისა და ახალგაზრდობის კომპონენტებისა, მისთვის ხელმისაწვდომი იქნება პროგრამის ყველა კომპონენტი;
- გაგრძელება უმაღლესი საგანმანათლებლო დაწესებულებების დაფინანსება მათი ინფრასტრუქტურისა და სასწავლო გარემოს გასაუმჯობესებლად.

მეცნიერების მიმართულებით:

- შემუშავდება და დამტკიცდება საქართველოში მეცნიერებისა და ტექნოლოგიების განვითარების სტრატეგიული გეგმა, რომლის მთავარი მიზანი იქნება ქვეყნის ეკონომიკის სტრატეგიული განვითარების მოთხოვნებსა და საზოგადოების საჭიროებებზე ორიენტირებული ინსტიტუტების განვითარების ხელშეწყობა;
- უზრუნველყოფილი იქნება მეცნიერების დაფინანსების შესაბამისი სისტემა; დაინერგება მეცნიერების შედეგებზე დაფუძნებული დაფინანსების მოდელი;
- ხელისუფლება იზრუნებს მეცნიერებისა და მკვლევრების პრესტიჟის ამაღლებაზე;
- კანონის შესაბამისად, სამეცნიერო შედეგების მიხედვით გაიზრდება მეცნიერ თანამშრომელთა შრომის ანაზღაურება;
- განხორციელდება ღონისძიებები მკვლევართა ახალგაზრდა თაობების მოზიდვის ხელშეწყობისთვის;
- ქართველ მკვლევართა ყველა თაობის გადამზადების, მათთვის ახალი ცოდნის მიწოდებისა და ახალი კომპეტენციების გამომუშავების, მათი თანამედროვე გლობალურ სამეცნიერო სივრცეში უკეთ ორგანიზების მიზნით განხორციელდება პროექტი „მეცნიერების მენეჯმენტის სკოლა“;
- დაიხვეწება მეცნიერების მართვის სისტემა; სახელმწიფო განსაზღვრავს სამეცნიერო-კვლევითი დაწესებულებებისთვის სავალდებულო მინიმალურ სტანდარტებს და იზრუნებს საქართველოში მოქმედი სამეცნიერო-კვლევითი ინსტიტუტების საქმიანობის ხარისხის გაუმჯობესებაზე; ჩამოყალიბდება მეცნიერმზომელობის – ხარისხის მონიტორინგისა და სამეცნიერო კვლევების შედეგების გაზომვის ეფექტიანი მოდელი;
- გაგრძელება დამოუკიდებელი სამეცნიერო-კვლევითი ერთეულების სამეცნიერო საქმიანობის მხარდაჭერა;
- დაინერგება რეფერირების საერთაშორისო დონეზე აღიარებული პრაქტიკა და ნორმები;
- თბილისში ფუნქციონირებას დაიწყებს თანამედროვე სტანდარტების შესაბამისად უზრუნველყოფილი სამეცნიერო ქალაქი, სადაც განთავსდება ამ სფეროს ყველა სათავო დაწესებულება;
- შეიქმნება ეროვნული სამეცნიერო პორტალი;
- გაიზრდება სამეცნიერო საგრანტო კონკურსების რაოდენობა;
- გაძლიერდება STEM-ის მიმართულებით ინტერდისციპლინური კვლევების მხარდაჭერა;
- გაძლიერდება საქართველოს შემსწავლელი მეცნიერებების მხარდაჭერა;
- ხელი შეეწყობა საზღვარგარეთ მოღვაწე აკადემიური და სამეცნიერო პერსონალის ქართულ სამეცნიერო წრეებთან თანამშრომლობას;

- ქუთაისის საერთაშორისო უნივერსიტეტი და ადრონული თერაპიის ცენტრი უმაღლესი საერთაშორისო სტანდარტის მეცნიერებისა და განათლების კერად ჩამოყალიბდება;
- ხელი შეეწყობა სამეცნიერო ინსტიტუტებისა და კვლევითი ჯგუფების საერთაშორისო ჩარჩოპროგრამებსა და სამეცნიერო პროექტებში აქტიურ მონაწილეობას და ორმხრივი და მრავალმხრივი სამეცნიერო-კვლევითი და ტექნოლოგიური პროექტების განხორციელებას, შეიქმნება შესაბამისი საკანონმდებლო გარანტიები; ხელი შეეწყობა ქართველი მკვლევრების ევროკომისიის კვლევისა და ინოვაციის პროგრამის – „ჰორიზონტი ევროპის“ („Horizon Europe“) საგრანტო კონკურსებში მონაწილეობას;
- მეცნიერების პოპულარიზაციისთვის განხორციელდება საერთაშორისო და ადგილობრივი ღონისძიებები და ჩატარდება საგრანტო კონკურსები;
- ცოდნის ეკონომიკის განვითარებისთვის შეიქმნება მეცნიერების კომერციალიზაციის ცენტრი და ამოქმედდება სამეცნიერო ინოვაციების ბროკერების ქსელი;
- სამეცნიერო ინფრასტრუქტურა გაუმჯობესდება და საერთაშორისო სტანდარტებს დაუახლოვდება.

პროფესიული განათლების მიმართულებით:

- უზრუნველყოფილი იქნება პროფესიული განათლების დაფინანსების ეფექტიანი სისტემის შექმნა; ამოქმედდება პროფესიული განათლების დაფინანსების შედეგებზე დაფუძნებული მოდელი;
- შემუშავდება პროფესიული განათლების სისტემის განვითარების 2021 წლისა და მომდევნო წლების გრძელვადიანი სტრატეგია და შესაბამისი სამოქმედო გეგმები;
- შეიქმნება კოლეჯების შესაძლებლობების განვითარების ხელშეწყობის ეფექტიანი ინსტიტუციური მექანიზმი – კერძო სექტორთან თანამშრომლობით დაფუძნდება პროფესიული განათლების განვითარების სააგენტო, რომელიც საჯარო-კერძო პარტნიორობას დაეფუძნება და უზრუნველყოფს პროფესიული განათლების სისტემის განვითარებას;
- გაიზრდება პროფესიული საგანმანათლებლო პროგრამების განხორციელების პროცესში დარგობრივი გაერთიანებებისა და კერძო სექტორის როლი;
- გაიზრდება პროფესიული საგანმანათლებლო, მომზადებისა და გადამზადების პროგრამების ხელმისაწვდომობა; შემუშავდება პროფესიული განათლების მიღმა მყოფი მოწყვლადი ჯგუფების იდენტიფიცირებისა და პროფესიულ განათლებაში ჩართვის მექანიზმები;
- დამტკიცდება პროფესიული განათლების მასწავლებლის პროფესიული სტანდარტი და მისი მომზადების, პროფესიაში შესვლისა და უწყვეტი პროფესიული განვითარების ახალი მოდელი;
- ამოქმედდება პროფესიული განათლების მასწავლებლის შედეგებზე ორიენტირებული შრომის ანაზღაურების ახალი სქემა;
- ხარისხიანი პროფესიული განათლების უზრუნველსაყოფად დაინერგება პროფესიულ კვალიფიკაციათა ახალი ჩარჩო, პროფესიული საგანმანათლებლო დაწესებულების ავტორიზაციის ახალი სტანდარტები და პროცედურები, კრედიტების ახალი სისტემა და პროფესიული სტანდარტების კერძო სექტორის მიერ/მონაწილეობით შემუშავების წესი;
- გაიზრდება დუალური და ბაზარზე მოთხოვნილი პროფესიული მომზადებისა და გადამზადების პროგრამების რაოდენობა, რის საფუძველზედაც პროფესიული საგანმანათლებლო პროგრამების კურსდამთავრებულთა დასაქმების მაჩვენებელი 65%-მდე, ხოლო პროფესიული მომზადებისა და გადამზადების პროგრამების მონაწილეთა – 70%-მდე გაიზრდება; განისაზღვრება მოკლე ციკლის საგანმანათლებლო პროგრამების მარეგულირებელი ჩარჩო, დაიწყება მათი დანერგვა და პროგრამებზე სტუდენტთა მიღება; გაიზრდება ინტეგრირებული პროგრამების მასშტაბი;
- დაიწყება არაფორმალური განათლების აღიარება და გაიზრდება მისი აღიარების მასშტაბი;
- პროფესიული განათლების სისტემის ინტერნაციონალიზაციისთვის შეიქმნება

საერთაშორისო სერტიფიცირების შესაძლებლობები საერთაშორისო გაცვლითი პროგრამების განსახორციელებლად და ინგლისური ენის სწავლების გასაძლიერებლად;

- დაინერგება პროფესიული განათლების მართვის ელექტრონული სისტემა; შეიქმნება პროფესიული განათლების საინფორმაციო პორტალი;
- პროფესიული საგანმანათლებლო დაწესებულებების ინფრასტრუქტურის განვითარებისთვის გაგრძელდება საქართველოს სხვადასხვა მუნიციპალიტეტში საჭიროების შესაბამისად ახალი დაწესებულებების დაფუძნება; განხორციელდება ღონისძიებები არსებული დაწესებულებების გეოგრაფიული ქსელის საჯარო-კერძო პარტნიორობით გაფართოებისთვის.

4.1

სკოლამდელი და ზოგადი განათლება (პროგრამული კოდი 32 02)

ზოგადი განათლების ხარისხის მნიშვნელოვანი გაუმჯობესება და სისტემის განვითარება საერთაშორისო სტანდარტების შესაბამისად;

ზოგადი განათლების სისტემაში ახალგაზრდა, კვალიფიციური კადრების მოზიდვა;

ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლების აუცილებელი ფინანსური რესურსებით უზრუნველყოფა;

ადრეული და სკოლამდელი განათლების საგანმანათლებლო სახელმწიფო სტანდარტების განვითარება და დანერგვის ხელშეწყობა, ადრეული და სკოლამდელი აღზრდისა და განათლების დაწესებულებების მეთოდოლოგიური მხარდაჭერა;

ზოგადი განათლების ხარისხის უზრუნველყოფის განახლებული სტანდარტების და პროცედურების დამტკიცება და დანერგვა, მხარდამჭერი ღონისძიებების განხორციელება სტანდარტების დასაკმაყოფილებლად;

2030 წლისთვის ყველა საჯარო სკოლის ავტორიზაციის უზრუნველყოფა;

ეროვნული სასწავლო გეგმის განვითარება ქართული და არაქართულენოვანი სკოლებისთვის;

ბეჭდური და ციფრული საგანმანათლებლო რესურსების შექმნა და განვითარება;

ყველა არაქართულენოვან სკოლაში ფართო მასშტაბით ბილინგვური სწავლების მოდელის დანერგვა;

სკოლაში უსაფრთხოებისა და საზოგადოებრივი წესრიგის დაცვის მიზნით პრევენციული ღონისძიებების დაგეგმვა და განხორციელება, აგრეთვე ფსიქოსოციალური მომსახურების მიღების მოქნილი და შედეგებზე ორიენტირებული მექანიზმების დანერგვა;

მანდატურების, ფსიქოლოგებისა და სოციალური მუშაკების, აგრეთვე უსაფრთხოების დაცვაზე უფლებამოსილი პირების გადამზადების პროგრამების განხორციელება;

მასწავლებლის პროფესიის რეგულირების ახალი წესის შემუშავება, მასწავლებელთა უწყვეტი პროფესიული განვითარება, მათი პროფესიული საჭიროებების შესაბამისად;

სწავლების დისტანციური და ჰიბრიდული მეთოდოლოგიის ეტაპობრივი დახვეწა; სწავლა-სწავლების პროცესში საჯარო სკოლებში ტექნოლოგიების გამოყენებისა და დისტანციური სწავლების როლის გაძლიერება და მრავალფეროვანი ციფრული რესურსებისა და დამხმარე სასწავლო მასალების

შექმნა/დანერგვა; ¶

სკოლებში თანამედროვე მოთხოვნებისა და შესაძლებლობების საგანმანათლებლო გარემოს ჩამოყალიბება;

სკოლების აღჭურვა შესაბამისი ციფრული ტექნოლოგიებითა და საბუნებისმეტყველო ლაბორატორიებით;

მასწავლებლის პროფესიის პრესტიჟისა და კვალიფიკაციის ამაღლებაზე, შრომის ღირსეულ ანაზღაურებაზე ზრუნვა;

მასწავლებლის განსაკუთრებული ღვაწლის დაფასების მიზნით მასწავლებლის ეროვნული დღის დაწესება/აღნიშვნა;

საჯარო სკოლების დირექტორების პროფესიული განვითარება; სწავლა-სწავლების პროცესისა და სკოლების მართვის გასაუმჯობესებლად სკოლების დირექტორების, როგორც საგანმანათლებლო ლიდერების, პროფესიული განვითარების ხელშეწყობა;

იმ მოსწავლეების სკოლებში ტრანსპორტირების ხელშეწყობა, რომლებიც ცხოვრობენ ისეთ დასახლებულ პუნქტებში (სოფელი, დაბა), სადაც სკოლები არ ფუნქციონირებს და სოფლებს/დაბებს შორის დიდი მანძილია, აგრეთვე აქვთ შეზღუდული შესაძლებლობები;

სასკოლო ინიციატივების წახალისება.

4.1.1

ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლების დაფინანსება (პროგრამული კოდი 32 02 01)

საქართველოს კანონმდებლობის შესაბამისად ზოგადსაგანმანათლებლო დაწესებულებების/სკოლების დაფინანსების უზრუნველყოფა ზოგადი განათლების დასაფინანსებლად ერთ მოსწავლეზე გათვლილი ფინანსური ნორმატივისა და მისი შესაბამისი სტანდარტული ვაუჩერით ეროვნული სასწავლო გეგმით განსაზღვრული მოსწავლეთა რაოდენობის, სპეციალური საგანმანათლებლო საჭიროების მქონე მოსწავლეთა რაოდენობის, სკოლის ექიმის/ექთნისა და საჯარო სკოლაში ბილინგვური სასკოლო სასწავლო გეგმის დანერგვის კოორდინატორის შრომის ანაზღაურების, მასწავლებელთა საათობრივი დატვირთვის, შესაბამისი სქემით განსაზღვრული სტატუსის მქონე მასწავლებლების დანამატის, ადმინისტრაციული, სკოლის მოვლა-შენახვისა და სკოლის განვითარებისთვის საჭირო და სხვა ხარჯების გათვალისწინებით, რაც სკოლებს შესაძლებლობას აძლევს, სრულად შეასრულონ თავიანთი ფუნქცია-მოვალეობები.

4.1.2

მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების ხელშეწყობა (პროგრამული კოდი 32 02 02)

განათლების სისტემაში დასაქმებულ პირთა, მათ შორის, სკოლამდელი და ზოგადი განათლების დაწესებულებებში მომუშავე პირების (დირექტორებისა და მასწავლებლების), პროფესიული განვითარება და მათი კვალიფიკაციის ამაღლება;

ეროვნული სასწავლო გეგმით განსაზღვრული საგნების სწავლისა და სწავლების თანამედროვე მიდგომების დანერგვის, ხელმისაწვდომობისა და გავრცელების ხელშეწყობა;

მასწავლებლის პროფესიული სტანდარტების განვითარებით, ეფექტიანი დანერგვითა და რესურსების შექმნით მასწავლებელთა ზოგადი და საგნობრივი პროფესიული კომპეტენციების განვითარება;

მასწავლებლის პროფესიის რეგულირებისა და კარიერული წინსვლის პროცესების განხორციელება და მხარდაჭერა, მათ შორის, მასწავლებლისთვის შესაბამისი სტატუსის მინიჭების პროცესში კანდიდატების საქმიანობის შესწავლა, ანალიზი და შეფასება;

ეროვნული უმცირესობებისთვის ხარისხიანი განათლების მიღების უზრუნველყოფა სახელმწიფო ენის გაძლიერებით.

4.1.3 **უსაფრთხო საგანმანათლებლო გარემოს უზრუნველყოფა (პროგრამული კოდი 32 02 03)**

საქართველოს ზოგადსაგანმანათლებლო დაწესებულებებში მოსწავლეთათვის უსაფრთხო გარემოს შექმნა და საზოგადოებრივი წესრიგის დაცვის მიზნით პრევენციული ღონისძიებების განხორციელება;

ქცევითი და ემოციური პრობლემების მქონე სკოლის მოსწავლეების ფსიქოსოციალური მომსახურებით უზრუნველყოფა.

4.1.4 **წარმატებულ მოსწავლეთა წახალისება (პროგრამული კოდი 32 02 04)**

მოსწავლეთა ინტელექტუალური განვითარების, ეროვნული სასწავლო გეგმით განსაზღვრული საგნების სწავლებისა და ახალგაზრდების შესაძლებლობების თანაბრად კონკურენტულ გარემოში რეალიზების ხელშეწყობისა და მათი საერთაშორისო დონეზე წარმოჩენის მიზნით ეროვნული და საერთაშორისო ოლიმპიადების ორგანიზება;

საერთაშორისო რეგიონულ ოლიმპიადებზე, მათ შორის ევროპის გოგონათა ინფორმატიკის ოლიმპიადასა (EGOI) და ევროპის გოგონათა მათემატიკური ოლიმპიადაზე (EGMO) საქართველოს სასკოლო/ეროვნული გუნდების მონაწილეობის ხელშეწყობა.

მოსწავლეების აკადემიური მოსწრების წახალისება.

4.1.5 **განსაკუთრებით ნიჭიერ მოსწავლეთა საგანმანათლებლო და საცხოვრებელი პირობებით უზრუნველყოფა (პროგრამული კოდი 32 02 05)**

განსაკუთრებული ფიზიკურ-მათემატიკური ნიჭით დაჯილდოებული მოსწავლეების მიერ საკუთარი პოტენციალის მაქსიმალურად რეალიზების ხელშეწყობის მიზნით მათი ხარისხიანი საგანმანათლებლო და სააღმზრდელო მომსახურებით უზრუნველყოფა.

4.1.6 **მოსწავლეების სახელმძღვანელოებით უზრუნველყოფა (პროგრამული კოდი 32 02 06)**

საჯარო სკოლების ყველა კლასის მოსწავლეების, კერძო სკოლების იმ მოსწავლეების, რომლებიც სიღარიბის ზღვრის ქვემოთ მყოფი ოჯახებიდან არიან, და საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების მინისტრის შესაბამისი ბრძანებით განსაზღვრული სხვა კატეგორიების მოსწავლეების სახელმძღვანელოებით უზრუნველყოფა.

4.1.7 **ოკუპირებული რეგიონების მასწავლებლებისა და ადმინისტრაციულ-ტექნიკური პერსონალის ფინანსური დახმარება (პროგრამული კოდი 32 02 07)**

გალის რაიონის სკოლებისა და 2008 წლის აგვისტოს მოვლენებამდე ახალგორის რაიონის ფუნქციონირებადი სკოლების მასწავლებლებისა და ადმინისტრაციულ-ტექნიკური პერსონალის ფინანსური დახმარებით უზრუნველყოფა.

4.1.8 **ბრალდებული და მსჯავრდებული პირებისათვის ზოგადი განათლების მიღების ხელმისაწვდომობა (პროგრამული კოდი 32 02 08)**

პენიტენციურ დაწესებულებებში მყოფი ბრალდებული და მსჯავრდებული მოსწავლეების ზოგადი განათლების უფლების უზრუნველყოფა, რაც

მნიშვნელოვანია მათი პიროვნული და აკადემიური განვითარებისთვის;

პენიტენციურ დაწესებულებებში ყოფნის პერიოდში ბრალდებულისა და მსჯავრდებულის მიერ იმ უნარების შექმნა, რომლებიც მათ გათავისუფლების შემდეგ დასაქმებაში დაეხმარება;

პენიტენციურ დაწესებულებებში მყოფი ბრალდებული და მსჯავრდებული მოსწავლეებისთვის ზოგადი განათლების მომსახურების მიწოდება და მათი საზოგადოებაში რეინტეგრაციის ხელშეწყობა.

4.1.9 **ეროვნული სასწავლო გეგმისა და სასკოლო სახელმძღვანელოების განვითარება (პროგრამული კოდი 32 02 09)**

ეროვნული სასწავლო გეგმის განვითარება (შემუშავება, რეალიზება, მონიტორინგი და შეფასება, რევიზია) ქართული და არაქართულენოვანი სკოლებისთვის;

ბეჭდური (სახელმძღვანელო) და ციფრული საგანმანათლებლო რესურსების შექმნა და განვითარება;

შექმნილი საგანმანათლებლო რესურსების დანერგვა საპილოტე საჯარო სკოლებში და მიღებული უკუკავშირის საფუძველზე მათი დახვეწა-განვითარება.

4.1.10 **საჯარო სკოლის მოსწავლეების ტრანსპორტით უზრუნველყოფა (პროგრამული კოდი 32 02 10)**

ისეთ დასახლებულ პუნქტებში (სოფელი, დაბა), სადაც სკოლები არ ფუნქციონირებს და სოფლებს/დაბებს შორის დიდი მანძილია, მოსწავლეების სკოლებში ტრანსპორტირების უზრუნველყოფა.

4.1.11 **პროგრამა "ჩემი პირველი კომპიუტერი" (პროგრამული კოდი 32 02 11)**

საჯარო სკოლების პირველკლასელი მოსწავლეებისა და მათი დამრიგებლების პორტატიული კომპიუტერებით (ნოუტბუკებით) უზრუნველყოფა;

წარჩინებული მოსწავლეების კომპიუტერული ტექნიკით წახალისება.

4.1.12 **ზოგადი განათლების ხელშეწყობა (პროგრამული კოდი 32 02 12)**

საქართველოში თავშესაფრის მაძიებლებისა და საერთაშორისო დაცვის მქონე არასრულწლოვანებისთვის ქართული ენის სწავლება;

საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს მიგრაციის დეპარტამენტის დროებითი განთავსების ცენტრში მოთავსებული არასრულწლოვანებისთვის ზოგადი განათლების ხელმისაწვდომობის უზრუნველყოფა;

მთის სკოლის სტატუსის მქონე, ოკუპირებულ ტერიტორიებთან გამყოფი ხაზების მიმდებარე სოფლებისა და ოკუპირებული აფხაზეთის ტერიტორიაზე მდებარე სკოლების მხარდაჭერა, მათ საჭიროებებზე მორგებული სასკოლო პროექტების შემუშავების, დაფინანსებისა და განხორციელების პროცესში;

მოსწავლეებისთვის სხვადასხვა ფორმატისა და შინაარსის კონკურსების შეთავაზება და კონკურსებში წარმატებული მოსწავლეების წახალისება;

დუშეთის მუნიციპალიტეტის საჯარო სკოლების ბაზაზე დამატებითი მომსახურების სახით პანსიონური მომსახურების მიწოდებისას მოსწავლეების მიერ საკუთარი პოტენციალის მაქსიმალურად რეალიზებაში ხელშეწყობის მიზნით მათი ხარისხიანი საგანმანათლებლო და საადმინისტრაციო მომსახურებით უზრუნველყოფა;

პროცესისგან განსხვავებულ დროს მოსწავლეთა ნაწილისთვის სწავლების დისტანციურად განხორციელების ხელშეწყობა;

მოსწავლეებში პატრიოტული სულისკვეთების, სახელმწიფოებრივი აზროვნებისა და მოქალაქეობრივი თვითშეგნების ამაღლება; საქართველოსა და მსოფლიოს წინაშე არსებული საფრთხეებისა და მათზე რეაგირების მექანიზმების გაცნობა;

საგანგებო ვითარებაში უსაფრთხო ქცევის, თვითგადარჩენისა და სხვისი დახმარების უნარ-ჩვევების გამომუშავების ხელშეწყობა;

აქტიური დასვენებისა და განათლების პროცესის შერწყმით მოსწავლეთა სხვადასხვა სოციალური და საგნობრივი უნარისა და კომპეტენციის განვითარების ხელშეწყობა;

უკრაინიდან საომარი მოქმედებების შედეგად საქართველოს ტერიტორიაზე ჩამოსული არასრულწლოვნებისთვის ზოგადი განათლების მიღების ხელმისაწვდომობა და მათი საზოგადოებაში ინტეგრაციის ხელშეწყობა.

4.1.13 **მასწავლებლის ეროვნული პრემია (პროგრამული კოდი 32 02 13)**

განათლების სისტემის განვითარებაში შეტანილი განსაკუთრებული წვლილისთვის ღვაწლმოსილ მასწავლებლების დაჯილდოება.

4.1.14 **საგანმანათლებლო დაწესებულებების ინფორმაციულ - საკომუნიკაციო ტექნოლოგიებით უზრუნველყოფა (პროგრამული კოდი 32 02 14)**

საგნობრივ სასწავლო გეგმებში ციფრული ტექნოლოგიების ინტეგრირება;

სასწავლო პროცესში ელექტრონული რესურსებისა და სერვისების ხელმისაწვდომობის მიზნით, საჯარო სკოლებში ინტერნეტკავშირის უზრუნველყოფა და საინფორმაციო-საკომუნიკაციო ტექნოლოგიების გამართულად ფუნქციონირების ხელშეწყობა;

სასწავლო პროცესში კომპიუტერული და ციფრული ტექნოლოგიების ინტეგრირების, ელექტრონული რესურსებისა და სერვისების, ვირტუალური ლაბორატორიების ხელმისაწვდომობის გაზრდის მიზნით საჯარო სკოლების Wi-Fi-ითა და შესაბამისი ტექნოლოგიებით (ნოუტბუკი, პროექტორი, ინტერაქტიული დაფა, რაუტერი, ციფრული ლაბორატორია) უზრუნველყოფა;

სკოლების აღჭურვა ვირტუალური საბუნებისმეტყველო ლაბორატორიებით;

4.1.15 **სკოლამდელი განათლების ხელშეწყობა (პროგრამული კოდი 32 02 15)**

ხარისხიანი და ხელმისაწვდომი სკოლამდელი განათლების უზრუნველყოფის ხელშეწყობა;

სკოლამდელი განათლების საინფორმაციო და მეთოდოლოგიური მხარდაჭერა;

მუნიციპალური შესაძლებლობების გაძლიერება ხარისხიანი და ინკლუზიური ადრეული და სკოლამდელი აღზრდისა და განათლების უზრუნველსაყოფად;

ადრეული და სკოლამდელი განათლების სისტემაში დასაქმებული საგანმანათლებლო პერსონალის პროფესიული განვითარების ხელშეწყობა;

4.2 **ზოგადსაგანმანათლებლო და სკოლამდელი აღზრდის დაწესებულებების**

მშენებლობა-რეაბილიტაცია (პროგრამული კოდი 25 06)

ზოგადსაგანმანათლებლო და სკოლამდელი აღზრდის დაწესებულებების განვითარება გენდერული ასპექტების გათვალისწინებით და ენერგოეფექტურობის გაუმჯობესება;

სხვადასხვა მუნიციპალიტეტში ახალი საჯარო სკოლებისა და საბავშვო ბაღების მშენებლობა, ხოლო არსებულთა რეაბილიტაცია;

შპმ პირებისთვის საგანმანათლებლო ინფრასტრუქტურის ხელმისაწვდომობის უზრუნველყოფა.

4.2.1 საჯარო სკოლების მშენებლობა-რეაბილიტაცია (პროგრამული კოდი 25 06 01)

ზოგადსაგანმანათლებლო დაწესებულებების განვითარება და ენერგოეფექტურობის გაუმჯობესება;

სხვადასხვა მუნიციპალიტეტში ახალი საჯარო სკოლების მშენებლობა და არსებულთა რეაბილიტაცია, გენდერული ასპექტების გათვალისწინებით.

4.2.2 სკოლამდელი აღზრდის დაწესებულებების მშენებლობა-რეაბილიტაცია (პროგრამული კოდი 25 06 02)

მუნიციპალიტეტებში ახალი სკოლამდელი აღზრდის დაწესებულებათა მშენებლობა და არსებულთა რეაბილიტაცია, გენდერული ასპექტების გათვალისწინებით.

4.3 ინფრასტრუქტურის განვითარება (პროგრამული კოდი 32 07)

სასკოლო ინფრასტრუქტურის განვითარების გაგრძელება. სრულად ადაპტირებული ახალი სკოლების მშენებლობა და ავარიული საჯარო სკოლის გამაგრება/სრული რეაბილიტაცია, სსსმ მოსწავლეებისათვის საჭირო გარემოს შექმნის მოთხოვნების გათვალისწინებით;

2024 – 2027 წლებში საქართველოს მთავრობისა და დონორი ორგანიზაციების დაფინანსებით საჯარო სკოლების რეაბილიტაცია და მშენებლობა;

სასკოლო ავეჯითა და შესაბამისი საჭირო ინვენტარით ყველა ახალაშენებული და რეაბილიტირებული საჯარო სკოლის აღჭურვა;

ინფრასტრუქტურის განვითარების მიზნით, ქვეყნის სხვადასხვა მუნიციპალიტეტში პროფესიული საგანმანათლებლო დაწესებულების მშენებლობა, სტუდენტური საცხოვრებლების განვითარება, პროფესიული საგანმანათლებლო დაწესებულების რეაბილიტაცია/მშენებლობა; საჭიროების შესაბამისად, ახალი პროფესიული სასწავლებლების დაფუძნება; შესაბამისი ღონისძიებების განხორციელება არსებული გეოგრაფიული ქსელის საჯარო-კერძო ფორმატით გაფართოების მიზნით; სკოლებსა და უნივერსიტეტებში პროფესიული განათლების მიწოდება გაძლიერება;

უმაღლესი საგანმანათლებლო დაწესებულებების დაფინანსება ინფრასტრუქტურისა და სასწავლო გარემოს გასაუმჯობესებლად;

საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროს და მის სისტემაში შემავალი საჯარო სამართლის იურიდიული პირებისა და ტერიტორიული ორგანოების ინფრასტრუქტურის განვითარება.

4.3.1 ზოგადსაგანმანათლებლო დაწესებულებების ინფრასტრუქტურის განვითარება (პროგრამული კოდი 32 07 01)

საქართველოს სხვადასხვა რეგიონში ზოგადსაგანმანათლებლო დაწესებულებების მშენებლობა და რეაბილიტაცია;

ზოგადსაგანმანათლებლო დაწესებულებების სხვადასხვა ინვენტარითა და

აღჭურვილობით უზრუნველყოფა.

4.3.2 **პროფესიული საგანმანათლებლო დაწესებულებების ინფრასტრუქტურის განვითარება (პროგრამული კოდი 32 07 02)**

საქართველოს სხვადასხვა რეგიონში პროფესიული საგანმანათლებლო დაწესებულებების, მათ შორის, გეოგრაფიული ხელმისაწვდომობის, გაზრდის მიზნით არსებული პროფესიული საგანმანათლებლო დაწესებულებების ბაზაზე ფუნქციონირებადი კოლეჯების მშენებლობა და რეაბილიტაცია;

პროფესიული საგანმანათლებლო დაწესებულებების სხვადასხვა ინვენტარითა და აღჭურვილობით უზრუნველყოფა;

4.3.3 **სამინისტროს და მის სისტემაში შემავალი საჯარო სამართლის იურიდიული პირებისა და ტერიტორიული ორგანოების ინფრასტრუქტურის განვითარება (პროგრამული კოდი 32 07 03)**

საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროს და მის სისტემაში შემავალი საჯარო სამართლის იურიდიული პირებისა და ტერიტორიული ორგანოების მშენებლობა-რეაბილიტაცია;

საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროს და მის სისტემაში შემავალი საჯარო სამართლის იურიდიული პირებისა და ტერიტორიული ორგანოების სხვადასხვა სახის ინვენტარითა და აღჭურვილობით უზრუნველყოფა.

4.3.4 **უმაღლესი საგანმანათლებლო და სამეცნიერო დაწესებულებების ინფრასტრუქტურის განვითარება (პროგრამული კოდი 32 07 04)**

უმაღლესი საგანმანათლებლო და სამეცნიერო დაწესებულებების დაფინანსება ამ დაწესებულებების სარეაბილიტაციო სამუშაოების ჩატარებისა და მათი სხვადასხვა ინვენტარით აღჭურვის უზრუნველსაყოფად.

4.3.5 **საჯარო სკოლების ოპერირებისა და მოვლა-პატრონობის სისტემის განვითარება (პროგრამული კოდი 32 07 05)**

საჯარო სკოლების ოპერირებისა და მოვლა-პატრონობის სისტემის განვითარების ხელშეწყობა;

საჯარო სკოლების მოვლა-პატრონობისთვის პასუხისმგებელი მხარეების შესაძლებლობების განვითარება;

საჯარო სკოლების ინვენტარიზაციის ჩატარება და ინვენტარიზაციასთან დაკავშირებული პროგრამული უზრუნველყოფის ღონისძიებების განხორციელება.

4.4 **უმაღლესი განათლება (პროგრამული კოდი 32 04)**

საგამოცდო პროცესის სრულად წარმართვა თანამედროვე ტექნოლოგიების გამოყენებით;

საერთაშორისო კვლევების (შეფასებების) განხორციელების უზრუნველყოფა;

უმაღლესი განათლების სისტემის დაფინანსების ახალი მოდელის შემუშავება, რომელიც ხელს შეუწყობს საგანმანათლებლო დაწესებულების მდგრად განვითარებასა და სასწავლო პროცესის სწავლის შედეგებზე ორიენტირებას;

ხარისხის განვითარების მხარდამჭერი ღონისძიებების განხორციელება;

სამეცნიერო-კვლევითი საქმიანობისა და სადოქტორო პროგრამების შეფასების ერთიანი კონცეფციის შემუშავება;

უმაღლესი საგანმანათლებლო პროგრამების საერთაშორისო აკრედიტაციის მოპოვების ხელშეწყობა;

პროგრამის „ვისწავლოთ საქართველოში“ გაგრძელება;

საგანმანათლებლო პროგრამების საერთაშორისო აკრედიტაცია;

სახელმწიფო უნივერსიტეტებში ერთობლივი/ორმაგი საგანმანათლებლო პროგრამების მხარდაჭერა;

ხელმისაწვდომობის გაზრდის მიზნით: მასწავლებლის მომზადების ერთწლიან საგანმანათლებლო პროგრამებზე ჩარიცხულ პირთა დაფინანსების გაგრძელება, სპეციალური მასწავლებლის მომზადების საგანმანათლებლო პროგრამების მომზადება, სკოლისშემდგომი განათლებისათვის მომზადების პროგრამის გაგრძელება ოკუპირებულ ტერიტორიებზე მცხოვრებ პირთათვის, მსჯავრდებულის მიერ ბაკალავრიატისა და მაგისტრატურის საგანმანათლებლო პროგრამებზე განათლების მიღების ხელშეწყობი ღონისძიებების გაგრძელება;

საქართველოს მომზადება „ერაზმუს+“ („Erasmus+“-ის პროგრამულ ქვეყნად, რის შედეგადაც, გარდა უმაღლესი განათლებისა და ახალგაზრდობის კომპონენტებისა, საქართველოს ექნება წვდომა ამ პროგრამის ყველა კომპონენტზე;

რეგიონული უნივერსიტეტების პროექტების მხარდაჭერა;

უმაღლესი საგანმანათლებლო დაწესებულებების დაფინანსება ინფრასტრუქტურისა და სასწავლო გარემოს გასაუმჯობესებლად.

4.4.1

გამოცდების ორგანიზება (პროგრამული კოდი 32 04 01)

ზოგადსაგანმანათლებლო დაწესებულებების კურსდამთავრებულთათვის ერთიანი ეროვნული გამოცდების ჩატარების ხელშეწყობა, პროფესიული ტესტირების, საერთო სამაგისტრო გამოცდებისა და მასწავლებლის გამოცდების ჩატარება;

სტუდენტთა საგრანტო კონკურსის ჩატარება, რომელიც გულისხმობს გრანტის ნაწილობრივი ოდენობის მფლობელი სტუდენტის მიერ, საგრანტო კონკურსის შედეგად მეტი ოდენობის გრანტის მოპოვების ხელშეწყობას;

სახელმწიფო ენის გამოცდის ჩატარება;

სახელმწიფო ენის ცოდნის დონის შეფასება არაქართულენოვან სკოლებში/სექტორებში;

საერთაშორისო კვლევების (შეფასებების) განხორციელების უზრუნველყოფა.

4.4.2

სახელმწიფო სასწავლო, სამაგისტრო გრანტები და ახალგაზრდების ხელშეწყობა (პროგრამული კოდი 32 04 02)

პიროვნების ინტერესებისა და შესაძლებლობების შესაბამისი უმაღლესი განათლების მიღების, კვალიფიკაციის ამაღლებისა და გადამზადების მოთხოვნილებათა დაკმაყოფილება;

სასწავლო პროცესში სტუდენტთა აქტიური მონაწილეობის ხელშეწყობა და წახალისება;

მასწავლებლობის მსურველთა პროფესიული საქმიანობისთვის მომზადება;

ამერიკული საგანმანათლებლო პროგრამების დანერგვა და საქართველოს სახელმწიფო უმაღლესი საგანმანათლებლო დაწესებულებების გაძლიერება;

ახალგაზრდების ხელშეწყობა განათლების სისტემაში სწავლის გასაგრძელებლად;

საქართველოს ოკუპირებულ ტერიტორიებზე მცხოვრები მოსახლეობის ინფორმირება, საგანმანათლებლო სისტემასთან დაკავშირება და უმაღლეს განათლებაზე ხელმისაწვდომობის ხელშეწყობა;

უცხო ქვეყნის მოქალაქეთა სწავლების ხელშეწყობით საერთაშორისო კავშირების განმტკიცება, განათლების სფეროში თანამშრომლობის ხელშეწყობა;

საქართველოში მოქმედი უმაღლესი საგანმანათლებლო დაწესებულებების საერთაშორისო თანამშრომლობის და ინტერნაციონალიზაციის პროცესის ხელშეწყობა;

საქართველოში მოქმედი უმაღლესი საგანმანათლებლო დაწესებულებების უცხო ქვეყნის კანონმდებლობის შესაბამისად აღიარებულ უმაღლეს საგანმანათლებლო დაწესებულებასთან თანამშრომლობით, ერთობლივი აკადემიური ხარისხის (მათ შორის, ე.წ. „ორმაგი ხარისხის“) მინიჭების და/ან საერთაშორისო აკრედიტაციის ხელშეწყობის მიზნით საგანმანათლებლო პროგრამების შექმნა/განვითარება;

საქართველოში მოქმედი უმაღლესი საგანმანათლებლო დაწესებულების ხელშეწყობა საერთაშორისო აკრედიტაციის მოპოვების მიზნით.

4.4.3

უმაღლესი განათლების ხელშეწყობა (პროგრამული კოდი 32 04 03)

ქართულის, როგორც უცხოური ენის, სწავლებისთვის პროგრამა „ირბახის“ განხორციელება და მის ფარგლებში უცხოელებისთვის ქართული ენის სასწავლო-მეთოდური, კულტუროლოგიური და დამხმარე მასალების შექმნა, რომლებიც ხელს შეუწყობს საზღვარგარეთ ქართული ენის სწავლებას, ქართული ენითა და კულტურით დაინტერესებასა და მათ პოპულარიზაციას;

ქვეპროგრამაში „სტუდენტური ბარათი“ მონაწილე საწარმოების/ორგანიზაციების მიერ პირადი მოხმარების საქონელსა და გასაწევ მომსახურებაზე შეთავაზებული ფასდაკლების შესახებ ინფორმაციის სტუდენტებისთვის მიწოდება;

„ევროსტუდენტის“ ეროვნული პროექტის ფარგლებში საქართველოს უმაღლეს საგანმანათლებლო დაწესებულებებში სტუდენტთა სოციალურ-ეკონომიკური მდგომარეობის და მათი ცხოვრების პირობების შესწავლა და ანგარიშის მომზადება, სწავლასა და სტუდენტთა საერთაშორისო მობილობასთან დაკავშირებული საკითხების კვლევა.

4.4.4

საზღვარგარეთ განათლების მიღების ხელშეწყობა (პროგრამული კოდი 32 04 04)

უცხო ქვეყნის კანონმდებლობის შესაბამისად აღიარებულ, უცხო ქვეყნის სხვადასხვა უმაღლეს საგანმანათლებლო დაწესებულებაში სამაგისტრო, სადოქტორო და კვალიფიკაციის ამაღლების პროგრამებზე განათლების მიღების ხელშეწყობა;

ქვეყნის საჯარო და საზოგადოებრივი სექტორების გაძლიერება მაღალკვალიფიციური კადრებით, სხვადასხვა საერთაშორისო პროგრამასა

და კურსზე მომზადებითა და კვალიფიკაციის ამაღლებით;

საქართველოს ახალგაზრდობის საერთაშორისო აკადემიურ და ახალგაზრდულ პროგრამებში მონაწილეობის ხელშეწყობა;

საზღვარგარეთ მიღებული ცოდნის საქართველოში რეალიზების და მაღალკვალიფიციური საკადრო რესურსების ზრდის ხელშეწყობა;

რეგიონული უნივერსიტეტების საგანმანათლებლო ინტერნაციონალიზაციის ხელშეწყობა და მხარდაჭერა;

ქვეყნის სახელმწიფო/საჯარო დაწესებულებებში დასაქმებულ პირთა პროფესიული სრულყოფისა და კვალიფიკაციის ამაღლების ხელშეწყობა;

სწავლებისა და უმაღლესი განათლების ადმინისტრირების შესახებ უახლესი ცოდნისა და ტენდენციების შესახებ ინფორმაციის აკუმულირება;

სსიპ განათლების საერთაშორისო ცენტრის კურსდამთავრებულთა საუნივერსიტეტო საქმიანობაში ინტეგრირების ხელშეწყობა;

საქართველოს უმაღლეს საგანმანათლებლო დაწესებულებებთან თანამშრომლობით საქართველოში უმაღლესი განათლების ინტერნაციონალიზაციის ხელშეწყობა.

4.4.5

უმაღლესი საგანმანათლებლო დაწესებულებების ხელშეწყობა (პროგრამული კოდი 32 04 05)

უმაღლესი საგანმანათლებლო დაწესებულებების მართვის სისტემის ხელშეწყობა;

უმაღლესი საგანმანათლებლო დაწესებულებების ხელშეწყობა და უმაღლესი განათლების ხელმისაწვდომობის გაზრდა;

უმაღლეს საგანმანათლებლო დაწესებულებებში საგანმანათლებლო პროგრამებზე მიღების ახალი მოდელის შემუშავება;

უმაღლეს საგანმანათლებლო დაწესებულებებში არსებული ინტელექტუალური პოტენციალის მიზნობრივად გამოყენების ხელშეწყობა;

მასწავლებლობის მსურველთა პროფესიული მოდერნიზაციისთვის მომზადება;

ეროვნული უმცირესობების წარმომადგენელთათვის უმაღლესი განათლების ხელმისაწვდომობა;

უმაღლესი განათლების დაფინანსების ახალი მოდელის შემუშავება და იმპლემენტაცია;

უმაღლეს საგანმანათლებლო დაწესებულებებში აკადემიური, სამეცნიერო კომპონენტების ხარისხის გაძლიერება;

უმაღლესი საგანმანათლებლო დაწესებულებების ინსტიტუციური მდგრადობის უზრუნველყოფა;

რეგიონული უმაღლესი საგანმანათლებლო დაწესებულებებისა და რეგიონის საჭიროებებზე მორგებული პროგრამების განვითარების ხელშეწყობა;

უმაღლეს საგანმანათლებლო დაწესებულებებში აკადემიური და სამეცნიერო პერსონალისთვის თანამედროვე მეთოდოლოგიაზე დამყარებული უნარ-ჩვევების გამომუშავება და პერსონალის განვითარების ხელშეწყობა;

სადოქტორო საფეხურის განათლების განვითარება;

მეცნიერებისა და უმაღლესი განათლების ინტეგრაციის ხელშეწყობა;

აკადემიური პერსონალის განვითარების მხარდაჭერა;

სტუდენტური პროექტების მხარდაჭერა.

4.5

პროფესიული განათლება (პროგრამული კოდი 32 03)

ქვეყნის სოციალურ-ეკონომიკური განვითარების მხარდასაჭერად საქართველოს მოქალაქეების ადგილობრივ და საერთაშორისო შრომის ბაზრებზე კონკურენტუნარიანობის უზრუნველყოფა პროფესიული და ზოგადი უნარების განვითარებით;

პროფესიული განათლების ინკლუზიურობის უზრუნველსაყოფად სერვისების განვითარება/გაფართოება, როგორც მოზარდებისა და ახალგაზრდების, ისე ზრდასრულების საგანმანათლებლო საჭიროებების შესაბამისად;

პროფესიული განათლების დაფინანსების შედეგებზე დაფუძნებული მოდელის ამოქმედება;

პროფესიული საგანმანათლებლო და მომზადება-გადამზადების პროგრამების ხელმისაწვდომობის გაზრდა, პროფესიული განათლების მიღმა მყოფი მოწყვლადი ჯგუფების იდენტიფიკაციისა და პროფესიულ განათლებაში ჩართვის მექანიზმების დანერგვა;

პროფესიული განათლების მასწავლებლის პროფესიული სტანდარტისა და მომზადების, პროფესიაში შესვლისა და უწყვეტი პროფესიული განვითარების ახალი მოდელის დამტკიცება;

პროფესიული განათლების მასწავლებლის შედეგებზე ორიენტირებული შრომის ანაზღაურების ახალი მოდელის ამოქმედება;

დუალური და ბაზარზე მოთხოვნადი პროფესიული მომზადებისა და გადამზადების პროგრამების რაოდენობის გაზრდა; მოკლე ციკლის პროგრამების მარეგულირებელი ჩარჩოს განსაზღვრა, მათი დანერგვა და სტუდენტთა მიღება; ინტეგრირებული პროგრამების მასშტაბების გაზრდა;

არაფორმალური განათლების აღიარება და აღიარების მასშტაბების გაფართოება; პროფესიული განათლების სისტემის ინტერნაციონალიზაციის მიზნით, საერთაშორისო სერტიფიცირების შესაძლებლობების შექმნა საერთაშორისო გაცვლითი პროგრამების განსახორციელებლად და ინგლისური ენის სწავლების გასაძლიერებლად;

პროფესიული განათლების მართვის ელექტრონული სისტემის დანერგვა;

პროფესიული განათლების ახალი პორტალის შექმნა;

ეროვნული უმცირესობების წარმომადგენელთა და სხვა დაინტერესებულ პირთა სახელმწიფო ენის ცოდნის დონის ამაღლება და ადგილობრივ დონეზე სახელმწიფო ადმინისტრირების მიმართულებით საბიუჯეტო ორგანიზაციებში დასაქმებულ და სხვა დაინტერესებულ პირთა პროფესიული ცოდნისა და

უნარების გაუმჯობესება;

საჯარო-კერძო პარტნიორობით პროფესიული განათლების სისტემის მართვის ახალი მოდელის დანერგვა;

პროფესიული განათლების მიწოდებაში კერძო სექტორის თანამონაწილეობის ხელშეწყობა;

ზოგადი განათლების საშუალო საფეხურზე პროფესიული განათლების ინტეგრირება;

4.5.1

პროფესიული განათლების განვითარების ხელშეწყობა (პროგრამული კოდი 32 03 01)

პროფესიულ სტუდენტთა სწავლების სახელმწიფო დაფინანსების უზრუნველყოფა;

სამინისტროს სისტემაში შემავალი პროფესიული კოლეჯების დაფინანსება ფუნქციონირებისათვის საჭირო ხარჯებით;

პროფესიული განათლების მიწოდებასა და მართვაში კერძო სექტორის ჩართვის მხარდაჭერა;

პროფესიული განათლების მიმწოდებლებსა და შრომის ბაზარს შორის კავშირის გაძლიერების ხელშეწყობა;

ზოგადი განათლების საშუალო საფეხურზე პროფესიული განათლების ინტეგრირება;

X - XII კლასის მოსწავლეებისთვის, სკოლის დასრულების პარალელურად, პროფესიის დაუფლების შესაძლებლობის შექმნა;

სკოლის ასაკში შრომითი/პროფესიული უნარების გამომუშავების ხელშეწყობა;

4.5.2

პროფესიული უნარების განვითარება (პროგრამული კოდი 32 03 02)

პროფესიული განათლების საფეხურზე მტკიცებულებებზე დაფუძნებული პოლიტიკის განვითარების ხელშეწყობა;

სახელმწიფო ენაში მომზადების პროგრამის დანერგვის ხელშეწყობა;

პროფესიული განათლების საფეხურზე სტუდენტური და არაფორმალური განათლების სერვისების განვითარების ხელშეწყობა;

პროფესიული განათლების საფეხურზე ინკლუზიური პოლიტიკის განვითარებისა და ინკლუზიური პროფესიული განათლების სერვისების განვითარების ხელშეწყობა;

პროფესიულ საგანმანათლებლო დაწესებულებებში სამეწარმეო ეკოსისტემების განვითარების ხელშეწყობა;

პროფესიული განათლების მასწავლებელთა შიდა ორგანიზაციული განვითარების მექანიზმების დანერგვის ხელშეწყობა;

ინტეგრირებული პროგრამების განვითარების ხელშეწყობა;

პროფესიული საგანმანათლებლო დაწესებულებების ინსტიტუციური განვითარების ხელშეწყობა;

არაფორმალური განათლების აღიარების მხარდამჭერი სერვისების განვითარების მხარდაჭერა;

4.5.3

ეროვნული უმცირესობების პროფესიული გადამზადება (პროგრამული კოდი 32 03 03)

საქართველოს რეგიონებში სახელმწიფო და ადგილობრივი მართვის სფეროში არსებული საკადრო დეფიციტის დაძლევა;

საქართველოს მაღალმთიან და ეროვნული უმცირესობებით კომპაქტურად დასახლებულ რეგიონებში მცხოვრებ მოქალაქეთა ერთიან სახელმწიფოებრივ სივრცეში ინტეგრაციის ხელშეწყობა;

ნებისმიერი დაინტერესებული პირისთვის სახელმწიფო ენის სწავლების ხელშეწყობა;

4.6

მეცნიერებისა და სამეცნიერო კვლევების ხელშეწყობა (პროგრამული კოდი 32 05)

საინჟინრო, საბუნებისმეტყველო და ტექნოლოგიური (STEM), აგრეთვე ჰუმანიტარული და ქართველოლოგიური სამეცნიერო საგრანტო კონკურსებისა და ფუნდამენტური კვლევების მასშტაბის გაფართოება;

საზღვარგარეთ მოღვაწე ქართველი და უცხოელი აკადემიური და სამეცნიერო პერსონალის ქართულ სამეცნიერო სივრცესთან თანამშრომლობის ხელშეწყობა;

გამოყენებითი სამეცნიერო კვლევების კომერციალიზაციის პროცესის გაძლიერება;

შედეგებზე დაფუძნებული დაფინანსების მოდელის დანერგვა;

საქართველოში მეცნიერებისა და სწავლების განვითარება ინტერდისციპლინური სამეცნიერო კვლევების ხელშეწყობის კუთხით, ინტერდისციპლინური სამეცნიერო-კვლევითი მიდგომებისა და მეთოდების დანერგვა და მათი ადაპტირება კვლევით და სწავლების პროცესში;

საერთაშორისო ჩარჩოპროგრამებსა და სამეცნიერო პროექტებში სამეცნიერო ინსტიტუციებისა და კვლევითი ჯგუფების აქტიური ჩართულობის ხელშეწყობა; ორმხრივი და მრავალმხრივი სამეცნიერო-კვლევითი და ტექნოლოგიური პროექტების განხორციელება;

ქართველი მკვლევრების ჩართულობის ხელშეწყობა ევროკომისიის კვლევისა და ინოვაციის პროგრამის – „ჰორიზონტი ევროპის“ („Horizon Europe“) საგრანტო კონკურსებში;

კვლევების ინტერნაციონალიზაციის ხელშეწყობა;

სამეცნიერო ინფრასტრუქტურის გაუმჯობესება და საერთაშორისო სტანდარტებთან მიახლოება.

4.6.1

სამეცნიერო გრანტების გაცემისა და სამეცნიერო კვლევების ხელშეწყობა (პროგრამული კოდი 32 05 01)

სამეცნიერო გრანტების გაცემისა და სამეცნიერო კვლევების ხელშეწყობა;

კონკურსის წესით, ღია, გამჭვირვალე და თავისუფალი კონკურენციის პრინციპების შესაბამისად, სახელმწიფო გრანტებით გამორჩეული ხარისხის სამეცნიერო კვლევების დაფინანსება;

ქვეყნის მატერიალური, კულტურული და სულიერი მემკვიდრეობის დაცვისა და პოპულარიზაციის უზრუნველყოფა, აგრეთვე საქართველოს

შემსწავლელი მეცნიერებების განვითარების ხელშეწყობა;

სამეცნიერო თანამშრომლობის გადრმავება, ქართული მეცნიერების პოპულარიზაცია, ახალგაზრდა მეცნიერთა (პოსტდოქტორანტა, დოქტორანტა, მაგისტრანტა) კვლევებისა და კარიერული განვითარების ხელშეწყობა.

4.6.2

სამეცნიერო დაწესებულებების პროგრამები (პროგრამული კოდი 32 05 02)

ფუნდამენტური და გამოყენებითი სამეცნიერო კვლევების განხორციელება;

ახალგაზრდა მეცნიერთა ხელშეწყობა;

სამეცნიერო კვლევებში საერთაშორისო თანამშრომლობის გადრმავება;

საერთაშორისო და ადგილობრივი სამეცნიერო ფორუმების, კონგრესების, კონფერენციებისა და სემინარების გამართვა, სამეცნიერო და პოპულარული გამოცემების ხელშეწყობა;

კოდიკოლოგიურ-ტექსტოლოგიური, წყაროთმცოდნეობითი და ხელოვნებათმცოდნეობითი ფუნდამენტური სამეცნიერო კვლევების განხორციელება, ბიბლიოგრაფიულ-საენციკლოპედიო, საგამოფენო-საგანმანათლებლო მიმართულებების განვითარების ხელშეწყობა;

ხელნაწერთა რესტავრაცია-კონსერვაცია, ფონდების დიგიტალიზაცია;

ადამიანის, ცხოველებისა და მცენარეების სხვადასხვა ბაქტერიული ინფექციის, მათ შორის, ანტიბიოტიკების მიმართ რეზისტენტული ბაქტერიული შტამებით გამოწვეული ინფექციების, ეტიოლოგიური სტრუქტურის შესწავლა;

ბაქტერიოფაგაში, მიკრობიოლოგიასა და ვირუსოლოგიაში ფუნდამენტური გამოკვლევების ჩატარება;

ბაქტერიული შტამების გამომწვევების კვლევა და ამ შტამების საწინააღმდეგოდ სპეციფიკური ფაგების გამოყოფა, მათი დეტალური შესწავლა და ფაგური პრეპარატების შექმნა;

ასტრონომიის, ასტროფიზიკისა და კოსმოსურ მეცნიერებათა სფეროში სამეცნიერო-კვლევითი, საგანმანათლებლო, საკონსულტაციო და მეცნიერების პოპულარიზაციის ხელშეწყობი საქმიანობის განხორციელება.

4.6.3

საქართველოს სოფლის მეურნეობის მეცნიერებათა აკადემიის ხელშეწყობა (პროგრამული კოდი 32 05 03)

აგროსასურსათო სექტორში გამოყენებითი და ფუნდამენტური კვლევების ხელშეწყობა;

აგრონომიის, აგროინჟინერიის, სასურსათო ტექნოლოგიების, სურსათის უვნებლობის, მეცხოველეობის, ვეტერინარიის, ეკონომიკისა და სატყეო საქმის სფეროებში სამეცნიერო შეხვედრების გამართვა;

სამეცნიერო-კვლევითი საქმიანობის შედეგად რეკომენდაციების შემუშავება, კვლევითი საქმიანობისა და სწავლების ერთობლივი ფუნქციონირების მხარდაჭერა, საერთაშორისო და სამეცნიერო-ტექნიკური თანამშრომლობის გადრმავება.

4.6.4

სამეცნიერო კვლევების ხელშეწყობა (პროგრამული კოდი 32 05 04)

სამეცნიერო-კვლევითი დაწესებულებების/ერთეულების ხელშეწყობის მიზნით სამეცნიერო კვლევების პრიორიტეტული მიმართულებების

გამოკვეთა და სამეცნიერო პერსონალისათვის თანამედროვე სამეცნიერო მიღწევებზე დამყარებული უნარ-ჩვევების გამომუშავება;

სამეცნიერო პერსონალის საქმიანობისათვის, მათ შორის, სამეცნიერო საქმიანობისთვის, საჭირო ტექნიკური ხასიათის მხარდაჭერის უზრუნველყოფა და შესაფერისი პირობების შექმნა;

მეცნიერებისა და უმაღლესი განათლების ინტეგრაციის ხელშეწყობა;

საქართველოში მეცნიერებისა და სწავლების განვითარება, ინტერდისციპლინური სამეცნიერო კვლევების ხელშეწყობის კუთხით, ინტერდისციპლინური სამეცნიერო-კვლევითი მიდგომებისა და მეთოდების დანერგვა და მათი ადაპტირება კვლევით და სწავლების პროცესში;

საქართველოს კულტურული და ინტელექტუალური მემკვიდრეობის პროპაგანდისა და პოპულარიზაციის ხელშეწყობის პოლიტიკიდან გამომდინარე, პროგრამის მიზანია უცხოეთში არქივებში დაცული ქართულენოვანი და საქართველოსთან დაკავშირებული წერილობითი კულტურული მემკვიდრეობის მასალების აღრიცხვა და კატალოგიზაცია;

კოსმოსური, ასტროფიზიკური, სეისმური, გეოლოგიური, გეოფიზიკური, სახელმწიფოს უსაფრთხოების რისკებთან დაკავშირებული სხვა სახის ერთიანი ინფორმაციული ბაზის შექმნა, ანალიზის და რეკომენდაციების მომზადება, ასევე ამ მიმართულებით კვლევების წარმოების მხარდაჭერა.

4.6.5

მეცნიერების პოპულარიზაცია (პროგრამული კოდი 32 05 05)

საქართველოში მეცნიერების, ტექნოლოგიებისა და ინოვაციების პოპულარიზაციის ხელშეწყობა, ქვეყნის სამეცნიერო და ინოვაციური პოტენციალის წარმოჩენა, ქართველ და უცხოელ მკვლევართა მიღწევების, აგრეთვე ქვეყნის სოციალური, ეკონომიკური, კულტურული, პოლიტიკური, ისტორიის განვითარების საკვანძო თუ გარდამტეხი, თანამედროვე პერიოდისთვის მნიშვნელოვანი მოვლენების/ფაქტების ფართო საზოგადოებისთვის გაცნობა.

4.7

განათლებისა და მეცნიერების სფეროებში სახელმწიფო პოლიტიკის შემუშავება და პროგრამების მართვა (პროგრამული კოდი 32 01)

განათლების საყოველთაო ხელმისაწვდომობა და მისი ხარისხის ზრდა;

განათლებისა და მეცნიერების სფეროებში სახელმწიფო პოლიტიკის შემუშავება, განხორციელება, მონიტორინგი და შეფასება;

განათლების სისტემის კომპლექსური რეფორმის ეტაპობრივი განხორციელება, რომელიც გულისხმობს სისტემურ ცვლილებებს განათლების ყველა მიმართულებისა და საფეხურისთვის;

საგანმანათლებლო სისტემის შექმნა, რომელიც მდგრადი განვითარების მიზნების შესაბამისად, ბავშვების, სტუდენტების, ახალგაზრდებისა და ზრდასრულების სათანადო თეორიული ცოდნით აღჭურვასა და პრაქტიკული უნარების გამომუშავებასთან ერთად, უზრუნველყოფს მათი სამოქალაქო ცნობიერების ამაღლებას, კონკურენტუნარიანობის გაზრდას, განათლებისა და მეცნიერების კავშირის გაძლიერებას;

საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროს კომპეტენციის შესაბამისი სფეროს/დარგის/მიმართულების განვითარების ხელშეწყობა, საკანონმდებლო ბაზის სრულყოფა;

საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროს კომპეტენციის სფეროში/დარგში/მიმართულებაში გენდერული თანასწორობის ასპექტების გათვალისწინება;

ადრეული და სკოლამდელი აღზრდისა და განათლების სახელმწიფო სტანდარტების განვითარება და დანერგვის ხელშეწყობა;

ადრეული და სკოლამდელი აღზრდისა და განათლების დაწესებულებების ავტორიზაციის უზრუნველყოფა;

საერთაშორისო ურთიერთობების მხარდაჭერა, ქართველოლოგიისა და ქართულ დიასპორასთან ურთიერთობების განვითარება, მიმდინარე საგანმანათლებლო და სამეცნიერო პროგრამებში ჩართვა და შესაბამისი პროექტების განხორციელება;

ზოგადსაგანმანათლებლო დაწესებულებების ინსტიტუციური თვითშეფასება, 2026-2027 სასწავლო წლის დაწყებამდე საჯარო სკოლების ავტორიზაციის უზრუნველსაყოფად;

ზოგადი განათლების სისტემაში უნარებისა და ღირებულებების განვითარებაზე, კრიტიკულ და შემოქმედებით აზროვნებაზე, სწრაფად ცვალებად გარემოში ადაპტირებასა და წიგნიერებაზე ორიენტირებული ახალი მოდელის, აგრეთვე ინკლუზიური და სამოქალაქო განათლების პრინციპებზე დაფუძნებული ახალი სასწავლო პროგრამებისა და რესურსების დანერგვა;

სკოლებში თანამედროვე მოთხოვნებისა და შესაძლებლობების საგანმანათლებლო გარემოს ჩამოყალიბება;

მასწავლებლის პროფესიის პრესტიჟისა და მისი კვალიფიკაციის ამაღლებაზე, შრომის ღირსეულ ანაზღაურებაზე ზრუნვა;

საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროს სისტემაში შემავალი სტრუქტურული ერთეულებისა და საჯარო სამართლის იურიდიული პირების საქმიანობის კოორდინაცია და კონტროლი;

საგანმანათლებლო დაწესებულებებში უსაფრთხო, ძალადობისაგან თავისუფალი და კეთილგანწყობილი სასწავლო გარემოს უზრუნველყოფა;

ადრეული და სკოლამდელი, ზოგადი, პროფესიული და უმაღლესი განათლების ხარისხის უზრუნველყოფა და ხარისხის უზრუნველყოფის მექანიზმების დახვეწა; მონიტორინგის გზით ხარისხის უზრუნველყოფის სტანდარტების შესრულებაზე კონტროლის განხორციელება, ხარისხის განვითარებისა და ეფექტიანობის გაზრდის მიზნით ყველა დაინტერესებული მხარის შესაძლებლობის გაძლიერება;

განათლებისა და მეცნიერების მართვის სისტემების განვითარების ხელშეწყობა, განათლების მართვის საინფორმაციო სისტემებისა და მონაცემთა ბაზების ჩამოყალიბება განათლების სისტემაში ბიზნეს პროცესების ეფექტიანი მართვისა და ინფორმაციული უზრუნველყოფისთვის;

ახალგაზრდების მიერ შესაბამისი, მაღალი ხარისხის განათლების მიღების, მათი დასაქმებისა და პროფესიული ზრდის ხელშეწყობა;

საქართველოს განათლების სისტემაში საერთაშორისო სტანდარტების შესაბამისი განათლების ხარისხის უზრუნველყოფის ხელშეწყობა, საგანმანათლებლო და სამეცნიერო ინფრასტრუქტურის გაუმჯობესება და

სწავლების პროცესში თანამედროვე ტექნოლოგიების დანერგვა;

საქართველოსა და რეკონსტრუქციისა და განვითარების საერთაშორისო ბანკს შორის სასესხო შეთანხმების „საქართველოს ადამიანური კაპიტალის პროგრამის“ განათლების კომპონენტის განხორციელების ხელშეწყობა.

4.8

ინკლუზიური განათლება (პროგრამული კოდი 32 06)

მთელი საქართველოს მასშტაბით ინკლუზიური განათლების კომპონენტების აქტიური დანერგვა და განვითარება სსსმ/შშმ პირებისთვის განათლების ხელმისაწვდომობის გაზრდისა და მათზე მორგებული სასწავლო პროცესის წარმართვისთვის;

სპეციალური საგანმანათლებლო საჭიროების მქონე პირთა განათლების ხარისხის გაუმჯობესებაზე ზრუნვა, მათთვის შესაბამისი გარემოს უზრუნველყოფა და სათანადო სერვისების შეთავაზება განათლების ყველა საფეხურზე;

განათლების მიღმა დარჩენილი პირების სასწავლო პროცესში ინტეგრაციის პოლიტიკის განსაზღვრა, მათი ზოგადი განათლების სისტემაში ინტეგრაციის მხარდაჭერა;

მოსწავლეთა ინდივიდუალური საჭიროებების შესაბამისი, ეფექტიანი საგანმანათლებლო პროცესის უზრუნველყოფა;

საჯარო სკოლების მოსწავლეების, სტუდენტების, სოციალური ფაქტორებით გამოწვეული საჭიროების მქონე, დევნილი, რეპატრირებული და ეროვნული უმცირესობების წარმომადგენელი, სპეციალური საგანმანათლებლო საჭიროების მქონე მოსწავლეების, სტუდენტებისა და სხვა პირების ინტეგრაცია და სოციალიზაცია, სათემო აქტივობის დაგეგმვა და განხორციელება;

სენსორული ან/და მძიმე/ღრმა ინტელექტუალური ან/და მრავლობითი დარღვევის მქონე ან მრავლობითი სენსორული დარღვევის მქონე (ყრუ და უსინათლო) ან ქცევითი და ემოციური აშლილობის მქონე მოსწავლეებისათვის განკუთვნილი რესურსსკოლების მოსწავლეების სრული სახელმწიფო სადღეღამისო ან დღის მომსახურებით უზრუნველყოფა, აკადემიური, ფუნქციური და სოციალური უნარების განვითარება მათი ასაკისა და შესაძლებლობების გათვალისწინებით;

სპეციალური საგანმანათლებლო საჭიროების მქონე მოსწავლის სწავლების ხელშეწყობა, სქემით განსაზღვრული შესაბამისი სტატუსის მქონე სპეციალური მასწავლებლების დანამატის და საჯარო სკოლაში ინკლუზიური განათლების მხარდამჭერი ადმინისტრაციული პერსონალის დაფინანსება.

4.9

პროფესიული განათლება I (KfW) (პროგრამული კოდი 32 09)

პროფესიული განათლების ხარისხის გაუმჯობესებისა და პროფესიული განათლების პროვაიდერების რაოდენობის გაზრდის ხელშეწყობა;

„ექსელენსცენტრის“ მშენებლობა (ცენტრის ფუნქცია იქნება საერთაშორისო სტანდარტების შესაბამისი პროგრამების განხორციელება ლოჯისტიკისა და მშენებლობის მიმართულებით);

საქართველოს პროფესიული განათლების სისტემის ფარგლებში „hab“ სერვისის შეთავაზება;

მშენებლობისა და ლოჯისტიკის მიმართულებების პროგრამების განმახორციელებელი პროფესიული საგანმანათლებლო დაწესებულებების გასაძლიერებლად დამატებითი ინვესტიციების გამოყოფა (მათი პარტნიორი

იქნება „ექსელენსცენტრი“ ზოგიერთი პროგრამის განხორციელებისას).

4.10 **ინოვაციის, ინკლუზიურობის და ხარისხის პროექტი - საქართველო I2Q (WB)
(პროგრამული კოდი 32 08)**

ადრეული განათლების ხარისხისა და ხელმისაწვდომობის, აგრეთვე ზოგადი განათლების სისტემაში სწავლებისა და სწავლის ხარისხის გაუმჯობესების ხელშეწყობა;

უმაღლეს საგანმანათლებლო დაწესებულებებში საგრანტო დაფინანსების გზით მოდერნიზებული აკადემიური პროგრამების დანერგვის ხელშეწყობა და ინტერნაციონალიზაციის მხარდაჭერა;

განათლების მონაცემთა სისტემის განვითარება, დაინტერესებულ მხარეებთან კომუნიკაციისა და კოორდინაციის გაძლიერება;

პროგრამის ეფექტიანი მართვის, მონიტორინგისა და შეფასებების მხარდაჭერა.

4.11 **სახელოვნებო და სასპორტო სფეროში უმაღლესი განათლება (პროგრამული კოდი 33 02)**

უმაღლესი სახელოვნებო და სასპორტო განათლების ხელშეწყობა და ფუნქციონირებასთან დაკავშირებული აუცილებელი ფინანსური რესურსით უზრუნველყოფა.

4.12 **თანამედროვე უნარები უკეთესი დასაქმების სექტორის განვითარების პროგრამისთვის - პროექტი (ADB) (პროგრამული კოდი 32 10)**

პროფესიული განათლების ქსელის გაფართოება, რომელიც ხელს შეუწყობს კვალიფიკაციის ამაღლებასა და უნარების განვითარებას;

პროფესიული განათლების ხარისხის, მნიშვნელობისა და ხელმისაწვდომობის გაუმჯობესება, ეკონომიკური ზრდისა და სამუშაო ადგილების შექმნის ხელშეწყობა;

კერძო სექტორის როლის გაზრდა პროფესიული განათლების დაგეგმვასა და დაფინანსებაში;

ინკლუზიური და გენდერული თანასწორობის უნარების განვითარება და პროფესიული განათლების იმიჯის გაუმჯობესება.

4.13 **საბიბლიოთეკო საქმიანობა (პროგრამული კოდი 01 02)**

საბიბლიოთეკო ფონდების ორგანიზება, სისტემატური შევსება, დაცვა და მათი საყოველთაო ხელმისაწვდომობის უზრუნველყოფა;

მონაცემთა ბაზების შექმნა და უცხოეთის საბიბლიოთეკო ფონდების ხელმისაწვდომობის უზრუნველყოფა;

ბიბლიოთეკათმცოდნეობის, წიგნთმცოდნეობისა და ბიბლიოგრაფიის დარგებში სამეცნიერო-კვლევითი საქმიანობის ორგანიზება;

საერთაშორისო საბიბლიოთეკო ორგანიზაციებთან თანამშრომლობა;

საბიბლიოთეკო დარგში ინოვაციური პროცესების მართვის ხელშეწყობა;

საბიბლიოთეკო კადრების კვალიფიკაციის ამაღლება;

საქართველოს ეროვნული ელექტრონული ბიბლიოთეკისა და ციფრული მემკვიდრეობის არქივის შექმნა;

საბიბლიოთეკო პროცესებში და მკითხველთა მომსახურებისთვის ინტერნეტის

გამოყენება;

საქართველოს პარლამენტის ეროვნული ბიბლიოთეკის ოფიციალური ვებგვერდის სრულყოფა და მხარდაჭერა.

4.14

სამართალდამცავი სტრუქტურებისათვის მაღალკვალიფიციური კადრების მომზადება, გადამზადება, საარქივო ფონდების დიგიტალიზაცია, სამეცნიერო-კვლევითი საქმიანობა და მოქალაქეთა მომსახურება (პროგრამული კოდი 30 04)

პროფესიული და სპეციალური საგანმანათლებლო პროგრამების განხორციელება, საშუალო რგოლის კვალიფიციური და პროფესიონალი საპოლიციო კადრების, აგრეთვე სამოქალაქო უსაფრთხოების საკითხებში კადრების მომზადება და გადამზადება;

ინფრასტრუქტურის რეაბილიტაცია.

4.15

სახელოვნებო და სასპორტო დაწესებულებების ხელშეწყობა (პროგრამული კოდი 33 04)

სახელოვნებო და სასპორტო საგანმანათლებლო დაწესებულებების ხელშეწყობა თითოეული მათგანის მისი შესაბამისი, შედეგებზე ორიენტირებული პროგრამების მხარდაჭერით (კონცერტები, გამოფენები, სპექტაკლები, კონკურს-ფესტივალები, მასტერკლასები, სპორტული ღონისძიებები);

საერთაშორისო სტანდარტების შესაბამისი განათლების უზრუნველსაყოფად ინფრასტრუქტურის გაუმჯობესება და სწავლების პროცესში თანამედროვე ტექნოლოგიების დანერგვა;

ახალგაზრდების დასაქმებისთვის საჭირო უნარებისა და კომპეტენციების განვითარება, პროფესიული შესაძლებლობების ზრდა;

ხარისხზე ორიენტირებული, ახალგაზრდის შემოქმედებითი და სპორტული უნარების შესაბამისი, მოქნილი დაფინანსების მოდელების შემუშავებით მაღალკვალიფიციური, შრომის ბაზარზე კონკურენტუნარიანი ხელოვნებისა და სპორტის დარგების სპეციალისტების აღზრდა;

ხარისხიანი სწავლების პროცესის უზრუნველსაყოფად სწავლებისთვის აუცილებელი მატერიალურ-ტექნიკური ბაზით სასწავლებლების აღჭურვა;

პროფესიული საგანმანათლებლო პროგრამების პოპულარიზაცია და მხარდაჭერა.

4.16

სსიპ - საქართველოს მეცნიერებათა ეროვნული აკადემია (პროგრამული კოდი 48 00)

მეცნიერების შემდგომი განვითარების ხელშეწყობა საქართველოს სამეცნიერო-კვლევით ცენტრებში;

საქართველოს უმაღლესი საგანმანათლებლო და სამეცნიერო-კვლევითი დაწესებულებების სამეცნიერო საქმიანობის წლიური შედეგების საექსპერტო შეფასების დოკუმენტის შექმნა;

სამეცნიერო-ტექნიკური მონაპოვრების დანერგვის ხელშეწყობა საქართველოს სამეცნიერო-საგანმანათლებლო სივრცეში;

ქართველ მეცნიერთა კვლევითი სიახლეების საერთაშორისო არენაზე გატანის ხელშეწყობა;

ქართველოლოგიურ კვლევათა ხელშეწყობა;

ახალგაზრდა მეცნიერთა ხელშეწყობა (სტიპენდიები, სამეცნიერო შეხვედრების (კონფერენციების) ორგანიზება);

პერიოდული სამეცნიერო ჟურნალების (საქართველოს მეცნიერებათა ეროვნული აკადემიის „მომბე“, საქართველოს მეცნიერებათა ეროვნული აკადემიის „მაცნის“ სერიები) გამოცემა;

სამეცნიერო და სამეცნიერო-პოპულარული ლიტერატურის გამოცემის ხელშეწყობა;

მრავალტომეული ენციკლოპედიების – „საქართველო“ და „საქართველოს ისტორიისა და კულტურის ძეგლთა აღწერილობა“ მორიგი ტომების გამოცემა;

ქართული ენის ელექტრონული ბაზის შექმნა და სხვადასხვა ლექსიკონის ტომების გამოსაცემად მომზადება;

სამეცნიერო კონფერენციებისა და სიმპოზიუმების გამართვა.

4.17

საქართველოს იუსტიციის სამინისტროს თანამშრომელთა და სხვა დაინტერესებული პირების გადამზადება (პროგრამული კოდი 26 04)

საქართველოს იუსტიციის სამინისტროს აპარატის, სამინისტროს მმართველობის სფეროში შემავალი საჯარო სამართლის იურიდიული პირების, სახელმწიფო საქვეუწყებო დაწესებულების – სპეციალური პენიტენციური სამსახურის და სხვა ორგანიზაციების თანამშრომელთა კვალიფიკაციის ამაღლება ტრენინგების სრული ციკლის (ტრენინგების საჭიროებათა ანალიზი, ტრენინგების დაგეგმვა, განხორციელება და შეფასება) მართვითა და საკონკურსო და საკვალიფიკაციო ტესტირებების ორგანიზებით;

საქართველოში მიმდინარე სამართლებრივი რეფორმისა და ქართული სამართლის საერთაშორისო სამართლის სტანდარტებსა და ევროპულ სამართალთან ჰარმონიზაციის სახელმწიფო პოლიტიკის ხელშეწყობა სასწავლო პროგრამების განხორციელებით;

კერძო სექტორისა და საბიუჯეტო დაფინანსებაზე მყოფი ორგანიზაციების წარმომადგენლების კვალიფიკაციის ასამაღლებლად ტესტური დავალებების, ტრენინგოდულების, სასწავლო კურსებისა და პროგრამების შექმნა და მუდმივი განახლება, მათ შორის, უცხოური სერტიფიცირებული პროგრამების შექმნით;

როგორც სპეციფიკით, ისე შინაარსით ტრენინგების საჯარო მოხელეების, სამოქალაქო საზოგადოებრივი ორგანიზაციებისა და კერძო პირების საჭიროებებზე მორგება, რაც ხელს შეუწყობს მართლშეგნების ამაღლებასა და პიროვნული სამუშაო კომპეტენციების განვითარებას არა მარტო საჯარო სტრუქტურებში, არამედ საზოგადოების ფართო წრეებში; საჯარო ორგანიზაციების თანამშრომლებისთვის საჯარო მოხელის პროფესიული განვითარების აკრედიტებული პროგრამების განხორციელება;

საქართველოს იუსტიციის სამინისტროს სისტემაში შემავალი სახელმწიფო საქვეუწყებო დაწესებულების – სპეციალური პენიტენციური სამსახურის და პენიტენციური დაწესებულებების მოსამსახურეებისთვის კვალიფიკაციის ამაღლებისა და პერიოდული გადამზადების კურსების ჩატარება;

მსჯავრდებულთა რესოციალიზაციის/რეაბილიტაციის ხელშეწყობა მათი პროფესიული განათლებით უზრუნველყოფით, აგრეთვე მათი პროფესიული მომზადების/გადამზადების და დასაქმებისთვის მომზადების გზით შესაბამისი სივრცეების შექმნა პენიტენციურ დაწესებულებებში, აგრეთვე სასწავლო კურსებისა და დასაქმების პროგრამების განხორციელება;

პენიტენციურ დაწესებულებებში არსებულ ბიბლიოთეკებში წიგნადი ფონდის

შექმნა და განახლება, საბიბლიოთეკო აღრიცხვის ერთიანი სისტემის დანერგვა.

4.18 **მოსამართლეებისა და სასამართლოს თანამშრომლების მომზადება-გადამზადება (პროგრამული კოდი 09 02)**

იუსტიციის მსმენელების (მოსამართლეობის კანდიდატების) პროფესიული სასწავლო კურსის რეგულარული განხორციელება;

მოქმედი მოსამართლეების, მოსამართლეთა თანაშემწეების, სასამართლო მენეჯერებისა და სასამართლო სისტემის სხვა მოხელეების პროფესიული გადამზადება რეგულარული სასწავლო აქტივობის – ტრენინგების საშუალებით.

4.19 **უსაფრთხოების კადრების მომზადება, გადამზადება და კვალიფიკაციის ამაღლება (პროგრამული კოდი 20 03)**

სახელმწიფო უსაფრთხოების სფეროში არსებული ცოდნის თავმოყრა, ანალიზი და განახლება, სასწავლო პროცესში ინოვაციური მეთოდების გამოყენება;

საქართველოს სახელმწიფო უსაფრთხოების სამსახურისთვის მაღალკვალიფიციური კადრების მომზადება, გადამზადება და კვალიფიკაციის ამაღლება;

თანამედროვე დასავლური გამოცდილებისა და მიღწევების შესწავლა და სათანადო სტანდარტების დანერგვა, არსებულ გამოწვევებზე შესაბამისი რეაგირება და მათი წარმატებით დაძლევა პროფესიულ საგანმანათლებლო სფეროში, აგრეთვე სამეცნიერო მუშაობის სათანადო ორგანიზება და წარმართვა;

უსაფრთხოების სფეროში სპეციალური პროფესიული და სამოქალაქო განათლების სისტემის განვითარების ხელშეწყობა;

უსაფრთხოების სფეროში საგანმანათლებლო და კვლევითი საქმიანობების განვითარების ხელშეწყობა;

საჭიროებიდან გამომდინარე, საქართველოს და უცხო ქვეყნების სასწავლო დაწესებულებებთან ერთად შესაბამისი საგანმანათლებლო პროგრამების განხორციელება.

4.20 **საზღვაო პროფესიული განათლების ხელშეწყობა (პროგრამული კოდი 24 16)**

საერთაშორისო და საქართველოს საგანმანათლებლო და საზღვაო კანონმდებლობების შესაბამისად, უმაღლეს საზღვაო და მომიჯნავე დარგებში კვალიფიციური კადრების მომზადება;

საჯარო სამართლის იურიდიული პირის – სასწავლო უნივერსიტეტის – ბათუმის სახელმწიფო საზღვაო აკადემიის კვლევით ცენტრად ჩამოყალიბება და საზღვაო და მომიჯნავე დარგებში კვლევითი პროექტების განხორციელების ხელშეწყობა;

სასწავლო პროცესის თანამედროვე მოთხოვნების შესაბამისი საგანმანათლებლო პროგრამებით უზრუნველყოფა და სტუდენტთა საზღვაოსნო პრაქტიკით უზრუნველყოფის გაუმჯობესება; სასწავლო მასალების, მატერიალურ-ტექნიკური ბაზის განახლება;

კურსდამთავრებულების კარიერული წარმატების უზრუნველსაყოფად სტუდენტთა ხელშეწყობისა და მომსახურების სამსახურის განვითარება; საკრუინგო კომპანიებთან მჭიდრო თანამშრომლობა.

4.21 **საფინანსო სექტორში დასაქმებულთა კვალიფიკაციის ამაღლება (პროგრამული კოდი 23 05)**

საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს სისტემის თანამშრომელთა კვალიფიკაციის ამაღლება;

საბიუჯეტო ორგანიზაციებისა (ცენტრალურ, ავტონომიურ და ადგილობრივ დონეზე) და კერძო სექტორის თანამშრომელთა, აგრეთვე ფიზიკური პირების მომზადება/გადამზადება და კვალიფიკაციის ამაღლება;

საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს მიერ ინიცირებული რეფორმების ხელშეწყობა მათ დანერგვასთან დაკავშირებული ტრენინგების ორგანიზებით;

საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს სისტემისთვის და სხვა დაინტერესებული ორგანიზაციებისთვის პროფესიული და საკვალიფიკაციო ტესტირებების ორგანიზება/ადმინისტრირება;

საერთაშორისო და უცხოურ ორგანიზაციებსა და სასწავლო დაწესებულებებთან ერთად სასწავლო პროგრამების შემუშავება და განხორციელება, მათ შორის გენდერული თანასწორობის ხელშეწყობის მიზნით;

დონორებთან ურთიერთანამშრომლობის ფარგლებში, სტუდენტებისთვის და სხვადასხვა მოწყვლადი ჯგუფისთვის (მათ შორის, ეთნიკური უმცირესობის წარმომადგენლები, საზღვრის პირა მცხოვრები ქალები, ძალადობის მსხვერპლი ქალები, შშმ პირები, კონფლიქტის შედეგად დაზარალებული ქალები და სხვა) ცოდნისა და უნარების განვითარების ხელშეწყობის მიზნით ღია ლექციების, უსასყიდლო სასწავლო და ტრენინგურების ორგანიზება.

4.22 მოხელეთა კვალიფიკაციის ამაღლება საერთაშორისო ურთიერთობების დარგში (პროგრამული კოდი 28 02)

საქართველოს საგარეო საქმეთა სამინისტროს თანამშრომელთა მომზადება გადამზადება და საერთაშორისო ურთიერთობების სფეროში დასაქმებულ სხვა საჯარო მოხელეთა პროფესიული განვითარებისა და კვალიფიკაციის ამაღლების ხელშეწყობა; საქართველოს საგარეო პოლიტიკისა და საერთაშორისო ურთიერთობების ეფექტიანად დაგეგმვისა და წარმართვისთვის საგარეო საქმეთა სამინისტროს, სამთავრობო უწყებებისა (და სხვა დაინტერესებული მხარეებისთვის) ანალიტიკური და კვლევითი პროდუქტების შექმნა და მიწოდება.

4.23 ჰერალდიკური საქმიანობის სახელმწიფო რეგულირება (პროგრამული კოდი 01 03)

ქვეყანაში ჰერალდიკური ნიშნებისა და სიმბოლოების მოწესრიგება და დამკვიდრება ევროპული სტანდარტების შესაბამისად;

სახელმწიფო ცერემონიების, ოფიციალური ღონისძიებებისა და სამხედრო აღლუმების ჩატარებისას საჭირო სახელმწიფო სიმბოლოებისა და სხვა ჰერალდიკური ნიშნების, აგრეთვე საქართველოს სახელმწიფო დაწესებულებათა ჰერალდიკური ნიშნების, საქართველოს სახელმწიფო სამხედრო და სპეციალურ უწყებათა სპეციალური ფორმის ტანსაცმლის (უნიფორმების) და ემბლემების შექმნასა და გამოყენების წესების დადგენაში მონაწილეობა, სათანადო რეკომენდაციებისა და დასკვნების გაცემა;

საქართველოს ტერიტორიული ჰერალდიკის სისტემური განვითარების უზრუნველყოფა;

ჰერალდიკის საკითხებზე სამოქალაქო განათლების გავრცელების ხელშეწყობა;

ქვეყანაში სახელმწიფო სიმბოლიკისა და მისი მნიშვნელობის პოპულარიზაცია;

ჰერალდიკის საკითხებზე ისტორიული მასალების (წყაროების) მოძიება (საქართველოში და მისი ფარგლების გარეთ) და ანალიზი;

სახელმწიფო სიმბოლოებისა და განმასხვავებელი ნიშნების ნიმუშების

ჰერალდიკური ექსპერტიზის, აგრეთვე მათი შექმნისა და გამოყენების შესახებ დასკვნების მომზადება.

5

მაკროეკონომიკური სტაბილურობა და საინვესტიციო გარემოს გაუმჯობესება

ქვეყნის ეკონომიკის მდგრადობის უზრუნველყოფის მთავარი მამოძრავებელი ძალაა მაკროეკონომიკური გარემოს სტაბილურობა.

მაკროეკონომიკური და ფისკალური სტაბილურობის გასაძლიერებლად:

- საქართველოს მთავრობა ახორციელებს ფისკალური დეფიციტის თანამიმდევრული შემცირების პოლიტიკას. ახალი კორონავირუსის (COVID-19) პანდემიით გამოწვეული გლობალური კრიზისისა და „ეკონომიკური თავისუფლების შესახებ“ საქართველოს ორგანული კანონის საგამონაკლისო ნორმების ამოქმედების ფონზე 2020–2023 წლებში ფისკალური პოლიტიკისთვის დაგეგმილი მაკროეკონომიკური და ფისკალური პოლიტიკის ამოცანაა საშუალოვადიან პერიოდში დეფიციტის მთლიანი შიდა პროდუქტის (მშპ) მიმართ 3%-იან ნიშნულზე დაბრუნება;
- აქტიურად გაგრძელდება მუშაობა მიმდინარე ანგარიშის ბალანსის გასაუმჯობესებლად. 2024 წლისთვის სამიზნე მაჩვენებელი მშპ-ის 5%-ის ფარგლებში არსებული ნიშნულის შენარჩუნება იქნება;
- დაცული იქნება საქართველოს ეროვნული ბანკის დამოუკიდებლობის პრინციპი;
- ახალი კორონავირუსის (COVID-19) პანდემიით გამოწვეული სირთულეების ფონზე უზრუნველყოფილი იქნება საგარეო ვალის საქართველოს კანონმდებლობით დადგენილ ზღვარზე მდგრადი დაბრუნება. ამასთანავე, მსხვილი საგზაო და სხვა ინფრასტრუქტურული პროექტების დასრულების შემდეგ საქართველოს მთავრობა დეფიციტის შემცირების ხარჯზე გააგრძელებს ვალის მნიშვნელოვან შემცირებას;
- აქტიურად გაგრძელდება მუშაობა დამატებითი რესურსების მოსაზიდად და კაპიტალური ხარჯების 8%-ის ფარგლებში შესანარჩუნებლად;
- აქტიურად გაგრძელდება მუშაობა ბიუჯეტის გამჭვირვალობის უზრუნველსაყოფად; განსაკუთრებული ყურადღება დაეთმობა საბიუჯეტო პროცესში მოსახლეობისა და დაინტერესებული ორგანიზაციების ჩართულობის გაზრდას;
- განხორციელდება შესაბამისი სამუშაოები ქვეყნის საინვესტიციო რეიტინგის მისაღწევად, რაც ნიშნავს მაღალი სტანდარტის საინვესტიციო სანდოობის მოპოვებას. ამ ფონზე ხელი შეეწყობა ქვეყანაში ინვესტიციების რაოდენობისა და ხარისხის ზრდას, რაც ახალ სამუშაო ადგილებს შექმნის;
- ფართოდ დაინერგება საჯარო ინვესტიციების მართვის (PIM) ინსტრუმენტი, რაც სახელმწიფოს მიერ ეფექტიანი ინვესტიციების განხორციელებას უზრუნველყოფს. ამ ინსტრუმენტის მეშვეობით 2024 წლისთვის დაგეგმილია ბიუჯეტიდან განხორციელებული საინვესტიციო პროექტების სრული დაფარვა.

საქართველოს მთავრობა გააგრძელებს ბიზნესგარემოს გაუმჯობესების ხელშეწყობისთვის აქტიური რეფორმების განხორციელებას:

- დაცული იქნება საკუთრების ხელშეუხებლობის პრინციპი;
- ხელისუფლების პოლიტიკა ძირითადად დაეფუძნება ბიზნესსუბიექტებს შორის მაქსიმალურად კონკურენტული გარემოს ხელშეწყობას, გაძლიერდება კონკურენციის ინსტიტუციური ჩარჩო და გაიზრდება საჯარო სამართლის იურიდიული პირის – საქართველოს კონკურენციის ეროვნული სააგენტოს ეფექტიანობა;
- 2021 წლიდან ამოქმედდა სახელმწიფო შესყიდვებთან დაკავშირებული დავების განმხილველი დამოუკიდებელი ორგანო, რაც ხელს შეუწყობს სახელმწიფო შესყიდვების პროცესის გამჭვირვალობას და გააუმჯობესებს კონკურენტულ გარემოს;
- გაფართოვდება ბიზნესგარემოზე ზემოქმედების მქონე საკანონმდებლო ინიციატივებთან დაკავშირებული ინსტრუმენტი; გაგრძელდება თითოეული შემოდებული მარეგულირებელი ნორმის ფაქიზად დანერგვა ნებისმიერი უარყოფითი შედეგის თავიდან ასაცილებლად;
- ხელისუფლება შეინარჩუნებს დაბალ გადასახადებს;

- დაიწყება საგადასახადო ადმინისტრირებაში ავტომატური დეკლარირების სისტემის დანერგვა, რაც მნიშვნელოვნად შეამცირებს ბიზნესსუბიექტების საგადასახადო ორგანოებთან მუშაობის დროს და საჭირო რესურსს.

ქვეყანაში წარმოების გასაძლიერებლად განხორციელდება შემდეგი ღონისძიებები:

- გაგრძელდება მუშაობა ახალი პრიორიტეტული სექტორების იდენტიფიცირებისა და განვითარებისთვის; აქცენტი გაკეთდება მცირე და საშუალო ბიზნესის საჭიროებებზე მორგებული სერვისების შეთავაზებაზე;
- გაგრძელდება ფინანსების ხელმისაწვდომობის გაუმჯობესების სახელმწიფო პროგრამების დახვეწა და მათი ეფექტიანობის გაზრდა;
- გაგრძელდება საჯარო სამართლის იურიდიული პირის – აწარმოე საქართველოში საქმიანობის ფარგლებში მოქმედი პროგრამები და უზრუნველყოფილი იქნება მათი ეფექტიანობა;
- საკრედიტო საგარანტიო სქემის/მექანიზმის ფარგლებში ახალ სესხებზე სახელმწიფოს გარანტიის მოცულობა არაუმეტეს 90%-ით განისაზღვრა. სქემით სარგებლობა შესაძლებელია არსებული სესხების რეფინანსირების/რესტრუქტურირების შემთხვევაშიც, რომლებზედაც სახელმწიფოს გარანტიის მოცულობა 30%-მდეა;
- განვითარდება ონლაინპლატფორმა – tradewithgeorgia.com, რომელიც ექსპორტიორი კომპანიებისთვის სხვადასხვა მომსახურების ერთი ფანჯრის პრინციპით მიწოდებას ითვალისწინებს; შეიქმნება ექსპორტიორი კომპანიების მხარდაჭერი ახალი მექანიზმი, რომელიც გულისხმობს მათ ტექნიკურ მხარდაჭერას შემდეგი მიმართულებებით: ონლაინპლატფორმების განვითარება, მარკეტინგული კვლევები, ბრენდინგი და პოზიციონირება, საერთაშორისო სერტიფიკატების აღება და სხვა.

საგარეო ვაჭრობის პოლიტიკის შემდგომი ლიბერალიზაციისა და გაფართოებისთვის მომდევნო წლებში გადაიდგმება შემდეგი ნაბიჯები:

- ევროკავშირთან ღრმა და ყოვლისმომცველი თავისუფალი სავაჭრო სივრცის შესახებ შეთანხმებით (DCFTA) გათვალისწინებული ვალდებულებების ეფექტიანი შესრულების მიზნით განხორციელდება საშუალოვადიანი და ყოველწლიური გეგმები და გაგრძელდება საკანონმდებლო დაახლოების პროცესი შესაბამისი რეფორმებით;
- 2024 წლის ჩათვლით საქართველო შეასრულებს ევროკავშირთან ღრმა და ყოვლისმომცველი თავისუფალი სავაჭრო სივრცის შესახებ შეთანხმებით გათვალისწინებული საკანონმდებლო დაახლოების ვალდებულებების 85%-ს, მათ შორის, სრულად შესრულდება ვალდებულებები სახელმწიფო შესყიდვების, საბაჟოს და ვაჭრობაში ტექნიკური ბარიერების მიმართულებებით;
- ამერიკის შეერთებულ შტატებთან თავისუფალი ვაჭრობის შესახებ შეთანხმების გასაფორმებლად კონსულტაციები გაგრძელდება და მიღწეული შედეგების შესაბამისად წარმართება მოლაპარაკებები.

საქართველო გააგრძელებს ეკონომიკური რეფორმების ციკლს, რომელიც კიდევ უფრო შეუწყობს ხელს ქვეყნის ეკონომიკური მდგომარეობის გაუმჯობესებას და, შესაბამისად, საქართველოს მოსახლეობის კეთილდღეობის ზრდას. განხორციელდება შემდეგი ეკონომიკური რეფორმები:

- სახელმწიფო საწარმოების რეფორმა;
- დამატებული ღირებულების გადასახადის ავტომატური დაბრუნების რეფორმა;
- კაპიტალის ბაზრის რეფორმა;
- საპენსიო რეფორმა;
- წიაღის რეფორმა;
- გადახდისუუნარობის რეფორმა;
- ენერჯეტიკის რეფორმა;
- საგადასახადო დავების რეფორმა;
- „მეწარმეთა შესახებ“ საქართველოს კანონის ცვლილება, რომლის მიზანია საქართველოს კანონმდებლობის ევროპულ სტანდარტებთან დაახლოება. მოწესრიგდება ბიზნესსუბიექტების მმართველების ინტერესთა კონფლიქტსა და

კეთილსინდისიერების ვალდებულებასთან დაკავშირებული საკითხები, აგრეთვე სამეწარმეო საზოგადოების პარტნიორის ვალდებულებების შესრულებასთან, საზოგადოების რეორგანიზაციასა და ლიკვიდაციასთან დაკავშირებული საკითხები.

5.1

მეწარმეობის განვითარება (პროგრამული კოდი 24 07)

კერძო სექტორის, როგორც ეკონომიკური ზრდისა და განვითარების მთავარი მამოძრავებელი ძალის, ჩამოყალიბებისთვის შესაბამისი გარემოს შექმნა, მისი კონკურენტუნარიანობის ზრდის ხელშეწყობა და იმ სფეროების ეფექტიანი ფუნქციონირების უზრუნველყოფა, სადაც კერძო სექტორის შესაძლებლობები სუსტი და შეზღუდულია;

ქვეყნის მდგრადი განვითარებისა და ინკლუზიური ზრდის მისაღწევად მეწარმეობის (მათ შორის, მცირე და საშუალო ბიზნესის) განვითარება, კერძო სექტორისთვის ფინანსების ხელმისაწვდომობის გაზრდა, საქართველოს ეკონომიკის რეგიონალური და გლობალური კონკურენტუნარიანობის გაზრდის ხელშეწყობა;

საგარეო სავაჭრო-ეკონომიკური ურთიერთობების განვითარება, ევროკავშირთან ღრმა და ყოვლისმომცველი თავისუფალი სავაჭრო სივრცის შესახებ შეთანხმების (DCFTA) მოთხოვნებთან შესაბამისობის უზრუნველსაყოფად მცირე და საშუალო ბიზნესის შესაძლებლობების გაზრდა;

ექსპორტზე ორიენტირებული წარმოებისა და მაღალი დამატებითი ღირებულების მქონე პროდუქციის შექმნისკენ მიმართული პირდაპირი უცხოური ინვესტიციების ხელშეწყობა;

თანამედროვე და ინოვაციური ტექნოლოგიების დანერგვა და მომსახურების სფეროს განვითარება, რაც უზრუნველყოფს ეკონომიკური განვითარების პროცესში მოსახლეობის მონაწილეობას;

ექსპორტის ხელშეწყობისთვის ქართული კომპანიების უცხოურ ბაზრებზე წარდგენა და მათი საერთაშორისო გამოფენებში მონაწილეობის უზრუნველყოფა; ბაზრის კვლევის კუთხით კომპანიებისთვის დახმარების გაწევა ექსპორტის დაგეგმვისა და მიზანმიმართული განვითარებისთვის; ექსპორტზე ორიენტირებულ კომპანიებთან რეგულარული კომუნიკაცია და მათთვის დახმარების გაწევა ექსპორტის დასაგეგმად საჭირო მნიშვნელოვანი ინფორმაციის მიწოდებით;

საქართველოს საწარმოო პოტენციალის წარმოჩენა მასშტაბური საერთაშორისო მარკეტინგული კამპანიების წარმოებით და პროდუქციის/მომსახურების პოპულარიზაციით;

მეწარმეობის განვითარების წახალისება, დამწყები და არსებული მცირე და საშუალო საწარმოების სათანადო ხელშეწყობა პროდუქტიულობისა და კონკურენტუნარიანობის გაზრდისთვის;

ქვეყნის გარეთ საქართველოს საინვესტიციო პოტენციალის პოპულარიზაცია და ამ მიზნით სექტორული კვლევების, საინვესტიციო პროექტების, გზამკვლევებისა და სხვა მარკეტინგული მასალების მომზადება;

პრიორიტეტულ სექტორებში სამიზნე კომპანიების იდენტიფიცირება, მათთან პროაქტიულად დაკავშირება და შეხვედრების ორგანიზება; პოტენციური და არსებული ინვესტორების დახმარება ინვესტიციის განხორციელების პროცესში;

ახალი კორონავირუსის (COVID-19) პანდემიით გამოწვეული კრიზისის შემდეგ, ეკონომიკური გამოწვევების საპასუხოდ, ბიზნესის ხელშეწყობის დამატებითი ეფექტიანი მექანიზმების განხორციელება: დეველოპერულ/სამშენებლო

სექტორში წარმოშობილი ეკონომიკური სიმძვლეების დაძლევის ხელშეწყობა; მცირე და საშუალო ბიზნესისთვის ფინანსების ხელმისაწვდომობის გაუმჯობესების ხელშეწყობა საკრედიტო საგარანტიო სქემისა და ბიზნესის მხარდაჭერის უნივერსალური პროგრამის მეშვეობით.

5.1.1 მეწარმეობის განვითარების ადმინისტრირება (პროგრამული კოდი 24 07 01)

მეწარმეობის განვითარების წახალისება, დამწყები და არსებული მცირე და საშუალო საწარმოების სათანადო ხელშეწყობა პროდუქტიულობისა და კონკურენტუნარიანობის გაზრდისათვის;

ექსპორტისა და ინვესტიციების მიმართულებების გაძლიერების მიზნით დაგეგმილი და მიმდინარე პროექტების მართვა და ეფექტიანი განხორციელება.

5.1.2 მეწარმეობის განვითარების ხელშეწყობა (პროგრამული კოდი 24 07 02)

საქართველოში მეწარმეობის განვითარება, მეწარმე სუბიექტების მხარდაჭერა, ახალი საწარმოების შექმნის/არსებული საწარმოების გაფართოების/გადაიარაღების ხელშეწყობა და კერძო სექტორის კონკურენტუნარიანობისა და საექსპორტო პოტენციალის გაზრდა ფინანსების, უძრავი ქონებისა და ტექნიკური დახმარების ხელმისაწვდომობის უზრუნველყოფით;

მცირე და საშუალო მეწარმეობის ხელშეწყობა რეგიონებში;

საქართველოში შემოქმედებითი ინდუსტრიის (მათ შორის, კინოწარმოების) განვითარება;

ახალი კორონავირუსის (COVID-19) პანდემიის შემდეგ, ეკონომიკური სირთულეების დაძლევის მიზნით საქართველოში მეწარმეობის განვითარება, მეწარმე სუბიექტების ხელშეწყობა, ახალი საწარმოების შექმნის/არსებული საწარმოების გაფართოების/გადაიარაღების ხელშეწყობა; კერძო სექტორის კონკურენტუნარიანობისა და პოტენციალის შენარჩუნება; მცირე და საშუალო საწარმოების რაოდენობის გაზრდის მხარდაჭერა ფინანსების, უძრავი ქონებისა და ტექნიკური დახმარების ხელმისაწვდომობის უზრუნველყოფით;

კომერციულ ბანკში აღებული იპოთეკური კრედიტის გარანტიით ან/და სესხის პროცენტის თანადაფინანსებით სამშენებლო სექტორის ხელშეწყობა;

ქვეყნის მასშტაბით მიკრო და მცირე მეწარმეობის ხელშეწყობა – მცირე გრანტები;

მცირე და საშუალო ბიზნესისთვის ფინანსების წვდომის გაუმჯობესების ხელშეწყობა საკრედიტო-საგარანტიო სქემის საშუალებით, კომერციული ბანკების/მიკროსაფინანსო ორგანიზაციების მიერ გაცემული სესხების საგარანტიო მექანიზმით უზრუნველყოფა.

ექსპორტის განვითარებისა და ხელშეწყობის ფარგლებში: საქართველოს საექსპორტო პოტენციალის ქვეყნის გარეთ სხვადასხვა საერთაშორისო ბაზარზე პოპულარიზაცია; საექსპორტო ბაზრების დივერსიფიცირება; ბაზრის კვლევებისა და კონსულტაციების მეშვეობით ადგილობრივ ექსპორტზე ორიენტირებული კომპანიების უნარების ამაღლება, ქართული პროდუქციის კონკურენტუნარიანობის გაზრდა და ევროპის მეწარმეთა ქსელში ჩართვა;

ევროკავშირთან ღრმა და ყოვლისმომცველი თავისუფალი სავაჭრო სივრცის შესახებ შეთანხმების (DCFTA) მოთხოვნების თაობაზე მეწარმეების

ცნობიერების ამაღლება და მათი შესრულებისთვის ტექნიკური დახმარების გაწევა;

ინვესტიციების ხელშეწყობის ფარგლებში: ახალი საინვესტიციო პროექტების დაწყების, სამუშაო ადგილების შექმნისა და პირდაპირი უცხოური ინვესტიციების გაზრდის ხელშეწყობა; არსებული ინვესტიციების მხარდაჭერა („aftercare“); მსოფლიოს მასშტაბით საქართველოს საინვესტიციო პოტენციალის პოპულარიზაცია.

5.2

სახელმწიფო ფინანსების მართვა (პროგრამული კოდი 23 01)

მაკროეკონომიკური პროგნოზირების მეთოდოლოგიის დახვეწა; საშუალოვადიანი მაკროეკონომიკური პროგნოზების მომზადება და სცენარების შედგენა; მაჩვენებლების არეალის გაფართოება და მაკროეკონომიკური პოლიტიკის ეფექტიანად დაგეგმვა; პოლიტიკის ანალიზისთვის საერთო წონასწორობის დინამიკური სტოქსტური მოდელის (DSGE) გამოყენება; საშუალოვადიანი ფისკალური პოლიტიკის შემუშავება;

მაკროეკონომიკური ანალიზის არეალის გაფართოება და მეთოდოლოგიური დახვეწა;

სახელმწიფო ფინანსების სტატისტიკის აღრიცხვის გაუმჯობესება და მისი გამოქვეყნება საერთაშორისო სტანდარტების შესაბამისად;

ფისკალური რისკების შეფასება და მართვა (სახელმწიფო საწარმოებიდან, საჯარო და კერძო თანამშრომლობის პროექტებიდან, სასამართლო დავებიდან მომდინარე და სტიქიური მოვლენებისა და კლიმატური ცვლილებების ფისკალური რისკები). სახელმწიფო საწარმოთა ფინანსური ზედამხედველის ან/და პარტნიორის უფლებამოსილებების განხორციელება;

სახელმწიფოს ფუნქციებისა და ვალდებულებების შესასრულებლად სათანადო რესურსების მობილიზებისა და ეფექტიანად განაწილებისათვის ხარჯების საშუალოვადიანი გეგმებისა და წლიური ბიუჯეტების პროექტების მომზადება. საბიუჯეტო პროცესის კალენდრით გათვალისწინებული ეტაპების შესრულება;

სახელმწიფო ფინანსების მართვა და ფისკალური წესების შემდგომი რეგულირება სტაბილური ფისკალური პარამეტრების მიღწევისათვის, საერთაშორისო დონეზე აღიარებული საუკეთესო გამოცდილების შესაბამისად;

საჯარო ფინანსების მართვის რეფორმის მომდევნო ეტაპების განხორციელება საჯარო ფინანსების მართვის რეფორმის სტრატეგიის შესაბამისად;

სტრატეგიული/სექტორული პოლიტიკის დოკუმენტებსა და ბიუჯეტს შორის კავშირების გაძლიერება; ბიუჯეტით გათვალისწინებული პროგრამების და ქვეპროგრამების დაკავშირება პოლიტიკის კლასიფიკატორთან (გაეროს მდგრადი განვითარების მიზნები (SDG), გენდერული თანასწორობა, კლიმატის ცვლილება, ადამიანური კაპიტალის მიზნები, სექტორული სტრატეგიები და სამოქმედო გეგმები) და მათი ფისკალური გავლენის შესახებ ინფორმაციის ასახვა საბიუჯეტო დოკუმენტაციაში;

საინვესტიციო პროექტების მართვის რეფორმის სრულყოფილად განხორციელება საინვესტიციო/კაპიტალური პროექტების მართვის განახლებული მეთოდოლოგიის შესაბამისად. ყველა ახალი საინვესტიციო/კაპიტალური პროექტის შეფასება და კანონმდებლობით განსაზღვრული მოთხოვნების შესაბამისად წინასწარი შეფასების და საბოლოო შერჩევის ეტაპების განხორციელება წლიურ სახელმწიფო ბიუჯეტის კანონში და საშუალოვადიან ფისკალურ ჩარჩოში პროექტის გათვალისწინებამდე. ახალი საინვესტიციო/კაპიტალური პროექტების ანალიზის პროცესში გენდერული

თანასწორობის და კლიმატის ცვლილებების საკითხების გათვალისწინება მეთოდოლოგიით განსაზღვრული წესით;

ბიუჯეტის დაგეგმვის პროცესში მოქალაქეთა ჩართულობის გასაზრდელად ელექტრონული სისტემის – ბიუჯეტის გამჭვირვალობისა და საზოგადოების ჩართულობის სისტემის (ebtps.mof.ge – Budget Transparency and Participation System) დანერგვა, რომელიც ყველა დაინტერესებულ პირს აძლევს შესაძლებლობას გაეცნოს ბიუჯეტის შესახებ ინფორმაციას, ქვეყნის ძირითად პრიორიტეტებს და ბიუჯეტის პროგრამებს, დაგეგმოს ბიუჯეტი საკუთარი შეხედულებების შესაბამისად და მიიღოს უკუკავშირი საქართველოს სახელმწიფო ბიუჯეტის კანონის პროექტში მისი მოსაზრებების გათვალისწინების შესაძლებლობის თაობაზე;

სახელმწიფო შიდა ფინანსური კონტროლის სისტემის გაძლიერება ცენტრალური ხელისუფლების, ავტონომიური რესპუბლიკების ხელისუფლებისა და ადგილობრივი თვითმმართველობის ორგანოებში;

საქართველოს მთავრობის მიერ განსაზღვრული პრიორიტეტული პროგრამებისა და ინფრასტრუქტურული პროექტების დასაფინანსებლად საჭირო ფინანსური რესურსების მობილიზებისათვის დონორ ორგანიზაციებთან და საერთაშორისო საფინანსო ინსტიტუტებთან ეფექტიანი თანამშრომლობის გაგრძელება;

დამატებითი საინვესტიციო რესურსების მოზიდვის პარალელურად მთავრობის ვალის მდგრადობის შენარჩუნება როგორც სამუალოვადიან, ისე გრძელვადიან პერიოდში;

მთავრობის ფასიანი ქაღალდების ბაზრის განვითარების ხელშეწყობისათვის სხვადასხვა ინსტრუმენტის გამოყენება;

ევროატლანტიკურ სტრუქტურებში საქართველოს ინტეგრაციასთან დაკავშირებული საკითხების გადაწყვეტის კოორდინაცია საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს კომპეტენციის ფარგლებში და აღებული ვალდებულებების შესრულების მონიტორინგი;

საერთაშორისო სარეიტინგო სააგენტოებთან ურთიერთობის გაგრძელება;

სუვერენული სარეიტინგო შეფასებების შენარჩუნება და გაუმჯობესება;

საუკეთესო საერთაშორისო პრაქტიკის გათვალისწინებით, საგადასახადო კანონმდებლობის სრულყოფა;

პრიორიტეტულ სახელმწიფოებთან „შემოსავლებსა და კაპიტალზე ორმაგი დაბეგვრის თავიდან აცილებისა და გადასახადების გადაუხდელობისა და გადასახადებისთვის თავის არიდების აღკვეთის შესახებ შეთანხმების“ გაფორმება, აგრეთვე, არსებული შეთანხმებების განახლება;

დარიცხვის მეთოდზე დაფუძნებული სააღრიცხვო სისტემის შემოღება და საჯარო სექტორის ბუღალტრული აღრიცხვის საერთაშორისო სტანდარტების (IPSAS) დანერგვა როგორც სახელმწიფო ბიუჯეტის, ასევე, ავტონომიური რესპუბლიკების, მუნიციპალიტეტების და მათი დაქვემდებარებული ერთეულების დონეზე;

სახელმწიფო ფინანსების მართვის ინტეგრირებული საინფორმაციო სისტემის (PFMS) შემუშავება და განვითარება.

სახელმწიფო ქონების მართვა/განკარგვა და სახელმწიფო საწარმოთა მართვა; საჯარო სამართლის იურიდიული პირის – სახელმწიფო ქონების ეროვნული სააგენტოს მართვაში არსებული ლიკვიდური, გადახდისუუნარო და მოგებიანი საწარმოების კლასიფიკაცია მათი ქონებრივი და ფინანსური მდგომარეობის მიხედვით; არამოგებიანი საწარმოების რაოდენობის შემცირება ლიკვიდაციით, გაკოტრებით ან რეორგანიზაციით;

გამოუყენებელი აქტივების ეკონომიკურ ბრუნვაში ჩართვისა და მათი ხელმისაწვდომობის უზრუნველყოფა;

სახელმწიფო ქონების განკარგვის პროცესის შესახებ ინფორმაციის ხელმისაწვდომობის გაუმჯობესება;

სახელმწიფო ქონების მოვლა-პატრონობისა და დაცვის უზრუნველყოფა;

სვანეთში, გუდაურსა და ბაკურიანში საბაგირო გზებისა და სასრიალო ტრასების მშენებლობა და ინფრასტრუქტურის განვითარება;

საქართველოს აეროპორტების განვითარება უსაფრთხო ფრენების უზრუნველსაყოფად;

სახელმწიფო საკუთრებაში მიქცეული და პრივატიზებული ქონების მიღებიდან რეალიზაციამდე არსებული პროცედურების ეფექტიანად მართვა;

მომრავი ქონების განკარგვის გამჭვირვალე, კონკურენტული და გამარტივებული პროცედურების უზრუნველყოფა;

მომსახურების ხარისხის გასაუმჯობესებლად ვებგვერდის – eAuction.ge-ს მომხმარებელთათვის სერვისების მიწოდებისა და ქონების განკარგვის პროცედურების გამარტივება, ვებგვერდის მოდერნიზაციისთვის სხვადასხვა ღონისძიების განხორციელება და ახალი სერვისების დამატება;

არსებული სერვისების შესახებ მოსახლეობის ცნობიერების ამაღლების ხელშეწყობა.

5.4

შემოსავლების მობილიზება და გადამხდელთა მომსახურების გაუმჯობესება (პროგრამული კოდი 23 02)

სსიპ - შემოსავლების სამსახურის მიერ გაწეული სერვისების ხელმისაწვდომობისა და ინკლუზიურობის გაზრდა, გაწეული სერვისების ბიზნეს პროცესების ოპტიმიზაცია;

თვითმომსახურების წახალისება, რაც საშუალებას აძლევს მომხმარებელს მომსახურების მიღების პროცესი თავად მართოს, ხოლო შემოსავლების სამსახურს - გრძელვადიან პერსპექტივაში, უზრუნველყოს რესურსების ოპტიმიზაცია;

აუდიტის საქმისწარმოების ელექტრონული სისტემის გაუმჯობესება;

საგადასახადო დავების განხილვის დროის ოპტიმიზაცია (დაჩქარება), რის შედეგადაც დაჩქარდება საგადასახადო ვალდებულების აღიარებულ სტატუსში გადატანა ან/და გადასახადის გადამხდელისთვის შემცირდება დავის შედეგად დარიცხული თანხები;

საგადასახადო კანონმდებლობის სრულყოფა და ერთიანი მეთოდოლოგიის შემუშავება, რომელიც ხელს შეუწყობს გადასახადის გადამხდელთა ნებაყოფლობითი გადახდევინების მაჩვენებლის გაზრდას და საგადასახადო ადმინისტრირების პროცესის გამარტივებას;

კანონთან შესაბამისობის სფეროში არსებული საგადასახადო რისკების მართვის პროცესის გაძლიერება, რომელიც ხელს შეუწყობს საგადასახადო ადმინისტრირების პროცესის გამარტივებას და საგადასახადო კანონმდებლობით დადგენილი ძირითადი ვალდებულებების (რეგისტრაცია, დროული დეკლარირება, სწორი დეკლარირება, გადასახადების დროული გადახდა) შესრულებას;

გადასახადის გადახდის პროცესის გამარტივება და გადამხდელთა ინფორმირება;

დროული დეკლარირების უზრუნველსაყოფად საჭირო პროცედურების ჩამოყალიბება, რაც ხელს შეუწყობს დეკლარირების/გაანგარიშებების დროულ და სრულ წარმოდგენას;

საგადასახადო ვალდებულების შესრულების უზრუნველსაყოფად, გადასახადის გადამხდელების მიმართ დაუბეგრავი დოკუმენტების კონტროლის განხორციელება;

წარმოდგენილი დეკლარაციების სისწორის კონტროლი, აგრეთვე დღგ-ის ავტომატური უკან დაბრუნების ფარგლებში დაბალი რისკის შემცველი დეკლარაციების შესწავლა;

ადმინისტრაციული სამართალდარღვევათა კონტროლი და საქართველოს კანონმდებლობის აღსრულების მონიტორინგი;

გადასახადების დროულად გადახდის მაღალი დონის შენარჩუნება;

ამოღებული საგადასახადო ვალდებულებების ოდენობის გაზრდა და შედეგად დაგროვილი უიმედო საგადასახადო დავალიანების შემცირება;

საგადასახადო ვალდებულებების მქონე არარეგისტრირებულ პირთა გამოვლენა და მათი საგადასახადო რეგისტრაციის უზრუნველყოფა, დეკლარირებული მონაცემების სისწორის უზრუნველყოფა საგადასახადო და საბაჟო კონტროლისა და მონაცემების გადამოწმების სხვა მექანიზმების გამოყენებით;

გადასახადის გადახდისაგან თავის არიდების მცდელობების გამოვლენა და შესაბამისი რეაგირება;

არსებული პროგრამული მოდულების დახვეწა და ახალი პროგრამული მოდულების შექმნის ინიცირება, რომლებიც უზრუნველყოფენ შემოსავლების სამსახურის ძირითადი ფუნქციების მხარდაჭერას, ინსტიტუციურ განვითარებასა და მდგრადობას;

რისკზე დაფუძნებული მიდგომების გამოყენება, რომლებიც უზრუნველყოფს საგადასახადო და საქართველოს სახელმწიფო საზღვრის კვეთის შედეგად წარმოშობილი ვალდებულებების შესრულებასთან დაკავშირებული პროცედურების კანონმდებლობასთან შესაბამისობას;

კინოლოგიური მომსახურების უზრუნველყოფის გაუმჯობესება;

საზღვრის კვეთასთან დაკავშირებული აკრძალვებისა და შეზღუდვების ეფექტური მართვის მიზნით, ფიტოსანიტარული და ვეტერინარული კონტროლის ევროსტანდარტების შესაბამისი ინფრასტრუქტურის მოწყობა;

საბაჟო კონტროლის განხორციელების ეფექტურობის ზრდა, საბაჟო

პროცედურების გამარტივება;

იმპორტიორების/ექსპორტიორების და საქართველოს სახელმწიფო საზღვრის მკვეთი პირებისთვის კომფორტული გარემოს შექმნის, აგრეთვე საბაჟო პროცედურების სრულყოფილად განხორციელების მიზნით საბაჟო-გამშვები პუნქტებისა და გაფორმების ეკონომიკური ზონების მოდერნიზაცია;

საქართველოსა და ევროკავშირს შორის ასოცირების შესახებ შეთანხმებით აღებული ვალდებულებების შესრულება, რომლებიც ითვალისწინებს არამარტო ევროკავშირის დირექტივებსა და რეგულაციებთან დაახლოებას, საერთაშორისო კონვენციებთან მიერთებასა და საგადასახადო/საბაჟო პოლიტიკისა და ადმინისტრირების საერთაშორისო პრინციპების დანერგვას, არამედ მათ ეფექტიან ადმინისტრირებას.

5.5

ეკონომიკური პოლიტიკის შემუშავება და განხორციელება (პროგრამული კოდი 24 01)

საქართველოს ეკონომიკური განვითარებისა და ეკონომიკის ინკლუზიური ზრდის ხელშეწყობისთვის ეკონომიკური ზრდის პოლიტიკის დაგეგმვის პროცესის წარმართვა და ანალიზი, პოლიტიკის კოორდინაცია/განხორციელების მონიტორინგი და შეფასება დაინტერესებული მხარეების ჩართულობით; თანამიმდევრული ნაბიჯების გადადგმა მიმზიდველი სამეწარმეო და საინვესტიციო გარემოს შექმნისა და ინვესტიციების მოზიდვის მიმართულებით, აგრეთვე მცირე და საშუალო მეწარმეობის განვითარების მიმართულებით, რაც მნიშვნელოვანია ახალი სამუშაო ადგილების შესაქმნელად;

სტაბილური მაკროეკონომიკური გარემოს შენარჩუნება/გაუმჯობესება;

ეფექტიანი კოორდინაციით საქართველოს მცირე და საშუალო მეწარმეობის განვითარების სტრატეგიითა და შესაბამისი სამოქმედო გეგმით განსაზღვრული ღონისძიებების განხორციელება;

კერძო სექტორის განვითარების ხელშეწყობისთვის საჯარო-კერძო დიალოგის პლატფორმის ფარგლებში კერძო სექტორთან აქტიური თანამშრომლობა, აგრეთვე კერძო სექტორის განვითარების ხელშეწყობისა და სახელმწიფო და კერძო სექტორებს შორის თანამშრომლობის გაღრმავების მიზნით შესაბამისი ღონისძიებების განხორციელება;

საკანონმდებლო ინიციატივებთან დაკავშირებით რეგულირების გავლენის შეფასების (RIA) განხორციელება;

საერთაშორისო რეიტინგებში საქართველოს პოზიციების გაუმჯობესების/შენარჩუნების/ხელშეწყობის მიზნით შესაბამისი ღონისძიებების განხორციელება;

შრომის ბაზრის ტენდენციების შესწავლა და ანალიზი, შრომის ბაზრის შესაბამისი კვლევების განხორციელება; შრომის ბაზრის საინფორმაციო სისტემის განვითარება;

ეკონომიკური გაჯანსაღების ხელშეწყობის ღონისძიებების შემუშავება და განხორციელება, საინვესტიციო გარემოს გაუმჯობესებისა და კერძო სექტორის კონკურენტუნარიანობის ხელშეწყობისთვის თანამიმდევრული ნაბიჯების გადადგმა;

ეკონომიკის განვითარებაზე ორიენტირებული რეფორმების შემუშავება და განხორციელება;

საქართველოს საერთაშორისო ეკონომიკურ სივრცეში ინტეგრაციისთვის სავაჭრო პარტნიორ ქვეყნებთან ეკონომიკური ურთიერთობების გაღრმავება; საქართველოს უარყოფითი სავაჭრო ბალანსის გაუმჯობესება; საგარეო სავაჭრო ბრუნვის რეგულარული ანალიზი;

რეგიონალური, მრავალმხრივი და ორმხრივი სავაჭრო ურთიერთობების, აგრეთვე პრეფერენციული და თავისუფალი ვაჭრობის რეჟიმების განვითარება;

ევროკავშირთან ღრმა და ყოვლისმომცველი თავისუფალი სავაჭრო სივრცის შესახებ შეთანხმების (DCFTA) გამოყენების ხელშეწყობა ვაჭრობაში ტექნიკური ბარიერების შემცირების და ქვეყანაში წარმოებული პროდუქტისა და მომსახურების საერთაშორისო და ევროპულ მოთხოვნებთან შესაბამისობის ხელშეწყობით;

ქვეყნის ეკონომიკური განვითარებისთვის ორმხრივი და მრავალმხრივი თანამშრომლობის გაღრმავება და საქართველოს საერთაშორისო და ევროპულ ეკონომიკურ სივრცეში ინტეგრაცია;

სავაჭრო პარტნიორ ქვეყნებთან ორმხრივი ეკონომიკური ურთიერთობების გაღრმავება და შესაბამისი ორმხრივი სამართლებრივი ბაზის განვითარება;

საგარეო სავაჭრო ურთიერთობების განვითარება;

საქართველოსა და ევროკავშირს შორის ასოცირების შესახებ შეთანხმებისა და „ენერგეტიკული გაერთიანების დამფუძნებელ ხელშეკრულებასთან საქართველოს შეერთების შესახებ“ ოქმის გათვალისწინებით, ევროკავშირის მე-3 ენერგეტიკულ პაკეტთან ჰარმონიზაცია, იმავე მიზნებისთვის ევროკავშირის მე-4 ენერგეტიკული პაკეტის დამუშავება, ენერგეტიკული რეფორმების განხორციელება;

თანამედროვე, გამჭვირვალე, კონკურენტული და საბაზრო პრინციპებზე დაფუძნებული ელექტროენერჯის ბაზრის ჩამოყალიბება, რომელიც უზრუნველყოფს საათობრივ ჭრილში ელექტროენერჯით და თანმდები მომსახურებით ვაჭრობას დღით ადრე, დღიურ, საბალანსო და დამხმარე მომსახურებებს საბითუმო ბაზრების სეგმენტებში;

ასოცირების შეთანხმებით და ენერგეტიკული გაერთიანების ხელშეკრულებით გათვალისწინებული ვალდებულებების შესრულება ენერგეტიკის სექტორში;

მწვანე ეკონომიკის განვითარებისათვის მნიშვნელოვანი მიმართულებების იდენტიფიცირება მწვანე ეკონომიკის ზრდის სტრატეგიისა და სამოქმედო გეგმის შემუშავებისათვის, რის შედეგად ქვეყანაში შეიქმნება მიმზიდველი სამეწარმეო და საინვესტიციო გარემო;

ქვეყანაში ენერგოეფექტურობის ხელშეწყობისთვის ელექტროენერჯის მომხმარებელი საყოფაცხოვრებო საქონლისთვის „ენერგოეფექტიურობის შესახებ“ საქართველოს კანონის შესაბამისად კანონქვემდებარე აქტების შემუშავება;

მდგრადი დაფინანსების ქართული ტაქსონომიის შემუშავება, რომლის მიზანი იქნება, ნათლად განსაზღვროს, რომელი ბიზნესსაქმიანობა, პროგრამა ან პროექტი შეიძლება მიჩნეულ იქნეს რესურსეფექტიან, ენერგოეფექტურ, მწვანე ეკონომიკისა და მდგრადი, ინკლუზიური განვითარებისკენ მიმართულ ღონისძიებად;

ქვეყნის გრძელვადიანი ეკონომიკური განვითარებისთვის საქართველოს,

როგორც საერთაშორისო საინვესტიციო, საკომუნიკაციო, სატრანსპორტო, ლოჯისტიკური, ენერგეტიკული, ტექნოლოგიური, ტურისტული და საფინანსო კვანძის პოპულარიზაცია, რაც უზრუნველყოფს ქვეყნის სატრანსპორტო-სატრანზიტო პოტენციალის სრულად ათვისებას, ეროვნული წარმოების განვითარებას, ექსპორტის ზრდას, უცხოური ინვესტიციების მოზიდვას, ქვეყანაში თანამედროვე ტექნოლოგიებისა და ინოვაციების დანერგვას და საერთაშორისო ეკონომიკურ პროცესებში მისი სრულფასოვანი მონაწილეობის ხელშეწყობას;

ენერგეტიკის სფეროს მდგრადი განვითარების პოლიტიკის, სტრატეგიის, მოკლე, საშუალო და გრძელვადიანი პროგრამების/გეგმების შემუშავება; ელექტროენერჯისა და ბუნებრივი გაზის მიწოდების უსაფრთხოების უზრუნველყოფა; სამინისტროს მართვაში არსებული ენერგეტიკული საწარმოების პარტნიორის/აქციონერის უფლებამოსილებების განხორციელება; ენერგეტიკის დარგში ინვესტიციების მოზიდვის ხელშეწყობა; მეზობელ ქვეყნებთან ენერგეტიკული ურთიერთობის გაძლიერების მიზნით, შესაბამისი ინფრასტრუქტურის განვითარების ოპტიმალურ მიმართულებათა განსაზღვრა და მათი რეალიზაციის კოორდინაცია;

საავტომობილო და საზღვაო ტრანსპორტისა და სამოქალაქო ავიაციის სფეროში სხვადასხვა ქვეყანასთან ორმხრივი სამთავრობათაშორისო შეთანხმებების გაფორმება;

მრავალმხრივი სამთავრობათაშორისო შეთანხმებების („საერთაშორისო სატრანსპორტო და სატრანზიტო დერეფნის დაფუძნების თაობაზე სპარსეთის ყურე-შავი ზღვა“ შეთანხმება, „აზერბაიჯანის რესპუბლიკას, საქართველოს, რუმინეთსა და თურქმენეთს შორის საერთაშორისო სატრანზიტო და სატრანსპორტო მარშრუტის „კასპიის ზღვა-შავი ზღვა“ დაარსებისა და დანერგვის შესახებ“ შეთანხმება) გაფორმება;

სამშენებლო სექტორის განვითარება, რომელიც მნიშვნელოვან გავლენას მოახდენს ქვეყნის ეკონომიკის განვითარებაზე, უზრუნველყოფს მშენებლობის ხარისხისა და უსაფრთხოების გაუმჯობესებას, დასაქმების ზრდას და მოსახლეობის საცხოვრებელ ადგილებზე შენარჩუნებას;

ევროპულ და საერთაშორისო მოთხოვნებთან ჰარმონიზებული საქართველოს სამშენებლო სფეროს მარეგულირებელი კანონმდებლობის, ტექნიკური რეგლამენტების/სტანდარტების შემუშავება, ევროკოდების რედაქტირება და თანამდევრი სტანდარტების თარგმნა;

საქართველოს სივრცის დაგეგმარების, არქიტექტურული და სამშენებლო საქმიანობის კოდექსის გარდამავალი დებულებებით განსაზღვრული კანონქვემდებარე აქტების შემუშავება; ევროკოდების ეროვნული დანართების შემუშავება; არქიტექტორებისა და ინჟინერ-მშენებლების სერტიფიცირების სისტემის ჩამოყალიბება;

ელექტრონული კომუნიკაციების, საინფორმაციო და თანამედროვე ტექნოლოგიების განვითარების, ციფრული ეკონომიკისა და საინფორმაციო საზოგადოების ჩამოყალიბების პროცესების დაჩქარება, საინვესტიციო გარემოს გაუმჯობესების, მეწარმეობისა და კონკურენციის განვითარების ხელშეწყობა; ევროპასა და აზიას შორის ფართოზოლოვანი, გლობალური ინტერნეტის ინფრასტრუქტურის განვითარება;

ფოსტის სფეროსა და საფოსტო ინფრასტრუქტურის განვითარების ხელშეწყობა, ფოსტის სფეროში საერთაშორისო ორგანიზაციების მსოფლიო საფოსტო სტანდარტების შესაბამისი, უნივერსალური საფოსტო მომსახურებების

დანერგვა, დანიშნული საფოსტო ოპერატორისთვის ერთიანი საფოსტო წესების დადგენა;

ქვეყნის მდგრადი ეკონომიკური განვითარებისთვის ადგილობრივ და საერთაშორისო ინვესტორებთან აქტიური თანამშრომლობა; სწორი და ეფექტიანი კომუნიკაციითა და მხარდაჭერით ქვეყანაში მსხვილი ინვესტიციების განხორციელების ხელშეწყობა;

საინვესტიციო გარემოს გაუმჯობესების მიზნით „საქართველოში ინვესტიციების დაცვისა და ხელშეწყობის შესახებ“ საქართველოს კანონის შემუშავება, რომლის დებულებებიც თანხვედრაში იქნება საუკეთესო საერთაშორისო პრაქტიკასთან და წახალისებს ადგილობრივი და უცხოური ინვესტიციების შემოდინებას ქვეყანაში.

5.6 სახელმწიფო ობიექტების მოვლა-შენახვა (პროგრამული კოდი 40 02)

სამთავრობო რეზიდენციებში საქართველოს პრეზიდენტის, საქართველოს პრემიერ-მინისტრის, სხვა უმაღლესი თანამდებობის პირთა, პრეზიდენტის ადმინისტრაციის უზრუნველყოფა მათი საქმიანობისთვის საჭირო, საერთაშორისო სტანდარტების შესაბამისი პირობებით, აგრეთვე სამთავრობო რეზიდენციების თანამედროვე ინვენტარითა და დანადგარებით აღჭურვა.

5.7 სტატისტიკური სამუშაოების დაგეგმვა და მართვა (პროგრამული კოდი 47 01)

სტატისტიკური სისტემის პოლიტიკის დოკუმენტების შემუშავება, განხორციელება და მონიტორინგი;

სტატისტიკური სამუშაოების სახელმწიფო პროგრამის შემუშავება;

სტატისტიკური კვლევებისა და მოსახლეობის საყოველთაო აღწერის დაგეგმვა, მართვა, წარმოება, მონაცემთა გავრცელება და ანგარიშგება;

ოფიციალური სტატისტიკის შესახებ საკანონმდებლო ბაზის განახლება;

მეთოდოლოგიური და სტატისტიკური სტანდარტების შემუშავება/განახლება;

საერთაშორისო ორგანოებში წარმომადგენლობა და თანამშრომლობა;

ოფიციალური სტატისტიკის შესახებ ცნობიერების ამაღლება და მომხმარებელთა ნდობის განმტკიცება;

დასახული ამოცანებისა და მიზნების მისაღწევად საჭირო საკადრო, ფინანსური, მატერიალურ-ტექნიკური და ინფორმაციულ-ტექნოლოგიური რესურსების უზრუნველყოფა;

ეფექტიანობისა და ხარისხის გაუმჯობესების მიზნით ახალი ტექნოლოგიების დანერგვა;

ტექნიკური და კომპიუტერული აღჭურვილობის განახლება.

5.8 ფინანსების მართვის ელექტრონული და ანალიტიკური უზრუნველყოფა (პროგრამული კოდი 23 04)

სახელმწიფო ფინანსების მართვის (ელექტრონული) სისტემის (PFMS) მხარდაჭერა, განვითარება, მოდერნიზება, ფუნქციური განახლება და დანერგვა;

eDocument-ის საკმისწარმოების ავტომატიზებული სისტემის ფუნქციონალური განახლება, დანერგვა და მხარდაჭერა, ინციდენტების ეფექტიანი მართვა, სისტემის ტექნოლოგიური განვითარება და ინფრასტრუქტურის მოდერნიზაცია;

გარემოსდაცვითი ინფორმაციის მართვის სისტემის (EIMS) (რომელიც შეიცავს მრავალ ბიზნესპროცესის ავტომატიზაციის კომპონენტს და რომლის მომხმარებლები არიან კერძო ბიზნესის წარმომადგენლები) აღრიცხვა, მართვისა და მონიტორინგის პროცესების გამარტივება, სისტემის მოდერნიზება, ფუნქციონალური განახლება, დანერგვა და მხარდაჭერა;

ელექტრონული ყიდვა-გაყიდვის უნიკალური სისტემის – eAuction.ge-ს (უძრავ-მოდრავი ქონების გაყიდვის ელექტრონული აუქციონის სისტემის) მოდერნიზება და ფუნქციური განახლება;

საინფორმაციო სისტემებისა და ვებგვერდების ეფექტიანი ფუნქციონირება, ვებგვერდების მფლობელთა ცნობადობის გაზრდა, საზოგადოებისთვის დეტალური ინფორმაციის ხელმისაწვდომობა, დაინტერესებული პირებისათვის ინფორმაციის ონლაინ რეჟიმში მიწოდება და უკუკავშირის წარმოება;

საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს და მისი სტრუქტურული ერთეულების ფუნქციონირებისთვის საჭირო საინფორმაციო-საკომუნიკაციო ინფრასტრუქტურის შექმნა, ელექტრონული საინფორმაციო სისტემების შექმნა, განვითარება, მომსახურება, მდგრადობისა და საიმედოობის უზრუნველყოფა, ბიზნესუწყვეტობის უზრუნველყოფა და ტექნიკური მხარდაჭერა.

5.9

მოსახლეობისა და საცხოვრისების საყოველთაო აღწერა (პროგრამული კოდი 47 03)

მოსახლეობისა და საცხოვრისების აღწერის 2020 წლის მსოფლიო რაუნდად 2015–2024 წლების პერიოდის განსაზღვრიდან გამომდინარე, საქართველოს, როგორც გაერთიანებული ერების ორგანიზაციის წევრი ქვეყნის, ჩართვა „მოსახლეობისა და საცხოვრისების აღწერის 2020 წლის მსოფლიო რაუნდში“;

2024 წელს მოსახლეობის საყოველთაო აღწერის ჩასატარებლად, მოსახლეობის აღწერისთვის საერთაშორისო რეკომენდაციების გათვალისწინებით მოსამზადებელი სამუშაოების წარმოება, სავსე სამუშაოების ჩატარება, მონაცემთა დამუშავება და გამოქვეყნება;

მოსახლეობის რიცხოვნობის, მათი დემოგრაფიული, სქესობრივ-ასაკობრივი შემადგენლობისა და სოციალურ-ეკონომიკური მდგომარეობის დადგენა;

შინამეურნეობების, დაკავებული საცხოვრისების, მოსახლეობის საბინაო პირობებისა და სასოფლო-სამეურნეო საქმიანობების დადგენა;

ქვეყნის აღმასრულებელი ხელისუფლებისა და საკანონმდებლო ხელისუფლების, მუნიციპალიტეტების ორგანოებისა და საზოგადოების ინფორმირება;

არსებული სიტუაციის შესწავლის, შეფასებისა და პროგნოზირების საფუძველზე, ქვეყნის უახლესი ათწლეულის სოციალურ-ეკონომიკური და დემოგრაფიული სტრატეგიის შემუშავება.

5.10

სტატისტიკური სამუშაოების სახელმწიფო პროგრამა (პროგრამული კოდი 47 02)

მთლიანი შიდა პროდუქტის გაანგარიშება, როგორც ქვეყნის ეკონომიკური მდგომარეობის ძირითადი მახასიათებელი;

ქვეყნის საგარეო ვაჭრობისა და ქვეყანაში განხორციელებული პირდაპირი უცხოური ინვესტიციების მოცულობის გაანგარიშება;

მომსახურებით საერთაშორისო ვაჭრობის შესახებ მონაცემების მოპოვება;

სამომხმარებლო ფასებისა და მწარმოებელთა ფასების ინდექსების გაანგარიშება, ფასების საერთაშორისო შედარების განხორციელება;

საქართველოს რეზიდენტებისა და უცხოელი ვიზიტორების მიერ საქართველოს ტერიტორიაზე განხორციელებული ვიზიტების შესახებ, აგრეთვე საქართველოს რეზიდენტების მიერ ქვეყნის გარეთ განხორციელებული ვიზიტების თაობაზე მონაცემების მოპოვება, დამუშავება და გავრცელება;

ბიზნესსექტორსა და არაკომერციული ორგანიზაციების სექტორში მიმდინარე მოვლენებისა და პროცესების ანალიზი და მათ შესახებ სტატისტიკურ მონაცემთა წარმოება;

ენერგორესურსების მოხმარების შესახებ სტატისტიკური კვლევის ჩატარება და საქართველოს ენერგეტიკული ბალანსის შემუშავება;

არაფინანსური კორპორაციების ფინანსური მაჩვენებლების გაანგარიშება;

სამაცივრო, სასაკლავო მეურნეობებისა და ელევატორების საქმიანობის გამოკვლევა;

საფინანსო საქმიანობის განმხორციელებელი საწარმოებისა და ლომბარდების საქმიანობის შესახებ სტატისტიკური ინფორმაციის შეგროვება;

ტრანსპორტის სტატისტიკის წარმოება (მგზავრთა გადაყვანა და ტვირთის გადაზიდვა);

საავტომობილო ტრანსპორტის ნატურალური მაჩვენებლებისა და ამ დარგში ენერგორესურსების საბოლოო მოხმარების შესახებ ინფორმაციის შეგროვება;

შინამეურნეობებში ენერგორესურსების მოხმარების შესახებ ინფორმაციის შეგროვება;

შრომის სტატისტიკის მაჩვენებლების გაანგარიშება;

შრომის ბაზრისა და სამუშაო ძალის დეტალური გამოკვლევა;

მიმდინარე დემოგრაფიული კვლევის ჩატარება;

შინამეურნეობების მდგომარეობის შესახებ სტატისტიკური მონაცემების (შინამეურნეობების შემოსავლები და ხარჯები, მოსახლეობის სიღარიბისა და უთანაბრობის მაჩვენებლები და სხვა) მოპოვება, დამუშავება და გავრცელება;

სოფლის მეურნეობის შესახებ მიმდინარე სტატისტიკური მონაცემების მოპოვება, დამუშავება და გავრცელება;

შინამეურნეობებსა და ბიზნესში საინფორმაციო-საკომუნიკაციო ტექნოლოგიების გამოყენება;

საწარმოთა ინოვაციური აქტივობის გამოკვლევა;

დაუკვირვებადი ეკონომიკის გამოკვლევა სხვადასხვა სექტორში.

5.11

ორმხრივი ხელშეკრულებების ფარგლებში აღიარებული ვალდებულებების დაფარვასთან დაკავშირებული ღონისძიებები (პროგრამული კოდი 24 18)

საქართველოს მთავრობასა და თურქეთის რესპუბლიკის მთავრობას შორის გაფორმებული „ენერგეტიკის სფეროში თანამშრომლობის შესახებ“ შეთანხმებისა და „სს „ელექტროენერგეტიკული სისტემის კომერციულ ოპერატორსა“ და „TURKISH ELECTRICITY TRADING AND CONTRACTING CO.“-ს შორის გასაფორმებელი ოქმის შესახებ“ საქართველოს მთავრობის 2018 წლის

27 აპრილის №923 განკარგულების შესაბამისად, სს „ელექტროენერგეტიკული სისტემის კომერციულ ოპერატორსა“ და თურქეთის ელექტროენერგით ვაჭრობისა და ხელშემკვერელ კომპანიას (TETAS) შორის გაფორმებული ოქმის საფუძველზე აღებული ვალდებულებების დაფარვა.

5.12

სსიპ - საქართველოს კონკურენციის ეროვნული სააგენტო (პროგრამული კოდი 43 00)

საქართველოში ბაზრის ლიბერალიზაციის, თავისუფალი ვაჭრობისა და კონკურენციის ხელშეწყობის, ეკონომიკური აგენტების საქმიანობაში თანასწორუფლებიანობის პრინციპების დაცვის მიზნით სააგენტოში წარმოდგენილი საჩივრების განხილვა და მათზე შესაბამისი რეაგირება;

მოკვლევების ფარგლებში დომინანტური მდგომარეობის ბოროტად გამოყენების, კონკურენციის შემზღვეველი შეთანხმებისა და არაკეთილსინდისიერი კონკურენციის ფაქტების გამოვლენა და აღკვეთა;

სახელმწიფო ხელისუფლების ორგანოების მიერ განხორციელებული კონკურენციის შემზღვეველი ქმედებების გამოვლენა და მათი გამოსწორების გზების დასახვა;

კომპეტენციის ფარგლებში ქვეყანაში განხორციელებული კონცენტრაციებისა და გაცემული სახელმწიფო დახმარებების კონტროლი;

სხვადასხვა ბაზრის მონიტორინგი და კონკურენტული გარემოს გაუმჯობესებისთვის შესაბამისი რეკომენდაციების შემუშავება;

ადგილობრივი ინდუსტრიის დაცვა დემპინგური იმპორტით მიყენებული ზიანისგან ან/და შესაძლო ზიანის მიყენებისგან; ანტიდემპინგური ღონისძიებების შემოღებასთან დაკავშირებით შესაბამისი დასკვნების შემუშავება და საქართველოს მთავრობისთვის წარდგენა;

საქართველოს ბაზარზე მომხმარებლის უფლებების დარღვევის პრევენცია, დაცვა და დარღვევების აღმოჩენის შემთხვევაში შესაბამისი ღონისძიებების განხორციელება;

სახელმწიფო შესყიდვებთან დაკავშირებული დავების განმხილველი საბჭოს ეფექტიანი ფუნქციონირების უზრუნველყოფა.

5.13

სსიპ – საქართველოს ფინანსური მონიტორინგის სამსახური (პროგრამული კოდი 38 00)

საქართველოში უკანონო შემოსავლის ლეგალიზაციის, ტერორიზმის დაფინანსების და მათთან დაკავშირებული სხვა დანაშაულებრივი ფაქტების გამოვლენა და პრევენცია;

საქართველოს კანონმდებლობის საერთაშორისო – ფინანსური ქმედების სპეციალური ჯგუფის (FATF) – სტანდარტებსა და ევროკავშირის შესაბამის დირექტივებთან ჰარმონიზაცია;

უკანონო შემოსავლის ლეგალიზაციისა და ტერორიზმის დაფინანსების პრევენციის სფეროში ადგილობრივი და საერთაშორისო თანამშრომლობის გაღრმავება.

5.14

ტექნიკური დახმარების პროექტი საქართველოს ენერგეტიკული სექტორის რეფორმის პროგრამის (GESRP) მხარდასაჭერად (EU-NIF) (პროგრამული კოდი 24 13)

საქართველოსა და ევროკავშირს შორის ასოცირების შესახებ შეთანხმებით გათვალისწინებული ენერგეტიკული რეფორმის განხორციელება, რომელიც გულისხმობს ენერგეტიკული გაერთიანების დამფუძნებელ ხელშეკრულებასთან საქართველოს შეერთების შესახებ ოქმით

გათვალისწინებული ვალდებულებების შესრულებას. აღნიშნული რეფორმის ფარგლებში „ენერგოეფექტურობის შესახებ“ და „შენობების ენერგოეფექტურობის შესახებ“ საქართველოს კანონებით გათვალისწინებული კანონქვემდებარე აქტების მიღების/დამტკიცების და შესრულების მიზნები: ენერგოაუდიტორების აკრედიტაციისა და სერტიფიცირების სისტემის ჩამოყალიბება; ენერგოაუდიტის სავალდებულო წესების ამოქმედება; სატრენინგო პროგრამების დანერგვა ენერგოაუდიტორებისთვის მრეწველობასა და შენობების სექტორში, შენობების ენერგოეფექტურობის სერტიფიკატების (ეეს) შემფასებლებისთვის, გათბობისა და გაგრილების სისტემების ინსპექტორებისთვის; საწარმოო ციკლის ენერგოეფექტურობის გაზრდა; შენობების სექტორში (არსებულ და მშენებარე შენობებში) ენერგოეფექტური სტანდარტების დანერგვა; ენერგოეფექტურობის მინიმალური მოთხოვნებით დადგენილი სტანდარტების შესაბამისად, შენობების განახლება; შენობებში ენერგოეფექტურობის დანერგვისთვის მათი საჭირო ტექნიკური უზრუნველყოფა, აგრეთვე კომპიუტერული პროგრამების ჩამოყალიბება მუნიციპალურ დონეზე და მუნიციპალიტეტების შესაბამისი სამსახურების კადრების გადამზადება; საჯარო შენობების ინვენტარიზაცია და რეესტრის ჩამოყალიბება ენერგოეფექტურობის განსახორციელებლად; ენერგოეფექტური ღონისძიებების შედეგად მიღებული ენერგოდაზოგვის მონიტორინგის, ანგარიშგებისა და დადასტურების პლატფორმის ამუშავება.

5.15

ბუნალტრული აღრიცხვის, ანგარიშგებისა და აუდიტის ზედამხედველობა (პროგრამული კოდი 23 06)

ფინანსური და მმართველობის ანგარიშგებების პორტალის განვითარება ევროდირექტივასთან - „2013 წლის 26 ივნისის ევროპარლამენტისა და საბჭოს 2013/34/EU დირექტივა გარკვეული კატეგორიის საწარმოების წლიური ფინანსური ანგარიშგების, კონსოლიდირებული ფინანსური ანგარიშგებისა და დაკავშირებული ანგარიშგებების მოთხოვნების გავრცელება ანგარიშვალდებული საწარმოებისათვის“, რეგულაციასთან - „ევროპარლამენტისა და საბჭოს 2002 წლის 19 ივლისის რეგულაცია 1606/2002 ფინანსური ანგარიშგების საერთაშორისო სტანდარტების გამოყენების შესახებ“ და საერთაშორისო პრაქტიკასთან დაახლოების მიზნით;

ფინანსური და მმართველობის ანგარიშგებების საერთაშორისო სტანდარტებთან შესაბამისობის უზრუნველყოფა;

აუდიტს დაქვემდებარებული სუბიექტების ფინანსურ ანგარიშგებაზე სანდოობის ამაღლების მიზნით აუდიტის ზედამხედველობის სისტემის დახვეწა და საერთაშორისო პრაქტიკასთან დაახლოება, რომელიც უზრუნველყოფს აუდიტორული მომსახურების საერთაშორისო სტანდარტებთან, აუდიტორების პროფესიული განათლების საერთაშორისო სტანდარტებთან, ეთიკის ნორმებთან, 2006/43/EC ევროდირექტივასთან და 537/2014 ევრორეგულაციასთან შესაბამისობას;

სრულფასოვანი სამართლებრივი ჩარჩოს ჩამოყალიბება, ანგარიშვალდებულ პირთა ცნობიერების ამაღლება და რისკზე დაფუძნებული ზედამხედველობის უზრუნველყოფა ფულის გათეთრებისა და ტერორიზმის დაფინანსების აღკვეთის ხელშეწყობის მიმართულებით.

5.16

საქართველოს სავაჭრო-სამრეწველო პალატა (პროგრამული კოდი 49 00)

მცირე და საშუალო საწარმოების მხარდაჭერა და ექსპორტ-იმპორტის ხელშეწყობა მათი რეგიონალურ და საერთაშორისო ბაზრებში ინტეგრაციისთვის;

სხვადასხვა ქვეყნის სავაჭრო-სამრეწველო პალატებსა და ბიზნესგაერთიანებებთან პარტნიორული ურთიერთობების დამყარება, ინტეგრაცია და მჭიდრო თანამშრომლობა;

ბიზნესფორუმების, კონფერენციების, გამოფენებისა და ორმხრივი შეხვედრების ორგანიზება ქართული და უცხოური ბიზნესწრეების წარმომადგენელთა მონაწილეობით, აგრეთვე ქართული კომპანიების საერთაშორისო გამოფენებში მონაწილეობის ხელშეწყობა და „როუდშოუების“ ორგანიზება;

ქართულ და უცხოურ კომპანიებს შორის ბიზნესკავშირების დამყარების ხელშეწყობა და პარტნიორების მოძიება;

საქართველოს ბიზნესსუბიექტების ინტერესების დაცვისა და მეწარმე სუბიექტების ხელშეწყობის მიზნით მათი ინტერესების ადვოკატირება;

საქართველოს რეგიონული ეკონომიკური განვითარების ხელშეწყობა ბიზნესკომპანიებთან შეხვედრების, ტრენინგების, სემინარების, ფორუმებისა და პრეზენტაციების გამართვის გზით, მათ შორის, ელექტრონული ფორმით, აგრეთვე კონსულტაციების გაწევა მცირე და საშუალო ბიზნესის ხელშეწყობისა და პრობლემური საკითხების გაცნობის მიზნით;

საერთაშორისო კომერციული და საინვესტიციო დავების განსახილველად საქართველოს საერთაშორისო საარბიტრაჟო ცენტრის განვითარება;

პროფესიული საგანმანათლებლო პროგრამების დანერგვისა და განვითარების ხელშეწყობა; საწარმოო ინსტრუქტორებისა და გამომცდელების გადამზადება, აგრეთვე პროფესიული უნარების სააგენტოს ფუნქციონირების ხელშეწყობა როგორც დამფუძნებელთა კრებისა და სამეთვალყურეო საბჭოს წევრობით, ისე სამეთვალყურეო საბჭოს სამდივნოს მეშვეობით;

კომპანიების თანამედროვე მოთხოვნებთან შესაბამისობის უზრუნველყოფის ხელშეწყობა, მათ შორის, გაციფრულების ხელშეწყობა;

პირდაპირი უცხოური ინვესტიციების მოზიდვის ხელშეწყობა;

ქვეყნის გარეთ ქართული კულტურის პოპულარიზაციის ხელშეწყობა;

სხვადასხვა კულტურულ ღონისძიებაზე საქართველოს კულტურული ფასეულობების წარდგენა და ამ ღონისძიებებში ხელოვანთა მონაწილეობის ხელშეწყობა;

ქართული ხელოვნებისა და კულტურის საერთაშორისო ცნობადობის ამაღლების ხელშეწყობა; ქართული კულტურის მოღვაწეთა და ქართული კულტურის განვითარებისთვის უცხო ქვეყნის კულტურის თვალსაჩინო მოღვაწეთა დამსახურებების სხვადასხვა ფორმით აღნიშვნა და წახალისება;

კულტურასა და ბიზნესს შორის პარტნიორული ურთიერთობების დამყარება;

ხელოვნების დარგების წარმომადგენელთა მიერ კავშირების დამყარება ინსტიტუციურ და კერძო ინვესტორებთან, ბიზნესმენებთან, რომლებიც დაინტერესებული არიან კულტურის სფეროში საინვესტიციო პროექტებით;

სხვადასხვა ქვეყნის კულტურის პალატებსა და შოუბიზნესის წარმომადგენლებთან პარტნიორული ურთიერთობების დამყარება და მჭიდრო თანამშრომლობა;

სოციალურ-ეკონომიკური კვლევების განხორციელება.

5.17

ბაზარზე ზედამხედველობის სფეროს რეგულირება და განხორციელების ღონისძიებები (პროგრამული კოდი 24 04)

ბაზარზე განთავსებული ინდუსტრიული და სამომხმარებლო პროდუქტების ზედამხედველობის უზრუნველყოფა ევროპის ბაზარზე არსებული ზედამხედველობის სისტემის დანერგვით.

5.18

სტანდარტიზაციისა და მეტროლოგიის სფეროს განვითარება (პროგრამული კოდი 24 03)

საჯარო სამართლის იურიდიული პირის – საქართველოს სტანდარტებისა და მეტროლოგიის ეროვნული სააგენტოს მომსახურების სფეროსა და დიაპაზონის გაფართოება:

საჯარო სამართლის იურიდიული პირის – საქართველოს სტანდარტებისა და მეტროლოგიის ეროვნული სააგენტოს სტანდარტების დეპარტამენტში სტანდარტის – ISO 9001-ის შესაბამისად ხარისხის მენეჯმენტის სისტემის ზოგადი პრინციპების დანერგვა, ქვეყნის ეკონომიკური პრიორიტეტების შესაბამისად სტანდარტიზაციის სფეროში ტექნიკური კომიტეტების ჩამოყალიბება, საერთაშორისო და ევროპული სტანდარტების საქართველოს სტანდარტებად მიღება;

მეტროლოგიის სფეროში საერთაშორისო აღიარების შენარჩუნება/გაფართოება და დამკვეთებისთვის, მათ შორის, რეგიონალურ დონეზე, სერვისების შეთავაზება;

მეტროლოგიისა და სტანდარტიზაციის სფეროში საერთაშორისო აღიარების მისაღწევად ევროკავშირთან ღრმა და ყოვლისმომცველი თავისუფალი სავაჭრო სივრცის შესახებ შეთანხმების (DCFTA) და ვაჭრობაში ტექნიკური ბარიერების (TBT) მოთხოვნების შესაბამისი ღონისძიებების განხორციელება.

5.19

საქართველოს ბიზნესომზღვევის აპარატი (პროგრამული კოდი 03 00)

საქართველოს ტერიტორიაზე პირის მიერ სამეწარმეო საქმიანობის განხორციელებასთან დაკავშირებული უფლებებისა და კანონიერი ინტერესების დაცვის ხელშეწყობა.

5.20

ნავთობისა და გაზის სექტორის რეგულირება და მართვა (პროგრამული კოდი 24 09)

ნავთობისა და გაზის რესურსებით სარგებლობის გენერალური ლიცენზიის მოსაპოვებლად შავი ზღვის შეღწევა (შავი ზღვის პროექტი) და ხმელეთის თავისუფალ ბლოკებზე ღია საერთაშორისო ტენდერის ჩატარება;

ნავთობისა და გაზის სფეროში მონაცემებისა და ინფორმაციის ცენტრალური საინფორმაციო ბანკის შექმნა და მართვა;

ნავთობის გადამუშავების ლიცენზიის, ბუნებრივი გაზის დამუშავების ლიცენზიის, ნავთობის ტრანსპორტირების ლიცენზიის ან ბუნებრივი გაზის ტრანსპორტირების ლიცენზიის (საქმიანობის ლიცენზია) გაცემა;

ნავთობისა და გაზის სფეროში სტანდარტების შემუშავება;

„წვერი სახელმწიფოებისთვის ნედლი ნავთობის ან/და ნავთობპროდუქტების მინიმალური სარეზერვო მარაგების უზრუნველყოფის ვალდებულების დაკისრების შესახებ“ საბჭოს 2009 წლის 14 სექტემბრის 2009/119/EC დირექტივის შესრულება.

5.21

სსიპ - საჯარო და კერძო თანამშრომლობის სააგენტო (პროგრამული კოდი 53 00)

შესაძლო საჯარო და კერძო თანამშრომლობის პროექტის იდენტიფიცირება და უფლებამოსილი ორგანოსთვის შეთავაზება, აგრეთვე უფლებამოსილი ორგანოსა და კერძო ინიციატორისთვის შესაძლო საჯარო და კერძო თანამშრომლობის პროექტის იდენტიფიცირებასა და შესაბამისი პროცედურების განხორციელებაში დახმარების გაწევა;

უფლებამოსილი ორგანოს მიერ წარდგენილი პროექტის კონცეფციის ბარათების შეფასება, საჭიროების შემთხვევაში შენიშვნების მომზადება და რეკომენდაციების შემუშავება;

ერთიანი და ყოვლისმომცველი საჯარო და კერძო თანამშრომლობის პროექტების მონაცემთა ბაზის შექმნა და ანალიზი;

ინსტიტუციური პოტენციალის განვითარების მიზნით საჯარო და კერძო თანამშრომლობის სფეროში უფლებამოსილი ორგანოს ცოდნის დონის ამაღლების ხელშეწყობისთვის შესაბამისი ღონისძიებების განხორციელება;

საჯარო და კერძო თანამშრომლობის პროექტების განხორციელებასთან დაკავშირებული ინსტრუქციებისა და სახელმძღვანელოების შემუშავება, მათ შორის, პროექტის იდენტიფიცირებისა და მომზადების, კერძო პარტნიორის შერჩევის, პროექტის განხორციელების, მონიტორინგისა და შემდგომი შეფასების ეფექტიანობის ხელშეწყობისთვის;

საერთაშორისო ორგანიზაციებსა და საფინანსო ინსტიტუტებთან თანამშრომლობა, საჯარო და კერძო თანამშრომლობის მიმართულებით საქართველოს შესაბამისი სარეიტინგო მაჩვენებლების გაუმჯობესება;

საჯარო და კერძო თანამშრომლობის სფეროს მარეგულირებელი სამართლებრივი ჩარჩოს გაუმჯობესებისთვის სათანადო ცვლილებების შემუშავება და შესაბამისი ორგანოებისთვის წარდგენა.

6 ინსტიტუციონალური განვითარება და ქვეყნის ინტერესების სამართლებრივი მხარდაჭერა

განხორციელდა საჯარო სამსახურის ფუნდამენტური რეფორმა, რის შედეგადაც ის გარდაიქმნა დამსახურების შესაბამისად კარიერულ წინსვლაზე, კეთილსინდისიერებაზე, პოლიტიკურ ნეიტრალიტეტზე, მიუკერძოებლობასა და ანგარიშვალდებულებაზე დაფუძნებულ, სტაბილურ, საჯარო სამსახურის ერთიან სისტემად.

ღია მმართველობის პარტნიორობის საქართველოს სამოქმედო გეგმებით საქართველო უპასუხებს „ღია მმართველობის პარტნიორობის“ (OGP) ყველა გამოწვევას: საჯარო სერვისების გაუმჯობესებას, საჯარო სექტორში კეთილსინდისიერების ამაღლებას, საჯარო რესურსების უკეთეს მართვას, უსაფრთხო გარემოს შექმნას და კორპორაციული პასუხისმგებლობის გაუმჯობესებას.

ჩამოყალიბდება ევროპული სტანდარტების ადგილობრივი თვითმმართველობა; დასრულდება არადემოკრატიული, არაეფექტიანი დარგობრივ-ცენტრალიზებული მმართველობის დემოკრატიულ, ეფექტიან ტერიტორიულ მმართველობად გარდაქმნა.

საჯარო მმართველობის ძირეული რეფორმის განხორციელების, პოლიტიკის დაგეგმვის ეფექტიანი და ეფექტური სისტემის ჩამოყალიბებისა და დახვეწის მიზნით:

- შეიქმნება მტკიცე საკანონმდებლო საფუძვლები ცენტრალურ და ადგილობრივ დონეებზე; საქართველოს კანონმდებლობით მკაფიოდ განისაზღვრება აღნიშნულ დონეებზე პოლიტიკის დაგეგმვის სავალდებულო დოკუმენტების ჩამონათვალი, იერარქია, ურთიერთმიმართება და თავსებადობა როგორც ქვეყნის ძირითადი მონაცემებისა და მიმართულებების, ისე მუნიციპალიტეტების პრიორიტეტების დოკუმენტებთან;
- გაუმჯობესდება პოლიტიკის დოკუმენტების ხარისხის კონტროლის მექანიზმები და, შესაბამისად, საჯარო მოხელეთა შესაძლებლობები;
- გაუმჯობესდება პოლიტიკის განხორციელების მონიტორინგის, ანგარიშგებისა და

შეფასების ხარისხი;

- უზრუნველყოფილი იქნება მტკიცებულებებზე დაფუძნებული პოლიტიკის განხორციელების სისტემის ჩამოყალიბება.

განხორციელდება საჯარო სამსახურის წარმატებული რეფორმის მხარდაჭერის ღონისძიებები რაციონალური, ეფექტიანი და ეფექტური, დეპოლიტიზებული, მაღალპროფესიული და დამსახურების შესაბამისად კარიერულ წინსვლაზე, კეთილსინდისიერებასა და უწყვეტ პროფესიულ განვითარებაზე დაფუძნებული საჯარო სამსახურის სისტემის ჩამოსაყალიბებლად. ამ მიზნით:

- ყველა საჯარო დაწესებულებაში გაძლიერდება საკადრო (ადამიანური რესურსების მართვის) სამსახური, დაიხვეწება ადამიანური რესურსების მართვის თანამედროვე, ავტომატიზებული სისტემების სტანდარტები და დასრულდება მათი დანერგვა;
- საჯარო სამართლის იურიდიული პირი – საჯარო სამსახურის ბიურო ინსტიტუციურად გაძლიერდება; უზრუნველყოფილი იქნება მის მიერ კანონით განსაზღვრული ფუნქციების უკეთ შესრულება;
- უზრუნველყოფილი იქნება საჯარო დაწესებულებებში პროფესიული განვითარების ეფექტიანი სისტემების შექმნა, გამართული ფუნქციონირება და განვითარება;
- საჯარო დაწესებულებებში დაინერგება და დაიხვეწება სტრუქტურული ერთეულებისა და საჯარო მოხელეების შედეგზე ორიენტირებული საქმიანობის დაგეგმვისა და ანგარიშგების ეფექტიანი მექანიზმები და ინსტრუმენტები.

ღია მმართველობის პრინციპების დანერგვა და სახელმწიფო სერვისების განვითარება კვლავ საქართველოს მთავრობის ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი პრიორიტეტი იქნება. ღია მმართველობის პრინციპების დანერგვის, სახელმწიფო ხელისუფლებისა და ადმინისტრაციული ორგანოების საქმიანობის ეფექტიანობისა და მათი ანგარიშვალდებულების გაძლიერების მიზნით განხორციელდება შემდეგი ღონისძიებები:

- დაიხვეწება საქართველოს ადმინისტრაციული კანონმდებლობა, უპირველეს ყოვლისა, თანამედროვე გამოწვევების შესაბამისად გადამუშავდება საქართველოს ზოგადი ადმინისტრაციული კოდექსი;
- საქართველოს კანონმდებლობით მოწესრიგდება საჯარო სამართლის იურიდიული პირების შექმნასა და საქმიანობასთან დაკავშირებული საკითხები;
- სახელმწიფო ხელისუფლებისა და მუნიციპალიტეტის ორგანოების მიერ კერძო სამართლის იურიდიული პირების დასაფუძნებლად საქართველოს კანონმდებლობით განისაზღვრება კონკრეტული მოთხოვნები კონკურენციის შეზღუდვისა და ინტერესთა კონფლიქტის შემთხვევების გამორიცხვის მიზნით;
- სახელმწიფო აუდიტის სამსახურის მიერ გაცემულ რეკომენდაციებზე რეაგირების ხარისხის გაუმჯობესებისთვის დაინერგება ელექტრონული მონიტორინგის პრაქტიკა; დაიხვეწება საჯარო ფინანსების განაწილებისა და მართვის სისტემა;
- ანგარიშვალდებულებისა და პასუხისმგებლობის გაძლიერებისთვის დადგინდება წლის განმავლობაში განხორციელებული პროგრამებისა და პროექტების შესახებ ანგარიშგების, აგრეთვე ამ ანგარიშგების გამოქვეყნებისა და საზოგადოებისთვის წარდგენის სტანდარტები.

გაუმჯობესდება სახელმწიფო და მუნიციპალური სერვისები. ამ მიზნით:

- მომხმარებელთა საჭიროებების გასათვალისწინებლად შემუშავდება მომხმარებლის ჩართულობის პრინციპზე დაფუძნებული სახელმწიფო და მუნიციპალური სერვისების შექმნის ერთიანი სტანდარტი;
- გაიზრდება სახელმწიფო და მუნიციპალური სერვისების ხელმისაწვდომობა;
- შეიქმნება სახელმწიფო და მუნიციპალური სერვისების ხარისხის მონიტორინგის სისტემა, რისთვისაც დაინერგება ერთიანი სტანდარტი;
- ჩამოყალიბდება სახელმწიფო და მუნიციპალური სერვისების ფასწარმოქმნის სამართლიანი და ეფექტიანი მიდგომები;
- გაუმჯობესდება სახელმწიფო და მუნიციპალური, აგრეთვე კერძო სექტორის ელექტრონული სერვისების ხელმისაწვდომობა;

- გაუმჯობესდება საჯარო ინფორმაციის ხელმისაწვდომობის ხარისხი;
- გაძლიერდება კრიტიკული ინფრასტრუქტურის უსაფრთხოება.

ადამიანის უფლებების დაცვა, შესაბამისი ინსტიტუციური მექანიზმების დახვეწა და განვითარება, ადამიანის უფლებებზე დაფუძნებული მიდგომის ინტეგრირება სახელმწიფო პოლიტიკის ჩამოყალიბებისა და კანონშემოქმედების პროცესში ძირითადი პრიორიტეტებია. ამ მიზნით:

- დამტკიცდება და განხორციელდება საქართველოს ადამიანის უფლებათა დაცვის ახალი ეროვნული სტრატეგია, რომლის უმთავრესი მიზანი იქნება აღნიშნული პრიორიტეტების ყოველდღიურ პრაქტიკაში ასახვა და ინსტიტუციური დემოკრატიის კონსოლიდაცია; კვლავ განსაკუთრებული ყურადღება დაეთმობა სამოქალაქო თანასწორობისა და ინტეგრაციის სახელმწიფო პოლიტიკას; დამტკიცდება და განხორციელდება სამოქალაქო თანასწორობისა და ინტეგრაციის ახალი სახელმწიფო სტრატეგია (2021–2025 წლებისთვის);
- უზრუნველყოფილი იქნება საკუთრების უფლების განუხრელი დაცვა, უპირველეს ყოვლისა, ქონების რეგისტრაციის სანდო და უსაფრთხო პროცედურების განხორციელებით, მათ შორის, უახლესი ტექნოლოგიების დანერგვით; მიწის რეგისტრაციის წარმატებული რეფორმა ხელს შეუწყობს უფლებათა პირველადი რეგისტრაციის პროცესის მოკლე ვადაში დასრულებას;
- გაგრძელდება ქმედითი ღონისძიებების განხორციელება თანასწორობის უფლების რეალიზებისთვის, ადამიანების ნებისმიერი ნიშნით დისკრიმინაციის თავიდან ასაცილებლად და აღსაკვეთად;
- განხორციელდება ღონისძიებები საზოგადოებრივი ცხოვრების ყველა სფეროში გენდერული თანასწორობის დასაცავად; უზრუნველყოფილი იქნება გენდერული უთანასწორობისა და გენდერული ნიშნით ჩადენილი ძალადობის თითოეულ ფაქტზე სწრაფი და ქმედითი რეაგირება;
- საქართველო აქტიურად გააგრძელებს გაეროს შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე პირთა უფლებების კონვენციის აღსრულებას და შშმ პირთა ინდივიდუალური საჭიროებების გათვალისწინებით სულ უფრო მეტად შეუწყობს ხელს საზოგადოებრივი ცხოვრების ყველა სფეროში მათ სრულფასოვან ინტეგრაციას საქართველოს პარლამენტის მიერ 2020 წელს მიღებული „შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე პირთა უფლებების შესახებ“ საქართველოს კანონის შესაბამისად; დაცული იქნება შშმ პირთა უფლებები გონივრული მისადაგების პრინციპის საფუძველზე, მათი საჭიროებების გათვალისწინებით; საზოგადოებრივ და პოლიტიკურ ცხოვრებაში შშმ პირთა სრულყოფილი მონაწილეობის უზრუნველსაყოფად სახელმწიფო ხელს შეუწყობს მათ დასაქმებას, აგრეთვე ინფრასტრუქტურის ადაპტირებას შშმ პირთა საჭიროებების გათვალისწინებით;
- განხორციელდება ღონისძიებები „სოციალური მუშაობის შესახებ“ საქართველოს კანონის სრულყოფილად აღსრულებისთვის; მათ შორის, გამოიყოფა დამატებითი რესურსები სოციალური მუშაკების საკმარისი რაოდენობის, მათი კვალიფიკაციის ამაღლებისა და შესაბამისი ანაზღაურების უზრუნველსაყოფად;
- სამოქალაქო თანასწორობისა და ინტეგრაციის სახელმწიფო პოლიტიკის პრიორიტეტული მიზანი იქნება ის, რომ თითოეულ მოქალაქეს, განურჩევლად ეთნიკური წარმომავლობისა, ჰქონდეს შესაძლებლობა, სრულფასოვნად ჩაერთოს საზოგადოებრივი ცხოვრების ყველა სფეროში, ქვეყნის ეკონომიკურ განვითარებაში, პოლიტიკურ და სამოქალაქო პროცესებში; გაგრძელდება სამოქალაქო თანასწორობისა და ინტეგრაციის შესაბამისი სახელმწიფო სტრატეგიისა და სამოქმედო გეგმის ეფექტიანი განხორციელება;
- პრიორიტეტული იქნება სახელმწიფო ენის ცოდნის დონის ამაღლება; გაძლიერდება და მოსახლეობის ყველა სეგმენტის საჭიროებების გათვალისწინებით უფრო მრავალფეროვანი გახდება სახელმწიფო ენის სწავლების პროგრამები;
- ეთნიკური უმცირესობებით კომპაქტურად დასახლებულ რეგიონებში გაუმჯობესდება მათი წარმომადგენლებისთვის საზოგადოებრივი მომსახურების ხელმისაწვდომობა; გაგრძელდება ეთნიკური უმცირესობების წარმომადგენელი ახალგაზრდების გაძლიერებასა და ჩართულობაზე ორიენტირებული პროგრამების განხორციელება; ხელი შეეწყობა ეთნიკური უმცირესობების წარმომადგენელთა

კულტურული თვითმყოფადობის შენარჩუნებასა და დაცვას; განსაკუთრებული ყურადღება დაეთმობა ერთიან საინფორმაციო სივრცეში მათ ჩართვას;

- გაგრძელება მუშაობა შრომითი უფლებებისა და შრომის უსაფრთხოების სფეროს საკანონმდებლო ბაზის დახვეწისა და პრაქტიკაში სრულყოფილად დანერგვისთვის; პრიორიტეტული იქნება შრომის უსაფრთხოების მარეგულირებელი ნორმების ეფექტიანი აღსრულება და საჯარო სამართლის იურიდიული პირის – შრომის ინსპექციის სამსახურის მანდატის ქმედითი რეალიზაცია;

- სამართალდამცავი ორგანოების წარმომადგენელთა მიერ ადამიანის უფლებების დარღვევის თითოეული სავარაუდო ფაქტის ეფექტიანი და დამოუკიდებელი გამოძიების უზრუნველსაყოფად ხელი შეეწყობა სპეციალურ საგამომიებო სამსახურში შექმნილი დამოუკიდებელი საგამომიებო მექანიზმის დახვეწასა და გაძლიერებას;

- საერთაშორისო სტანდარტების გათვალისწინებით გადამუშავდება საქართველოს ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა კოდექსი; ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა საქმეების წარმოება უკეთ უპასუხებს ადამიანის უფლებათა დაცვასთან დაკავშირებულ თანამედროვე გამოწვევებს.

6.1

არჩევნების ჩატარების ღონისძიებები (პროგრამული კოდი 06 04)

ელექტრონული საშუალებების გამოყენებით არჩევნების გამართვა;

ელექტრონული საშუალებების გამოყენებით არჩევნების ჩასატარებლად ადამიანური რესურსის მომზადება;

ელექტრონული საშუალებების შესახებ ამომრჩეველთა და საარჩევნო პროცესებში ჩართული სხვა მხარეების ცნობიერების ამაღლების/ინფორმირების კამპანია;

არჩევნების ჩასატარებლად საჭირო ელექტრონული საშუალებებისა და სხვა თანამდევი ინფრასტრუქტურული ბაზის მომზადება, მატერიალურ-ტექნიკური უზრუნველყოფა;

ინკლუზიური საარჩევნო გარემოს შექმნის ხელშეწყობა;

კომპეტენციის ფარგლებში საარჩევნო დავების განხილვა;

ამომრჩეველებისათვის საგანმანათლებლო პროგრამების განხორციელება;

გენდერულად დაბალანსებული და თანასწორი საარჩევნო გარემოს ჩამოყალიბების ხელშეწყობა.

6.2

სამართალშემოქმედებისა და ქვეყნის ინტერესების სამართლებრივი მხარდაჭერის მიზნით სახელმწიფო პოლიტიკის შემუშავება და მართვა, მათ შორის, სისხლის სამართლის სისტემის რეფორმის განხორციელება (პროგრამული კოდი 26 01)

ეფექტიანი სამართალშემოქმედებითი საქმიანობის განხორციელება; საქართველოს კანონმდებლობის ევროკავშირის კანონმდებლობასთან დაახლოება; საქართველოს, საერთაშორისო და უცხო ქვეყნების სასამართლოებსა და არბიტრაჟებში სახელმწიფოს წარმომადგენლობა; სახელმწიფოსა და სახელმწიფო უწყებების მიერ გასაფორმებელი საერთაშორისო და კერძო (მრავალმილიონიანი ან/და საარბიტრაჟო ინსტიტუტის შემცველი) ხელშეკრულებების სამართლებრივი ექსპერტიზა, ინსტიტუციური განვითარება და ეფექტიანი უწყებათაშორისი კოორდინაცია;

სამართლის ცალკეული დარგების განვითარების აუცილებლობისა და პერსპექტივების შესწავლა; სამართალშემოქმედებითი საქმიანობის შესრულების მიზნით სამინისტროებისა და დარგობრივი უწყებების პრობლემატიკა; საკანონმდებლო და კანონქვემდებარე ნორმატიული აქტების, სხვადასხვა პრიორიტეტული სფეროს განვითარების მიზნით საკანონმდებლო

ინიციატივების, საკანონმდებლო და კანონქვემდებარე ნორმატიული აქტების პროექტების მომზადება; საზღვარგარეთის სახელმწიფოთა კანონმდებლობების შესწავლა და განალიზება; საქართველოსა და ევროკავშირის შორის დადებული ასოცირების შესახებ შეთანხმების შესაბამისი საკანონმდებლო და კანონქვემდებარე ნორმატიული აქტების პროექტების მომზადება; საქართველოს კანონმდებლობის ასოცირების შესახებ შეთანხმებით განსაზღვრულ ევროკავშირის რეგულაციებთან, გადაწყვეტილებებსა და დირექტივებთან დაახლოების/ჰარმონიზაციის მიზნით სამინისტროს კომპეტენციისთვის მიკუთვნებულ საკითხებზე სხვადასხვა უწყების მიერ შემუშავებული ნორმატიული აქტების პროექტებისა და თანამდევ დოკუმენტების სამართლებრივი ექსპერტიზა;

არბიტრაჟებსა და უცხო ქვეყნების სასამართლოებში კომერციულ და საინვესტიციო დავებზე, ადამიანის უფლებათა ევროპულ სასამართლოსა და გაეროს სახელმწიფოებო ორგანოებში სახელმწიფოთაშორის ან/და ინდივიდუალურ დავებზე სახელმწიფოს წარმომადგენლობა; სისხლის სამართლის საერთაშორისო სასამართლოსთან თანამშრომლობა და მასთან სხვა სახელმწიფო ორგანოების თანამშრომლობის კოორდინაცია; საქართველოს სასამართლოებში საქართველოს იუსტიციის სამინისტროს წინააღმდეგ შეტანილ სარჩელებზე სამინისტროს ინტერესების დაცვა; სახელისუფლებო დაწესებულებების წინააღმდეგ დავებში მონაწილეობა საქართველოს იუსტიციის სამინისტროს კომპეტენციის გათვალისწინებით;

სახელმწიფოსა და სახელმწიფო უწყებების მიერ გასაფორმებელი საერთაშორისო და კერძო (მრავალმილიონიანი ან/და საარბიტრაჟო ინსტიტუტის შემცველი) ხელშეკრულებების პროექტების სამართლებრივი შეფასება/ექსპერტიზა მათი საქართველოს კანონმდებლობასთან შესაბამისობის დადგენის მიზნით და სათანადო დასკვნის პროექტის მომზადება; ხელშეკრულების პროექტის სამართლებრივი შეფასება მასში არსებული სამართლებრივი რისკების კუთხით და შესაბამისი დასკვნის პროექტის მომზადება;

საქართველოს იუსტიციის სამინისტროს კეთილსინდისიერების სტრატეგიისა და შესაბამისი გზამკვლევის (Guideline) შემუშავება, სხვადასხვა მიმართულებით შედარებითი სამართლებრივი და სახელმწიფოთა კარგი პრაქტიკის კვლევების, აგრეთვე ადამიანის უფლებებზე დაფუძნებული მიდგომების დანერგვის ხელშეწყობის მიზნით საკანონმდებლო ინიციატივებსა და წინადადებებზე დასკვნებისა და მოსაზრებების მომზადება; „კარგი მმართველობის“ საკითხებთან დაკავშირებით რეკომენდაციების ან/და ანგარიშების შემუშავება; იურიდიული განათლების ხელშეწყობა;

ადამიანით ვაჭრობის (ტრეფიკინგის) წინააღმდეგ ბრძოლის ორწლიანი სამოქმედო გეგმის, აგრეთვე ქუჩაში მცხოვრები ან/და მომუშავე ბავშვების ძალადობისგან, მათ შორის, ტრეფიკინგისგან, დაცვის მიზნით სტრატეგიისა და მისი შესრულების სამოქმედო გეგმების შემუშავება და მათი შესრულების მონიტორინგი; ადამიანის უფლებების დაცვაზე ორიენტირებული, დაბალანსებული ნარკოპოლიტიკის შემუშავება.

6.3

საკანონმდებლო საქმიანობა (პროგრამული კოდი 01 01)

საქართველოს საკანონმდებლო ბაზის გაუმჯობესება;

ქვეყნის საშინაო და საგარეო პოლიტიკის ძირითადი მიმართულებების განსაზღვრა;

საქართველოს კონსტიტუციით დადგენილ ფარგლებში საქართველოს მთავრობის საქმიანობის კონტროლი და სხვა უფლებამოსილებების განხორციელება;

ევროკავშირის დირექტივებთან ჰარმონიზაცია;

კონსტიტუციური პრინციპების შესაბამისად, ქვეყნის სრული პოლიტიკური სისტემის სტაბილურობა, მის მართვა-გამგეობაში პოლიტიკური ძალების ფართოდ წარმოდგენა;

მოქალაქეთა მდგომარეობის გაუმჯობესების, ქვეყნის მდგრადი განვითარების და ცხოვრების ხარისხის ამაღლების ხელშეწყობა;

საპარლამენტო საქმიანობის ღიაობა, ინფორმაციის გამჭვირვალობა და ხელმისაწვდომობა;

მოქალაქეთა ჩართულობის გაზრდის ხელშეწყობა, ანგარიშვალდებულება;

თანამედროვე ტექნოლოგიების დანერგვის ხელშეწყობა;

საჯარო ინფორმაციის მიწოდების უზრუნველყოფა;

გენდერულ საკითხებზე სისტემური და კოორდინირებული მუშაობის უზრუნველყოფა, გენდერული თანასწორობის შესახებ ცნობიერების ამაღლების ხელშეწყობა და ქალთა გაძლიერების მხარდამჭერი ღონისძიებების განხორციელება.

6.3.1

საკანონმდებლო, წარმომადგენლობითი და საზედამხედველო საქმიანობა (პროგრამული კოდი 01 01 01)

საქართველოს მოსახლეობის მიერ საქართველოს პარლამენტისთვის მინდობილი ინტერესების დაცვის უზრუნველყოფა;

კანონშემოქმედებითი საქმიანობის უზრუნველყოფა;

ქვეყნის საშინაო და საგარეო პოლიტიკის ძირითადი მიმართულებების განსაზღვრა;

საქართველოს ოკუპირებული რეგიონების ე. წ. დამოუკიდებლობის არაღიარების პოლიტიკით და საერთაშორისო თანამეგობრობის ჩართულობით ქვეყნის დეოკუპაციის მისაღწევად შესაბამისი ღონისძიებების განხორციელება;

საქართველოს კონსტიტუციით დადგენილ ფარგლებში საქართველოს მთავრობის საქმიანობის კონტროლი და სხვა უფლებამოსილებების განხორციელება;

საერთაშორისო ხელშეკრულებების რატიფიცირება და მათთან შეერთება;

საქართველოს სახელმწიფო ბიუჯეტის შესახებ კანონის მიღება და მისი შესრულების საპარლამენტო კონტროლი;

საქართველოს პარლამენტის წინაშე ანგარიშვალდებული ორგანოების ყოველწლიური ანგარიშების მოსმენა და შესაბამისი რეკომენდაციების მომზადება;

საერთაშორისო საპარლამენტაშორისო ორგანიზაციებსა და სხვა სახელმწიფოთა პარლამენტების წევრებთან აქტიური თანამშრომლობა;

საქართველოს ევროკავშირსა და ნატოში გაწევრებისთვის შესაბამისი ღონისძიებების განხორციელება, ევროკავშირსა და ნატოსთან ინტეგრაციის

პროცესების გაღრმავება და მათ დირექტივებთან ჰარმონიზაცია.

6.3.2

საპარლამენტო ფრაქციების და მაჟორიტარი პარლამენტის წევრების ბიუროების საქმიანობა (პროგრამული კოდი 01 01 02)

საქართველოს კანონმდებლობის თანახმად, საქართველოს პარლამენტის ფრაქციებისა და მაჟორიტარი პარლამენტის წევრების ბიუროების საქმიანობის ხელშეწყობისთვის შესაბამისი ღონისძიებების განხორციელება, აგრეთვე მათი ხელშეწყობა საქართველოს პარლამენტისა და მისი ორგანოების საქმიანობაში მონაწილეობის მისაღებად, კანონშემოქმედებითი და მაკონტროლებელი (საზედამხედველო) საქმიანობის განსახორციელებლად;

საქართველოს პარლამენტის დროებითი კომისიების საქმიანობის უზრუნველყოფა.

6.3.3

საკანონმდებლო საქმიანობის ადმინისტრაციული მხარდაჭერა (პროგრამული კოდი 01 01 03)

საქართველოს პარლამენტის პლენარული სხდომების მომზადება, კანონპროექტებით უზრუნველყოფა და საკითხების განხილვისას გამოთქმული წინადადებებისა და შენიშვნების აღრიცხვა;

საქართველოს პარლამენტის საქმიანობის მასობრივი ინფორმაციის საშუალებებით გაშუქება და დოკუმენტების გამოქვეყნება;

საქართველოს პარლამენტისა და მისი აპარატის საქმიანობის თანამედროვე ინფორმაციული ინფრასტრუქტურის შექმნის, გამართული მუშაობისა და განვითარების უზრუნველყოფა;

გენდერული თანასწორობის საკითხებზე თემატური მოკვლევების მომზადება და ცნობიერების ამაღლების ღონისძიებების განხორციელება.

6.3.3.1

საკანონმდებლო საქმიანობის ადმინისტრირება (პროგრამული კოდი 01 01 03 01)

საქართველოს პარლამენტის ბიუროს, საქართველოს პარლამენტის თავმჯდომარისა და მისი მოადგილეების, საქართველოს პარლამენტის წევრების, კომიტეტების, ფრაქციების, უმრავლესობისა და ოპოზიციის, დროებითი საგამომიებო და სხვა დროებითი კომისიების საქმიანობის ორგანიზაციული, სამართლებრივი, დოკუმენტური, საინფორმაციო, საფინანსო, მატერიალურ-ტექნიკური და სოციალურ-საყოფაცხოვრებო მომსახურების უზრუნველყოფა;

საქართველოს პარლამენტის პლენარული სხდომების მომზადება, კანონპროექტებით უზრუნველყოფა და საკითხების განხილვისას გამოთქმული წინადადებებისა და შენიშვნების აღრიცხვა;

საქართველოს პარლამენტის წევრების მიერ უფლებამოსილების განხორციელების ხელშეწყობა;

საქართველოს პარლამენტის საქმიანობის მასობრივი ინფორმაციის საშუალებებით გაშუქება და დოკუმენტების გამოქვეყნება;

საქართველოს პარლამენტისა და მისი აპარატის საქმიანობის თანამედროვე ინფორმაციული ინფრასტრუქტურის შექმნის, გამართული მუშაობისა და განვითარების უზრუნველყოფა;

საქართველოს პარლამენტის ვებგვერდის მართვა, განვითარება და ტექნიკური უზრუნველყოფა;

საქართველოს კანონმდებლობით საქართველოს პარლამენტის გამგებლობისთვის მიკუთვნებული სხვა საკითხების გადაწყვეტის ხელშეწყობა.

6.3.3.2

გენდერულ საკითხებზე სისტემური და კოორდინირებული მუშაობის უზრუნველყოფა, გენდერული თანასწორობის შესახებ ცნობიერების ამაღლების ხელშეწყობა და ქალთა გაძლიერების მხარდაჭერი ღონისძიებების განხორციელება (პროგრამული კოდი 01 01 03 02)

გენდერული თანასწორობის მუდმივმოქმედი საპარლამენტო საბჭოს უწყვეტი საქმიანობის უზრუნველყოფა, მათ შორის, პრიორიტეტულ საკითხებზე საქართველოს პარლამენტისთვის თემატური მოკვლევების მომზადება და საბჭოს საკომუნიკაციო სტრატეგიის აღსრულების უზრუნველყოფა;

გენდერული თანასწორობის მუდმივმოქმედი საპარლამენტო საბჭოსა და მუნიციპალურ დონეზე არსებული გენდერული თანასწორობის საბჭოების კოორდინაციის უზრუნველყოფა და თანამშრომლობის გაძლიერება;

წლის განმავლობაში გენდერულ თანასწორობასთან დაკავშირებით შერჩეულ პრიორიტეტულ თემებზე საქართველოს პარლამენტისა და საზოგადოების ცნობიერების ამაღლება.

6.4

მიწის რეგისტრაციის ხელშეწყობა და საჯარო რეესტრის მომსახურებათა განვითარება/ხელმისაწვდომობა (პროგრამული კოდი 26 08)

1.2 მილიონი ჰექტრის ფარგლებში მიწის ნაკვეთების სისტემური რეგისტრაცია სისტემური რეგისტრაციის გეოგრაფიულ არეალებზე, რომლებიც ეტაპობრივად გაფართოვდება და საქართველოს ყველა რეგიონს მოიცავს;

უძრავ ნივთებზე უფლებათა, საჯარო-სამართლებრივი შეზღუდვის, საგადასახადო გირავნობის/იპოთეკის, მოძრავ ნივთებსა და არამატერიალურ ქონებრივ სიკეთეზე უფლებათა, მეწარმეთა და არასამეწარმეო (არაკომერციული) იურიდიული პირებისა და სამისამართო რეესტრების, მოქალაქეთა პოლიტიკური გაერთიანებების (პარტიების) რეესტრისა და მუნიციპალიტეტების რეესტრის ფორმირება და ინფორმაციის ხელმისაწვდომობა; ქონებისა და ბიზნესის რეგისტრაციის სისტემის, სივრცითი მონაცემების ინფრასტრუქტურის განვითარება და საზოგადოების სწრაფი, ხელმისაწვდომი და ინოვაციური სერვისებით უზრუნველყოფა, სანდო და მაღალი ხარისხის მომსახურების უზრუნველყოფა, სანავიგაციო გეომონაცემთა ბაზის შექმნა, საქართველოს მაგისტრალური გზებისა და დასახლებებისთვის ქუჩების 360-გრადუსიანი პანორამული სურათების პლატფორმის შექმნა/განახლება, ეროვნული გეოდეზიური გეგმურ-სიმაღლური საფუძვლის შექმნა და განახლება, საქართველოს ტერიტორიის აქტუალური რეგიონების ციფრული აეროგადაღება და ციფრული ორთოფოტოგეგმების მომზადება;

ეროვნული სანავიგაციო მონაცემთა ბაზის შექმნა/განახლება, რომელიც დააკმაყოფილებს სანავიგაციო მონაცემების მიმართ შიდა და გარე მომხმარებლების არსებულ მოთხოვნებს და გლობალურ სანავიგაციო მონაცემებთან თავსებადი იქნება. აღნიშნული მონაცემები მომხმარებლებს გაუადვილებს ადგილმდებარეობის იდენტიფიცირებას, აგრეთვე დაეხმარება დანიშნულების ადგილამდე მისასვლელი ოპტიმალური მარშრუტის შერჩევაში მინიმალური დროის ან მინიმალური მანძილის კრიტერიუმის გათვალისწინებით;

საქართველოს ეროვნული გეოსივრცითი მონაცემების წარმოება და მსოფლიო ბაზარზე არსებულ გლობალურ სანავიგაციო სისტემებში ინტეგრაცია;

საქართველოს ისტორიულ-კულტურული მემკვიდრეობისა და ტურისტულად აქტიური არეალების, მუნიციპალური და მაგისტრალური გზების 360-გრადუსიანი პანორამული სურათების – ე. წ. ქუჩის ხედის – მონაცემების შექმნა და Google Maps-ზე მათი ინტეგრაცია, რომელიც დააკმაყოფილებს შიდა და გარე მომხმარებლების მოთხოვნებს;

საქართველოს ეროვნული გეოდეზიური გეგმურ-სიმაღლური საფუძვლის (ქსელის) შექმნა და განახლება, რომელიც ყველა მასშტაბის ტოპოგრაფიული აგეგმვების მთავარი გეოდეზიური საფუძველია და ქმნის საქართველოს ტერიტორიაზე კოორდინატებისა და სიმაღლეების განვრცობის ერთიან სისტემას. მაღალი სიზუსტის გეოდეზიურმა საფუძველმა უნდა დააკმაყოფილოს ქვეყნის სოციალურ-ეკონომიკური, თავდაცვის, უშიშროებისა და ეროვნული მემკვიდრეობის დარგების, აგრეთვე სახელმწიფო და ადგილობრივი მნიშვნელობის სხვადასხვა სამეცნიერო და საინჟინრო ტექნიკური ამოცანის პრაქტიკულად გადაწყვეტის მოთხოვნები;

აეროგადაღების სამოქმედო გეგმის მიხედვით საქართველოს ტერიტორიის ურბანული არეალების (სადაც აქტიურად მიმდინარეობს ცვლილებები) ახალი აეროგადაღების მასალებით დაფარვა და მათი დამუშავების შედეგად ზუსტი ორთოფოტოგეგმების შექმნა; განახლებული აეროგადაღების მასალების საფუძველზე ახალი ციფრული კარტოგრაფიული მასალების შექმნა, ძველების განახლება და შემდგომ ამ მონაცემების გამოყენება სხვადასხვა დარგობრივი მოთხოვნიდან გამომდინარე.

6.5 საარჩევნო გარემოს განვითარება (პროგრამული კოდი 06 01)

მიუკერძოებელი, გამჭვირვალე და მაღალ პროფესიულ დონეზე ადმინისტრირებული არჩევნების საქართველოს კანონმდებლობის დაცვით ჩატარება და ამომრჩევლებისა და საარჩევნო პროცესებში ჩართული სხვა მხარეების მიერ საარჩევნო უფლების თავისუფლად განსახორციელებლად ყველა პირობის შექმნა;

ინსტიტუციური გაძლიერება: საარჩევნო ადმინისტრაციის დამოუკიდებლობის, პროფესიონალიზმისა და სანდოობის განმტკიცება, ეფექტიანი საბიუჯეტო პოლიტიკისა და უწყვეტ ორგანიზაციულ და პროფესიულ განვითარებაზე ორიენტირებული სისტემის დამკვიდრება, დემოკრატიული პროცესების განვითარებაში წვლილის შეტანა;

სამოქალაქო და ამომრჩევლის განათლება: საგანმანათლებლო პროგრამების განხორციელებით საარჩევნო პროცესებში მოქალაქეთა ჩართულობის გაზრდა, ამომრჩეველთა აქტივობის ზრდისა და ინფორმირებული არჩევანის გაკეთების ხელშეწყობა;

საარჩევნო პროცესებში ჩართული მხარეების აქტიური მონაწილეობით მაქსიმალურად ინკლუზიური საარჩევნო გარემოს შექმნა, საქართველოს კანონმდებლობის დახვეწის პროცესის ხელშეწყობა;

საარჩევნო პროცესების დაგეგმვა, ყველა ტიპის არჩევნების ორგანიზაციული, სამართლებრივი და ტექნიკური უზრუნველყოფა.

6.6 სახელმწიფო აუდიტის სამსახური (პროგრამული კოდი 05 00)

სახელმწიფო აუდიტის სამსახურის თანამედროვე, დამოუკიდებელ, უმაღლეს აუდიტორულ ორგანოდ ჩამოყალიბება, რომელიც თავის საქმიანობას საერთაშორისო სტანდარტების შესაბამისად წარმართავს და საზოგადოების მაღალი ნდობით სარგებლობს;

გარე აუდიტის შესაძლებლობებისა და საკანონმდებლო მანდატის გაძლიერება;

სახელმწიფო სახსრებისა და სახელმწიფოს სხვა მატერიალური ფასეულობების ხარჯვისა და გამოყენების კანონიერების, მიზნობრიობის დაცვისა და ეფექტიანობის ხელშეწყობა;

აუდიტორული საქმიანობით გაცემული რეკომენდაციების შესრულების მონიტორინგის განხორციელება;

საქართველოს პარლამენტთან თანამშრომლობის გაღრმავება;

საერთაშორისო და დონორ პარტნიორ ორგანიზაციებთან პროფესიული თანამშრომლობის გაზრდა.

აუდიტორთა სერტიფიცირების სისტემის სრულყოფა, კვალიფიკაციის ასამაღლებელი (მათ შორის, სახელმწიფო აუდიტის სამსახურის მოსამსახურეთა კვალიფიკაციის ასამაღლებელი) სასწავლო პროგრამების შემუშავება და განხორციელება, კვლევითი და ანალიტიკური საქმიანობის განხორციელება.

6.7 სპეციალური საგამოძიებო სამსახური (პროგრამული კოდი 51 00)

„სპეციალური საგამოძიებო სამსახურის შესახებ“ საქართველოს კანონით განსაზღვრულ დანაშაულთა მიუკერძოებელი და ეფექტიანი გამოძიება, მათ შორის, სამართალდამცავი ორგანოს წარმომადგენლის, მოხელის ან მასთან გათანაბრებული პირის მიერ ჩადენილი ისეთი დანაშაულების გამოძიება, როგორებიცაა: წამება, დამამცირებელი ან არაადამიანური მოპყრობა, სამსახურებრივი უფლებამოსილების ბოროტად გამოყენება ან უფლებამოსილების გადამეტება, ჩადენილი ძალადობით, იარაღის გამოყენებით ან დაზარალებულის პირადი ღირსების შეურაცხყოფით და სხვა.

6.8 პოლიტიკური პარტიების დაფინანსება (პროგრამული კოდი 06 03)

„მოქალაქეთა პოლიტიკური გაერთიანებების შესახებ“ საქართველოს ორგანული კანონის შესაბამისად პოლიტიკური პარტიებისა და ჯანსაღი, კონკურენტუნარიანი პოლიტიკური სისტემის ჩამოყალიბების ხელშეწყობა.

6.9 სსიპ - იურიდიული დახმარების სამსახური (პროგრამული კოდი 36 00)

საქართველოს პარლამენტთან მჭიდრო თანამშრომლობით საჯარო სამართლის იურიდიული პირის – იურიდიული დახმარების სამსახურის მანდატის გადახედვა და ოჯახში ძალადობის საქმეებზე დაზარალებული პირებისთვის უფასო იურიდიული დახმარების უზრუნველყოფისთვის შესაბამის საკანონმდებლო ცვლილებებზე მუშაობა;

საჯარო სამართლის იურიდიული პირის – იურიდიული დახმარების სამსახურის მანდატის გაფართოების და საკანონმდებლო ცვლილებების გათვალისწინებით, სამსახურში დასაქმებული ადვოკატების სათანადო პროფესიული გადამზადების უზრუნველყოფა და მომსახურების ხარისხის გაუმჯობესება;

საქართველოს თითქმის მთელ ტერიტორიაზე სოციალურად დაუცველი პირებისთვის, არასრულწლოვანებისა და კანონით გათვალისწინებული სხვა პირებისთვის საქართველოს კანონმდებლობით დადგენილ შემთხვევებში, მათ შორის, სამოქალაქო სამართლისა და ადმინისტრაციული სამართლის გარკვეულ საქმეებზე, იურიდიული დახმარების გაწევა;

მომსახურების ხელმისაწვდომობის გაზრდისთვის ინფრასტრუქტურის, საინფორმაციო ტექნოლოგიების, ხელმისაწვდომი სერვისებისა და საერთაშორისო ურთიერთობების განვითარება;

იურიდიული დახმარების სისტემის შესახებ საზოგადოების ცნობიერებისა და ხელმისაწვდომობის ამაღლება;

იურიდიული საქმისწარმოების მართვის საინფორმაციო სისტემის (case-bank) განსავითარებლად დამატებითი მოდულების ჩაშენების საქმიანობა როგორც ხარისხის შეფასების მიზნებისთვის, ისე სასწავლო პროცესების მოსაწესრიგებლად.

6.10

საქართველოს სახალხო დამცველის აპარატი (პროგრამული კოდი 41 00)

საქართველოს მთელ ტერიტორიაზე, თავისუფლების შეზღუდვის ადგილებში ადამიანის უფლებების დაცვის კუთხით გეგმური და არაგეგმური მონიტორინგის განხორციელება;

თავისუფლების შეზღუდვის ადგილებსა და პენიტენციურ დაწესებულებებში მოთავსებულ პირთა უფლებების დარღვევის შესახებ განცხადებებისა და საჩივრების განხილვა და მათზე რეაგირება; თავდაცვისა და უსაფრთხოების სფეროში ადამიანის უფლებათა და ძირითად თავისუფლებათა დაცვის მონიტორინგი;

არასრულწლოვანთა სარეაბილიტაციო დაწესებულებების მონიტორინგის გაძლიერება;

წამებისა და სხვა სასტიკი, არაადამიანური ან დამამცირებელი მოპყრობის ან სასჯელის პრევენციისთვის რეკომენდაციების შემუშავება; მონიტორინგის ანგარიშების მომზადება და წარდგენა;

საქართველოს სახალხო დამცველის რეგიონული ოფისების მუშაობის მხარდაჭერა და გაძლიერება;

სამოქალაქო განათლებისა და ცნობიერების ასამაღლებლად საინფორმაციო ბიულეტენებისა და სოციალური რეკლამის დამზადება და მასობრივი ინფორმაციის საშუალებებში განთავსება, საქართველოს სახალხო დამცველის ანგარიშების გამოცემა, თარგმნა და სხვადასხვა დონეზე წარდგენა; ადამიანის უფლებათა თემებზე პუბლიკაციების გამოცემა და გავრცელება; შესაბამისი სამიზნე ჯგუფებისთვის ტრენინგების ორგანიზება;

საქართველოს მოქალაქეთა, უცხო ქვეყნის მოქალაქეთა და მოქალაქეობის არმქონე პირთა, აგრეთვე კერძო სამართლის იურიდიულ პირთა, პოლიტიკურ და რელიგიურ გაერთიანებათა განცხადებებისა და საჩივრების მიღება, რეგისტრაცია, სტრუქტურულ ერთეულებზე გადანაწილება, განხილვა და შესაბამისი რეაგირება;

ადამიანის უფლებების დარღვევის შესახებ ინფორმაციის საქართველოს ნებისმიერი კუთხიდან 24 საათის განმავლობაში მისაღებად მრავალარხიანი საკომუნიკაციო სისტემის ფუნქციონირების უზრუნველყოფა;

„დისკრიმინაციის ყველა ფორმის აღმოფხვრის შესახებ“ საქართველოს კანონის იმპლემენტაცია;

უმრავლესობისა და უმცირესობის ჯგუფებს შორის მრავალმხრივი დიალოგის ხელშეწყობა;

ეროვნული და რელიგიური უმცირესობების ინტეგრაციის ხელშეწყობა;

გაეროს შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე პირთა უფლებების დაცვის 2006 წლის კონვენციის იმპლემენტაციის მონიტორინგი;

ბავშვთა უფლებრივი მდგომარეობის ზედამხედველობა ცენტრსა და რეგიონებში;

სკოლამდელი დაწესებულებებისა და სკოლების მონიტორინგი;

24-საათიანი სახელმწიფო ზრუნვის ქვეშ მყოფი არასრულწლოვანების სამზრუნველო დაწესებულებიდან გასვლისთვის მომზადების ზედამხედველობა;

საქართველოში გენდერული თანასწორობის დაცვის სფეროში არსებული ეროვნული და საერთაშორისო აქტების შესრულების მონიტორინგი, საქართველოს სახალხო დამცველის აპარატში შემოსული, გენდერული თანასწორობის დარღვევასთან დაკავშირებული განცხადებების/საჩივრების შესწავლა და შესაბამისი დასკვნების/რეკომენდაციების/წინადადებების პროექტების მომზადება;

საქართველოში და მისი ფარგლების გარეთ გენდერული თანასწორობის სფეროში მოქმედი სახელმწიფო და არასახელმწიფო ორგანოებისა და ორგანიზაციების საქმიანობისა და გამოცდილების განზოგადება და საქართველოში დანერგვის ორგანიზება;

საერთაშორისო ორგანიზაციებისა და დიპლომატიური კორპუსის წარმომადგენლებისთვის საქართველოში ადამიანის უფლებათა მდგომარეობის შესახებ ინფორმაციის მიწოდება;

საქართველოში ადამიანის უფლებათა და თავისუფლებათა დაცვის მდგომარეობის შესახებ ყოველწლიური ანგარიშის საქართველოს პარლამენტისთვის წარდგენა, სპეციალური და საქმიანობის ანგარიშების მომზადება და გავრცელება;

რეკომენდაციების, წინადადებების, ზოგადი წინადადებებისა და დასკვნების შემუშავება და ადრესატებისთვის წარდგენა;

ოკუპირებულ ტერიტორიებთან გამყოფი ხაზების მიმდებარე სოფლებში ადამიანის უფლებათა მდგომარეობის შესწავლა და მონიტორინგი;

კონსტიტუციური სარჩელისა და სასამართლოს მეგობრის მოსაზრების მომზადება და სასამართლოში წარდგენა.

6.11

ეროვნული საარქივო ფონდის დაცულობის, მომსახურების თანამედროვე ტექნოლოგიების დანერგვის და დოკუმენტების ხელმისაწვდომობის უზრუნველყოფა (პროგრამული კოდი 26 03)

ეროვნული საარქივო ფონდის მატერიალური ან/და ელექტრონული მატარებელზე გადატანილი დოკუმენტებით შევსება, ეროვნული საარქივო ფონდის დოკუმენტების ელექტრონული ბაზის შექმნა და მუდმივი განახლება, ეროვნული საარქივო ფონდის დოკუმენტების აღწერა და ცენტრალიზებული აღრიცხვა, ეროვნული საარქივო ფონდის დოკუმენტების დაცვისა და შენახვის სათანადო პირობების უზრუნველყოფა;

საარქივო დოკუმენტების ელექტრონულ მატარებლებზე გადატანა, რაც უზრუნველყოფს დოკუმენტების დედნების დაუზიანებლად შენარჩუნებას, ეროვნული მეხსიერების დაცულობას, ეროვნული საარქივო ფონდის დოკუმენტების ელექტრონული ასლების ხელმისაწვდომობას; ადგილობრივ არქივებში დაცული დოკუმენტების გადატანა/განთავსების უზრუნველყოფა რეგიონული არქივების რეაბილიტირებულ და ახალ შენობებში, სადაც საარქივო დოკუმენტების დაცვის და შენახვის სათანადო პირობები შექმნილია;

მოქალაქეზე ორიენტირებული მომსახურების დანერგვისა და დოკუმენტების ხელმისაწვდომობის გაზრდის მიზნით მოქალაქეთა მომსახურების ელექტრონული სისტემის, ეროვნული საარქივო ფონდის დოკუმენტების

აღრიცხვის ელექტრონული სისტემის და დოკუმენტების (ტექსტური დოკუმენტები, კინოფოტოფონოდოკუმენტები) ელექტრონული კატალოგების შექმნა და განვითარება;

ერთიანი ელექტრონული საარქივო ფონდის შექმნისა და ელექტრონული დოკუმენტაციის მაქსიმალური ხელმისაწვდომობის უზრუნველსაყოფად, ეროვნული არქივის დაკომპლექტების წყარო-ორგანიზაციებიდან და ეროვნული საარქივო ფონდისთვის მიკუთვნებული დოკუმენტების მფლობელი სხვა პირებისგან მიღებული ელექტრონული დოკუმენტების აღწერის, აღრიცხვისა და დაარქივების ავტომატიზებული სისტემის შექმნა;

სამცხე-ჯავახეთისა და ქვემო ქართლის რეგიონული არქივების შენობებისთვის ხანძარქრობის სისტემების მოწყობა, კინოფოტოფონო ფირების საცავის აშენება და აღჭურვა; არქივის შენობების სარეაბილიტაციო/სარემონტო სამუშაოების განხორციელება;

შიდა ქართლის (გორი) და მცხეთა-მთიანეთის (დუშეთი) რეგიონული არქივების ახალი შენობების მშენებლობა და აღჭურვა, ასევე, თბილისში არქივის შენობის ეზოში დამატებითი საცავის აშენება და აღჭურვა.

6.12

სსიპ - ანტიკორუფციული ბიურო (პროგრამული კოდი 55 00)

კორუფციის წინააღმდეგ ბრძოლის ზოგადი პოლიტიკის განსაზღვრა, კორუფციის წინააღმდეგ ბრძოლის პოლიტიკის განმსაზღვრელი დოკუმენტების - კორუფციის წინააღმდეგ ბრძოლის ზოგადი პოლიტიკის განმსაზღვრელი დოკუმენტის (რომელიც მტკიცდება საქართველოს პარლამენტის მიერ), საქართველოს ეროვნული ანტიკორუფციული სტრატეგიისა და საქართველოს ეროვნული ანტიკორუფციული სტრატეგიის განხორციელების სამოქმედო გეგმის - შესრულების მიზნით უწყებათაშორისი კოორდინაცია და ამ დოკუმენტებისა და მათთან დაკავშირებული სხვა დოკუმენტების შესრულების ზედამხედველობა.

საერთაშორისო ორგანიზაციების მიერ ქვეყნის შეფასების პროცესში უწყებათაშორისი კოორდინაციის უზრუნველყოფა;

მამხილებელი დაცვის ღონისძიებათა გაუმჯობესების, ასევე საჯარო დაწესებულებაში ინტერესთა შეუთავსებლობის თავიდან აცილების, გამოვლენისა და აღკვეთის შესახებ წინადადებების შემუშავება და სათანადო რეკომენდაციების გაცემა და ამ სფეროსთან დაკავშირებით სხვა ღონისძიებების განხორციელება;

თანამდებობის პირის ქონებრივი მდგომარეობის დეკლარაციის მიღების, შევსების და ჩაბარების კონტროლის უზრუნველყოფა და ამ პროცესის მონიტორინგი;

მოქალაქეთა პოლიტიკური გაერთიანების (პოლიტიკური პარტიის), სარჩევნო სუბიექტისა და განცხადებული საარჩევნო მიზნის მქონე პირის ფინანსური საქმიანობის მონიტორინგი.

6.13

პერსონალურ მონაცემთა დაცვის სამსახური (პროგრამული კოდი 39 00)

პერსონალურ მონაცემთა დაცვის სამსახურის მიერ პერსონალურ მონაცემთა დამუშავების კანონიერების კონტროლი, ფარული საგამოძიებო მოქმედებებისა და ელექტრონული კომუნიკაციის მაიდენტიფიცირებელ მონაცემთა ცენტრალურ ბანკში განხორციელებული აქტივობების კონტროლი;

მონაცემთა დამუშავების/უფლებამოსილი პირის მიერ მონაცემთა დამუშავების კანონიერების შემოწმებით (ინსპექტირებით) და “პერსონალურ მონაცემთა დაცვის შესახებ“ საქართველოს კანონით მითითებული სხვა გზებით;

დაინტერესებული პირებისათვის პერსონალურ მონაცემთა დამუშავებასა და

დაცვასთან დაკავშირებულ საკითხებზე კონსულტაციის გაწევა;

პერსონალურ მონაცემთა დაცვასთან დაკავშირებული განცხადებების განხილვა;

პერსონალურ მონაცემთა დამუშავების კანონიერების შემოწმება (ინსპექტირება);

საქართველოში პერსონალურ მონაცემთა დაცვის მდგომარეობისა და მასთან დაკავშირებული მნიშვნელოვანი მოვლენების შესახებ ინფორმაციის საზოგადოებისთვის მიწოდება;

საგანმანათლებლო საქმიანობის განხორციელება მონაცემთა დამუშავებასა და დაცვასთან დაკავშირებულ საკითხებზე;

ნებართვის გაცემა პერსონალურ მონაცემთა სხვა სახელმწიფოსთვის, ასეთი სახელმწიფოს იურიდიული ან ფიზიკური პირისთვის ან საერთაშორისო ორგანიზაციისთვის გადაცემის შესახებ სხვა სახელმწიფოში ან/და საერთაშორისო ორგანიზაციაში მონაცემთა დაცვის სათანადო გარანტიების არსებობის შეფასება და პერსონალურ მონაცემთა დაცვის სათანადო გარანტიების მქონე ქვეყნების ნუსხის დამტკიცება;

პარლამენტისთვის წლიური ანგარიშის წარდგენა საქართველოში მონაცემთა დაცვის მდგომარეობის, ფარული საგამოძიებო მოქმედებების ჩატარებისა და ელექტრონული კომუნიკაციის მაიდენტიფიცირებელ მონაცემთა ცენტრალურ ბანკში განხორციელებული აქტივობების კონტროლის შესახებ;

პერსონალურ მონაცემთა დაცვის ოფიცრის ინსტიტუტის შემოღება კერძო/საჯარო დაწესებულებებში და სამსახურის მიერ მათი გადამზადების აუცილებლობა;

პერსონალურ მონაცემთა დაცვის ოფიცრების ვინაობისა და საკონტაქტო ინფორმაციის გამოქვეყნება;

სპეციალური წარმომადგენლების რეგისტრაცია.

6.14

იუსტიციის სახლის მომსახურებათა განვითარება და ხელმისაწვდომობა (პროგრამული კოდი 26 07)

სახელმწიფო სერვისების მიწოდების მაღალი სტანდარტის შენარჩუნება და გაუმჯობესება, ახალი პროდუქტების/სერვისების დანერგვა და დაინტერესებული პირებისთვის ხელმისაწვდომობის უზრუნველყოფა;

თითოეული მომხმარებლის, მათ შორის, ბიზნესის, ინტერესზე ორიენტირებულობა; სახელმწიფო სერვისების ხელმისაწვდომობის გაზრდა, ადმინისტრაციული პროცედურებისთვის საჭირო დროის შემცირება; დამატებით რამდენიმე სახელმწიფო და კერძო სერვისის (საქართველოს ოკუპირებული ტერიტორიებიდან დევნილთა, შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტროს, საჯარო სამართლის იურიდიული პირის – სოციალური მომსახურების სააგენტოს, საჯარო სამართლის იურიდიული პირის – საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს მომსახურების სააგენტოს, ენერგეტიკისა და წყლის კომპანიების და კერძო სექტორის სერვისების) დანერგვა;

იუსტიციის სახლის სერვისების პოპულარიზაცია, ცნობადობის ამაღლება და იუსტიციის სახლის კონცეფციის ექსპორტი დაინტერესებულ ქვეყნებში;

არსებული სერვისების ოპტიმიზაცია და რედიზაინი; თითოეული პროდუქტისათვის სერვისის მიწოდების პროცესის აღმწერი დოკუმენტების შექმნა, ორგანიზაციის პროცესების ურთიერთქმედების რუკის შემუშავება,

საოპერაციო პროცედურების გამართვა და განახლება სერვისების შეუფერხებლად მიწოდებას უზრუნველსაყოფად;

იუსტიციის სახლის ინფრასტრუქტურის გაუმჯობესება, მომხმარებლისათვის მომსახურების შეუფერხებლად მიწოდების მიზნით;

იუსტიციის სახლის ტერიტორიული ორგანოების, სტრუქტურული ერთეულებისა და მობილური იუსტიციის სახლების მეშვეობით სახელმწიფო სერვისების ხელმისაწვდომობის უზრუნველყოფა თითოეული მოქალაქისთვის დიდ ადმინისტრაციულ-ტერიტორიულ ერთეულებში, აგრეთვე მრავალმოსახლიან და მუნიციპალიტეტების ცენტრებიდან მოშორებულ სოფლებში, სადაც მოსახლეობას საშუალება ექნება სოფლიდან გაუსვლელად ისარგებლოს საჯარო და კერძო სექტორების სერვისებით;

საქართველოს სხვადასხვა რეგიონში იუსტიციის სახლის ტერიტორიული ორგანოებისა და სტრუქტურული ერთეულების გახსნა.

6.15

ელექტრონული მმართველობის განვითარება (პროგრამული კოდი 26 05)

სახელმწიფოს საქმიანობაში თანამედროვე საინფორმაციო-საკომუნიკაციო ტექნოლოგიების დანერგვა, მათზე გაწეული დანახარჯების შემცირება, ინფორმაციული ტექნოლოგიებისა და კომუნიკაციების საშუალებით სახელმწიფოს გამართული ფუნქციონირების ხელშეწყობა;

სახელმწიფო უწყებების მომსახურება IT-სერვისების სრული სპექტრით, რაც მოიცავს ქსელურ უზრუნველყოფას, ინტერნეტის მიწოდებას, ელექტრონული ფოსტის სერვისს, ონლაინკომუნიკაციის საშუალებებს, ტელევიდეოკონფერენციას, დროისა და დავალებების მართვის პროგრამულ უზრუნველყოფას, უსაფრთხოების ერთიანი პოლიტიკის განხორციელებას, არასასურველი და მავნე ელექტრონული ფოსტის პროგრამებისა და ვირუსებისგან დაცვას, სახელმწიფო სტრუქტურებისთვის ერთიანი IT-მხარდაჭერის სატელეფონო ცენტრის შექმნასა და ინციდენტების მართვას, ციფრული ტელეფონის სერვისს, სახელმწიფო ორგანიზაციებში დასაქმებულ პირთა კომპიუტერული ტექნიკის ადგილზე მომსახურებას და სხვა;

სახელმწიფო ორგანიზაციებში პროცესების ავტომატიზებისა და ელექტრონულ მმართველობაზე გადასვლის მიზნით შესაბამისი კვლევების ჩატარება და კონკრეტული ინოვაციური ბიზნესგადაწყვეტილებების შემუშავება, რომლებიც მორგებული იქნება დამკვეთის ბიზნესპროცესებზე; ახალი პროგრამული უზრუნველყოფის შექმნა და არსებული პროგრამული უზრუნველყოფის გაუმჯობესება;

ტექნოლოგიის დანერგილი „ქლაუდტექნოლოგიის“ (ღრუბლოვანი ტექნოლოგიის) მიმართულებით განვითარება როგორც პროგრამული, ისე გამოთვლითი სიმძლავრეებისა და მასშტაბების კუთხით; დაინტერესებული ორგანიზაციების მიერ „ქლაუდინფრასტრუქტურით“ (ღრუბლოვანი ინფრასტრუქტურით) (IaaS) სარგებლობის უზრუნველყოფა;

სახელმწიფო თუ არასამთავრობო ორგანიზაციებისთვის, კერძო სექტორისა და მოქალაქეებისთვის ელექტრონული სერვისების მიწოდების და მონაცემთა გაცვლის ეფექტიანად და უსაფრთხოდ უზრუნველყოფა ერთი ფანჯრის პრინციპით;

ინფორმაციული უსაფრთხოების აუდიტის ჩატარება; ინფორმაციული უსაფრთხოების შეღწევადობის (მდგრადობის) ტესტირება; კომპიუტერული ინციდენტების აღმოჩენისთვის გამიზნული ქსელური სენსორის დაყენება და მართვა; კიბერუსაფრთხოების საკითხების რეგულირება; კომპიუტერულ

ინციდენტებზე დახმარების ეროვნული ჯგუფის მიერ კომპიუტერული ინციდენტების პრევენცია, გამოვლენა და შედეგების მართვა;

მონაცემთა გაცვლის ინფრასტრუქტურის გამოყენება, რომლის კომპონენტია 3 სახის აპარატურულ-პროგრამული მიმართულება/ინსტრუმენტი: „საქართველოს სამთავრობო კარიბჭე“ – ელექტრონული სერვისების მეშვეობით, უსაფრთხო გარემოში სხვადასხვა ინფორმაციის გაცვლა; „მოქალაქის პორტალი“ – სახელმწიფოს და ბიზნესსექტორის მიერ რეალიზებული სხვადასხვა ელექტრონული სერვისის ყველა დაინტერესებული პირისთვის უსაფრთხო ხელმისაწვდომობა ერთი ფანჯრის პრინციპით.

6.16 **საარჩევნო ინსტიტუციის განვითარების და სამოქალაქო განათლების ხელშეწყობა (პროგრამული კოდი 06 02)**

არჩევნებში ჩართული მხარეებისთვის საგანმანათლებლო პროგრამების შემუშავება და განხორციელება;

ადგილობრივ და საერთაშორისო ორგანიზაციებთან მჭიდრო თანამშრომლობა;

საარჩევნო ადმინისტრაციის მოხელეთა სერტიფიცირების ჩატარება.

6.17 **სსიპ საჯარო სამსახურის ბიურო (პროგრამული კოდი 35 00)**

საჯარო დაწესებულებების მიერ „საჯარო სამსახურის შესახებ“ საქართველოს კანონის მოთხოვნების შესრულების მონიტორინგი, შესაბამისი რეკომენდაციების შემუშავება და ერთიანი სტანდარტების დანერგვის უზრუნველსაყოფად წინადადებების მომზადება;

„საჯარო სამსახურის შესახებ“ საქართველოს კანონით გათვალისწინებული ვალდებულებების შესრულება ადამიანური რესურსების მართვის, საჯარო მოხელეთა პროფესიული განვითარების, მოხელის მიერ შესრულებული სამუშაოს შეფასების სისტემის პოლიტიკის მხარდაჭერის მიზნით;

საჯარო სამსახურის რეფორმის იმპლემენტაციის ხელშეწყობა;

საჯარო სამსახურში მმართველობის ახალი გზების დანერგვის ხელშეწყობა;

საჯარო სამსახურში მართვის, ლიდერობის და ეთიკის საკითხებზე ცნობიერების ამაღლება;

საჯარო დაწესებულებებში ადამიანური რესურსების მართვის ერთეულების გაძლიერება და, ზოგადად, ადამიანური კაპიტალის განვითარების ხელშეწყობა საჯარო სამსახურში ისეთი ინოვაციური მეთოდებით, როგორებიცაა: მენტორინგი, ქოუჩინგი და „სწავლა კეთებით“;

მოხელეთა საბაზისო ტრენინგპროგრამების აკრედიტაცია; საჯარო სამსახურში შესრულებული სამუშაოს შეფასების სისტემის გამოწვევების იდენტიფიცირება და ანალიზი;

ადამიანური რესურსების მართვის ელექტრონული სისტემის (e-HRMS) პროგრამების დახვეწა;

საჯარო სამსახურში პროფესიული განვითარების ხელშეწყობა;

სამართლებრივი აქტებისა და პრაქტიკის გაანალიზება, განზოგადება და ერთგვაროვანი მიდგომების დანერგვის ხელშეწყობა;

საჯარო სამსახურში კეთილსინდისიერების მექანიზმების პრაქტიკის გაუმჯობესება;

კეთილსინდისიერების პოლიტიკის შესახებ საერთაშორისო კარგი პრაქტიკის ანალიზი;

სწავლების ერთიანი ელექტრონული სისტემის დანერგვის ხელშეწყობა და ადმინისტრირება.

6.18 სახელმწიფო რწმუნებულის ადმინისტრაციები (პროგრამული კოდები 11 00 – 19 00)

სახელმწიფო რწმუნებულების ადმინისტრაციების მიერ სახელმწიფო ხელისუფლების ორგანოებთან კოორდინაციით მუნიციპალიტეტების განვითარების სტრატეგიებისა და პრიორიტეტების დოკუმენტების შემუშავება;

ადგილობრივი ინფრასტრუქტურის განვითარებისა და ტურისტული პოტენციალის წარმოჩენის მიზნით წინადადებების მომზადება;

მოქალაქეების სამხედრო სავალდებულო სამსახურში გაწვევის პროცესისა და მუნიციპალიტეტის ორგანოების საქმიანობის მონიტორინგი.

6.19 საქართველოს პარლამენტის ანალიტიკური და კვლევითი საქმიანობის გაძლიერება (პროგრამული კოდი 01 04)

საქართველოს პარლამენტის სუბიექტებისა და პარლამენტის აპარატის მიმართვებზე/შეკითხვებზე პასუხებისა და მათთან დაკავშირებული საინფორმაციო-ანალიტიკური მასალების მომზადება;

პროაქტიული საქმიანობის განხორციელება;

პოლიტიკის კვლევის დოკუმენტების შექმნა;

ინტეგრირებული, ინტერდისციპლინური კვლევის წარმოებისა და განხილვის პროცესში მყოფ საკითხებზე პოლიტიკის კვლევის დოკუმენტების შექმნის უზრუნველყოფა;

მიმდინარე აქტუალურ თემებზე, რომლებიც შეეხება საჯარო პოლიტიკის საკითხებს, ანალიტიკური მიმოხილვების მომზადება.

6.20 სსიპ - სახელმწიფო ენის დეპარტამენტი (პროგრამული კოდი 52 00)

სახელმწიფო ენის კონსტიტუციური სტატუსის დაცვა;

ქართული სალიტერატურო ენის ნორმების დადგენა და დამკვიდრება;

სახელმწიფო ენის ფლობის დონის ამაღლების ხელშეწყობა;

ქართველური ენების ენობრივი მრავალფეროვნების დაცვა, შენახვა, სისტემური კვლევა და განვითარება;

საქართველოში და საერთაშორისო ასპარეზზე ქართული ენის, როგორც უნიკალური კულტურული მემკვიდრეობის, დაცვა და წარმოჩენა;

აფხაზური ენის სწავლების დისტანციური კურსის შექმნა, აგრეთვე ოკუპირებული, საზღვრისპირა და სხვა რეგიონების ტოპონიმების დადგენა;

ოფიციალურ დოკუმენტებში გვარ-სახელების მართლწერისა და ტრანსლიტერაციის საკითხებთან დაკავშირებული პრობლემების გადაჭრის ხელშეწყობა;

გაეროს და ევროკავშირის ოფიციალური და სამუშაო ენების ქართულ ენაზე ტრანსლიტერაცია-ტრანსკრიფციის წესების დადგენა და დამტკიცება;

საქართველოს სახელმწიფო ენების (ქართული ენის – საქართველოს მთელ ტერიტორიაზე, აფხაზური ენის – აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკის ტერიტორიაზე) ფუნქციონირების, დაცვის, კვლევისა და განვითარების მიზნით სახელმწიფო ენის ინტერნეტპორტალის – მრავალფუნქციური საინფორმაციო პლატფორმის – შექმნა, რომელიც ასახავს საქართველოს მთავრობის ენობრივი პოლიტიკის ძირითად მიმართულებებს და სახელმწიფო ენის ფუნქციონირების ყველა ასპექტის შესახებ ამომწურავი, დეტალური ინფორმაციის მიღება.

7 იძულებით გადაადგილებულ პირთა და მიგრანტთა სახელმწიფო მხარდაჭერა და რეინტეგრაციის ხელშეწყობა

საქართველოს მთავრობა გააგრძელებს საქართველოს ოკუპირებული ტერიტორიებიდან იძულებით გადაადგილებულ პირთა – დევნილთა საცხოვრებელი ფართობებით უზრუნველყოფის ეფექტიან პოლიტიკას.

არსებული განსახლების კრიტერიუმებისა და პროცედურების ხარვეზების იდენტიფიცირებით და მათი დახვეწით განხორციელდება დევნილთა საჭიროებებზე მორგებული განსახლების ახალი პროექტები; გაგრძელდება ნგრევადი ობიექტების იდენტიფიცირება და მათში მცხოვრებ დევნილთა უსაფრთხო ადგილებში განსახლება; აგრეთვე გაგრძელდება დევნილებისთვის საარსებო წყაროების ხელმისაწვდომობის, დევნილთა მცირე სამეწარმეო საქმიანობისა და კოოპერაციის მხარდაჭერა; ხელი შეეწყობა სოფლის მეურნეობის პროექტებისა და თვითდასაქმების სოციალური პროექტების განხორციელებას; განსახლების პროგრამების მეშვეობით მომდევნო 4 წელიწადში დამატებით 13 000 დევნილ ოჯახს ექნება ღირსეული საცხოვრებელი; 2024 წლამდე გაუმჯობესდება დამატებით 1200 ეკომიგრანტი ოჯახის საცხოვრებელი პირობები მათი ახალ, უსაფრთხო გარემოში გადაყვანით.

ხელისუფლება გააგრძელებს კონფლიქტის მშვიდობიანი მოგვარების თანამიმდევრული, მტკიცე პოლიტიკის განხორციელებას, რომელიც, ერთი მხრივ, დეოკუპაციას და, მეორე მხრივ, ნდობის აღდგენასა და შერიგებას ეფუძნება. ამისთვის სრულად იქნება გამოყენებული ყველა არსებული სამშვიდობო ფორმატი და ბერკეტი. ამასთანავე, გაგრძელდება ოკუპაციის გამო წნეხის პირობებში მყოფ მოსახლეობაზე ზრუნვა; ხელი შეეწყობა დამორიშორებული საზოგადოებების ყველა რგოლს შორის დიალოგს ახალი შესაძლებლობების შექმნით.

7.1 იძულებით გადაადგილებულ პირთა და მიგრანტთა ხელშეწყობა (პროგრამული კოდი 27 06)

საქართველოში დაბრუნებულ მიგრანტთა სარეინტეგრაციო დახმარებით უზრუნველყოფა;

ეკომიგრანტების საცხოვრებელი სახლებით უზრუნველყოფა;

საქართველოს ოკუპირებული ტერიტორიებიდან იძულებით გადაადგილებულ პირთა – დევნილთა გრძელვადიანი განსახლება;

საქართველოს ოკუპირებული ტერიტორიებიდან იძულებით გადაადგილებულ პირთა – დევნილთა სოციალური და საცხოვრებელი პირობების გაუმჯობესება;

საერთაშორისო დაცვის მქონე პირთა, თავშესაფრის მაძიებლებისა და საქართველოში სტატუსის მქონე, მოქალაქეობის არმქონე პირთა რეინტეგრაციის უზრუნველსაყოფად სხვადასხვა სერვისის შექმნა და განვითარება;

საქართველოს ოკუპირებული ტერიტორიებიდან იძულებით გადაადგილებულ პირთა – დევნილთა და ეკომიგრანტთა საარსებო წყაროებით უზრუნველყოფა.

7.1.1 სარეინტეგრაციო დახმარება საქართველოში დაბრუნებული მიგრანტებისათვის (პროგრამული კოდი 27 06 01)

საქართველოში ევროკავშირის ქვეყნებიდან და სხვა გეოგრაფიული

არეალებიდან დაბრუნებული მიგრანტების სოციალურ-ეკონომიკური რეინტეგრაციის ხელშეწყობა, მათ შორის, მათთვის სხვადასხვა სარეინტეგრაციო მომსახურების გაწევა: სამედიცინო მომსახურებისა და მედიკამენტების დაფინანსება, ფსიქოსოციალური რეაბილიტაცია;

შემოსავლის წყაროს გაჩენისა და თვითდასაქმების ხელშეწყობის მიზნით სოციალური პროექტების დაფინანსება;

პროფესიული მომზადების, გადამზადებისა და კვალიფიკაციის ამაღლების ხელშეწყობა;

დროებითი საცხოვრებლის უზრუნველყოფა.

7.1.2 **ეკომიგრანტთა მიგრაციის მართვა (პროგრამული კოდი 27 06 02)**

ეკომიგრანტთათვის საცხოვრებელი სახლების შექმნა;

ეკომიგრანტთა დროებითი განსახლება.

7.1.3 **იძულებით გადაადგილებულ პირთა განსახლების სოციალური და საცხოვრებელი პირობების შექმნა (პროგრამული კოდი 27 06 03)**

მრავალბინიანი კორპუსების მშენებლობა ქვეყნის მასშტაბით (გრძელვადიანი განსახლება);

მენაშენებისგან ბინების (კორპუსების) შესყიდვა ქვეყნის მასშტაბით (გრძელვადიანი განსახლება);

ადმინისტრაციული დაპირების საფუძველზე დევნილი ოჯახის მიერ წარმოდგენილი საცხოვრებელი ბინების შესყიდვა (გრძელვადიანი განსახლება);

სახლების შესყიდვა და დევნილი ოჯახებისთვის სულადობის მიხედვით საკუთრებაში გადაცემა (გრძელვადიანი განსახლება);

კერძო მესაკუთრებისგან ობიექტების გამოსყიდვა (მოხდება კოლექტიური ცენტრების იდენტიფიცირება, რომლებიც კერძო საკუთრებაშია, მაგრამ მისაღებია დევნილთა გრძელვადიანი განსახლებისთვის) და დევნილებისთვის საკუთრებაში გადაცემა (გრძელვადიანი განსახლება);

სახელმწიფო საკუთრებაში არსებული, დევნილთა მართლზომიერ სარგებლობაში მყოფი საცხოვრებელი ობიექტების კერძო საკუთრებაში გადაცემა/დაკანონება (გრძელვადიანი განსახლება);

დევნილთა სოციალურ-ეკონომიკური მდგომარეობისა და საცხოვრებელი პირობების გაუმჯობესებისთვის, საქართველოს კანონმდებლობის შესაბამისად, მათთვის ფულადი დახმარებების გაცემა და დროებითი საცხოვრებელი ფართობის დაქირავებისთვის დევნილთა მატერიალური უზრუნველყოფა (ფულადი დახმარება);

დევნილთა საკუთრებაში მყოფ ობიექტებში ჩასატარებელი სამუშაოების ღირებულების თანადაფინანსება და მათ მიერ შექმნილი ბინათმესაკუთრეთა ამხანაგობების განვითარების ხელშეწყობა (ბინათმესაკუთრეთა ამხანაგობები);

სავალალო მდგომარეობაში მყოფი დევნილთა ყოფილი კომპაქტურად განსახლების ობიექტების შესწავლა და რეაბილიტაცია, გარდა იმ ობიექტებისა, რომლებიც სრულად კერძო საკუთრებაშია;

დევენილთა ყოფილი ორგანიზებულად განსახლების ობიექტების ადმინისტრაციული ხარჯის დაფინანსება (ადმინისტრაციული ხარჯი).

7.1.4

საერთაშორისო დაცვის მქონე პირთა ინტეგრაციის ხელშეწყობა (პროგრამული კოდი 27 06 04)

ქართული ენის შემსწავლელი კურსების ხელმისაწვდომობის უზრუნველყოფა;

საქართველოს ისტორიისა და კულტურის შესახებ საინფორმაციო კურსების ორგანიზება;

საკუთარი უფლებებისა და მოვალეობების შესახებ საინფორმაციო კურსების ორგანიზება;

საქართველოს კანონმდებლობის იმ მიმართულებების შესახებ საინფორმაციო კურსის ორგანიზება, რომლებიც დაეხმარება მათ ყოველდღიურ ცხოვრებაში, ეკონომიკური საქმიანობის ორგანიზებაში, განათლების მიღებაში და სხვა;

სამედიცინო მომსახურებისა და მედიკამენტების დაფინანსება, ფსიქოსოციალური რეაბილიტაცია;

საკონსულტაციო მომსახურების გაწევა.

7.1.5

საარსებო წყაროებით უზრუნველყოფის პროგრამა (პროგრამული კოდი 27 06 05)

საქართველოს ოკუპირებული ტერიტორიებიდან იძულებით გადაადგილებულ პირთა – დევნილთა და ეკომიგრანტთა სოციალურ-ეკონომიკური მდგომარეობის გაუმჯობესებისა და ინტეგრაციისთვის მიზნობრივი პროექტებისა და პროგრამების შემუშავება და განხორციელება.

7.2

შერიგებისა და სამოქალაქო თანასწორობის საკითხებში საქართველოს სახელმწიფო მინისტრის აპარატი (პროგრამული კოდი 22 00)

კონფლიქტის მშვიდობიანი მოგვარების პოლიტიკის, მათ შორის, შერიგებისა და ჩართულობის პოლიტიკის, განხორციელება და კოორდინაცია, ოკუპირებული ტერიტორიების მიმართ სახელმწიფო სტრატეგიის – ჩართულობა თანამშრომლობის გზით, აგრეთვე ჩართულობის სტრატეგიის სამოქმედო გეგმის განხორციელება, სამშვიდობო ინიციატივის – „ნაბიჯი უკეთესი მომავლისკენ“ განხორციელების კოორდინაცია, ჩართულობის სტრატეგიის სამოქმედო გეგმის განხორციელების მიზნით სამთავრობო კომისიის საქმიანობის ხელმძღვანელობა და საკოორდინაციო მექანიზმის ფუნქციონირების უზრუნველყოფა;

ოკუპირებულ ტერიტორიებზე მცხოვრები პირების სოციალურ-ეკონომიკური მდგომარეობის გაუმჯობესების ხელშეწყობა; ოკუპირებულ ტერიტორიებთან გამყოფი ხაზების გასწვრივ ვაჭრობის წახალისება, ეკონომიკური კავშირების ხელშეწყობა სამშვიდობო ინიციატივით გათვალისწინებული სტატუსნიეტრალური ინსტრუმენტებისა და ფინანსური მექანიზმების, მათ შორის, არასამეწარმეო (არაკომერციული) იურიდიული პირის – „მშვიდობის ფონდი უკეთესი მომავლისთვის“, გამოყენებით; გამყოფი ხაზების გასწვრივ ეკონომიკური სივრცის, არსებული სერვისებისა და ინფრასტრუქტურის განვითარების ხელშეწყობა, ახალი სერვისების დანერგვა და ამოქმედება;

ოკუპირებულ ტერიტორიებზე მცხოვრები პირებისთვის სასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების მასალისა და ტექნიკის, მცენარეთა მოვლის საშუალებების მიწოდებისა და მავნებლებთან ბრძოლაში დახმარების გაწევის ხელშეწყობა; ოკუპირებულ ტერიტორიებზე გარემოს დაცვის, ბუნებრივ და ადამიანის მიერ გამოწვეულ კატასტროფებზე რეაგირების ხელშეწყობა;

ოკუპირებულ ტერიტორიებზე მცხოვრები პირებისთვის საქართველოს მიერ კონტროლირებულ ტერიტორიაზე ხარისხიანი განათლების ყველა საფეხურის წვდომის ხელშეწყობა, აგრეთვე საერთაშორისო საგანმანათლებლო პროგრამებში მონაწილეობის ხელშეწყობა; მათი პროფესიული განათლების სისტემაში ჩართვის ხელშეწყობა; მათ მიერ ოკუპირებულ ტერიტორიებზე მიღებული განათლების აღიარების უზრუნველყოფა სტატუსნიეტრალური მექანიზმის გამოყენებით; ოკუპირებულ ტერიტორიებზე მცხოვრები პირების მიერ განათლების მშობლიურ ენაზე მიღების ხელშეწყობა; მათთვის სასწავლო პროცესის სხვადასხვა (მათ შორის, დისტანციური) ფორმით შეთავაზების მხარდაჭერა; აფხაზური ენის დაცვისა და განვითარების ხელშეწყობა; ოკუპირებულ ტერიტორიებზე მცხოვრები პირების სამეცნიერო პროგრამებში ჩართვის გამარტივება და სამეცნიერო თანამშრომლობის ხელშეწყობა;

ოკუპირებულ ტერიტორიებზე მცხოვრები პირებისთვის სახელმწიფო პროგრამებისა და სერვისების ხელმისაწვდომობის გამარტივება და გაუმჯობესება; მოქალაქის პასპორტის ხელმისაწვდომობისა და სამოქალაქო აქტების გაცემის გამარტივების ხელშეწყობა;

ოკუპირებულ ტერიტორიებზე მცხოვრები პირების სახელმწიფო რეფერალურ და სხვა შესაბამის ჯანმრთელობის დაცვის სახელმწიფო პროგრამებში მონაწილეობის უზრუნველყოფა; ოკუპირებული ტერიტორიებისთვის სხვადასხვა მედიკამენტისა და სამედიცინო ტექნიკის მიწოდება; პანდემიასთან საბრძოლველად სათანადო დახმარების აღმოჩენა;

ევროინტეგრაციის პროცესის სხვადასხვა საჭირო საკითხზე ოკუპირებულ ტერიტორიებზე მცხოვრები პირების ცნობიერების ამაღლება; ოკუპირებულ ტერიტორიებზე მცხოვრები პირებისთვის საქართველოსა და ევროკავშირის შორის ასოცირების შესახებ შეთანხმებიდან, მათ შორის, ევროკავშირთან ღრმა და ყოვლისმომცველი თავისუფალი სავაჭრო სივრცის შესახებ შეთანხმებიდან, და საქართველოსა და ევროკავშირის შორის უვიზო მიმოსვლიდან გამომდინარე ყველა სარგებლისა და შესაძლებლობის შეთავაზება;

საერთაშორისო და დონორ ორგანიზაციებთან ურთიერთობების კოორდინაცია; ოკუპირებულ ტერიტორიებზე მათი ჩართულობისა და საქმიანობის ხელშეწყობა; ნდობის აღდგენის პროექტების განხორციელება; არაფორმალური დიალოგის სხვადასხვა პლატფორმისა და ორმხრივი შეხვედრების მხარდაჭერა;

საერთაშორისო პარტნიორებსა და ორგანიზაციებთან თანამშრომლობის გაძლიერება; ქენევის საერთაშორისო მოლაპარაკებების მეორე სამუშაო ჯგუფის ხელმძღვანელობა; გალსა და ერგენტში გამართულ ინციდენტების პრევენციისა და მათზე რეაგირების მექანიზმის (IPRM) შეხვედრებში მონაწილეობა; საქართველოში და საზღვარგარეთ გამართულ ღონისძიებებში, საერთაშორისო ფორუმებსა და ფორმატებში მონაწილეობა;

შერიგებისა და ჩართულობის პოლიტიკის საერთაშორისო მხარდაჭერის უზრუნველყოფა; ფინანსური დახმარების მობილიზება;

1990-იანი წლების შეიარაღებული მოქმედებებისა და 2008 წლის აგვისტოს რუსეთ-საქართველოს ომის შედეგად უგზო-უკვლოდ დაკარგულ პირთა მოძიების, იდენტიფიცირებისა და ოჯახებისთვის გადაცემის პროგრამის შემდგომი მდგრადობისა და ეფექტიანობის უზრუნველყოფის ხელშეწყობა; შერიგებისა და სამოქალაქო თანასწორობის საკითხებში სახელმწიფო მინისტრის აპარატის კომპეტენციის ფარგლებში უგზო-უკვლოდ დაკარგულ პირთა მოძებნისა და გადმოსვენების ღონისძიებების ორგანიზება; წითელი ჯვრის საერთაშორისო კომიტეტის ეგიდით, 1992-1993 წლების შეიარაღებულ

კონფლიქტსა და მის შემდგომ პერიოდთან დაკავშირებით უგზო-უკვლოდ დაკარგული პირების შესახებ ჩამოყალიბებულ ქართულ-აფხაზურ საკოორდინაციო მექანიზმსა და სამედიცინო ექსპერტიზის სამუშაო ჯგუფის მუშაობაში მონაწილეობა, ნაკისრი ვალდებულებების შესრულების უზრუნველყოფა;

შეიარაღებული მოქმედებების შედეგად უგზო-უკვლოდ დაკარგული პირების მოძიებისა და გადმოსვენების უწყებათაშორისი კომისიის საქმიანობის ხელმძღვანელობა და ორგანიზაციულ-ტექნიკური უზრუნველყოფა; უგზო-უკვლოდ დაკარგულ პირებთან დაკავშირებულ საკითხებზე საინფორმაციო სესიებში, საკოორდინაციო და სამუშაო შეხვედრებში მონაწილეობა; მათი იდენტიფიკაციის მიზნით ადგილობრივი შესაძლებლობების გაძლიერების უზრუნველყოფაში მონაწილეობა; პირთა უგზო-უკვლოდ დაკარგვის თემაზე საზოგადოების ცნობიერების ამაღლებისა და სიმბოლური/მემორიალური ღონისძიებების ორგანიზებაში ჩართულობა; უგზო-უკვლოდ დაკარგულ პირთა ოჯახებთან შეხვედრა და კომპეტენციის ფარგლებში მათი საჭიროებების დაკმაყოფილების უზრუნველყოფა;

უგზო-უკვლოდ დაკარგულ პირთა ბედისა და ადგილსამყოფლის შესახებ ინფორმაციის შეგროვება; პოტენციური სამარხების მდებარეობის განსაზღვრა და სამარხების გახსნის დაგეგმვა; ნეშტების ექსპუნირებასა და იდენტიფიცირებაში მონაწილეობა; ოჯახის წევრების ინფორმირება უგზო-უკვლოდ დაკარგული პირების ბედის შესახებ, ხოლო მათი გარდაცვალების დადასტურების შემთხვევაში – ნეშტების ადგილსამყოფლის თაობაზე; ოჯახის წევრებისთვის მათი ნეშტების გადაცემა, ამოცნობილი ნეშტების დაკრძალვის ორგანიზება და ხარჯების დაფარვის კოორდინაცია; გენეტიკური საექსპერტო მომსახურების გაწევა, კერძოდ: უგზო-უკვლოდ დაკარგული პირის ოჯახის წევრებისა და ბიოლოგიური ნათესავების ბიოლოგიური ნიმუშების აღება, დაარქივება (შენახვა) და შემდგომი გენეტიკური გამოკვლევა-პროფილირება;

სამოქალაქო საზოგადოების წარმომადგენლებსა და ექსპერტებთან თანამშრომლობა, მათ შორის, არსებული პლატფორმების ფარგლებში;

სამშვიდობო პროცესში ქალთა და ქალთა საკითხებზე მომუშავე ორგანიზაციების, აგრეთვე კონფლიქტის შედეგად დაზარალებული ქალების როლისა და ჩართულობის გაზრდის ხელშეწყობა; კონფლიქტის შედეგად დაზარალებული ქალების საჭიროებების გამოვლენა და მათზე რეაგირება; თანამშრომლობის პლატფორმების ეფექტიანი ფუნქციონირება;

სამშვიდობო პროცესში კონფლიქტის შედეგად დაზარალებული და, ზოგადად, დაინტერესებული ახალგაზრდების ჩართულობის ხელშეწყობა;

გამყოფი ხაზების მიმდებარე სოფლებში დაზარალებული მოსახლეობის საჭიროებებზე რეაგირების დროებითი სამთავრობო კომისიის თანათავმჯდომარეობა; გამყოფი ხაზების სიახლოვეს მდებარე რეგიონების განვითარების ხელშეწყობა; გამყოფი ხაზების მიმდებარე სოფლებში დაზარალებული მოსახლეობისთვის დახმარების გაწევა, ზამთრის პერიოდში გათბობით უზრუნველყოფა; მოსახლეობისთვის ჯანმრთელობის დაცვის მომსახურების ხელმისაწვდომობის უზრუნველყოფა; სტუდენტებისა და მოსწავლეებისთვის განათლების ხელმისაწვდომობის უზრუნველყოფა; მოსახლეობისთვის სახელმწიფო სერვისების ხელმისაწვდომობის უზრუნველყოფა;

დაზარალებულ სოფლებში ინფრასტრუქტურული ღონისძიებების განხორციელება; მოსახლეობის სოციალურ-ეკონომიკური განვითარების ხელშეწყობა;

ავხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკის გულრიფშის რაიონში ოჯახების დაბრუნების პროცესის ხელშეწყობა, ნებაყოფლობით დაბრუნებული მოსახლეობის ეკონომიკური და სოციალური მდგომარეობის გაუმჯობესება და მისი საოჯახო მეურნეობების განვითარების მიზნით მატერიალური დახმარების გაცემა;

სამოქალაქო თანასწორობისა და ინტეგრაციის მიმართულებით გრძელვადიანი და შეუქცევადი პოზიტიური ცვლილებების განხორციელების უზრუნველყოფის ხელშეწყობა; შესაბამისი პოლიტიკის განსახორციელებლად განსაზღვრული ხუთი პრიორიტეტული მიმართულებით – სახელმწიფო ენა ინტეგრაციის მხარდასაჭერად; ხარისხიანი განათლების ხელმისაწვდომობა; თანასწორობა, სამოქალაქო და პოლიტიკური მონაწილეობა; სოციალური და ეკონომიკური ინტეგრაცია; კულტურათათმორისი დიალოგი – განსაზღვრული მიზნებისა და დაგეგმილი კონკრეტული ამოცანების ეფექტიანი განხორციელების მონიტორინგი და შეფასება, სტრატეგიული პრიორიტეტების, თითოეული დასახული ამოცანის ფარგლებში ეთნიკური უმცირესობების წარმომადგენელი ქალებისა და ახალგაზრდების გაძლიერების მიზნით ეფექტიანი მექანიზმების განვითარება და ხელშეწყობი მიზნობრივი პროგრამების განხორციელება, აგრეთვე მათი სოციალურ-ეკონომიკური მდგომარეობის გაუმჯობესებისთვის პროაქტიული მიდგომების დანერგვასა და თანასწორობაზე ფოკუსირებული პოლიტიკისა და ინსტიტუციური შესაძლებლობების განვითარების ხელშეწყობა;

სამოქალაქო თანასწორობისა და ინტეგრაციის მიზნით სახელმწიფო ენის სწავლების გაძლიერება და პოპულარიზაცია ფორმალურ განათლებაში (სკოლამდელი, ზოგადი, პროფესიული და უმაღლესი განათლება); სახელმწიფო ენის ცოდნის გაძლიერება ზრდასრულებსა და არაფორმალურ განათლებაში; ეთნიკური უმცირესობების წარმომადგენლებით მჭიდროდ დასახლებულ რეგიონებში სახელმწიფო ენის პოპულარიზაცია, ფუნქციონირების მხარდაჭერა და გამოყენებაზე ზედამხედველობა; სკოლამდელი განათლების ხელმისაწვდომობის გაზრდა და ხარისხის უზრუნველყოფა;

ხარისხიანი ზოგადი განათლების ხელმისაწვდომობის გაუმჯობესება; ეთნიკური უმცირესობების მხარდაჭერა პროფესიული და უმაღლესი განათლების მისაღებად;

განათლების მიღმა დარჩენილი ეთნიკური უმცირესობების წარმომადგენელი პირების (შშმ პირები და ბოშები) საგანმანათლებლო შესაძლებლობების რეალიზების ხელშეწყობა; სამოქალაქო თანასწორობის ხელშეწყობა და კულტურული მრავალფეროვნების პოპულარიზაცია ფორმალურ და არაფორმალურ განათლებაში;

მმართველობისა და თვითმმართველობის განხორციელების პროცესებში ეთნიკური უმცირესობების წარმომადგენელთა ჩართულობის ხელშეწყობა; ეთნიკური უმცირესობების წარმომადგენლებისთვის აქტიური და პასიური საარჩევნო უფლებების ეფექტიანი რეალიზების მექანიზმების განვითარება; ეთნიკური უმცირესობების ენებზე მედიაპროდუქტების ხარისხის გაუმჯობესება; მედიაწიგნიერების განვითარების მხარდაჭერა; სამოქალაქო ცნობიერების ამაღლება ადამიანის უფლებების, სამოქალაქო თანასწორობისა და ინტეგრაციის პოლიტიკისა და ანტიდისკრიმინაციულ და გენდერული თანასწორობის საკითხებში; მართლმსაჯულების სისტემისა და სამართალდამცავი ორგანოების მექანიზმების ხელმისაწვდომობის გაზრდა, ხარისხიანი იურიდიული დახმარების უზრუნველყოფა;

სახელმწიფო სოციალურ-ეკონომიკურ პროგრამებში ეთნიკური უმცირესობების

ჩართულობის გაზრდა; ეთნიკური უმცირესობების წარმომადგენლებით მჭიდროდ დასახლებულ რეგიონებში ინფრასტრუქტურის განვითარება; ეთნიკური უმცირესობების, მათ შორის, მცირე ეთნოსების, წარმომადგენელი მოქალაქეების პერსონალური მონაცემების დაცვისა და თვითიდენტიფიცირების საფუძველზე სტატისტიკური მონაცემების შეგროვების, ანალიზისა და ხელმისაწვდომობის გაუმჯობესება;

კულტურული მრავალფეროვნების შესახებ ცნობიერების ამაღლება და კულტურათაშორისი დიალოგის ხელშეწყობა;

ეთნიკური უმცირესობების წარმომადგენელთა კულტურული მემკვიდრეობის შენარჩუნების ხელშეწყობა და პოპულარიზაცია;

მასობრივი ინტერკულტურული სპორტისა და მულტიკულტურალიზმის მხარდაჭერა, კულტურულ-საგანმანათლებლო და სპორტული ღონისძიებების განხორციელება და შესაბამისი სივრცეების/ინფრასტრუქტურის განვითარება.

8

კულტურა, რელიგია, ახალგაზრდობის ხელშეწყობა და სპორტი

გაგრძელება და გაფართოვდება კულტურის სფეროს განვითარების ხელშეწყობის სახელმწიფო პროგრამები და ღონისძიებები „კულტურის სტრატეგია 2025“-ის მიზნებისა და ამოცანების მისაღწევად. კულტურის სფეროს მხარდაჭერისთვის განხორციელდება შემდეგი ღონისძიებები:

- გაიზრდება ფართო საზოგადოებისთვის კულტურის ხელმისაწვდომობა; უზრუნველყოფილი იქნება კულტურული თვითგამოხატვის მრავალფეროვნება;
- დაიხვეწება კულტურის სფეროს, მათ შორის, კულტურული (მატერიალური, არამატერიალური, ბუნებრივი) მემკვიდრეობის სფეროს, მარეგულირებელი კანონმდებლობა;
- შეიქმნება კულტურის მართვის მოქნილი, ევროპულ სტანდარტებთან დაახლოებული მოდელი და დაფინანსების ეფექტიანი მექანიზმი;
- შემუშავდება სახელოვნებო განათლების განვითარების სტრატეგია და სამოქმედო გეგმა; განხორციელდება ქმედითი ღონისძიებები სახელოვნებო განათლების, მათ შორის, ნაკლებად მოთხოვნადი სპეციალობების, ხელმისაწვდომობის გასაზრდელად და ხარისხის გასაუმჯობესებლად; შემუშავდება დაფინანსების მექანიზმები;
- მოსახლეობის ფართო ფენებისთვის, მათ შორის, ზოგადსაგანმანათლებლო დაწესებულებების მოსწავლეებისთვის, განხორციელდება ღონისძიებები კულტურის პოპულარიზაციის მიზნით;
- ხელი შეეწყობა საქართველოში, მის რეგიონებში კულტურული ცხოვრების გააქტიურებას, ადგილობრივი სახელოვნებო ინსტიტუტებისა და კოლექტივების ქვეყნის ერთიან კულტურულ სივრცეში ჩართულობას;
- ხელი შეეწყობა ხელოვნების დარგების პროფესიული დონის ამაღლებას, ხელოვნებაში ახალი სახეების, ფორმებისა და გამომსახველობითი საშუალებების წარმოჩენას; სახელოვნებო ინსტიტუტებისა და კოლექტივების საქმიანობა გაფართოვდება და ახალი შემოქმედებითი პროდუქტებით შეივსება;
- კულტურული მემკვიდრეობის სფეროს განვითარებისთვის მოხდება მისი მართვის მოდერნიზაცია, ახალი კადრების მოზიდვა და რესურსების მობილიზება პრიორიტეტული მიმართულებების განსახორციელებლად, დაინერგება ახალი ინიციატივები და თანამედროვე ტექნოლოგიები, ეტაპობრივად მოწესრიგდება მატერიალურ-ტექნიკური ბაზა და ინფრასტრუქტურა;
- კულტურის რესურსი აქტიურად იქნება გამოყენებული ტურიზმის მდგრადი განვითარებისა და შემოქმედებითი მეწარმეობის განვითარებისთვის; შემუშავდება და განხორციელდება სპეციალური პროგრამები კულტურის რესურსის მნიშვნელობისა და გამოყენების შესაძლებლობების, შემოქმედებითი ეკონომიკისა და საუკეთესო საერთაშორისო გამოცდილების ადგილობრივ პრაქტიკაში გამოყენების შესახებ;
- განმტკიცდება საერთაშორისო კულტურული ურთიერთობები ორმხრივ და მრავალმხრივ ფორმატებში; გაგრძელდება ევროინტეგრაციის პროცესი;

განხორციელება ღონისძიებები საქართველოს და მისი კულტურის შესახებ საერთაშორისო საზოგადოების ცნობიერების ამაღლების ხელშეწყობისთვის; გაუმჯობესდება საერთაშორისო პროგრამებსა და ღონისძიებებში მონაწილეობის მაჩვენებელი;

- განხორციელება ინფრასტრუქტურული პროექტები კულტურისა და ძეგლთა დაცვის სფეროში მემკვიდრეობის შესანარჩუნებლად;
- განვითარდება და ეფექტიანად იქნება გამოყენებული ახალი ტექნოლოგიები, მოხდება კულტურის ციფრულ სივრცეში ინტეგრაცია.

გაგრძელდება სპორტის სფეროს ხელშეწყობა. ამ მიზნით განხორციელება შემდეგი ღონისძიებები:

- სახელმწიფო გააგრძელებს მასობრივი და მაღალი მიღწევების სპორტის დაფინანსებას;
- მასობრივი სპორტის ხელმისაწვდომობისა და განვითარების სტრატეგიის შესაბამისად, განხორციელება ღონისძიებები მასობრივი სპორტისა და ჯანსაღი ცხოვრების წესის ხელშეწყობისთვის;
- პროფესიული სპორტის განვითარებისთვის გაგრძელდება საქართველოს ნაკრები გუნდების მზადება და საერთაშორისო სპორტულ ღონისძიებებში მონაწილეობა, სასწავლო-საწვრთნელი შეკრებების მოწყობა, საქართველოს ჩემპიონატებისა და პირველობების ჩატარება, სპორტის სახეობების პოპულარიზაცია და სპორტის ეროვნული სახეობების განვითარების ხელშეწყობა;
- ხელისუფლების მიერ ქმედითი პოლიტიკის განხორციელების შედეგად გაიზრდება პროფესიულ და მასობრივ სპორტში ჩაბმულ პირთა, მათ შორის, ბავშვებისა და მოზარდების, რაოდენობა;
- გაგრძელდება სპორტის სხვადასხვა სახეობაში საერთაშორისო ჩემპიონატების/ტურნირების საქართველოში მასპინძლობის აქტიური მხარდაჭერა;
- ხელი შეეწყობა უმაღლესი, აკადემიური და პროფესიული სასპორტო განათლების განვითარებას, გაიზრდება მისი ხელმისაწვდომობა;
- გაგრძელდება დამსახურებული სპორტის მოღვაწეებისა და ვეტერანი სპორტსმენების, მაღალმთიან დასახლებებში სპორტის სფეროში დასაქმებული მწვრთნელების სოციალური მხარდაჭერის პროგრამების, ოლიმპიური ჩემპიონების, პერსპექტიული და საერთაშორისო ასპარეზზე გამარჯვებული სპორტსმენების მხარდაჭერის ღონისძიებების განხორციელება;
- შეიქმნება სპორტული დავების განხილვის ქმედითი სისტემა; დაინერგება სპორტსმენთა უფლებების დაცვისა და მათი გადაწყვეტილებების მიღების პროცესში ჩართვის მოდელი;
- სპორტული ინფრასტრუქტურის განვითარებისა და მართვის სახელმწიფო სტრატეგიისა და სამოქმედო გეგმის შესაბამისად, შეიქმნება სპორტული ინფრასტრუქტურის მართვის ქმედითი მოდელი, რომელიც საჯარო და კერძო სექტორების ეფექტიან თანამშრომლობაზე იქნება დაფუძნებული; ამენდება საერთაშორისო სტანდარტების შესაბამისი სპორტული მოედნები, დარბაზები და სპორტის სასახლეები, მასობრივი სპორტული ობიექტები.

ახალგაზრდული პოლიტიკის მიმართულებით:

- დასრულდება 2019 წელს დაწყებული ახალგაზრდული სფეროს რეფორმა;
- გაგრძელდება და გაძლიერდება ახალგაზრდული საქმიანობის სახელმწიფო მხარდაჭერა; განვითარდება ახალგაზრდული საქმიანობის ხარისხის უზრუნველყოფის მექანიზმები;
- განხორციელება ღონისძიებები ახალგაზრდული მუშაკის პროფესიის აღიარებისა და პროფესიული სტანდარტის შემუშავებისთვის; ხელი შეეწყობა ახალგაზრდული მუშაკების განათლებისა და დასაქმების შესაძლებლობების განვითარებას;
- დაიხვეწება ჰობი-განათლების სისტემა და ხელი შეეწყობა რეკრეაციული ახალგაზრდული საქმიანობის პროგრამების განხორციელებას;
- გაიზრდება მუნიციპალიტეტების როლი ახალგაზრდული პოლიტიკისა და ახალგაზრდული საქმიანობის მიმართულებით; ხელი შეეწყობა მუნიციპალური ახალგაზრდული პოლიტიკის განვითარებას;

- დაიხვეწება ახალგაზრდული პოლიტიკის დაგეგმვის, განხორციელების, მონიტორინგისა და შეფასების პროცესში ახალგაზრდების ჩართულობის მექანიზმები და პლატფორმები;
- შემუშავდება არაფორმალური საგანმანათლებლო პროგრამები, რაც ხელს შეუწყობს ახალგაზრდული სივრცეების განვითარებას, ახალგაზრდების ინფორმირების მექანიზმების ჩამოყალიბებას და ახალგაზრდებში სამეწარმეო და მოხალისეობრივი კულტურის, სხვადასხვა საკვანძო კომპეტენციის განვითარებას;
- გაფართოვდება საერთაშორისო თანამშრომლობა ახალგაზრდული პოლიტიკისა და ახალგაზრდული საქმიანობის მიმართულებით;
- გაგრძელდება ეთნიკური უმცირესობების წარმომადგენელი და შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე (შშმ) ახალგაზრდების შესაძლებლობების გაძლიერებასა და ჩართულობაზე ორიენტირებული პროგრამების განხორციელება.

8.1 მასობრივი და მაღალი მიღწევების სპორტის განვითარება და პოპულარიზაცია (პროგრამული კოდი 33 07)

საქართველოში სპორტის განვითარებისთვის საქართველოს ნაკრები გუნდების მომზადება და საერთაშორისო სპორტულ ღონისძიებებში (მსოფლიო და ევროპის ჩემპიონატები, ეროვნული ჩემპიონატები, საერთაშორისო ტურნირები, პარიზის 2024 წლის ზაფხულის ოლიმპიური თამაშების სალიცენზიო შეჯიბრებები და სხვა) მონაწილეობა; მათი მომზადების ეტაპზე სასწავლო-საწვრთნელი შეკრებების მოწყობა, საქართველოს ჩემპიონატებისა და პირველობების ჩატარება; სპორტის სახეობების პოპულარიზაცია და სპორტის ეროვნული სახეობების განვითარების ხელშეწყობა;

მასობრივი სპორტისა და ჯანსაღი ცხოვრების წესის დანერგვა და პოპულარიზაცია; მოძრაობის „სპორტი ყველასათვის“ განვითარება; მასობრივი სპორტული ღონისძიებების გამართვა; ოლიმპიური, პარალიმპიური, სურდლიმპიური, სპეციალური ოლიმპიური და სხვა მოძრაობების განვითარების ხელშეწყობა და მხარდაჭერა;

სპორტულ ორგანიზაციებში „კარგი მმართველობის“ პრინციპების დასაწერად დაგეგმვის ეტაპზე მონაწილეობა და სპორტული ორგანიზაციების საქმიანობის მონიტორინგი;

სპორტული ფედერაციებისა და რეგიონული სპორტული ორგანიზაციებისთვის გადასაცემად სპორტული ინვენტარისა და ეკიპირების შექმნა;

საქართველოში სპორტის სხვადასხვა სახეობაში საერთაშორისო შეჯიბრებების მასპინძლობა და მასობრივი სპორტული ღონისძიებების მაღალ დონეზე ორგანიზება; საერთაშორისო მასშტაბით ქვეყნის ცნობადობის გაზრდა და იმიჯის ამაღლება, სპორტული ტურიზმის განვითარება;

საქართველოში ფეხბურთის განვითარებისთვის საქართველოს ეროვნული საფეხბურთო ჩემპიონატის მონაწილე კლუბების მხარდაჭერა;

მასობრივი საფეხბურთო ღონისძიებებისა და საფეხბურთო განათლების ხელშეწყობი პროგრამების განხორციელება.

8.2 მაუწყებლობის ხელშეწყობა (პროგრამული კოდი 42 00)

საზოგადოების ინტერესების გათვალისწინებით გადაცემების, მათ შორის, საზოგადოებრივ-პოლიტიკური გადაცემების, ფილმებისა და სპორტული ღონისძიებების მომზადება და მათი გაშუქების უზრუნველყოფა.

8.3 კულტურის განვითარების ხელშეწყობა (პროგრამული კოდი 33 05)

კულტურის დარგების განვითარების, სახელოვნებო ტრადიციების შენარჩუნების, ხელოვნებაში უახლესი ტექნოლოგიების, შემოქმედებითი ინდუსტრიების განვითარების, ინოვაციური პროექტების მხარდაჭერა;

სახელოვნებო განათლების განვითარება;

საქართველოში კულტურული ცხოვრების გააქტიურება, მასში საზოგადოებისა და ეთნიკური უმცირესობების წარმომადგენელთა და შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე პირთა მონაწილეობის მხარდაჭერა;

ევროპისა და სხვა პარტნიორ ქვეყნებთან, საერთაშორისო ორგანიზაციებსა და ფონდებთან თანამშრომლობით კულტურული პროგრამების განხორციელება და კულტურათაშორისი დიალოგის გადრმავება როგორც საქართველოში, ისე საზღვარგარეთ;

კულტურისა და შემოქმედებითი ინდუსტრიების „კულტურის სტრატეგია 2025“-ის შესაბამისად განვითარებისა და ინტერნაციონალიზაციის ხელშეწყობა;

ქართული კულტურისა და ხელოვნების ცნობადობის გაზრდა და მათი საერთაშორისო სახელოვნებო სივრცეში ინტეგრაცია;

საქართველოს კულტურის, სპორტისა და ახალგაზრდობის სამინისტროს მმართველობის სფეროში შემავალი სსიპ-ების სახელოვნებო ორგანიზაციების პროგრამების მხარდაჭერა;

მოქალაქეთათვის ქვეყნის კულტურული ცხოვრების შეუზღუდავი, თანაბარი ხელმისაწვდომობისა და მასში ჩართულობის უზრუნველყოფა;

საქართველოს დედაქალაქსა და რეგიონებში კულტურული პროგრამებისა და პროექტების მხარდაჭერით ქვეყნის ეკონომიკურ განვითარებაში წვლილის შეტანა;

ქართული კულტურის პოპულარიზაციისა და საერთაშორისო ცნობადობის ამაღლების მიზნით, ქვეყნის შიგნით და მისი ფარგლების გარეთ დაგეგმილ ღონისძიებებში საქართველოს მონაწილეობის ხელშეწყობა.

8.4 ინფრასტრუქტურის განვითარება (პროგრამული კოდი 33 03)

საქართველოს კულტურის, სპორტისა და ახალგაზრდობის სამინისტროსა და მის სისტემაში შემავალი საჯარო სამართლის იურიდიული პირებისა და სამინისტროს ტერიტორიული ორგანოების ინფრასტრუქტურის განვითარება;

საერთაშორისო სტანდარტების შესაბამისი სპორტული მოედნების, დარბაზებისა და საწყლოსნო ბაზების, აგრეთვე მასობრივი სპორტული ობიექტების (გარე სავარჯიშო ტრენაჟორები, მინიმოედნები, სარბენი ბილიკები და ველობილიკები) მშენებლობა;

სპორტული ინფრასტრუქტურის მართვის ქმედითი მოდელის დანერგვის ხელშეწყობა.

8.5 კულტურისა და სპორტის მოღვაწეთა სოციალური დაცვის ღონისძიებები (პროგრამული კოდი 33 08)

საქართველოში მცხოვრები ოლიმპიური და პარალიმპიური თამაშების ჩემპიონებისა და პრიზიორებისთვის და საჭადრაკო ოლიმპიადების გამარჯვებულთათვის, მსოფლიო და ევროპის ჩემპიონებისთვის, საქართველოს ეროვნული, ოლიმპიური და ასაკობრივი ნაკრებების წევრებისთვის, მწვრთნელებისთვის, ადმინისტრაციული და საექიმო პერსონალის და პერსპექტიული სპორტსმენებისთვის ყოველთვიური სტიპენდიის გაცემა;

ვეტერანი სპორტსმენებისა და სპორტის მუშაკებისთვის ყოველთვიური სოციალური დახმარებების გაცემა;

მაღალმთიან დასახლებებში სპორტის სფეროში დასაქმებული მწვრთნელებისთვის ყოველთვიური ფინანსური დახმარების გაცემა;

სახალხო არტისტების, სახალხო მხატვრების, რუსთაველის პრემიის ლაურეატებისა და ხელოვნების მუშაკთა სოციალური დახმარებების გაცემა.

8.6

კულტურული მემკვიდრეობის დაცვა და სამუზეუმო სისტემის სრულყოფა (პროგრამული კოდი 33 06)

საჯარო სამართლის იურიდიული პირების – კულტურული მემკვიდრეობის ორგანიზაციების სრულყოფილი ფუნქციონირებისთვის შესაბამისი პირობების შექმნა, სამუზეუმო ფასეულობათა დაცვისთვის პრევენციული ღონისძიებების განხორციელება, მუზეუმების/მუზეუმ-ნაკრძალების პოპულარიზაცია და საერთაშორისო სტანდარტების შესაბამისი მართვის სისტემის ჩამოყალიბება, საერთაშორისო კონვენციებით ნაკისრი ვალდებულებების შესრულება, ეროვნულ უმცირესობათა კულტურის წარმოჩენა, შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე პირთა ქვეყნის კულტურულ ცხოვრებაში ინტეგრაცია;

სამუზეუმო ფასეულობათა აღრიცხვის ელექტრონული სისტემის (www.egmc.gov.ge) შენახვა/ადმინისტრირება;

საქართველოს არქიტექტურული კომპლექსების, კულტურული მემკვიდრეობის ცალკეული ნიმუშების დაცვა და რეაბილიტაცია, საერთაშორისო და ორმხრივი ურთიერთობების წარმართვა და განვითარება კულტურული მემკვიდრეობის სფეროში საერთაშორისო სტანდარტების დანერგვის, გამოცდილების გაზიარებისა და კვალიფიკაციის ამაღლების ხელშეწყობა;

იუნესკოს წინაშე ნაკისრი ვალდებულებების შესრულება;

არამატერიალური კულტურული მემკვიდრეობის ობიექტების/ძეგლების ინვენტარიზაცია, მათი დაცვისა და სისტემატიზაციის მექანიზმების შექმნა;

საქართველოს კანონმდებლობის იუნესკოს „არამატერიალური კულტურული მემკვიდრეობის დაცვის შესახებ“ საერთაშორისო კონვენციასთან ჰარმონიზაციისთვის შესაბამისი ღონისძიებების განხორციელება;

საქართველოს კულტურული მემკვიდრეობის ერთიანი საინფორმაციო სისტემის/სივრცის შესაქმნელად კულტურული მემკვიდრეობის მონაცემთა ერთიანი ბაზის შევსება;

კულტურული მემკვიდრეობის ძეგლებზე უნებართვო სამუშაოების აღკვეთა;

კულტურული ტურიზმის განვითარების და მისთვის მიმზიდველი გარემოს შექმნის ხელშეწყობა;

ლევლის მამულის რეაბილიტაციის გაგრძელება.

8.7

საქართველოს საპატრიარქო (პროგრამული კოდი 45 00)

ახალგაზრდების ქრისტიანული ღირებულებებით აღზრდისთვის საქართველოს სხვადასხვა რეგიონში (მათ შორის, მაღალმთიან რეგიონებში) საქართველოს საპატრიარქოს 70-ზე მეტი საგანმანათლებლო-კულტურული და საქველმოქმედო ორგანიზაციის (სასულიერო აკადემიები და სემინარიები, უნივერსიტეტი, სკოლა-გიმნაზიები, დედათა და ბავშვთა სახლები, ობოლ და მზრუნველობამოკლებულ ბავშვთა პანსიონები, სმენადაქვეითებულ ბავშვთა რეაბილიტაციისა და ადაპტაციის ცენტრი, პროფესიული კოლეჯი და სახელობო სასწავლებლები) დაფინანსება.

8.8

კულტურის, სპორტისა და ახალგაზრდობის სფეროებში სახელმწიფო პოლიტიკის შემუშავება და პროგრამების მართვა (პროგრამული კოდი 33 01)

საქართველოს კულტურის, სპორტისა და ახალგაზრდობის სამინისტროს კომპეტენციის შესაბამისი სფეროს/დარგის/მიმართულების განვითარების ხელშეწყობა, საკანონმდებლო ბაზის სრულყოფა;

საქართველოს კულტურის, სპორტისა და ახალგაზრდობის სამინისტროს სისტემაში შემავალი სტრუქტურული ერთეულების და საჯარო სამართლის იურიდიული პირების საქმიანობის კოორდინაცია და კონტროლი;

კულტურის, სპორტისა და ახალგაზრდობის მართვის სისტემების განვითარების ხელშეწყობა;

ევროკავშირის წევრ ქვეყნებსა და სხვა პარტნიორ ქვეყნებთან, აგრეთვე საერთაშორისო ორგანიზაციებსა და ფონდებთან თანამშრომლობით საერთაშორისო ურთიერთობების გაღრმავება;

კომპეტენციის ფარგლებში სფეროების პოპულარიზაციის ხელშეწყობა, ეფექტიანი პოლიტიკის გატარება, სფეროების განვითარებისა და ინტერნაციონალიზაციის ხელშეწყობა.

8.9 ახალგაზრდობის ხელშეწყობა (პროგრამული კოდი 33 09)

ახალგაზრდული საქმიანობის პრინციპებზე დაყრდნობით და არაფორმალური განათლების მეთოდოლოგიის გამოყენებით, სახელმწიფო ახალგაზრდული პოლიტიკის პრიორიტეტებსა და საერთაშორისო შეთანხმებებით აღებულ ვალდებულებებთან შესაბამისობაში, ახალგაზრდების გაძლიერებისკენ მიმართული პროგრამების დაგეგმვა და განხორციელება.

„სახელმწიფოს ახალგაზრდული სტრატეგია 2023-2026“-ის და მისი 2024-2025 წლების სამოქმედო გეგმის ფარგლებში, დაკისრებული აქტივობების აღსრულება და სხვა უწყებების აქტივობების შესრულების კოორდინირება, კერძოდ:

- ✓ საქართველოს ყველა მუნიციპალიტეტში ახალგაზრდული აქტივობების რაოდენობის ზრდის მიზნით, მუნიციპალიტეტში ახალგაზრდული პროექტების განხორციელებისათვის თანადაფინანსების სისტემის შექმნა/გაუმჯობესება;
- ✓ ახალგაზრდული საქმიანობის განვითარების ხელშეწყობა, მათ შორის ახალგაზრდული მუშაკების საგანმანათლებლო კურსის შემუშავება და სერტიფიცირებული/გადამზადებული ახალგაზრდული მუშაკების/ლიდერების რაოდენობის ზრდა;
- ✓ მოხალისეობრივი ახალგაზრდულ პროგრამების ხელშეწყობა;
- ✓ ახალგაზრდული ბანაკის ჩატარება;
- ✓ სხვადასხვა ახალგაზრდული ორგანიზაციების/ახალგაზრდული ინიციატივების ხელშეწყობა;
- ✓ საერთაშორისო მიმართულებით თანამშრომლობის გაძლიერება და განხორციელებული საერთაშორისო პროექტების ხელშეწყობა.

8.10 სსიპ - რელიგიის საკითხთა სახელმწიფო სააგენტო (პროგრამული კოდი 50 00)

საქართველოში რელიგიის სფეროში არსებული მდგომარეობის კვლევა და შესაბამისი ინფორმაციის საქართველოს მთავრობისთვის წარდგენა;

რელიგიური გაერთიანებების პრობლემებისა და რელიგიის სფეროში განათლების შესახებ რეკომენდაციებისა და წინადადებების შემუშავება;

საქართველოში არსებული რელიგიური გაერთიანებებისთვის საბჭოთა, ტოტალიტარული რეჟიმის დროს მიყენებული ზიანის ნაწილობრივ ანაზღაურების უზრუნველყოფა.

9 საერთაშორისო ურთიერთობები და ევროატლანტიკურ სივრცეში ინტეგრაცია

ქვეყნის უსაფრთხოების, ინსტიტუციური დემოკრატიის განვითარებისა და კეთილდღეობის უზრუნველსაყოფად საქართველოს მთავრობა უწყევად გააგრძელებს პრაგმატულ, მტკიცე, ქვეყნის ეროვნული ინტერესების შესაბამის, შედეგებზე ორიენტირებულ საგარეო-პოლიტიკურ კურსს.

საქართველოსთვის უმნიშვნელოვანეს საგარეო-პოლიტიკურ პრიორიტეტად რჩება მისი სუვერენიტეტის განმტკიცება და ტერიტორიული მთლიანობის მშვიდობიანი გზით აღდგენა.

საქართველოს და ევროკავშირის თანამშრომლობის არსებული ინსტრუმენტებისა და მექანიზმების მაქსიმალურად გამოყენებასთან ერთად, მთელი ძალისხმევა მიმართული იქნება აგრეთვე ახალი შესაძლებლობების შექმნისკენ, საქართველოს ევროკავშირში გაწევრებით ქვეყნისა და მისი მოსახლეობისთვის უფრო ხელშესახები და პრაქტიკული შედეგების მოსატანად.

ნატოში გაწევრება საქართველოს ერთ-ერთი უმთავრესი საგარეო-პოლიტიკური პრიორიტეტია. საქართველო, როგორც ასპირანტი ქვეყანა, გააგრძელებს მის ხელთ არსებული ყველა პოლიტიკური და პრაქტიკული მექანიზმის და ორმხრივი თანამშრომლობის შესაძლებლობების მაქსიმალურად ეფექტიან გამოყენებას ქვეყნის თავდაცვისუნარიანობის გაძლიერებისა და ნატოს წევრობის პერსპექტივის კიდევ უფრო მოახლოებისთვის.

გაგრძელდება ინტენსიური მუშაობა საქართველოს მთავარ სტრატეგიულ პარტნიორთან – ამერიკის შეერთებულ შტატებთან სტრატეგიული პარტნიორობის გაღრმავების უზრუნველსაყოფად, მათ შორის, შემდეგი პრიორიტეტული მიმართულებებით: ქვეყნის თავდაცვისუნარიანობის გაძლიერება და ევროატლანტიკური ინტეგრაცია, საქართველოს ოკუპირებული ტერიტორიების არაღიარების პოლიტიკის განმტკიცება და დეოკუპაცია, სავაჭრო-ეკონომიკური თანამშრომლობის გაღრმავება, ამერიკის შეერთებული შტატების მიერ საქართველოს შემდგომი მხარდაჭერა ქვეყნის ეკონომიკური განვითარებისა და დემოკრატიული ინსტიტუტების კონსოლიდაციისთვის.

საქართველოსთვის განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია ორმხრივი ურთიერთობების გამყარება, არსებული ფორმატების თვისებრივად ახალ საფეხურზე აყვანა და თანამშრომლობის ახალი სფეროების მოძიება.

გააქტიურდება ძალისხმევა რეგიონში დაბალანსებული და ურთიერთსასარგებლო, პარტნიორულ თანამშრომლობაზე დამყარებული პოლიტიკის განსახორციელებლად.

მსოფლიოში სწრაფად ცვალებადი გეოპოლიტიკური გამოწვევების ფონზე საქართველოსთვის, როგორც პატარა ქვეყნისთვის, სხვა ფაქტორებთან ერთად, განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია მრავალმხრივ ფორმატებში საერთაშორისო და რეგიონალურ ორგანიზაციებში აქტიური ჩართულობა. საზღვარგარეთ საქართველოს პოპულარიზაცია მნიშვნელოვანი საშუალებაა ქვეყნის ცნობადობის ამაღლებისა და მის მიერ უფრო მეტი მეგობრისა და გულშემატკივრის შეძენისთვის.

განსაკუთრებულ ყურადღებასა და ხელშეწყობას საჭიროებს საზღვარგარეთ ქართული დიასპორა. ამისთვის მნიშვნელოვანია დიასპორასთან ურთიერთობებში სისტემური მიდგომის დანერგვისა და დიასპორული ინიციატივების წახალისების მიზნით სხვადასხვა საგრანტო პროგრამისა და პროექტის განხორციელება და ყურადღების გამახვილება საქართველოს სოციალურ-ეკონომიკურ განვითარებაში დიასპორის ჩართულობისა და უცხოეთში მცხოვრები საქართველოს მოქალაქეების სამშობლოში ღირსეულად დაბრუნების ხელშეწყობის საკითხებზე.

მნიშვნელოვან პრიორიტეტად რჩება საზღვარგარეთ საქართველოს მოქალაქეებზე

ზრუნვა, კერძოდ: საზღვარგარეთ საქართველოს მოქალაქეთა უფლებებისა და კანონიერი ინტერესების ეფექტიანი დაცვა; საზღვარგარეთ საქართველოს მოქალაქეთათვის შესაბამისი სერვისების მიწოდების არეალის გაზრდა, მათ შორის, თანამედროვე ტექნოლოგიების გამოყენების გაფართოებით; საქართველოს მოქალაქეთათვის საზღვარგარეთ უვიზო მიმოსვლის არეალის გაფართოება; საქართველოს საგარეო საქმეთა სამინისტროს, საზღვარგარეთ საქართველოს დიპლომატიური წარმომადგენლობებისა და საკონსულო დაწესებულებების გაძლიერება შესაძლო კრიზისულ სიტუაციებში სამოქმედოდ.

9.1

საგარეო პოლიტიკის განხორციელება (პროგრამული კოდი 28 01)

საქართველოს სუვერენიტეტის განმტკიცება და მისი ტერიტორიული მთლიანობის აღდგენის ხელშეწყობა როგორც ორმხრივ, ასევე მრავალმხრივ ფორმატებში; საერთაშორისო თანამეგობრობის ჩართულობით რუსეთთან კონფლიქტის მშვიდობიანი მოგვარების პოლიტიკის განხორციელება;

რუსეთის მიერ ოკუპირებულ ტერიტორიებზე უსაფრთხოების, ჰუმანიტარული და ადამიანის უფლებების მდგომარეობის გაუმჯობესება და რუსეთის მიერ 2008 წლის 12 აგვისტოს ცეცხლის შეწყვეტის შეთანხმების სრულად შესრულების საკითხის საერთაშორისო თანამეგობრობის ყურადღების ცენტრში გააქტიურება;

ქვეყნის ევროკავშირში გაწევრიანების მიზნით ძალისხმევის განხორციელება, მათ შორის ევროკავშირთან თანამშრომლობის ყველა არსებული მექანიზმის და ფორმატის გამოყენება; ევროკავშირში გაწევრიანების თაობაზე მოლაპარაკებების დაწყება;

საქართველოს მიერ საბოლოო მიზნის – ნატოში გაწევრების მისაღწევად ინტეგრაციული მექანიზმების (ნატო - საქართველოს კომისია, წლიური ეროვნული პროგრამა, ნატო-საქართველოს არსებითი პაკეტი და საქართველოზე მორგებული დახმარების ღონისძიებათა დოკუმენტი) ეფექტიანი გამოყენება; ნატო-სთან შავი ზღვის უსაფრთხოების კუთხით არსებული თანამშრომლობის გაღრმავება; ნატო-ს 2023 წლის ვილნიუსის სამიტზე დასკვნით დოკუმენტში ასახული პოზიტიური გზავნილების შენარჩუნება და გაძლიერება გაწევრიანების პროცესში პროგრესის მიღწევის მიზნით;

ქვეყნის ინტერესების განხორციელების მიზნით ამერიკის შეერთებულ შტატებთან, ევროპის, აზიისა და ოკეანეთის, ახლო აღმოსავლეთისა და აფრიკის, ლათინური ამერიკისა და კარიბის ზღვის აუზის ქვეყნებთან ორმხრივი თანამშრომლობის ინტენსიფიკაცია და ახალ საფეხურზე აყვანა;

რეგიონალური სტაბილურობის ხელშეწყობის, ასევე რეგიონის მიმზიდველობის გაზრდის მიზნით ქმედითი და დაბალანსებული რეგიონული პოლიტიკის გაგრძელება;

მრავალმხრივ ფორმატებში თანამშრომლობის ინტენსიფიკაცია, საერთაშორისო ორგანიზაციებში აქტიური ჩართულობა და ქვეყნის ეროვნული ინტერესების შესაბამისი პოლიტიკის განხორციელება/პოზიციონირება; აქტიური ეკონომიკური დიპლომატიის განხორციელება;

საზღვარგარეთ საქართველოს პოზიტიური იმიჯის პოპულარიზაციის ხელშეწყობა, ქართული კულტურისა და ინტელექტუალური პოტენციალის წარმოჩენის ხელშეწყობა;

საქართველოს დიპლომატიური მისიების მეშვეობით ქვეყნის პოზიტიური იმიჯის, ევროპული და ევროატლანტიკური ინტეგრაციის გზაზე განვლილი პროგრესის, ეკონომიკური, ლოგისტიკური შესაძლებლობების და ქვეყნისათვის სხვა პრიორიტეტული საკითხების პოზიციონირება; ქვეყნის საგარეო

პოლიტიკური პრიორიტეტებისა და უწყების საქმიანობის შესახებ საზოგადოების ინფორმირება და მათი მხარდაჭერის უზრუნველყოფა;

დიასპორის ერთიანობის, სიძლიერისა და სამშობლოსთან მჭიდრო კავშირის განვითარების უზრუნველყოფა;

საზღვარგარეთ საქართველოს მოქალაქეების უფლებების და კანონიერი ინტერესების ეფექტური დაცვა.

9.1.1

საგარეო პოლიტიკის დაგეგმვა და მართვა (პროგრამული კოდი 28 01 01)

საერთაშორისო საზოგადოების ძალისხმევის მობილიზება რუსეთის მიერ ოკუპირებული საქართველოს ტერიტორიების დეოკუპაციის, ლტოლვილთა და იძულებით გადაადგილებულ პირთა დაბრუნებისა და ოკუპირებულ ტერიტორიებზე უსაფრთხოებისა და ადამიანის უფლებების დაცვის უზრუნველყოფის მიზნით. რუსეთ-საქართველოს კონფლიქტთან, რუსეთის მიერ ცეცხლის შეწყვეტის შეთანხმების შესრულების აუცილებლობასთან, ადგილზე არსებულ უსაფრთხოების, ადამიანის უფლებებისა და ჰუმანიტარულ მდგომარეობასთან დაკავშირებით საერთაშორისო თანამეგობრობის მუდმივი ინფორმირება; საკითხების განხილვა შესაბამის ორმხრივ და მრავალმხრივ ფორმატებში და სხვადასხვა ორმხრივ თუ მრავალმხრივ ფორმატში პოლიტიკური თუ სამართლებრივი ხასიათის გადაწყვეტილებების, რეზოლუციების, დეკლარაციების, განცხადებების, ანგარიშებისა თუ რეკომენდაციების მიღების ხელშეწყობა. ოთხოზორია-ტატუნაშვილის სიაში შემავალ პირებზე პარტნიორობის მიერ შემზღუდავი ზომების დაწესებისთვის მხარდაჭერის მოპოვებაზე მუშაობა;

როგორც ორმხრივ, ასევე მრავალმხრივ ფორმატში, რუსეთ-საქართველოს კონფლიქტის მშვიდობიანი მოგვარების აუცილებლობის საკითხის გააქტიურება;

ჟენევის საერთაშორისო მოლაპარაკებებში კონსტრუქციული მონაწილეობა დღის წესრიგით გათვალისწინებულ საკითხებზე, მათ შორის ძალის არ გამოყენების, ოკუპირებულ ტერიტორიებზე უსაფრთხოების საერთაშორისო მექანიზმების შექმნის, ლტოლვილთა და იძულებით გადაადგილებულ პირთა დაბრუნების თემებზე, წინსვლის მიზნით;

არალიარების პოლიტიკის მიმართულებით არსებული რისკების პრევენცია და ცალკეულ შემთხვევებზე რეაგირება;

საოკუპაციო ხაზებით გაყოფილ საზოგადოებებს შორის შერიგებისა და ნდობის აღდგენის პროცესებში პარტნიორი ქვეყნებისა და საერთაშორისო ორგანიზაციების ეფექტიანი ჩართულობის უზრუნველყოფა;

„დეოკუპაციისა და კონფლიქტის მშვიდობიანი მოგვარებისთვის სახელმწიფო სრტატეგიის“ შემუშავების პროცესში ჩართულობა და სამთავრობო კომისიის ეფექტიანი მუშაობის ხელშეწყობა;

ორმხრივი და მრავალმხრივი სახელშეკრულებო ბაზის განვითარების მიზნით, შიდასახელმწიფოებრივი პროცედურების განხორციელება;

გაეროს ადამიანის უფლებათა დაცვის ხელშეკრულებების შესაბამისად, საქართველოს ანგარიშების მომზადება/წარდგენის კოორდინაცია;

კონსულტაციების გამართვა გაეროს დარჩენილ წევრ ქვეყნებთან დიპლომატიური ურთიერთობების დასამყარებლად, არსებული საელჩოებიდან დიპლომატიური გადაფარვის გაგრძელება და გაფართოება;

ევროკავშირის წევრობის კანდიდატის სტატუსისა და გაწევრიანებაზე

მოლაპარაკებების დასაწყებად მალისხმევის განხორციელება; საქართველოსა და ევროკავშირის შორის ასოცირების შეთანხმებისა და ასოცირების დღის წესრიგის ეფექტიანი განხორციელება და საქართველოს ევროკავშირში გაწევრიანების მიზნის მისაღწევად აუცილებელი პრიორიტეტების შესრულება; ევროკავშირთან სავიზო რეჟიმის ლიბერალიზაციის სამოქმედო გეგმით გათვალისწინებული ვალდებულებების შემდგომი შესრულება და აღნიშნულ საკითხზე აქტიური თანამშრომლობა ევროკომისიასთან და ევროკავშირის წევრ ქვეყნებთან; საქართველო-ევროკავშირის პოლიტიკური დიალოგის ეფექტიანი წარმართვა და გაღრმავება; ევროკავშირის ერთიან ბაზარზე ეტაპობრივი ინტეგრაციის, ასევე სექტორული ინტეგრაციის კუთხით წინადადებების მომზადება, რომელშიც განსაზღვრული იქნება შესაძლო კონკრეტული მიმართულებები და პრიორიტეტული სფეროები ევროკავშირთან შემდგომი დაახლოების მიზნით; საქართველოს, მოლდოვასა და უკრაინას, ასევე სამ ქვეყანასა და ევროკავშირის შორის ერთობლივი თანამშრომლობის გაგრძელება ევროინტეგრაციის საკითხებზე; ევროპაში სხვადასხვა რეგიონულ გაერთიანებებსა თუ თანამშრომლობის ფორმატებში მონაწილეობის შესაძლებლობების შესწავლა; ევროკავშირის დახმარების პროგრამების ეფექტიანი დაგეგმვა და განხორციელება; ევროკავშირის პროგრამებში საქართველოს მონაწილეობის ეფექტიანობის გაზრდა და ახალ პროგრამებში ჩართვა; ევროკავშირის სპეციალიზირებულ სააგენტოებთან მაქსიმალური ინტეგრაცია; საქართველოსთან მიმართებით აღმოსავლეთ პარტნიორობის ეკონომიკური და საინვესტიციო გეგმის პოტენციალის ათვისება;

ნატო-საქართველოს კომისიის ფარგლებში ალიანსსა და საქართველოს შორის პოლიტიკური დიალოგის და პრაქტიკული თანამშრომლობის პოზიტიური დინამიკის შენარჩუნება და გაძლიერება გაწევრიანების პროცესში, პროგრესის მიღწევის მიზნით; გამართული კონსულტაციების შედეგად ალიანსში შესაბამისი პოლიტიკური გადაწყვეტილების მომწიფების ხელშეწყობა; წლიური ეროვნული პროგრამის წარმატებით განხორციელება, ალიანსის მხრიდან წლიური ეროვნული პროგრამის განხორციელების პოზიტიური შეფასების მიღება და ნატოში გაწევრიანების პროცესის ხელშეწყობა; საქართველოზე მორგებული დახმარების ღონისძიებათა დოკუმენტის ეფექტიანი გამოყენება; ნატო-საქართველოს არსებითი პაკეტით გათვალისწინებული უკვე არსებული პროექტების სისრულეში მოყვანა/წარმატებული განხორციელება და მისი ელემენტების ეფექტური გამოყენება; განახლებული არსებითი პაკეტის შედეგად შეთანხმებული ახალი ინიციატივების ეფექტური განხორციელება; ალიანსთან შავი ზღვის უსაფრთხოების განმტკიცების კუთხით არსებული თანამშრომლობის კიდევ უფრო გაღრმავება; ნატოს სამეკავშირეო ოფისთან, საქართველოში ნატოს საკონტაქტო საელჩოებთან და საქართველოში ნატოს წევრი სახელმწიფოების დიპლომატიურ წარმომადგენლობებთან აქტიური თანამშრომლობა საქართველოს ნატო-ში ინტეგრაციასთან დაკავშირებულ საკითხებზე პოზიტიური გადაწყვეტილებების მომწიფების ხელშეწყობის მიზნით; ნატო-ს 2023 წლის ვილნიუსის სამიტზე დასკვნით დოკუმენტში ასახული პოზიტიური გზავნილების შენარჩუნება და გაძლიერება გაწევრიანების პროცესში პროგრესის მიღწევის მიზნით;

განიარაღებისა და შეიარაღებაზე კონტროლის, გაუვრცელებლობის, ნდობისა და უსაფრთხოების განმტკიცების მექანიზმებთან დაკავშირებული რეჟიმებით, საქართველოს მიერ საერთაშორისო ორგანიზაციების ფარგლებში ნაკისრი ვალდებულებების შესრულების ხელშეწყობა; ზემოხსენებულ საკითხებზე შესაბამის საერთაშორისო და რეგიონულ ორგანიზაციებთან მჭიდრო თანამშრომლობის უზრუნველყოფა და საერთაშორისო ფორუმებში აქტიური ჩართულობა; მრავალმხრივი

ინიციატივების ფარგლებში არსებული კიბერუსაფრთხოების, კონტრტერორიზმის და სხვა ჰიბრიდულ საფრთხეებთან დაკავშირებულ თემატურ ჯგუფებში თანამშრომლობა;

ამერიკის შეერთებულ შტატებთან მაღალი და უმაღლესი დონის პოლიტიკური დიალოგის შემდგომი გაძლიერება; ურთიერთობების გაღრმავება საქართველო-აშშ-ის სტრატეგიული პარტნიორობის ქარტიით გათვალისწინებული ყველა მიმართულებით, მათ შორის, ოთხი სამუშაო ჯგუფისა (თავდაცვისა და უსაფრთხოების; ეკონომიკის, ენერჯეტიკისა და ვაჭრობის; დემოკრატიისა და მმართველობის; ხალხთაშორისი ურთიერთობებისა და კულტურული გაცვლების) და ყოველწლიური შემაჯამებელი/ომნიბუს შეხვედრის ფარგლებში;

აშშ-ის როლის განმტკიცება საქართველოს სუვერენიტეტისა და ტერიტორიული მთლიანობის განმტკიცების, ოკუპირებული რეგიონების არაღიარების, დეოკუპაციის, ქვეყნის ევროატლანტიკური ინტეგრაციისა და ქვეყანაში მიმდინარე დემოკრატიული და ეკონომიკური რეფორმების მხარდაჭერის საქმეში. ორ ქვეყანას შორის მრავალმხრივ ფორმატებში არსებული წარმატებული თანამშრომლობის შემდგომი განმტკიცება. აშშ-ის კონგრესში არსებული საქართველოს ძლიერი ორპარტიული მხარდაჭერის შემდგომი გაძლიერება, მათ შორის, საქართველოს თაობაზე მნიშვნელოვანი გადაწყვეტილებების, საკანონმდებლო აქტების, რეზოლუციების, განცხადებების მიღების გზით. თავდაცვისა და უსაფრთხოების სფეროში ორმხრივი პარტნიორობისა და თანამშრომლობის გაძლიერება საქართველოს თავდაცვისუნარიანობისა და მდგრადობის, მოკავშირეებთან თავსებადობის ამაღლების მიზნით, მათ შორის, ორმხრივი და მრავალმხრივი წარმატებული სამხედრო წვრთნების გზით. ქვეყნებს შორის სავაჭრო-ეკონომიკური ურთიერთობების გაღრმავების მიზნით, აშშ-ის სავაჭრო წარმომადგენლის ოფისთან, აღმასრულებელ და საკანონმდებლო ხელისუფლებასთან მუშაობის გაგრძელება, ორმხრივი სავაჭრო და საინვესტიციო ურთიერთობების გაღრმავების, მათ შორის, თავისუფალი ვაჭრობის შეთანხმების გაფორმების შესაძლებლობის განხილვის კუთხით. მცირე და საშუალო ზომის, ასევე, მსხვილი ამერიკული კომპანიების დაინტერესება საქართველოს ბაზრითა და მზარდი შესაძლებლობებით. აშშ-ის პოლიტიკურ დღის წესრიგში საქართველოს საკითხის აქტუალობის შენარჩუნებისა და აშშ-ის საზოგადოებაში ქვეყნის შესახებ ცნობადობის ამაღლების მიზნით, აშშ-ის წამყვან აკადემიურ და ბიზნეს-წრეებთან, არასამთავრობო და კვლევით ორგანიზაციებთან, მედიასთან, საქართველოს მხარდამჭერ ჯგუფებთან, აშშ-ში ქართულ დიასპორასა და ახალგაზრდულ გაერთიანებებთან აქტიური თანამშრომლობა. უმაღლესი და მაღალი დონის ვიზიტების გაცვლა;

საქართველოსა და კანადას შორის ურთიერთობების გაღრმავება პოლიტიკურ, ეკონომიკურ, თავდაცვისა და უსაფრთხოების სფეროებში, მათ შორის, ერთობლივი წვრთნებისა და სამხედრო განათლების კუთხით. საქართველოს ტერიტორიული მთლიანობისა და ოკუპირებული რეგიონების არაღიარების, ასევე საქართველოს ევროატლანტიკური ინტეგრაციის პროცესისადმი კანადის მხარდაჭერის შენარჩუნება და განმტკიცება.

ევროპის ქვეყნებთან როგორც ორმხრივი, ისე მრავალმხრივი თანამშრომლობის შემდგომი განვითარება და ახალ საფეხურზე აყვანა; ევროპის ქვეყნებთან არსებული ურთიერთობების გაღრმავება პოლიტიკურ, სავაჭრო-ეკონომიკურ, ენერჯეტიკის, ტრანსპორტის, განათლების, მეცნიერებისა და კულტურის სფეროებში; უმაღლესი და მაღალი დონის ვიზიტების განხორციელება; სტრატეგიული თანამშრომლობის არსებული

ფორმატების ეფექტური გამოყენება და ფართო სპექტრის თანამშრომლობის მქონე ქვეყნებთან დიალოგის ახალი პლატფორმების ჩამოყალიბების ხელშეწყობა;

რეგიონში მშვიდობისა და სტაბილურობის ხელშეწყობის, ასევე რეგიონის მიმზიდველობის გაზრდის მიზნით ქმედითი და დაბალანსებული რეგიონული პოლიტიკის გაგრძელება, რომელიც მოიცავს პარტნიორული ორმხრივი და მრავალმხრივი ურთიერთობების გაძლიერებას, მათ შორის „მშვიდობიანი სამეზობლო ინიციატივის“ ფარგლებში განსახორციელებელ ღონისძიებებს და ხელსაყრელი საინვესტიციო გარემოს შექმნას. საქართველო-აზერბაიჯანის და საქართველო-სომხეთის სახელმწიფო საზღვრის დელიმიტაციის საკითხზე აქტიური მოლაპარაკებების განახლება/გაგრძელება;

აზიისა და ოკეანეთის ქვეყნებთან აქტიური თანამშრომლობა ორმხრივ და მრავალმხრივ ფორმატებში. ტრადიციულ პარტნიორებთან არსებული ურთიერთობების განმტკიცება, სხვადასხვა სფეროში თანამშრომლობის გაღრმავებისა და გაფართოების ხელშეწყობა; თანამშრომლობის განვითარება და წახალისება აზიის და ოკეანეთის იმ ქვეყნებთან, რომლებთანაც საქართველოს შედარებით დაბალი ინტენსივობის ურთიერთობა გააჩნია; საქართველოს შესახებ ცნობადობის ამაღლება, წარმატებული რეფორმების გაზიარება და პოპულარიზაცია და შედეგზე ორიენტირებული სამომავლო თანამშრომლობის კონკრეტული მიმართულებების დაგეგმვა; სამხრეთ-აღმოსავლეთ აზიის ერების ასოციაციასთან (ASEAN) საქართველოს თანამშრომლობის ინსტიტუციურ დონეზე გადაყვანა;

ორმხრივი და მრავალმხრივი თანამშრომლობის შემდგომი განვითარება, როგორც ახლო აღმოსავლეთის რეგიონის და აფრიკის კონტინენტის სახელმწიფოებთან, ასევე რეგიონულ ორგანიზაციებთან, მათ შორის, აფრიკის კავშირთან, ყურის თანამშრომლობის საბჭოსთან და არაბული სახელმწიფოების ლიგასთან; არსებული ურთიერთობების გაღრმავება პოლიტიკურ, სავაჭრო-ეკონომიკურ, ენერგეტიკის, ტრანსპორტის, განათლების, მეცნიერების, კულტურისა და ჰუმანიტარულ სფეროებში;

ორმხრივ, რეგიონულ და მრავალმხრივ ფორმატებში ლათინური ამერიკისა და კარიბის ზღვის აუზის ქვეყნებთან ურთიერთსასარგებლო თანამშრომლობის გაძლიერება. რეგიონის ქვეყნების მხრიდან საქართველოს მიმართ პოლიტიკური მხარდაჭერის გაძლიერება და არალიარების პოლიტიკის წარმოება; რეგიონულ ორგანიზაციებთან - ამერიკულ სახელმწიფოთა ორგანიზაციასთან (OAS), კარიბის გაერთიანებასთან (CARICOM), წყნაროკეანურ ალიანსთან (Pacific Alliance) და ცენტრალური ამერიკის ინტეგრაციის სისტემასთან (SICA) თანამშრომლობის გაღრმავება და არსებული ფორმატების ეფექტიანი გამოყენება; უწყებათაშორისი თანამშრომლობისა და კულტურული და საგანმანათლებლო გაცვლითი პროგრამების კუთხით თანამშრომლობის გაძლიერება; საქართველოს შესახებ ცნობადობის ამაღლება, წარმატებული რეფორმების გაზიარება; ტურისტული გაცვლების ხელშეწყობა, რეგიონის ქვეყნებთან უვიზო მიმოსვლის შესახებ შეთანხმებების გაფორმება და საქართველოს ტურისტული შესაძლებლობების წარმოჩენა;

საერთაშორისო ორგანიზაციების (გაერო-ს, ეუთო-ს, ევროპის საბჭოს, „დემოკრატიათა თანამეგობრობა“) მუშაობაში აქტიური ჩართულობა და საქართველოს ეროვნული ინტერესების დასაცავად შესაბამისი პოლიტიკის გატარება/პოზიციონირება. საერთაშორისო ორგანიზაციების დღის წესრიგში საქართველოსთვის მნიშვნელოვანი საკითხების (მათ შორის, უპირველეს ყოვლისა რუსეთ-საქართველოს კონფლიქტთან

დაკავშირებული თემატიკის) დაყენება და მხარდაჭერის მობილიზება, მათ შორის, საქართველოს მხარდამჭერი დოკუმენტების (გადაწყვეტილებების, რეზოლუციების, განცხადებების, ანგარიშებისა და სხვ.) მიღების, გაკეთების/მომზადების, ასევე, საქართველოსთვის პრიორიტეტული საკითხების ხსნეული ორგანიზაციების ფარგლებში მიღებულ დოკუმენტებში ასახვის უზრუნველყოფა. საერთაშორისო ორგანიზაციების დღის წესრიგში არსებული და სხვა მნიშვნელოვან, აქტუალურ საკითხებზე განხილვებში საქართველოს ჩართულობისა და ამ მხრივ, შესაბამის პროცესებში მონაწილეობის უზრუნველყოფა.

საერთაშორისო ორგანიზაციების არჩევით და მმართველ სტრუქტურებში საქართველოს წარმომადგენლობითობის გაზრდის ხელშეწყობა;

მრავალმხრივი საერთაშორისო ხელშეკრულებების საქართველოს მიერ სავალდებულოდ აღიარების პროცესის კოორდინაცია; გაეროს ადამიანის უფლებათა დაცვის მექანიზმების წინაშე წარსადგენი საქართველოს პერიოდული ანგარიშების მომზადების კოორდინაცია;

პარტნიორ სახელმწიფოებთან და შესაბამის საერთაშორისო და რეგიონულ ორგანიზაციებთან მჭიდრო თანამშრომლობა; საერთაშორისო ფორუმებში აქტიური ჩართულობა;

თანამედროვე საერთაშორისო ეკონომიკურ ურთიერთობებში საქართველოს სრულფასოვანი ჩაბმა და ამ პროცესებში დიპლომატიური ურთიერთობების აქტიური გამოყენება; ენერგომომარაგების ალტერნატიული წყაროების განვითარების, ასევე ენერგორესურსების იმპორტის დივერსიფიცირების უზრუნველყოფის და ენერგომატარებლების სატრანზიტო ქვეყნის სტატუსის განმტკიცების ხელშეწყობა; ერთობლივ რეგიონულ და რეგიონთაშორის სატრანსპორტო პროექტებზე მუშაობა; ორმხრივი ეკონომიკური ურთიერთობების გააქტიურება აზიისა და ახლო აღმოსავლეთის ქვეყნებთან; სამთავრობათაშორისო ეკონომიკური კომისიების გამართვა; საექსპორტო ბაზრების დივერსიფიცირების და ექსპორტის ზრდის ხელშეწყობა, მეტი პირდაპირი უცხოური ინვესტიციების და ინოვაციური ტექნოლოგიების მოზიდვა ქვეყანაში; ტურიზმის, მათ შორის კონვენციური ტურიზმის განვითარების ხელშეწყობა და სტიმულირება. ქართული სტარტაპების და ინოვაციური სექტორის ხელშეწყობა, საქართველოს რეგიონებსა და უცხო ქვეყნის რეგიონებს შორის თანამშრომლობის განვითარების ხელშეწყობა, შესაძლებლობების ფარგლებში უცხოეთში ქართული ბიზნესის ინტერესების დაცვა და ქართული პროდუქციის ფალსიფიკაციისგან დაცვის ხელშეწყობა. საერთაშორისო საფინანსო და ეკონომიკურ ორგანიზაციებთან თანამშრომლობის ხელშეწყობა, გააქტიურება და ახალი შესაძლებლობების გამოვლენა. საერთაშორისო ორგანიზაციებში ყოველწლიურად არსებული ფინანსური ვალდებულებების მონიტორინგი და შესრულება;

კულტურული დიპლომატიის აქტიური გამოყენება საგარეო ურთიერთობებში; საქართველოს, როგორც სტაბილური, უსაფრთხო, ევროპული კულტურული იდენტობის მქონე, დემოკრატიული და წარმატებული ქვეყნის წარმოჩენა; საქართველოში გატარებული რეფორმებისა და მიღწევების საზღვარგარეთ აქტიური პოპულარიზაცია და ამ მხრივ საზღვარგარეთის სხვადასხვა ქვეყნებისთვის შესაბამისი გამოცდილების გაზიარება ორმხრივ და მრავალმხრივ ფორმატებში; საზღვარგარეთ ქართული კულტურისა და ინტელექტუალური პოტენციალის წარმოჩენის ხელშეწყობა; აქტიური თანამშრომლობა გაერთიანებული ერების განათლების, კულტურის და მეცნიერების ორგანიზაციასთან (UNESCO) და სხვა საერთაშორისო ორგანიზაციებთან; საქართველოს მსოფლიო მემკვიდრეობის ძეგლების და არამატერიალური

კულტურული მემკვიდრეობის პოპულარიზაცია და ახალი ძეგლების ნომინირების პროცესის ხელშეწყობა;

საქართველოს შესახებ საზღვარგარეთ ცნობადობის ამაღლების მიზნით, თემატური საინფორმაციო კამპანიების განხორციელება, მათ შორის, ქვეყნის დემოკრატიული და ეკონომიკური განვითარების, ნატოსა და ევროკავშირში ინტეგრაციის პროცესში მიღწეული პროგრესის, მათ შორის ევროპული პერსპექტივის და შესაძლო კანდიდატის სტატუსის მინიჭების შესახებ. ასევე, ამ კუთხით ქვეყნის წინაშე არსებული გამოწვევების თაობაზე. აქტიური თანამშრომლობა მედია საშუალებებთან, ჟურნალისტებთან, არასამთავრობო ორგანიზაციებთან, აკადემიურ და ანალიტიკურ ცენტრებთან. საინფორმაციო გარემოს აქტიური მონიტორინგი და ანალიზი, შესაძლო დეზინფორმაციის ფაქტების გამოვლენასა და შესაბამისი საპასუხო ღონისძიებების დაგეგმვა როგორც ქვეყნის შიგნით, ისე ქვეყნის ფარგლებს გარეთ; ქვეყნის საგარეო პოლიტიკური პრიორიტეტების და უწყების საქმიანობის შესახებ საზოგადოების პრიაქტიული ინფორმირება, მაღალი დონის ვიზიტების გაშუქების, სხვადასხვა სახის ღონისძიებების ორგანიზების, უმაღლესი თანამდებობის პირების მედია აქტივობების დაგეგმვის, საინფორმაციო კამპანიების განხორციელების გზით; დიასპორასთან ურთიერთობისა და საკონსულო მომსახურების შესახებ საზოგადოების პროაქტიული ინფორმირების უზრუნველყოფა;

საქართველოს საკონსულო დაწესებულებების დაფარვის არეალის გაფართოება; საკონსულო საქმიანობაში თანამედროვე ტექნოლოგიების გამოყენების შემდგომი განვითარება; საქართველოს მოქალაქეებისათვის უვიზო მიმოსვლის შესაძლებლობების გაზრდა; საზღვარგარეთ საქართველოს მოქალაქეების უფლებების უკეთ რეალიზებისთვის სამართლებრივი ბაზის შექმნის მიზნით უცხო ქვეყნებთან საკონსულო ურთიერთობების გაღრმავება; საკონსულო თანამდებობის პირების პროფესიული შესაძლებლობებისა და უნარების გაუმჯობესება; საზღვარგარეთ შესაძლო კრიზისულ სიტუაციებში სამოქმედოდ საგარეო საქმეთა სამინისტროსა და საზღვარგარეთ საქართველოს დიპლომატიური წარმომადგენლობებისა და საკონსულო დაწესებულებების მზადყოფნის გაუმჯობესება; ოკუპირებული ტერიტორიებიდან დევნილთა, შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტროსთან კოორდინაციით, ცირკულარული მიგრაციის შესახებ ხელშეკრულებების გაფორმების მიზნით პოტენციური ქვეყნებთან მოლაპარაკებების წარმოება; უნებართვოდ მცხოვრებ პირთა რეადმისიის შესახებ შეთანხმებების ეფექტიანი იმპლემენტაციის ხელშეწყობა.

9.1.2 **საერთაშორისო ორგანიზაციებში არსებული ფინანსური ვალდებულებების უზრუნველყოფა (პროგრამული კოდი 28 01 02)**

საერთაშორისო ორგანიზაციებში არსებული ყოველწლიური ფინანსური ვალდებულებების შესრულების უზრუნველყოფა მრავალმხრივი დიპლომატიის მიზნებისა და ამოცანების მისაღწევად.

9.1.3 **საერთაშორისო ხელშეკრულებების და სხვა დოკუმენტების თარგმნა და დამოწმება (პროგრამული კოდი 28 01 03)**

საქართველოს საერთაშორისო ხელშეკრულებებისა და სხვა ოფიციალური დოკუმენტების თარგმნა/დამოწმება;

სათარგმნი მასალის, სხვადასხვა ოფიციალური შეხვედრის სინქრონული თარგმნით მომსახურების და გასაფორმებელი კონტრაქტების რაოდენობების გაზრდა;

თარჯიმანთა კვალიფიკაციისა და გამოცდილების დონის ამაღლება;

თარგმნის პროცესში წარმოქმნილი კონკრეტული უზუსტობებისა და სიძნელეების გასარკვევად მთარგმნელებისთვის პერიოდულად პრაქტიკული სემინარების, ტრენინგებისა და კონსულტაციების ჩატარების მიზნით უცხოური ენის მცოდნე, სხვადასხვა სფეროში მომუშავე სპეციალისტების მოწვევა, აგრეთვე დიპლომატიური თანამშრომლების მოწვევა, რომლებიც უცხო ქვეყნების საერთაშორისო ორგანიზაციებსა და საქართველოს საგარეო საქმეთა სამინისტროს ცენტრალურ აპარატში მუშაობენ;

უცხო ქვეყნებში საქართველოს დიპლომატიური წარმომადგენლობების მეშვეობით თანამედროვე განმარტებითი და ტექნიკური ლექსიკონების, საცნობარო და მეთოდური ლიტერატურის, აგრეთვე თანამედროვე ელექტრონული ლექსიკონების შექმნა;

საქართველოს სამინისტროებისა და სხვა სახელმწიფო უწყებებისგან, აგრეთვე საქართველოს საგარეო საქმეთა სამინისტროს სტრუქტურული ქვედანაყოფებისგან ინფორმაციის მიღება იმ ხელშეკრულებების შესახებ, რომლებიც შესაძლოა/უნდა იქნეს დადებული, აგრეთვე კონვენციებსა და სხვა საერთაშორისო ხელშეკრულებებთან შეერთების თაობაზე, სავარაუდო დროისა და მოცულობის მითითებით, საჯარო სამართლის იურიდიული პირის – საქართველოს საერთაშორისო ხელშეკრულებათა თარგმნის ბიუროს მუშაობის კოორდინაციისა და ძალების უკეთ განაწილების მიზნით;

ოფიციალურ დოკუმენტებში იურიდიული და დარგობრივი ტერმინოლოგიის გამართული და თანმიმდევრული გამოყენების ხელშეწყობა.

9.1.4 დიასპორული პოლიტიკა (პროგრამული კოდი 28 01 04)

საზღვარგარეთ მყოფ თანამემამულეებთან მჭიდრო, სტრუქტურირებულ კომუნიკაცია; ქვეყნის განვითარებაში, საზღვარგარეთ საქართველოს ინტერესების დასაცავად დიასპორის აქტიური მონაწილეობის, ეროვნული იდენტობის შესანარჩუნებლად მკაფიო და ეფექტური მექანიზმების არსებობა.

9.1.5 ევროპულ და ევროატლანტიკურ სტრუქტურებში საქართველოს ინტეგრაციის თაობაზე საზოგადოების ინფორმირება (პროგრამული კოდი 28 01 05)

საქართველოს ევროკავშირისა და ნატოში გაწევრების უპირატესობის, სარგებლისა და შესაძლებლობის წარმოჩენა ქვეყნის მოსახლეობისთვის მარტივად გასაგები, ობიექტური ინფორმაციის რეგულარული მიწოდებით და მისი ხელმისაწვდომობის უზრუნველყოფით;

საერთო დასავლური ღირებულებების შესახებ საქართველოს მოსახლეობის ცნობიერების ამაღლების ხელშეწყობა;

სახელმწიფოს მიერ მოსახლეობისთვის ევროპულ და ევროატლანტიკურ სტრუქტურებში ინტეგრაციის პროცესში განხორციელებული, მიმდინარე და დაგეგმილი რეფორმების შესახებ ობიექტური და ამომწურავი ინფორმაციის მიწოდება;

საზოგადოებაში საქართველოს ევროკავშირისა და ნატოში გაწევრებასთან დაკავშირებული მოლოდინის მართვა;

დასახული მიზნების განხორციელებისთვის სხვადასხვა სამთავრობო უწყებასა და არასამთავრობო ორგანიზაციასთან, დიპლომატიურ კორპუსსა და მედიასთან აქტიური თანამშრომლობა;

ინფორმაციის გამავრცელებელ ჯგუფებთან, მოსწავლეებთან/სტუდენტებთან, მასწავლებლებთან, საჯარო მოხელეებთან/ადგილობრივი ხელისუფლების წარმომადგენლებთან, სასულიერო პირებთან, მასობრივი ინფორმაციის საშუალებებთან, ეთნიკურ უმცირესობებთან, გამყოფ ხაზებთან ახლოს მდებარე სოფლების მოსახლეობასთან, სამხედრო მოსამსახურეებთან, ფერმერებთან/მეწარმეებთან და სხვა პირებთან აქტიური კომუნიკაციის გაგრძელება საჯარო დისკუსიების, სემინარების, სამუშაო შეხვედრების, საზაფხულო სკოლების, სასწავლო ვიზიტებისა და საინფორმაციო კამპანიების მეშვეობით.

10

სოფლის მეურნეობა

სოფლის მეურნეობის სფეროს გასაძლიერებლად საქართველოს მთავრობა განახორციელებს შემდეგ ღონისძიებებს:

- სოფლის მეურნეობის სფეროში განსახორციელებელი პროგრამები ორიენტირებული იქნება ადგილობრივი პროდუქციის ხარისხისა და რაოდენობის გაზრდაზე;
- ფინანსური ინსტრუმენტების ხელმისაწვდომობის გაზრდის, აგრეთვე სოფლის მეურნეობის პირველადი წარმოების, გადამამუშავებისა და შენახვა-რეალიზაციის საწარმოო პროცესების ხელშეწყობის მიზნით გაგრძელდება ფიზიკური და იურიდიული პირების იაფი და ხელმისაწვდომი ფულადი სახსრებით უზრუნველყოფა;
- გაგრძელდება და უფრო მასშტაბური გახდება: ერთწლიანი და მრავალწლიანი სასოფლო-სამეურნეო კულტურების პირველადი წარმოების ხელშეწყობა; გადამამუშავებელი და შემნახველი საწარმოების თანადაფინანსების პროექტი; სათბურების თანადაფინანსების ღონისძიებები; მოსავლის ამღები სასოფლო-სამეურნეო ტექნიკის თანადაფინანსების პროგრამა; მეცხოველეობის განვითარების მიმართულებით არსებული პროგრამები; საქართველოს საზღვაო და შიდა წყლებში აკვაკულტურის მდგრადი განვითარების ხელშეწყობა; ინფრასტრუქტურისა და მომსახურების ხელმისაწვდომობა;
- უზრუნველყოფილი იქნება სასოფლო-სამეურნეო წარმოების საშუალებების მაღალი ხარისხი და ხელმისაწვდომობა;
- სოფლის მეურნეობაში დასაქმებულ პირთა კონკურენტუნარიანობის გაზრდისთვის გაგრძელდება სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივების განვითარებისა და ხელშეწყობის პროგრამების განხორციელება;
- სასოფლო-სამეურნეო საქმიანობის განმახორციელებელი პირებისთვის რისკების შესამცირებლად გაგრძელდება და დაიხვეწება აგროდაზღვევის პროგრამა;
- არახელსაყრელი ჰიდრომეტეოროლოგიური მოვლენისგან, კერძოდ, სეტყვისგან, დასაცავად შიდა ქართლი, კახეთის მსგავსად, უზრუნველყოფილი იქნება სეტყვისგან დამცავი სისტემებით;
- ქართული აგროსასურსათო პროდუქციის ხარისხის ამაღლებისა და მოსავლიანობის გაზრდისთვის გაგრძელდება სოფლის მეურნეობის სფეროში მავნე ორგანიზმებისა და ბუნებრივი კატასტროფების წინააღმდეგ ბრძოლის ღონისძიებების ეფექტიანი სისტემების სრულყოფა;
- ადგილობრივ და საერთაშორისო ბაზრებზე არსებული სიტუაციის შესაბამისად დაიგეგმება სასოფლო-სამეურნეო კულტურების რეალიზაციის ხელშეწყობის პროგრამები;
- აქტიურად გაგრძელდება მუშაობა ახალი ბაზრების ათვისებისთვის და არსებულ ბაზრებზე პოზიციების გაუმჯობესებაზე;
- სოფლად ახალგაზრდა ფერმერებისა და მეწარმეების სტიმულირებისთვის შემუშავდება სპეციალური პროგრამები;
- განხორციელდება ღონისძიებები ქალ ფერმერთა და მეწარმეთა განვითარებისთვის;
- 2020–2024 წლებში გაგრძელდება ფერმერთა და მეწარმეთა ცოდნის დონის ამაღლების/ინფორმირებულობის გაზრდის უზრუნველყოფა თანამედროვე მეთოდების შესაბამისად;

- მომდევნო 3 წლის განმავლობაში განხორციელდება 1.2 მილიონი ჰექტარი მიწის სისტემური რეგისტრაცია;
- განხორციელდება სახელმწიფო საკუთრებაში არსებული სასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების მიწების პრივატიზაცია; 10 ჰექტრამდე იჯარით აღებული მიწის გადაცემა მოხდება პირდაპირი მიყიდვის წესით;
- შედგება საქართველოს მიწის ბალანსი, აღირიცხება სასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების მიწის რესურსები და შეიქმნება მიწის ფონდის შესახებ მონაცემთა ერთიანი ბაზა;
- გაგრძელდება სურსათის უვნებლობის, ვეტერინარიისა და ფიტოსანიტარიის სფეროების კანონმდებლობის ევროკავშირთან ღრმა და ყოვლისმომცველი თავისუფალი სავაჭრო სივრცის შესახებ შეთანხმებით (DCFTA) გათვალისწინებულ ევროკავშირის შესაბამის კანონმდებლობასთან დაახლოება;
- ადგილობრივ და საექსპორტო ბაზრებზე ფალსიფიცირებული და უხარისხო ღვინოპროდუქციის აღკვეთისთვის გააქტიურდება ლაბორატორიული კვლევები;
- მიწის ფართობების წყლით უზრუნველსაყოფად მომდევნო წლებში განხორციელდება 220 მილიონ ლარზე მეტის ინვესტიცია, რაც დამატებით 40 000 ჰექტრამდე ფართობის გასარწყავებას უზრუნველყოფს და 1000 ჰექტრამდე ფართობის დაშრობას გამოიწვევს;
- აქცენტი გაკეთდება გარემოსთან ადაპტირებული, კლიმატგონივრული სასოფლო-სამეურნეო პრაქტიკის გავრცელებასა და ბიოწარმოების განვითარების ხელშეწყობაზე.

10.1

ერთიანი აგროპროექტი (პროგრამული კოდი 31 05)

სოფლის მეურნეობის პირველადი წარმოების, გადამუშავებისა და შენახვა-რეალიზაციის განმახორციელებელი საწარმოების იაფი და ხელმისაწვდომი ფულადი სახსრებით უზრუნველყოფა;

აგროსექტორში სადაზღვევო ბაზრის განვითარება, სასოფლო-სამეურნეო საქმიანობის ხელშეწყობა, კონკურენტუნარიანობის გაზრდა, ფერმერებისთვის შემოსავლების შენარჩუნების და რისკების შემცირების ხელშეწყობა;

სანერგე მეურნეობების მოწყობის და მრავალწლიანი კულტურების ბაღების გაშენების ხელშეწყობა;

საქართველოში არსებული ჩაის პლანტაციების პოტენციალის მაქსიმალური გამოყენება, ჩაის წარმოების სექტორში ეფექტიანი კოოპერაციის ჩამოყალიბება/ხელშეწყობა და მაღალი ხარისხის ჩაის წარმოების ხელშეწყობა;

იმპორტის ჩამანაცვლებელი პროდუქციის წარმოებისა და ადგილობრივი სანედლეულო ბაზის განვითარებისთვის სოფლის მეურნეობის პროდუქციის ახალი გადამამუშავებელი და შემნახველი საწარმოების (ინფრასტრუქტურის) შექმნა და თანამედროვე საწარმოო ხაზით/ტექნოლოგიებით აღჭურვა;

ფერმათა/ფერმერთა რეესტრის ერთიანი სისტემის მოსაწესრიგებლად სასოფლო-სამეურნეო საქმიანობის განმახორციელებელი პირების ერთიანი ელექტრონული ბაზის სრულყოფა;

მოსავლის ამღები ტექნიკის თანადაფინანსება;

პროექტების ტექნიკური მხარდაჭერა;

მწარმოებელი კოოპერატივების შემნახველი/სამაცივრე ინფრასტრუქტურის შექმნა, კენკროვანი და ბოსტნეული კულტურებისათვის და ადგილობრივი ხორბლის წარმოების ხელშეწყობა;

ქართული აგროსასურსათო პროდუქციის პოპულარიზაცია;

იმერეთის აგროზონის ტერიტორიის განვითარება;

რძის მწარმოებელი მცირე შინამეურნეობებისა და ფერმერების, მერძეეობის სექტორისთვის მომსახურების მიწოდებლების, რძის შემგროვებელი ცენტრების (პუნქტების) და რძის გადამამუშავებლების ხელშეწყობა;

საკანონმდებლო ბაზის გაუმჯობესება, ინფრასტრუქტურისა და საკვები ბაზების მოწესრიგება, საძოვრების მართვის ეფექტიანი სისტემის შექმნა/განვითარება.

10.1.1 **სოფლის მეურნეობის პროექტების მართვა (პროგრამული კოდი 31 05 01)**

სოფლის მეურნეობის დარგში დაგეგმილი და მიმდინარე პროექტების მართვა და ეფექტიანი განხორციელება.

10.1.2 **შეღვათიანი აგროკრედიტები (პროგრამული კოდი 31 05 02)**

სოფლის მეურნეობის პირველადი წარმოების, გადამამუშავებისა და შენახვა-რეალიზაციის საწარმოების უზრუნველყოფა იაფი და ხელმისაწვდომი ფულადი სახსრებით;

ბენეფიციარებზე სესხები (ან ლიზინგი) გაიცემა პროექტში მონაწილე საფინანსო ინსტიტუტებიდან, ხოლო არასამეწარმეო (არაკომერციული) იურიდიული პირი – სოფლის განვითარების სააგენტო განახორციელებს ამ სესხების (ლიზინგის) საპროცენტო სარგებლის თანადაფინანსებას და ზოგ შემთხვევაში მონაწილეობას მიიღებს სესხების უზრუნველყოფაში;

პროექტის ბენეფიციარები შეიძლება იყვნენ საქართველოს მოქალაქე ფიზიკური პირი და საქართველოს კანონმდებლობით რეგისტრირებული ინდივიდუალური მეწარმე და იურიდიული პირი;

სესხის (ლიზინგის) მიზნობრიობაა სოფლის მეურნეობის პირველადი, გადამამუშავებელი და შენახვითი საწარმოებისთვის ძირითადი და საბრუნავი საშუალებების დაფინანსება;

საქართველოს მთავრობა განსაზღვრავს ქვეპროგრამის ფარგლებში განსახორციელებელი ღონისძიებების დეტალურ პირობებს.

10.1.3 **აგროდაზღვევა (პროგრამული კოდი 31 05 03)**

აგროსექტორში სადაზღვევო ბაზრის განვითარება, სასოფლო-სამეურნეო საქმიანობის ხელშეწყობა, კონკურენტუნარიანობის გაზრდა, ფერმერებისთვის შემოსავლების შენარჩუნება და რისკების შემცირება;

სასოფლო-სამეურნეო კულტურების დაზღვევას ახორციელებენ სადაზღვევო კომპანიები, ხოლო არასამეწარმეო (არაკომერციული) იურიდიული პირი – სოფლის განვითარების სააგენტო განახორციელებს სადაზღვევო პრემიების თანადაფინანსებას საქართველოს მთავრობის მიერ დადგენილი პირობების შესაბამისად.

10.1.4 **დანერგე მომავალი (პროგრამული კოდი 31 05 04)**

სანერგე მეურნეობების განვითარების და ბაღების ინტენსიური გაშენების ხელშეწყობა საქართველოს მთავრობის მიერ დადგენილი პირობების შესაბამისად;

მრავალწლიანი ბაღების გაშენების მსურველი ფიზიკური და იურიდიული პირებისთვის ტექნიკური და ფინანსური დახმარების გაწევა;

პროექტში მონაწილე ბენეფიციართათვის ტრენინგების ჩატარების უზრუნველყოფა;

მრავალწლიანი კულტურების ბაღების გაშენების მსურველი ფიზიკური და

იურიდიული პირებისთვის ტექნიკური და ფინანსური დახმარების გაწევა;

10.1.5

ქართული ჩაი (პროგრამული კოდი 31 05 05)

საქართველოში არსებული ჩაის პლანტაციების პოტენციალის მაქსიმალური გამოყენება, ჩაის წარმოების სექტორში ეფექტიანი კოოპერაციის ჩამოყალიბება/ხელშეწყობა, მაღალი ხარისხის ჩაის (მათ შორის, ბიოჩაის) წარმოების ხელშეწყობა საქართველოს მთავრობის მიერ დადგენილი პირობების შესაბამისად;

როგორც კერძო, ისე სახელმწიფო საკუთრებაში არსებული ჩაის პლანტაციების რეაბილიტაციის ხარჯის თანადაფინანსება კომპანიებისა და სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივებისთვის;

10.1.6

გადამამუშავებელი და შემნახველი საწარმოების თანადაფინანსების პროექტი (პროგრამული კოდი 31 05 06)

იმპორტის ჩამანაცვლებელი პროდუქციის წარმოებისა და ადგილობრივი სანედლეულო ბაზის განვითარებისთვის სოფლის მეურნეობის პროდუქციის ახალი გადამამუშავებელი და შემნახველი საწარმოების (ინფრასტრუქტურის) შექმნის და თანამედროვე საწარმოო ხაზით/ტექნოლოგიებით აღჭურვის ხელშეწყობა საქართველოს მთავრობის მიერ დადგენილი პირობების შესაბამისად.

10.1.7

ფერმათა/ფერმერთა რეესტრაციის პროექტი (პროგრამული კოდი 31 05 07)

ფერმათა/ფერმერთა რეესტრის ერთიანი სისტემის მოსაწესრიგებლად სასოფლო-სამეურნეო საქმიანობის განმახორციელებელი პირების ერთიანი ელექტრონული ბაზის შექმნა, რის შედეგადაც სახელმწიფოს ექნება სტატისტიკური ინფორმაცია სამიზნე ჯგუფების სწორად შესარჩევად და მათთვის სხვადასხვა მასტიმულირებელი პროექტის/პროგრამის საჭიროებისამებრ დასაგეგმად და განსახორციელებლად.

10.1.8

პროექტების ტექნიკური მხარდაჭერის პროგრამა (პროგრამული კოდი 31 05 08)

არასამეწარმეო (არაკომერციული) იურიდიული პირის – სოფლის განვითარების სააგენტოს მიერ განხორციელებული/განსახორციელებელი პროექტების/პროგრამების ფარგლებში დაფინანსებული/დასაფინანსებელი პოტენციური ბენეფიციარების/ბენეფიციარების მხარდაჭერა თანადაფინანსების ან/და საკონსულტაციო მომსახურების ან/და ტრენინგის ჩატარების გზით;

არასამეწარმეო (არაკომერციული) იურიდიული პირის – სოფლის განვითარების სააგენტოს მიერ განხორციელებული/განსახორციელებელი პროგრამებით/პროექტებით გათვალისწინებული დარგებისა და მიმართულებების გაძლიერება, სრულყოფა და მხარდაჭერა.

10.1.9

სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივების ინფრასტრუქტურული განვითარება (პროგრამული კოდი 31 05 09)

კენკროვანი და ბოსტნეული კულტურებისა და ადგილობრივი ხორბლის წარმოების ხელშეწყობის მიზნით მწარმოებელი კოოპერატივებისთვის შემნახველი/სამაცივრე ინფრასტრუქტურის შექმნის ხელშეწყობა საქართველოს მთავრობის მიერ დადგენილი პირობების შესაბამისად.

10.1.10

სასოფლო-სამეურნეო ტექნიკის თანადაფინანსების პროექტი (პროგრამული კოდი 31 05 10)

ქვეყანაში სასოფლო-სამეურნეო ტექნიკის ხელმისაწვდომობის გაზრდა მოსავლის ამღები სასოფლო-სამეურნეო ტექნიკის შესყიდვის საგრანტო თანადაფინანსებით საქართველოს მთავრობის მიერ დადგენილი პირობების შესაბამისად.

10.1.11

ქართული აგროსასურსათო პროდუქციის პოპულარიზაცია (პროგრამული კოდი 31 05 11)

საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს ხელშეწყობით საერთაშორისო ღონისძიებებში მონაწილეობა;

საქართველოში და საზღვარგარეთ საქართველოს საელჩოების მიერ ორგანიზებული, საქართველოს დამოუკიდებლობის დღისადმი მიძღვნილი მიღებები, ყველისა და კულინარიის ფესტივალი, ჩაისა და თაფლის ფესტივალი, თევზისა და ზღვის პროდუქტების, სოფლის მეურნეობის, კვების მრეწველობის, გადამამუშავებელი და შემფუთველი ტექნოლოგიების გამოფენები.

10.1.12

იმერეთის აგროზონა (პროგრამული კოდი 31 05 12)

იმერეთის რეგიონში 220 ჰა მიწის ნაკვეთზე სასათბურე მეურნეობების კლასტერის შექმნა; აღნიშნული მიწის ნაკვეთის დაბალ-, საშუალო- და მაღალტექნოლოგიურ ზონებად დაყოფა, სადაც შესაბამისი ტექნოლოგიის სათბურები აშენდება. სათბურების ჯამური ფართობი დაახლოებით 160 ჰექტარია; აღნიშნულ ტერიტორიაზე, ძირითადი ინფრასტრუქტურის (გარე და შიდა გზები, ბუნებრივი აირის და ელექტრო ენერჯის მიწოდების ქსელი, სადრენაჟო და საირიგაციო სისტემა, საკანალიზაციო სისტემა, ტერიტორიის შემოღობვა, მოსწორება და სხვა) განვითარება განხორციელდება სახელმწიფოს მიერ, ხოლო სასათბურე მეურნეობების და სხვა დამხმარე ბიზნესების განსავითარებლად, კერძო ინვესტორები შეიძენენ ან გრძელვადიანი იჯარით აიღებენ მიწის ნაკვეთებს;

მებაღეობის სასწავლო და სადემონსტრაციო ცენტრის შექმნა, სადაც მოხდება კვალიფიციური მუშახელის, აგრონომებისა და სასათბურე მეურნეობებისთვის საჭირო, სხვა კადრების მომზადება;

იმერეთის აგროზონის ტერიტორიაზე ლოგისტიკის და გაყიდვების ცენტრის შექმნა, რომელიც მოემსახურება რეგიონში არსებულ სათბურებს;

10.1.13

ბიომწარმოების ხელშეწყობის პროგრამა (პროგრამული კოდი 31 05 13)

საქართველოში ბიოპროდუქტების წარმოების ხელშეწყობა;

არსებული და ახალი ბიომეურნეობების სერტიფიცირების ხელშეწყობა;

ბიო პროდუქციის ცნობადობისა და პოპულარიზაციისათვის აუცილებელი ღონისძიებების გატარება (მათ შორის, სარეალიზაციო არხების განვითარების ხელშეწყობით);

ბიომწარმოებელთა ცოდნისა და უნარ-ჩვევების ამაღლების ხელშეწყობა;

კვალიფიციური კადრების მომზადება და გადამზადება ბიომწარმოების თანამედროვე ტექნოლოგიების დანერგვის საკითხებში.

10.1.14

საპილოტე პროგრამა ქალებისთვის (პროგრამული კოდი 31 05 14)

მარნეულისა და ლაგოდეხის მუნიციპალიტეტებში ახალი სასათბურე მეურნეობების მოსაწყობად პოტენციური ქალი ბენეფიციარების ფინანსური და ტექნიკური მხარდაჭერა.

10.1.15

აგროსექტორის განვითარების ხელშეწყობა (პროგრამული კოდი 31 05 15)

იმერეთში, სამეგრელო-ზემო სვანეთში და სამცხე-ჯავახეთში, კახეთში, ქვემო ქართლში, რაჭა-ეჩხუმში და ქვემო სვანეთში რძის მწარმოებელ მცირე ზომის შინამეურნეობების, მერძევეობის სექტორისთვის მომსახურების მიმწოდებლების, რძის შემგროვებელ ცენტრებისა და რძის გადამამუშავებლების ხელშეწყობა (განსაკუთრებით ქალებისა და ახალგაზრდების ჩართულობის ხელშეწყობა);

რძის ხარისხის გაუმჯობესება, ინოვაციური სადემონსტრაციო/სამოდელი

ფერმების შექმნა;

გრანტების გაცემა ევროკავშირის სტანდარტების შესაბამისი რძის წარმოების, რძის შემგროვებელი პუნქტებისა და რძის გადამამუშავებელი საწარმოების შესაქმნელად;

შერჩეული ბენეფიციარების სწავლება რძის წარმოების, შეგროვებისა და გადამამუშავების ტექნოლოგიებში, სურსათის უვნებლობის საკითხებში, HACCP-ის სტანდარტებში, ფერმერთა მიერ რძის ხარისხის ევრორეგულაციების შესაბამისად გაუმჯობესების, თანამედროვე საკვები ბაზისა და დაავადებების მართვის საკითხებში;

მერძევეობის სექტორში არსებული ინსტიტუციური და საკანონმდებლო საკითხების იდენტიფიცირება და მათი გადაწყვეტის ხელშეწყობა;

სამოვრებთან დაკავშირებული და დარგისთვის საჭირო საკანონმდებლო ბაზის შექმნა;

10.1.15.1

მერძევეობის დარგის მოდერნიზაციის და ბაზარზე წვდომის პროგრამა (DiMMA) (პროგრამული კოდი 31 05 15 01)

იმერეთში, სამეგრელო-ზემო სვანეთში და სამცხე-ჯავახეთში, კახეთში, ქვემო ქართლში, რაჭა-ეჩხუმში და ქვემო სვანეთში რძის მწარმოებელ მცირე ზომის შინამეურნეობების, მერძევეობის სექტორისთვის მომსახურების მიმწოდებლების, რძის შემგროვებელ ცენტრებისა და რძის გადამამუშავებლების ხელშეწყობა (განსაკუთრებით ქალებისა და ახალგაზრდების ჩართულობის ხელშეწყობა);

რძის ხარისხის გაუმჯობესება, ინოვაციური სადემონსტრაციო/სამოდელო ფერმების შექმნა;

გრანტების გაცემა ევროკავშირის სტანდარტების შესაბამისი რძის წარმოების, რძის შემგროვებელი პუნქტებისა და რძის გადამამუშავებელი საწარმოების შესაქმნელად;

შერჩეული ბენეფიციარების სწავლება რძის წარმოების, შეგროვებისა და გადამამუშავების ტექნოლოგიებში, სურსათის უვნებლობის საკითხებში, HACCP-ის სტანდარტებში, ფერმერთა მიერ რძის ხარისხის ევრორეგულაციების შესაბამისად გაუმჯობესების, თანამედროვე საკვები ბაზისა და დაავადებების მართვის საკითხებში;

მერძევეობის სექტორში არსებული ინსტიტუციური და საკანონმდებლო საკითხების იდენტიფიცირება და მათი გადაწყვეტის ხელშეწყობა;

სამოვრებთან დაკავშირებული და დარგისთვის საჭირო საკანონმდებლო ბაზის შექმნა;

10.1.16

კოოპერატივებისთვის სასოფლო-სამეურნეო მექანიზაციის თანადაფინანსების სახელმწიფო პროგრამა (პროგრამული კოდი 31 05 16)

სასოფლო-სამეურნეო ტექნიკის ხელმისაწვდომობის გაზრდა სასოფლო-სამეურნეო ტექნიკის (სასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების ტრაქტორი, ხელის ტრაქტორი (მოტობლოკი), ტრაქტორზე მისაბმელი (იმპლემენტი)) და სასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების მიწის სარეაბილიტაციო სამუშაოებისთვის განკუთვნილი თვითმავალი ტექნიკის თანადაფინანსების მეშვეობით.

10.1.17

ლიდერპროგრამა (პროგრამული კოდი 31 05 17)

სოფლად ეკონომიკური, სოციალური და გარემოსდაცვითი საქმიანობების ხელშეწყობისთვის პროგრამაში მონაწილე ბენეფიციარებისთვის

ფინანსური დახმარების გაწევა თანადაფინანსების მეშვეობით;

სოფლად სამეწარმეო საქმიანობის განვითარების ხელშეწყობა;

სოფლად მცხოვრები მოსახლეობის სოციალურ-ეკონომიკური მდგომარეობის გაუმჯობესება, ეკონომიკური დივერსიფიკაცია და ახალი, გრძელვადიანი სამუშაო ადგილების შექმნა.

10.2 **სამელიორაციო სისტემების მოდერნიზაცია (პროგრამული კოდი 31 06)**

წყალსაცავების, სარწყავი და დამშრობი სისტემების რეაბილიტაცია;

სამელიორაციო ინფრასტრუქტურის ტექნიკური ექსპლუატაცია და სამელიორაციო დანიშნულების ტექნიკით უზრუნველყოფა;

მიწის აღდგენის სამუშაოების განხორციელება;

სამელიორაციო სისტემების ინსტიტუციური გაძლიერების ხელშეწყობა.

10.2.1 **სამელიორაციო სისტემების რეაბილიტაცია და ტექნიკის შეძენა (პროგრამული კოდი 31 06 01)**

საქართველოს სხვადასხვა რეგიონში წყალსაცავების, სარწყავი და დამშრობი სისტემების რეაბილიტაცია;

შესაბამისი საინჟინრო კვლევების, პროექტირების, ზედამხედველობის, ექსპერტიზის ჩატარება;

ოპერირებისთვის და რეაბილიტაციის პროცესისთვის განკუთვნილი ტექნიკური აღჭურვილობის შეძენა;

10.2.2 **სამელიორაციო ინფრასტრუქტურის მიმდინარე ტექნიკური ექსპლუატაცია (პროგრამული კოდი 31 06 02)**

შპს „საქართველოს მელიორაციის“ სუბსიდირება, სარწყავი და დამშრობი სისტემების ინფრასტრუქტურის ტექნიკური ექსპლუატაციის ღონისძიებების, მექანიკური სატუმბი სადგურების ფუნქციონირებისთვის მოსახმარი ელექტროენერჯის, სამელიორაციო დანიშნულების ტექნიკის, სატრანსპორტო საშუალებებისა და სხვა მანქანა-მექანიზმების მოვლა-შენახვის ღონისძიებების დაფინანსება.

10.2.3 **ირიგაციისა და დრენაჟის სისტემების გაუმჯობესება (WB) (პროგრამული კოდი 31 06 03)**

შერჩეული საირიგაციო და სადრენაჟე სექციების რეაბილიტაცია და მოდერნიზაცია;

სარწყავი სოფლის მეურნეობის და ღირებულების ჯაჭვის განვითარება;

მიწის მართვის შესაძლებლობების გაუმჯობესების ხელშეწყობა.

10.3 **მევენახეობა-მეღვინეობის განვითარება (პროგრამული კოდი 31 03)**

ქართული ღვინოპროდუქციის საერთაშორისო და ადგილობრივი დეგუსტაციების, კონკურსების, გამოფენებისა და პრესტურების მოწყობა;

სპეციალიზებული უცხოური ჟურნალებისთვის საქართველოს მევენახეობა-მეღვინეობის შესახებ სტატიების მომზადება და მათი გამოქვეყნება;

სარეკლამო რგოლების დამზადება და ქართული ღვინის პოპულარიზაციისთვის საჭირო სხვა ღონისძიებების განხორციელება;

ადგილობრივ და საერთაშორისო ბაზრებზე ქართული ღვინისა და კულინარიის

შესახებ საგანმანათლებლო ღონისძიებების მოწყობა;

ალკოჰოლიანი სასმელების სასერტიფიკაციო ნიმუშების ან/და სერტიფიცირებული პარტიებიდან აღებული ნიმუშების შედარების უზრუნველსაყოფად და სახელმწიფო კონტროლისა და სახელმწიფო ზედამხედველობის ფარგლებში ღვინისა და ყურძნისეული წარმოშობის სხვა ალკოჰოლიანი სასმელების ნიმუშების ლაბორატორიული კვლევის ჩატარება;

მევენახეობის კადასტრის დანერგვა;

ვენახეობის ფართობების აღრიცხვა;

საქართველოს ტერიტორიაზე აღმოჩენილი წიპწებისა და მერქნის მოლეკულური გენეტიკის ამპელოგრაფიის მეთოდებით შესწავლის ხელშეწყობა და წიპწების მოსაპოვებლად არქეოლოგიურ გათხრებში თანამონაწილეობა;

მევენახეობის სფეროში დასაქმებული ფიზიკური პირების მიერ მიღებული ყურძნის მოსავლის რეალიზაციის ხელშეწყობა;

ქართული ღვინის ადგილწარმოშობის დასახელებების სისტემის განვითარების ხელშეწყობა და ქართულ ღვინოსთან დაკავშირებული აღნიშვნების დაცვის ღონისძიებების განხორციელება.

10.4

სურსათის უვნებლობა, მცენარეთა დაცვა და ეპიზოოტიური კეთილსამედობა (პროგრამული კოდი 31 02)

სურსათის უვნებლობის სახელმწიფო კონტროლი;

ცხოველთა დაავადებების საწინააღმდეგო პროფილაქტიკური, იძულებითი ღონისძიებებისა და ლაბორატორიული კვლევების განხორციელება;

ცხოველთა იდენტიფიკაცია-რეგისტრაცია;

ვეტერინარული ზედამხედველობის პუნქტებში ცხოველთა გარეგან პარაზიტებზე დამუშავება;

სახელმწიფო ვეტერინარული კონტროლი მიმოქცევაში მყოფ ვეტერინარულ პრეპარატებზე;

ცხოველებში ვეტპრეპარატებისა და სხვა დამაბინძურებლების ნარჩენების არსებობის კონტროლი;

საკარანტინო და განსაკუთრებით საშიში მავნე ორგანიზმების გავრცელების საწინააღმდეგო ღონისძიებების განხორციელება;

პესტიციდების/აგროქიმიკატების ხარისხის კონტროლი და ვეტერინარული აფთიაქებისა და სამკურნალოების მონიტორინგი;

სურსათის ხარისხისა და უსაფრთხოების მაჩვენებლების, ცხოველთა განსაკუთრებით საშიში დაავადებების, მცენარეთა საკარანტინო და სხვა მავნე ორგანიზმების და სასოფლო-სამეურნეო კულტურების ლაბორატორიული კვლევა;

ქვეყნის ტერიტორიის მონიტორინგის (მავნებლის გამოჩენის და მისი რიცხოვნობის დაფიქსირება ფერომონიანი ხაფანგების საშუალებით) საფუძველზე, თანამედროვე, სპეციფიკური შესასხურებელი ტექნიკის გამოყენებით, აზიური ფაროსანას პოპულაციის რიცხოვნობის შესამცირებლად შესაბამისი ღონისძიებების განხორციელება, კერების

ლოკალიზაცია/ლიკვიდაცია.

10.5

კვების პროდუქტების, ცხოველთა და მცენარეთა დაავადებების დიაგნოსტიკა (პროგრამული კოდი 31 14)

სტანდარტის – ISO 17025:2017/2018-ის მოთხოვნების შესაბამისად: ცხოველთა განსაკუთრებით საშიში ინფექციური და არაინფექციური დაავადებების ლაბორატორიული დიაგნოსტიკა; სურსათის/ცხოველის საკვების ხარისხობრივი და უსაფრთხოების მაჩვენებლების განსაზღვრა და სასმელი წყლის კვლევა; მცენარეთა მავნე ორგანიზმების კვლევა;

საჯარო სამართლის იურიდიული პირის - სურსათის ეროვნულ სააგენტოსთან ერთად სახელმწიფო კონტროლის პროგრამაში მონაწილეობა;

საქართველოს კანონმდებლობით და საერთაშორისო ხელშეკრულებებით ნაკისრი ვალდებულებების და ქვეყანაში არსებული საჭიროებების მოთხოვნით, ახალი სტანდარტების დანერგვა, რაც გულისხმობს სახელმწიფოში ლაბორატორიული ინფრასტრუქტურის გაძლიერებას, კვლევის ახალი მეთოდების დანერგვას და აკრედიტაციას საერთაშორისო სტანდარტის შესაბამისად.

10.6

სოფლის მეურნეობის დარგში სამეცნიერო-კვლევითი ღონისძიებების განხორციელება (პროგრამული კოდი 31 04)

საქართველოში გავრცელებული სასოფლო-სამეურნეო ცხოველების, ფრინველების, თევზებისა და სამეურნეო-სასარგებლო მწერების ადგილობრივი ჯიშებისა და პოპულაციების ტიპური სულადობების მოძიება, შესწავლა, გაუმჯობესება, გენეტიკური რესურსების გავრცელების ხელშეწყობა;

ერთწლიანი და მრავალწლიანი კულტურების კოლექციების ფორმირება, ადგილობრივი ჯიშების მოძიება და აღდგენა, ex-situ და in-situ კოლექციების შექმნა, გენეტიკური ბანკის ფორმირება და ინტროდუციული ჯიშების ადაპტაციის შესწავლა საქართველოს პირობებში;

თესლისა და სარგავი მასალის სერთიფიცირების სისტემების ფორმირება და დანერგვა საერთაშორისო სტანდარტების შესაბამისად;

ხილისა და ბოსტნეულის შენახვისა და პირველადი გადამამუშავების თანამედროვე ტექნოლოგიების აპრობაცია და ფერმერებში გავრცელების ხელშეწყობა;

საქართველოს ნიადაგის მდგომარეობის კვლევა, შესწავლა და რუკების შექმნა;

სურსათისმიერი, ვეტერინარული და ფიტოსანიტარული რისკის შეფასება ინიცირებულ საფრთხეებზე;

10.7

მიწის მდგრადი მართვისა და მიწათსარგებლობის მონიტორინგის სახელმწიფო პროგრამა (პროგრამული კოდი 31 15)

მიწის საფარისა (Land Cover) და მიწათსარგებლობის (Land Use) ერთიანი გეომონაცემთა ბაზის შექმნა CORINE-ს კლასიფიკატორის გამოყენებით;

მიწის ბალანსის შედგენა;

მიწის საინფორმაციო სისტემის განვითარება და მომხმარებლისთვის სერვისების მიწოდება;

ქარსაფარი (მინდორდაცვითი) ზოლის ინვენტარიზაციის სახელმწიფო პროგრამის განხორციელება;

ქარსაფარი (მინდორდაცვითი) ზოლის აღდგენის, გაშენებისა და მართვის

სასამართლო სისტემა

გაგრძელება სასამართლო სისტემის გაძლიერება, განმტკიცდება მისი დამოუკიდებლობა და ყველაფერი გაკეთდება სასამართლოსადმი მოსახლეობის მაღალი ნდობის მოსაპოვებლად. ამ მიზნით:

- განხორციელდება სასამართლოების საქმიანობის ეფექტიანობის გაზრდასთან დაკავშირებული შემდეგი ღონისძიებები: გაიზრდება მოსამართლეთა და სასამართლოთა აპარატების მოხელეთა რაოდენობა; გაუმჯობესდება სასამართლოების ინფრასტრუქტურა; დაიხვეწება ელექტრონული საქმისწარმოების სისტემა და სხვა;
- შეემუშავდება და დაინერგება დისციპლინური სამართალწარმოების ელექტრონული პროგრამა;
- შეიქმნება სასამართლოთა გადაწყვეტილებების სრულყოფილი ელექტრონული ბაზა;
- დაიხვეწება საქართველოს იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს საქმიანობა მისი გადაწყვეტილებების დასაბუთების ხარისხის გაუმჯობესებისთვის.

გაიზრდება სამართალდამცავ სისტემაში პროკურატურის როლი და ეფექტიანობა; კვლავ პრიორიტეტული იქნება გამოძიების მიმდინარეობისა და სისხლისსამართლებრივი დევნის განხორციელების პროცესში ადამიანის უფლებების დაცვა. ამ მიზნით:

- ოჯახში ძალადობის, წამების, არასათანადო მოპყრობის, უმცირესობათა უფლებების დარღვევის ფაქტებზე განხორციელდება უფრო ეფექტიანი და საერთაშორისო სტანდარტების შესაბამისი გამოძიება და სისხლისსამართლებრივი დევნა;
- დაიხვეწება სისხლის სამართლის საქმისწარმოების ელექტრონული სისტემა; დაინერგება პროკურორთა დატვირთვის ელექტრონული მოდული;
- დაიხვეწება ადამიანური რესურსების მართვის ელექტრონული პროგრამები; მოხდება პროკურორთა შეფასების სისტემის სრულყოფა და ამ სისტემის ფარგლებში განხორციელდება პროკურორების მიერ შედგენილი საპროცესო დოკუმენტების ხარისხისა და მათი სასამართლო უნარ-ჩვევების მონიტორინგი;
- გაიზრდება პროკურატურის საქმიანობის გამჭვირვალობა და საზოგადოების წინაშე ანგარიშვალდებულება;
- დაიხვეწება მოწმისა და დაზარალებულის კოორდინატორის ინსტიტუტი;
- მოხდება არასრულწლოვანთა სისხლის სამართლის საქმეებზე პროკურორთა გადამზადება და არასრულწლოვანებთან დაკავშირებული სტატისტიკური მონაცემების სრულყოფა, შეიქმნება არასრულწლოვანზე ორიენტირებული გარემო;
- მოხდება პროკურატურის თანამშრომელთა პროფესიული მომზადებისა და კვალიფიკაციის ამაღლების სისტემის სრულყოფა.

სისხლის სამართლის პოლიტიკის ლიბერალიზაციის, დანაშაულთან ბრძოლის ეფექტიანობის უზრუნველყოფისა და საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს ინსტიტუციური გარდაქმნის მიზნით:

- გაგრძელდება საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსის დახვეწა, რაც უზრუნველყოფს მის საერთაშორისო სტანდარტებთან შესაბამისობას და გაზრდის დანაშაულთან ბრძოლის ეფექტიანობას ადამიანის უფლებათა ხელყოფის გარეშე. საკანონმდებლო ცვლილებები შეეხება ორგანიზებულ დანაშაულთან ბრძოლას, სისხლის სამართლის საპროცესო კანონმდებლობასა და ადმინისტრაციული სამართალდარღვევების მარეგულირებელ კანონმდებლობას, საგზაო მოძრაობის უსაფრთხოების ხარისხის გაუმჯობესებას, ქალთა მიმართ ძალადობასთან ან/და ოჯახში ძალადობასთან და დისკრიმინაციული ნიშნით, შეუწყნარებლობის მოტივით ჩადენილ დანაშაულთან ბრძოლის ეფექტიანი მექანიზმების დანერგვას, ცივი იარაღის ბრუნვის ეფექტიან რეგულირებას და სხვა;
- გაიზრდება საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს მიერ დანაშაულთან ბრძოლის ეფექტიანობა. ამასთანავე, უზრუნველყოფილი იქნება ადამიანის უფლებების დაცვის პრიორიტეტულობა;
- ქვეყანაში უსაფრთხო გარემოს შექმნისა და მართლწესრიგის დაცვის უზრუნველყოფისთვის რეალურ მონაცემებზე დაყრდნობით განხორციელდება ანალიზზე დაფუძნებული სისხლის სამართლის პოლიტიკა და უზრუნველყოფილი იქნება სასჯელის

გარდაუვალობა, აგრეთვე უზრუნველყოფილი იქნება მართლმსაჯულების ერთიანი სისტემის ყველა მონაწილის ეფექტიანი მუშაობა და შესაბამისი პასუხისმგებლობის გაზიარება;

• საზოგადოებრივი უსაფრთხოებისა და მართლწესრიგის დაცვის ეფექტიანი სისტემის უზრუნველსაყოფად საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს განვითარება გაგრძელდება „სისტემური განახლების“ კონცეფციის შესაბამისად, რომელიც მოიცავს როგორც სტრუქტურულ რეფორმებს, ისე შინაარსობრივ ცვლილებებსა და საკანონმდებლო ინიციატივებს.

11.1 სასამართლო სისტემა (პროგრამული კოდი 07 00 – 10 00)

სასამართლოთა შენობების სამშენებლო და სარემონტო-სარეკონსტრუქციო სამუშაოების ჩატარება;

ნაფიცი მსაჯულებისა და მსაჯულობის კანდიდატებისთვის საქართველოს კანონმდებლობით დადგენილი ყველა ხარჯის ანაზღაურების უზრუნველყოფა, რომლებიც დაკავშირებულია მათ მიერ საკუთარი მოვალეობის შესრულებასთან;

მოსამართლეთა ჯანმრთელობის დაზღვევით უზრუნველყოფა;

საქართველოს უზენაესი და საკონსტიტუციო სასამართლოების გამჭვირვალობისა და საჯაროობის პროცესის გაგრძელება.

11.2 სსიპ – ლევან სამხარაულის სახელობის სასამართლო ექსპერტიზის ეროვნული ბიურო (პროგრამული კოდი 46 00)

საქართველოს კანონმდებლობით დადგენილი წესით, კვალიფიციური ექსპერტების მეშვეობით განსაზღვრული ექსპერტიზისა და გამოკვლევების ჩატარება, შესაბამისი დასკვნის შედგენა და გაცემა საქართველოს მთელ ტერიტორიაზე;

საერთაშორისო დონეზე აღიარებული სამედიცინო კვლევის მეთოდების გამოყენება და ხარისხის უზრუნველყოფის პროგრამის განხორციელება;

ექსპერტიზის ახალი მეთოდოლოგიების დანერგვა და აკრედიტაციის სფეროს გაფართოება;

საჯარო სამართლის იურიდიული პირის – ლევან სამხარაულის სახელობის სასამართლო ექსპერტიზის ეროვნული ბიუროს მიერ მიწოდებული სერვისების სანდოობის მაღალი ხარისხის შენარჩუნება;

ტერიტორიული ორგანოების ინფრასტრუქტურის განვითარება;

მომსახურების სფეროს მუდმივი განვითარება;

კადრების კვალიფიკაციის ამაღლება;

ექსპერტების პროფესიული ტრენინგებითა და სასწავლო კურსებით უზრუნველყოფა, საერთაშორისო პროფესიულ და ლაბორატორიათაშორის ტესტირებებში მონაწილეობა და ISO 17025-ის სტანდარტის აკრედიტაციის შენარჩუნება.

12 გარემოს დაცვა და ბუნებრივი რესურსების მართვა

ქვეყანაში გარემოს მდგომარეობის გასაუმჯობესებლად საქართველოს მთავრობა გააგრძელებს შემდეგი რეფორმების განხორციელებას:

- გარემოსდაცვითი სტანდარტები თვისებრივად დაუახლოვდება ევროპულ მოთხოვნებს;
- კლიმატის მწვანე ფონდის პროექტის ფარგლებში მნიშვნელოვნად გაფართოვდება ჰიდრომეტეოროლოგიური დაკვირვების ქსელი; 2020–2024 წლებში მოხდება მეტეოროლოგიურ და ჰიდროლოგიურ პარამეტრებზე დაკვირვების 150-მდე ავტომატური სადგურის/საგუშაგოს შექმნა და საქართველოს სხვადასხვა რეგიონში დამონტაჟება/გამართვა;
- გაგრძელდება ატმოსფერული ჰაერისა და წყლის ხარისხის მონიტორინგისა და

შეფასების სისტემების გაფართოება;

- ქვეყნის სოციალურ-ეკონომიკური მდგომარეობის გათვალისწინებით გაგრძელდება მერქნულ რესურსზე მოსახლეობის მოთხოვნილების დაკმაყოფილება; განვითარდება ტყით მრავალმიზნობრივი სარგებლობა, რაც შექმნის დამატებით ეკოლოგიურ, ეკონომიკურ და სოციალურ სარგებელს;
- 2020–2024 წლებში დაცული ტერიტორიების გაფართოებისა და დაცვის მიზნით დაარსდება ახალი დაცული ტერიტორიები და გაფართოვდება ზოგიერთი არსებული დაცული ტერიტორია (სულ – დაახლოებით 185 000 ჰექტარი); შეიქმნება ახალი ეკოტურისტული ინფრასტრუქტურა;
- გაგრძელდება გარემოსდაცვითი განათლების ხელშეწყობისა და გარემოსდაცვითი ცნობიერების ამაღლების ღონისძიებების განხორციელება; მოხდება ზოგადი და უმაღლესი განათლების სისტემაში გარემოსდაცვითი განათლების საკითხების ინტეგრირება;
- ტყის რესურსების ონლაინკონტროლისა და ადგილობრივი კონტროლის გაძლიერებისთვის დაინერგება ფოტოხაფანგების, უპილოტო საფრენი აპარატების, სამეთვალყურეო და სხვა მოწყობილობების გამოყენებით ეფექტიანი კონტროლის სისტემა;
- ქვეყნის მასშტაბით ეტაპობრივად დაინერგება ნარჩენების სეპარირებული შეგროვების სისტემა და ხელი შეეწყობა ნარჩენების ხელახალ გადამუშავებას;
- გაუმჯობესდება ბირთვული და რადიაციული უსაფრთხოების სისტემა და მოეწყობა რადიაციული ნარჩენების მართვის ახალი, ევროპული სტანდარტების შესაბამისი ინფრასტრუქტურა.

12.1

გარემოსდაცვითი ზედამხედველობა (პროგრამული კოდი 31 07)

გარემოს დაბინძურებისა და ბუნებრივი რესურსებით უკანონო სარგებლობის პრევენცია, გამოვლენა და აღკვეთა, მათ შორის, ხეტყის კონტროლის გაუმჯობესება, ხეტყის უკანონო მოპოვების, ტრანსპორტირებისა და გადამუშავების ფაქტების პრევენცია, გამოვლენა და აღკვეთა;

გარემოსდაცვითი სახელმწიფო კონტროლის სისტემის სრულყოფა, რომელიც უზრუნველყოფს გარემოს დაცვისა და ბუნებრივი რესურსებით სარგებლობის სფეროში საქართველოს კანონმდებლობის მოთხოვნათა ჯეროვან შესრულებას;

კანონდარღვევათა შემაკავებელი ეფექტიანი პირობების შექმნა და რეგულირების ობიექტების მიერ გარემოსდაცვითი კანონმდებლობის ნებაყოფლობით შესრულების სათანადო დონის მიღწევა;

რეგულირების ობიექტების მიერ გარემოსთვის ზიანის მიყენების თავიდან ასაცილებლად პრევენციული ღონისძიებების განხორციელების კონტროლი;

გარემოსთვის მიყენებული ზიანის ევროპულ გამოცდილებაზე დაყრდნობით შემუშავებული კრიტერიუმების მიხედვით შეფასება;

გარემოს პირვანდელ მდგომარეობაში აღდგენის ან სანაცვლო ღონისძიებების განხორციელების კონტროლი.

12.2

გარემოს დაცვის სფეროში პროგნოზირება, შეფასება, პრევენცია და მონიტორინგი (პროგრამული კოდი 31 13)

საქართველოს ტერიტორიაზე ჰიდრომეტეოროლოგიური დაკვირვების წარმოება, დაკვირვების სტაციონარული ქსელის გაფართოება;

მონაცემთა ბაზების სრულყოფა;

მონაცემთა სტატისტიკური დამუშავება;

გამზომი საშუალებების საკალიბრაციო უზრუნველყოფა;

ამინდის და ჰიდროლოგიური პროგნოზების ხარისხის გაუმჯობესება, მოსალოდნელი სტიქიური ჰიდრომეტეოროლოგიური მოვლენების შესახებ დროული და ეფექტიანი გაფრთხილებების მომზადება და გავრცელება;

გეოლოგიური მონიტორინგი და სტიქიური გეოლოგიური პროცესების შეფასება;

ქალაქ თბილისის მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე გეოლოგიური საფრთხეების ზონირების რუკის შედგენა და მონიტორინგი;

მიწისქვეშა მტკნარი სასმელი წყლების მონიტორინგი;

სახელმწიფო გეოლოგიური რუკების შედგენა;

გარემოს დაბინძურების დონის შეფასებისთვის ატმოსფერული ჰაერის, წყლისა და ნიადაგის მონიტორინგის სისტემის გაუმჯობესება;

მდგრადი განვითარების მიზნების (SDG) 11.6 ამოცანის შესაბამისად, ატმოსფერული ჰაერის დაბინძურების მონიტორინგის თანამედროვე სტანდარტების შესაბამისი, ახალი ავტომატური სადგურების შექმნა და დამონტაჟება;

მდგრადი განვითარების მიზნების (SDG) 14.4 ამოცანის შესაბამისად, საქართველოს შავი ზღვის ტერიტორიული წყლების, განსაკუთრებული ეკონომიკური ზონისა და შიდა წყალსატევების სარეწაო ობიექტების პოპულაციათა მარაგების შეფასება, სარეწაო პროგნოზირება და კვოტების განსაზღვრა;

საქართველოს შავი ზღვის სანაპიროზე და შიდა წყალსატევებში თევზჭერის სტატისტიკური ანალიზის, ბიოლოგიური კვლევისა და მონიტორინგის განხორციელება და მათი გარემოსდაცვითი სტატუსის განსაზღვრა;

მდგრადი განვითარების მიზნების (SDG) 14.4 ამოცანის შესაბამისად, თევზებისა და სხვა ჰიდრობიონტების კონსერვაციული სტატუსის შეფასება; აკვაკულტურის, მარიკულტურისა და მდგრადი მეთევზეობის დანერგვის ხელშეწყობა.

12.3

სატყეო სისტემის ჩამოყალიბება და მართვა (პროგრამული კოდი 31 09)

ტყის აღრიცხვის ღონისძიებების განხორციელება, ტყის მართვის გეგმების შემუშავება და ტყეების მდგომარეობის შესახებ მონაცემების მიღების, ანალიზისა და სატყეო-სამეურნეო ღონისძიებების დაგეგმვის ეფექტიანი სისტემის დანერგვა;

მდგრადი ტყითსარგებლობის სისტემის ჩამოყალიბება;

ხეტყის დამზადებისთვის შესაბამისი ფართობების გამოვლენა და სატყეო-სამეურნეო ღონისძიებების განხორციელება (მათ შორის, სატყეო-სამეურნეო გზების მოწყობა, მერქნულ რესურსზე (მათ შორის, სათბობ შეშაზე) მოსახლეობისა და საბიუჯეტო ორგანიზაციების მოთხოვნების დაკმაყოფილების უზრუნველყოფა);

ტყის მოვლის (მათ შორის, ხანძარსაწინააღმდეგო პრევენციული) და აღდგენის ღონისძიებების დაგეგმა და განხორციელება.

12.4

გარემოს დაცვის და სოფლის მეურნეობის განვითარების პროგრამა (პროგრამული კოდი 31 01)

ქვეყნის აგრარულ და გარემოს დაცვის სექტორში სახელმწიფო პოლიტიკის შემუშავება და რეფორმების განხორციელება;

აგრარული და გარემოს დაცვის სექტორის განვითარების პრიორიტეტულ მიმართულებათა განსაზღვრა და შესაბამისი პროგრამების შემუშავება;

საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს მიერ

განსახორციელებელი ღონისძიებების მართვა და ადმინისტრირება;

საქართველოს გარემოს დაცვის მოქმედებათა ეროვნული პროგრამის შემუშავება;

საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს აპარატისა და სამინისტროს სისტემაში შემავალი უწყებების საინფორმაციო ტექნოლოგიებისა და მონაცემთა ერთიანი სისტემის უზრუნველყოფა;

მდგრადი განვითარების მიზნების (SDG) 15.1 და 15.5 ამოცანების შესაბამისად, ბიომრავალფეროვნების მონიტორინგის ფარგლებში განხორციელებული მცენარეთა და ცხოველთა (მათ შორის, საქართველოს „წითელ ნუსხაში“ შეტანილი სახეობების) აღრიცხვისა და მათი მდგომარეობის შეფასების საფუძველზე მონაცემთა ერთიანი ბაზის შექმნა;

მდგრადი განვითარების მიზნების (SDG) 15.1 ამოცანის შესაბამისად, საქართველოს „წითელი ნუსხის“ მიღმა დარჩენილი ცხოველთა სახეობების მდგომარეობის შეფასება, მათი სანადირო სახეობებად განსაზღვრა და ზოგიერთ შემთხვევაში დაცვის უფრო ქმედითი ზომების დანერგვა;

მდგრადი განვითარების მიზნების (SDG) შესაბამისად, ნაციონალიზაციის პროცესში გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მიმართულებით პრიორიტეტული ამოცანების განსაზღვრა და შესაბამისი ღონისძიებების განხორციელება.

12.4.1

გარემოს დაცვის და სოფლის მეურნეობის განვითარების პოლიტიკის შემუშავება და მართვა (პროგრამული კოდი 31 01 01)

აგრარული სექტორის და გარემოს დაცვის განვითარების პრიორიტეტულ მიმართულებათა განსაზღვრა, შესაბამისი პროგრამების შემუშავება, განხორციელების მონიტორინგი და კოორდინაცია;

საქართველოს სოფლის მეურნეობისა და სოფლის განვითარების სტრატეგიისა და შესაბამისი სამოქმედო გეგმის შემუშავება;

საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს მიერ განსახორციელებელი ღონისძიებების მართვა და ადმინისტრირება;

საქართველოსა და ევროკავშირს შორის ასოცირების შესახებ შეთანხმების/ასოცირების დღის წესრიგის ფარგლებში აღებული ვალდებულებების შესრულება;

საქართველოს გარემოს დაცვის მოქმედებათა მესამე ეროვნული პროგრამის (2017–2021 წწ.) განხორციელების შეფასება და საქართველოს გარემოს დაცვის მოქმედებათა ეროვნული პროგრამის (2022–2026 წწ.) შემუშავება;

მდგრადი განვითარების მიზნების (SDG) შესაბამისად, ნაციონალიზაციის პროცესში გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მიმართულებით პრიორიტეტული ამოცანების განსაზღვრა და შესაბამისი ღონისძიებების განხორციელება.

12.4.2

ბიოლოგიური მრავალფეროვნების დაცვის ღონისძიებები (პროგრამული კოდი 31 01 02)

ფრინველთა სახეობების პოპულაციების კვლევა და შესაბამისი რეკომენდაციების მომზადება, აგრეთვე მოპოვების ოდენობების განსაზღვრა;

მტკვრისა და ივრის აუზებში ჭალის ტყეების, ხოლო აღმოსავლეთ საქართველოში არიდულის ტყეების იდენტიფიცირება;

მტაცებლებისგან (მგელი, ტურა, დათვი) მოსახლეობის დაცვის ღონისძიებები;

დაზიანებული მტაცებელი ფრინველების რეაბილიტაციის ცენტრის მშენებლობა თბილისის ზოოპარკში.

12.4.3

ინფორმაციული ტექნოლოგიებისა და ელექტრონული სისტემების ფუნქციონირების უზრუნველყოფა (პროგრამული კოდი 31 01 03)

საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს აპარატის, მისი ტერიტორიული ორგანოებისა და სამინისტროს სისტემაში შემავალი უწყებების საინფორმაციო ტექნოლოგიებისა და მონაცემთა ერთიანი სისტემის უზრუნველყოფა.

12.5

დაცული ტერიტორიების სისტემის ჩამოყალიბება და მართვა (პროგრამული კოდი 31 08)

დაცული ტერიტორიების ქსელის განვითარება – დაცული ტერიტორიების განვითარება და გაფართოება, ბუნებრივი ეკოსისტემების, ლანდშაფტებისა და ცოცხალი ორგანიზმების დაცვა, მოვლა და აღდგენა;

დაცული ტერიტორიების სისტემის მართვა, დაცვა და მონიტორინგი – დაცული ტერიტორიების მოვლა-პატრონობა, მეთვალყურეობა, არსებული ინფრასტრუქტურული ელემენტებისა და ბუნებრივი რესურსების დაცვა, მოვლა და შენარჩუნება;

დაცული ტერიტორიების ტყეების სანიტარიული მდგომარეობის გაუმჯობესება – დაზიანებული ფართობების აღდგენა და შესაბამისი მეთოდებით მავნებლებთან ბრძოლა;

დაცული ტერიტორიების დაცვა, ხანძრის პრევენცია – საჭირო აღჭურვილობის გამოყენება და ხანძრის გავრცელების საშიშროების აღკვეთა, საზოგადოებისთვის დაცულ ტერიტორიებზე გადაადგილებისა და ქცევის წესების შესახებ ინფორმაციის მიწოდება;

ბუნებრივი რესურსების მდგრადი მართვა – ტყეების ინვენტარიზაცია და მათი მართვის გეგმების შემუშავება;

დაცული ტერიტორიების პოპულარიზაცია, საზოგადოების ცნობიერების ამაღლება;

ეკოტურიზმის განვითარება – ეკოტურისტული სერვისების დანერგვა და განვითარება, ვიზიტორების მოზიდვა და დაინტერესება.

12.6

გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მიმართულებით ინფორმაციის ხელმისაწვდომობის და "განათლება მდგრადი განვითარებისთვის" ხელშეწყობის პროგრამა (პროგრამული კოდი 31 11)

მოსახლეობის გარემოსდაცვითი და აგრარული განათლების ხელშეწყობა, შესაბამისი ინფორმაციისა და ცოდნის უზრუნველყოფის ხელშეწყობა მდგრადი განვითარების მიზნების განხორციელებისთვის;

გადაწყვეტილების მიღების პროცესში საზოგადოების ჩართულობის გაძლიერების ხელშეწყობა;

საჯარო განხილვების ორგანიზების მეშვეობით ორჰუსის კონვენციის განხორციელების ხელშეწყობა.

12.7

ბირთვული და რადიაციული უსაფრთხოების დაცვა, დარიშხანშემცველი ნარჩენების ობიექტების მართვა (პროგრამული კოდი 31 12)

ბირთვული და რადიაციული უსაფრთხოების სფეროში სახელმწიფო პოლიტიკის შესაბამისად საჯარო სამართლის იურიდიული პირის – ბირთვული და რადიაციული უსაფრთხოების სააგენტოს მიერ სახელმწიფო რეგულირებისა და კონტროლის განხორციელება;

ბირთვული და რადიაციული საქმიანობების ავტორიზაცია;

რადიოაქტიური მასალების, მაიონებელი გამოსხივების გენერატორების, რადიოაქტიური ნარჩენების, მათი მფლობელი ორგანიზაციების და პროფესიული დოზების უწყებრივი რეესტრის განახლება და წარმოება;

ბირთვული და რადიაციული ავარიების, ინციდენტების, ბირთვული და რადიოაქტიური ნივთიერებების არალეგალური მიმოქცევის, აგრეთვე სასაზღვრო-გამშვებ პუნქტებზე, საბაჟო და სატრანსპორტო ტერმინალებზე რადიაციული განგაშის შემთხვევებზე რეაგირება;

რადიოაქტიური ნარჩენების მართვა;

საქართველოში გარემოს რადიაციული მდგომარეობის მონიტორინგი და კონტროლი;

ქვეყანაში არსებული რადიაციული მდგომარეობის შესახებ საქართველოს მთავრობისთვის წარსადგენი ყოველწლიური ანგარიშის მომზადება;

დარიშხანშემცველი ნარჩენების ლოკაციების (სოფლები ცანა და ურავი) უსაფრთხოების უზრუნველყოფა, მათ ტერიტორიაზე დარიშხანშემცველი ნარჩენების განთავსების ადგილების სისტემური მართვა, მოვლა-პატრონობა, ფიზიკური დაცვის კომპლექსური სისტემების შექმნა და ფუნქციონირების უზრუნველყოფა.

12.8

ველური ბუნების ეროვნული სააგენტოს სისტემის ჩამოყალიბება და მართვა (პროგრამული კოდი 31 10)

საჯარო სამართლის იურიდიული პირის – ველური ბუნების ეროვნული სააგენტოს საქმიანობის მართვის უზრუნველყოფა, მისი ძირითადი სფეროების უწყვეტი და შეუფერხებელი განვითარება;

ველური ბუნების სახეობათა კვლევისა და მონიტორინგის ღონისძიებების განხორციელება;

საქართველოს ფაუნის ადგილობრივი იშვიათი სახეობების (პირველ ეტაპზე – მსხვილი და საშუალო სახეობების), მათ შორის, გადაშენების პირას მყოფი სახეობების, მდგომარეობის შეფასება;

სამონადირეო და სათევზაო მეურნეობებისთვის ხელსაყრელი ტერიტორიების შერჩევა, პერსპექტიული ადგილების დაგეგმვა და ეროვნული მნიშვნელობის მქონე, სახელმწიფოსთვის პრიორიტეტული მოსაშენებელი სახეობების განსაზღვრა;

საპილოტე რეჟიმში ფაუნის მსხვილი სახეობების შესწავლა და ევროპული ტრადიციების გათვალისწინებით საპილოტე სამონადირეო მეურნეობების შექმნა;

ქათმისებრთა ოჯახის ენდემური (ადგილობრივი) იშვიათი სახეობების რაოდენობის ყოველწლიური გაზრდის უზრუნველყოფის ხელშეწყობა;

იქთიოფაუნის ერთ-ერთი იშვიათი წარმომადგენლის – ნაკადულის კალმახის ბუნებრივ პირობებში გაშვების მიზნით მისი თანამედროვე სტანდარტებით მოწყობილ საკალმახეში გამრავლება;

მსხვილი ჩლიქოსნების პოპულაციების შექმნა, სახეობების პოპულაციის განვითარებაში ინვესტიციების განხორციელება; დადგენილი კვოტებით ცხოველების ბუნებიდან ამოღება და ხორცპროდუქტების წარმოება, ადგილობრივი მოსახლეობის დასაქმების ხელშეწყობა;

სააგენტოს ტერიტორიაზე დნმ-ის ლაბორატორიის მოწყობა, რომელიც უზრუნველყოფს საზღვარგარეთიდან შემოტანილი ფლორისა და ფაუნის სახეობების

დაავადებებზე კვლევას, რაც ხელს შეუშლის სხვადასხვა დაავადების ქვეყნის შიგნით გავრცელებას;

ბუნებაში საქართველოს „წითელ ნუსხაში“ შეტანილ მცენარეთა სახეობების რაოდენობრივი მდგომარეობის გაუმჯობესება;

საქართველოს ფლორისა და ფაუნის იშვიათი სახეობების შენარჩუნებისა და გამრავლების ღონისძიებების განხორციელება.

თავი VI

საქართველოს სახელმწიფო ბიუჯეტის ასიგნებები

მუხლი 16. საქართველოს სახელმწიფო ბიუჯეტის ასიგნებები

განისაზღვროს საქართველოს სახელმწიფო ბიუჯეტის ასიგნებები საბიუჯეტო კლასიფიკაციის მიხედვით, თანდართული რედაქციით:

ათას ლარებში

კოდი	დასახელება	2022 წლის ფაქტი	2023 წლის გეგმა	2024 წლის პროექტი			
				სულ	საბიუჯეტო სახსრები	გრანტი	კრედიტი
00 00	სულ ჯამი	20,163,012.5	21,880,117.1	24,161,188.5	22,567,388.5	46,000.0	1,547,800.0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	112,774.0	112,990.0	113,978.0	113,978.0	0.0	0.0
	ხარჯები	15,350,159.1	16,335,194.2	18,442,819.0	18,264,003.0	35,300.0	143,516.0
	შრომის ანაზღაურება	1,792,065.0	2,236,660.8	2,518,853.9	2,518,223.9	630.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	3,304,432.8	3,881,309.9	3,972,458.5	2,880,024.5	10,700.0	1,081,734.0
	ფინანსური აქტივების ზრდა	489,436.5	445,100.0	322,550.0	0.0	0.0	322,550.0
	ვალდებულებების კლება	1,018,984.1	1,218,513.0	1,423,361.0	1,423,361.0	0.0	0.0
01 00	საქართველოს პარლამენტი და მასთან არსებული ორგანიზაციები	65,390.8	77,460.0	82,586.5	82,586.5	0.0	0.0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	1,182.0	1,182.0	1,182.0	1,182.0	0.0	0.0
	ხარჯები	62,523.8	69,091.9	72,173.8	72,173.8	0.0	0.0
	შრომის ანაზღაურება	33,919.5	39,929.1	40,007.7	40,007.7	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	2,867.0	8,368.1	10,412.7	10,412.7	0.0	0.0
01 01	საკანონმდებლო საქმიანობა	54,108.1	63,730.4	68,733.0	68,733.0	0.0	0.0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	708.0	708.0	708.0	708.0	0.0	0.0
	ხარჯები	52,071.5	57,382.2	59,882.3	59,882.3	0.0	0.0
	შრომის ანაზღაურება	26,011.3	30,964.5	30,964.4	30,964.4	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	2,036.5	6,348.1	8,850.7	8,850.7	0.0	0.0
01 01 01	საკანონმდებლო, წარმომადგენლობითი და საზედამხედველო საქმიანობა	19,489.0	23,451.0	23,822.5	23,822.5	0.0	0.0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	438.0	433.0	437.0	437.0	0.0	0.0
	ხარჯები	19,489.0	23,451.0	23,822.5	23,822.5	0.0	0.0
	შრომის ანაზღაურება	15,729.8	19,490.9	19,490.9	19,490.9	0.0	0.0
01 01 02	საპარლამენტო ფრაქციების და მაჟორიტარი პარლამენტის წევრების ბიუროების საქმიანობა	7,772.4	7,852.9	8,757.8	8,757.8	0.0	0.0
	ხარჯები	7,772.4	7,852.9	8,757.8	8,757.8	0.0	0.0
01 01 03	საკანონმდებლო საქმიანობის ადმინისტრაციული მხარდაჭერა	26,846.7	32,426.4	36,152.7	36,152.7	0.0	0.0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	270.0	275.0	271.0	271.0	0.0	0.0
	ხარჯები	24,810.1	26,078.3	27,302.1	27,302.1	0.0	0.0
	შრომის ანაზღაურება	10,281.5	11,473.5	11,473.5	11,473.5	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	2,036.5	6,348.1	8,850.7	8,850.7	0.0	0.0
01 01 03 01	საკანონმდებლო საქმიანობის ადმინისტრირება	26,846.7	32,376.4	36,102.7	36,102.7	0.0	0.0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	270.0	275.0	271.0	271.0	0.0	0.0

კოდი	დასახელება	2022 წლის ფაქტი	2023 წლის გეგმა	2024 წლის პროექტი			
				სულ	საბიუჯეტო სახსრები	გრანტი	კრედიტი
	ხარჯები	24,810.1	26,028.3	27,252.1	27,252.1	0.0	0.0
	შრომის ანაზღაურება	10,281.5	11,473.5	11,473.5	11,473.5	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	2,036.5	6,348.1	8,850.7	8,850.7	0.0	0.0
01 01 03 02	გენდერულ საკითხებზე სისტემური და კოორდინირებული მუშაობის უზრუნველყოფა, გენდერული თანასწორობის შესახებ ცნობიერების ამაღლების ხელშეწყობა და ქალთა გაძლიერების მხარდაჭერი ღონისძიებების განხორციელება	0.0	50.0	50.0	50.0	0.0	0.0
	ხარჯები	0.0	50.0	50.0	50.0	0.0	0.0
01 02	საბიბლიოთეკო საქმიანობა	9,828.5	12,004.4	12,004.4	12,004.4	0.0	0.0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	445.0	445.0	445.0	445.0	0.0	0.0
	ხარჯები	9,003.0	10,004.4	10,487.9	10,487.9	0.0	0.0
	შრომის ანაზღაურება	7,015.8	7,814.4	7,892.9	7,892.9	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	825.5	2,000.0	1,516.5	1,516.5	0.0	0.0
01 03	ჰერალდიკური საქმიანობის სახელმწიფო რეგულირება	521.2	595.4	645.4	645.4	0.0	0.0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	15.0	15.0	15.0	15.0	0.0	0.0
	ხარჯები	517.1	590.4	616.9	616.9	0.0	0.0
	შრომის ანაზღაურება	274.9	390.6	390.6	390.6	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	4.1	5.0	28.5	28.5	0.0	0.0
01 04	საქართველოს პარლამენტის ანალიტიკური და კვლევითი საქმიანობის გაძლიერება	933.1	1,129.9	1,203.7	1,203.7	0.0	0.0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	14.0	14.0	14.0	14.0	0.0	0.0
	ხარჯები	932.2	1,114.9	1,186.7	1,186.7	0.0	0.0
	შრომის ანაზღაურება	617.5	759.7	759.7	759.7	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	1.0	15.0	17.0	17.0	0.0	0.0
02 00	საქართველოს პრეზიდენტის ადმინისტრაცია	8,900.4	9,315.0	9,600.0	9,600.0	0.0	0.0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	69.0	69.0	69.0	69.0	0.0	0.0
	ხარჯები	8,677.6	9,115.0	9,538.0	9,538.0	0.0	0.0
	შრომის ანაზღაურება	3,173.1	3,570.0	3,915.0	3,915.0	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	222.7	200.0	62.0	62.0	0.0	0.0
03 00	საქართველოს ბიზნესომბუდსმენის აპარატი	649.7	775.0	850.0	850.0	0.0	0.0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	13.0	13.0	13.0	13.0	0.0	0.0
	ხარჯები	649.7	770.0	840.5	840.5	0.0	0.0
	შრომის ანაზღაურება	496.8	611.0	672.0	672.0	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	0.0	5.0	9.5	9.5	0.0	0.0
04 00	საქართველოს მთავრობის ადმინისტრაცია	50,887.5	24,000.0	25,000.0	25,000.0	0.0	0.0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	227.0	227.0	227.0	227.0	0.0	0.0
	ხარჯები	45,619.6	21,504.8	23,230.0	23,230.0	0.0	0.0
	შრომის ანაზღაურება	8,565.9	10,154.8	10,684.0	10,684.0	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	5,267.9	2,495.2	1,770.0	1,770.0	0.0	0.0
05 00	სახელმწიფო აუდიტის სამსახური	17,909.5	21,299.9	21,537.0	21,537.0	0.0	0.0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	351.0	351.0	341.0	341.0	0.0	0.0

კოდი	დასახელება	2022 წლის ფაქტი	2023 წლის გეგმა	2024 წლის პროექტი			
				სულ	საბიუჯეტო სახსრები	გრანტი	კრედიტი
	ხარჯები	17,491.7	19,799.9	20,101.0	20,101.0	0.0	0.0
	შრომის ანაზღაურება	14,834.5	16,508.9	16,328.0	16,328.0	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	417.8	1,500.0	1,436.0	1,436.0	0.0	0.0
06 00	საქართველოს ცენტრალური საარჩევნო კომისია	33,938.7	55,969.5	146,203.0	146,203.0	0.0	0.0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	529.0	525.0	529.0	529.0	0.0	0.0
	ხარჯები	32,782.6	35,211.5	89,917.0	89,917.0	0.0	0.0
	შრომის ანაზღაურება	12,827.7	12,841.0	37,998.0	37,998.0	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	1,156.1	20,758.0	56,286.0	56,286.0	0.0	0.0
06 01	საარჩევნო გარემოს განვითარება	17,185.5	21,594.0	22,693.0	22,693.0	0.0	0.0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	507.0	503.0	503.0	503.0	0.0	0.0
	ხარჯები	16,120.6	20,844.0	21,989.0	21,989.0	0.0	0.0
	შრომის ანაზღაურება	10,680.4	11,981.0	12,341.0	12,341.0	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	1,064.9	750.0	704.0	704.0	0.0	0.0
06 02	საარჩევნო ინსტიტუციის განვითარების და სამოქალაქო განათლების ხელშეწყობა	1,114.4	1,632.5	2,076.0	2,076.0	0.0	0.0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	22.0	22.0	26.0	26.0	0.0	0.0
	ხარჯები	1,114.4	1,624.5	2,070.0	2,070.0	0.0	0.0
	შრომის ანაზღაურება	803.5	860.0	1,035.0	1,035.0	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	0.0	8.0	6.0	6.0	0.0	0.0
06 03	პოლიტიკური პარტიების დაფინანსება	12,925.2	12,743.0	12,743.0	12,743.0	0.0	0.0
	ხარჯები	12,925.2	12,743.0	12,743.0	12,743.0	0.0	0.0
06 04	არჩევნების ჩატარების ღონისძიებები	2,713.7	20,000.0	108,691.0	108,691.0	0.0	0.0
	ხარჯები	2,622.4	0.0	53,115.0	53,115.0	0.0	0.0
	შრომის ანაზღაურება	1,343.9	0.0	24,622.0	24,622.0	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	91.3	20,000.0	55,576.0	55,576.0	0.0	0.0
07 00	საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლო	4,559.4	5,800.0	6,200.0	6,200.0	0.0	0.0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	83.0	83.0	83.0	83.0	0.0	0.0
	ხარჯები	4,348.2	5,400.0	6,050.0	6,050.0	0.0	0.0
	შრომის ანაზღაურება	3,029.4	3,812.0	4,194.0	4,194.0	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	211.2	400.0	150.0	150.0	0.0	0.0
08 00	საქართველოს უზენაესი სასამართლო	14,186.3	16,100.0	17,200.0	17,200.0	0.0	0.0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	225.0	225.0	225.0	225.0	0.0	0.0
	ხარჯები	13,403.6	15,663.0	17,050.0	17,050.0	0.0	0.0
	შრომის ანაზღაურება	9,689.0	11,380.0	12,650.0	12,650.0	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	782.7	437.0	150.0	150.0	0.0	0.0
09 00	საერთო სასამართლოები	88,384.4	117,000.0	122,000.0	122,000.0	0.0	0.0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	1,944.0	1,949.0	1,949.0	1,949.0	0.0	0.0
	ხარჯები	82,741.8	97,280.0	110,245.0	110,245.0	0.0	0.0
	შრომის ანაზღაურება	61,688.0	72,250.0	79,485.0	79,485.0	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	5,642.6	19,720.0	11,755.0	11,755.0	0.0	0.0
09 01	საერთო სასამართლოების სისტემის განვითარება და ხელშეწყობა	87,077.0	114,465.0	119,035.0	119,035.0	0.0	0.0

კოდი	დასახელება	2022 წლის ფაქტი	2023 წლის გეგმა	2024 წლის პროექტი			
				სულ	საბიუჯეტო სახსრები	გრანტი	კრედიტი
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	1,906.0	1,906.0	1,906.0	1,906.0	0.0	0.0
	ხარჯები	81,448.8	94,785.0	107,320.0	107,320.0	0.0	0.0
	შრომის ანაზღაურება	60,806.1	71,100.0	78,200.0	78,200.0	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	5,628.2	19,680.0	11,715.0	11,715.0	0.0	0.0
09 02	მოსამართლეებისა და სასამართლოს თანამშრომლების მომზადება-გადამზადება	1,307.4	2,535.0	2,965.0	2,965.0	0.0	0.0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	38.0	43.0	43.0	43.0	0.0	0.0
	ხარჯები	1,292.9	2,495.0	2,925.0	2,925.0	0.0	0.0
	შრომის ანაზღაურება	881.9	1,150.0	1,285.0	1,285.0	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	14.4	40.0	40.0	40.0	0.0	0.0
10 00	საქართველოს იუსტიციის უმაღლესი საბჭო	4,597.3	7,900.0	8,300.0	8,300.0	0.0	0.0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	93.0	99.0	99.0	99.0	0.0	0.0
	ხარჯები	4,406.1	6,990.0	7,410.0	7,410.0	0.0	0.0
	შრომის ანაზღაურება	2,277.2	4,200.0	4,620.0	4,620.0	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	191.2	910.0	890.0	890.0	0.0	0.0
11 00	სახელმწიფო რწმუნებულის ადმინისტრაცია აბაშის, ზუგდიდის, მარტვილის, მესტიის, სენაკის, ჩხოროწყუს, წალენჯიხის, ხობის მუნიციპალიტეტებსა და ქალაქ ფოთის მუნიციპალიტეტში	995.3	1,303.0	1,380.0	1,380.0	0.0	0.0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	30.0	30.0	30.0	30.0	0.0	0.0
	ხარჯები	980.5	1,203.0	1,326.6	1,326.6	0.0	0.0
	შრომის ანაზღაურება	665.6	770.0	856.1	856.1	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	14.8	100.0	53.4	53.4	0.0	0.0
12 00	სახელმწიფო რწმუნებულის ადმინისტრაცია ლანჩხუთის, ოზურგეთისა და ჩოხატაურის მუნიციპალიტეტებში	819.9	1,060.0	1,120.0	1,120.0	0.0	0.0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	27.0	27.0	27.0	27.0	0.0	0.0
	ხარჯები	774.2	1,007.2	1,065.9	1,065.9	0.0	0.0
	შრომის ანაზღაურება	543.7	645.0	719.6	719.6	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	45.7	52.8	54.1	54.1	0.0	0.0
13 00	სახელმწიფო რწმუნებულის ადმინისტრაცია ბაღდათის, ვანის, ზესტაფონის, თერჯოლის, სამტრედიის, საჩხერის, ტყიბულის, წყალტუბოს, ჭიათურის, ხარაგაულის, ხონის მუნიციპალიტეტებსა და ქალაქ ქუთაისის მუნიციპალიტეტში	934.6	1,250.0	1,300.0	1,300.0	0.0	0.0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	31.0	31.0	31.0	31.0	0.0	0.0
	ხარჯები	927.3	1,145.0	1,231.5	1,231.5	0.0	0.0
	შრომის ანაზღაურება	645.6	790.0	836.0	836.0	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	7.4	105.0	68.5	68.5	0.0	0.0
14 00	სახელმწიფო რწმუნებულის ადმინისტრაცია ახმეტის, გურჯაანის, დედოფლისწყაროს, თელავის, ლაგოდეხის, საგარეჯოს, სიღნაღისა და ყვარლის მუნიციპალიტეტებში	936.1	1,162.0	1,190.0	1,190.0	0.0	0.0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	24.0	24.0	24.0	24.0	0.0	0.0
	ხარჯები	917.5	1,072.0	1,133.0	1,133.0	0.0	0.0

კოდი	დასახელება	2022 წლის ფაქტი	2023 წლის გეგმა	2024 წლის პროექტი			
				სულ	საბიუჯეტო სახსრები	გრანტი	კრედიტი
	შრომის ანაზღაურება	601.3	670.0	751.0	751.0	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	18.7	90.0	57.0	57.0	0.0	0.0
15 00	სახელმწიფო რწმუნებულის ადმინისტრაცია დუშეთის, თიანეთის, მცხეთისა და ყაზბეგის მუნიციპალიტეტებში	832.7	1,060.0	1,120.0	1,120.0	0.0	0.0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	31.0	30.0	30.0	30.0	0.0	0.0
	ხარჯები	805.3	1,009.5	1,064.0	1,064.0	0.0	0.0
	შრომის ანაზღაურება	559.2	667.0	750.0	750.0	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	27.3	50.5	56.0	56.0	0.0	0.0
16 00	სახელმწიფო რწმუნებულის ადმინისტრაცია ამბროლაურის, ლენტეხის, ონისა და ცაგერის მუნიციპალიტეტებში	829.8	1,072.0	1,140.0	1,140.0	0.0	0.0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	31.0	31.0	31.0	31.0	0.0	0.0
	ხარჯები	824.5	1,023.3	1,091.3	1,091.3	0.0	0.0
	შრომის ანაზღაურება	608.2	700.0	772.0	772.0	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	5.2	48.7	48.7	48.7	0.0	0.0
17 00	სახელმწიფო რწმუნებულის ადმინისტრაცია ადიგენის, ასპინძის, ახალციხის, ახალქალაქის, ბორჯომისა და ნინოწმინდის მუნიციპალიტეტებში	820.5	1,002.0	1,060.0	1,060.0	0.0	0.0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	25.0	25.0	25.0	25.0	0.0	0.0
	ხარჯები	820.5	959.0	1,021.0	1,021.0	0.0	0.0
	შრომის ანაზღაურება	575.7	620.0	686.0	686.0	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	0.0	43.0	39.0	39.0	0.0	0.0
18 00	სახელმწიფო რწმუნებულის ადმინისტრაცია ბოლნისის, გარდაბნის, დმანისის, თეთრი წყაროს, მარნეულის, წალკის მუნიციპალიტეტებსა და ქალაქ რუსთავის მუნიციპალიტეტში	1,168.3	1,348.0	1,400.0	1,400.0	0.0	0.0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	30.0	30.0	30.0	30.0	0.0	0.0
	ხარჯები	1,155.7	1,233.0	1,360.0	1,360.0	0.0	0.0
	შრომის ანაზღაურება	644.4	770.0	849.4	849.4	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	12.6	115.0	40.0	40.0	0.0	0.0
19 00	სახელმწიფო რწმუნებულის ადმინისტრაცია გორის, კასპის, ქარელისა და ხაშურის მუნიციპალიტეტებში	784.0	1,038.0	1,100.0	1,100.0	0.0	0.0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	29.0	29.0	29.0	29.0	0.0	0.0
	ხარჯები	774.7	971.0	1,037.0	1,037.0	0.0	0.0
	შრომის ანაზღაურება	556.2	650.0	727.0	727.0	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	9.3	67.0	63.0	63.0	0.0	0.0
20 00	საქართველოს სახელმწიფო უსაფრთხოების სამსახური	152,859.1	180,000.0	205,000.0	205,000.0	0.0	0.0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	3,850.0	3,850.0	3,850.0	3,850.0	0.0	0.0
	ხარჯები	138,133.5	164,263.0	182,323.0	182,323.0	0.0	0.0
	შრომის ანაზღაურება	92,748.8	115,197.0	125,700.0	125,700.0	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	14,725.6	15,737.0	22,677.0	22,677.0	0.0	0.0
20 01	სახელმწიფო უსაფრთხოების უზრუნველყოფა	119,987.4	147,650.0	157,160.0	157,160.0	0.0	0.0

კოდი	დასახელება	2022 წლის ფაქტი	2023 წლის გეგმა	2024 წლის პროექტი			
				სულ	საბიუჯეტო სახსრები	გრანტი	კრედიტი
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	3,421.0	3,421.0	3,421.0	3,421.0	0.0	0.0
	ხარჯები	116,093.6	138,900.0	147,840.0	147,840.0	0.0	0.0
	შრომის ანაზღაურება	81,379.4	102,050.0	109,000.0	109,000.0	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	3,893.8	8,750.0	9,320.0	9,320.0	0.0	0.0
20 02	ოპერატიულ-ტექნიკური საქმიანობის უზრუნველყოფა	31,220.9	29,970.0	45,300.0	45,300.0	0.0	0.0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	398.0	398.0	398.0	398.0	0.0	0.0
	ხარჯები	20,543.8	23,090.0	32,050.0	32,050.0	0.0	0.0
	შრომის ანაზღაურება	10,625.4	12,050.0	15,500.0	15,500.0	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	10,677.1	6,880.0	13,250.0	13,250.0	0.0	0.0
20 03	უსაფრთხოების კადრების მომზადება, გადამზადება და კვალიფიკაციის ამაღლება	1,650.8	2,380.0	2,540.0	2,540.0	0.0	0.0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	31.0	31.0	31.0	31.0	0.0	0.0
	ხარჯები	1,496.0	2,273.0	2,433.0	2,433.0	0.0	0.0
	შრომის ანაზღაურება	744.0	1,097.0	1,200.0	1,200.0	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	154.7	107.0	107.0	107.0	0.0	0.0
21 00	საქართველოს პროკურატურა	49,071.2	56,530.0	62,900.0	62,900.0	0.0	0.0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	874.0	874.0	874.0	874.0	0.0	0.0
	ხარჯები	46,416.5	53,090.0	59,733.0	59,733.0	0.0	0.0
	შრომის ანაზღაურება	32,539.2	39,470.0	44,716.0	44,716.0	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	2,654.8	3,440.0	3,167.0	3,167.0	0.0	0.0
22 00	შერიგებისა და სამოქალაქო თანასწორობის საკითხებში საქართველოს სახელმწიფო მინისტრის აპარატი	3,302.7	3,700.0	3,800.0	3,800.0	0.0	0.0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	46.0	46.0	46.0	46.0	0.0	0.0
	ხარჯები	3,227.2	3,680.0	3,760.0	3,760.0	0.0	0.0
	შრომის ანაზღაურება	1,439.9	1,800.0	1,980.0	1,980.0	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	75.5	20.0	40.0	40.0	0.0	0.0
23 00	საქართველოს ფინანსთა სამინისტრო	102,102.0	106,000.0	114,000.0	114,000.0	0.0	0.0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	5,168.0	5,168.0	5,168.0	5,168.0	0.0	0.0
	ხარჯები	90,658.7	92,812.0	98,305.0	98,305.0	0.0	0.0
	შრომის ანაზღაურება	57,865.9	64,900.0	64,545.0	64,545.0	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	11,443.3	13,188.0	15,695.0	15,695.0	0.0	0.0
23 01	სახელმწიფო ფინანსების მართვა	25,763.9	25,430.0	31,410.0	31,410.0	0.0	0.0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	333.0	321.0	312.0	312.0	0.0	0.0
	ხარჯები	22,198.4	20,130.0	22,680.0	22,680.0	0.0	0.0
	შრომის ანაზღაურება	9,170.4	11,190.0	12,525.0	12,525.0	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	3,565.6	5,300.0	8,730.0	8,730.0	0.0	0.0
23 02	შემოსავლების მოზილიზება და გადამხდელთა მომსახურების გაუმჯობესება	39,632.2	30,240.0	25,000.0	25,000.0	0.0	0.0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	4,013.0	4,013.0	4,013.0	4,013.0	0.0	0.0
	ხარჯები	34,163.8	26,040.0	21,000.0	21,000.0	0.0	0.0
	შრომის ანაზღაურება	21,942.1	20,651.0	15,000.0	15,000.0	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	5,468.3	4,200.0	4,000.0	4,000.0	0.0	0.0

კოდი	დასახელება	2022 წლის ფაქტი	2023 წლის გეგმა	2024 წლის პროექტი			
				სულ	საბიუჯეტო სახსრები	გრანტი	კრედიტი
23 03	ეკონომიკური დანაშაულის პრევენცია	25,448.5	38,600.0	44,000.0	44,000.0	0.0	0.0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	685.0	690.0	693.0	693.0	0.0	0.0
	ხარჯები	25,390.4	37,100.0	42,100.0	42,100.0	0.0	0.0
	შრომის ანაზღაურება	21,335.4	26,500.0	29,000.0	29,000.0	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	58.1	1,500.0	1,900.0	1,900.0	0.0	0.0
23 04	ფინანსების მართვის ელექტრონული და ანალიტიკური უზრუნველყოფა	8,532.2	8,655.0	9,600.0	9,600.0	0.0	0.0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	87.0	85.0	85.0	85.0	0.0	0.0
	ხარჯები	6,223.2	6,482.0	8,600.0	8,600.0	0.0	0.0
	შრომის ანაზღაურება	3,656.3	4,282.0	5,050.0	5,050.0	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	2,309.0	2,173.0	1,000.0	1,000.0	0.0	0.0
23 05	საფინანსო სექტორში დასაქმებულთა კვალიფიკაციის ამაღლება	1,452.9	1,065.0	1,300.0	1,300.0	0.0	0.0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	22.0	22.0	22.0	22.0	0.0	0.0
	ხარჯები	1,410.5	1,050.0	1,235.0	1,235.0	0.0	0.0
	შრომის ანაზღაურება	664.0	577.0	770.0	770.0	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	42.3	15.0	65.0	65.0	0.0	0.0
23 06	ბუღალტრული აღრიცხვის, ანგარიშგებისა და აუდიტის ზედამხედველობა	1,272.4	2,010.0	2,690.0	2,690.0	0.0	0.0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	28.0	37.0	43.0	43.0	0.0	0.0
	ხარჯები	1,272.4	2,010.0	2,690.0	2,690.0	0.0	0.0
	შრომის ანაზღაურება	1,097.6	1,700.0	2,200.0	2,200.0	0.0	0.0
24 00	საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტრო	1,270,227.1	558,180.0	646,000.0	411,050.0	6,300.0	228,650.0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	536.0	566.0	594.0	594.0	0.0	0.0
	ხარჯები	893,034.9	425,826.0	485,518.0	402,868.0	6,300.0	76,350.0
	შრომის ანაზღაურება	14,038.7	18,187.0	21,110.0	21,110.0	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	54,251.2	50,254.0	51,212.0	2,562.0	0.0	48,650.0
	ფინანსური აქტივების ზრდა	317,676.9	76,500.0	103,650.0	0.0	0.0	103,650.0
	ვალდებულებების კლება	5,264.2	5,600.0	5,620.0	5,620.0	0.0	0.0
24 01	ეკონომიკური პოლიტიკის შემუშავება და განხორციელება	245,799.4	20,300.0	18,100.0	18,100.0	0.0	0.0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	218.0	215.0	215.0	215.0	0.0	0.0
	ხარჯები	14,269.6	20,080.0	17,870.0	17,870.0	0.0	0.0
	შრომის ანაზღაურება	6,617.0	8,020.0	8,820.0	8,820.0	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	1,529.8	220.0	230.0	230.0	0.0	0.0
	ფინანსური აქტივების ზრდა	230,000.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
24 02	ტექნიკური და სამშენებლო სფეროს რეგულირება	1,726.2	1,900.0	2,100.0	2,100.0	0.0	0.0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	45.0	45.0	45.0	45.0	0.0	0.0
	ხარჯები	1,647.4	1,832.0	2,015.0	2,015.0	0.0	0.0
	შრომის ანაზღაურება	1,187.3	1,310.0	1,440.0	1,440.0	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	78.8	68.0	85.0	85.0	0.0	0.0
24 03	სტანდარტიზაციისა და მეტროლოგიის სფეროს განვითარება	1,191.6	1,200.0	1,200.0	1,200.0	0.0	0.0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	70.0	70.0	70.0	70.0	0.0	0.0

კოდი	დასახელება	2022 წლის ფაქტი	2023 წლის გეგმა	2024 წლის პროექტი			
				სულ	საბიუჯეტო სახსრები	გრანტი	კრედიტი
	ხარჯები	1,016.8	1,100.0	1,140.0	1,140.0	0.0	0.0
	შრომის ანაზღაურება	852.0	900.0	990.0	990.0	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	174.7	100.0	60.0	60.0	0.0	0.0
24 04	ბაზარზე ზედამხედველობის სფეროს რეგულირება და განხორციელების ღონისძიებები	1,054.0	1,800.0	1,800.0	1,800.0	0.0	0.0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	31.0	31.0	31.0	31.0	0.0	0.0
	ხარჯები	832.6	1,800.0	1,620.0	1,620.0	0.0	0.0
	შრომის ანაზღაურება	633.8	1,000.0	1,100.0	1,100.0	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	221.4	0.0	180.0	180.0	0.0	0.0
24 05	ტურიზმის განვითარების ხელშეწყობა	19,998.2	36,035.0	33,500.0	33,500.0	0.0	0.0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	63.0	63.0	63.0	63.0	0.0	0.0
	ხარჯები	18,824.4	34,525.0	31,625.0	31,625.0	0.0	0.0
	შრომის ანაზღაურება	1,646.6	1,960.0	2,155.0	2,155.0	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	1,173.8	1,510.0	1,875.0	1,875.0	0.0	0.0
24 06	სახელმწიფო ქონების მართვა	369,866.3	10,130.0	25,130.0	25,130.0	0.0	0.0
	ხარჯები	334,432.9	10,130.0	25,130.0	25,130.0	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	35,433.3	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
24 07	მეწარმეობის განვითარება	231,526.9	267,690.0	304,900.0	234,900.0	0.0	70,000.0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	50.0	50.0	50.0	50.0	0.0	0.0
	ხარჯები	231,312.4	267,670.0	304,880.0	234,880.0	0.0	70,000.0
	შრომის ანაზღაურება	1,939.0	2,130.0	2,340.0	2,340.0	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	214.5	20.0	20.0	20.0	0.0	0.0
24 07 01	მეწარმეობის განვითარების ადმინისტრირება	4,039.9	4,190.0	4,900.0	4,900.0	0.0	0.0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	50.0	50.0	50.0	50.0	0.0	0.0
	ხარჯები	3,942.2	4,170.0	4,880.0	4,880.0	0.0	0.0
	შრომის ანაზღაურება	1,939.0	2,130.0	2,340.0	2,340.0	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	97.7	20.0	20.0	20.0	0.0	0.0
24 07 02	მეწარმეობის განვითარების ხელშეწყობა	227,114.1	263,500.0	300,000.0	230,000.0	0.0	70,000.0
	ხარჯები	226,997.2	263,500.0	300,000.0	230,000.0	0.0	70,000.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	116.9	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
24 07 03	ახალი კორონავირუსის გავრცელებიდან გამომდინარე, ეკონომიკის ხელშეწყობის ღონისძიებები	373.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
	ხარჯები	373.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
24 08	საქართველოში ინოვაციებისა და ტექნოლოგიების განვითარება	36,786.6	72,260.0	77,100.0	27,100.0	0.0	50,000.0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	10.0	10.0	10.0	10.0	0.0	0.0
	ხარჯები	20,123.5	24,000.0	28,950.0	27,100.0	0.0	1,850.0
	შრომის ანაზღაურება	227.7	520.0	565.0	565.0	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	15,294.4	48,260.0	48,150.0	0.0	0.0	48,150.0
	ფინანსური აქტივების ზრდა	1,368.7	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
24 09	ნავთობისა და გაზის სექტორის რეგულირება და მართვა	677.1	710.0	800.0	800.0	0.0	0.0

კოდი	დასახელება	2022 წლის ფაქტი	2023 წლის გეგმა	2024 წლის პროექტი			
				სულ	საბიუჯეტო სახსრები	გრანტი	კრედიტი
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	29.0	29.0	29.0	29.0	0.0	0.0
	ხარჯები	677.1	710.0	800.0	800.0	0.0	0.0
	შრომის ანაზღაურება	589.0	632.0	695.0	695.0	0.0	0.0
24 10	ტრანსპორტის სფეროში საერთაშორისო ხელშეკრულებებით ნაკისრი ვალდებულებების დაფარვა და ტრანსპორტირების ხარჯების სუბსიდირება	5,561.4	10,000.0	10,000.0	10,000.0	0.0	0.0
	ხარჯები	5,561.4	10,000.0	10,000.0	10,000.0	0.0	0.0
24 11	ყაზბეგის მუნიციპალიტეტისა და დუშეთის მუნიციპალიტეტის მაღალმთიანი სოფლების მოსახლეობისათვის მიწოდებული ბუნებრივი აირის ღირებულების ანაზღაურების ღონისძიება	11,318.6	12,000.0	12,000.0	12,000.0	0.0	0.0
	ხარჯები	11,318.6	12,000.0	12,000.0	12,000.0	0.0	0.0
24 12	საცხოვრებლად ვარგისი ქალაქების საინვესტიციო პროგრამა - სივრცითი და ქალაქმშენებლობითი განვითარების სააგენტოს კომპონენტი (ADB)	0.0	0.0	5,000.0	0.0	0.0	5,000.0
	ხარჯები	0.0	0.0	4,500.0	0.0	0.0	4,500.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	0.0	0.0	500.0	0.0	0.0	500.0
24 13	ტექნიკური დახმარების პროექტი საქართველოს ენერგეტიკული სექტორის რეფორმის პროგრამის (GESRP) მხარდასაჭერად (EU-NIF)	2,651.7	4,000.0	3,000.0	0.0	3,000.0	0.0
	ხარჯები	2,651.7	4,000.0	3,000.0	0.0	3,000.0	0.0
24 14	სასისტემო მნიშვნელობის ელექტროგადამცემი ქსელის განვითარება	137,887.9	76,500.0	120,000.0	18,050.0	3,300.0	98,650.0
	ხარჯები	58,940.9	5,000.0	21,350.0	18,050.0	3,300.0	0.0
	ფინანსური აქტივების ზრდა	78,947.0	71,500.0	98,650.0	0.0	0.0	98,650.0
24 14 01	რეგიონალური ელექტროგადამცემის გაუმჯობესების პროექტი	129,191.5	76,500.0	120,000.0	18,050.0	3,300.0	98,650.0
	ხარჯები	56,990.9	5,000.0	21,350.0	18,050.0	3,300.0	0.0
	ფინანსური აქტივების ზრდა	72,200.6	71,500.0	98,650.0	0.0	0.0	98,650.0
24 14 01 01	500 კვ ეგზ "წყალტუბო-ახალციხე-თორთუმი" (EU-NIF, KfW)	56,286.2	13,000.0	40,000.0	4,000.0	1,000.0	35,000.0
	ხარჯები	42,674.5	5,000.0	5,000.0	4,000.0	1,000.0	0.0
	ფინანსური აქტივების ზრდა	13,611.7	8,000.0	35,000.0	0.0	0.0	35,000.0
24 14 01 02	ჩრდილოეთის როლი (EBRD), ნამახვანი - წყალტუბო - ლაჯანური (EBRD,EU-NIF,KfW)	11,188.2	10,000.0	15,000.0	3,050.0	1,450.0	10,500.0
	ხარჯები	500.0	0.0	4,500.0	3,050.0	1,450.0	0.0
	ფინანსური აქტივების ზრდა	10,688.2	10,000.0	10,500.0	0.0	0.0	10,500.0
24 14 01 03	500 კვ ეგზ ჯვარი-წყალტუბო (WB)	44,089.4	18,500.0	25,000.0	4,000.0	0.0	21,000.0
	ხარჯები	500.0	0.0	4,000.0	4,000.0	0.0	0.0
	ფინანსური აქტივების ზრდა	43,589.4	18,500.0	21,000.0	0.0	0.0	21,000.0
24 14 01 04	გურიის ელგადამცემის ხაზების ინფრასტრუქტურის გაძლიერება (EU-NIF,KfW)	9,234.7	20,000.0	20,000.0	4,000.0	150.0	15,850.0
	ხარჯები	6,500.0	0.0	4,150.0	4,000.0	150.0	0.0
	ფინანსური აქტივების ზრდა	2,734.7	20,000.0	15,850.0	0.0	0.0	15,850.0

კოდი	დასახელება	2022 წლის ფაქტი	2023 წლის გეგმა	2024 წლის პროექტი			
				სულ	საბიუჯეტო სახსრები	გრანტი	კრედიტი
24 14 01 05	კახეთის ინფრასტრუქტურის გაძლიერება (KfW)	1,503.0	5,000.0	5,000.0	1,000.0	700.0	3,300.0
	ხარჯები	1,316.4	0.0	1,700.0	1,000.0	700.0	0.0
	ფინანსური აქტივების ზრდა	186.6	5,000.0	3,300.0	0.0	0.0	3,300.0
24 14 01 06	ხელედულა-ლაჯანური-ონი (KfW)	6,890.1	10,000.0	15,000.0	2,000.0	0.0	13,000.0
	ხარჯები	5,500.0	0.0	2,000.0	2,000.0	0.0	0.0
	ფინანსური აქტივების ზრდა	1,390.1	10,000.0	13,000.0	0.0	0.0	13,000.0
24 14 02	ელექტროგადამცემი ქსელის გაძლიერების პროექტი	3,996.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
	ხარჯები	1,500.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
	ფინანსური აქტივების ზრდა	2,496.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
24 14 02 01	220 კვ ხაზის "ახალციხე-ბათუმი" მშენებლობა (WB)	3,996.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
	ხარჯები	1,500.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
	ფინანსური აქტივების ზრდა	2,496.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
24 14 03	საქართველოს ელექტროგადამცემი ქსელის გაფართოების ღია პროგრამა	4,700.4	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
	ხარჯები	450.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
	ფინანსური აქტივების ზრდა	4,250.4	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
24 14 03 01	500 კვ ეგზ-ის "ქსანი-სტეფანწმინდა" მშენებლობა (EBRD, EU, KfW)	1,179.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
	ხარჯები	300.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
	ფინანსური აქტივების ზრდა	879.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
24 14 03 02	ელექტროგადამცემი ხაზი "ჯვარი ხორგა" (EBRD, EU, KfW)	3,521.4	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
	ხარჯები	150.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
	ფინანსური აქტივების ზრდა	3,371.4	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
24 15	მოსახლეობის ელექტროენერჯითა და ბუნებრივი აირით მომარაგების გაუმჯობესება	175,864.0	3,550.0	3,550.0	3,550.0	0.0	0.0
	ხარჯები	175,864.0	3,550.0	3,550.0	3,550.0	0.0	0.0
24 16	საზღვაო პროფესიული განათლების ხელშეწყობა	433.0	1,400.0	1,400.0	1,400.0	0.0	0.0
	ხარჯები	433.0	1,400.0	1,400.0	1,400.0	0.0	0.0
24 17	ანაკლიის დრმაწყლოვანი ნავსადგურის განვითარება	538.2	2,850.0	2,400.0	2,400.0	0.0	0.0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	8.0	8.0	8.0	8.0	0.0	0.0
	ხარჯები	531.8	2,834.0	2,393.0	2,393.0	0.0	0.0
	შრომის ანაზღაურება	174.9	330.0	360.0	360.0	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	6.4	16.0	7.0	7.0	0.0	0.0
24 18	ორმხრივი ხელშეკრულებების ფარგლებში აღიარებული ვალდებულებების დაფარვასთან დაკავშირებული ღონისძიებები	5,264.2	5,600.0	5,620.0	5,620.0	0.0	0.0
	ვალდებულებების კლება	5,264.2	5,600.0	5,620.0	5,620.0	0.0	0.0
24 19	ვარდნილისა და ენგურის ჰიდროელექტროსადგურების რეაბილიტაციის პროექტი (EBRD, EIB, EU)	7,361.2	15,000.0	5,000.0	0.0	0.0	5,000.0
	ხარჯები	0.0	10,000.0	0.0	0.0	0.0	0.0

კოდი	დასახელება	2022 წლის ფაქტი	2023 წლის გეგმა	2024 წლის პროექტი			
				სულ	საბიუჯეტო სახსრები	გრანტი	კრედიტი
	ფინანსური აქტივების ზრდა	7,361.2	5,000.0	5,000.0	0.0	0.0	5,000.0
24 20	სივრცითი და ქალაქთმშენებლობითი განვითარება	0.0	7,000.0	6,100.0	6,100.0	0.0	0.0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	0.0	33.0	33.0	33.0	0.0	0.0
	ხარჯები	0.0	6,990.0	6,025.0	6,025.0	0.0	0.0
	შრომის ანაზღაურება	0.0	700.0	1,000.0	1,000.0	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	0.0	10.0	75.0	75.0	0.0	0.0
24 21	კურორტების განვითარების ხელშეწყობა	567.4	5,755.0	5,800.0	5,800.0	0.0	0.0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	12.0	12.0	12.0	12.0	0.0	0.0
	ხარჯები	443.5	5,705.0	5,770.0	5,770.0	0.0	0.0
	შრომის ანაზღაურება	171.4	685.0	745.0	745.0	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	124.0	50.0	30.0	30.0	0.0	0.0
24 22	სარკინიგზო ტრანსპორტის რეგულირება, მართვა და განვითარება	0.0	0.0	1,500.0	1,500.0	0.0	0.0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	0.0	0.0	28.0	28.0	0.0	0.0
	ხარჯები	0.0	0.0	1,500.0	1,500.0	0.0	0.0
	შრომის ანაზღაურება	0.0	0.0	900.0	900.0	0.0	0.0
24 23	საქართველოს ეროვნული ინოვაციების ეკოსისტემის პროექტი (WB)	7,967.1	2,500.0	0.0	0.0	0.0	0.0
	ხარჯები	7,967.1	2,500.0	0.0	0.0	0.0	0.0
24 24	აბალ კორონავირუსთან დაკავშირებული კარანტინისა და სხვა ღონისძიებების განხორციელება	6,186.1	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
	ხარჯები	6,186.1	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
25 00	საქართველოს რეგიონული განვითარებისა და ინფრასტრუქტურის სამინისტრო	3,080,396.4	3,330,920.0	3,350,850.0	2,200,300.0	18,400.0	1,132,150.0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	318.0	306.0	306.0	306.0	0.0	0.0
	ხარჯები	572,745.5	581,460.0	657,270.0	631,470.0	8,200.0	17,600.0
	შრომის ანაზღაურება	10,366.9	13,075.0	14,450.0	14,450.0	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	2,392,864.0	2,539,860.0	2,543,680.0	1,568,830.0	10,200.0	964,650.0
	ფინანსური აქტივების ზრდა	114,786.8	209,600.0	149,900.0	0.0	0.0	149,900.0
25 01	რეგიონებისა და ინფრასტრუქტურის განვითარების პოლიტიკის შემუშავება და მართვა	7,966.5	8,400.0	9,150.0	9,150.0	0.0	0.0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	129.0	121.0	121.0	121.0	0.0	0.0
	ხარჯები	6,745.2	8,330.0	9,030.0	9,030.0	0.0	0.0
	შრომის ანაზღაურება	4,058.8	5,500.0	6,000.0	6,000.0	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	1,221.2	70.0	120.0	120.0	0.0	0.0
25 02	საგზაო ინფრასტრუქტურის გაუმჯობესების ღონისძიებები	1,955,835.0	1,894,345.0	1,933,600.0	1,123,400.0	0.0	810,200.0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	189.0	185.0	185.0	185.0	0.0	0.0
	ხარჯები	166,401.6	166,795.0	173,320.0	163,920.0	0.0	9,400.0
	შრომის ანაზღაურება	6,308.0	7,575.0	8,450.0	8,450.0	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	1,789,433.4	1,727,550.0	1,760,280.0	959,480.0	0.0	800,800.0
25 02 01	საავტომობილო გზების პროგრამების მართვა	9,623.8	10,345.0	11,600.0	11,600.0	0.0	0.0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	189.0	185.0	185.0	185.0	0.0	0.0

კოდი	დასახელება	2022 წლის ფაქტი	2023 წლის გეგმა	2024 წლის პროექტი			
				სულ	საბიუჯეტო სახსრები	გრანტი	კრედიტი
	ხარჯები	9,595.6	10,245.0	11,500.0	11,500.0	0.0	0.0
	შრომის ანაზღაურება	6,308.0	7,575.0	8,450.0	8,450.0	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	28.2	100.0	100.0	100.0	0.0	0.0
25 02 02	საავტომობილო გზების მშენებლობა და მოვლა-შენახვა	642,477.6	642,500.0	697,000.0	679,000.0	0.0	18,000.0
	ხარჯები	139,505.2	143,920.0	148,120.0	148,120.0	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	502,972.4	498,580.0	548,880.0	530,880.0	0.0	18,000.0
25 02 03	ჩქაროსნული ავტომაგისტრალების მშენებლობა	1,303,733.5	1,241,500.0	1,225,000.0	432,800.0	0.0	792,200.0
	ხარჯები	17,300.8	12,630.0	13,700.0	4,300.0	0.0	9,400.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	1,286,432.8	1,228,870.0	1,211,300.0	428,500.0	0.0	782,800.0
25 03	რეგიონული და მუნიციპალური ინფრასტრუქტურის რეაბილიტაცია	543,131.5	420,000.0	322,100.0	224,550.0	0.0	97,550.0
	ხარჯები	32,146.1	25,610.0	29,100.0	21,400.0	0.0	7,700.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	510,985.4	394,390.0	293,000.0	203,150.0	0.0	89,850.0
25 04	წყალმომარაგების ინფრასტრუქტურის აღდგენა-რეაბილიტაცია	445,471.1	520,000.0	530,000.0	405,000.0	5,600.0	119,400.0
	ხარჯები	337,890.1	336,900.0	410,600.0	405,000.0	5,600.0	0.0
	ფინანსური აქტივების ზრდა	107,581.0	183,100.0	119,400.0	0.0	0.0	119,400.0
25 05	მყარი ნარჩენების მართვის პროგრამა	30,724.7	64,575.0	65,000.0	31,900.0	2,600.0	30,500.0
	ხარჯები	23,518.8	38,075.0	34,500.0	31,900.0	2,600.0	0.0
	ფინანსური აქტივების ზრდა	7,205.8	26,500.0	30,500.0	0.0	0.0	30,500.0
25 06	ზოგადსაგანმანათლებლო და სკოლამდელი აღზრდის დაწესებულებების მშენებლობა-რეაბილიტაცია	88,566.7	222,300.0	341,000.0	256,300.0	10,200.0	74,500.0
	ხარჯები	6,043.7	5,750.0	720.0	220.0	0.0	500.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	82,522.9	216,550.0	340,280.0	256,080.0	10,200.0	74,000.0
25 06 01	საჯარო სკოლების მშენებლობა-რეაბილიტაცია	88,566.7	122,300.0	116,000.0	31,300.0	10,200.0	74,500.0
	ხარჯები	6,043.7	5,750.0	720.0	220.0	0.0	500.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	82,522.9	116,550.0	115,280.0	31,080.0	10,200.0	74,000.0
25 06 02	სკოლამდელი აღზრდის დაწესებულებების მშენებლობა-რეაბილიტაცია	0.0	100,000.0	225,000.0	225,000.0	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	0.0	100,000.0	225,000.0	225,000.0	0.0	0.0
25 07	ტურისტული ინფრასტრუქტურის გაუმჯობესების ღონისძიებები	0.0	200,000.0	150,000.0	150,000.0	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	0.0	200,000.0	150,000.0	150,000.0	0.0	0.0
25 08	იძულებით გადაადგილებული პირების მხარდაჭერა	8,701.0	1,300.0	0.0	0.0	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	8,701.0	1,300.0	0.0	0.0	0.0	0.0
26 00	საქართველოს იუსტიციის სამინისტრო	340,721.9	392,400.0	400,000.0	400,000.0	0.0	0.0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	5,091.0	5,199.0	5,199.0	5,199.0	0.0	0.0
	ხარჯები	279,512.2	342,361.0	358,483.0	358,483.0	0.0	0.0
	შრომის ანაზღაურება	93,017.1	113,460.0	137,196.0	137,196.0	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	61,209.7	50,039.0	41,517.0	41,517.0	0.0	0.0
26 01	სამართალშემოქმედებისა და ქვეყნის ინტერესების სამართლებრივი მხარდაჭერის მიზნით სახელმწიფო პოლიტიკის შემუშავება	69,688.2	62,100.0	71,600.0	71,600.0	0.0	0.0

კოდი	დასახელება	2022 წლის ფაქტი	2023 წლის გეგმა	2024 წლის პროექტი			
				სულ	საბიუჯეტო სახსრები	გრანტი	კრედიტი
	და მართვა, მათ შორის, სისხლის სამართლის სისტემის რეფორმის განხორციელება						
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	188.0	188.0	188.0	188.0	0.0	0.0
	ხარჯები	68,285.4	61,780.0	71,440.0	71,440.0	0.0	0.0
	შრომის ანაზღაურება	5,806.5	7,000.0	7,900.0	7,900.0	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	1,402.8	320.0	160.0	160.0	0.0	0.0
26 02	საერთაშორისო სტანდარტების შესაბამისი პენიტენციური სისტემის ჩამოყალიბება	203,519.9	247,400.0	263,000.0	263,000.0	0.0	0.0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	4,070.0	4,070.0	4,070.0	4,070.0	0.0	0.0
	ხარჯები	163,336.7	207,400.0	223,000.0	223,000.0	0.0	0.0
	შრომის ანაზღაურება	73,678.4	89,000.0	110,000.0	110,000.0	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	40,183.2	40,000.0	40,000.0	40,000.0	0.0	0.0
26 02 01	პენიტენციური სისტემის მართვა და ბრალდებულთა/მსჯავრდებულთა ყოფითი პირობების გაუმჯობესება	154,577.0	197,400.0	212,000.0	212,000.0	0.0	0.0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	4,070.0	4,070.0	4,070.0	4,070.0	0.0	0.0
	ხარჯები	154,577.0	197,400.0	212,000.0	212,000.0	0.0	0.0
	შრომის ანაზღაურება	73,678.4	89,000.0	110,000.0	110,000.0	0.0	0.0
26 02 02	ბრალდებულთა და მსჯავრდებულთა ეკვივალენტური სამედიცინო მომსახურებით უზრუნველყოფა	8,759.7	10,000.0	11,000.0	11,000.0	0.0	0.0
	ხარჯები	8,759.7	10,000.0	11,000.0	11,000.0	0.0	0.0
26 02 03	პენიტენციური სისტემის ინფრასტრუქტურის გაუმჯობესება	40,183.2	40,000.0	40,000.0	40,000.0	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	40,183.2	40,000.0	40,000.0	40,000.0	0.0	0.0
26 03	ეროვნული საარქივო ფონდის დაგეგმვის, მომსახურების თანამედროვე ტექნოლოგიების დანერგვის და დოკუმენტების ხელმისაწვდომობის უზრუნველყოფა	6,711.7	7,800.0	8,400.0	8,400.0	0.0	0.0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	385.0	385.0	385.0	385.0	0.0	0.0
	ხარჯები	6,688.8	7,646.0	8,380.0	8,380.0	0.0	0.0
	შრომის ანაზღაურება	4,983.8	6,050.0	6,700.0	6,700.0	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	22.9	154.0	20.0	20.0	0.0	0.0
26 04	საქართველოს იუსტიციის სამინისტროს თანამშრომელთა და სხვა დაინტერესებული პირების გადამზადება	2,958.1	3,100.0	3,400.0	3,400.0	0.0	0.0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	76.0	76.0	76.0	76.0	0.0	0.0
	ხარჯები	2,925.7	3,100.0	3,400.0	3,400.0	0.0	0.0
	შრომის ანაზღაურება	1,477.9	2,060.0	2,289.0	2,289.0	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	32.5	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
26 05	ელექტრონული მმართველობის განვითარება	3,924.8	4,000.0	4,300.0	4,300.0	0.0	0.0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	43.0	151.0	151.0	151.0	0.0	0.0
	ხარჯები	3,920.8	3,685.0	4,080.0	4,080.0	0.0	0.0
	შრომის ანაზღაურება	1,348.7	1,500.0	1,637.0	1,637.0	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	4.0	315.0	220.0	220.0	0.0	0.0

კოდი	დასახელება	2022 წლის ფაქტი	2023 წლის გეგმა	2024 წლის პროექტი			
				სულ	საბიუჯეტო სახსრები	გრანტი	კრედიტი
26 06	დანაშაულის პრევენცია, პრობაციის სისტემის განვითარება და ყოფილ პატიმართა რესოციალიზაცია	8,009.0	13,500.0	14,300.0	14,300.0	0.0	0.0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	329.0	329.0	329.0	329.0	0.0	0.0
	ხარჯები	7,799.6	10,500.0	13,683.0	13,683.0	0.0	0.0
	შრომის ანაზღაურება	5,557.9	7,850.0	8,670.0	8,670.0	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	209.4	3,000.0	617.0	617.0	0.0	0.0
26 07	იუსტიციის სახლის მომსახურებათა განვითარება და ხელმისაწვდომობა	5,191.4	5,000.0	5,000.0	5,000.0	0.0	0.0
	ხარჯები	4,776.7	5,000.0	5,000.0	5,000.0	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	414.8	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
26 08	მიწის რეგისტრაციის ხელშეწყობა და საჯარო რეესტრის მომსახურებათა განვითარება/ხელმისაწვდომობა	25,190.6	40,000.0	30,000.0	30,000.0	0.0	0.0
	ხარჯები	10,251.8	34,473.0	29,500.0	29,500.0	0.0	0.0
	შრომის ანაზღაურება	163.8	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	14,938.8	5,527.0	500.0	500.0	0.0	0.0
26 09	მიწის ბაზრის განვითარება (WB)	14,411.4	9,500.0	0.0	0.0	0.0	0.0
	ხარჯები	10,469.4	8,777.0	0.0	0.0	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	3,942.0	723.0	0.0	0.0	0.0	0.0
26 10	სახელმწიფო სერვისების განვითარების სააგენტოს მომსახურებათა განვითარება და ხელმისაწვდომობა	1,116.9	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
	ხარჯები	1,057.4	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	59.5	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
27 00	საქართველოს ოკუპირებული ტერიტორიებიდან დევნილთა, შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტრო	6,362,096.0	6,858,420.0	7,735,000.0	7,695,000.0	0.0	40,000.0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	2,884.0	2,808.0	2,808.0	2,808.0	0.0	0.0
	ხარჯები	6,307,195.7	6,536,228.0	7,452,907.0	7,452,207.0	0.0	700.0
	შრომის ანაზღაურება	49,708.8	59,916.0	68,305.0	68,305.0	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	54,900.3	322,192.0	282,093.0	242,793.0	0.0	39,300.0
27 01	ოკუპირებული ტერიტორიებიდან დევნილთა, შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის პროგრამების მართვა	90,438.2	92,633.0	104,795.0	104,795.0	0.0	0.0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	2,717.0	2,641.0	2,641.0	2,641.0	0.0	0.0
	ხარჯები	89,120.3	89,706.0	99,335.0	99,335.0	0.0	0.0
	შრომის ანაზღაურება	45,922.0	54,666.0	62,525.0	62,525.0	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	1,317.9	2,927.0	5,460.0	5,460.0	0.0	0.0
27 01 01	ოკუპირებული ტერიტორიებიდან დევნილთა, შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სფეროში პოლიტიკის შემუშავება და მართვა	11,020.8	12,070.0	14,200.0	14,200.0	0.0	0.0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	190.0	182.0	182.0	182.0	0.0	0.0
	ხარჯები	10,999.3	12,050.0	14,180.0	14,180.0	0.0	0.0
	შრომის ანაზღაურება	4,159.5	6,000.0	7,100.0	7,100.0	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	21.5	20.0	20.0	20.0	0.0	0.0

კოდი	დასახელება	2022 წლის ფაქტი	2023 წლის გეგმა	2024 წლის პროექტი			
				სულ	საბიუჯეტო სახსრები	გრანტი	კრედიტი
27 01 02	სამედიცინო საქმიანობის რეგულირების პროგრამა	5,610.2	7,184.0	8,250.0	8,250.0	0.0	0.0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	148.0	148.0	148.0	148.0	0.0	0.0
	ხარჯები	5,605.6	7,144.0	8,220.0	8,220.0	0.0	0.0
	შრომის ანაზღაურება	2,909.8	4,455.0	5,480.0	5,480.0	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	4.6	40.0	30.0	30.0	0.0	0.0
27 01 03	დაავადებათა კონტროლისა და ეპიდემიოლოგიური უსაფრთხოების პროგრამის მართვა	27,043.3	12,335.0	13,600.0	13,600.0	0.0	0.0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	299.0	299.0	299.0	299.0	0.0	0.0
	ხარჯები	26,829.9	12,135.0	13,520.0	13,520.0	0.0	0.0
	შრომის ანაზღაურება	10,262.8	4,345.0	5,900.0	5,900.0	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	213.4	200.0	80.0	80.0	0.0	0.0
27 01 04	სოციალური დაცვის პროგრამების მართვა	14,653.6	21,334.0	25,245.0	25,245.0	0.0	0.0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	1,021.0	937.0	937.0	937.0	0.0	0.0
	ხარჯები	14,547.6	19,054.0	20,245.0	20,245.0	0.0	0.0
	შრომის ანაზღაურება	10,362.4	14,520.0	16,000.0	16,000.0	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	106.0	2,280.0	5,000.0	5,000.0	0.0	0.0
27 01 05	სახელმწიფო ზრუნვის, ადამიანთ ვაჭრობის (ტრეფიკინგის) მსხვერპლთა დაცვისა და დახმარების მართვა	9,681.4	10,800.0	12,000.0	12,000.0	0.0	0.0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	437.0	445.0	445.0	445.0	0.0	0.0
	ხარჯები	9,372.6	10,728.0	11,930.0	11,930.0	0.0	0.0
	შრომის ანაზღაურება	7,435.1	9,185.0	10,100.0	10,100.0	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	308.9	72.0	70.0	70.0	0.0	0.0
27 01 06	საგანგებო სიტუაციების კოორდინაციისა და გადაუდებელი დახმარების მართვა	4,179.7	5,125.0	5,900.0	5,900.0	0.0	0.0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	121.0	121.0	121.0	121.0	0.0	0.0
	ხარჯები	4,178.2	5,065.0	5,900.0	5,900.0	0.0	0.0
	შრომის ანაზღაურება	2,714.8	3,560.0	4,150.0	4,150.0	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	1.5	60.0	0.0	0.0	0.0	0.0
27 01 07	დეცნაობა, ეკომიგრანტთა და საარსებო წყაროებით უზრუნველყოფა	5,477.3	6,305.0	6,900.0	6,900.0	0.0	0.0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	178.0	178.0	178.0	178.0	0.0	0.0
	ხარჯები	5,385.2	6,205.0	6,800.0	6,800.0	0.0	0.0
	შრომის ანაზღაურება	3,607.8	4,220.0	4,750.0	4,750.0	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	92.1	100.0	100.0	100.0	0.0	0.0
27 01 08	დასაქმების ხელშეწყობის მომსახურებათა მართვა	1,141.2	1,510.0	1,700.0	1,700.0	0.0	0.0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	52.0	52.0	52.0	52.0	0.0	0.0
	ხარჯები	1,111.3	1,460.0	1,650.0	1,650.0	0.0	0.0
	შრომის ანაზღაურება	731.8	1,100.0	1,210.0	1,210.0	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	29.9	50.0	50.0	50.0	0.0	0.0
27 01 09	ჯანმრთელობის დაცვის პროგრამების მართვა	3,479.9	4,885.0	5,700.0	5,700.0	0.0	0.0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	216.0	216.0	216.0	216.0	0.0	0.0

კოდი	დასახელება	2022 წლის ფაქტი	2023 წლის გეგმა	2024 წლის პროექტი			
				სულ	საბიუჯეტო სახსრები	გრანტი	კრედიტი
	ხარჯები	3,466.4	4,880.0	5,690.0	5,690.0	0.0	0.0
	შრომის ანაზღაურება	2,808.6	4,000.0	4,400.0	4,400.0	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	13.5	5.0	10.0	10.0	0.0	0.0
27 01 10	ინფორმაციული ტექნოლოგიების სისტემების განვითარება და მართვა	7,882.0	10,375.0	10,500.0	10,500.0	0.0	0.0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	48.0	48.0	48.0	48.0	0.0	0.0
	ხარჯები	7,355.5	10,275.0	10,400.0	10,400.0	0.0	0.0
	შრომის ანაზღაურება	763.8	2,737.0	2,850.0	2,850.0	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	526.6	100.0	100.0	100.0	0.0	0.0
27 01 11	მოქალაქეთა ინდივიდუალური სამედიცინო დახმარების ხელშეწყობა და მართვა	268.8	710.0	800.0	800.0	0.0	0.0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	7.0	15.0	15.0	15.0	0.0	0.0
	ხარჯები	268.8	710.0	800.0	800.0	0.0	0.0
	შრომის ანაზღაურება	165.4	544.0	585.0	585.0	0.0	0.0
27 02	მოსახლეობის სოციალური დაცვა	4,135,068.9	4,878,890.0	5,580,580.0	5,580,580.0	0.0	0.0
	ხარჯები	4,134,951.9	4,878,807.0	5,580,500.0	5,580,500.0	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	117.1	83.0	80.0	80.0	0.0	0.0
27 02 01	მოსახლეობის საპენსიო უზრუნველყოფა	2,824,117.4	3,379,200.0	3,900,000.0	3,900,000.0	0.0	0.0
	ხარჯები	2,824,117.4	3,379,200.0	3,900,000.0	3,900,000.0	0.0	0.0
27 02 02	მოსახლეობის მიზნობრივი ჯგუფების სოციალური დახმარება	1,148,333.8	1,340,140.0	1,494,000.0	1,494,000.0	0.0	0.0
	ხარჯები	1,148,333.8	1,340,140.0	1,494,000.0	1,494,000.0	0.0	0.0
27 02 03	სოციალური რეაბილიტაცია და ბავშვზე ზრუნვა	51,590.1	66,550.0	76,350.0	76,350.0	0.0	0.0
	ხარჯები	51,590.1	66,550.0	76,350.0	76,350.0	0.0	0.0
27 02 04	სოციალური შეღავათები მაღალმთიან დასახლებაში	80,331.7	85,000.0	101,600.0	101,600.0	0.0	0.0
	ხარჯები	80,331.7	85,000.0	101,600.0	101,600.0	0.0	0.0
27 02 05	სახელმწიფო ზრუნვის, ადამიანით ვაჭრობის (ტრეფიკინგის) მსხვერპლთა დაცვისა და დახმარების უზრუნველყოფა	7,298.9	8,000.0	8,630.0	8,630.0	0.0	0.0
	ხარჯები	7,181.8	7,917.0	8,550.0	8,550.0	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	117.1	83.0	80.0	80.0	0.0	0.0
27 02 06	ახალი კორონავირუსით გამოწვეული სოციალურ-ეკონომიკური მდგომარეობის გაუარესების გამო მოსახლეობის სოციალური დახმარება	23,397.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
	ხარჯები	23,397.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
27 03	მოსახლეობის ჯანმრთელობის დაცვა	1,920,214.9	1,454,097.0	1,597,335.0	1,597,335.0	0.0	0.0
	ხარჯები	1,907,010.8	1,437,442.0	1,581,887.0	1,581,887.0	0.0	0.0
	შრომის ანაზღაურება	137.2	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	13,204.1	16,655.0	15,448.0	15,448.0	0.0	0.0
27 03 01	მოსახლეობის საყოველთაო ჯანმრთელობის დაცვა	946,232.7	880,000.0	1,030,000.0	1,030,000.0	0.0	0.0
	ხარჯები	937,579.5	870,000.0	1,020,000.0	1,020,000.0	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	8,653.2	10,000.0	10,000.0	10,000.0	0.0	0.0

კოდი	დასახელება	2022 წლის ფაქტი	2023 წლის გეგმა	2024 წლის პროექტი			
				სულ	საბიუჯეტო სახსრები	გრანტი	კრედიტი
27 03 02	საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის დაცვა	103,638.1	109,770.0	105,335.0	105,335.0	0.0	0.0
	ხარჯები	102,507.8	109,420.0	105,335.0	105,335.0	0.0	0.0
	შრომის ანაზღაურება	137.2	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	1,130.4	350.0	0.0	0.0	0.0	0.0
27 03 02 01	დაავადებათა ადრეული გამოვლენა და სკრინინგი	2,492.1	2,900.0	2,900.0	2,900.0	0.0	0.0
	ხარჯები	2,492.1	2,900.0	2,900.0	2,900.0	0.0	0.0
27 03 02 02	იმუნიზაცია	20,561.1	35,550.0	30,000.0	30,000.0	0.0	0.0
	ხარჯები	20,509.4	35,200.0	30,000.0	30,000.0	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	51.7	350.0	0.0	0.0	0.0	0.0
27 03 02 03	ეპიდზედამხედველობა	2,778.2	2,745.0	2,745.0	2,745.0	0.0	0.0
	ხარჯები	2,778.2	2,745.0	2,745.0	2,745.0	0.0	0.0
27 03 02 04	უსაფრთხო სისხლი	6,086.1	6,085.0	6,300.0	6,300.0	0.0	0.0
	ხარჯები	6,086.1	6,085.0	6,300.0	6,300.0	0.0	0.0
27 03 02 05	საზოგადოებრივი ჯანდაცვის, გარემოსა და პროფესიულ დაავადებათა ჯანმრთელობის სფეროში არსებული ვალდებულებების ხელშეწყობა	278.9	290.0	290.0	290.0	0.0	0.0
	ხარჯები	278.9	290.0	290.0	290.0	0.0	0.0
27 03 02 06	ტუბერკულოზის მართვა	25,903.1	17,200.0	17,200.0	17,200.0	0.0	0.0
	ხარჯები	24,830.4	17,200.0	17,200.0	17,200.0	0.0	0.0
	შრომის ანაზღაურება	59.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	1,072.7	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
27 03 02 07	აივ ინფექციის/შიდსის მართვა	22,352.5	16,000.0	16,000.0	16,000.0	0.0	0.0
	ხარჯები	22,346.6	16,000.0	16,000.0	16,000.0	0.0	0.0
	შრომის ანაზღაურება	78.2	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	5.9	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
27 03 02 08	დედათა და ბავშვთა ჯანმრთელობა	6,542.8	8,200.0	9,200.0	9,200.0	0.0	0.0
	ხარჯები	6,542.8	8,200.0	9,200.0	9,200.0	0.0	0.0
27 03 02 09	ნარკომანიით დაავადებულ პაციენტთა მკურნალობა	12,493.2	13,700.0	13,700.0	13,700.0	0.0	0.0
	ხარჯები	12,493.2	13,700.0	13,700.0	13,700.0	0.0	0.0
27 03 02 10	ჯანმრთელობის ხელშეწყობა	1,005.1	2,100.0	2,000.0	2,000.0	0.0	0.0
	ხარჯები	1,005.1	2,100.0	2,000.0	2,000.0	0.0	0.0
27 03 02 11	ჰეპატიტის მართვა	3,145.0	5,000.0	5,000.0	5,000.0	0.0	0.0
	ხარჯები	3,145.0	5,000.0	5,000.0	5,000.0	0.0	0.0
27 03 03	მოსახლეობისათვის სამედიცინო მომსახურების მიწოდება პრიორიტეტულ სფეროებში	870,291.6	463,827.0	461,500.0	461,500.0	0.0	0.0
	ხარჯები	866,871.2	457,522.0	456,052.0	456,052.0	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	3,420.5	6,305.0	5,448.0	5,448.0	0.0	0.0

კოდი	დასახელება	2022 წლის ფაქტი	2023 წლის გეგმა	2024 წლის პროექტი			
				სულ	საბიუჯეტო სახსრები	გრანტი	კრედიტი
27 03 03 01	ფსიქიკური ჯანმრთელობა	32,779.5	50,000.0	50,000.0	50,000.0	0.0	0.0
	ხარჯები	32,779.5	50,000.0	50,000.0	50,000.0	0.0	0.0
27 03 03 02	დიაბეტის მართვა	15,634.3	30,000.0	30,000.0	30,000.0	0.0	0.0
	ხარჯები	15,634.3	30,000.0	30,000.0	30,000.0	0.0	0.0
27 03 03 03	ორგანოთა ტრანსპლანტაცია	1,280.2	5,000.0	6,000.0	6,000.0	0.0	0.0
	ხარჯები	1,280.2	5,000.0	6,000.0	6,000.0	0.0	0.0
27 03 03 04	დიალიზი და თირკმლის ტრანსპლანტაცია	44,219.4	56,000.0	50,000.0	50,000.0	0.0	0.0
	ხარჯები	44,219.4	56,000.0	50,000.0	50,000.0	0.0	0.0
27 03 03 05	ინკურაბელურ პაციენტთა პალიატიური მზრუნველობა	4,672.6	5,200.0	5,500.0	5,500.0	0.0	0.0
	ხარჯები	4,672.6	5,200.0	5,500.0	5,500.0	0.0	0.0
27 03 03 06	იშვიათი დაავადებების მქონე და მუდმივ ჩანაცვლებით მკურნალობას დაქვემდებარებულ პაციენტთა მკურნალობა	21,130.7	30,000.0	44,000.0	44,000.0	0.0	0.0
	ხარჯები	21,130.7	30,000.0	44,000.0	44,000.0	0.0	0.0
27 03 03 07	პირველადი და გადაუდებელი სამედიცინო დახმარების უზრუნველყოფა	168,556.7	198,627.0	205,000.0	205,000.0	0.0	0.0
	ხარჯები	167,693.5	192,422.0	199,552.0	199,552.0	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	863.1	6,205.0	5,448.0	5,448.0	0.0	0.0
27 03 03 08	რეფერალური მომსახურება	76,058.0	45,000.0	70,000.0	70,000.0	0.0	0.0
	ხარჯები	76,058.0	45,000.0	70,000.0	70,000.0	0.0	0.0
27 03 03 09	თავდაცვის ძალებში გასაწვევ მოქალაქეთა სამედიცინო შემოწმება	405.7	1,000.0	1,000.0	1,000.0	0.0	0.0
	ხარჯები	405.7	1,000.0	1,000.0	1,000.0	0.0	0.0
27 03 03 10	ახალი კორონავირუსული დაავადების - COVID 19-ის მართვა	503,388.0	40,000.0	0.0	0.0	0.0	0.0
	ხარჯები	500,830.6	39,900.0	0.0	0.0	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	2,557.4	100.0	0.0	0.0	0.0	0.0
27 03 03 11	ბავშვთა ონკოპათოლოგიური მომსახურება	2,166.7	3,000.0	0.0	0.0	0.0	0.0
	ხარჯები	2,166.7	3,000.0	0.0	0.0	0.0	0.0
27 03 04	დიპლომისშემდგომი სამედიცინო განათლება	52.5	500.0	500.0	500.0	0.0	0.0
	ხარჯები	52.5	500.0	500.0	500.0	0.0	0.0
27 04	სამინისტროს სისტემაში შემავალი სამედიცინო და სხვა დაწესებულებათა რეაბილიტაცია და აღჭურვა	48,812.9	99,800.0	90,500.0	50,500.0	0.0	40,000.0
	ხარჯები	17,464.5	2,390.0	1,500.0	800.0	0.0	700.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	31,348.4	97,410.0	89,000.0	49,700.0	0.0	39,300.0
27 05	შრომისა და დასაქმების სისტემის რეფორმების პროგრამა	48,103.4	90,265.0	116,300.0	116,300.0	0.0	0.0
	მომუშავეთა რეცხვონობა	167.0	167.0	167.0	167.0	0.0	0.0
	ხარჯები	47,468.4	90,148.0	116,195.0	116,195.0	0.0	0.0
	შრომის ანაზღაურება	3,649.6	5,250.0	5,780.0	5,780.0	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	635.0	117.0	105.0	105.0	0.0	0.0

კოდი	დასახელება	2022 წლის ფაქტი	2023 წლის გეგმა	2024 წლის პროექტი			
				სულ	საბიუჯეტო სახსრები	გრანტი	კრედიტი
27 06	იძულებით გადაადგილებულ პირთა და მიგრანტთა ხელშეწყობა	119,457.7	242,735.0	245,490.0	245,490.0	0.0	0.0
	ხარჯები	111,179.9	37,735.0	73,490.0	73,490.0	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	8,277.9	205,000.0	172,000.0	172,000.0	0.0	0.0
27 06 01	სარეინტეგრაციო დახმარება საქართველოში დაბრუნებული მიგრანტებისათვის	633.3	650.0	1,000.0	1,000.0	0.0	0.0
	ხარჯები	633.3	650.0	1,000.0	1,000.0	0.0	0.0
27 06 02	ეკომიგრანტთა მიგრაციის მართვა	8,242.7	7,000.0	8,000.0	8,000.0	0.0	0.0
	ხარჯები	8,242.7	7,000.0	8,000.0	8,000.0	0.0	0.0
27 06 03	იძულებით გადაადგილებულ პირთა განსახლების სოციალური და საცხოვრებელი პირობების შექმნა	107,663.4	233,900.0	235,000.0	235,000.0	0.0	0.0
	ხარჯები	99,385.5	28,900.0	63,000.0	63,000.0	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	8,277.9	205,000.0	172,000.0	172,000.0	0.0	0.0
27 06 04	საერთაშორისო დაცვის მქონე პირთა ინტეგრაციის ხელშეწყობა	81.9	85.0	130.0	130.0	0.0	0.0
	ხარჯები	81.9	85.0	130.0	130.0	0.0	0.0
27 06 05	საარსებო წყაროებით უზრუნველყოფის პროგრამა	1,023.6	1,100.0	1,360.0	1,360.0	0.0	0.0
	ხარჯები	1,023.6	1,100.0	1,360.0	1,360.0	0.0	0.0
27 06 06	ეკონომიკური მონაწილეობა, საცხოვრებელი უზრუნველყოფა და სოციალური ინფრასტრუქტურა იძულებით გადაადგილებულ პირთა და მასპინძელი თემებისათვის (KfW)	1,812.8	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
	ხარჯები	1,812.8	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
28 00	საქართველოს საგარეო საქმეთა სამინისტრო	177,974.1	186,000.0	187,500.0	187,500.0	0.0	0.0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	784.0	785.0	785.0	785.0	0.0	0.0
	ხარჯები	161,232.2	184,981.0	186,485.0	186,485.0	0.0	0.0
	შრომის ანაზღაურება	12,605.9	16,469.0	18,190.0	18,190.0	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	16,741.9	1,019.0	1,015.0	1,015.0	0.0	0.0
28 01	საგარეო პოლიტიკის განხორციელება	177,116.1	185,016.0	186,253.0	186,253.0	0.0	0.0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	779.0	780.0	780.0	780.0	0.0	0.0
	ხარჯები	160,379.2	184,002.0	185,243.0	185,243.0	0.0	0.0
	შრომის ანაზღაურება	12,451.6	16,304.0	18,009.0	18,009.0	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	16,736.9	1,014.0	1,010.0	1,010.0	0.0	0.0
28 01 01	საგარეო პოლიტიკის დაგეგმვა და მართვა	169,155.4	175,343.0	176,471.0	176,471.0	0.0	0.0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	759.0	759.0	759.0	759.0	0.0	0.0
	ხარჯები	152,440.6	174,343.0	175,471.0	175,471.0	0.0	0.0
	შრომის ანაზღაურება	11,946.7	15,700.0	17,300.0	17,300.0	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	16,714.7	1,000.0	1,000.0	1,000.0	0.0	0.0
28 01 02	საერთაშორისო ორგანიზაციებში არსებული ფინანსური ვალდებულებების უზრუნველყოფა	4,961.4	6,300.0	6,300.0	6,300.0	0.0	0.0
	ხარჯები	4,961.4	6,300.0	6,300.0	6,300.0	0.0	0.0
28 01 03	საერთაშორისო ხელშეკრულებების და სხვა დოკუმენტების თარგმნა და დამოწმება	158.0	165.0	172.0	172.0	0.0	0.0

კოდი	დასახელება	2022 წლის ფაქტი	2023 წლის გეგმა	2024 წლის პროექტი			
				სულ	საბიუჯეტო სახსრები	გრანტი	კრედიტი
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	2.0	2.0	2.0	2.0	0.0	0.0
	ხარჯები	158.0	160.0	167.0	167.0	0.0	0.0
	შრომის ანაზღაურება	59.5	64.0	71.0	71.0	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	0.0	5.0	5.0	5.0	0.0	0.0
28 01 04	დიასპორული პოლიტიკა	1,076.3	1,900.0	1,900.0	1,900.0	0.0	0.0
	ხარჯები	1,076.3	1,900.0	1,900.0	1,900.0	0.0	0.0
28 01 05	ევროპულ და ევროატლანტიკურ სტრუქტურულ რეგულაციებში საქართველოს ინტეგრაციის თაობაზე საზოგადოების ინფორმირება	1,765.1	1,308.0	1,410.0	1,410.0	0.0	0.0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	18.0	19.0	19.0	19.0	0.0	0.0
	ხარჯები	1,742.9	1,299.0	1,405.0	1,405.0	0.0	0.0
	შრომის ანაზღაურება	445.4	540.0	638.0	638.0	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	22.2	9.0	5.0	5.0	0.0	0.0
28 02	მოხელეთა კვალიფიკაციის ამაღლება საერთაშორისო ურთიერთობების დარგში	858.0	984.0	1,247.0	1,247.0	0.0	0.0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	5.0	5.0	5.0	5.0	0.0	0.0
	ხარჯები	853.0	979.0	1,242.0	1,242.0	0.0	0.0
	შრომის ანაზღაურება	154.3	165.0	181.0	181.0	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	5.0	5.0	5.0	5.0	0.0	0.0
29 00	საქართველოს თავდაცვის სამინისტრო	1,089,355.3	1,260,000.0	1,370,000.0	1,370,000.0	0.0	0.0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	40,646.0	40,646.0	40,646.0	40,646.0	0.0	0.0
	ხარჯები	769,037.6	965,516.4	1,025,473.4	1,025,473.4	0.0	0.0
	შრომის ანაზღაურება	465,093.3	605,025.0	662,806.7	662,806.7	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	309,596.9	294,483.6	344,526.6	344,526.6	0.0	0.0
	ფინანსური აქტივების ზრდა	10,720.8	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
29 01	თავდაცვის მართვა	390,750.4	506,576.0	551,598.3	551,598.3	0.0	0.0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	37,732.0	37,858.0	37,853.0	37,853.0	0.0	0.0
	ხარჯები	390,519.9	506,476.0	551,498.3	551,498.3	0.0	0.0
	შრომის ანაზღაურება	357,502.6	474,276.0	512,598.3	512,598.3	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	230.5	100.0	100.0	100.0	0.0	0.0
29 02	პროფესიული სამხედრო განათლება	64,660.5	76,230.0	91,363.0	91,363.0	0.0	0.0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	1,686.0	1,618.0	1,634.0	1,634.0	0.0	0.0
	ხარჯები	63,986.3	75,837.0	90,673.0	90,673.0	0.0	0.0
	შრომის ანაზღაურება	55,890.5	67,399.0	78,696.4	78,696.4	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	674.2	393.0	690.0	690.0	0.0	0.0
29 03	ჯანმრთელობის დაცვა და სოციალური უზრუნველყოფა	48,437.5	53,770.0	56,635.0	56,635.0	0.0	0.0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	446.0	446.0	446.0	446.0	0.0	0.0
	ხარჯები	47,013.0	49,298.6	54,625.0	54,625.0	0.0	0.0
	შრომის ანაზღაურება	4,517.0	5,000.0	5,500.0	5,500.0	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	1,424.4	4,471.4	2,010.0	2,010.0	0.0	0.0
29 04	მართვის, კონტროლის, კავშირგაბმულობისა და კომპიუტერული სისტემები	15,181.2	16,500.0	18,815.0	18,815.0	0.0	0.0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	120.0	123.0	126.0	126.0	0.0	0.0

კოდი	დასახელება	2022 წლის ფაქტი	2023 წლის გეგმა	2024 წლის პროექტი			
				სულ	საბიუჯეტო სახსრები	გრანტი	კრედიტი
	ხარჯები	6,878.1	8,885.6	10,640.0	10,640.0	0.0	0.0
	შრომის ანაზღაურება	1,213.3	5,000.0	5,800.0	5,800.0	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	8,303.2	7,614.4	8,175.0	8,175.0	0.0	0.0
29 05	ინფრასტრუქტურის განვითარება	111,979.7	100,000.0	100,000.0	100,000.0	0.0	0.0
	ხარჯები	936.2	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	111,043.5	100,000.0	100,000.0	100,000.0	0.0	0.0
29 06	სამეცნიერო კვლევა და სამხედრო მრეწველობის განვითარება	54,638.0	44,608.0	43,719.1	43,719.1	0.0	0.0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	662.0	601.0	587.0	587.0	0.0	0.0
	ხარჯები	39,174.8	38,709.2	43,030.3	43,030.3	0.0	0.0
	შრომის ანაზღაურება	8,659.8	9,350.0	10,212.0	10,212.0	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	4,742.4	5,898.8	688.8	688.8	0.0	0.0
	ფინანსური აქტივების ზრდა	10,720.8	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
29 07	თავდაცვის შესაძლებლობების განვითარება	168,589.2	174,440.0	230,000.0	230,000.0	0.0	0.0
	ხარჯები	524.5	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	168,064.7	174,440.0	230,000.0	230,000.0	0.0	0.0
29 08	ლოჯისტიკური უზრუნველყოფა	233,526.2	285,876.0	277,869.6	277,869.6	0.0	0.0
	ხარჯები	218,412.1	284,310.0	275,006.8	275,006.8	0.0	0.0
	შრომის ანაზღაურება	37,310.1	44,000.0	50,000.0	50,000.0	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	15,114.0	1,566.0	2,862.8	2,862.8	0.0	0.0
29 09	საერთაშორისო სამშვიდობო მისიები	1,592.6	2,000.0	0.0	0.0	0.0	0.0
	ხარჯები	1,592.6	2,000.0	0.0	0.0	0.0	0.0
30 00	საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტრო	967,163.9	1,106,000.0	1,210,000.0	1,210,000.0	0.0	0.0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	30,500.0	30,500.0	31,315.0	31,315.0	0.0	0.0
	ხარჯები	826,754.3	969,576.0	1,108,550.0	1,108,550.0	0.0	0.0
	შრომის ანაზღაურება	577,164.5	729,026.0	824,500.0	824,500.0	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	140,409.6	136,424.0	101,450.0	101,450.0	0.0	0.0
30 01	საზოგადოებრივი წესრიგი და საერთაშორისო თანამშრომლობის განვითარება/გაღრმავება	687,936.1	852,135.0	919,740.0	919,740.0	0.0	0.0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	20,936.0	20,936.0	21,751.0	21,751.0	0.0	0.0
	ხარჯები	596,771.3	722,070.0	839,949.0	839,949.0	0.0	0.0
	შრომის ანაზღაურება	421,497.9	545,516.0	619,895.0	619,895.0	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	91,164.8	130,065.0	79,791.0	79,791.0	0.0	0.0
30 02	სახელმწიფო საზღვრის დაცვა	154,480.0	124,630.0	148,080.0	148,080.0	0.0	0.0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	3,657.0	3,657.0	3,657.0	3,657.0	0.0	0.0
	ხარჯები	107,708.2	121,630.0	129,780.0	129,780.0	0.0	0.0
	შრომის ანაზღაურება	75,024.4	91,850.0	100,000.0	100,000.0	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	46,771.7	3,000.0	18,300.0	18,300.0	0.0	0.0
30 03	ფიზიკურ და იურიდიულ პირთა (მათ შორის, კონების), დიპლომატიური წარმომადგენლობების, ეროვნული საგანძურის დაცვის და უსაფრთხოების დონის ამაღლება	11,883.3	14,365.0	15,515.0	15,515.0	0.0	0.0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	1,178.0	1,178.0	1,178.0	1,178.0	0.0	0.0

კოდი	დასახელება	2022 წლის ფაქტი	2023 წლის გეგმა	2024 წლის პროექტი			
				სულ	საბიუჯეტო სახსრები	გრანტი	კრედიტი
	ხარჯები	11,870.8	14,315.0	15,465.0	15,465.0	0.0	0.0
	შრომის ანაზღაურება	10,469.8	12,400.0	13,550.0	13,550.0	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	12.5	50.0	50.0	50.0	0.0	0.0
30 04	სამართალდამცავი სტრუქტურებისათვის მაღალკვალიფიციური კადრების მომზადება, გადამზადება, საარქივო ფონდების დიגיტალიზაცია, სამეცნიერო-კვლევითი საქმიანობა და მოქალაქეთა მომსახურება	6,849.8	7,830.0	8,200.0	8,200.0	0.0	0.0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	121.0	121.0	121.0	121.0	0.0	0.0
	ხარჯები	6,628.3	7,530.0	7,900.0	7,900.0	0.0	0.0
	შრომის ანაზღაურება	3,053.6	3,830.0	4,200.0	4,200.0	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	221.5	300.0	300.0	300.0	0.0	0.0
30 05	საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს სისტემისა და საქართველოს სახელმწიფო უსაფრთხოების სამსახურის მოსამსახურეთა ჯანმრთელობის დაცვის მომსახურებით უზრუნველყოფა	5,363.3	4,437.0	4,547.0	4,547.0	0.0	0.0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	35.0	35.0	35.0	35.0	0.0	0.0
	ხარჯები	5,363.3	4,434.0	4,544.0	4,544.0	0.0	0.0
	შრომის ანაზღაურება	940.8	1,040.0	1,150.0	1,150.0	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	0.0	3.0	3.0	3.0	0.0	0.0
30 06	სამოქალაქო უსაფრთხოების დონის ამაღლება, სახელმწიფო მატერიალური რეზერვების შექმნა და მართვა	100,651.4	102,603.0	113,918.0	113,918.0	0.0	0.0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	4,573.0	4,573.0	4,573.0	4,573.0	0.0	0.0
	ხარჯები	98,412.3	99,597.0	110,912.0	110,912.0	0.0	0.0
	შრომის ანაზღაურება	66,177.9	74,390.0	85,705.0	85,705.0	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	2,239.1	3,006.0	3,006.0	3,006.0	0.0	0.0
31 00	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო	760,420.3	698,480.0	685,000.0	658,200.0	4,800.0	22,000.0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	3,657.0	3,697.0	3,697.0	3,697.0	0.0	0.0
	ხარჯები	703,012.8	644,939.0	648,813.0	623,553.0	4,300.0	20,960.0
	შრომის ანაზღაურება	56,013.7	63,598.0	70,992.0	70,362.0	630.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	57,407.5	53,541.0	36,187.0	34,647.0	500.0	1,040.0
31 01	გარემოს დაცვის და სოფლის მეურნეობის განვითარების პროგრამა	34,720.3	20,150.0	22,000.0	22,000.0	0.0	0.0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	283.0	265.0	261.0	261.0	0.0	0.0
	ხარჯები	33,420.9	14,540.0	16,200.0	16,200.0	0.0	0.0
	შრომის ანაზღაურება	7,287.0	9,200.0	10,530.0	10,530.0	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	1,299.5	5,610.0	5,800.0	5,800.0	0.0	0.0
31 01 01	გარემოს დაცვის და სოფლის მეურნეობის განვითარების პოლიტიკის შემუშავება და მართვა	31,785.4	12,650.0	14,500.0	14,500.0	0.0	0.0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	251.0	265.0	261.0	261.0	0.0	0.0
	ხარჯები	31,548.6	12,550.0	14,400.0	14,400.0	0.0	0.0
	შრომის ანაზღაურება	7,055.0	9,200.0	10,530.0	10,530.0	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	236.8	100.0	100.0	100.0	0.0	0.0

კოდი	დასახელება	2022 წლის ფაქტი	2023 წლის გეგმა	2024 წლის პროექტი			
				სულ	საბიუჯეტო სახსრები	გრანტი	კრედიტი
31 01 02	ბიოლოგიური მრავალფეროვნების დაცვის ღონისძიებები	299.7	400.0	400.0	400.0	0.0	0.0
	ხარჯები	299.7	400.0	400.0	400.0	0.0	0.0
31 01 03	ინფორმაციული ტექნოლოგიებისა და ელექტრონული სისტემების ფუნქციონირების უზრუნველყოფა	2,383.3	7,100.0	7,100.0	7,100.0	0.0	0.0
	ხარჯები	1,320.6	1,590.0	1,400.0	1,400.0	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	1,062.7	5,510.0	5,700.0	5,700.0	0.0	0.0
31 01 04	გარემოზე ზემოქმედების შეფასების ღონისძიებები (საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო)	252.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	32.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
	ხარჯები	252.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
	შრომის ანაზღაურება	232.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
31 02	სურსათის უვნებლობა, მცენარეთა დაცვა და ეპიზოთიური კეთილსამედლობა	61,515.8	63,495.0	62,100.0	62,100.0	0.0	0.0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	539.0	549.0	549.0	549.0	0.0	0.0
	ხარჯები	49,987.5	58,445.0	60,560.0	60,560.0	0.0	0.0
	შრომის ანაზღაურება	8,437.1	9,400.0	10,500.0	10,500.0	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	11,528.3	5,050.0	1,540.0	1,540.0	0.0	0.0
31 03	მეცნაზღაურება-მეღვინეობის განვითარება	109,560.7	67,400.0	69,350.0	69,350.0	0.0	0.0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	50.0	50.0	50.0	50.0	0.0	0.0
	ხარჯები	109,098.9	64,070.0	69,190.0	69,190.0	0.0	0.0
	შრომის ანაზღაურება	1,424.8	1,466.0	1,612.0	1,612.0	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	461.8	3,330.0	160.0	160.0	0.0	0.0
31 04	სოფლის მეურნეობის დარგში სამეცნიერო-კვლევითი ღონისძიებების განხორციელება	5,570.6	5,850.0	6,430.0	6,430.0	0.0	0.0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	119.0	119.0	119.0	119.0	0.0	0.0
	ხარჯები	5,083.3	5,234.0	6,157.0	6,157.0	0.0	0.0
	შრომის ანაზღაურება	2,167.7	2,367.0	2,602.0	2,602.0	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	487.3	616.0	273.0	273.0	0.0	0.0
31 05	ერთიანი აგროპროექტი	369,295.6	346,420.0	327,000.0	313,500.0	2,500.0	11,000.0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	366.0	366.0	366.0	366.0	0.0	0.0
	ხარჯები	368,219.6	346,030.0	326,852.0	313,392.0	2,500.0	10,960.0
	შრომის ანაზღაურება	8,281.6	8,800.0	9,600.0	9,600.0	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	1,076.0	390.0	148.0	108.0	0.0	40.0
31 05 01	სოფლის მეურნეობის პროექტების მართვა	18,468.4	12,720.0	13,600.0	13,600.0	0.0	0.0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	366.0	366.0	366.0	366.0	0.0	0.0
	ხარჯები	17,854.6	12,520.0	13,500.0	13,500.0	0.0	0.0
	შრომის ანაზღაურება	8,281.6	8,800.0	9,600.0	9,600.0	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	613.8	200.0	100.0	100.0	0.0	0.0
31 05 02	შეღვათიანი აგროკრედიტები	185,449.0	200,000.0	200,000.0	200,000.0	0.0	0.0
	ხარჯები	185,449.0	200,000.0	200,000.0	200,000.0	0.0	0.0

კოდი	დასახელება	2022 წლის ფაქტი	2023 წლის გეგმა	2024 წლის პროექტი			
				სულ	საბიუჯეტო სახსრები	გრანტი	კრედიტი
31 05 03	აგროდაზღვევა	8,486.0	12,000.0	12,000.0	12,000.0	0.0	0.0
	ხარჯები	8,486.0	12,000.0	12,000.0	12,000.0	0.0	0.0
31 05 04	დანერგე მომავალი	33,509.6	35,000.0	30,000.0	30,000.0	0.0	0.0
	ხარჯები	33,509.6	35,000.0	30,000.0	30,000.0	0.0	0.0
31 05 05	ქართული ჩაი	1,395.3	1,000.0	500.0	500.0	0.0	0.0
	ხარჯები	1,065.9	1,000.0	500.0	500.0	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	329.5	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
31 05 06	გადამამუშავებელი და შემნახველი საწარმოების თანადაფინანსების პროექტი	24,868.0	25,000.0	25,000.0	25,000.0	0.0	0.0
	ხარჯები	24,868.0	25,000.0	25,000.0	25,000.0	0.0	0.0
31 05 07	ფერმათა/ფერმერთა რეგისტრაციის პროექტი	290.6	300.0	400.0	400.0	0.0	0.0
	ხარჯები	290.6	300.0	400.0	400.0	0.0	0.0
31 05 08	პროექტების ტექნიკური მხარდაჭერის პროგრამა	855.2	1,000.0	1,000.0	1,000.0	0.0	0.0
	ხარჯები	855.2	1,000.0	1,000.0	1,000.0	0.0	0.0
31 05 09	სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივების ინფრასტრუქტურული განვითარება	1,882.4	5,000.0	5,000.0	5,000.0	0.0	0.0
	ხარჯები	1,882.4	5,000.0	5,000.0	5,000.0	0.0	0.0
31 05 10	სასოფლო სამეურნეო ტექნიკის თანადაფინანსების პროექტი	4,488.4	7,000.0	15,000.0	15,000.0	0.0	0.0
	ხარჯები	4,488.4	7,000.0	15,000.0	15,000.0	0.0	0.0
31 05 11	ქართული აგროსასურსათო პროდუქციის პოპულარიზაცია	1,444.3	1,500.0	3,000.0	3,000.0	0.0	0.0
	ხარჯები	1,444.3	1,500.0	3,000.0	3,000.0	0.0	0.0
31 05 12	იმერეთის აგროზონა	3,500.0	4,000.0	1,000.0	1,000.0	0.0	0.0
	ხარჯები	3,500.0	4,000.0	1,000.0	1,000.0	0.0	0.0
31 05 13	ბიოწარმოების ხელშეწყობის პროგრამა	0.0	500.0	500.0	500.0	0.0	0.0
	ხარჯები	0.0	500.0	500.0	500.0	0.0	0.0
31 05 14	საპილოტე პროგრამა ქალებისთვის	0.0	400.0	1,000.0	1,000.0	0.0	0.0
	ხარჯები	0.0	400.0	1,000.0	1,000.0	0.0	0.0
31 05 15	აგროსექტორის განვითარების ხელშეწყობა	4,152.2	10,000.0	15,000.0	1,500.0	2,500.0	11,000.0
	ხარჯები	4,152.2	9,810.0	14,952.0	1,492.0	2,500.0	10,960.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	0.0	190.0	48.0	8.0	0.0	40.0
31 05 15 01	მერძევეობის დარგის მოდერნიზაციის და ბაზარზე წვდომის პროგრამა (DiMMA)	4,152.2	10,000.0	15,000.0	1,500.0	2,500.0	11,000.0
	ხარჯები	4,152.2	9,810.0	14,952.0	1,492.0	2,500.0	10,960.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	0.0	190.0	48.0	8.0	0.0	40.0
31 05 16	კოოპერატივებისთვის სასოფლო-სამეურნეო მექანიზაციის თანადაფინანსების სახელმწიფო პროგრამა	38,833.1	10,000.0	3,000.0	3,000.0	0.0	0.0
	ხარჯები	38,833.1	10,000.0	3,000.0	3,000.0	0.0	0.0
31 05 17	ლიდერპროგრამა	0.0	1,000.0	1,000.0	1,000.0	0.0	0.0

კოდი	დასახელება	2022 წლის ფაქტი	2023 წლის გეგმა	2024 წლის პროექტი			
				სულ	საბიუჯეტო სახსრები	გრანტი	კრედიტი
	ხარჯები	0.0	1,000.0	1,000.0	1,000.0	0.0	0.0
31 05 18	თბილის წარმოების ხელშეწყობის პროგრამა	464.9	20,000.0	0.0	0.0	0.0	0.0
	ხარჯები	357.1	20,000.0	0.0	0.0	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	107.8	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
31 05 19	სასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების მიწის ნაკვეთების მესაკუთრეთა ხელშეწყობის სახელმწიფო პროგრამა	35,752.9	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
	ხარჯები	35,752.9	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
31 05 20	არასტანდარტული ვაშლის მოსავლის რეალიზაციის ხელშეწყობის პროგრამა	5,338.5	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
	ხარჯები	5,313.7	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	24.9	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
31 05 21	მეფუტკრეობის სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივების მხარდაჭერა	116.8	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
	ხარჯები	116.8	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
31 06	სამელიორაციო სისტემების მოდერნიზაცია	80,391.7	95,000.0	84,400.0	73,400.0	0.0	11,000.0
	ხარჯები	79,728.9	94,200.0	82,400.0	72,400.0	0.0	10,000.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	662.8	800.0	2,000.0	1,000.0	0.0	1,000.0
31 06 01	სამელიორაციო სისტემების რეაბილიტაცია და ტექნიკის შექმნა	36,000.0	40,000.0	42,000.0	42,000.0	0.0	0.0
	ხარჯები	36,000.0	40,000.0	42,000.0	42,000.0	0.0	0.0
31 06 02	სამელიორაციო ინფრასტრუქტურის მიმდინარე ტექნიკური ექსპლუატაცია	26,000.0	25,000.0	27,000.0	27,000.0	0.0	0.0
	ხარჯები	26,000.0	25,000.0	27,000.0	27,000.0	0.0	0.0
31 06 03	ირიგაციისა და დრენაჟის სისტემების გაუმჯობესება (WB)	18,391.7	30,000.0	15,400.0	4,400.0	0.0	11,000.0
	ხარჯები	17,728.9	29,200.0	13,400.0	3,400.0	0.0	10,000.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	662.8	800.0	2,000.0	1,000.0	0.0	1,000.0
31 07	გარემოსდაცვითი ზედამხედველობა	23,682.7	26,000.0	28,000.0	28,000.0	0.0	0.0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	870.0	870.0	870.0	870.0	0.0	0.0
	ხარჯები	17,668.3	22,040.0	24,000.0	24,000.0	0.0	0.0
	შრომის ანაზღაურება	10,875.8	14,700.0	16,500.0	16,500.0	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	6,014.4	3,960.0	4,000.0	4,000.0	0.0	0.0
31 08	დაცული ტერიტორიების სისტემის ჩამოყალიბება და მართვა	32,455.3	31,450.0	21,700.0	19,400.0	2,300.0	0.0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	661.0	701.0	701.0	701.0	0.0	0.0
	ხარჯები	13,971.3	13,615.0	19,348.0	17,548.0	1,800.0	0.0
	შრომის ანაზღაურება	7,095.4	7,430.0	8,180.0	7,550.0	630.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	18,484.0	17,835.0	2,352.0	1,852.0	500.0	0.0
31 09	სატყეო სისტემის ჩამოყალიბება და მართვა	16,157.6	20,950.0	23,180.0	23,180.0	0.0	0.0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	501.0	501.0	501.0	501.0	0.0	0.0
	ხარჯები	8,190.9	11,550.0	13,180.0	13,180.0	0.0	0.0
	შრომის ანაზღაურება	3,918.6	4,200.0	4,620.0	4,620.0	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	7,966.7	9,400.0	10,000.0	10,000.0	0.0	0.0
31 10	ველეური ბუნების ეროვნული სააგენტოს სისტემის ჩამოყალიბება და მართვა	1,562.5	1,200.0	1,800.0	1,800.0	0.0	0.0

კოდი	დასახელება	2022 წლის ფაქტი	2023 წლის გეგმა	2024 წლის პროექტი			
				სულ	საბიუჯეტო სახსრები	გრანტი	კრედიტი
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	12.0	12.0	12.0	12.0	0.0	0.0
	ხარჯები	1,562.5	1,200.0	1,655.0	1,655.0	0.0	0.0
	შრომის ანაზღაურება	306.2	451.0	495.0	495.0	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	0.0	0.0	145.0	145.0	0.0	0.0
31 11	გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინარტულებით ინფორმაციის ხელმისაწვდომობის და "განათლება მდგრადი განვითარებისთვის" ხელშეწყობის პროგრამა	3,039.8	1,790.0	2,000.0	2,000.0	0.0	0.0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	17.0	25.0	25.0	25.0	0.0	0.0
	ხარჯები	2,848.1	1,760.0	1,920.0	1,920.0	0.0	0.0
	შრომის ანაზღაურება	460.5	461.0	690.0	690.0	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	191.7	30.0	80.0	80.0	0.0	0.0
31 12	ბირთვული და რადიაციული უსაფრთხოების დაცვა, დარიშხანშემცველი ნარჩენების ობიექტების მართვა	1,225.2	1,375.0	1,810.0	1,810.0	0.0	0.0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	28.0	28.0	28.0	28.0	0.0	0.0
	ხარჯები	1,203.2	1,375.0	1,770.0	1,770.0	0.0	0.0
	შრომის ანაზღაურება	652.2	771.0	848.0	848.0	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	22.0	0.0	40.0	40.0	0.0	0.0
31 13	გარემოს დაცვის სფეროში პროგნოზირება, შეფასება, პრევენცია და მონიტორინგი	12,288.4	8,000.0	23,780.0	23,780.0	0.0	0.0
	ხარჯები	3,788.4	1,800.0	15,411.0	15,411.0	0.0	0.0
	შრომის ანაზღაურება	1,377.6	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	8,500.0	6,200.0	8,369.0	8,369.0	0.0	0.0
31 14	კვების პროდუქტების, ცხოველთა და მცენარეთა დაავადებების დიაგნოსტიკა	6,237.0	5,000.0	6,500.0	6,500.0	0.0	0.0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	141.0	141.0	145.0	145.0	0.0	0.0
	ხარჯები	5,639.0	4,700.0	5,270.0	5,270.0	0.0	0.0
	შრომის ანაზღაურება	2,210.2	2,230.0	2,481.0	2,481.0	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	598.0	300.0	1,230.0	1,230.0	0.0	0.0
31 15	მიწის მდგრადი მართვისა და მიწათსარგებლობის მონიტორინგის სახელმწიფო პროგრამა	2,717.0	4,400.0	4,950.0	4,950.0	0.0	0.0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	70.0	70.0	70.0	70.0	0.0	0.0
	ხარჯები	2,602.0	4,380.0	4,900.0	4,900.0	0.0	0.0
	შრომის ანაზღაურება	1,519.0	2,122.0	2,334.0	2,334.0	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	115.0	20.0	50.0	50.0	0.0	0.0
32 00	საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტრო	1,697,345.4	2,030,780.7	2,340,000.0	2,288,500.0	1,500.0	50,000.0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	1,520.0	1,527.0	1,527.0	1,527.0	0.0	0.0
	ხარჯები	1,586,264.6	1,760,153.7	1,961,300.0	1,937,894.0	1,500.0	21,906.0
	შრომის ანაზღაურება	26,725.4	32,029.8	35,963.0	35,963.0	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	111,080.8	270,627.0	378,700.0	350,606.0	0.0	28,094.0
32 01	განათლებისა და მეცნიერების სფეროებში სახელმწიფო პოლიტიკის შემუშავება და პროგრამების მართვა	51,182.1	53,773.9	60,410.0	60,410.0	0.0	0.0

კოდი	დასახელება	2022 წლის ფაქტი	2023 წლის გეგმა	2024 წლის პროექტი			
				სულ	საბიუჯეტო სახსრები	გრანტი	კრედიტი
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	616.0	634.0	634.0	634.0	0.0	0.0
	ხარჯები	39,094.7	42,994.9	48,080.0	48,080.0	0.0	0.0
	შრომის ანაზღაურება	12,287.1	14,920.0	16,935.0	16,935.0	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	12,087.4	10,779.0	12,330.0	12,330.0	0.0	0.0
32 02	სკოლამდელი და ზოგადი განათლება	1,172,855.7	1,340,958.0	1,526,960.0	1,526,960.0	0.0	0.0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	111.0	111.0	110.0	110.0	0.0	0.0
	ხარჯები	1,171,834.6	1,307,191.0	1,454,620.0	1,454,620.0	0.0	0.0
	შრომის ანაზღაურება	2,119.3	2,620.0	2,940.0	2,940.0	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	1,021.1	33,767.0	72,340.0	72,340.0	0.0	0.0
32 02 01	ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლების დაფინანსება	999,703.1	1,116,000.0	1,250,000.0	1,250,000.0	0.0	0.0
	ხარჯები	999,703.1	1,116,000.0	1,250,000.0	1,250,000.0	0.0	0.0
32 02 02	მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების ხელშეწყობა	11,471.0	11,660.0	12,500.0	12,500.0	0.0	0.0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	25.0	25.0	24.0	24.0	0.0	0.0
	ხარჯები	11,451.4	11,597.0	12,390.0	12,390.0	0.0	0.0
	შრომის ანაზღაურება	521.3	780.0	860.0	860.0	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	19.5	63.0	110.0	110.0	0.0	0.0
32 02 03	უსაფრთხო საგანმანათლებლო გარემოს უზრუნველყოფა	23,148.5	30,278.0	34,950.0	34,950.0	0.0	0.0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	86.0	86.0	86.0	86.0	0.0	0.0
	ხარჯები	22,890.5	29,994.0	34,620.0	34,620.0	0.0	0.0
	შრომის ანაზღაურება	1,598.0	1,840.0	2,080.0	2,080.0	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	258.0	284.0	330.0	330.0	0.0	0.0
32 02 04	წარმატებულ მოსწავლეთა წახალისება	914.5	1,280.0	1,280.0	1,280.0	0.0	0.0
	ხარჯები	914.5	1,280.0	1,280.0	1,280.0	0.0	0.0
32 02 05	განსაკუთრებით ნიჭიერ მოსწავლეთა საგანმანათლებლო და საცხოვრებელი პირობებით უზრუნველყოფა	249.8	250.0	270.0	270.0	0.0	0.0
	ხარჯები	249.8	250.0	270.0	270.0	0.0	0.0
32 02 06	მოსწავლეების სახელმძღვანელოებით უზრუნველყოფა	28,069.8	33,300.0	36,000.0	36,000.0	0.0	0.0
	ხარჯები	28,069.8	33,300.0	36,000.0	36,000.0	0.0	0.0
32 02 07	ოკუპირებული რეგიონების მასწავლებლებისა და ადმინისტრაციულ-ტექნიკური პერსონალის ფინანსური დახმარება	4,071.3	4,495.0	4,875.0	4,875.0	0.0	0.0
	ხარჯები	4,071.3	4,495.0	4,875.0	4,875.0	0.0	0.0
32 02 08	ზრალდებული და მსჯავრდებული პირებისათვის ზოგადი განათლების მიღების ხელმისაწვდომობა	229.7	350.0	350.0	350.0	0.0	0.0
	ხარჯები	229.7	350.0	350.0	350.0	0.0	0.0
32 02 09	ეროვნული სასწავლო გეგმისა და სასკოლო სახელმძღვანელოების განვითარება	418.5	500.0	5,000.0	5,000.0	0.0	0.0
	ხარჯები	418.5	500.0	5,000.0	5,000.0	0.0	0.0
32 02 10	საჯარო სკოლის მოსწავლეების ტრანსპორტით უზრუნველყოფა	35,520.9	40,000.0	50,000.0	50,000.0	0.0	0.0

კოდი	დასახელება	2022 წლის ფაქტი	2023 წლის გეგმა	2024 წლის პროექტი			
				სულ	საბიუჯეტო სახსრები	გრანტი	კრედიტი
	ხარჯები	35,520.9	40,000.0	50,000.0	50,000.0	0.0	0.0
32 02 11	პროგრამა "ჩემი პირველი კომპიუტერი"	40,224.0	43,550.0	50,000.0	50,000.0	0.0	0.0
	ხარჯები	40,224.0	43,550.0	50,000.0	50,000.0	0.0	0.0
32 02 12	ზოგადი განათლების ხელშეწყობა	12,147.5	5,000.0	2,600.0	2,600.0	0.0	0.0
	ხარჯები	12,147.5	5,000.0	2,600.0	2,600.0	0.0	0.0
32 02 13	მასწავლებლის ეროვნული პრემია	0.0	0.0	1,000.0	1,000.0	0.0	0.0
	ხარჯები	0.0	0.0	1,000.0	1,000.0	0.0	0.0
32 02 14	საგანმანათლებლო დაწესებულებების ინფორმაციულ - საკომუნიკაციო ტექნოლოგიებით უზრუნველყოფა	5,962.1	5,700.0	77,550.0	77,550.0	0.0	0.0
	ხარჯები	5,218.5	5,700.0	5,650.0	5,650.0	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	743.6	0.0	71,900.0	71,900.0	0.0	0.0
32 02 15	სკოლამდელი განათლების ხელშეწყობა	212.0	190.0	585.0	585.0	0.0	0.0
	ხარჯები	212.0	190.0	585.0	585.0	0.0	0.0
32 02 16	ზოგადი განათლების რეფორმის ხელშეწყობა	10,513.3	48,405.0	0.0	0.0	0.0	0.0
	ხარჯები	10,513.3	14,985.0	0.0	0.0	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	0.0	33,420.0	0.0	0.0	0.0	0.0
32 03	პროფესიული განათლება	79,047.8	87,420.0	98,000.0	98,000.0	0.0	0.0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	50.0	50.0	51.0	51.0	0.0	0.0
	ხარჯები	78,234.0	86,738.0	97,549.0	97,549.0	0.0	0.0
	შრომის ანაზღაურება	1,539.5	2,155.0	2,373.0	2,373.0	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	813.8	682.0	451.0	451.0	0.0	0.0
32 03 01	პროფესიული განათლების განვითარების ხელშეწყობა	66,830.3	71,500.0	80,000.0	80,000.0	0.0	0.0
	ხარჯები	66,290.6	71,100.0	79,700.0	79,700.0	0.0	0.0
	შრომის ანაზღაურება	42.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	539.7	400.0	300.0	300.0	0.0	0.0
32 03 02	პროფესიული უნარების განვითარება	8,475.0	12,000.0	13,500.0	13,500.0	0.0	0.0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	39.0	39.0	40.0	40.0	0.0	0.0
	ხარჯები	8,220.5	11,790.0	13,485.0	13,485.0	0.0	0.0
	შრომის ანაზღაურება	1,281.0	1,825.0	2,010.0	2,010.0	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	254.5	210.0	15.0	15.0	0.0	0.0
32 03 03	ეროვნული უმცირესობების პროფესიული გადამზადება	3,742.5	3,920.0	4,500.0	4,500.0	0.0	0.0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	11.0	11.0	11.0	11.0	0.0	0.0
	ხარჯები	3,722.8	3,848.0	4,364.0	4,364.0	0.0	0.0
	შრომის ანაზღაურება	216.5	330.0	363.0	363.0	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	19.6	72.0	136.0	136.0	0.0	0.0
32 04	უმაღლესი განათლება	142,501.9	147,468.0	162,370.0	162,370.0	0.0	0.0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	175.0	168.0	168.0	168.0	0.0	0.0
	ხარჯები	141,110.2	147,173.0	161,870.0	161,870.0	0.0	0.0

კოდი	დასახელება	2022 წლის ფაქტი	2023 წლის გეგმა	2024 წლის პროექტი			
				სულ	საბიუჯეტო სახსრები	გრანტი	კრედიტი
	შრომის ანაზღაურება	4,108.4	4,593.0	5,107.0	5,107.0	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	1,391.8	295.0	500.0	500.0	0.0	0.0
32 04 01	გამოცდების ორგანიზება	14,473.2	17,145.0	18,700.0	18,700.0	0.0	0.0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	143.0	143.0	143.0	143.0	0.0	0.0
	ხარჯები	14,030.4	16,865.0	18,215.0	18,215.0	0.0	0.0
	შრომის ანაზღაურება	3,728.5	4,000.0	4,485.0	4,485.0	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	442.8	280.0	485.0	485.0	0.0	0.0
32 04 02	სახელმწიფო სასწავლო, სამაგისტრო გრანტები და ახალგაზრდების ხელშეწყობა	106,825.9	119,950.0	131,450.0	131,450.0	0.0	0.0
	ხარჯები	106,825.9	119,950.0	131,450.0	131,450.0	0.0	0.0
32 04 03	უმაღლესი განათლების ხელშეწყობა	225.9	450.0	350.0	350.0	0.0	0.0
	ხარჯები	219.3	450.0	350.0	350.0	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	6.7	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
32 04 04	საზღვარგარეთ განათლების მიღების ხელშეწყობა	4,368.5	7,180.0	7,520.0	7,520.0	0.0	0.0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	11.0	11.0	11.0	11.0	0.0	0.0
	ხარჯები	4,362.4	7,165.0	7,505.0	7,505.0	0.0	0.0
	შრომის ანაზღაურება	302.9	457.0	491.0	491.0	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	6.1	15.0	15.0	15.0	0.0	0.0
32 04 05	უმაღლესი საგანმანათლებლო დაწესებულებების ხელშეწყობა	16,608.4	2,743.0	4,350.0	4,350.0	0.0	0.0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	21.0	14.0	14.0	14.0	0.0	0.0
	ხარჯები	15,672.2	2,743.0	4,350.0	4,350.0	0.0	0.0
	შრომის ანაზღაურება	77.0	136.0	131.0	131.0	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	936.2	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
32 05	მეცნიერებისა და სამეცნიერო კვლევების ხელშეწყობა	64,415.1	75,750.8	78,230.0	78,230.0	0.0	0.0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	568.0	564.0	564.0	564.0	0.0	0.0
	ხარჯები	62,689.3	75,655.8	77,985.0	77,985.0	0.0	0.0
	შრომის ანაზღაურება	6,671.1	7,741.8	8,608.0	8,608.0	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	1,725.8	95.0	245.0	245.0	0.0	0.0
32 05 01	სამეცნიერო გრანტების გაცემისა და სამეცნიერო კვლევების ხელშეწყობა	33,100.1	35,415.0	36,830.0	36,830.0	0.0	0.0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	35.0	35.0	35.0	35.0	0.0	0.0
	ხარჯები	31,537.9	35,395.0	36,750.0	36,750.0	0.0	0.0
	შრომის ანაზღაურება	1,057.2	1,238.0	1,361.0	1,361.0	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	1,562.2	20.0	80.0	80.0	0.0	0.0
32 05 02	სამეცნიერო დაწესებულებების პროგრამები	7,022.5	7,640.8	8,585.0	8,585.0	0.0	0.0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	497.0	493.0	493.0	493.0	0.0	0.0
	ხარჯები	6,888.6	7,585.8	8,470.0	8,470.0	0.0	0.0
	შრომის ანაზღაურება	4,672.3	5,506.8	6,202.0	6,202.0	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	133.9	55.0	115.0	115.0	0.0	0.0
32 05 03	საქართველოს სოფლის მეურნეობის მეცნიერებათა აკადემიის ხელშეწყობა	1,183.3	1,270.0	1,365.0	1,365.0	0.0	0.0

კოდი	დასახელება	2022 წლის ფაქტი	2023 წლის გეგმა	2024 წლის პროექტი			
				სულ	საბიუჯეტო სახსრები	გრანტი	კრედიტი
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	36.0	36.0	36.0	36.0	0.0	0.0
	ხარჯები	1,167.3	1,250.0	1,315.0	1,315.0	0.0	0.0
	შრომის ანაზღაურება	941.5	997.0	1,045.0	1,045.0	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	16.0	20.0	50.0	50.0	0.0	0.0
32 05 04	სამეცნიერო კვლევების ხელშეწყობა	22,121.0	29,925.0	29,950.0	29,950.0	0.0	0.0
	ხარჯები	22,107.3	29,925.0	29,950.0	29,950.0	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	13.7	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
32 05 05	მეცნიერების პოპულარიზაცია	988.2	1,500.0	1,500.0	1,500.0	0.0	0.0
	ხარჯები	988.2	1,500.0	1,500.0	1,500.0	0.0	0.0
32 06	ინკლუზიური განათლება	37,960.9	45,625.0	56,175.0	56,175.0	0.0	0.0
	ხარჯები	37,938.5	45,605.0	56,140.0	56,140.0	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	22.4	20.0	35.0	35.0	0.0	0.0
32 07	ინფრასტრუქტურის განვითარება	134,467.0	228,985.0	300,455.0	300,455.0	0.0	0.0
	ხარჯები	44,398.8	26,746.0	40,330.0	40,330.0	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	90,068.2	202,239.0	260,125.0	260,125.0	0.0	0.0
32 07 01	ზოგადსაგანმანათლებლო დაწესებულებების ინფრასტრუქტურის განვითარება	94,786.7	179,085.0	249,455.0	249,455.0	0.0	0.0
	ხარჯები	22,800.7	19,085.0	21,100.0	21,100.0	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	71,986.0	160,000.0	228,355.0	228,355.0	0.0	0.0
32 07 02	პროფესიული საგანმანათლებლო დაწესებულებების ინფრასტრუქტურის განვითარება	17,175.7	35,000.0	25,000.0	25,000.0	0.0	0.0
	ხარჯები	3,826.8	3,261.0	1,830.0	1,830.0	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	13,348.9	31,739.0	23,170.0	23,170.0	0.0	0.0
32 07 03	სამინისტროს და მის სისტემაში შემავალი საჯარო სამართლის იურიდიული პირებისა და ტერიტორიული ორგანოების ინფრასტრუქტურის განვითარება	1,846.5	2,000.0	3,000.0	3,000.0	0.0	0.0
	ხარჯები	132.6	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	1,713.8	2,000.0	3,000.0	3,000.0	0.0	0.0
32 07 04	უმაღლესი საგანმანათლებლო და სამეცნიერო დაწესებულებების ინფრასტრუქტურის განვითარება	14,602.7	10,100.0	15,000.0	15,000.0	0.0	0.0
	ხარჯები	12,111.6	4,100.0	10,900.0	10,900.0	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	2,491.1	6,000.0	4,100.0	4,100.0	0.0	0.0
32 07 05	საჯარო სკოლების ოპერირებისა და მოვლა-პატრონობის სისტემის განვითარება	6,055.5	2,800.0	8,000.0	8,000.0	0.0	0.0
	ხარჯები	5,527.2	300.0	6,500.0	6,500.0	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	528.3	2,500.0	1,500.0	1,500.0	0.0	0.0
32 08	ინოვაციის, ინკლუზიურობის და ხარისხის პროექტი - საქართველო I2Q (WB)	10,968.9	17,800.0	20,000.0	0.0	0.0	20,000.0
	ხარჯები	7,066.4	16,850.0	19,356.0	0.0	0.0	19,356.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	3,902.5	950.0	644.0	0.0	0.0	644.0
32 09	პროფესიული განათლება I (KfW)	2,008.7	15,000.0	22,400.0	2,900.0	1,500.0	18,000.0
	ხარჯები	2,008.7	5,200.0	3,700.0	1,150.0	1,500.0	1,050.0

კოდი	დასახელება	2022 წლის ფაქტი	2023 წლის გეგმა	2024 წლის პროექტი			
				სულ	საბიუჯეტო სახსრები	გრანტი	კრედიტი
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	0.0	9,800.0	18,700.0	1,750.0	0.0	16,950.0
32 10	თანამედროვე უნარები უკეთესი დასაქმების სექტორის განვითარების პროგრამისთვის - პროექტი (ADB)	1,937.1	18,000.0	15,000.0	3,000.0	0.0	12,000.0
	ხარჯები	1,889.4	6,000.0	1,670.0	170.0	0.0	1,500.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	47.6	12,000.0	13,330.0	2,830.0	0.0	10,500.0
33 00	საქართველოს კულტურის, სპორტისა და ახალგაზრდობის სამინისტრო	476,230.4	431,232.0	460,000.0	460,000.0	0.0	0.0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	6,901.0	6,901.0	6,901.0	6,901.0	0.0	0.0
	ხარჯები	427,073.6	376,040.0	411,415.0	411,415.0	0.0	0.0
	შრომის ანაზღაურება	65,516.9	79,904.0	87,292.0	87,292.0	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	46,335.3	52,312.0	45,885.0	45,885.0	0.0	0.0
	ვალდებულებების კლება	2,821.4	2,880.0	2,700.0	2,700.0	0.0	0.0
33 01	კულტურის, სპორტისა და ახალგაზრდობის სფეროებში სახელმწიფო პოლიტიკის შემუშავება და პროგრამების მართვა	8,893.0	9,209.0	10,020.0	10,020.0	0.0	0.0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	136.0	133.0	133.0	133.0	0.0	0.0
	ხარჯები	8,884.1	8,959.0	9,870.0	9,870.0	0.0	0.0
	შრომის ანაზღაურება	3,702.9	4,963.0	5,480.0	5,480.0	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	8.9	250.0	150.0	150.0	0.0	0.0
33 02	სახელოვნობა და სასპორტო სფეროში უმაღლესი განათლება	12,419.1	17,215.0	19,585.0	19,585.0	0.0	0.0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	1,127.0	1,116.0	1,116.0	1,116.0	0.0	0.0
	ხარჯები	12,278.0	17,110.0	19,480.0	19,480.0	0.0	0.0
	შრომის ანაზღაურება	9,506.0	9,451.0	11,148.0	11,148.0	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	141.1	105.0	105.0	105.0	0.0	0.0
33 03	ინფრასტრუქტურის განვითარება	50,027.1	48,730.0	50,000.0	50,000.0	0.0	0.0
	ხარჯები	23,517.4	19,000.0	20,000.0	20,000.0	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	26,509.7	29,730.0	30,000.0	30,000.0	0.0	0.0
33 04	სახელოვნობა და სასპორტო დაწესებულებების ხელშეწყობა	6,351.7	12,108.0	7,841.0	7,841.0	0.0	0.0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	820.0	818.0	818.0	818.0	0.0	0.0
	ხარჯები	5,958.8	6,371.0	7,376.0	7,376.0	0.0	0.0
	შრომის ანაზღაურება	4,612.3	4,630.0	5,042.0	5,042.0	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	392.9	5,737.0	465.0	465.0	0.0	0.0
33 05	კულტურის განვითარების ხელშეწყობა	150,627.0	98,110.0	97,879.0	97,879.0	0.0	0.0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	3,372.0	3,507.0	3,502.0	3,502.0	0.0	0.0
	ხარჯები	143,759.8	93,239.0	94,058.0	94,058.0	0.0	0.0
	შრომის ანაზღაურება	36,389.5	47,380.0	51,327.0	51,327.0	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	4,045.8	1,991.0	1,121.0	1,121.0	0.0	0.0
	ვალდებულებების კლება	2,821.4	2,880.0	2,700.0	2,700.0	0.0	0.0
33 06	კულტურული მემკვიდრეობის დაცვა და სამუზეუმო სისტემის სრულყოფა	37,046.2	39,479.0	40,156.0	40,156.0	0.0	0.0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	1,397.0	1,278.0	1,283.0	1,283.0	0.0	0.0
	ხარჯები	22,997.4	25,498.0	26,175.0	26,175.0	0.0	0.0
	შრომის ანაზღაურება	10,468.6	11,921.0	12,598.0	12,598.0	0.0	0.0

კოდი	დასახელება	2022 წლის ფაქტი	2023 წლის გეგმა	2024 წლის პროექტი			
				სულ	საბიუჯეტო სახსრები	გრანტი	კრედიტი
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	14,048.8	13,981.0	13,981.0	13,981.0	0.0	0.0
33 07	მასობრივი და მაღალი მიღწევების სპორტის განვითარება და პოპულარიზაცია	151,026.5	177,118.0	180,118.0	180,118.0	0.0	0.0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	5.0	5.0	5.0	5.0	0.0	0.0
	ხარჯები	151,026.3	177,103.0	180,108.0	180,108.0	0.0	0.0
	შრომის ანაზღაურება	152.8	178.0	178.0	178.0	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	0.2	15.0	10.0	10.0	0.0	0.0
33 08	კულტურისა და სპორტის მოღვაწეთა სოციალური დაცვის ღონისძიებები	54,496.5	23,357.0	46,357.0	46,357.0	0.0	0.0
	ხარჯები	54,496.5	23,357.0	46,357.0	46,357.0	0.0	0.0
33 09	ახალგაზრდობის ხელშეწყობა	5,343.2	5,906.0	8,044.0	8,044.0	0.0	0.0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	44.0	44.0	44.0	44.0	0.0	0.0
	ხარჯები	4,155.3	5,403.0	7,991.0	7,991.0	0.0	0.0
	შრომის ანაზღაურება	684.6	1,381.0	1,519.0	1,519.0	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	1,187.9	503.0	53.0	53.0	0.0	0.0
34 00	საქართველოს დაზვერვის სამსახური	15,400.0	18,000.0	21,000.0	21,000.0	0.0	0.0
	ხარჯები	15,400.0	18,000.0	21,000.0	21,000.0	0.0	0.0
35 00	სსიპ - საჯარო სამსახურის ბიურო	2,327.9	1,750.0	1,900.0	1,900.0	0.0	0.0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	36.0	36.0	36.0	36.0	0.0	0.0
	ხარჯები	2,219.7	1,740.0	1,880.0	1,880.0	0.0	0.0
	შრომის ანაზღაურება	1,138.3	1,336.0	1,469.4	1,469.4	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	108.3	10.0	20.0	20.0	0.0	0.0
36 00	სსიპ - იურიდიული დახმარების სამსახური	8,078.1	10,400.0	11,000.0	11,000.0	0.0	0.0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	225.0	225.0	216.0	216.0	0.0	0.0
	ხარჯები	8,024.8	10,365.0	10,894.0	10,894.0	0.0	0.0
	შრომის ანაზღაურება	4,637.9	6,490.0	7,618.0	7,618.0	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	53.3	35.0	106.0	106.0	0.0	0.0
37 00	სსიპ - ვეტერანების საქმეთა სახელმწიფო სამსახური	9,479.8	15,000.0	17,500.0	17,500.0	0.0	0.0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	143.0	143.0	192.0	192.0	0.0	0.0
	ხარჯები	9,421.5	14,047.0	16,502.0	16,502.0	0.0	0.0
	შრომის ანაზღაურება	2,238.7	2,544.2	4,394.9	4,394.9	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	58.3	953.0	998.0	998.0	0.0	0.0
38 00	სსიპ – საქართველოს ფინანსური მონიტორინგის სამსახური	2,097.1	4,300.0	3,900.0	3,900.0	0.0	0.0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	31.0	34.0	27.0	27.0	0.0	0.0
	ხარჯები	2,094.0	2,960.0	3,177.0	3,177.0	0.0	0.0
	შრომის ანაზღაურება	1,341.7	2,100.0	2,310.0	2,310.0	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	3.1	1,340.0	723.0	723.0	0.0	0.0
39 00	პერსონალურ მონაცემთა დაცვის სამსახური	0.0	5,000.0	7,000.0	7,000.0	0.0	0.0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	0.0	67.0	84.0	84.0	0.0	0.0
	ხარჯები	0.0	4,462.0	6,120.0	6,120.0	0.0	0.0
	შრომის ანაზღაურება	0.0	3,000.0	4,600.0	4,600.0	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	0.0	538.0	880.0	880.0	0.0	0.0

კოდი	დასახელება	2022 წლის ფაქტი	2023 წლის გეგმა	2024 წლის პროექტი			
				სულ	საბიუჯეტო სახსრები	გრანტი	კრედიტი
40 00	საქართველოს სახელმწიფო დაცვის სპეციალური სამსახური	72,124.1	82,800.0	90,000.0	90,000.0	0.0	0.0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	3,634.0	3,679.0	3,679.0	3,679.0	0.0	0.0
	ხარჯები	65,563.1	74,715.0	82,834.0	82,834.0	0.0	0.0
	შრომის ანაზღაურება	46,903.5	56,900.0	62,587.4	62,587.4	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	6,561.0	8,085.0	7,166.0	7,166.0	0.0	0.0
40 01	დასაცავ პირთა და ობიექტთა უსაფრთხოების უზრუნველყოფა	60,579.8	72,100.0	78,784.1	78,784.1	0.0	0.0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	3,550.0	3,550.0	3,550.0	3,550.0	0.0	0.0
	ხარჯები	55,500.2	64,415.0	72,018.1	72,018.1	0.0	0.0
	შრომის ანაზღაურება	45,650.0	54,715.0	60,186.5	60,186.5	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	5,079.6	7,685.0	6,766.0	6,766.0	0.0	0.0
40 02	სახელმწიფო ობიექტების მოვლა-შენახვა	11,530.6	10,200.0	10,665.9	10,665.9	0.0	0.0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	84.0	84.0	84.0	84.0	0.0	0.0
	ხარჯები	10,057.8	9,800.0	10,265.9	10,265.9	0.0	0.0
	შრომის ანაზღაურება	1,253.5	1,685.0	1,850.9	1,850.9	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	1,472.8	400.0	400.0	400.0	0.0	0.0
40 03	სსიპ სახელისუფლებო სპეციალური კავშირგაბმულობის სააგენტო	13.7	500.0	550.0	550.0	0.0	0.0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	0.0	45.0	45.0	45.0	0.0	0.0
	ხარჯები	5.2	500.0	550.0	550.0	0.0	0.0
	შრომის ანაზღაურება	0.0	500.0	550.0	550.0	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	8.5	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
41 00	საქართველოს სახალხო დამცველის აპარატი	7,899.0	9,275.0	10,500.0	10,500.0	0.0	0.0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	123.0	123.0	123.0	123.0	0.0	0.0
	ხარჯები	6,238.5	7,350.0	8,325.0	8,325.0	0.0	0.0
	შრომის ანაზღაურება	3,392.9	4,465.0	5,285.0	5,285.0	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	1,660.5	1,925.0	2,175.0	2,175.0	0.0	0.0
42 00	სსიპ – საზოგადოებრივი მაუწყებელი	82,307.2	101,190.0	110,302.0	110,302.0	0.0	0.0
	ხარჯები	82,307.2	101,190.0	110,302.0	110,302.0	0.0	0.0
43 00	სსიპ - საქართველოს კონკურენციის ეროვნული სააგენტო	3,161.8	5,000.0	5,000.0	5,000.0	0.0	0.0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	75.0	85.0	85.0	85.0	0.0	0.0
	ხარჯები	3,111.9	4,600.0	4,950.0	4,950.0	0.0	0.0
	შრომის ანაზღაურება	2,288.0	3,270.0	3,697.0	3,697.0	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	49.9	400.0	50.0	50.0	0.0	0.0
44 00	ყოფილი სამხრეთ ოსეთის ავტონომიური ოლქის ტერიტორიაზე დროებითი ადმინისტრაციულ-ტერიტორიული ერთეულის ადმინისტრაცია - სამხრეთ ოსეთის ადმინისტრაცია	2,627.5	2,830.0	3,300.0	3,300.0	0.0	0.0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	85.0	75.0	75.0	75.0	0.0	0.0
	ხარჯები	2,623.6	2,820.0	3,280.0	3,280.0	0.0	0.0
	შრომის ანაზღაურება	1,495.9	1,645.0	1,810.0	1,810.0	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	3.9	10.0	20.0	20.0	0.0	0.0

კოდი	დასახელება	2022 წლის ფაქტი	2023 წლის გეგმა	2024 წლის პროექტი			
				სულ	საბიუჯეტო სახსრები	გრანტი	კრედიტი
45 00	საქართველოს საპატრიარქო	24,997.3	25,000.0	25,000.0	25,000.0	0.0	0.0
	ხარჯები	24,149.8	24,262.0	24,321.0	24,321.0	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	814.4	705.0	638.0	638.0	0.0	0.0
	ვალდებულებების კლება	33.0	33.0	41.0	41.0	0.0	0.0
45 01	სასულიერო განათლების ხელშეწყობის გრანტი	14,367.3	14,790.0	14,790.0	14,790.0	0.0	0.0
	ხარჯები	14,061.1	14,530.0	14,540.0	14,540.0	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	306.2	260.0	250.0	250.0	0.0	0.0
45 02	ა(ა)იპ – საქართველოს საპატრიარქოს წმიდა სვიმონ კანანელის სახელობის სასულიერო სწავლების ცენტრი	600.0	645.0	645.0	645.0	0.0	0.0
	ხარჯები	600.0	645.0	645.0	645.0	0.0	0.0
45 03	ა(ა)იპ – ბათუმისა და ლაზეთის ეპარქიის საგანმანათლებლო ცენტრისათვის გადასაცემი გრანტი	1,233.0	1,768.0	1,768.0	1,768.0	0.0	0.0
	ხარჯები	980.0	1,533.0	1,520.0	1,520.0	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	253.0	235.0	248.0	248.0	0.0	0.0
45 04	ა(ა)იპ – საქართველოს საპატრიარქოს ქ. ნინოწმინდის წმიდა ნინოს მზრუნველობამოკლებულ ბავშვთა პანსიონი	685.0	685.0	685.0	685.0	0.0	0.0
	ხარჯები	685.0	615.0	685.0	685.0	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	0.0	70.0	0.0	0.0	0.0	0.0
45 05	ა(ა)იპ – ბათუმის წმიდა მოწამე ეკატერინეს სახელობის სათნოების საგანისათვის გადასაცემი გრანტი	261.0	261.0	261.0	261.0	0.0	0.0
	ხარჯები	251.0	251.0	251.0	251.0	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	10.0	10.0	10.0	10.0	0.0	0.0
45 06	ა(ა)იპ – საქართველოს საპატრიარქოს წმიდა ანდრია პირველწოდებულის სახელობის სასულიერო სწავლების ცენტრი	870.0	870.0	870.0	870.0	0.0	0.0
	ხარჯები	870.0	870.0	870.0	870.0	0.0	0.0
45 07	ა(ა)იპ – წმინდა გიორგი მთაწმინდელის მონასტერთან არსებული სარეაბილიტაციო ცენტრისათვის გადასაცემი გრანტი	230.0	230.0	230.0	230.0	0.0	0.0
	ხარჯები	230.0	230.0	230.0	230.0	0.0	0.0
45 08	ა(ა)იპ – საქართველოს საპატრიარქოს წმიდა ანდრია პირველწოდებულის სახელობის ქართული უნივერსიტეტისათვის გადასაცემი გრანტი	1,893.0	1,893.0	1,893.0	1,893.0	0.0	0.0
	ხარჯები	1,797.7	1,893.0	1,893.0	1,893.0	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	95.3	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
45 09	ა(ა)იპ – საქართველოს საპატრიარქოს წმიდა ტბელ აბუსერისძის სახელობის სასწავლო უნივერსიტეტისათვის გადასაცემი გრანტი	1,805.0	1,805.0	1,805.0	1,805.0	0.0	0.0
	ხარჯები	1,775.0	1,775.0	1,775.0	1,775.0	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	30.0	30.0	30.0	30.0	0.0	0.0
45 10	ა(ა)იპ – სმენადაქვეითებულ ბავშვთა რეაბილიტაციის და ადაპტაციის ცენტრისათვის გადასაცემი გრანტი	100.0	100.0	100.0	100.0	0.0	0.0
	ხარჯები	100.0	100.0	100.0	100.0	0.0	0.0

კოდი	დასახელება	2022 წლის ფაქტი	2023 წლის გეგმა	2024 წლის პროექტი			
				სულ	საბიუჯეტო სახსრები	გრანტი	კრედიტი
45 11	საქართველოს საპატრიარქოს ტელევიზიის სუბსიდირების ღონისძიებები	1,800.0	800.0	800.0	800.0	0.0	0.0
	ხარჯები	1,800.0	800.0	800.0	800.0	0.0	0.0
45 12	ა(ა)იპ – ახალქალაქისა და კუმურდოს ეპარქიის სასწავლო ცენტრისათვის გადასაცემი გრანტი	500.0	500.0	500.0	500.0	0.0	0.0
	ხარჯები	347.0	367.0	359.0	359.0	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	120.0	100.0	100.0	100.0	0.0	0.0
	ვალდებულებების კლება	33.0	33.0	41.0	41.0	0.0	0.0
45 13	ა(ა)იპ – ფოთის საგანმანათლებლო და კულტურულ-გამაჯანსაღებელი ცენტრი	653.0	653.0	653.0	653.0	0.0	0.0
	ხარჯები	653.0	653.0	653.0	653.0	0.0	0.0
46 00	სსიპ – ლევან სამხარაულის სახელობის სასამართლო ექსპერტიზის ეროვნული ბიურო	11,299.3	13,000.0	13,000.0	13,000.0	0.0	0.0
	ხარჯები	9,799.5	10,500.0	11,500.0	11,500.0	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	1,499.7	2,500.0	1,500.0	1,500.0	0.0	0.0
47 00	სსიპ – საქართველოს სტატისტიკის ეროვნული სამსახური – საესტატი	13,412.3	20,900.0	24,000.0	24,000.0	0.0	0.0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	213.0	213.0	213.0	213.0	0.0	0.0
	ხარჯები	12,716.3	20,700.0	23,600.0	23,600.0	0.0	0.0
	შრომის ანაზღაურება	5,023.0	5,835.0	7,569.0	7,569.0	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	696.0	200.0	400.0	400.0	0.0	0.0
47 01	სტატისტიკური სამუშაოების დაგეგმვა და მართვა	6,395.8	7,805.0	9,741.0	9,741.0	0.0	0.0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	213.0	213.0	213.0	213.0	0.0	0.0
	ხარჯები	6,352.5	7,705.0	9,541.0	9,541.0	0.0	0.0
	შრომის ანაზღაურება	5,023.0	5,835.0	7,569.0	7,569.0	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	43.3	100.0	200.0	200.0	0.0	0.0
47 02	სტატისტიკური სამუშაოების სახელმწიფო პროგრამა	5,974.9	5,280.0	5,956.0	5,956.0	0.0	0.0
	ხარჯები	5,524.6	5,280.0	5,956.0	5,956.0	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	450.3	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
47 03	მოსახლეობისა და საცხოვრისების საყოველთაო აღწერა	1,041.6	7,815.0	8,303.0	8,303.0	0.0	0.0
	ხარჯები	839.2	7,715.0	8,103.0	8,103.0	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	202.4	100.0	200.0	200.0	0.0	0.0
48 00	სსიპ - საქართველოს მეცნიერებათა ეროვნული აკადემია	4,084.4	4,735.0	4,800.0	4,800.0	0.0	0.0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	167.0	164.0	164.0	164.0	0.0	0.0
	ხარჯები	4,084.4	4,635.0	4,800.0	4,800.0	0.0	0.0
	შრომის ანაზღაურება	1,993.0	2,225.0	2,484.0	2,484.0	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	0.0	100.0	0.0	0.0	0.0	0.0
49 00	საქართველოს საგაგრო-სამრეწველო პალატა	1,698.4	1,930.0	2,100.0	2,100.0	0.0	0.0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	51.0	51.0	51.0	51.0	0.0	0.0
	ხარჯები	1,689.2	1,910.0	2,040.0	2,040.0	0.0	0.0
	შრომის ანაზღაურება	791.7	1,045.0	1,159.6	1,159.6	0.0	0.0

კოდი	დასახელება	2022 წლის ფაქტი	2023 წლის გეგმა	2024 წლის პროექტი			
				სულ	საბიუჯეტო სახსრები	გრანტი	კრედიტი
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	9.3	20.0	60.0	60.0	0.0	0.0
50 00	სსიპ - რელიგიის საკითხთა სახელმწიფო სააგენტო	6,373.8	6,450.0	6,500.0	6,500.0	0.0	0.0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	22.0	22.0	22.0	22.0	0.0	0.0
	ხარჯები	6,364.2	6,440.0	6,490.0	6,490.0	0.0	0.0
	შრომის ანაზღაურება	643.7	712.0	783.0	783.0	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	9.5	10.0	10.0	10.0	0.0	0.0
51 00	სპეციალური საგამომიებო სამსახური	10,964.5	17,000.0	18,000.0	18,000.0	0.0	0.0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	150.0	150.0	150.0	150.0	0.0	0.0
	ხარჯები	9,091.9	11,330.0	12,210.0	12,210.0	0.0	0.0
	შრომის ანაზღაურება	6,166.6	8,000.0	8,800.0	8,800.0	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	1,872.6	5,670.0	5,790.0	5,790.0	0.0	0.0
52 00	სსიპ - სახელმწიფო ენის დეპარტამენტი	536.1	1,000.0	1,100.0	1,100.0	0.0	0.0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	14.0	14.0	14.0	14.0	0.0	0.0
	ხარჯები	531.3	995.0	1,100.0	1,100.0	0.0	0.0
	შრომის ანაზღაურება	449.7	500.0	500.0	500.0	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	4.9	5.0	0.0	0.0	0.0	0.0
53 00	სსიპ - საჯარო და კერძო თანაშრომლობის სააგენტო	240.8	500.0	600.0	600.0	0.0	0.0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	10.0	10.0	10.0	10.0	0.0	0.0
	ხარჯები	236.9	498.0	598.0	598.0	0.0	0.0
	შრომის ანაზღაურება	204.0	400.0	440.0	440.0	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	3.9	2.0	2.0	2.0	0.0	0.0
54 00	ეროვნული უსაფრთხოების საბჭოს აპარატი	2,790.7	3,750.0	4,800.0	4,800.0	0.0	0.0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	46.0	46.0	61.0	61.0	0.0	0.0
	ხარჯები	2,609.6	3,550.0	4,515.0	4,515.0	0.0	0.0
	შრომის ანაზღაურება	1,842.9	2,598.0	3,500.0	3,500.0	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	181.1	200.0	285.0	285.0	0.0	0.0
55 00	სსიპ - ანტიკორუფციული ბიურო	0.0	0.0	8,000.0	8,000.0	0.0	0.0
	მომუშავეთა რიცხოვნობა	0.0	0.0	86.0	86.0	0.0	0.0
	ხარჯები	0.0	0.0	7,610.0	7,610.0	0.0	0.0
	შრომის ანაზღაურება	0.0	0.0	4,600.0	4,600.0	0.0	0.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	0.0	0.0	390.0	390.0	0.0	0.0
56 00	საერთო-სახელმწიფოებრივი მნიშვნელობის გადასახდელები	3,052,248.4	3,985,750.0	4,551,550.0	4,461,550.0	15,000.0	75,000.0
	ხარჯები	1,994,884.5	2,616,750.0	3,067,550.0	3,046,550.0	15,000.0	6,000.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	246.3	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
	ფინანსური აქტივების ზრდა	46,252.0	159,000.0	69,000.0	0.0	0.0	69,000.0
	ვალდებულებების კლება	1,010,865.5	1,210,000.0	1,415,000.0	1,415,000.0	0.0	0.0
56 01	საგარეო სახელმწიფო ვალდებულებების მომსახურება და დაფარვა	1,207,226.8	1,696,000.0	2,125,000.0	2,125,000.0	0.0	0.0
	ხარჯები	236,361.3	526,000.0	750,000.0	750,000.0	0.0	0.0
	ვალდებულებების კლება	970,865.5	1,170,000.0	1,375,000.0	1,375,000.0	0.0	0.0
56 02	საშინაო სახელმწიფო ვალდებულებების მომსახურება და დაფარვა	550,396.9	715,000.0	830,000.0	830,000.0	0.0	0.0

კოდი	დასახელება	2022 წლის ფაქტი	2023 წლის გეგმა	2024 წლის პროექტი			
				სულ	საბიუჯეტო სახსრები	გრანტი	კრედიტი
	ხარჯები	510,396.9	675,000.0	790,000.0	790,000.0	0.0	0.0
	ვალდებულებების კლება	40,000.0	40,000.0	40,000.0	40,000.0	0.0	0.0
56 03	საერთაშორისო საფინანსო ორგანიზაციებთან თანამშრომლობიდან გამომდინარე ვალდებულებები	23,259.6	2,800.0	10,000.0	10,000.0	0.0	0.0
	ხარჯები	23,259.6	2,800.0	10,000.0	10,000.0	0.0	0.0
56 04	ავტონომიური რესპუბლიკებისა და მუნიციპალიტეტებისათვის გადასაცემი ტრანსფერები	829,090.5	515,000.0	516,000.0	516,000.0	0.0	0.0
	ხარჯები	809,090.5	515,000.0	516,000.0	516,000.0	0.0	0.0
	ფინანსური აქტივების ზრდა	20,000.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
56 04 01	ავტონომიური რესპუბლიკებისათვის გადასაცემი ტრანსფერები	32,000.0	14,000.0	16,000.0	16,000.0	0.0	0.0
	ხარჯები	12,000.0	14,000.0	16,000.0	16,000.0	0.0	0.0
	ფინანსური აქტივების ზრდა	20,000.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
56 04 02	მუნიციპალიტეტებისათვის გადასაცემი ტრანსფერები	797,090.5	501,000.0	500,000.0	500,000.0	0.0	0.0
	ხარჯები	797,090.5	501,000.0	500,000.0	500,000.0	0.0	0.0
56 05	საქართველოს მთავრობის სარეზერვო ფონდი	0.0	60,000.0	80,000.0	80,000.0	0.0	0.0
	ხარჯები	0.0	60,000.0	80,000.0	80,000.0	0.0	0.0
56 06	წინა წლებში წარმოქმნილი დავალიანების დაფარვისა და სასამართლო გადაწყვეტილებების აღსრულების ფონდი	6,608.0	40,000.0	20,000.0	20,000.0	0.0	0.0
	ხარჯები	6,608.0	40,000.0	20,000.0	20,000.0	0.0	0.0
56 07	საქართველოს რეგიონებში განსახორციელებელი პროექტების ფონდი	0.0	400,000.0	400,000.0	400,000.0	0.0	0.0
	ხარჯები	0.0	400,000.0	400,000.0	400,000.0	0.0	0.0
56 08	მდღელთიანი დასახლებების განვითარების ფონდი	0.0	20,000.0	20,000.0	20,000.0	0.0	0.0
	ხარჯები	0.0	20,000.0	20,000.0	20,000.0	0.0	0.0
56 09	საქართველოს სახელმწიფო ჯილდოებისათვის დაწესებული ერთდროული ფულადი პრემიების გაცემის ფინანსური უზრუნველყოფა	139.0	200.0	200.0	200.0	0.0	0.0
	ხარჯები	139.0	200.0	200.0	200.0	0.0	0.0
56 10	საერთაშორისო ხელშეკრულებებიდან გამომდინარე საოპერაციო ხარჯებისა და სხვა ვალდებულებების თანადაფინანსება	646.0	750.0	350.0	350.0	0.0	0.0
	ხარჯები	646.0	750.0	350.0	350.0	0.0	0.0
56 11	დაგროვებითი საპენსიო სქემის თანადაფინანსება	275,000.0	310,000.0	430,000.0	430,000.0	0.0	0.0
	ხარჯები	275,000.0	310,000.0	430,000.0	430,000.0	0.0	0.0
56 12	საერთაშორისო პარტნიორებთან თანამშრომლობით მუნიციპალიტეტებში დაგეგმილი რეფორმების ფინანსური მხარდაჭერა	0.0	15,000.0	20,000.0	20,000.0	0.0	0.0
	ხარჯები	0.0	15,000.0	20,000.0	20,000.0	0.0	0.0
56 13	დონორების მიერ დაფინანსებული საერთო-სახელმწიფოებრივი მნიშვნელობის გადასახდელები	36,457.5	211,000.0	100,000.0	10,000.0	15,000.0	75,000.0
	ხარჯები	9,959.1	52,000.0	31,000.0	10,000.0	15,000.0	6,000.0

კოდი	დასახელება	2022 წლის ფაქტი	2023 წლის გეგმა	2024 წლის პროექტი			
				სულ	საბიუჯეტო სახსრები	გრანტი	კრედიტი
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	246.3	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
	ფინანსური აქტივების ზრდა	26,252.0	159,000.0	69,000.0	0.0	0.0	69,000.0
56 13 01	აჭარის მყარი ნარჩენების პროექტი (EBRD, SIDA)	0.0	6,000.0	5,000.0	0.0	0.0	5,000.0
	ხარჯები	0.0	1,000.0	0.0	0.0	0.0	0.0
	ფინანსური აქტივების ზრდა	0.0	5,000.0	5,000.0	0.0	0.0	5,000.0
56 13 02	თბილისის მყარი ნარჩენების მართვა	26,528.6	37,000.0	18,000.0	3,000.0	0.0	15,000.0
	ხარჯები	3,971.3	7,000.0	3,000.0	3,000.0	0.0	0.0
	ფინანსური აქტივების ზრდა	22,557.3	30,000.0	15,000.0	0.0	0.0	15,000.0
56 13 03	აჭარის სოფლების წყალმომარაგებისა და წყალარინების პროგრამა, საქართველო (EU, KfW)	6,615.2	35,000.0	20,000.0	2,000.0	5,000.0	13,000.0
	ხარჯები	3,027.6	5,000.0	7,000.0	2,000.0	5,000.0	0.0
	ფინანსური აქტივების ზრდა	3,587.5	30,000.0	13,000.0	0.0	0.0	13,000.0
56 13 04	საცხოვრებლად ვარგისი ქალაქების საინვესტიციო პროგრამა	2,182.3	20,500.0	22,000.0	2,000.0	0.0	20,000.0
	ხარჯები	1,936.0	12,000.0	6,000.0	2,000.0	0.0	4,000.0
	არაფინანსური აქტივების ზრდა	246.3	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
	ფინანსური აქტივების ზრდა	0.0	8,500.0	16,000.0	0.0	0.0	16,000.0
56 13 05	მდგრადი ურბანული მობილობა (KfW)	0.0	34,000.0	11,000.0	1,000.0	0.0	10,000.0
	ხარჯები	0.0	9,000.0	1,000.0	1,000.0	0.0	0.0
	ფინანსური აქტივების ზრდა	0.0	25,000.0	10,000.0	0.0	0.0	10,000.0
56 13 06	საქართველოს მიკრო, მცირე და საშუალო ზომის საწარმოების დახმარებისა და აღდგენის პროექტი (ეროვნული ბანკის კომპონენტი) (WB)	117.8	3,000.0	2,000.0	0.0	0.0	2,000.0
	ხარჯები	117.8	3,000.0	2,000.0	0.0	0.0	2,000.0
56 13 07	ბიომრავალფეროვნება და მდგრადი ადგილობრივი განვითარება საქართველოში (აჭარის სატყეო სააგენტოს კომპონენტი) (KfW)	564.7	0.0	10,000.0	1,000.0	9,000.0	0.0
	ხარჯები	564.7	0.0	10,000.0	1,000.0	9,000.0	0.0
56 13 08	ბათუმის მუნიციპალური ინფრასტრუქტურა (ფაზა V) (KfW)	0.0	0.0	12,000.0	1,000.0	1,000.0	10,000.0
	ხარჯები	0.0	0.0	2,000.0	1,000.0	1,000.0	0.0
	ფინანსური აქტივების ზრდა	0.0	0.0	10,000.0	0.0	0.0	10,000.0
56 13 09	თბილისის ავტობუსების პროექტი (ფაზა II) (EBRD)	0.0	35,000.0	0.0	0.0	0.0	0.0
	ხარჯები	0.0	5,000.0	0.0	0.0	0.0	0.0
	ფინანსური აქტივების ზრდა	0.0	30,000.0	0.0	0.0	0.0	0.0
56 13 10	თბილისის მეტროს პროექტი (EBRD)	0.0	40,000.0	0.0	0.0	0.0	0.0
	ხარჯები	0.0	10,000.0	0.0	0.0	0.0	0.0
	ფინანსური აქტივების ზრდა	0.0	30,000.0	0.0	0.0	0.0	0.0
56 13 11	ბათუმის ავტობუსების პროექტი (E5P, EBRD)	107.2	500.0	0.0	0.0	0.0	0.0
	ფინანსური აქტივების ზრდა	107.2	500.0	0.0	0.0	0.0	0.0

კოდი	დასახელება	2022 წლის ფაქტი	2023 წლის გეგმა	2024 წლის პროექტი			
				სულ	საბიუჯეტო სახსრები	გრანტი	კრედიტი
56 13 12	ბათუმში კომუნალური ინფრასტრუქტურის დაწესებულებათა რეაბილიტაცია - IV ფაზა (KfW)	341.7	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
	ხარჯები	341.7	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
56 14	2020-2022 წლების საპილოტე რეგიონების ინტეგრირებული განვითარების პროგრამის ფარგლებში შერჩეული პროექტების დაფინანსება მუნიციპალიტეტებში	123,424.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
	ხარჯები	123,424.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
57 00	სსიპ - ქუთაისის საერთაშორისო უნივერსიტეტი	1,244.5	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
	ხარჯები	1,244.5	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
	შრომის ანაზღაურება	767.6	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
58 00	ა(ა)იპ - ათასწლეულის ფონდი	270.5	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
	ხარჯები	270.5	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
59 00	ა(ა)იპ - მშვიდობის ფონდი უკეთესი მომავლისთვის	558.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
	ხარჯები	558.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0

თავი VII

ავტონომიური რესპუბლიკებისა და მუნიციპალიტეტებისათვის გადასაცემი ტრანსფერები

მუხლი 17. ავტონომიური რესპუბლიკებისა და მუნიციპალიტეტებისათვის გადასაცემი ტრანსფერები

1. ავტონომიური რესპუბლიკებისა და მუნიციპალიტეტებისათვის გადასაცემი ტრანსფერები განისაზღვროს 516 000.0 ათასი ლარის ოდენობით, თანდართული რედაქციით:

ავტონომიური რესპუბლიკებისა და მუნიციპალიტეტების დასახელება	სულ ტრანსფერი	ათას ლარებში	
		მიზნობრივი ტრანსფერი დელეგირებული უფლებამოსილების განსახორციელებლად*	სპეციალური ტრანსფერი
აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკა	16,000.0	0.0	16,000.0
ქალაქ თბილისის მუნიციპალიტეტი	440,590.0	590.0	440,000.0
აჟარის მუნიციპალიტეტი	1,475.0	45.0	1,430.0
ახმეტის მუნიციპალიტეტი	375.0	375.0	0.0
გურჯაანის მუნიციპალიტეტი	405.0	405.0	0.0
დედოფლისწყაროს მუნიციპალიტეტი	330.0	330.0	0.0
თელავის მუნიციპალიტეტი	455.0	455.0	0.0
ლაგოდეხის მუნიციპალიტეტი	390.0	390.0	0.0
საგარეჯოს მუნიციპალიტეტი	425.0	425.0	0.0
სიღნაღის მუნიციპალიტეტი	405.0	405.0	0.0
ყვარლის მუნიციპალიტეტი	405.0	405.0	0.0
ქალაქ ქუთაისის მუნიციპალიტეტი	325.0	325.0	0.0
ჭიათურის მუნიციპალიტეტი	410.0	410.0	0.0
ტყიბულის მუნიციპალიტეტი	295.0	295.0	0.0
წყალტუბოს მუნიციპალიტეტი	385.0	385.0	0.0
ბაღდათის მუნიციპალიტეტი	275.0	275.0	0.0
ვანის მუნიციპალიტეტი	275.0	275.0	0.0
ზესტაფონის მუნიციპალიტეტი	440.0	440.0	0.0
თერჯოლის მუნიციპალიტეტი	380.0	380.0	0.0
სამტრედიის მუნიციპალიტეტი	395.0	395.0	0.0
საჩხერის მუნიციპალიტეტი	380.0	380.0	0.0
ხარაგაულის მუნიციპალიტეტი	255.0	255.0	0.0
ხონის მუნიციპალიტეტი	240.0	240.0	0.0
ქალაქ ფოთის მუნიციპალიტეტი	420.0	420.0	0.0
ზუგდიდის მუნიციპალიტეტი	455.0	455.0	0.0
აბაშის მუნიციპალიტეტი	275.0	275.0	0.0
მარტვილის მუნიციპალიტეტი	320.0	320.0	0.0
მესტიის მუნიციპალიტეტი	265.0	265.0	0.0
სენაკის მუნიციპალიტეტი	360.0	360.0	0.0
ჩხოროწყუს მუნიციპალიტეტი	280.0	280.0	0.0
წალენჯიხის მუნიციპალიტეტი	380.0	380.0	0.0
ხობის მუნიციპალიტეტი	400.0	400.0	0.0

ავტონომიური რესპუბლიკებისა და მუნიციპალიტეტების დასახელება	სულ ტრანსფერი	მიზნობრივი ტრანსფერი დელეგირებული უფლებამოსილების განსახორციელებლად*	სპეციალური ტრანსფერი
გორის მუნიციპალიტეტი	540.0	540.0	0.0
ქუთაისის მუნიციპალიტეტი	2,885.0	120.0	2,765.0
ერედვის მუნიციპალიტეტი	2,685.0	65.0	2,620.0
კასპის მუნიციპალიტეტი	390.0	390.0	0.0
ქარელის მუნიციპალიტეტი	420.0	420.0	0.0
თიღვის მუნიციპალიტეტი	2,245.0	45.0	2,200.0
ხაშურის მუნიციპალიტეტი	435.0	435.0	0.0
ქალაქ რუსთავის მუნიციპალიტეტი	630.0	630.0	0.0
ბოლნისის მუნიციპალიტეტი	515.0	515.0	0.0
გარდაბნის მუნიციპალიტეტი	370.0	370.0	0.0
დმანისის მუნიციპალიტეტი	275.0	275.0	0.0
თეთრიწყაროს მუნიციპალიტეტი	340.0	340.0	0.0
მარნეულის მუნიციპალიტეტი	515.0	515.0	0.0
წალკის მუნიციპალიტეტი	250.0	250.0	0.0
ლანჩხუთის მუნიციპალიტეტი	400.0	400.0	0.0
ოზურგეთის მუნიციპალიტეტი	475.0	475.0	0.0
ჩოხატაურის მუნიციპალიტეტი	290.0	290.0	0.0
ადიგენის მუნიციპალიტეტი	260.0	260.0	0.0
ასპინძის მუნიციპალიტეტი	265.0	265.0	0.0
ახალქალაქის მუნიციპალიტეტი	435.0	435.0	0.0
ახალციხის მუნიციპალიტეტი	385.0	385.0	0.0
ბორჯომის მუნიციპალიტეტი	400.0	400.0	0.0
ნინოწმინდის მუნიციპალიტეტი	265.0	265.0	0.0
ახალგორის მუნიციპალიტეტი	3,875.0	120.0	3,755.0
დუშეთის მუნიციპალიტეტი	350.0	350.0	0.0
თიანეთის მუნიციპალიტეტი	275.0	275.0	0.0
მცხეთის მუნიციპალიტეტი	495.0	495.0	0.0
ყაზბეგის მუნიციპალიტეტი	230.0	230.0	0.0
ამბროლაურის მუნიციპალიტეტი	265.0	265.0	0.0
ლენტეხის მუნიციპალიტეტი	250.0	250.0	0.0
ონის მუნიციპალიტეტი	265.0	265.0	0.0
ცაგერის მუნიციპალიტეტი	265.0	265.0	0.0
სხვადასხვა მუნიციპალიტეტები	25,595.0	4,500.0	21,095.0
სულ	516,000.0	26,135.0	489,865.0

შენიშვნა: დელეგირებულ უფლებამოსილებებს განეკუთვნება „საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის შესახებ“, „სამხედრო ვალდებულებისა და სამხედრო სამსახურის შესახებ“, „თავდაცვის ძალების რეზერვისა და სამხედრო სარეზერვო სამსახურის შესახებ“, „საქართველოს ოკუპირებული ტერიტორიებიდან იძულებით გადაადგილებულ პირთა – დევნილთა შესახებ“, „სამშობლოს დაცვისას დაღუპულთა და ომის შემდეგ გარდაცვლილ მეომართა ხსოვნის უკვდავყოფის შესახებ“, „მალაღმთიანი რეგიონების განვითარების შესახებ“ საქართველოს კანონებით, ბავშვის უფლებათა კოდექსით და სხვა საქართველოს კანონებით განსაზღვრული უფლებამოსილებებით გათვალისწინებულ ღონისძიებათა დაფინანსება. ამ მუხლით გათვალისწინებული დელეგირებული უფლებამოსილებების გარდა, 2024 წელს შესაძლებელია განხორციელდეს მუნიციპალიტეტებისათვის საჯარო სკოლებისა და სკოლამდელი აღზრდის დაწესებულებების ინფრასტრუქტურის გაუმჯობესების მიზნით საქონლის, მომსახურებისა და სამუშაოების შესყიდვის (25 07 – ზოგადსაგანმანათლებლო და სკოლამდელი აღზრდის დაწესებულებების

მშენებლობა-რეაბილიტაცია) და მოსწავლეთა ტრანსპორტით უზრუნველყოფის (32 02 10 – საჯარო სკოლის მოსწავლეების ტრანსპორტით უზრუნველყოფა) უფლებამოსილებების დელეგირება.

2. ამ მუხლის პირველი პუნქტით სხვადასხვა მუნიციპალიტეტისათვის მიზნობრივი ტრანსფერის სახით განსაზღვრული 4 500.0 ათასი ლარის განკარგვა განხორციელდეს საქართველოს მთავრობის მიერ მიღებული გადაწყვეტილების შესაბამისად.

3. სხვადასხვა მუნიციპალიტეტის ხელშეწყობის მიზნით ამ მუხლის პირველი პუნქტით სხვადასხვა მუნიციპალიტეტისათვის სპეციალური ტრანსფერის სახით განსაზღვრული 21 095.0 ათასი ლარის განკარგვა განხორციელდეს საქართველოს მთავრობის მიერ მიღებული გადაწყვეტილების შესაბამისად.

მუხლი 18. მუნიციპალიტეტის კუთვნილი დამატებული ღირებულების გადასახადის განაწილების წესი

1. საქართველოს საბიუჯეტო კოდექსის 114⁵ მუხლის მე-5 ნაწილის შესაბამისად, 2024 წელს დამატებული ღირებულების გადასახადის განაწილების შედეგად თითოეული მუნიციპალიტეტის მიერ მისაღები შემოსავლის საპროგნოზო მოცულობის წინა წელთან შედარებით ზრდის მაქსიმალური პროცენტული მაჩვენებელი განისაზღვროს 25%-ით.

2. საქართველოს საბიუჯეტო კოდექსის 71-ე და 114⁵ მუხლების თანახმად თითოეული მუნიციპალიტეტის მიერ მისაღები დამატებული ღირებულების გადასახადის პროცენტული მაჩვენებელი განისაზღვროს შემდეგი ცხრილის შესაბამისად:

მუნიციპალიტეტების დასახელება	დამატებული ღირებულების გადასახადის პროცენტული განაწილება
ქალაქ თბილისის მუნიციპალიტეტი	37.14%
ქალაქ ბათუმის მუნიციპალიტეტი	3.59%
ქობულეთის მუნიციპალიტეტი	1.68%
ხელვაჩაურის მუნიციპალიტეტი	1.15%
ქედის მუნიციპალიტეტი	0.94%
შუახევის მუნიციპალიტეტი	0.37%
ხულოს მუნიციპალიტეტი	0.39%
ახმეტის მუნიციპალიტეტი	1.10%
გურჯაანის მუნიციპალიტეტი	1.35%
დედოფლისწყაროს მუნიციპალიტეტი	0.37%
თელავის მუნიციპალიტეტი	1.42%
ლაგოდეხის მუნიციპალიტეტი	1.04%
საგარეჯოს მუნიციპალიტეტი	1.41%
სიღნაღის მუნიციპალიტეტი	0.68%
ყვარლის მუნიციპალიტეტი	0.74%
ქალაქ ქუთაისის მუნიციპალიტეტი	3.48%
ჭიათურის მუნიციპალიტეტი	1.16%
ტყიბულის მუნიციპალიტეტი	0.52%
წყალტუბოს მუნიციპალიტეტი	1.34%
ბაღდათის მუნიციპალიტეტი	0.56%
ვანის მუნიციპალიტეტი	0.58%
ზესტაფონის მუნიციპალიტეტი	1.34%

მუნიციპალიტეტების დასახელება	დამატებული ღირებულების გადასახადის პროცენტული განაწილება
თერჯოლის მუნიციპალიტეტი	0.81%
სამტრედიის მუნიციპალიტეტი	1.11%
საჩხერის მუნიციპალიტეტი	1.20%
ხარაგაულის მუნიციპალიტეტი	0.54%
ხონის მუნიციპალიტეტი	0.56%
ქალაქ ფოთის მუნიციპალიტეტი	0.62%
ზუგდიდის მუნიციპალიტეტი	2.42%
აბაშის მუნიციპალიტეტი	0.51%
მარტვილის მუნიციპალიტეტი	0.81%
მესტიის მუნიციპალიტეტი	0.60%
სენაკის მუნიციპალიტეტი	0.92%
ჩხოროწყუს მუნიციპალიტეტი	0.55%
წალენჯიხის მუნიციპალიტეტი	0.63%
ხობის მუნიციპალიტეტი	0.59%
გორის მუნიციპალიტეტი	3.45%
კასპის მუნიციპალიტეტი	1.04%
ქარელის მუნიციპალიტეტი	1.05%
ხაშურის მუნიციპალიტეტი	1.32%
ქალაქ რუსთავის მუნიციპალიტეტი	2.98%
ბოლნისის მუნიციპალიტეტი	0.37%
გარდაბნის მუნიციპალიტეტი	0.37%
დმანისის მუნიციპალიტეტი	0.90%
თეთრიწყაროს მუნიციპალიტეტი	0.79%
მარნეულის მუნიციპალიტეტი	2.10%
წალკის მუნიციპალიტეტი	0.37%
ლანჩხუთის მუნიციპალიტეტი	0.74%
ოზურგეთის მუნიციპალიტეტი	1.45%
ჩოხატაურის მუნიციპალიტეტი	0.53%
ადიგენის მუნიციპალიტეტი	0.78%
ასპინძის მუნიციპალიტეტი	0.37%
ახალქალაქის მუნიციპალიტეტი	0.37%
ახალციხის მუნიციპალიტეტი	1.34%
ბორჯომის მუნიციპალიტეტი	0.37%
ნინოწმინდის მუნიციპალიტეტი	0.51%
დუშეთის მუნიციპალიტეტი	0.86%
თიანეთის მუნიციპალიტეტი	0.57%
მცხეთის მუნიციპალიტეტი	0.74%
ყაზბეგის მუნიციპალიტეტი	0.34%
ამბროლაურის მუნიციპალიტეტი	0.65%
ლენტეხის მუნიციპალიტეტი	0.39%
ონის მუნიციპალიტეტი	0.45%
ცაგერის მუნიციპალიტეტი	0.58%

თავი VIII მარეგულირებელი ნორმები

მუხლი 19. საერთო-სახელმწიფოებრივი მნიშვნელობის გადასახდელების განკარგვა

1. ამ კანონით დამტკიცებული საერთო-სახელმწიფოებრივი მნიშვნელობის გადასახდელების – „56 01 – საგარეო სახელმწიფო ვალდებულებების მომსახურება და დაფარვა“, „56 02 – სამინაო სახელმწიფო ვალდებულებების მომსახურება და დაფარვა“, „56 03 – საერთაშორისო საფინანსო ორგანიზაციებთან თანამშრომლობიდან გამომდინარე ვალდებულებები“, „56 04 – ავტონომიური რესპუბლიკებისა და მუნიციპალიტეტებისათვის გადასაცემი ტრანსფერები“, „56 09 – საქართველოს სახელმწიფო ჯილდოებისათვის დაწესებული ერთდროული ფულადი პრემიების გაცემის ფინანსური უზრუნველყოფა“, „56 10 – საერთაშორისო ხელშეკრულებებიდან გამომდინარე საოპერაციო ხარჯებისა და სხვა ვალდებულებების თანადაფინანსება“, „56 12 – საერთაშორისო პარტნიორებთან თანამშრომლობით მუნიციპალიტეტებში დაგეგმილი რეფორმების ფინანსური მხარდაჭერა“ და „56 13 – დონორების მიერ დაფინანსებული საერთო-სახელმწიფოებრივი მნიშვნელობის გადასახდელები“ – საბიუჯეტო სახსრების განკარგვა განხორციელოს საქართველოს ფინანსთა სამინისტრომ.

2. ამ კანონით დამტკიცებული საერთო-სახელმწიფოებრივი მნიშვნელობის გადასახდელის – „56 12 – საერთაშორისო პარტნიორებთან თანამშრომლობით მუნიციპალიტეტებში დაგეგმილი რეფორმების ფინანსური მხარდაჭერა“ – ფარგლებში გათვალისწინებული ასიგნებების განკარგვა განხორციელდეს საქართველოს მთავრობის მიერ მიღებული გადაწყვეტილებების შესაბამისად.

მუხლი 20. საქართველოს სახელმწიფო ბიუჯეტის ფონდები

1. საქართველოს სახელმწიფო ბიუჯეტით გაუთვალისწინებელი გადასახდელების დაფინანსების მიზნით საქართველოს სახელმწიფო ბიუჯეტში შეიქმნას საქართველოს მთავრობის სარეზერვო ფონდი 80 000.0 ათასი ლარის ოდენობით.

2. საქართველოს სახელმწიფო ბიუჯეტში შეიქმნას საქართველოს რეგიონებში განსახორციელებელი პროექტების ფონდი 400 000.0 ათასი ლარის ოდენობით და მისი განკარგვა განხორციელდეს საქართველოს კანონმდებლობის შესაბამისად.

3. საქართველოს მთავრობა საქართველოს რეგიონებში განსახორციელებელი პროექტების ფონდის ფარგლებში ამტკიცებს სოფლის მხარდაჭერის პროგრამას და მისი განკარგვის წესს.

4. საქართველოს მთავრობის მიერ დამტკიცებული პროცედურებისა და კრიტერიუმების შესაბამისად შერჩეული მუნიციპალური და რეგიონული პროექტების დასაფინანსებლად საქართველოს რეგიონებში განსახორციელებელი პროექტების ფონდიდან თანხა გამოიყოფა მხოლოდ მუნიციპალიტეტის მიერ თანადაფინანსების შემთხვევაში.

5. მაღალმთიანი დასახლებების განვითარების ფონდი განისაზღვროს 20 000.0 ათასი ლარის ოდენობით და მისი განკარგვა განხორციელდეს საქართველოს კანონმდებლობით დადგენილი წესით.

6. წინა წლებში წარმოქმნილი დავალიანების დაფარვისა და სასამართლო გადაწყვეტილებების აღსრულების ფონდი განისაზღვროს 20 000.0 ათასი ლარის ოდენობით და მისი განკარგვა განხორციელდეს საქართველოს მთავრობის მიერ მიღებული გადაწყვეტილებებისა და საქართველოს კანონმდებლობის შესაბამისად. საქართველოს ფინანსთა სამინისტრომ ხაზინის ერთიანი ანგარიშიდან საქართველოს კანონმდებლობით დადგენილი წესით, იძულებით ჩამოჭრილი თანხები ასახოს წინა წლებში წარმოქმნილი დავალიანების დაფარვისა და სასამართლო გადაწყვეტილებების აღსრულების ფონდით გათვალისწინებულ ასიგნებებში.

7. საქართველოს მთავრობის სარეზერვო ფონდიდან ან/და საქართველოს რეგიონებში განსახორციელებელი პროექტების ფონდიდან თანხის გამოყოფის თაობაზე წინადადებებს საბიუჯეტო ორგანიზაციების, მუნიციპალიტეტებისა და აფხაზეთისა და აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკების შესაბამისი ორგანოების მოთხოვნის საფუძველზე საქართველოს პრემიერ-მინისტრს ან საქართველოს მთავრობას წარუდგენს საქართველოს ფინანსთა სამინისტრო.

მუხლი 21. დაგროვებითი საპენსიო სქემის თანადაფინანსება

ამ კანონით დამტკიცებული საერთო-სახელმწიფოებრივი მნიშვნელობის გადასახდელის – „56 11 – დაგროვებითი საპენსიო სქემის თანადაფინანსება“ – პროგრამული კოდით გათვალისწინებული ასიგნებების განკარგვა განხორციელდეს „დაგროვებითი პენსიის შესახებ“ საქართველოს კანონის საფუძველზე, საქართველოს მთავრობის მიერ დადგენილი წესით.

მუხლი 22. დავალიანებების დაფარვა

ჩინა წლებში წარმოქმნილი ფაქტობრივი დავალიანებების დასაფარავად საქართველოს სახელმწიფო ბიუჯეტის დაფინანსებაზე მყოფმა საბიუჯეტო ორგანიზაციებმა შესაძლებელია გამოიყენონ 2024 წელს მათთვის გამოყოფილი ასიგნებები იმ პირობით, რომ არ დაიშვება ახალი დავალიანების დაგროვება, რისთვისაც მთელი პასუხისმგებლობა ეკისრებათ აღნიშნულ ორგანიზაციებს.

მუხლი 23. სახელმწიფო ვალი

1. საგარეო სახელმწიფო ვალდებულებების მომსახურებისა და დაფარვისათვის საქართველოს 2024 წლის სახელმწიფო ბიუჯეტით გათვალისწინებულია 2 125 000.0 ათასი ლარი:

ა) ძირითადი თანხის დაფარვისათვის – 1 375 000.0 ათასი ლარი, მათ შორის:

ა.ა) ორმხრივი კრედიტებისათვის – 361 200.0 ათასი ლარი;

ა.ბ) მრავალმხრივი კრედიტებისათვის – 1 013 800.0 ათასი ლარი;

ბ) პროცენტის გადახდისათვის – 750 000.0 ათასი ლარი, მათ შორის:

ბ.ა) ორმხრივი კრედიტებისათვის – 128 400.0 ათასი ლარი;

ბ.ბ) მრავალმხრივი კრედიტებისათვის – 585 200.0 ათასი ლარი;

ბ.გ) სახელმწიფოს მიერ საგარეო ფასიანი ქაღალდების მომსახურებისათვის – 36 400.0 ათასი ლარი.

2. საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს მიეცეს უფლება, ამ კანონით საგარეო ვალის მომსახურებისა და დაფარვისათვის გათვალისწინებული ასიგნებების ფარგლებში, კრედიტორი ქვეყნის მთავრობის თანხმობის შემთხვევაში, საქართველოს მთავრობის დადგენილებით განსაზღვრული წესით განახორციელოს საქართველოს იურიდიული პირებისათვის აღნიშნული სახსრებიდან თანხების ანაზღაურება ან შესაბამისი პროგრამების დაფინანსება ამ იურიდიული პირების მიერ კრედიტორი ქვეყნისათვის საგარეო ვალის მომსახურებისა და დაფარვის ანგარიშში პროდუქციის რეალიზაციისათვის და მომსახურების გაწევისათვის.

3. „საქართველოს მთავრობის საქართველოს ეროვნული ბანკისადმი დავალიანების დაფარვის ღონისძიებების შესახებ“ საქართველოს მთავრობისა და საქართველოს ეროვნული ბანკის 2006 წლის 20 მარტის შეთანხმებაში ცვლილებების შეტანის თაობაზე“ შეთანხმების შესაბამისად საქართველოს ეროვნული ბანკისათვის გადასახდელი პროცენტის მოცულობა განისაზღვროს 23 000.0 ათასი ლარით, ხოლო დასაფარავი ძირითადი თანხის მოცულობა – 40 000.0 ათასი ლარით.

4. „საქართველოს მთავრობის საქართველოს ეროვნული ბანკისადმი დავალიანების დაფარვის ღონისძიებების შესახებ“ საქართველოს მთავრობისა და საქართველოს ეროვნული ბანკის 2006 წლის 20 მარტის შეთანხმებაში ცვლილებების შეტანის თაობაზე“ შეთანხმების შესაბამისად განხორციელდეს საქართველოს მთავრობის მიერ 2023 წლის 15 მარტს გამოშვებული 80 846.0 ათასი ლარის სახელმწიფო ობლიგაციების განახლება და 40 000.0 ათასი ლარის ფასიანი ქაღალდების გადაფორმება სახელმწიფო ობლიგაციებად ღია ბაზრის ოპერაციებისათვის.

5. სახაზინო ვალდებულებებისა და სახაზინო ობლიგაციების გამოშვებით საშინაო ვალდებულებების წმინდა ზრდის საპროგნოზო მაჩვენებელი განისაზღვროს 1 500 000.0 ათასი ლარით. სახაზინო ვალდებულებებისა და სახაზინო ობლიგაციების გამოშვება განახორციელოს საქართველოს ფინანსთა სამინისტრომ „სახელმწიფო ვალის შესახებ“ საქართველოს კანონის შესაბამისად. საქართველოს ფინანსთა სამინისტრომ სახაზინო ვალდებულებებისა და სახაზინო ობლიგაციების დაფარვის აღრიცხვა განახორციელოს ბიუჯეტის შემოსულობების შესაბამისი მუხლის შემცირებით.

6. საქართველოს ფინანსთა სამინისტრო უფლებამოსილია სახაზინო ვალდებულებებისა და სახაზინო ობლიგაციების გამოშვების ნაცვლად გამოიყენოს ხაზინის ერთიან ანგარიშზე არსებული თავისუფალი ნაშთი. ამასთანავე, სახაზინო ვალდებულებებისა და სახაზინო ობლიგაციების გამოშვებით მიღებული სახსრების წმინდა მოცულობა და მათი გამოშვების ნაცვლად ხაზინის ერთიან ანგარიშზე არსებული თავისუფალი ნაშთის გამოყენება ჯამურად არ უნდა აღემატებოდეს საშინაო ვალდებულებების ზრდის საპროგნოზო მაჩვენებელს.

მუხლი 24. საჯარო დაწესებულებებში დასაქმებულთა შრომის ანაზღაურება

1. საქართველოს სახელმწიფო ბიუჯეტის განმკარგავ საბიუჯეტო ორგანიზაციებში დასაქმებულთა შრომის ანაზღაურება განისაზღვრება „საჯარო დაწესებულებაში შრომის ანაზღაურების შესახებ“ საქართველოს კანონის შესაბამისად.

2. 2024 წელს, „საჯარო დაწესებულებაში შრომის ანაზღაურების შესახებ“ საქართველოს კანონის შესაბამისად, დასაქმებულის საბაზო თანამდებობრივი სარგო განისაზღვროს 1 330 ლარის ოდენობით.

3. 2024 წლის განმავლობაში საქართველოს სახელმწიფო, აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკის, აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკისა და მუნიციპალიტეტების ბიუჯეტების დაფინანსებაზე მყოფ საჯარო დაწესებულებებში დასაქმებულ პირებზე საქართველოს კანონმდებლობით გათვალისწინებული ფულადი ჯილდო, დანამატი და სხვა ანაზღაურება გაიცეს მათთვის შესაბამისი ბიუჯეტებით დამტკიცებული ასიგნებების ფარგლებში, ამ კანონის 26-ე მუხლის „დ“ და „ე“ ქვეპუნქტებით განსაზღვრული შეზღუდვების გათვალისწინებით.

4. 2024 წლის განმავლობაში საქართველოს სახელმწიფო ბიუჯეტის დაფინანსებაზე მყოფი მხარჯავი დაწესებულებების მიერ მათთვის ხარჯების ეკონომიკური კლასიფიკაციის „შრომის ანაზღაურების“ მუხლით დამტკიცებული ასიგნებების გაზრდა შესაძლებელია მხოლოდ საქართველოს მთავრობის თანხმობით, არაუმეტეს იმავე მუხლით დამტკიცებული ასიგნების 1/12-ისა.

მუხლი 25. საჯარო დაწესებულებაში ადმინისტრაციული ხელშეკრულებით დასაქმებულ პირთა და შრომითი ხელშეკრულებით დასაქმებულ პირთა რიცხოვნობის შეზღუდვა

1. საჯარო დაწესებულებაში ადმინისტრაციული ხელშეკრულებით დასაქმებულ პირთა და საქართველოს კანონმდებლობის საფუძველზე, დამხმარე ამოცანების შესასრულებლად შრომითი ხელშეკრულებით დასაქმებულ პირთა რიცხოვნობა განისაზღვრება „საჯარო დაწესებულებაში შრომის ანაზღაურების შესახებ“ საქართველოს კანონის შესაბამისად.

2. ამ მუხლის პირველი პუნქტით განსაზღვრული შრომითი ხელშეკრულებით დასაქმებულ პირთა რიცხოვნობის შეზღუდვიდან გამონაკლისი საქართველოს სახელმწიფო ბიუჯეტის დაფინანსებაზე მყოფ საჯარო დაწესებულებებში დაიშვება საქართველოს მთავრობასთან შეთანხმებით, მუნიციპალიტეტების (გარდა ქალაქ თბილისის მუნიციპალიტეტისა) შემთხვევაში – შესაბამისი მუნიციპალიტეტის საკრებულოსთან შეთანხმებით, ხოლო ქალაქ თბილისის მუნიციპალიტეტისა და აფხაზეთისა და აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკების საჯარო დაწესებულებებში – შესაბამის ადმინისტრაციული ხელისუფლების ორგანოსთან შეთანხმებით.

3. არამუდმივი ამოცანების შესასრულებლად შრომითი ხელშეკრულებით დასაქმებულ პირთა რიცხოვნობა საჭიროებს ამ მუხლის მე-2 პუნქტით განსაზღვრულ შესაბამის ორგანოსთან შეთანხმებას, თუ საჯარო დაწესებულებაში 30 დღეზე მეტი ვადით გაფორმებული შრომითი ხელშეკრულებით დასაქმებულ პირთა რიცხოვნობა აღემატება შტატით გათვალისწინებულ თანამდებობებზე ფაქტობრივად დასაქმებულ თანამშრომელთა რიცხოვნობის 1%-ს. იმ საჯარო დაწესებულებაში, სადაც სამშატო რიცხოვნობის 1% 5 ერთეულზე ნაკლებია, შეთანხმებას საჭიროებს შრომითი ხელშეკრულებით დასაქმებულ პირთა რიცხოვნობა, რომელიც 5 ერთეულზე მეტია.

მუხლი 26. საქართველოს კანონმდებლობით დადგენილი მაკროეკონომიკური პარამეტრების ზღვრების დაცვის მიზნით განსახორციელებელი ღონისძიებები და შეზღუდვები

„ეკონომიკური თავისუფლების შესახებ“ საქართველოს ორგანული კანონის შესაბამისად, ამ კანონით დადგენილი მაკროეკონომიკური პარამეტრების ზღვრების დაცვის მიზნით, აგრეთვე საქართველოს ორგანული კანონის „ადგილობრივი თვითმმართველობის კოდექსი“ 155¹ მუხლის საფუძველზე მინიჭებული უფლებამოსილების გათვალისწინებით:

ა) საქართველოს მთავრობა უფლებამოსილია შეაჩეროს საქართველოს სამინისტროებისათვის საქართველოს სახელმწიფო ბიუჯეტით გათვალისწინებული თანხების ფარგლებში გადახდის განხორციელება საბიუჯეტო კლასიფიკაციის კოდექსისა და მუხლების მიხედვით, აგრეთვე საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს წინადადებების საფუძველზე, საქართველოს კანონმდებლობით დადგენილი წესით მიიღოს გადაწყვეტილება ამ კანონით მხარჯავი დაწესებულებებისათვის გათვალისწინებული ასიგნებების საერთო-სახელმწიფოებრივი მნიშვნელობის გადასახდელებში გადატანის თაობაზე;

ბ) საქართველოს მთავრობა უფლებამოსილია განსაზღვროს შესყიდვების ერთიანი ლექსიკონის (CPV) კოდექსის მიხედვით კლასიფიკატორის კოდექსი, რომელთა ფარგლებში შემსყიდველი ორგანიზაციების მიერ სახელმწიფო შესყიდვების განხორციელება საქართველოს მთავრობის წინასწარ თანხმობას საჭიროებს;

გ) საქართველოს სამინისტროებმა ყოველი კვარტალის დასრულებიდან არაუგვიანეს 15 დღისა საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს წარუდგინონ ინფორმაცია მათ მიერ და მათი კონტროლისადმი დაქვემდებარებული საბიუჯეტო ორგანიზაციების მიერ ამ კანონით მათთვის გათვალისწინებული საბიუჯეტო სახსრებით, „სახელმწიფო შესყიდვების შესახებ“ საქართველოს კანონის შესაბამისად განხორციელებული ტენდერების შედეგად წარმოქმნილი ეკონომიის შესახებ. საქართველოს სამინისტროების მიერ ტენდერების შედეგად წარმოქმნილი ეკონომიის შემდგომი გამოყენების საკითხი საჭიროებს საქართველოს ფინანსთა სამინისტროსთან შეთანხმებას, გარდა იმ შემთხვევისა, როდესაც წარმოქმნილი ეკონომიის შემდგომი გამოყენება ხდება იმავე პროგრამული კოდის ფარგლებში, შესყიდვების ერთიანი ლექსიკონის (CPV) იმავე კოდით;

დ) საქართველოს მთავრობა უფლებამოსილია საჭიროების შემთხვევაში შეზღუდოს საბიუჯეტო ორგანიზაციებში დასაქმებულ პირებზე საქართველოს კანონმდებლობით გათვალისწინებული ჯილდოს და დანამატის გაცემა, გარდა „საჯარო დაწესებულებაში შრომის ანაზღაურების შესახებ“ საქართველოს კანონის პირველი მუხლის მე-5 პუნქტის „ა“ ქვეპუნქტის საფუძველზე დაწესებული დანამატებისა;

ე) ამ მუხლის „დ“ ქვეპუნქტით განსაზღვრული შეზღუდვის შესახებ წინადადებებს საქართველოს მთავრობას წარუდგენს საქართველოს ფინანსთა სამინისტრო.

მუხლი 27. საზღვარგარეთ საქართველოს დიპლომატიური წარმომადგენლობებისა და საკონსულო დაწესებულებების შემოსულობათა ხარჯვა

„საქართველოს საგარეო საქმეთა სამინისტროს სისტემაში შემავალი ბიუჯეტის მხარჯავი ერთეულების მიერ მიღებული საკონსულო მოსაკრებლის, დელეგირებული უფლებამოსილების ფარგლებში საკონსულო თანამდებობის პირის მიერ გაწეული მომსახურების საფასურისა და ბიუჯეტის სხვა შემოსულობების აღრიცხვისა და გამოყენების წესის შესახებ“ საქართველოს პრეზიდენტის 2010 წლის 15 ოქტომბრის №835 ბრძანებულების შესაბამისად, საზღვარგარეთ საქართველოს დიპლომატიური წარმომადგენლობებისა და საკონსულო დაწესებულებების მიერ მიღებული საკონსულო მოსაკრებლის, დელეგირებული უფლებამოსილების ფარგლებში საკონსულო თანამდებობის პირის მიერ გაწეული მომსახურების საფასურისა და ბიუჯეტის სხვა შემოსულობების ხარჯვა განხორციელდეს ადგილზე, ამ კანონით შესაბამისი წარმომადგენლობისა და დაწესებულებისათვის დამტკიცებული ასიგნებების ფარგლებში.

მუხლი 28. საქართველოს პარლამენტის მიერ ზოგიერთი ღონისძიების დაფინანსება

საქართველოს პარლამენტს მიეცეს უფლება, პარლამენტის წევრის გარდაცვალების შემთხვევაში, ამ კანონით მისთვის დამტკიცებული ასიგნებების ფარგლებში დააფინანსოს დაკრძალვასთან და სასაფლაოს მოწყობასთან დაკავშირებული ყველა ღონისძიება.

მუხლი 29. საქართველოს თავდაცვის სამინისტროს მიერ ზოგიერთი ღონისძიების დაფინანსება

1. საქართველოს თავდაცვის სამინისტროს მიეცეს უფლება, 2023 წელს „ხარჯების“ და „არაფინანსური აქტივების ზრდის“ მუხლებით გათვალისწინებული ასიგნებებით შესრულებული სამუშაოების/საქონლის/მომსახურების დაფინანსება, რომელთა უწყვეტი განხორციელებაც აუცილებელია თავდაცვის ძალების აღმშენებლობისა და თავდაცვისუნარიანობის ამაღლების მიზნით სახელმწიფოს მიერ ნაკისრი ვალდებულებების შესასრულებლად, განახორციელოს ამ კანონით საქართველოს თავდაცვის სამინისტროსათვის „ხარჯების“ და „არაფინანსური აქტივების ზრდის“ მუხლებით დამტკიცებული ასიგნებების ფარგლებში.

2. საქართველოს თავდაცვის მინისტრის ინდივიდუალური ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტით განსაზღვრულ შემთხვევაში და დაწესებული ლიმიტის ფარგლებში საქართველოს თავდაცვის სამინისტროს ქვედანაყოფების (ერთეულების) მიერ შესასყიდ საქონელზე, სამუშაოსა და მომსახურებაზე საქართველოს თავდაცვის მინისტრის იმავე აქტით განსაზღვრული სტრუქტურული ქვედანაყოფები (ერთეულები) ითვლებიან შემსყიდველ ორგანიზაციებად და აქვთ სახელმწიფო შესყიდვების შესახებ საქართველოს კანონმდებლობით გათვალისწინებული უფლება-მოვალეობები და პასუხისმგებლობა.

მუხლი 30. საქართველოს ოკუპირებული ტერიტორიებიდან დევნილთა, შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტროს მიერ განსახორციელებელი ღონისძიებები

1. ამ კანონით საქართველოს ოკუპირებული ტერიტორიებიდან დევნილთა, შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტროსათვის დამტკიცებული ასიგნებების ფარგლებში საქართველოს ოკუპირებული ტერიტორიებიდან დევნილთა, შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტროს სისტემაში განსახორციელებელ ცალკეულ ღონისძიებებში გაგრძელდეს და, აუცილებლობის შემთხვევაში, შემოღებულ იქნეს ღონისძიებათა ნაწილის ანაზღაურება მოსახლეობის მიერ თანაგადახდის პრინციპით. თანაგადახდის წესს, ფორმასა და მოცულობას განსაზღვრავს საქართველოს მთავრობა.

2. ამ კანონით საქართველოს ოკუპირებული ტერიტორიებიდან დევნილთა, შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტროს სახელმწიფო პროგრამებისათვის – „მოსახლეობის სოციალური დაცვა“, „მოსახლეობის ჯანმრთელობის დაცვა“, „სამედიცინო საქმიანობის რეგულირების პროგრამის“ ფარგლებში ქვეპროგრამებისათვის „სამედიცინო-სოციალური ექსპერტიზა და კონტროლი“ და „სამკურნალო საშუალებების ხარისხის სახელმწიფო კონტროლი“, „სამედიცინო დაწესებულებათა რეაბილიტაცია და აღჭურვა“, „შრომისა და დასაქმების სისტემის რეფორმების პროგრამის“ ფარგლებში ქვეპროგრამებისათვის „დასაქმების ხელშეწყობის მომსახურებათა განვითარება“, „სამუშაოს მაძიებელთა პროფესიული კვალიფიკაციის ამაღლება“ და „საზოგადოებრივ სამუშაოებზე დასაქმების ხელშეწყობა“ – გათვალისწინებული ასიგნებების ფარგლებში განსახორციელებელ ღონისძიებათა დაფინანსების, თანადაფინანსების, ანგარიშსწორების წესებსა და ძირითად პრინციპებს განსაზღვრავს საქართველოს მთავრობა, თუ საქართველოს კანონმდებლობით სხვა რამ არ არის დადგენილი.

3. „მოსახლეობის საპენსიო უზრუნველყოფის“ ფარგლებში გაიცეს სახელმწიფო პენსია და სახელმწიფო კომპენსაცია.

4. სახელმწიფო პენსიის ოდენობა 2024 წლის 1 იანვრიდან განისაზღვროს:

ა) 70 წლამდე ასაკის პენსიონერისათვის – 315 ლარით;

ბ) 70 წლის ან მეტი ასაკის პენსიონერისათვის – 415 ლარით.

5. „მოსახლეობის მიზნობრივი ჯგუფების სოციალური დახმარების“ ფარგლებში:

ა) გაიცეს სოციალური პაკეტი „სოციალური პაკეტის განსაზღვრის შესახებ“ საქართველოს მთავრობის 2012 წლის 23 ივლისის №279 დადგენილებით დამტკიცებული „სოციალური პაკეტის გაცემის წესისა და პირობების“ შესაბამისად;

ბ) გაიცეს საყოფაცხოვრებო სუბსიდია „სოციალური შეღავათების მონეტიზაციის შესახებ“ საქართველოს მთავრობის 2007 წლის 11 იანვრის №4 დადგენილების შესაბამისად;

გ) გაგრძელდეს „სოციალური დახმარების შესახებ“ საქართველოს მთავრობის 2006 წლის 28 ივლისის №145 დადგენილებით დამტკიცებული „სოციალური დახმარების პროგრამის განხორციელების ძირითადი პრინციპები, რეინტეგრაციის შემწეობის ოდენობა, მინდობით აღზრდის ანაზღაურების ოდენობა, სრულწლოვანზე ოჯახური მზრუნველობის ანაზღაურების ოდენობა, სოციალური დახმარების ოდენობის გაანგარიშების, ღონისძიებათა დაფინანსებისა და ანგარიშსწორების, აგრეთვე საქართველოს ოკუპირებული ტერიტორიებიდან იძულებით გადაადგილებულ პირთა – დევნილთა, ასევე ლტოლვილისა და ჰუმანიტარული სტატუსის მქონე პირთა ყოველთვიური შემწეობის დაფინანსების წესი“;

დ) გაგრძელდეს დევნილთა, ლტოლვილისა და ჰუმანიტარული სტატუსების მქონე პირთა შემწეობების გაცემა: ერთ დევნილზე, ლტოლვილის ან ჰუმანიტარული სტატუსის მქონე პირზე გასაცემი ყოველთვიური შემწეობის ოდენობა განისაზღვროს 45 ლარით;

ე) გაგრძელდეს ორსულობის, მშობიარობისა და ბავშვის მოვლის, აგრეთვე ახალშობილის შვილად აყვანის გამო და დროებითი შრომისუუნარობის გამო დახმარებების გაცემა საქართველოს ოკუპირებული ტერიტორიებიდან დევნილთა, შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის მინისტრის მიერ დადგენილი წესითა და პირობებით;

ვ) დაფინანსდეს დახმარება შრომითი მოვალეობის შესრულებისას დასაქმებულის ჯანმრთელობისათვის ვნების შედეგად მიყენებული ზიანის ანაზღაურებისათვის „შრომითი მოვალეობის შესრულებისას დასაქმებულის ჯანმრთელობისათვის ვნების შედეგად მიყენებული ზიანის ანაზღაურების დახმარების დანიშვნისა და გაცემის წესის დამტკიცების თაობაზე“ საქართველოს მთავრობის 2013 წლის 1 მარტის №45 დადგენილებით განსაზღვრული წესითა და პირობებით;

ზ) დაფინანსდეს ამ პუნქტით გათვალისწინებული ღონისძიებების განხორციელებასთან დაკავშირებული ყველა საჭირო ღონისძიება;

თ) დაფინანსდეს საქართველოს მთავრობის მიერ განსაზღვრული სხვა ღონისძიებები.

6. საქართველოს მთავრობას მიეცეს უფლება, განსაზღვროს 2023 წლის შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის ის სახელმწიფო პროგრამები/მათი ღონისძიებები/მოცულობები, რომელთა განხორციელებაც უწყვეტად გაგრძელდება 2024 წლის 1 იანვრიდან საქართველოს ოკუპირებული ტერიტორიებიდან დევნილთა, შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტროს სისტემაში განსახორციელებელი 2024 წლის სახელმწიფო პროგრამების დამტკიცებამდე და ამ პროგრამებით გათვალისწინებული მიმწოდებლების გამოვლენამდე „სახელმწიფო შესყიდვების შესახებ“ საქართველოს კანონის მოთხოვნათა შესაბამისად ან ვაუჩერის პირობების გათვალისწინებით.

7. საქართველოს ოკუპირებული ტერიტორიებიდან დევნილთა, შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტროს სისტემაში ამ კანონით გათვალისწინებული შესაბამისი ასიგნებების ფარგლებში განსახორციელებელი ღონისძიებებისა და მათი კომპონენტების დამტკიცებამდე ან/და „სახელმწიფო შესყიდვების შესახებ“ საქართველოს კანონის მოთხოვნათა შესრულებამდე ან ვაუჩერის პირობების შესაბამისად შესაბამისი მიმწოდებლების გამოვლენამდე გაგრძელდეს 2023 წლის შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სახელმწიფო პროგრამებით განსაზღვრული ის ღონისძიებები, რომელთა უწყვეტი განხორციელებაც აუცილებელია სახელმწიფოს მიერ ნაკისრი ვალდებულებების შესასრულებლად, და ხელშეკრულებები გაფორმდეს იმავე მიმწოდებლებთან, თუ საქართველოს კანონმდებლობით სხვა რამ არ იქნა განსაზღვრული. ამასთანავე, აღნიშნულის შესახებ ეცნობოთ საქართველოს პარლამენტის ჯანმრთელობის დაცვისა და სოციალურ საკითხთა კომიტეტს და საჯარო სამართლის იურიდიულ პირს – სახელმწიფო შესყიდვების სააგენტოს.

8. საქართველოს ოკუპირებული ტერიტორიებიდან დევნილთა, შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტროს სახელმწიფო პროგრამების ფარგლებში 2023 წელს შესრულებული სამუშაოები დაფინანსდეს ამ კანონით საქართველოს ოკუპირებული ტერიტორიებიდან დევნილთა, შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტროსათვის დამტკიცებული ასიგნებებიდან.

9. საქართველოს ოკუპირებული ტერიტორიებიდან დევნილთა, შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტროს სახელმწიფო პროგრამების ფარგლებში 2023 წელს გაცემული ვაუჩერები (შესაბამისი ვაუჩერის პირობების გათვალისწინებით) და „რეფერალური მომსახურების“ სახელმწიფო პროგრამის „სტიქიური უბედურებების, კატასტროფების, საგანგებო სიტუაციების, კონფლიქტურ რეგიონებში დაზარალებულ მოქალაქეთა და საქართველოს მთავრობის მიერ განსაზღვრული სხვა შემთხვევების დროს მოსახლეობის სამედიცინო დახმარების კომპონენტის“ ფარგლებში მიღებული გადაწყვეტილებები, რომლებიც ვერ დაფინანსდა 2023 წელს, დაფინანსდეს ამ კანონით შესაბამისი პროგრამებისათვის გათვალისწინებული ასიგნებებიდან.

10. ამ კანონით დამტკიცებული პროგრამული კოდის „27 03 02 02 – იმუნიზაცია“ ფარგლებში ვაქცინების, შპრიცების, მალარიის სამკურნალო მედიკამენტებისა და „ცივი ჯაჭვის“ აღჭურვილობების შესყიდვა განხორციელდეს გაეროს ბავშვთა ფონდის მეშვეობით, გამარტივებული შესყიდვით, ხოლო იმ ვაქცინების, შპრიცების, მალარიის სამკურნალო მედიკამენტებისა და „ცივი ჯაჭვის“ აღჭურვილობების შესყიდვა, რომელთა შესყიდვაც ვერ ხორციელდება გაეროს ბავშვთა ფონდის მეშვეობით, – „სახელმწიფო შესყიდვების შესახებ“ საქართველოს კანონის შესაბამისად.

11. ამ კანონით დამტკიცებული პროგრამული კოდის „27 03 02 06 – ტუბერკულოზის მართვა“ ფარგლებში, მათ შორის, „საქართველოში ყველა ფორმის ტუბერკულოზის ხარისხიან დიაგნოსტიკასა და მკურნალობაზე უნივერსალური ხელმისაწვდომობის მდგრადობის პროგრამის“ (GEO-T-NCDC) ღონისძიებებისათვის, და პროგრამული კოდის „27 03 02 07 – აივ ინფექციის/შიდსის მართვა“ ფარგლებში, მათ შორის, „საქართველოში აივ ინფექციის/შიდსის პრევენციის, მკურნალობისა და მოვლის ღონისძიებების გაძლიერებისა და მდგრადობის უზრუნველყოფის პროგრამის“ (GEO-H-NCDC) ღონისძიებებისათვის, ფარმაცევტული და სხვა სამედიცინო დანიშნულების საქონლის შესყიდვა, მათ შორის, აივ ინფექციის/შიდსის და ტუბერკულოზის სამკურნალო პირველი რიგის და მეორე რიგის მედიკამენტების შემენა, ამ კანონით გათვალისწინებული ასიგნებების ფარგლებში განხორციელდეს აივ ინფექციის/შიდსის, ტუბერკულოზისა და მალარიის წინააღმდეგ ბრძოლის გლობალური ფონდის მიერ განსაზღვრული გაერთიანებული საერთაშორისო შესყიდვების მექანიზმისა და აგენტების, მათ შორის, შესყიდვის ელექტრონული პლატფორმის, გამოყენებით, ხოლო იმ ფარმაცევტული და სხვა სამედიცინო დანიშნულების საქონლის შესყიდვა, რომელთა შესყიდვაც ვერ ხორციელდება აივ ინფექციის/შიდსის, ტუბერკულოზისა და მალარიის წინააღმდეგ ბრძოლის გლობალური ფონდის მიერ განსაზღვრული გაერთიანებული საერთაშორისო შესყიდვის მექანიზმისა და აგენტების საშუალებით, – „სახელმწიფო შესყიდვების შესახებ“ საქართველოს კანონის შესაბამისად.

12. ამ კანონით დამტკიცებული პროგრამული კოდის „27 03 02 06 – ტუბერკულოზის მართვა“ ფარგლებში საქართველოს მოქალაქეები ტუბერკულოზის საწინააღმდეგო მკურნალობის რეჟიმის დაცვაში ხელშეწყობის მიზნით, ტუბერკულოზის საწინააღმდეგო მკურნალობის რეჟიმის დაცვის შემთხვევაში, ამბულატორიული მკურნალობის მთელი კურსის განმავლობაში იღებენ სოციალურ დახმარებას საქართველოს მთავრობის მიერ დადგენილი წესის შესაბამისად.

13. დევნილთა მართლზომიერ მფლობელობაში არსებული საცხოვრებელი ფართობის (სადაც დევნილი სახელმწიფოს მიერ იქნა განსახლებული და რომელიც საქართველოს ოკუპირებული ტერიტორიებიდან დევნილთა, შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტროს მონაცემთა ბაზაში დაფიქსირებული იყო, როგორც დევნილთა კომპაქტურად (ორგანიზებულად) განსახლების ობიექტი, აგრეთვე სადაც სამინისტრო ახორციელებდა ადმინისტრაციის, საყოფაცხოვრებო და კომუნალური მომსახურების ხარჯების (მათ შორის, ობიექტებში განსახლებულ დევნილთა, ლტოლვილისა და ჰუმანიტარული სტატუსების მქონე პირთა მიერ მოხმარებული წყლის, ნარჩენების გატანის, ასენიზაციისა და დეზინფექცია-დერატორიზაციის, განსახლების ობიექტებში მომსახურებისა და

მიმდინარე შეკეთების სხვა ხარჯები) ანაზღაურებას) ადმინისტრაციული ხარჯის დაფინანსება ერთ დევნილზე განისაზღვროს თვეში 2 ლარით. აღნიშნული დაფინანსება განხორციელდეს სახელშეკრულებო ვალდებულებების შესაბამისად. ხელშეკრულების პირობებს და მის გასაფორმებლად საჭირო დოკუმენტაციას ადგენს საქართველოს ოკუპირებული ტერიტორიებიდან დევნილთა, შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტრო.

14. ეპიდემიოლოგიური მდგომარეობის გათვალისწინებით, საქართველოს მთავრობა უფლებამოსილია საქართველოში შემოსვლის ან/და ყოფნის მიზნით შესაბამის უცხოელთა და მოქალაქეობის არმქონე პირთა წრის მიმართ დაადგინოს ჯანმრთელობისა და უბედური შემთხვევის დაზღვევის პირობები და წესები.

მუხლი 31. ყაზბეგის მუნიციპალიტეტისა და დუშეთის მუნიციპალიტეტის მაღალმთიანი სოფლების მოსახლეობისათვის მიწოდებული ბუნებრივი აირის ღირებულების ანაზღაურება

1. ყაზბეგის მუნიციპალიტეტსა და დუშეთის მუნიციპალიტეტის მაღალმთიანი სოფლებში (სეთურნი, ზაქათკარი, ჯალმიანი, ბედონი, ბენიან-ბეგონი, იუხო, მუდღურუ, წკერე, ციხიანი, სვიანა-როსტიანი და ქოროლო, აგრეთვე ის სოფლები, რომელთაც საქართველოს კანონმდებლობის შესაბამისად მაღალმთიანი დასახლების სტატუსი მიენიჭათ) მუდმივად მცხოვრები მოსახლეობისათვის (აბონენტებისათვის) ბუნებრივი აირის მოხმარებაზე 2023 წლის 1 დეკემბრიდან 2024 წლის 15 მაისის ჩათვლით და 2024 წლის 15 ოქტომბრიდან 2024 წლის 30 ნოემბრის ჩათვლით პერიოდებში განისაზღვროს შეღავათი თითოეულ აბონენტზე თვეში 700 მ³-ის (მაისსა და ოქტომბერში – 350 მ³-ის) ოდენობით. ამასთანავე, აბონენტებს მიეცეთ შესაძლებლობა, აღნიშნული პერიოდების შესაბამის საანგარიშო თვეში გამოუყენებელი შეღავათით ისარგებლონ მომდევნო თვეში, კერძოდ, 2023 წლის 1 დეკემბრიდან გამოუყენებელი შეღავათი გამოყენებულ იქნეს 2024 წლის 15 მაისის ჩათვლით პერიოდში, ხოლო რიცხული შეღავათი გაუქმდეს 2024 წლის 16 მაისს, 2024 წლის 15 ოქტომბრიდან გამოუყენებელი შეღავათი გამოყენებულ იქნეს 2025 წლის 15 მაისის ჩათვლით პერიოდში, ხოლო რიცხული შეღავათი გაუქმდეს 2025 წლის 16 მაისს.

2. ბუნებრივი აირის გამანაწილებელი კომპანია ვალდებულია ამ მუხლის პირველი პუნქტის თანახმად შეღავათით მოსარგებლე აბონენტების საადრიცხვო ბარათებზე ყოველი თვის დასაწყისში ასახოს შეღავათის შესაბამისი ლიმიტი და შესაბამის საანგარიშო პერიოდში გამოუყენებელი შეღავათი.

3. ბუნებრივი აირის გამანაწილებელი კომპანიის მიერ წარმოდგენილი და მუნიციპალიტეტების გამგეობების მიერ სათანადოდ დამოწმებული შესაბამისი ანგარიშების მიხედვით საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტრომ ანაზღაუროს 2023 წლის 1 დეკემბრიდან 2024 წლის 15 მაისის ჩათვლით და 2024 წლის 15 ოქტომბრიდან 2024 წლის 30 ნოემბრის ჩათვლით პერიოდებში ყაზბეგის მუნიციპალიტეტსა და დუშეთის მუნიციპალიტეტის მაღალმთიანი სოფლებში (სეთურნი, ზაქათკარი, ჯალმიანი, ბედონი, ბენიან-ბეგონი, იუხო, მუდღურუ, წკერე, ციხიანი, სვიანა-როსტიანი და ქოროლო, აგრეთვე ის სოფლები, რომელთაც საქართველოს კანონმდებლობის შესაბამისად მაღალმთიანი დასახლების სტატუსი მიენიჭათ) მუდმივად მცხოვრები მოსახლეობის (აბონენტების) მიერ ამ მუხლის პირველი პუნქტით დადგენილი ლიმიტის და შესაბამის საანგარიშო პერიოდში გამოუყენებელი შეღავათის ფარგლებში ფაქტობრივად მოხმარებული ბუნებრივი აირის ღირებულება.

მუხლი 32. ყოფილი სამხრეთ ოსეთის ავტონომიური ოლქის ტერიტორიაზე დროებითი ადმინისტრაციულ-ტერიტორიული ერთეულის ადმინისტრაციის – სამხრეთ ოსეთის ადმინისტრაციის მიერ განსახორციელებელი ღონისძიებები

2024 წლის განმავლობაში ყოფილი სამხრეთ ოსეთის ავტონომიური ოლქის ტერიტორიაზე დროებითი ადმინისტრაციულ-ტერიტორიული ერთეულის ადმინისტრაციის – სამხრეთ ოსეთის ადმინისტრაციის ხელმძღვანელი უფლებამოსილია ამ კანონით ადმინისტრაციისათვის დამტკიცებული ასიგნებებიდან თავისი გადაწყვეტილების საფუძველზე გასცეს ერთჯერადი დახმარებები.

მუხლი 33. საქართველოს იუსტიციის სამინისტროს მიერ განსახორციელებელი ღონისძიებები

1. საქართველოს იუსტიციის სამინისტროს მიეცეს უფლება, პროგრამული კოდის „26 02 02 – ბრალდებულთა და მსჯავრდებულთა ეკვივალენტური სამედიცინო მომსახურებით უზრუნველყოფა“ ფარგლებში 2023 წელს მიღებული საქონლისა და მომსახურების დაფინანსება განახორციელოს ამ კანონით საქართველოს იუსტიციის სამინისტროსათვის დამტკიცებული ასიგნებებიდან.

2. საქართველოს იუსტიციის სამინისტროს მიეცეს უფლება, ამ კანონით მისთვის გათვალისწინებული ასიგნებების ფარგლებში უზრუნველყოს საერთაშორისო საარბიტრაჟო დავებსა და უცხო ქვეყნის სასამართლოებში მიმდინარე საქმეებთან დაკავშირებით სახელმწიფოს წარმომადგენლობის განხორციელების მიზნით იურიდიული კომპანიებისაგან იურიდიული მომსახურების შესყიდვის, შესაბამისი საარბიტრაჟო და სასამართლო ხარჯების, მოწმეებისა და უცხოელი ექსპერტების საარბიტრაჟო და სასამართლო პროცესებში მონაწილეობის უზრუნველსაყოფად, ადამიანის უფლებათა ევროპულ სასამართლოში კომპლექსურ საქმეებზე დავების საწარმოებლად იურიდიული მომსახურების შესყიდვის, არასრულწლოვანი საქართველოს მოქალაქეების უცხო ქვეყანაში არამართლზომიერად გადაადგილებისა და დაკავების საქმეების უცხო ქვეყანაში წარმოებისა და ბავშვების საქართველოში დაბრუნების, საქართველოს მოქალაქეების ჰუმანიტარული საჭიროების უზრუნველყოფის მიზნით, აგრეთვე აღნიშნულ საქმეებთან დაკავშირებული სხვა, გაუთვალისწინებელი ხარჯებისა და საქართველოს კანონმდებლობით მათთან დაკავშირებული გადასახადების დაფინანსება, მათ შორის, ამ კანონის ამოქმედებამდე გაფორმებული ხელშეკრულებების ფარგლებში აღებული ვალდებულებების დაფინანსება.

მუხლი 34. საქართველოს საერთო სასამართლოების ფუნქციონირებასთან დაკავშირებით განსახორციელებელი ღონისძიებები

ამ კანონის მე-16 მუხლით საქართველოს საერთო სასამართლოებისათვის განსაზღვრული მომუშავეთა რიცხოვნობა არ ზღუდავს კანონით დადგენილი წესით საქართველოს საერთო სასამართლოების მოსამართლეების და მათთან დაკავშირებული თანამშრომლების (თანამემწე, რეფერენტი და სხვა) დანიშვნას.

მუხლი 35. ზოგიერთი საჯარო სამართლის იურიდიული პირის მიერ განსახორციელებელი ღონისძიებები

1. „საჯარო სამართლის იურიდიული პირის შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-12 მუხლის მე-4 პუნქტით გათვალისწინებულმა საჯარო სამართლის იურიდიულმა პირმა მის მიერ 2024 წელს მობილიზებული, საქართველოს კანონმდებლობით ნებადართული (საკუთარი) შემოსავლების არანაკლებ 10% მიმართოს საქართველოს სახელმწიფო ბიუჯეტში.

2. ამ მუხლის პირველი პუნქტის შესრულების მიზნით შესაბამისმა უწყებამ საქართველოს სახელმწიფო ბიუჯეტში თანხების მიმართვა განახორციელოს ყოველი კვარტალის ბოლო სამუშაო დღეს, გადარიცხვის დღისათვის კვარტალში მიღებული შემოსავლის არანაკლებ 10%-ის ოდენობით.

თავი IX
დასკვნითი დებულებანი

მუხლი 36. კანონის ამოქმედება

1. ეს კანონი ამოქმედდეს 2024 წლის 1 იანვრიდან.

2. ამ კანონის ამოქმედებისთანავე ძალადაკარგულად გამოცხადდეს საქართველოს 2023 წლის 15 დეკემბრის კანონი „საქართველოს 2023 წლის სახელმწიფო ბიუჯეტის შესახებ“ (საქართველოს საკანონმდებლო მაცნე (www.matsne.gov.ge), 23.12.2021, სარეგისტრაციო კოდი: 190020010.05.001.020730).

საქართველოს პრეზიდენტი

სალომე ზურაბიშვილი

თბილისი,
2023 წლის დეკემბერი.